MDK

F.Ferenczy Julia

Jáky A: Székelyföldi ösztöndijas festők kiáll. a Szépm.Muz.ban. Fiatalok, 1944. márc.hó. 5.l.

Ferenczy János
a fejedelem molnár
mestere
1637. Kolozsvár
Bal Hel 124. C.

M. D. K.

FERENCZY Jenő épitész

Tengészól 100 állatra 51.IV.067/G

Mnot katalógusa 1958- 187. l.

MDK

Ferenczy Jolán

Megnyilt a XIV. Árumintavásár. Magyarság 1923. május 2o.

MDK

Ferenczi Jolán

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállitása.
Nemzeti Ujság 1933. dec. 6. 11.l.

„A MESE-ÍRÓ HIVATALOS FOGLALATOSSÁGÁBAN"
FERENCZY JÓS.* FEST. LEHNHARDT SAM. METSZ.
Fáy András újabb eredeti meséi és aphorizmái. Pesten, 1828

* Rajzoló az 1820-as években Pesten. Szilágyi István: Adalék a magyarországi képzőművészek névsorához. Történelmi Tár. 1880. 160 l.

Vádai Pál: Magyar gyermek-
képes könyvek.

MAGYAR MŰVESZET
1927. 621. l.
627 l.

BARABÁS MIKLÓS LITHOGRAPHIÁJA. SZIVOS MIHÁLY: A GYERMEK-VILÁG
Pesten, Heckenast Gusztáv 1840

622

1869 lépett a nagyszeben tanítórendbe

Ferenczy József, festő és ~~illustrátor~~ rajzoló; sz. 1852. ápr. 9. Fóton, ~~[illegible] tanítórendi áldozópap és tanár volt~~, s 1875. nincsen pap lett 1876-77. Szentgyörgyön, 1880-85. Váczon 1887-től Nyitrán tanított. Ta matematikát és a francia nyelvet. Tás festett számos képet. A Meseiró hivatalos foglalkozásában c. képet rajzolt Fáy András ujabb eredeti mesei és Aphorizmáihoz (Pest 1824), mely Lehrhardt Sámuel vézmetszetében jelent meg

Ferenczy József

festő 1824

l.

Kremszéplit

79. l.

Kremmer Dezső: A

m. széplitératura

virágos kertje. Bp.

1925. 79. l.

1412.

1412. Magyaro

A XVII. sz

Madonna a gyermek J

A térden alólig, kissé j
zolt Madonna balkarján Jézus
jobbjával a rózsa után nyúl.
zöld palástját, mely fejét is ta
össze, szűkujjú ruhája piros
kendőt, nyakán és karján
Fejöket dicsfény övezi. A hát
tünik föl.

Fa, méretei 72 : 50·5 cm.
1890 julius 5-én Ruzsónyi Karoli
Elszámoltatott 1891 január 5-é
jóváhagyta az 1891 február 16-i

III

Vá. 1890

Ferenczi József, fóti
sár mazásu (?)
piarista tanár
jeles matematikus
mu redvelő festő

Egész kiállitásra valót
festett önze tőlép
Nyitrán.

Lykakörös
43. l

Lyka K.M.

Ferenczy József

festő 1828

rajza repr.

l.

Magy. Művészet

1927. 621. l.
627 l.

Nádai Pál: M. gyermek-
képeskönyvek. MM.
1927. 621, 627. l.
(Keppel.)

Ferenczy József, rajzoló az 1820-as években Pesten.

Szilágyi István: Adalék a magyarországi képzőművészek névsorához. *Tört. Tár.* 1880. 160. l.

Ferenczy József

festő 1824

f

Kremnéplit

79. l.

Szi Mi. III. k. 410. h.

7 LAP

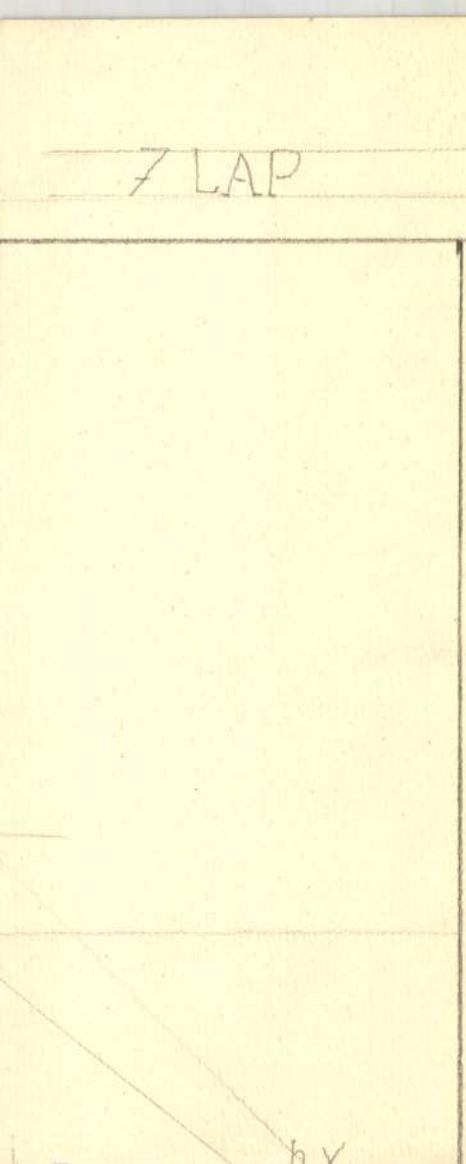

— **Vitéz Horthy Istvánné és Szinyei Merse Jenő a leventeleány-tanács ülésén.** Az országos leventeleány-tanács most tartotta januári ülését a központban. Az ülésen résztvett vitéz Horthy Istvánné, a leventeleány-mozgalom országos védőasszonya, Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter, vitéz Béldy Alajos vezérezredes, az ifjúság honvédelmi és testnevelésének országos vezetője, valamint vitéz Tárczay Felicides Román miniszteri osztályfőnök, a társadalmi sport és testnevelés vezetője. A kultuszminiszter megnyitó beszédében üdvözölte Horthy Istvánnét, akinek védőasszonyi tisztsége a mozgalom szempontjából nagyjelentőségű, majd a leventeleány-mozgalom jelentőségét fejtegette. Az ülés folyamán Kokas Eszter egyetemi magántanár beszámolt az elmult év munkájáról és ismertette a folyó évi programot. Sorra került a leányifjúság kötelező honvédelmi és testnevelésének bevezetéséhez szükséges előkészítő intézkedések megindítására vonatkozó elvi megbeszélés is. Ezután időszerű kérdéseket tárgyaltak.

— **Timkó Zoltán koronaügyész beszéde a bíról és ügyvédi vizsgálóbizottságban.** Az egységes bírói és ügyvédi vizsgálóbizottság újjáalakítása alkalmából teljes ülést tartott. Timkó Zoltán dr. koronaügyész elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy a második világháború eddig elképzelhetetlen arányokban folytatódik tovább. A magyar nemzetnek acélos karokkal és töretlen lélekkel kell állania ebben a sorsviharban. Bármi fordulatot is hoz a jövő, a magyarság maradjon hű önmagához, s ebben az esetben a gondviselés kegyelméből a magyar nemzet emelt fővel fogja elfoglalni méltó helyét az új világban.

— **Illés József temetése.** Viski Illés József dr. egyetemi tanár temetése szombaton, január 22-én délelőtt 10 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Az egyházi szertartást és búcsúztatót Dudás Miklós hajdúdorogi megyéspüspök tartja. A szertartás és beszentelés után az elhunyt földi maradványait Tassra szállítják és délután félegy órakor a Darányi-sírkertben helyezik örök nyugalomra. Hétfőn az egyetemi templomban Baranyai Jusztin egyetemi tanár mond rekviemet az elhunytért.

Bellevue szálló
éttermeiben esténként **jazz-zene,** **tánc**
Legjobb minőségű ételek és italok

— **Feloszlatott turista-alakulat.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a természetbarátok turista-egyesülete csepeli helyi csoportját a belügyminiszterrel egyetértve feloszlatta.

— **A Silumin-gamma ötvözet előállítása.** A magyar öntődei szakemberek egyesületének csütörtökesti összejövetelén a Gyosz helyiségében Solti Márton üzemvezető-főmérnök előadást tartott a Silumin-gamma ötvözet előállításáról. A Silumin-gammából készülnek a repülőgépmotorok igen fontos alkatrészei és ennek az új anyagnak megfelelő gyártása nagy körültekintést és tanulmányozást igényel. Solti Márton beszámolt tapasztalatairól és kimutatásairól, amelyekhez vetített képeket mutatott be a szakemberekből és érdeklődőkből álló nagyszámú közönség előtt. A napjainkban annyira fontos könnyűfémötvözetnek és a szaktekintélyt jelentő előadónak kijáró érdeklődést tanusitott a hallgatóság.

— **Búzakötvényre cserélte be a bíróság elé letett készpénzbiztosítékát.** Érdekes határozatot hozott pénteken a budapesti büntetőtörvényszék Lukács Tibor-tanácsa. A tanács Kotsis Miklós ügyészségi elnök előzetes hozzájárulásával megengedte, hogy egy árdrágítással vádolt és 100.000 pengő biztosíték mellett szabadlábra helyezett textilkereskedőnek a készpénzbiztosíték 100.000 pengő értékű búzakötvényre cseréltethessék be.

— **Adományok a főméltóságú asszony segélymozgalmára.** A főméltóságú asszony segélymozgalmára a 99.000 számú postatakarékpénztári csekkszámlán január 19-én a következő adományok érkeztek: Délmagyarország gazda-tárháza (Bpest) 500, Wintermantel & Szombathy (Bpest) 500, Raabe László (Bpest) 150, tótmegyeri iparos olvasókör 118.20, Mesterházy Ernő dr. (Nagygeresd) 100, Rotter Lóránd (Bpest) 100, központi dohányáruraktár alkalmazottai (Bpest) 66.40, egy Weiss Manfréd-munkás által talált pénz 50, Gyürky Gyula és neje (Bpest) 50, Balás Elek dr. (Bpest) 50, Jóreménység-asztaltársaság (Rákospalota) 25, Kalmár Miklós dr. ügyvéd (Nagyszőllős) 20, Madarász Erzsébet (Bpest) 20, Baja Sándor (Bpest) 10, Pál András textilárukereskedő (Szajla) 10 pengő.

Halálozás

Gábor-Schuld Endre tartalékos páncélos zászlós hősi halálának első évfordulóján, január 22-én reggel 9 órakor gyászistentiszteletet mutatnak be Budapesten, a XII. Pilsudski-út 2 szám alatt levő plébániatemplomban.

Lídértejedi és vizkeleti *Kiss* Elemér dr. nyug. főszolgabíró 69 éves korában, január 13-án Szentgotthárdon elhúnyt.

Özv. szamosújvári *Novák* Emilné, szül. raggambi *Fluck* Erzsébet 82 éves korában, január 16-án Budapesten elhúnyt. Január 19-én temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Napi hirek

Védelmi készültség Helgolandon

Berlin, január 21.

Rommel vezértábornagy Helgolandról, a német öbölben fekvő kis északitengeri szigetről sem feledkezett meg a nyugateurópai partvidék védelmének kiépítésénél, hanem a szigetet valóságos védőbástyává építtette ki. Helgoland békében kedvelt kirándulóhely volt, most azonban a polgári lakosságot eltávolították a szigetről, ahova csak különleges engedéllyel lehet utazni. A német sajtó fényképeket közöl Helgoland erődjéről. A képeken láthatók az új erős páncéloserődök, amelyeknek elődeit annakidején a versaillesi szerződés értelmében le kellett rombolni. A legnehezebb ágyúk állásaihoz mélyen a sziklákba robbantott folyosók vezetnek s ugyancsak a sziklákba építették a készletraktárakat s lőszeres kamrákat is, amelyeket vasútvonalak kötnek össze egymással.

— **Ciano grófné „semleges külföldön" tartózkodik.** Bernből jelentik: A svájci Bund cimű lap közlése szerint Edda Ciano grófné gyermekeivel „semleges külföldi államban" tartózkodik.

— **A fasiszta nagytanács halálra ítélt tagjainak vagyonát elkobozták.** Rómából jelentik: Az olasz belügyminiszter rendeletére a fasiszta nagytanács halálra ítélt tagjainak minden ingó és ingatlan vagyonát elkobozták az állam javára. A tizennyolc halálraitélt közül csupán Grandi tudta vagyonának nagyobb részét külföldre kimenteni. A Badoglio-kormány segítségével Grandinak sikerült nagyobb összegű pénzt idegen valutában Svájcba és Portugáliába csempésznie.

— **A szombatra és vasárnapra járó tejet egyszerre szolgáltatják ki.** A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy Budapesten, valamint a csatolt városok és községek területén a tejjegyekre a kereskedők január 22-én, szombaton a 23-ra, vasárnapra járó tejmennyiséggel együtt a következő mennyiségeket szolgáltatják ki: az A jegyre másfél litert, a B jegyre egy litert, a C és D jegyekre összesen fél-fél litert.

— **Meghalt Dáni Balázs vezérezredes.** Dáni Balázs nyugalmazott vezérezredes, felsőházi tag január 21-én, pénteken reggel 79 éves korában tragikus körülmények között elhunyt, betegsége miatt öngyilkos lett. A kiváló katona az első világháboruban háromszor megsebesült, tulajdonosa volt a Lipót-rend lovagkeresztjének, a hadiékítményes Vaskorona-rendnek, a Lipót-rend középkeresztjének és lovagja a Mária Terézia-rendnek. Pályafutása során minden helyen kiváló tehetségéről tett tanubizonyságot. Haláláról a Mária Terézia-rend káptalanja külön gyászjelentést adott ki. Temetése január 23-án, vasárnap délután fél 3 órakor lesz s lelkiüdvéért az engesztelő szentmisét január 25-én délelőtt 10 órakor mutatják be a várkápolnában.

— **Háromhónapra ítélték a kalauznőt inzultáló villamosutast.** A budapesti büntetőtörvényszék pénteken ítélkezett Bognár József 35 éves magántisztviselő felett, aki villamosutazás közben durván inzultálta Hegedüs Julia kalauznőt. A bíróság bünösnek mondotta ki Bognár Józsefet hatósági közeg elleni erőszak vétségében és háromhónapi fogházbüntetésre ítélte. Súlyosbító körülményként mérlegelte a bíróság, hogy a vádlott tulajdonképpen önbíráskodást végzett és ilyen esetben elrettentő példaként szolgáló ítéletnek van helye.

— **Kivégzés.** Révész Ferenc vasesztergályos és néhány társa, 1943 december 18-án, miután több vendéglőben megfordultak, a Szent István-kórház előtt belekötöttek egy társaságba és annak tagjai közül Németh Lajost úgy összeszurkálták, hogy elvérzett és meghalt. Révész és társa, Ökrös János lakatossegéd ezután az Üllői-út 121 számú ház előtt megtámadtak két fővárosi altisztet is, akit szintén megszurkáltak. Mindkét eset az elsötétítés idején történt s így az ügy statáriális bíróság elé került. A bíróság a vádlottakat az elsötétítés idején elkövetett szándékos emberölés bűntettében mondotta ki bűnösnek és Révész Ferencet halálra, Ökrös Lajost tizenötévi fegyházra ítélte. Révész kegyelmi kérvényét elutasították és pénteken délután félnégykor a gyüjtőfogházban végrehajtották rajta a halálos ítéletet.

— **Nemzetvédelmi kitüntetések.** A kormányzó alsólelóczi és jezerniczei Tarnóczy Imre dr. földbirtokost és Nagy Lajos nyug. főjegyzőt a nemzetvédelmi kereszttel tüntette ki.

— **Holttest egy Teleki-téri homokosládában.** Pénteken hajnalban a Teleki-tér és a Népszínház-utca sarkán levő homokosládában az őrszemes rendőr egy 35 év körüli, rongyos ruhájú férfiholttestet talált. A személyazonosság megállapítására és a halál okának kiderítésére a rendőrség nyomozást indított.

— **Másfélévi börtön harmincezer pengő értékű irógép ellopásáért.** Folytatólagosan elkövetett lopás büntettéért állott a budapesti büntetőtörvényszék Szücs-tanácsa előtt Sárospataki György, aki a Goy és Kovalszky-cégtől 22 darab táskairógépet és 18 darab számológépet lopott el 30.000 pengő értékben. A bíróság másfélévi börtönre ítélte a tolvaj raktárnokot.

— **A csendőrség fegyverhasználati jogának kiterjesztése.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány a csendőrség fegyverhasználati jogát a rendkívüli háborús viszonyokra való tekintettel a kolozsvári és marosvásárhelyi csendőrkerületi parancsnokságok egyes őrseinek működési területén lényegesen kiterjesztette. A csendőrségi utasítás alapján kiadott rendelkezés szerint a szolgálatban álló csendőr mindenki ellen köteles fegyverét használni, aki magát gyanussá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad. Akit tehát a vele szemben fellépő csendőr a közölt területen megállásra szólít fel, azonnal álljon meg és semmiesetre se igyekezzék menekülni, mert ezzel kiteszi magát annak a veszélynek, hogy a csendőr lelövi. Figyelmeztessük erre ismerőseinket is!

— **A Széchenyi-beszéd január 30-án lesz.** A Nemzeti Kaszinó a február 6-ra hirdetett Széchenyi-ebédet a rendkívüli viszonyokra való tekintettel nem tartja meg. A Széchenyi-emlékbeszéd a január 30-án, vasárnap déli 12 órakor kezdődő közgyülés keretében fog elhangzani.

— **Teleki Pál-cserkészcsoport a kultuszminisztériumban.** A férficserkészek hivatásrendi munkaközössége keretében, amelyet az országos főcserkész szervezett, az első csoport a vallás- és közoktatásügyi minisztérium cserkészeiből alakult „Teleki Pál-csoport" néven Szinyei Merse Jenő kultuszminiszter engedélyével. Az új alakulás vezetője Szukováthy Imre miniszteri osztályfőnök.

— **Korszerű óvóhelyek építése Zágrábban.** Zágrábból jelentik: A város vezetősége korszerű nyilvános beton-óvóhelyek építését határozta el. Az építkezéseket azonnal megkezdik.

— **Tájékoztató könyv a házasulandóknak.** Molnár Oszkár fővárosi tanácsjegyző összeállításában megjelent a „Házasságkötés Budapesten" cimü tájékoztató második, bővitett és átdolgozott kiadása. Az új kiadás mindenről tájékoztat, amit egy jegyespárnak a házasságkötéssel kapcsolatban tudnia kell, röviden, az egyszerű emberek által is könnyen érthető, népszerű nyelven. A könyv kapható az anyakönyvvezetőségekhez legközelebb eső dohánytözsdékben, a központi városháza udvarán levő és a fökapitánysági bejelentő hivatal dohánytözsdéjében. Vidéki rendelések a szerzőhöz intézendők (Király-utca 100).

— **Étkezdét állit fel tisztviselőinek Zombor.** Zombor város vezetősége elhatározta: tisztviselői részére étkezdét létesit, hogy ezzel is segitsen a tisztviselők szociális helyzetén.

— **Inzulin tőkehalból.** *Berlinből jelentik: A legutóbbi kutatások eredményeképpen megállapitást nyert, hogy a halak és különösen a tőkehal hasmirigyei kiválóan alkalmasak inzulin készitésére. Norvégia egyévi tőkehaltermelése körülbelül tizedrészben fedezheti Németország évi inzulinszükségletét. Az inzulint eddig kizárólag emlősállatok hasmirigyeiből nyerték, a legutóbbi kisérletek azonban beigazolták, hogy a halból nyert inzulinpreparátumok sokkal tartósabbak. Az előállitás is egyszerűbb, mert a halak hasmirigyei 50—100 százalékkal több inzulint tartalmaznak, mint az emlősállatok mirigyei. Gyakorlatilag csak nagyobb halászkikötőkben fizetődik ki a halinzulin gyártása, miután a mirigyeket egészen friss állapotban kell feldolgozni.*

— **Francia hadbíróságok a terrorizmus leküzdésére.** Vichyből jelentik: A hivatalos törvénytárban közölt törvényből kitűnik, hogy a francia kormány a terrorizmus gyors és hathatós elnyomására hadbíróságok felállítását határozta el. E bíróságok három tagból állanak. Összetételüket és működésük körét a rendfenntartási ügyekkel megbizott főtitkár fogja megállapitani. E törvény rendkivüli és időhöz kötött jellegének kidomborítására érvényét egyelőre ez év junius 30-ig állapitották meg. A közlemény szerint e hadbíróságok létesítése mutatja, hogy a kormány véget akar vetni az utóbbi időben egyre nagyobb mértéket öltő terrorista bűnözésnek. Minden terroristát, akit tettenérnek, agyonlőnek.

— **A honvédelmi miniszter köszönete a vöröskeresztnek.** A honvédelmi miniszter a honvédek részére juttatott szeretetcsomagokkal kapcsolatban a következő átiratot intézte a magyar vöröskereszthez: A vöröskereszt által felajánlott 1943. évi karácsonyi szeretetcsomagokat a hadműveleti területen lévő honvédek között szétosztották. A vöröskereszt részéről évente megismétlődő eme nemes áldozatkészség nagy erkölcsi értéket képvisel, mert a hadműveleti területen lévő honvédeket nagy ünnepek alkalmával emlékezésre készteti és lélekben összefogja a hazával és családjával. Megnyugvást, erőt önt lelkükbe annak tudata, hogy az otthoniak a szent karácsonyi ünnepek alkalmával sem feledkeznek meg róluk. Eme példaadó nemes cselekedetért a vöröskereszt központi igazgatóságának hálámat és köszönetemet fejezem ki. Csatay vezérezredes s. k."

— **Roosevelt teljesen felgyógyult.** Mint az angol hirszolgálat Washingtonból jelenti, Roosevelt elnök most már teljesen felgyógyult legutóbbi betegségéből és igyekszik elintézni felgyülemlett munkáját.

— **Vöröskeresztes kinevezések.** A kormányzó apatini Fernbach Péter dr.-t és vitéz Kiss Istvánt magyar vöröskereszt-főmegbizottá, ajkai Nirnsee Pált, Márki-Zay Lajos dr.-t, Széchenyi Károly grófot, Urbán Pál bárót és Rampacher Pált magyar vöröskereszt-főmegbizotthelyettessé, nemes örvödi Meixner Lászlót magyar vöröskereszt-megbizottá nevezte ki.

— **Egy órán belül ugyanazon a helyen két férfit gázolt halálra a 45-ös villamos.** A 45-ös jelzésü villamos csütörtökön este a Margithid pesti hídfőjénél halálragázolt egy 60 év körüli férfit. Egy óra sem telt bele és egy másik 45-ös szerelvény ugyanazon a helyen halálragázolta Vajda Sándor 79 éves kereskedőt. A gázolások ügyében megindult a vizsgálat.

Szemák Jenő beszéde a büntetőtörvényszék teljes ülésén

A budapesti büntetőtörvényszék pénteken tartotta meg évadnyitó teljes ülését. *Szemák* Jenő dr. elnök a személyi ügyek ismertetése után először az elmult év ügyforgalmát ismertette. Az elsőfokú bünügyek, a fiatalkorúak ügyeinek, a valutaügyeknek és az árdrágításoknak a száma növekedett. Utóbbiak ugrásszerűen emelkedtek, viszont a vizsgálatok, a külön tanács elé tartozó ügyek, valamint a sajtó- és rehabilitációs ügyek apadóban vannak. Általánosságban és abszolut számokban kifejezve azonban a törvényszék bünügyi statisztikája *a kriminalitás újabb emelkedését* tükrözi vissza. A bíróság szigorúbb eszközökkel igyekezett gátatvetni a kevésbé fegyelmezett társadalmi rétegek bünözésének. Ezután az igazságszolgáltatás szerepének jelentőségére mutatott rá. *A bírói kötelességteljesítés olykor áldozatos lehet, de sohasem hiábavaló.* Az igazság erkölcsi ereje nélkül, amit a független bíróság testesít meg, a társadalom bomlasztó elemek játékszerévé válik, menthetetlenül rohan a vesztébe. A bírói határozatok függetlenségébe és befolyásolhatatlanságába vetett hit adja meg a társadalomnak *a biztonságérzetét és azzal nyugalmát is.*

Ezután az újonnan kinevezett tanácselnökök, bírák és ügyészek tették le a hivatali esküt.

Házasság

Merényi Judit és *Fröhlich* Lajos dr. orvos január 22-én tartják esküvőjüket a kaposvári Szent Imre kápolnában. (Minden külön értesítés helyett.)

Ormössy Éva Mária és *Ormössy* Géza m. kir. tüzérfőhadnagy január 23-án este 7 órakor tartják esküvőjüket Budapesten, a Szilágyi Dezső-téri református templomban.

Jászai József és felesége, *Rest* Gizella január 23-án ünneplik aranylakodalmukat Rábatamásiban.

A borbély- és fodrásziparban uj árak lépnek életbe

A közellátási miniszter a hivatalos lap pénteki számában megjelent rendeletében újból szabályozta a borbély- és fodrásziparban a legmagasabb kiszolgálási díjakat. *Az új kiszolgálási díjak február 10-én lépnek hatályba.* A borbélyiparosok nyolc napon belül az illetékes ipartestület vagy ipartársulat útján kérelmezni kötelesek díjosztályba való sorozásukat. *A rendelet öt díjosztályt állapít meg,* továbbá egy luxusdíjosztályt. A borbélyiparosokat luxusdíjosztályba csak a közellátási hivatal sorolhatja. A luxusdíjosztályba való sorolást csak azok a borbélyok kérhetik, akik a közellátási hivatal engedélye alapján megállapított budapesti első díjosztályba tartozó kiszolgálási díjaknál magasabb kiszolgálási díjakat alkalmazhattak eddig is. Az 5000 lakosnál kisebb lélekszámú községek borbélyai nem sorolhatók az első díjosztályba. Nem vonatkozik ez a korlátozás a fürdő-, üdülő- és nyaralóhelyek borbélyaira. *Tizenöt napon belül megtörténik a borbélyiparosok osztályba sorolása.* Ezt követően hitelesítő záradékkal ellátott kiszolgálási díjjegyzéket kötelesek a borbélyiparosok üzlethelyiségükben jól látható helyen és módon kifüggeszteni.

Alább közöljük azokat a kiszolgálási díjakat, amelyeket a borbélyiparban február 10-től felszámíthatnak.

Az úrifodrászatban: Borotválás: 90, 80, 70, 60, 50 és 40 fillér. Hajnyírás: 2.10, 1.90, 1.60, 1.40, 1.20 és 1 pengő. Hajnyírás géppel: 1.60, 1.40, 1.30, 1.10 1 és 0.80 pengő. Fazonigazítás: 1.10, 1, 0.90, 0.80, 0.60, 0.50 pengő. Borotválásnál a timsóért és a puderért, hajnyírásnál a fésülésnél külön díj nem számítható.

A női fodrászatban: Vízhullám, vagy hajmosás: 3.60, 2.80, 2.20, 1.80, 1.60 és 1.30 pengő. Vashullám: 3.20, 2.60, 2, 1.60, 1.40 és 1.20 pengő. Tartós hullám: 30, 23, 17, 15, 13, 11 pengő. Hajnyírás: 2.80, 2.00, 1.60, 1.40, 130 és 1.10 pengő. Fésülés vagy körömlakkozás: 1.20, 0.90, 0.60, 0.50, 0.40 és 0.30 pengő. Manikür lakkozással: 2, 1.80, 1.40, 1.10, 0.80, 0.70 pengő. A laktanyai és kórházi borbélyokat általában az ötödik díjosztályba kell sorolni.

— **Az egyetemet és főiskolát végzett magyar nők egyesülete** január 23-án, vasárnap délelőtt fél 12 órakor az egyesült női tábor helyiségében (IV. Eskü-út 6. III. emelet) tartja évi rendes közgyűlését, amelyre az érdekelteket ezúton is meghívja.

Zenei Lexikon

megjelenik 1944 tavaszán
két terjedelmes kötetben.
Előjegyzési ára 90 P. Bolti ára 120 P
Előjegyzési határidő január vége.
Előjegyzést minden könyvesbolt elfogad.

Ihasson vagy ihassék?

„Ha Zágonban sert nem ihatom..." — írja *Mikes* Kelemen, ama régi levelek egyikében, s nem így írja: ihatok.

Mikes Kelemen erősen erdélyi magyar nyelvének csodálatos jóízeiről vitázni nem lehet. De „a" nép is tud magyarul hellyel-közzel, s egy öreg népdal egyik sora így hangzik: „Beteg vagyok, hogy ha nem ihatok!" és nem pedig: ihatom.

A nyelvészkedő vita a lapok hasábjain ezúttal a fűszerkereskedők jelmondatából — s e jelmondat szülője a háborús anyaggazdálkodás, — meg az ebből kinőtt ujsághirdetésekből eredt, melyek szerint: *vidd vissza az üveget, hadd „ihasson" más is!*

Nem kétséges egy pillanatig sem, hogy egészen szabályosan azoknak van igazuk, akik azt vitatják, hogy a jelmondat hibás magyarsággal — a hivatalos nyelvészet felfogása szerint hibás magyarsággal — ment át a köztudatba. Helyesen csakugyan így volna: hadd ihassék más is! Az Akadémia nyelvművelő osztályának mindenesetre ez az álláspontja.

De: az sem kétséges, hogy egy nyelv használatába kemény beleszólása van annak a népnek, amely azt a nyelvet beszéli. Vagyis míg a nyelv él, folyton hullámzik, változik, a *közhasználat* átformál bizonyos szavakat és szóalakokat s azokat éppen az átformáló erő maga, a közhasználat, egyben szentesíti is. S később ezt a hivatalos nyelvészet elismeri. A latin, az ógörög nyelv már nem változik: halott. Mennél régebben halott egy nyelv, annál inkább nem változik. Mennél előbb, nedvdúsabb, annál inkább változik, annál alakíthatóbb, hajlékonyabb a nyelv s folyton gazdagodik.

A nyelv titokzatos törvényei szerint például szavak jelentése nemcsak megváltozik idővel, de a szavak el is tűnnek és újból felbukkannak s akkor esetleg már mást jelentenek. Például: a *„hős"* mai jelentésében új szó, talán százéves mindössze, de meg volt már századokkal előbb is, csak akkor ezt jelentette: *„ifjú"*. A szó eltűnt, a nyelvújítók megkeresték és új jelentéssel ismét nyelvünkbe iktatták.

A fönti példában igaza van Mikesnek is és igaza van a népnek is. Lehet így „helyesebb" vagy amúgy a szónak iskolás értelmében, de „használható" megrovás nélkül így is és úgy is. S ez áll az ihassék-ihasson-ra is.

A közhasználat sokszor egy-egy szó hajlítgatásánál úgy rátapint arra, hogy „a nyelv lelke" szerint mi hangzik jobban, mint akár egy költő. A költők pedig — az igaziak, — a hivatalos nyelvészet ellenére is, teljes joggal, alakíthatják, hajtogathatják a szavakat: *egy-egy* nagy költő egymagában éppúgy dajkája a nyelvnek, mint a nyelvet beszélő nép *egésze*.

Végül — anélkül, hogy a nyelvészkedés komolyságának rovására esnék — akár *ék* vagy *ott*, de vidd vissza az üveget csakugyan. (—n)

Szinház, Film, Müvészet

Az ember tragédiája külföldi sikerének első jubileuma

Vasárnap lesz tíz esztendeje annak, hogy a magyar drámairodalom remekművét, Az ember tragédiáját előadták Bécsben. Ez az előadás volt elindítója annak a sikersorozatnak, amelyben az eltelt tíz esztendő alatt a tragédia annyi dicsőséget szerzett a magyar kultúrának. Tíz évvel ezelőtt a Burgtheater nézőterét száz és száz villanylámpa, csillár világította meg és a nézőtéren ott volt az akkori osztrák köztársaság vezetősége, élén Dolfuss kancellárral, valamint a magyar kultúrküldöttség, Hóman Bálint kultuszminiszter vezetésével. A páholyokban és a széksorokban lelkes és színes társaság foglalt helyet: Bécs város közönsége és kétségtelenül a legnagyobb szeretettel várta Az ember tragédiája bemutatóját, amelyet Röbbeling, a nagyképességű és tudású igazgató mutatott be a Burgtheaterben. És amikor szétment a függöny, attól a perctől kezdve jelenetről-jelenetre, képről-képre fokozódott a siker: a régi császárváros publikuma meghajolt a legnagyobb világviszonylatban is a legelsők között álló magyar drámaíró, Madách Imre óriási tehetsége előtt.

Amikor visszaemlékezünk a tragédia külföldi útjának első nagy sikerére, a legnagyobb elismerés hangján kell szólni Röbbelingről, aki hittel és fanatizmussal állt az ügy mellé, hogy előadja az oly nehéz, színpadi és színészi szempontból egyaránt felelősségteljes remekművet. A legjobb színészeket állította a szereplők közé. Mohácsi Jenővel fordíttatta le a tragédiát, színpadi szempontból pedig valóságos boszorkánykonyhát varázsolt a kulisszák közé. Az osztrák sajtó dicsőítése és elismerése megnyitotta a kapukat Az ember tragédiája sikerekben gazdag külföldi bemutatói előtt. Itt már a propagálás szerepét Németh Antal dr., a Nemzeti Színház igazgatója vette át. Egymásután jöttek a bemutatók Hamburgban, Berlinben, Frankfurt am Mainban, majd a svájci Bernben. Tíz esztendő alatt tehát öt nagy város játszotta számtalan estén mindig hatásos kivitelben és a legjobb színészgárdával Madách Imre remekművét.

Ártatlan vagyok
(Corvin)

Vaszary János hasonló című vígjátékának német filmváltozata. Példaadás arra, hogy egy kiadós alapötletre épült, egyébként igen sovány meséjű vígjátékból hogyan lehet a film-adta lehetőségek ügyes felhasználásával jó filmet csinálni. A vígjáték tudvalevőleg abból a helyzetből indul ki, hogy a divatos üdülőhelyen a magányos urileány szobájába éjjel beront egy menekülni kényszerülő vadidegen pizsamás férfi, aki azután nem távozhatik észrevétlenül, s ezért a leány hiába hangoztatja ártatlanságát, senki sem hisz neki. A színdarabot hosszadalmassá kellett nyujtani, hogy a harmadik felvonás vége előtt ki ne derüljön a leány ártatlansága. A film kikerüli a színpadhoz kötött eredeti mű fogyatékosságait. Vaszary, aki a forgatókönyvet is írta, továbbá Theo Lingen, mint rendező kitünő humorérzékkel bővítik ki a vígjátéki helyzeteket. Túlzottan halmozzák ugyan a leány ártatlansága ellen felmerülő látszatokat, egyre gyanusabbá teszik őt, viszont már a film elején fölényes, biztonságos helyzetbe hozzák, s ezáltal más színt, más tempót adnak a játéknak, fokozzák a fordulatok érdekességét anélkül, hogy a vígjátéki valószerűség ellen vétenének. Az egyébként igen könnyű fajsúlyú, de szórakoztatásra felette alkalmas filmben Muráti Lili szerepét Marthe Harell játssza kedvesen, számos modern dalt énekelve. Partnere, a szerelmes udvarló, aki szeretne hinni a gyanusított leány ártatlanságában, a magyar közönség régi ismerőse, a rokoszenves Gustav Fröhlich. Theo Lingen, a rendező szerepet is játszik a filmben, s a maga egyéni humorával igyekszik mulattatni híveit. Annyi bizonyos, hogy a németek évek óta szívesen gyártanak Vaszary-filmeket, s az idén is valószínűleg két-három filmje kerül Németországban forgatásra.

* **Kolozsváriak vendégszereplése Nagyváradon.** A kolozsvári nemzeti színház operaegyüttese Vaszy Viktor igazgató vezetésével többnapos vendégjátékot tart a nagyváradi Szigligeti-színházban. Az első vendégelőadás január 25-én lesz, amikor a „Rigoletto" kerül színre Páka Jolánnal, Sikolya Istvánnal és Szabadi Istvánnal a vezetőszerepekben. Az előadást Nagyváradon is Vitéz Tibor rendezi.

* **Meghalt Ferenczy József.** A képzőművészeti főiskola nyugalmazott főtitkára, Ferenczy József dr. életének 55-ik évében Budapesten meghalt. Hosszú időn át szolgálta a képzőművészeti főiskola és a magyar művészképzés ügyét. 1920 őszén került a főiskolára, ahol questorként eredményesen munkálkodott a háború és a forradalmi időkben erősen leromlott és emiatt átszervezés alá került intézet újjáépítésén. Számos hazai és külföldi tanulmányutat tett és értékes munkát végzett a magyar művészképzés és rajztanárképzés történetének feltárása terén. 1927-ben bízták meg a főiskola főtitkári tendőinek ellátásával és azt egészen a mult év végéig betöltötte, amikoris nyugalombavonulása alkalmával a kormányzó Ferenczy Józsefnek a kormányfőtanácsosi címet adományozta. Ferenczy a diákszociális kérdéseknek is kiváló ismerője volt és nagyon sokat tett a főiskolai hallgatók életszínvonalának emelése érdekében. Korai elhunyta nagy vesztesége a magyar művésztársadalomnak.

Rózsavölgyi rendezésel:
MA: SZABÓ LŐRINCZ
Illusztrált előadása francia költőkről Z. 4.
MA ÉS HOLNAP: „INGEBORG"
C. GÖTZ 3. felv. komédiája Zk. 1-7.

Páger Antal uj filmje elkészült

A magyar filmirodában most készült el az *„Egy nap a világ"* című színdarab filmváltozata, amelyben *Páger* Antal és *Muráti* Lili játsszák a két főszerepet. Páger Antal tudvalevőleg egy frontról visszaérkezett katonatisztet alakít, aki szabadsága utolsó napján végzetes szerelmi kalandba keveredik, s a regény igen megható befejezéssel akkor ér véget, amikor a tiszt újabb harctéri szolgálat után súlyosan sérülve érkezik haza. A film természetesen kiszélesíti a színpadi cselekményt, s így sokkal többet nyujt, mint a színházi előadás. Páger Antal a filmben, mint egy páncélososztag parancsnoka „tényleges szolgálatot" is teljesít. A harckocsit természetesen a magyar haderő bocsátotta a filmgyártók rendelkezésére. Igen érdekes jelenetek játszódnak le egy hadikórházban is, de ezeket a képeket nem valamelyik kórházban fényképezték, hogy a sebesültek háborgatását elkerüljék, hanem a műteremben építették fel a kórház díszleteit. A filmben *Pákozdy* Ferenc, a Vígszínház új felfedezettje kapott nagyobb szerepet, s a hírek szerint igen jól bevált. Pákozdy Ferencet és *Szakáts* Miklóst kivéve a filmben ugyanazok játsszák a főszerepeket, akik annakidején az Andrássy-Színházban, vagyis Páger és Muráti mellett *Bilicsi* Tivadar, *Vaszary* Piri és *Tahy* Anna.

* **Mécs László ünneplése az ungvári színházban.** Ungvárról jelentik: Mécs László, a kiváló papköltő 1923 január 1-én, a Petőfi-centenárium ünnepségén az ungvári városi színházban lépett fel először a nagy nyilvánosság előtt, hogy verseit maga adja elő. A mult esztendőben tervezték a költő barátai, hogy megünneplik a huszadik esztendő jubileumát, de az ünnepséget a költő édesanyjának halála miatt elhalasztották. A gyászidő leteltével most január 22-én, pénteken rendezték meg a Mécs László-jubiluemot az ungvári városi színházban.

* **Hangverseny a hadiárvák balatoni iskolaotthona javára.** A balatoni társaság ezidőszerint hadiárváról gondoskodik állandóan s a Balaton partján telket vásárolt, hogy azon felépítse a hadiárvák iskolaotthonát. Ennek a célnek az érdekében eddig már számos jólsikerült hangversenyt rendezett, s még több műsoros est megtartását tervezi. Legközelebb január 23-án a Művelődés Házában tartják meg Krisztián Márta és Hadfy Herman zeneszerzők vidám művészestjét. A műsor második részében „Művészek farsangja" címmel népszerű előadók, így Baksa Kató, Bordy Bella, Hadfy Gitta, Nagy Izabella, Raffay Erzsi, Rácz Vali, Szabó Ilonka, Csányi László, Cselényi József, Homolay Béla, Ignáth Gyula, Mindszenthy Ödön, Nagypál László, Palló Imre, Weygand Tibor, Dullien Klára, Liszynai-Szabó Gábor, a Gorody-trió, a Holéczy-együttes és a légierők zenekara működnek közre.

* **A magyar női vonósnégyes január 24-iki** kamaraestjén Kálmán Mária, Szerémy Magda és Ulbrich Hermin együttese vitéz Pongrácz István közreműködésével Schumann és Strauss zongoranégyeseit, valamint Beethoven vonóshármasát adja elő.

* **Cziráki Luci filmfőszerepe.** A Hunniafilmgyárban most forgatják az új Mikszáth-film, „Egy fiúnak a felé" című novellaváltozatot. A Mikszáth-novellát Kerekesházy József ültette át filmre és a főszereplő Kelemen Éva mellett a második nagy női szerepet Cziráki Lucira osztották ki. Az ügyes, tehetséges fiatal színésznő eddig már négy filmben alakított epizódszerepet, most első alkalommal mutatkozik be vezetőszerepben.

Magyar fuvós kamaramuzsika

A nálunk oly méltatlanul elhanyagolt, mellőzött fúvós hangszerek és fúvós kamarazene népszerűsítése érdekében a fenti címmel *öt estéből álló hangversenysorozat* indult. Függetlenül a fúvószene érdekeitől, az elgondolást már csak azért is életrevalónak tartjuk, mert a nagy hangversenykonjunktúra közepette is, sajnos, a kamarazene az a terület, amit még mindig a közönség valami áthatolhatatlan közönye vesz körül. Az első esten bevezetésül *Veress* Sándor fuvolára, hegedűre és mélyhegedűre írt formás és tartalmas „Hármasát" (helyesebben annak első három tételét) hallottuk. Utána *Takács* Jenő „Kis asztali muzsika" című, vidám játékos fuvola-hegedű kettőse csendült fel. *Kazacsay* Tibor énekhangra és hárfaötösre komponált két dalciklusa választékos kifejezéssel, finom lírával közvetíti *Kosztolányi* kínai versfordításainak és *Szabó* Lőrinc Verlaine átültetéseinek meghitt hangulatát. *Szatmári* (Sauerwald) Gézát szintén Kosztolányi költemények ihlették dalsorozatának megírására. Az impresszionizmus zenei nyelvén, ízlésesen megszólaló dalokat hárfaötös (fuvola, hegedű, mélyhegedű, gordonka és hárfa) kíséri. *Farkas* Ferenc kisfuvolára és két hegedűre szerzett Szerenádja biztos felépítésű, kellemesen hangzó, legjobb értelemben vett könnyűmuzsika. Végezetül az újabb magyar zeneszerzőnemzedék nagy tanítómesterének, *Kodály* Zoltánnak nagyszerű vonóshármas Szerenádját zendítették meg. A közreműködők: *Eyssen* Irén, *Füzessy* Emilia (ének), *Jancsin* Ferenc, *Lengyel* Gábriella, *Tátray* Vilmos (hegedű), *Gáti* István, *Szerédi* Gusztáv (mélyhegedű), vitéz *Hartay* Ferenc, *Türr* István (fuvola), *Frank* Lajos (gordonka) és *Sz. Molnár* Anna (hárfa) lelkes odaadással és képességeik legjavával álltak az ügy szolgálatába. A zeneművészeti főiskola kamaratermét az első estén, a várt nagyközönség helyett, sajnos, elsősorban csak a szakzenészek keresték fel. (L)

A színpadok kedvencei megsegítik a nyugdíjas színészeket

A nyugdíjas színészek egyesülete, amelynek tagjai évi 300-tól 600 pengőig terjedő nyugdíjból tengődnek, szomorú szegénységükben és tragikus helyzetükben segélyért fordultak a mai színjátszás dédelgetett, népszerűségnek örvendő tagjaihoz. Amennyire szerény és csendes volt a felhívás, annyira nagy és kiváló eredmény lehetőségét kezdi megmutatni az az akció, amelyet a nyugdíjas színészek kérése alapján a színészkamara vezetősége vett a kezébe, mint irányító központ.

Szinte eddig még nem látott és nem tapasztalt támogatás keretei bontakoznak ki azokból az adatokból, amelyet *Cselle* Lajos, a színművészeti kamara főtitkára bocsátott rendelkezésünkre. *Sorozatos előadások lesznek hétfő délutánonként a legnagyobb befogadóképességű fővárosi színházakban és a jövedelem a nyugdíjas színészek egyesületének pénztárába kerül majd.* Az összes szereplők *díjtalanul játszanak* az előadásokon, ugyanakkor a színházak vezetősége is díjtalanul bocsátja a nézőteret, a színpadot, az egész színházi üzemet az akció céljára. Az alapelv az, hogy a hétfői kereskedői munkanapot úgy lehessen felhasználni, hogy az színházi szempontból gazdaságos és eredményes legyen.

Az első előadást, amely a nyugdíjas színészek megsegítését szolgálja, az Uj Magyar Színházban tartják január 31-én, hétfőn délután 3 órai kezdettel. „Az első", *Kerecsendi Kiss Márton* nagysikerű darabja kerül színre *Páger* Antallal, *Dayka* Margittal, *Bulla* Elmával és *Juhász* Józseffel a főszerepekben. A második előadás február 7-én a Fővárosi Operettszínházban lesz és a színház különleges előadással kedveskedik azoknak, akik megváltott jegyeikkel a régi színjátszás sok tapsot aratott, de elszegényedett művészeit megsegítik. Az Operettszínház ugyanis olyan műsort állít össze, amelyben *a fővárosi színházvilág majdnem minden számottevő, jelentős művésze fellép.* Február 14-én a Vígszínház bocsátja egyik színdarabját a szervező színművészeti kamara rendelkezésére. Az akció kiszélesítése a műsor további részére vonatkozólag folyamatban van. Az már biztos, hogy a ciklus befejező előadása március 6-án a Magyar Művelődés Házában lesz. Erre az előadásra, akár az Operettszínház esetében, a Művelődés Háza igazgatósága önálló műsort rendez. *Az összes előadások felett a védnökséget és a felügyeletet a színművészeti kamara és a nyugdíjegyesület látja el.* A január 31-iki első előadás jegyei az Uj Magyar Színház pénztárában és a jegyirodákban válthatók.

* **Francia est a Vigadóban.** *Failoni Sergio, az Operaház karnagya január 28-án a székesfővárosi zenekarral francia estet vezényel. Műsoron szerepel Franck Cesar kedvelt D-moll szimfóniája, Ravel Boleroja és Debussy „A tenger" című műve. Közreműködik a hangversenyen Halper-Leppée Gjurgja, a zágrábi operaház nálunk is előnyösen ismert művésznője Ravel Scherezade-dalciklusának előadásával. Nem érdektelen, hogy ennek a műnek zenekari anyagát a háborús nehézségek miatt a kiadótól nem tudták megszerezni és így azt a budapesti előadásra Ansermet adta kölcsön a székesfővárosi zenekarnak.*

Ferenczy József (1866-1925)

„Kovácsműhely" és „Indulnak a hegyek"

c. képe (eml.)

szerepel a Bánság Múzeuma Tárlatán

Szekernyés János: Kétszáz év hagyatéka

Előre 1969 X. 23

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Ferenczy József

KISALFÖLD

1971 JUN 11

KIÁLLÍTÁS. A sarródi művelődési otthonban tegnapelőtt nyílt meg Ferenczi József grafikai és karikatúra-kiállítása, és három hétig tart nyitva.

1024

Ferenczi József

A kapuvári képzőművészkör amatőrjeinek kiállításán portréi szerepeltek. (említve.)

m. zl.: Bemutatkozott a kapuvári képzőművészkör.

Kisalföld, 1972. febr. 3.

Ferenczi József

MDK

Szerepelt a dec. 2-án megnyilt tárlaton.

Két szénrajza

Gádor Emil: A csepeli képzőművész kör gyüjteményes kiállitása az Egressy Klubban.

Csepel 1963. dec. 13.

Ferenczy József festő

Ferenczy József

- századunk művészetének elindítója Temesváron.
- az első világháború ellen jelképes alkotásokkal tiltakozott
- 1917 - 1919-ben festi meg a legjelentősebb alkotásait.

Ehhez: Ferenczy Béni, Ferenczy Noémi, Ziffer Sándor, Bornemisza Tibor, Tihanyi, Czóbel, Czigány, Perlrott Csaba, Podlipny Gyula, Hollósy Simon, Klein József, Vida Géza, Katz Márton, Agrikola ~~Sára~~ Lidia, Kahana Sári, Pittner Oliver, Csizer Lilla, Weith László, Kazár László, Gallasz Nándor, Szőnyi István, Szolnay Sándor, Kos Károly, Réti István, Gy. Szabó Béla, Dési Huber István, Csartornyai Zoltán, Basch Andor, Kunovits András, Szervátiusz Jenő, Bornemisza Géza, Ruzicskay György, Mattis Teutsch János

Borghida István: Harcos művészet

Igaz Szó 1973/7 124 old

509 Ferenczy József: Mise után Mezőkövesden.

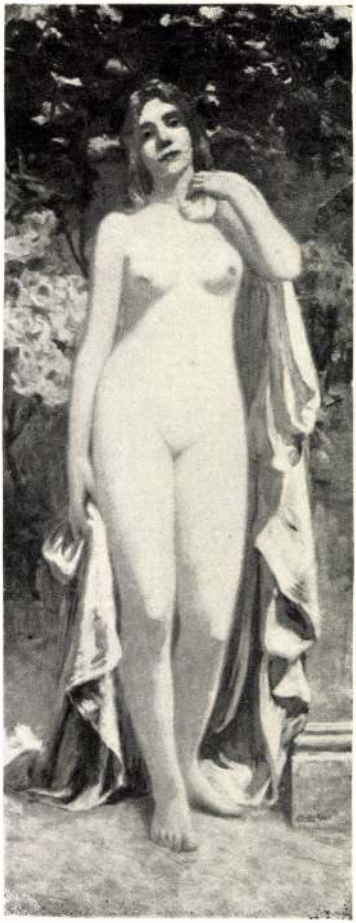

129 Nádler Róbert: Ifjúkor.

Ferenczy József

1897/98 a Benczúr féle festőiskola növendéke

Ferképzomfoiskàvk

1932-33 84. l.

DANNECKER, *Johann Heinrich*, német szobrász, * Waldenbuch 1758, † 1841. Pajou tanítványa. Rómában Canova hatása alatt állt, 1790 óta Stuttgartban élt, ahol a műv. akadémia tanára lett. Németországban a legünnepeltebb klasszicizáló szobrászok egyike és főleg Párducon nyugvó Ariadne-ja (1814, Stuttgart, Ariadneum) a Canová-ra visszamenő, de egyénien továbbfejlesztett stílus népszerű, reprodukciókban ma is elterjedt alkotása. Mellszobrai közül Schilleré (1794) a német nép közkincsévé vált. — Irodalom: *Spemann* (Berlin és Stuttgart, 1909).

DANTAN, 1. *Edouard Joseph*, francia festő, * Párizs 1848, † Villerville 1897. Mitológiai, vallásos tárgyú, majd később a mai életből vett genreképeket festett. Ismertebbek: Herkules és Omphale (Manchester), Diszkoszjátékok (Rouen, múzeum), A Szentháromság (falfestmény a garellesi kórházban), Az első felvonásköz (Párizs, Comédie Française), Műteremszöglet (Luxembourg, múz.).

D. 2. *Jean Pierre*, francia szobrász, * Párizs 1800, † Baden-Baden 1869. Karikatúrista. Híresek voltak a közéleti élet nagyságait kifigurázó szobrocskái (V. Hugo, Balzac, Dumas, Paganini stb.). Ezekben ugyan nem árul el sem különösebb invenciót, sem különösebb technikai készséget, mégis egy-két komoly munkája (köztük a Philibert Delorme-portré, Louvre) meglepő tehetségről tanuskodik.

DANTI, *Vicenzo* (1530—1576), firenzei szobrász, Andrea Sansovino és Michelangelo követője. Legjelentékenyebb műve a firenzei Battistero déli kapuja felett levő háromalakos bronzcsoportja. Ker. Szt. János fejvétele (1571). Különösen a szent kifejező alakja sikerült jól, míg a hóhér és a megrettenő női alak beállítása már

Ferenczy József

MAGYAR MÜVÉSZET

~~1927. 621~~

~~1928. 59~~

a ..... szakosztály

elnöke.

Ferenczy József

Magyar Művészet
1927 621
– 1928. 59

~~Deruta h. n. II. 25.~~

317

1907. július 1.

A m. kir. államvasutak főpénztári hivatalának: Czigler Győző orsz. felügyelő éves bérletjegyéért egyidejűleg 400 kor. postautalványon megküldetik (455/1907.)

Ferenczy József

1. 1342

Temesvári Hirlap
1914. márc. 21. (F. előadásai.)

508.

a zborói vár tüzérségi meg-igyelőhelyére.
ve. (Kettős kép.) — 57. Kilátás Esztebnekre
zborói vár tüzérségi
58. Tüzérségi fedezé
rtfafürdő fölött. A h
a. — 59. Himlőoltás
rói Rákóczi-kastély
ye az Aspremontok
esztebneki g. k. tem
alált tornyával. — 62
ze. — 63. Inséglaká
nmálőtt részében. —
fatemplom, shrapnellöv
; az előtérben orosz
t ház Felsőodoron. —
robbantott szálló Felső
ropkói plébániatemplo
ztebnek-hután. — 70.
nik-hegyen, Alsópago
sópagony a Kasztelnik
. Orosz sír, egymás
rmaskereszttel Hutáson
öli végén.

II. Zemplénvármegyei harcztéri felvételek:

95. A homonnai kavenaz, melyet az orosz sereg parancsnoka gyújtatott föl ott dőzsölő

Ferenczy József
vrod U. 1067
Gozsdu Elek:
Ferenczy József
képkiállítása.
Temesvári Hirlap
1913. dec. 14.

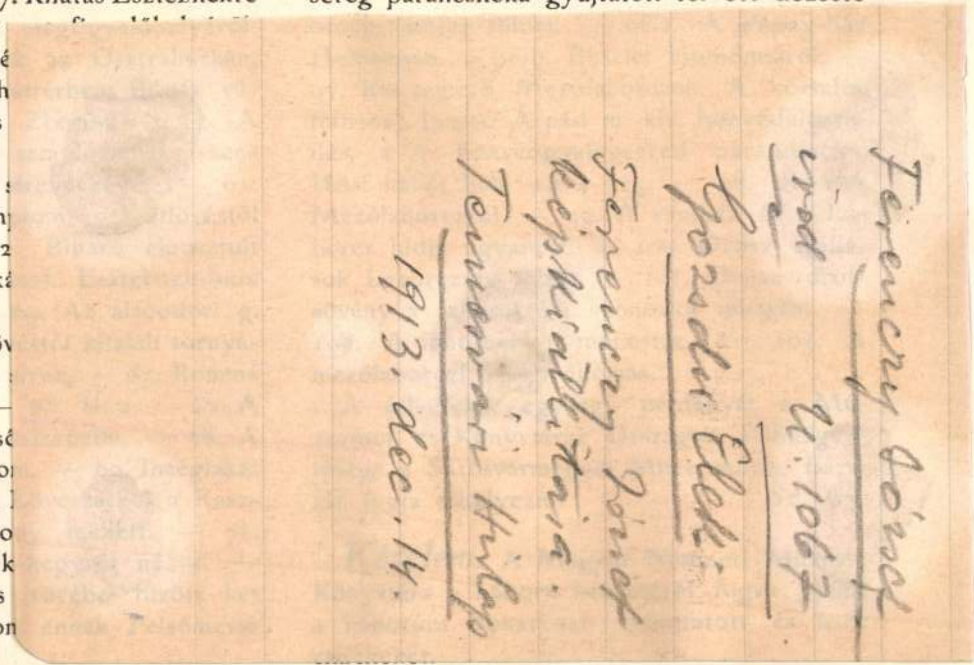

Bármennyi forrás áll is rendelkezésére, a

alkalmával megjelenő külön-kiadások, ujságkivágatok, folyóiratok, képeslapok. (Egyes számok is.)

Tábori, hadi fogolytábori ujságok.

Hivatalos falragaszok, hirdetmények, felhivások, utasitások, mindenféle űrlapok. A közélelmezésre vonatkozó nyomtatványok. Liszt- és kenyérjegyek stb.

Szükségpénzek, fogolytábori pénzek.

Jótékonysági és egyéb egyesületeknek felhivásai, gyüjtőivei, falragaszai, meghivói, műsorai stb. Jótékonysági számolóczédulák, bélyegek, sorsjegyek stb.

Halotti jelentések (ujságkivágatok formájában is).

Térképek.

Képek, képeslevelezőlapok, fényképfelvételek, emlékbélyegek.

Tréfás, humoros képek, nyomtatványok; játékok.

Zeneművek.

Háborús ponyvairodalom (versek, hadikrónikák, elbeszélések stb.).

Kéziratos naplók, tábori levelek, táborban

gyüjtési feladataik körébe nem vágó külf
érmeik vannak. Ezekért *cserébe* az ors
egyik legkiválóbb magángyüjteményéből,
lyet megszereznie sikerült, Fejér József r
tányos alku mellett hajlandó olyan érme
adni, amelyek az illető vidéki múzeumból
hiányoznak. A hirdetésnek a régi külf
érmek becserélésére vonatkozó részére kö
jük, hogy az ott hivatkozott Reimmann-
mű a következő: *«Münzen- und Medail
Cabinet.»* I. rész, Frankfurt a/M. 18
II—III. rész u. ott, 1892. E kötetek
járul az «Auktions-Preisliste der vom 7
12. Dec. 1891 bei Adolph Hess in Frank
a/M. versteigerten ersten Abtheilung
Justizrath Reimmann Münzen- und Medail
Cabinets» című füzet s ugyanaz az 1
márcz. 21—31-iki s végül egy harmadik,
1892 okt. 17—25-iki éremárverésről. V
mennyi füzet a Majna melletti Frankfurt
jelent meg. Áruk füzetenként 2 márka. E
talógusok árak tekintetében még ma is elé
használhatók, jóllehet azóta olyan érmek

Ferenczy József

festő U. 1396

koll. kiáll. Szabad-
kán.

Bácsmegyei Napló

1914. máj. 5.

(A F. – kiállítás)

734. *Visóczky József.*

Mellig látható, jobbrafor
vénye diszíti. Hosszú haja, sz
vegyült, szeme szürke, arcz
legyet hord. Nyakravalója fek
kabátja, melynek hajtókája

Vászon, méretei 70·2 : 57·2
50 K. — Vétetett a gr. Krei
A megszerzésére vonatkozó ada
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ápri
jegyzék 85. — Az átvételt tud
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Ferenczy József

vrod

Káldor Ágoston: Ferenczy József kiállítása. Temesvári Hirlap. 1912. dec. 4.

U. 39.

Temesvárt kollektív kiállítása volt 1912 dec. ezt méltatja honzasan.

Ferenczy József

Irod
Z

Inotay László: Ferenczy József kiállítása. Temesvári Hirlap. 1912 nov. 24- és nov. 26.

Kollektív kiállítása Temesvárt

U. 50. 51.

Ferenczi József

ev. ref. szt. 1866
Marosvásárhely.
1897/98 a Benczúr
mesterskola tagja

A Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete.

Törzskönyvszám 7663

A magyar köztisztviselők fogyasztási szövetkezetének pénztára elismeri, hogy Schlesinger Gyula úrnő úr

~~hitel~~ ~~üzletrész~~ számlája javára ~~értékjegyekben~~ ~~készpénzben~~ kor. 832 azaz Nyolcszázharminckettő

koronát hiány nélkül lefizetett.

Budapest, 1917 évi 10/7 hó n.

A magyar köztisztviselők fogyasztási szövetkezetének pénztára.

szövetkezeti pénztárkezelő.

84108. Községi nyomda, Budapest.

Ferenczy József

festő

Temesvárt meghalt

1925 nov. végén,

Beer mondta.

November

Vasárnap
8
Kath. Gottfried
Prot. Gottfried

Hétfő
9
Kath. Tivadar
Prot. Tivadar

Kedd
10
Kath. Av. An.
Prot. L. Márton

Szerda
11
Kath. Márton p.
Prot. Márton

Csütörtök
12
Kath. Márton
Prot. Jónás

Péntek
13
Kath. K. Szan.
Prot. Szaniszló

Szombat
14
Kath. Jozafát
Prot. Klement.

Ferenczy József

festő

meghalt Temesvárt,
özvegye még a meg-
ställás után is ott élt.

Váradi Béla: Maso-
lino. Tarczai György
regényének bevezdése-
ben. Bp. é. n. y. l.

Saláth Ferenc I.o.alt

kért szabadságidőt engedély

Budape

A m

A Műemlékek Országos Bizott

Ferency J.

A népművészet Spanyolországban és Murillo.

Petrik 1886-1900

٢٥٦

Ferenczy József

festő

Nemzeti Salon
1913. ápr.-máj. kiáll.
Legeltetés (Mező-
kövesd) Hatvan lá-
nyok, of.

Nemzeti Salon
1909. nyári egyházi
kiáll.
Olvasó asszony,
Gondolatokban, of.

Róma h. n. X. 51.

Ferenczy József

XXI. aukció
A Gyűjtő 1915. 63. l

379. FERENCZY JÓZSEF: Öreg paraszt. 50

Tapiószecső, r. k.

145

FERENCZY József *47*
Marosvásárhely, 1866. december 17.–Temesvár, 1925. december 4.
Benczúr mesteriskolája és Julian Akadémia (Párizs), festő

Banner Erdély

mellett, általa temetkezési helyé-
ságos Szüz tiszteletére szentelt
körül egyre több csoda, rendkivüli
ontán módon kialakult népi kultuszt
ntté avatás 1o83. július 26-án Szent
ben. A Nagy Legenda toldaléka meg-
király /131o-1342/ anyja, Erzsébet
ival megújitotta a szent maradvá-

ek megismerésekor a magyar egyház
fel. Miért lett szent? Hiszen más
ak a nagy munkához, s az ő tettei-
a kortársak, nem adták tovább az
mellett azzal érdemelte ki a tisz-
ni honfoglalást" munkálta és az új,

MDK

Ferenczy József

Legénykedés /Mezőkövesd/ of.

Matyó leányok, of.

N.Szal. tav. tárlat, 1913. ápr.

lo. 1.

MDK

Ferenczy József

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok. 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Ferenczy József festőmüv.

Benczur-isk. tagja 1897-98.

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

24 l.

MDK

Ferenczy József

Matyó gazda, olaj

Omkt. 1913. tav. kiáll. ~~xxxxx~~. 82 l.

Ferenczy József

MDK

Zsurzsika (Az Arany János Tors.
letétje

Temesvári Zéplár

8

MDK

Ferenczy József

jelenkori művész

Dr Szentkláray ~~József~~ Jenő, apátkanonok, történetíró arc-képe (Az Arany János Társ. letétje)

Temesvári képtár

8

Ferencry József

MDK

Bogma István történelmi
arcképe

Temesvári képtár

14

Ferenczy József

MDK

Patzner István, minzemunk eg-
lori őrének arcképe

Temesvári Lejtár

13

MDK

Ferenczy József

Öreg honvéd alma
Nehai Breuer Ármin temesvári
jóarvos arcképe

Temesvári Ujlár

12

Ferency József festő

Magyar Művészet, 1927

620-630.

Nádai Pál: Magyar emberek képeskönyvek.

MDK

Ferenczy József

Völgy Nándorhegynél, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 61.l.

MDK

Ferenczy József, festöm.

463. Ujdonsült modell. Olf.

469. Arckép. "

Képzömüv.Társ. 1910. Tav.kiáll. Kat. 48.l.

MDK

Ferenczy József

Visszaemlékezés, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 52.l.

Ferenczy József, festőm. mDK

415. Völgy Nánorhegynél. Olt.

KMT 1912. tav. kiáll. Kat. 61.l.

MDK

Ferenczy József, festöm.

5e7. Tanyázók /M.-Kövesd/ Olf.
5e9. Mise után./M.-Kövesd/. "

KMT 1913. tav.kiáll. Kat. 72.l.

Ferenczy József MDK

Mise után Mezőkövesden, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Ferenczy József

MDK

Tanyázók, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Ferenczy József MDK

Matyó gazda, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Ferenczy József MDK

Völgy Nándorhegynél, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Ferenczy József

MDK

Almafa, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Ferenczy József

MDK

Mise után, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Ferenczy József MDK

Részlet Ohaba-Bisztrán, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

FERENCZY JÓZSEF

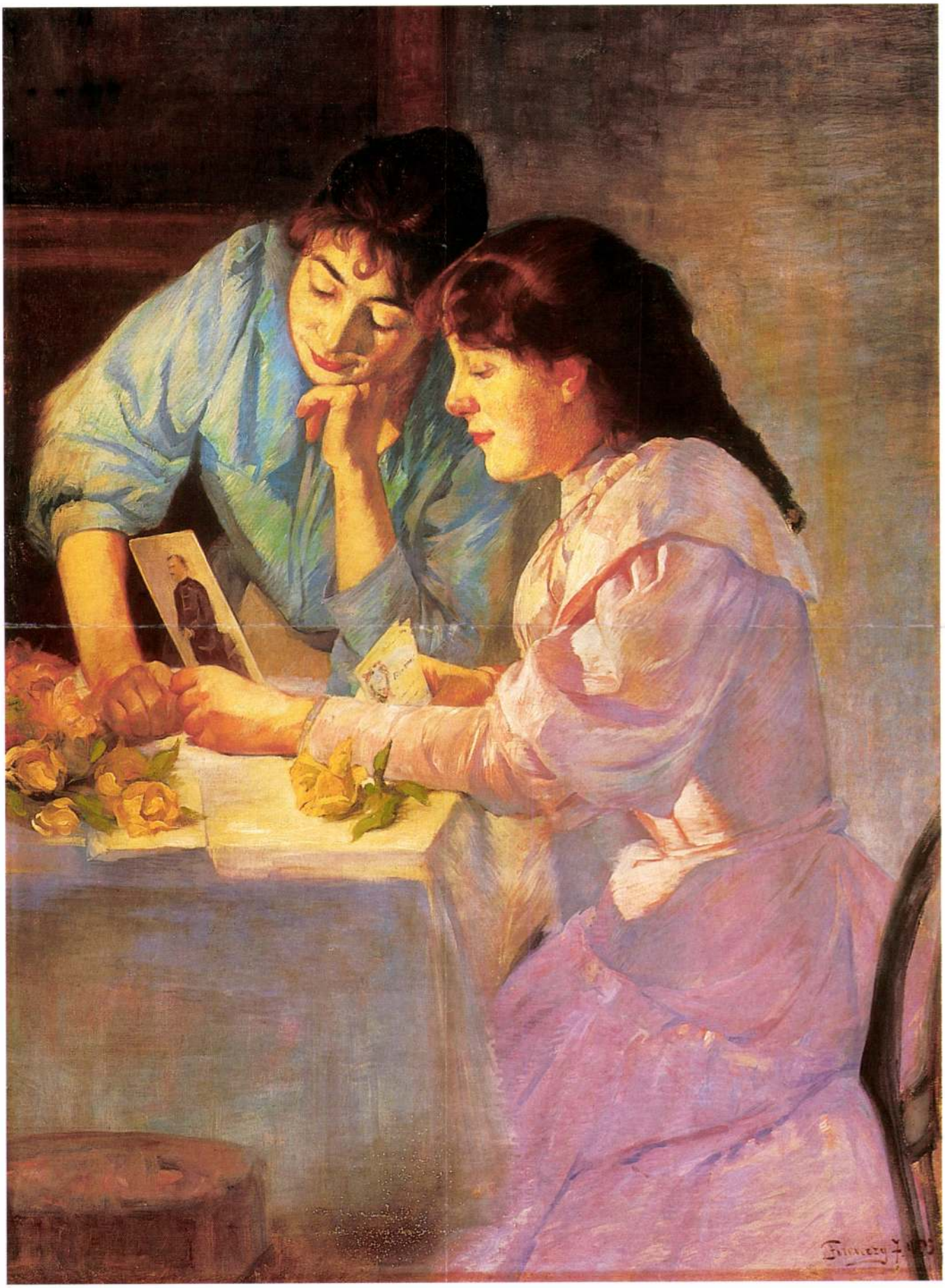

170

171

170 • BORTNYIK SÁNDOR (1893–1976)

Bár-mixer

23 × 18 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Bortnyik
Kikiáltási ár: 35 000 Ft

171 • BORTNYIK SÁNDOR (1893–1976)

Munkás zászlóval

40 × 28 cm
Vegyestechnika, papír
J. b. l.: Bortnyik 1919
Kikiáltási ár: 25 000 Ft

172

173

172 • NAGY OSZKÁR (1883–1965)

Műteremsarok

31 × 41 cm
Vegyestechnika, papír
J. b. l.: Nagy Oszkár 953
Kikiáltási ár: 50 000 Ft

173 • FARKASHÁZY MIKLÓS (1895–1964)

Virágcsendélet

61 × 43 cm
Akvarell, papír
J. j. l.: Farkasházy
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

174

175

174 • GYŐRI ELEK (1905–1957)

Mulatozás

52,5 × 62 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Győry Elek 1934
Kikiáltási ár: 140 000 Ft

175 • GRÁBER MARGIT (1896–1993)

Nő kancsóval

31 × 24 cm
Akvarell, papír
J. j. l.: Gráber
Kikiáltási ár: 60 000 Ft

FERENCZY JÓZSEF

FERENCZY *József* /MAROSVÁSÁRHELY, 1866 – TEMESVÁR, 1925/
NŐI AKT
■ OLAJ-VÁSZON, 140 X 80,5 CM
JELEZVE JOBBRA LENT ■ FERENCZY 1913.

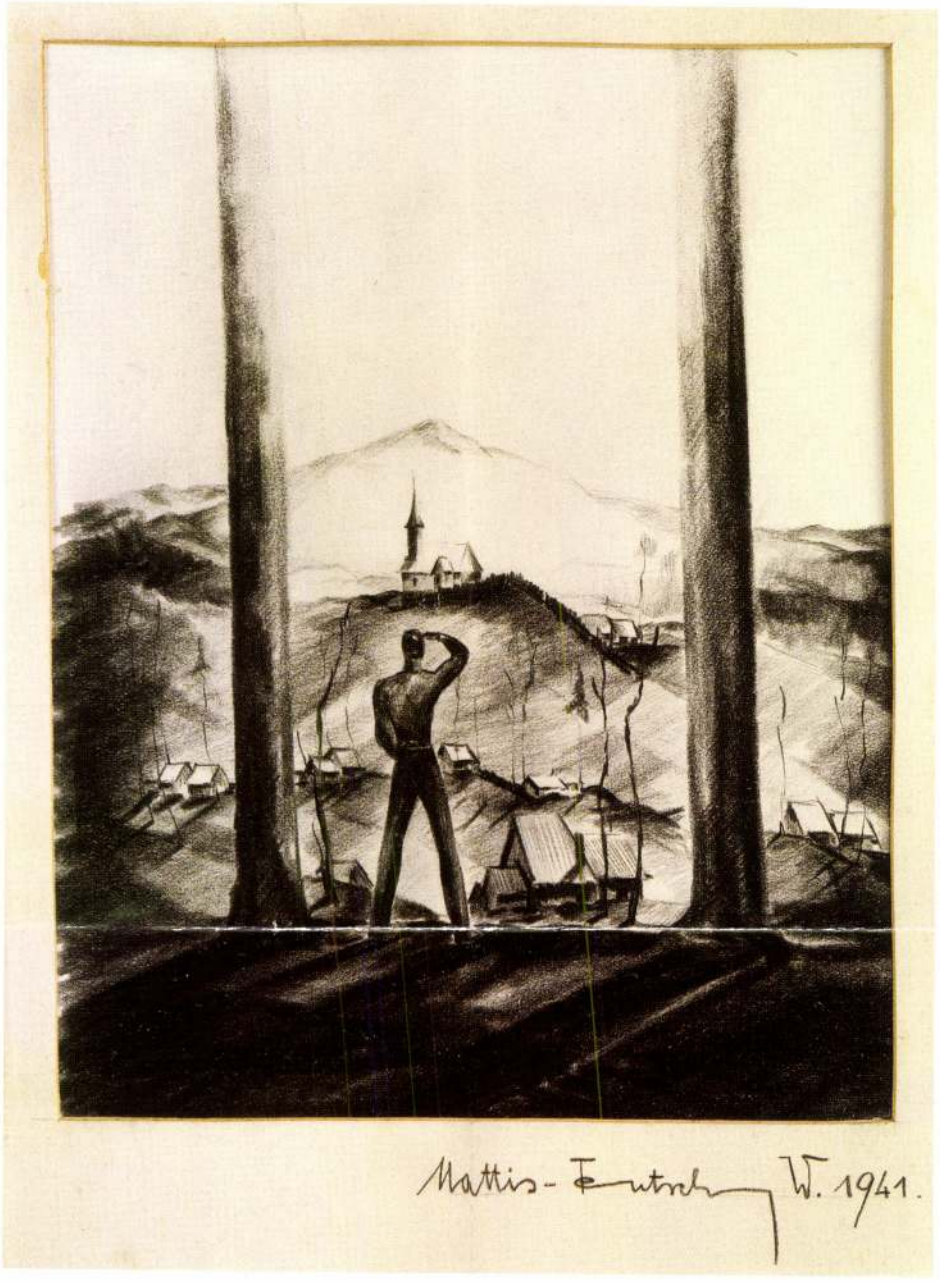

MATTIS-TEUTSCH *Waldemar* /BRASSÓ, 1913 – BRASSÓ, 1988/
LÁTKÉP A FESTŐVEL, *1941*
■ CERUZA-PAPÍR, 215 X 175 MM
JELEZVE JOBBRA LENT ■ MATTIS-TEUTSCH W. 1941

MDK

Ferenczy József

Almafa. Olajf.

Műcsarnok, 1912. tav. kiáll. 63. l.

MDK

Ferenczy József

Judás, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 31.l.

Ferenczy József MDK

Ujdonsült modell, olf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Ferenczy József MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 191c. tavaszi kiállitás

Ferenczy József MDK

Forró, pasztell

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Ferenczi József

A mücsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897. 827-828.l.

MDK

Ferenczy József

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Ferenczy József

Forró, paszt.

Képzőm. Társ. 191o. tav. kiáll. kat.
49.l.

MDK

Ferenczy József, festőm.

499. Részlet Ohaba-Bisztrán. Olf.

KMT.1912. tav.kiáll. Kat. 67.1.

MDK

Ferenczy József, festőm.

499. Részlet Ohaba-Bisztrán. Olf.

MNT 1912. tavaszi kiáll. Kat. 67.l.

Ferenczy József dr. főtitkár

Tagja volt annak a bizottságnak, amely a Képzőművészeti Főiskola tanulmányi kiállitását rendezte a Műcsarnokban.

Képzőm.Főisk.Évk. 1936/37. 42.l.

Ferencz József dr. főtitkár

Tegye volt annak a bizottságnak, amely a Képzőmű-
vészeti Főiskola tanulmányi kiállítását rendezte s
közzétett.

Képzőm. Főisk. Ftvk. 1936/37. 42.1.

MDK

Ferenczy József

Madonna, of.

Képzőm. Társ. 1909/1o. téli kiáll. kat. 42.l.

Ferenczy József

MDK

Judás, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

Ferenczy József MDK

Visszaemlékezés, olf.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

MDK

Ferenczy József

Madonna, of.

Műcsarnok 1909/1o. téli kiáll. kat. 42.l.

Ferenczy József

MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK.

Ferenczy József

Kiállitási hír

Csepel 1967 febr.17.

Ferenczi József

Foglyok, olf.

Műcsarnok 1960. Képző- és Iparitömvészeti Kiáll.

Ferenczy József festőművész 1)

1901-ben telepedett le Temesváron, századunk művészetének elindítója a Bega-parti városban. Hivatalos portrékkal indult, majd tájképre és népi életképre tért át. Az első világháború ellen jelképes alkotásokkal tiltakozott. Az 1917-es forradalom és 1919-es Tanácsköztársaság hatására megfesti alkotását: „A hegyek megindulnak" c. (említve)

Borghida István: Harcos művészet.
Igaz Szó, 1973 ... 7, 130. old,

Ferenczy József festőművész, 2.) Folytatás:
a háború utáni években érdeklődése a nehézipari-tetnák felé fordult, főleg a vesicai kohóknál és kovácsműhelyekben dolgozott. 1925-ben halt meg.

Borghida István: Harcos művészet.
Igaz Szó, 1973... 7. 130. old.

Ferenczi József

MDK

Jolika, szén

Ceruzarajzok

Műcsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Ferenczy József

Szerepelt alkotásával a MNG Művészet Magyarországon 1780-1830 című tár latán

... vagy az a *Ferenczy József*, akiről csak annyit tud az utókor, hogy az 1820-as években rajzoló volt Pesten. Mégis, mindketten angol előképekhez csatlakoznak szatirikus stílusukban, *Hogarth-ig* visszakövethetően. S ez nem az egyetlen korabeli kapcsolat képzőművészet és irodalom közt.

Magyar Hirlap 1980/6/22/8

Kenessei:nem tsekély nyereség

FERENCZY JÓZSEF festő

Ozorai Pipót ábrázoló olajfestményét említik a Sárvár történelmének ikonográfiája cím alatt

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a magyar képzőművészetben I. rész

Vasi Szemle 1983. 4.

ban vannak. 1910—11-ben F. festette a temesvári piarista templom kupolájának falképeit, melyek Calasanza szent József életéből négy jelenetet ábrázolnak. A művész 1911, 1912 és 1913-ban Temesvárott, 1914-ben pedig Szabadkán gyűjteményes kiállítást rendezett. Az utóbbi években leginkább mezőkövesdi matyó-képei részesültek elismerésben.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveivel szerepelt:

1897—98. téli kiáll.: Az elvetemült leány, olajf., 1200 frt. — Báró K. K.-né arczképe, olajf., Kemény Kálmán báró tulajdona.

1902—3. téli kiáll.: Judás, olajf.

1904—5. téli kiáll.: Visszaemlékezés, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Madonna, olajf.

1910. tavaszi kiáll.: Ujdonsült modell, olajf. — Arczkép, olajf. — Forró, pastell.

1912. tavaszi kiáll.: Völgy Nándorhegynél, olajf. — Almafa, olajf. — Részlet Ohaba-Bisztrán, olajf.

1913. tavaszi kiáll.: Tanyázók (Mezőkövesd), olajf. — Mise után (Mezőkövesd), olajf. — Matyó gazda, olajf.

1913—14. téli kiáll.: Interieur, olajf.

Pflege der ungar. Literatur zu, die er mit der phantast. Novellensammlung: *A tündöklő csúcs* (Der funkelnde Gipfel, 1896), mit den dramat. Werken: *Rablélek* (Sklavenseele, 1901), *Pogány Gábor* (1902), *Flirt* (1904), *A nagy érzés* (Das grosse Gefühl, 1906), *Az örök küzdelem* (Der ewige Kampf, 1909), *A szerelem útjai* (Die Bahnen der Liebe, 1912) bereicherte.

Ferenczy, Jako, Schriftsteller, geb. 1811, gest. 1884, war Benediktinerpriester und zwei Dezennien hindurch Direktor des Esztergomer Gymnasiums. Selbständige Werke: *Magyar irodalom és tudományosság története* (Geschichte der ungar. Literatur und Wissenschaft, 1854), *Magyar irók* (Biographien ungar. Schriftsteller, 1856).

Ferenczy, Josef, Schriftsteller, geb. am 29. Apr. 1855 in Baja, war Gymnasialprofessor u. wurde 1883 als Sekretär in den Landes-Unterrichtssenat berufen, 1897 an der Kolozsvárer Universität als Privatdozent habilitiert und 1901 zum Professor an der Budapester Polytechnik ernannt. F. publizierte zahlreiche literaturhistor. Abhandlungen, die selbständigen Werke: *Garay János életrajza* (Biographie Johann Garay's, 1883), *A magyar hirlapirodalom története* (Geschichte des ungar. Zeitungswesens, 1887), Jungendschriften und Erzählungen für's Volk. Eine rege Tätigkeit entfaltete F. auch mit der Herausgabe der Werke Obernyiks, Czakós, der Grafen Aurel und Josef Dessewffy, zahlreicher Biographien und Gedenkreden. Von seinen neueren Werken sind: *Jókai mint hirlapiró* (Jókai als Journalist, 1894), *Aesthetikai és műtörténelmi cikkek* (Aesthetische und kunsthistor. Aufsätze, 1898), *A szépművészetek Spanyolországban és Murillo* (Die schönen Künste in Spanien und Murillo, 1901), *Felolvasások az irodalom és szépművészetek köréből* (Vorlesungen aus dem Gebiete der Literatur und der schönen Künste, 1909) bekannter. F. war auch als Mitarbeiter deutscher und französischer Zeitschriften tätig, in denen er zahlreiche Essay's über ungar. Themen publizierte.

Ferenczy, Josef, Maler, geb. am 17. Dez. 1866 in Marosvásárhely, absolvierte seine Kunststudien in Budapest und in Paris und schlug sein Atelier in Temesvár auf, wo er als Portraitist und Freskomaler sehr geschätzt ist. F. hat sich auch als Landschafts- und Genremaler mit Erfolg betätigt.

Ferenczy, Karl, Maler, geb. am 8. Feb. 1862 in Wien von ungar. Eltern, absolvierte seine Kunststudien in Neapel und Paris und liess sich 1896 in Ungarn als einer der ersten Vertreter der neuen französ. naturalist. Schule nieder. Bekanntere Gemälde: *Vogelsang*, *Adam*, *Im Garten* (1895), *Die Bergpredigt* (1896), *Die drei Könige* (1898), *Holzschneider* (1899), *Abendstimmung* (1899), *Josef von seinen Brüdern verkauft* (1900), *Das Opfer Abrahams* (1900), *Zigeuner* (1902), *Märzabend* (1902), *Kreuzabnahme*. F. ist seit Jahren eines der bedeutendsten Mitglieder und ein geistiger Führer der Nagybányaer Künstlerkolonie und Professor der Hochschule für bildende Künste in Budapest.

Ferenczy, Stephan, Bildhauer, geb. 1792 in Rimaszombat, gest. 1856, absolvierte die Wiener Anna-Akademie und fand dann in einer Wiener Stahlfabrik Beschäftigung, bis er 1818 zu Canova nach Rom reiste und sich in dessen Atelier zum Bildhauer

ausbildete. Von Canova kam F. an die Seite Thorwaldsens und eröffnete später ein eigenes Atelier. Der Palatinus Erzherzog Josef, der den talentierten Ungar während eines Besuches des Thorwaldsen'schen Ateliers kennen lernte, wies ihm, auf Empfehlung des Meisters, für fünf Jahre ein grösseres Stipendium an. Im Jahre 1824 kehrte F. nach Ungarn zurück, um die Ausschmückung der Esztergomer Basilika zu übernehmen. Aus Ruszkiczaer Marmor (Ruszkicza ist eine Gemeinde im gebirgigen Krassószörényer Komitate) stellte er hier sein erstes bedeutenderes Werk: *Die Statue des Märtyrers Sankt Stephan* für die Esztergomer Basilika fertig, der bald die *Verklärte Seele* für die Vóaler Kirche und *Die Bahre* als Grabstein für seine Eltern folgten. Seine Skizze für ein Matthias-Hunyadi-Denkmal entfesselte in der Presse zahlreiche Angriffe gegen den Meister und der inzwischen ausgebrochene Freiheitskampf verhinderte die Ausführung dieses Werkes. Das ungar. Nationalmuseum bewahrt F.'s *Hirtenmädchen*, die Vatikansammlung seine *Gedenkmedaille des Papstes Pius VII.* Bekannt ist auch seine Marmorstatue *Eurydike.*

Ferenczy, Therese, Dichterin, geb. 1830, gest. 1853, begann sich frühzeitig mit der Poesie zu beschäftigen. Ihre Gedichte erschienen in verschiedenen belletrist. Zeitschriften und nach ihrem tragischen Tode — sie machte ihrem Leben aus Liebesgram freiwillig ein Ende — in einer *Téli csillagok* (Wintersterne) betitelten Sammlung.

Ferenczy, Valer, Maler, gehört der Nagybányaer Künstlerkolonie an und beteiligt sich seit 1907 wiederholt an den Kunstausstellungen der Hauptstadt.

Ferentzy, Josef v., Chemiker, geb. 1880 in Győr, war anfangs Hilfschemiker im Ackerbauministerium, später Adjunkt der Budapester Polytechnik, deren Privatdozent er seit 1909 ist. F. hat seinen Namen durch seine Artikel in der Fachpresse und durch seine populären Aufsätze in verschiedenen Revuen bekannt gemacht.

Ferentzy, Marta, Malerin, absolvierte ihre Kunststudien in Nagybánya bei Réti und in Paris bei Matisse, Denis und Desvallières.

Ferienčik, Nikolaus, slovak. Schriftsteller, geb. 1825 in Zólyom, gest. 1881 in Turócszentmárton, redigierte slovakische Blätter und veröffentlichte mehrere Dramen, von denen *Pravda predsa zvit'azi* eine beliebte Lektüre der Slovaken Ungarns bildete.

Ferienčik, Samuel, Naturforscher, geb. am 4. Dez. 1793 in Zólyom, gest. 28. Juli 1855 in Jolsva als evang. Seelsorger. Als Jenaer Universitätsstudent lernte F. Goethe kennen, dem er auch über die ungar. Verhältnisse Aufklärungen erteilte. Er schrieb zahlreiche Werke über Meteorologie, die ihm den Beinamen „Der Wetterprophet von Jolsva" verschafften und das selbständige Werk: *Ideen für die künftige Gesetzgebung der Protestanten in Ungarn* (1851).

Ferkay, Eugen, Maler, legte seine Kunststudien in Nagybánya, München und Paris zurück und beschickt seit mehreren Jahren die Budapester Kunstausstellungen.

Ferkič, Dragutin, kroatischer Schriftsteller, gest. 28. März 1890, schrieb zahlreiche histor. Erzählungen, von denen: *Pripovjesti iz povjesti hrvatske iz okoliče kri-*

1021

FERENCZY JÓZSEF művészetének idézése

Az Utunk ez évi május 19-i száma hosszabb beszélgetést közölt Szuhanek Oszkár temesvári festőművésszel. Visszaemlékezései során az idős mester megemlítette: „A tízes években általában csak ketten — a méltatlanul elfelejtett Ferenczy Józseffel — képviseltük a Bega parti várost az országos és vidéki kiállításokon."

Azt hiszem, nemcsak az időközben meghalt Szuhanek Oszkár óhajának teszek eleget azzal, hogy rövid tanulmányomban felelevenítem Ferenczy József életét, művészetét és megpróbálom behelyezni művészetünk fejlődésvonalába. Bánátban, Erdélyben s a határokon túl is sokan emlékeznek még rá és becsesen őrzik műveit. Másrészt Ferenczy tevékenysége túlmutat azon, hogy a tízes években képeket festett és kiállított Temesváron s az országos tárlatokon. Ferenczy ugyanis Szuhanek előtt körülbelül egy évtizeddel kezdte el tevékenységét Temesváron, mondhatni teljesen egyedül, s vállalta nemcsak a sokoldalú művészi tevékenységet, hanem a művészi kultúra terjesztését is, művészettörténeti előadássorozatokkal, művészeti írások közreadásával, szakiskola vezetésével.

Marosvásárhelyen született 1866. december 17-én. Nagyardói Ferenczy István orgonakészítő mester és Soós Mária négy gyermeke közül ő volt a második.

Rajzkészsége kora gyermekkorától megmutatkozott, s hogy apját 12 éves korában elvesztette, rendszeresen hozzájárult a család fenntartásához: négy krajcárért lerajzolta a szomszédokat s az ismerősöket, majd festeni kezdett, s akkor már néhány forintot kapott arcképeiért.

Középiskolai tanulmányainak elvégzése után anyja sürgette, hogy valamilyen „komoly" mesterséget tanuljon. Ferenczy a hajlamaihoz legközelebb álló fényképészetet választotta, s hogy jó mesterre leljen, 1885-ben gyalogszerrel indult Pestre. Hogy eljutott-e oda, nem tudjuk. A következő évben már Eperjesen dolgozott Divald Károlynál, a jónevű és nagy tudású fényképésznél.

Divald jó szívvel fogadta a szerényen öltözött, kellemes modorú, megnyerő külsejű s főleg ügyes kezű fiatalembert, Ferenczy hamarosan barátságot kötött a mester fiával, Divald Kornéllal, a később ismertté vált műtörténésszel, és szívélyes kapcsolatokat alakított ki a felvidéki értelmiség körében. Kisebb kompozíciókat s főleg arcképeket festett, s ezeket jóval többre értékelték fényképeinél. Egyik legjobb munkája abból az időből Divald Emíliát, a mester tízéves leánykáját, a művész későbbi feleségét ábrázolja.

A fényképészet mind kevésbé elégítette ki a művészet felé törekvő fiatalembert. Mestere biztatására, zsebében néhány ajánlólevéllel, Pestre ment, s egy ideig Bihari Sándornál, illetve Karlovszky Bertalannál tanult.

1890—92 között Ferenczy katonaéveit töltötte Marosvásárhelyen, majd Párizsba ment s beiratkozott a Julian Akadémiára, ahol M. Doucet és Bramtot tanítványa volt. Egy 1894 márciusából származó okmányon ez utóbbi kitűnő előmenetelét tanúsítja. Ilyen bizonyítványokat többnyire hazai ösztöndíj eléréséhez kértek. Valószínű, hogy Ferenczy is az államhoz folyamodott, s ezért igazodhatott München felé, abban az időben ugyanis ösztöndíjat főleg oda adtak. Rövid időt a bajor fővárosban töltött, 1896-ban azonban már újra Párizsban találjuk, ahol sokat dolgozott a műkereskedőknek.

Párizs után újrà Pest következett, ott a Benczúr-féle magániskolát választotta. Tudjuk, hogy nehéz anyagi körülmények között élt, hogy sokat betegeskedett, ez hosszabb időszakokra letörte kedélyét, kedvét szegte a munkában, szerénysége mégis meggátolta abban, hogy a káprázatos sikereket arató, nagy jövedelmű mesterhez forduljon segítségért. Ezt a helyzetet világítja meg Benczúr 1899. január 2-án kelt levele ifjú munkatársához:

„Igen tisztelt Ferenczy Úr!

Nagyon sajnálom, hogy oly kevés bizalommal volt irántam és ittléte alatt való betegeskedéséről nem értesített. Midőn tehát e feletti részvétemnek adok kifejezést az új év fordulójánál, minden jót kívánok Önnek! Egészséget, munkakedvvel és eredménnyel. Sok, később számottevő embert ért pályája kezdetén kedvetlenség, ez tehát Önt ne bátortalanítsa. Ha tehetsége utat talál, kitöri az magának jövőjét. Kérem, ha mint jóbarát és pictor colléga hozzájárulhatok anyagilag ahhoz, hogy tanulmányait kellőképpen folytathassa és így egyengethesse mezsgyéjét iskolába, forduljon hozzám teljes bizalommal; a tisztes kölcsön munkabíró ember kezében sohasem szégyen.

Remélem, nem bántottam meg atyai tanácsommal, és szíves lesz tovább is értesíteni szándékairól.

Melegen üdvözli, teljes jóakarattal igaz híve

Benczúr Gyula."

●

1901-ben Ferenczy Temesváron telepedett le, s ott maradt haláláig. Hamar beilleszkedett új környezetébe, s attól kezdve minden tudását és energiáját a város képzőművészeti kultúrájának fellendítésére szentelte.

Kezdetben a megyei és városi urak elhalmozták megrendelésekkel: főispánok, polgármesterek, képviselők ünnepi, hivatalos jellegű arcképeit festette — hagyományos eszközökkel. Anyagi és társadalmi helyzetének javulása lehetővé tette, hogy családot alapítson. Rövidesen feleségül vette Divald Emíliát, akitől két gyermeke született.

A század első évtizedében Ferenczy több vallásos tárgyú képet festett, illetve mint ennek a kornak számos költője és képzőművésze, humanista mondanivalóit ebben a szimbolikus formában fejezte ki. Első ilyen jellegű, nagyobb méretű kompozíciója a *Júdás* — maga a művész több helyt *Lelkifurdalás* címen említette (a város közvetlenül a művész halála után vásárolta meg), 1902—03-ban a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán szerepelt Budapesten. Az Alkotmány című lapban, 1902 novemberében Márkus László közvetlen a tárlat jelentős művészei — Ferenczy Károly, Iványi Grünwald, Mednyánszky, Vaszary, Szinyei — után említi: *„Ferenczy József már kiállított ugyan, de mostani művével lép tulajdonképpen a jobbak közé."* Ma már tudjuk, hogy a *Júdás* nem tartozik Ferenczy legjobb alkotásai közé, kísérleti, hibrid mű: régies, színpadias megfogalmazást old meg az akkor nálunk újnak számító poentillista eljárással, vörös-zöld kiegészítő színekben.

Több vallásos tárgyú kép következett ezután. Egy *Madonna* 1909-ben szerepelt a Képzőművészeti Társaság téli kiállításán a Műcsarnokban, majd a nagyváradi tébécékórház kápolnájába került, a *Csoda* pedig a Ferenczy család birtokában maradt. 1910-ben Ferenczy a piaristák gimnáziumának kápolnájában a kupola négy csegelyét díszítette falképekkel, al secco (száraz) eljárással különleges alapon, tojás temperával. Úgy látszik, az eredeti, 1909. július 2-án kelt megbízást később módosították, mert az így szólt: **„... Köteles a festményekhez a létező legjobb minőségű festékanyagot használni, a képeket nedves vakolatra festeni... a festékanyagból származó esetleges hibákért egész életére kiható felelősséget kell vállalnia."**

A „hivatalos" indulás után Ferenczy érdeklődése mindinkább a táj és a paraszti élet felé fordult. Nyaranta legszívesebben vidéken dolgozott. Bebarangolta a Retyezát környékét, Totești, Karánsebes, Hátszeg, Oravica vidékét, majd eljutott egészen a kalotaszegi falvakig. 1902-ben az adriai tengerpartot, Fiumét, Raguzát stb. festette, 1904-ben Itáliát, 1906 és 1907 telén Münchenben dolgozott, 1910 körül a matyó vidék festőiségét fedezte fel és örökítette meg. Ott alkotott művei alapján kezdték „matyófestő"-nek nevezni.

Népi életképein Ferenczy a román, magyar, szerb földművesek életét ábrázolta, ménest csikósokkal, hegyi pásztorokat vagy alföldi aratást. Jelentősebb műve ebből a szakaszból a *Pihenő csordás*. Más, kisebb képein egy-két falusi lányt, gyermekportrét, házuk előtt üldögélő öregeket látni. Ezeket a műveit Ferenczy közvetlen a természet, illetve modell után festette s nagyrészt a szabad ég alatt.

Szívesen festett virágcsendéletet. Kedvenc virága a muskátli volt, ezt festette a leggyakrabban, a legtöbb átérzéssel, gyakran enteriörben. Ezenkívül számtalan más virágot: Marechal Niel rózsát, krizantémot, őszirózsát, pipacsot — felsorolni is nehéz lenne valamennyit.

Temesvárt, a várost és lakóit, képek hosszú sorában örökítette meg. Lefestette a Lloyd-sort, a parkokat, a Bega-hidat, a gyárvárosi román templomot, a vásárteret stb. Számos arcképet alkotott az ottani polgárokról, a „szépaszszonyokról" — ahogy Szabolcska Mihály írja, s különös szeretettel a gyermekekről.

„... élet van ezekben a képekben... Ferenczy nem idillizál, nem szépít, de minden arcban biztos szemmel megtalálja a jellemzőt, az életteljest, az élet pedig mindig szép" — írja arcképeiről Gozsdu Elek.

Ferenczy maga így határozza meg a festészet lényegretörését: *„Minden ecsetvonás, amely nem gyarapítja a kifejezés tömörségét, nemcsak fölösleges, hanem árt."* (Idézi Káldor Á., Temesvári Hírlap, 1912. XII. 4.)

A világháború első két évét Ferenczy családjával Münchenben töltötte. Kiállításokat rendezett, műveit reprodukálták a folyóiratok, a műkereskedők külön sokszorosított lapokon árusították. Ott-tartózkodása idején készült máig megmaradt vázlata, a *Sáncmunkás*.

Hazatérte után a háború kérdése zaklatja. Humanista beállítottságát igyekszik kifejezni néhány munkában — kevés sikerrel. Egyik jelképes szénrajzán fejetlen király vezeti öldöklésre az elvakult tömeget, a felette lebegő halál tapsol ehhez. A rajz mesterkélt, s jóllehet a törekvés ez volt, nem vált expresszív erejűvé. Eszmei tisztázatlanságok s a közvetlen modell hiánya gátolták, képzelőereje pedig, különösen ott, ahol a realitástól eltért, nem segítette. Művészetének alapja nem az expresszió, hanem a látott élmények átélése volt.

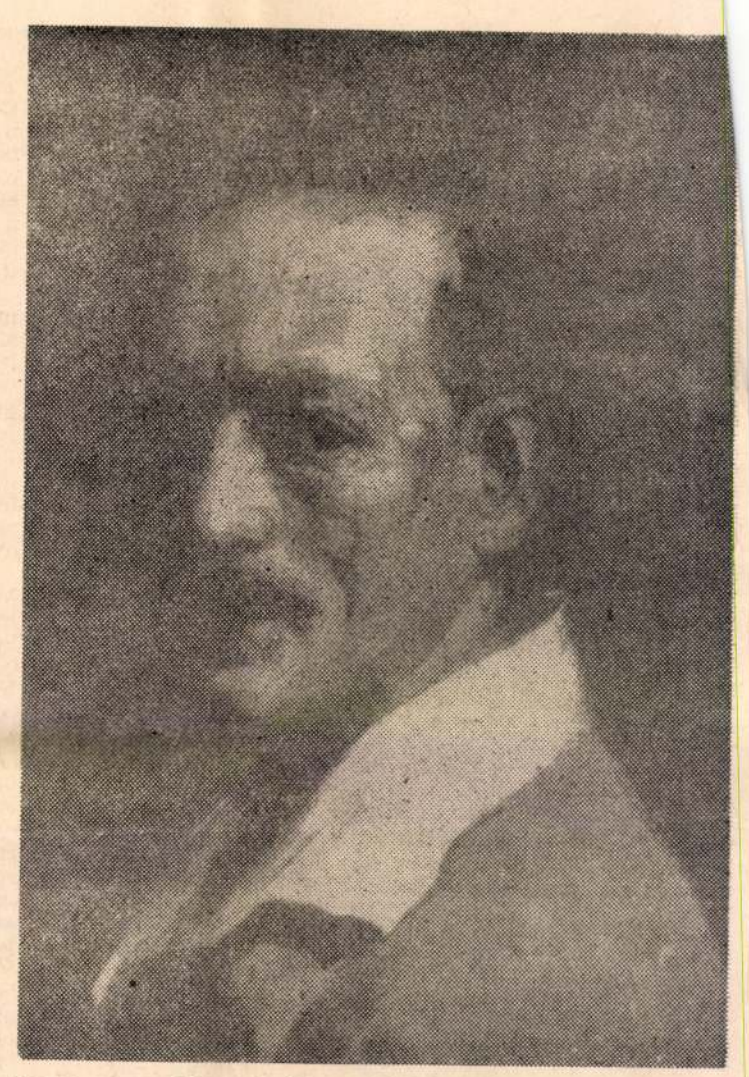

Ferenczy József: Önarckép

Ilyen előzmények után érik Ferenczyt az 1917-es Nagy Októberi Forradalom, illetve az 1919-es magyarországi forradalom hírei, eseményei, behatásai. Mélyebben és világosabban ismeri fel a történelmi összefüggéseket, kompozíciói higgadtabbak, áttekinthetőbbek lesznek. Ekkor hozza létre egyik igen jelentős alkotását: vörös zászlók alatt felvonuló munkásokat és parasztokat ábrázol. A korábbi kompozíciók dagályos, hatásvadász előadásmódjának itt már nyoma sincs. Meghitten, megkapó természetességgel és emberközelséggel ábrázol. *A hegyek megindulnak* című képen (Bánáti Múzeum, Temesvár) több domb vonulatában fekvő völgyben, minden irányból vörös zászlókkal ereszkednek alá nagyobb csoportok, s végül egyetlen áradatban egyesülnek. A jelkép nyilvánvaló: a számtalan csermely patakokban, majd hatalmas erejű folyamban egyesül. Ám ez a jelkép alárendelődik az elsődleges képi ábrázolásnak, ezért válik a mű — szólam helyett — festészetté.

A háború utáni években érdeklődése a nehézipar felé fordul. Ideje nagy részét a resicai üzemekben töltötte, tanulmányokat rajzolt, vázlatokat festett az öntödében, a kohóknál, a kovácsműhelyben. Az izzó acél fehérre hevített színe vonzotta az égő vörös környezetben, áttetsző komorkék árnyékokkal övezve s a kiömlő acéllávával küzdő verejtékes, félmeztelen testű munkások roppant erőfeszítése, amikor már „minden izzó pokollá válik". S közben azt panaszolta, hogy a közönség értetlenül áll ezekkel a műveivel szemben, amelyek nálunk, Romániában egyedülállóak.

1923-ban a már súlyos beteg Ferenczy utoljára utazott Olaszországba, ahol festőművész öccsével találkozott. Tájképeket és életképeket festettek, s mindenütt egymás mellett állították fel állványaikat. Főleg Nápolyban időztek, onnan való a *Virágvásár*, a *Lacikonyha*. Hazatérte után Ferenczy még egy időt a resicai műhelyekben töltött, de elhatalmasodó betegsége megakadályozta ebben a fáradságos munkában. Oravica táján keresett gyógyulást, pihent, s festett még néhány kisebb tájképet. 1925-ben több műtéten esett át, újabb művekbe kezdeni már nem volt ereje. Hallatlan önuralommal, felkötött jobb karral befejezte megkezdett munkáit. 1925. november 30-án halt meg, s a város saját halottjaként helyeztette el a belvárosi temetőben.

●

Negyedszázados temesvári tartózkodása alatt egy képzőművészeti kultúrában járatlan, sőt azt alábecsülő, jellegzetesen ipari-kereskedelmi beállítottságú, nyárspolgári szellemű közönség közönyével kellett megbirkóznia. Az akadémikus oktatáson nevelkedett Ferenczy természetelvű, a szabad ég alatt adódó színhatásokat is alkalmazó, de nem formabontó piktúrája viszonylag hamar utat talált a város műpártolóihoz. Művészetének érettsége, leszűrtsége is közel vitte a külsőségeket kerülő, zárkózott, nehezen lelkesedő temesváriak ízléséhez.

Ferenczy tisztában volt azzal, hogy a képzőművészet meghonosítására ezt az ízlést kell mindenekelőtt kialakítania és fejlesztenie. Ezért járt közben, elsősorban Benczúrnál, és érte el, hogy a Nemzeti Szalon anyagát két ízben is bemutassák Temesváron: 1906-ban és 1910-ben. Ezért ragadott tollat ő maga, hogy a kiállított művek higgadt és nyíltszívű elemzésével, valamint a külföldi tanulmányútjairól szóló beszámolókkal fejlessze a közízlést. Ezért vállalta el egy festőiskola vezetésének fáradalmait, külön esti tanfolyammal munkások és díszítőiparosok részére. Hogy céljából mennyit sikerült megvalósítania — további kutatásra szorul, ám maga a szándék is jelentős.

1914-ben Ferenczy műtermében szemléltető előadássorozatot tartott félszáz hallgató számára: művészettörténeti előadásokat reprodukciók segítségével, egyes eljárásmódokat, stíluskérdéseket pedig a hallgatók előtt festett példákkal tisztázott.

Számtalan kiállításon mutatta be műveit Románia, Magyarország, Csehszlovákia, Németország városaiban. A húszas években Bukarestben készült önálló kiállítással bemutatkozni, betegsége azonban már megakadályozta ebben.

Visszavonultan, munkájának és családjának élt. Naphosszat nem került elő műteréből, amelyet a Mercy gróf által hajdan emelt várbástyaépületek kacskaringós, ki-be szögellő szárnyainak roppant tömegeiben — raktárak, műhelyek, hivatalok, nyomdák, iskolák és kórházak szomszédságában — rendezett be. Talán a szükség kergette oda valaha, s úgy maradt meg, talán jelkép volt ez: ódon, komor várfalak mögött — művészetének féltve őrzött fészke.

Hagyatéki kiállítását az Arany János Társaság rendezte, amelynek 1909-től rendes tagja volt, s amelynek „irodalmi munkáját a képzőművészettel jegyezte el". Jellemző, hogy a bemutatott 126 mű egyharmadát már néhány nappal a megnyitás előtt megvásárolták.

Halála után, a két világháború közé eső szakaszban, Temesváron jeles művészek egész sora tűnt fel, ezek közül nem egy túl is szárnyalta őt, ám övé az úttörés érdeme.

BORGHIDA ISTVÁN

Ferenczy József: Sáncmunkás

Szerb katona

Látogatás Strindbergnél

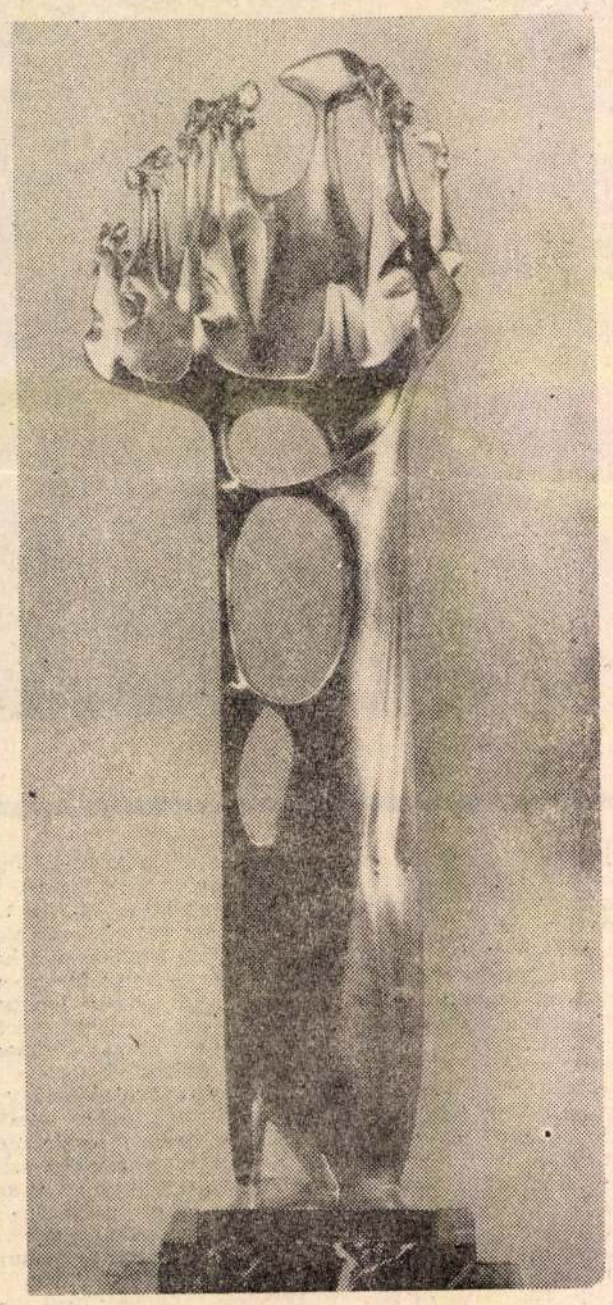

Balogh Péter: Zene (A firenzei Stradivari-emlékmű terve)

Híd a Malar-tavon, mely a Strandvagent — talán a legszebb stockholmi utcát — s egy szigetet köt össze. A szigeten tornyos palota, a Nordiska Museet, azaz Északi Múzeum. Ez évben állandó Strindberg-kiállítást nyitott. Tisztelgés ez a nagy író, az első modern svéd színpadi mű, az Olof mester, a Júlia kisasszony szerzője előtt, kifejezője annak a nimbusznak, mely a mestert ma is körülveszi, akinek drámáit minden svédországi drámai színház állandóan műsoron tartja, s könyvei újabb és újabb kiadásban jelennek meg.

A hatalmas múzeumépületbe lépve először egy grandiózus méretű svéd lovag színes ülő szobra tűnik szemembe. Balra, az alagsorban a lapp múzeum, jobbra a harmincéves háború emlékei, de most csak az írót akarom meglátogatni. A Strindberg-termekben sajátos hangulat és — Grieg zenéje fogad. Rejtett hangszórókon, nagyon halkan szól a varázslatos zene, jó hangulatfestő, illik ide.

Az ember önkéntelenül is lábujjhegyen jár, és hamarosan tisztelettel adózik a kiállítás rendezőinek, akik a szokásos emlékkiállításokat meghaladó érzékletességgel mutatják be egy nagy író életútját, úgyhogy a látogató nemcsak követi — de át is éli azt.

Strindbergnek különben döntő szerepe volt a híres Északi Múzeum megalapításában. Mikor Stockholmban sok évszázados házat lebontottak, hónapokon át kutatott a régi tárgyak, dokumentumok után, s hatalmas anyagot gyűjtött össze, melyet barátjának, Arthur Hazeliusnak, az Északi Múzeum megalapítójának ajánlott fel. Ezt a két embert a konvenciók elleni közös harc, a tizenkilencedik század végi társadalom éles kritikai szemlélete fűzte össze.

Nos, lépjünk csendesen (mialatt árad a Grieg-muzsika) a bal oldali első üvegszekrényhez. Az 1872-es évet idézi, amikor Strindberg mindössze 23 éves. Már befejezte az uppsalai egyetemet, Stockholmban él, s megírja az Olof mestert, e forradalmi drámát, melynek láttán felhördülnek a derék polgárok — de csak kilenc év múlva, mert Strindbergnek ennyi ideig kell várnia a bemutatóra. Íme a darab első megsárgult plakátja a Nya színház premierjéről, s a szerző ifjúkori képe abban a sötét, nagy galléros köpenyben, melyben szőke, felfelé fésült hajával s világító kék szemével valamilyen északi garabonciáshoz hasonlít. Az is volt, nyugtalan, kereső szellem, aki a múlt század végén színész, tanár, festő és újságíró volt egy személyben, majd a királyi könyvtár asszisztense. Íme a levele — furcsa, karakterisztikus betűk —, amelyben azt írja: *„Rendkívül érdekel a civilizáció története. Most aztán beásom magam a Királyi Könyvtár kétszázezernyi kötetébe."*

Egy másik vitrinben a *Röda rummet* első kiadása. Ezt a művét (A vörös szobában) 1879-ben publikálta, mialatt a könyvtárban dolgozott, s tulajdonképpen ez volt első irodalmi jelentkezése — mert drámája akkor még előadatlan hevert. A könyv éles támadás a kapitalista társadalom, a korrupció, a hivatali visszaélések, a hipokrízis, a farizeusság ellen. Óriási vihart támaszt, a svéd irodalom enfant terrible-jét azonban nem félemlítik meg a lesújtó, támadó kritikák. Egyidejűleg befejezi Claes Lundinnal együtt írt könyvét, a Gamla Stockholm-ot (Régi Stockholm), amely valóságos szerelmi vallomás a gyönyörű svéd fővároshoz.

S íme, egy másik könyve: a Svenska Folket (A svéd nép) — előszava szerint a svédekről ír, „ünnepnapon és munka közben, háborúban és békében a svéd történelem, kultúra és erkölcsök ezer esztendeje alatt". Hatalmas mű, tudóshoz méltó. Nagy sikere van. Az átlagközönség nem érti: hogy férhet meg e nagy hazaszeretet, népért való rajongás az ugyanezt a népet véresen támadó kritikával? Nem értik meg, hogy Strindberg imádja hazáját és népét, csak az emberi és társadalmi hibákat ostorozza.

A Svenska Folket nyitott kötete, alatta angol és francia fordításban egy kijelölt szöveg. Talán a leglényegesebb rész a szövegben. Strindberg a maga kíméletlen Geijer történetíró tézisét, aki kimondt a svéd királyok története." Strindberg nép történetét maga a nép írja munká ladásával. Hatalmas polémia követi ezt a megállapítást, az író megint a támadások kereszttüzében áll, a Svenska folket amolyan pamfletté válik, melyet az író újabb bizonyító erejű írása, a Det Nya Roiket, azaz az Új rezsim követ. A hullámok magasra csapnak körülötte, csupa ellenség veszi körül, barátai kevesek ahhoz, hogy meg tudják védeni. Ekkor hagyja el Svédországot — 1883-at írnak.

Korabeli fényképek, s néhány megrendítő sor, melyet saját kezével írt. *„Mikor befejeztem a civilizáció történetéről szóló munkámat, amely felébresztette volna az egész svéd nemzetet — száműzetésbe kell mennem. De amíg élek — az igazság szószólója leszek."*

Újabb vitrin a bal oldalon. Strindberg Franciaországban él, könyvet ír Francia földművelők között címmel. Magáévá teszi a rousseau-i ideálokat. Különben is rajongója a természetnek. Egy kép Kymmendöt, a Stockholm környéki szigetvilág egyik legszebb szigetét ábrázolja. Itt volt a legboldogabb, ahol kertjét ápolta. Le is festette sokszor ezt a paradicsomi szépségű helyet. (Nem egy könyvét ő maga illusztrálta.)

Periratok — sajtóperei, különösen az Esküvők című írása után, melyben kigúnyolja az esküvői szertartásokat, s magára zúdítja tradíciókhoz mereven ragaszkodó honfitársai haragját —, Hemsbörna című kötetének régi kiadásai, majd néhány írott dokumentum az 1890-es évből, amikor hazájába visszatért. De két év múlva újra külföldre megy, nagy sikerrel debütál Berlinben és Párizsban mint drámaíró. Négy évvel később írja az Infernót és a Damaszkuszi utat, majd végleg visszatér hazájába. Elfelejti a múlt sérelmeit, harmadszor is megházasodik, Harriet Bosset veszi el. Milyen szép asszony volt, régi fénykép tanúsítja, amelyen a már nem fiatal Strindberggel látható, aki akkortájt írja a Gót szobák és Fekete zászlók című könyveit, melyeknek megjelenése után úgy ismerik már, mint a munkásosztály íróját. Álom című színművében a színpadról is világosan hirdeti meggyőződését a dolgozók igaza mellett. Mindazt, amit hisz és vall, egy szereplője: a szenesember szájába adja. A fiatal svéd munkások megértik és támogatják. Írásait programjuknak tekintik. Agitátor és forradalmár — így ünneplik 63. születésnapján.

És most az utolsó dráma kézirata, javításokkal, betoldásokkal. A Stora Landsvegen ez — A nagy út —, 1900-ban írta. Ebben is drámai formát ad a társadalmi ellentéteknek. Bármit ír azonban, végigvonul rajta a strindbergi gondolat: az élők menetelése a halál felé — hiszen a főtémája ez.

Most elhallgat a Grieg-zene, ismeretlen, új dallamok szűrődnek át a kiállítótermeken. Íróasztala előtt állok; miniatűr Goethe-szobor van rajta, hét toll, kihegyezett ceruzák, tolltartó, üvegben ragasztó. Az egyszerű, hatfiókos íróasztal felett egy szegen híres fekete köpenye. Öreg falióra jár, csendben ketyeg. A falon színházi felvételek, az író tréfás rajzai, amelyeket egy premierbanketten hevenyészve vetett papírra — kéményseprő, áttört szívek, Nevető színészarcok.

Távolabb egy falon tájképe — sötét drámai színek, remekbe készült felhők, misztikus fényhatások. Kötött norvégmintás sapkája, lantgyűjteménye, festékesdoboza, ecsetei. Ahogy áthozták ide a Drottinggatan 85-ös számú házból, ahol haláláig, 1912-ig lakott.

Régi színházi kosztümök, felvételek, újságcikkek, minden jelen van, ami őt idézi, ami rá emlékeztet. Mindent meg lehet tudni róla: igazi svéd volt, igaz ember s nagy író, akit nem felejtenek el, s akihez ma is századok és századok járnak — emlékezni.

MARTON LILI

JEGYZET

Krimi, western, kastély-regény

Az utóbbi időben a nyugati lapok gyakran cikkeznek a szépirodalom háttérbe szorulásáról a fejlett ipari társadalmakban. Híres nyugati írók és publicisták egyre sűrűbben figyelmeztetnek arra a veszélyre, amellyel a ponyvairodalom, a képes folyóiratok és szexlapok elburjánzása fenyegeti a belletrisztikát. Ennek folytán sok neves kiadó, az olvasók érdektelenségére hivatkozva, nagymértékben csökkentette szépirodalmi kiadását és jórészt szakkönyvek kiadására specializálja magát. E tény nagymértékben befolyásolja az írók tevékenységét is, hiszen így egyre kevesebb lehetőségük nyílik műveik publikálására.

Néhány kiadó továbbra is főként szépirodalmi kiadó maradt, de csak a már „befutott", ismert, népszerű írók műveinek kiadására vállalkozik a biztos siker és profit reményében. Így a nevesebb írók fokozatosan bizonyos kiadók „házi" íróivá válnak (például *Böll* a *Kiepenhauer & Witsch*-é, *Grass* a *Luchterhand*-é stb.). Az írók — különösen a fiatalok — nagy része csak hosszas harcok és nehézségek árán jelentetheti meg műveit (ha egyáltalán megjelentetheti). A kiutat sokan saját — sokszor kézi — nyomda felállításában keresik több százra tehető az NSZK-ban működő kisnyomdák száma), de a legtöbb próbálkozás kudarcba fullad, mert nem képes felvenni a versenyt a nagy kiadókkal.

Ugyanakkor egy másik, szintén a kiadási nehézségekből eredő probléma a konformizmus. A kezdetben éles hangú, bíráló, rebellis írók az elismerés (egy-egy regényük megjelentetése) után rendszerint „megszelídülnek" és igyekeznek a kiadó ízléséhez és hangjához alkalmazkodni. Így lesznek a lázongó beatnikekből kényelmet és nyugalmat szerető „független" írók.

A szépirodalom egyre inkább egy kis olvasótábor, az „előkelő" értelmiség, azaz a magasabb képzettségű emberek monopóliumává válik. A lakosság alsóbb rétegei fokozatosan elidegenednek az igazi irodalmi alkotásoktól, és a ponyvaregények *fogyasztóivá* válnak. És itt kezdődik a lakosság ízlésének alakítása és bizonyos társadalmi érdekek közötti összefüggés.

Milyen érdekek húzódhatnak meg azon törekvés mögött, hogy az egyszerű olvasót elválasszák a haladó, modern irodalomtól? A cél — úgy tűnik — kettős: egyrészt a **ponyvaregények** elterelik a figyelmet az időszerű problémákról, **melyek burkolt vagy** burkolatlan **formában kifejezésre jutnak a modern irodalomban**, másrészt — elvonva az olvasókat — fokozatosan háttérbe szorítják a szociális problémákat taglaló írókat, arra kényszerítve őket, hogy más tematikát válasszanak, ha egyáltalán tovább szeretnék folytatni „független" írói tevékenységüket. A haladó írók ezért az utóbbi években többször is nagyméretű kampányt indítottak, melynek célja a széles körű olvasótábor megszervezése, öntudatosítása, megnyerése a szépirodalom számára. Ilyen próbálkozás például a Ruhr-vidék íróinak fáradozása munkásirodalom létrehozásáért. Eredmény: sikerült munkás olvasótábort szervezni (főleg *Dortmund*-ban), és néhány munkásíró-tehetséget is felfedeztek. Ez a próbálkozás azonban elszigetelt jelenség.

De kik a szerzői ezeknek az ízlés- és lélekromboló, ideológiailag *semlegesítő* műveknek, hogyan dolgoznak és gondolkodnak? Erre a kérdésre — illetve ezekre a kérdésekre — érdekes adatokkal válaszol az év elején a *Rowohlt* kiadó gondozásában megjelent, *Karla Fohrbeck—Andreas J. Wiesand* által szerkesztett, az író és kiadó viszonyáról, az író alkotási módszereiről szóló riport- és tanulmánygyűjtemény, melynek címe: *Riport az írókkal.*

Az egyik fejezetben a ponyvairodalom alkotóival készített interjú vonja magára a figyelmet. A meginterjúvolt ponyvaregényírók a következő műfajokat művelik: sorsregény, történelmi regény, krimi, western, kastélyregény, orvosregény, nőregény. Az alkotásra fordított időt és tiszteletdíjat figyelembe véve, legjövedelmezőbb a western (a szerző 8 nap alatt írta, 114 oldal terjedelmű, és 1000 **márka tiszteletdíjat** kapott érte), ezután következik a krimi (20 nap alatt írta, 145 oldal terjedelmű és 1100 márkát kapott érte) stb. A sors- és történelmi regény írása már nem annyira jövedelmező (mindössze 600—900 márka ugyanannyi időbefektetéssel és oldalszámmal, mint a western vagy krimi).

A regények megírásához szükséges idő egyik írónál sem haladja meg a 30—40 napot, a tiszteletdíj pedig egy átlagos vagy annál valamivel magasabb fizetésnek felel meg. Ezek az írók tehát ugyanolyan proletárok, mint a gyárakban dolgozók, **ugyanúgy** kizsákmányolják őket — azzal a különbséggel, hogy itt a munkaadó a kiadó.

A kézirat beküldése után legtöbb kiadó 50 százalékot fizet — a másik 50-et a megjelenés után. Ha újabb kiadásra kerül a sor — ami ritka eset, hisz naponta újabb és újabb ponyvaregények születnek —, akkor a jövedelmet megfelezik.

A legmagasabb tiszteletdíj 1500 márka, a legalacsonyabb 600 márka. Ha a kiadó 1000 márkán felül fizet, akkor az író befutott írónak számít.

A ponyvaregényírók jó része nő, úgy az is, akivel a szerzők ezt az interjút készítették. Életkora kb. 50, özvegy, írásaiból él. Nincsenek összeköttetései, barátai, magába zárkózott. Egyetemet végzett, korábban újságíró volt. Több kiadónak ír, legszívesebben történelmi regényeket, **sorsregényeket** és kastélyregényeket. Egy regény megírásához 3—6 hétre van szükség. Évenként kb. 6 regényt ír, **12 éve dolgozik**, eddig több mint 40 regényt alkotott.

Tiszteletdíjak: kastélyregény — 1000 márka; sorsregények — 1000 márka (a tiszteletdíjak azért ilyen magasak, mert már „befutott" író), történelmi regények — 800 márka. Önvallomás: *„Ha füzeteket írok, leginkább a pénzre gondolok, és egyáltalán nem érzem magam költőnek..."* *„Gyakran azon csúszom el, hogy nem vagyok eléggé szentimentális. A ponyvaregényírás nehezemre esik."* *„Nagyon szeretnék végre valami mást írni — mint újságíró koromban; a füzetírás nem szerez semmi örömet."*

Leginkább a történelmi regényeket kedveli, **mert ott valami** igazságot, valóságot **is vihet a műbe.** Mindig szorgalmasan tanulmányozza az illető korszakot, és a szerelmi kalandokat csak a sémák miatt szövi a műbe.

Van **egy igazi regénye**, amelyet egyszer **meg szeretne jelentetni...**

SZÁSZ ZOLTÁN IMRE

BÁLINT TIBOR

Arcképek a köröm hátán

KARINTHY

Igen, a műtét... mindenre tisztán emlékszem — mondta lehunyva a szemét, miközben fölötte a borbély ollója csattogott. — Sovány kutya vagyok, valami átmenet a vizsla és a dán dog között. De csak egyik oldalról vagyok teljesen hibátlan... Ezért rohanok Trelleborg felé, az éjszakában... Trelleborgban kettészelt a vonat, hosszában, és én, a fél eb, most hideglelős elszánással rohanok Trelleborgba, a sínek mentén, hogy megtaláljam elveszett másik felemet, amíg nem késő... Érti ezt, mester?... — kérdezte végül.

— Hogyne, kérem! — felelte a borbély. — Önnek mindig ilyen jópofa viccei vannak!

NAGY LAJOS

Csak akkora novellát írt, amekkora elfért azon a kétaraszknyi helyen, amelyet sápadt arca megvilágított a homályos kávéházi asztalon. Mondják is, hogy kávéházi író volt, de ez nem látszik meg a munkáin. Napközben szétröppenő gondolatai ugyanis hűségesen megkeresték őt éjszaka és ott röpködtek izzó homloka körül...

SZOMORY DEZSŐ

„Ijedezve gondolok rá, siralmas emberi lélek szegény, mint egy elgázolt narancs a nagyvárosi aranyszemétben, drága Hodl Józsi! A feje nagy volt és szomorú bizony, az alsóbbrendűség hiányosságával, tökéletlenül kikészített és ostobán modellált, bús gyári fej, durván *en gros* munka, a népes külső városrészek emberműhelyeiből... Olcsó fej volt, szegény fej volt, korán kopasz, a homlok aránytalan frontjával, mint egy ócska tükör. Számos szürke és rozoga hajszálak, összetömörülve és egészen fönn a feje búbján, mint magányos csokrok nőttek. És a szemén kívül, szürke pislantások, az orrán kívül, mint egy banán, az ajkán kívül, amelyet nyitva tartott a szőkés bajusz gyér szálai alatt, a lelkén kívül, amely ki fog bontakozni, valami fanyar kis illata is volt, valami sápadt presztizse az egész alakjának, vasárnapi dicsőségének, elunott szegénységének, amint kiöltözött, bús péklegény s némi világos nyakkendőket kötött..."

Íme, csak egy nagy festő jeleníthet meg egy kopott alakot ily örvénylő fényben, ennyi fájdalmas szeretettel és ennyi iróniával. Szecesszió, újromantika?... Hagyjuk a szavakat. Én az egész mondatra vagyok kíváncsi!

magyar

Ferenczy József

festő

szul. 1866.

iród

z

Krück. I. 323. l.

Római II. 107

h. n.

1904. VII. 8

Pécs

Könyvszemle 1904 évf. II. füzete (492/1904)

Ferenczy József, festő II. 210.

Ferencry József, festő TV. 123

Ferenczy József, festő (VII. 162, c

Múzeumi és Könyvtári Értesítő)

Ferenczy József

festő

† Temesvár 1925

dec. 4.

Révai XX. 238 l.

Szerkesztőség !

zágos Bizottsága által rendezett
nusitott jóindulatára támaszkodva,
on tisztelt Szerkesztőséget, hogy
tkozó és idemellékelt rövid hirde-
nában a közművelődési célravaló te-
ltóztassék.
sém van megküldeni az előadásról
anosak azzal a kéréssel, hogy an-
obi számban helyet adni méltóztas-

tel

Bácskai Hírlap. 1914 ápr. 29. (Ferenczy József gyűjteményes képkiállítása.) — 1914 máj. 3. (Ferenczy József képei.) — *Bácsmegyei Napló.* 1914 máj. 5. (A Ferenczy-kiállítás.) — *Berkeszi István dr.:* Temesvári művészek. Temesvár, 1910. 8, 11, 14, 15, 18. l. — *U. az:* A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum Temesvárott. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1908. 210. l. — *Borovszky Samu dr.:* Magyarország vármegyéi és városai. Temesvár. Budapest, é. n. 248. l. — *Budapesti Hírlap.* 1904 júl. 8. — *Délmagyarországi Közlöny.* 1911 ápr. 9. (Ferenczy József kiállítása.) — 1912 nov. 26. — 1913 nov. 23. (Festőiskola Temesvárott.) — 1913 nov. 28. (Ferenczy műterméből.) — *Gozsdu Elek:* Ferenczy József képkiállítása. *Temesvári Hírlap.* 1913 decz. 14. — *Inotay László:* Ferenczy József kiállítása. *Temesvári Hírlap.* 1912 nov. 24 és 26. sz. — *Kalauz* a Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum-Társulat képtárában. Temesvár, 1907. 9, 13. l. — *Káldor Ágoston:* A kegyestanitórendi templom falfestményei. *Délmagyarországi Közlöny.* 1911 ápr. 1. — *U. az:* Ferenczy József gyűjteményes kiállítása. *Délmagyarországi Közlöny.* 1911 ápr. 13. — *U. az:* Ferenczy József kiállítása. *Temesvári Hírlap.* 1912 decz. 4. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *M—th K.:* Tisza Kálmán új arczképei. *Vas. Ujs.* 1903. 833. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 165. l. — *Sugár Mihály dr.:* Ferenczy kiállítása. *Temesvári Hírlap.* 1912 decz. 1. — *Temesvári Hírlap.* 1907. 175. sz. — 1912 okt. 24. (Ferenczy kiállítást rendez.) — 1913 nov. 23. (Festőiskola Temesvárott.) — 1913 decz. 19. (Temesváriak a tárlaton.) — 1914 márcz. 19, márcz. 21. sz. és a művész közlése nyomán.

Ferenczy József

festő Temesvár
(nem rajztanár)

U. 982

koll. kiáll. Temesvár
1913. dec.

Temesvári Hirlap
1913. dec. 4.
(F. képkiállítása)

› Civitali.

án. † 1501 október 12-én.

ek kezeibe s lábaiba szege-
ajtja. Haja, bajusza és sza-
ötötte körül, jobb mellén a
s bordái kiállnak.

testnek 178 és a feszületnek
– Vétetett 1894 július 18-án
s 1720·80 K-án. — Elszámol-
894). — Az elszámolásra nézve
20 és az 1895 május 10-iki
Az elszámolást jóváhagyta az
–900) és az 1901 augusztus
).
. 4. l. — Verzeichniss Nº 251.

4

Ferenczy József

irád
a

Thieme-Becker

XI. 399. l.

(Lyka)

Ferenczy József

Mise után (Mezőkövesd) c. képe repr.

Vas. Ujs. 1913. 229. l

ZEMPLÉN VÁRMEGYE FŐISPÁNJA

Szám: 124/1940.L.

SÁTORALJAUJHELY 40 IV. 18 15 B

ZEMPLÉN VÁRMEGYE FŐISPÁNJA

A Műemlékek Országos Bizottságnak

BUDAPEST 1 CIMNYOMOZÓ 940 APR 19 11

Budapest.

Hivatalból.

Dij átalányozva.

IX Hőgyes Endre.

Ferenczy József

festő U. 1307

Délmagyarországi Közlöny. 1914. márc. 18. (F. előadó ciklusa.)

Antonio Moscatorto

Vetérek (1894: VII. 10-én 10

moltatott 1894: XII. 17-én C279/

mili a, a

1894: VII. 15-én Szolay

vételre kanyarultak.

i (meghalt Velencíében 14.70-ben) müter-

[illegible] kendővel bekötött)
[illegible], [illegible] (fejét diaszfény veszi körül,
[illegible] van baljában pedig két csatú [illegible]
. ~~Fehér kendővel [illegible]~~
[illegible]agas ruhájás köpenye fehér. A hát-

[illegible] féldörives fára, méretei 50.5 : 30.5 cm.
~~[illegible]ütermébő~~ Ára 44 frt 80 kr. = 89 · 60 K

113

Ferenczy Józef

festo

Wód

E-G. I. 312 l.

Repin. Szabad kozákok v

Ferenczy József

Lód
2

Benczúr kiáll

24. l. TOMKT.

Felvinczi Takács Z.: Benczúr és iskolája. Képes tárgymutató Benczúr Gyula és tanítványainak kiállításáról. 1921. Bp. 1921
24. l.

TÁRGYMUTATÓ

AZ

ORSZ. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZET TÁRSULAT

1897/98. ÉVI

TÉLI KIÁLLITÁSÁRA.

FERENCZY József festő

BORGHIDA István: Harcos müvészet. = Igaz Szó, 1973.7.sz.

131.p.

[illegible] jelentős művész központ volt a két háború között. 1901-ben telepedett ott le *Ferenczy József*, századunk művészetének elindítója a Bega-parti városban. Hivatalos portrékkal indult, majd tájképre és népi életképre tért át. Az első világháború ellen jelképes alkotásokkal tiltakozott, majd az 1917-es forradalom, illetve az 1919-es Tanácsköztársaság hatására megfesti egyik legjelentősebb alkotását: A hegyek megindulnak. Több domb vonulatában fekvő völgyben, minden irányból vörös zászlókkal ereszkednek alá nagyobb csoportok s végül egyetlen áradatban egyesülnek. A háború utáni években érdeklődése a nehézipari témák felé fordult, főleg a resicai kohóknál s a kovácsműhelyekben dolgozott. A felhevített acél fehér izzása vonzotta, mélyvörös környezetben, áttetsző, komor-kék árnyékokkal. 1925-ben halt meg. Utána a két háború között jelentős művészek egész sora következett.

vere forced to flee because of their role
e 1919 revolution. The second wave
abroad chiefly the young: expelled
ge students and anonymous beginners
had hardly done anything to deserve
hment, but who fled all the same.
of them became wasted talents, al-
gh a few of their names may be found in
ums, in fashionable galleries and on the
pages of astronomically priced albums.

VÁN DÉVÉNYI–FERENC GALAM-
–LAJOS NÉMETH: *Béla Vörös.* (Intro-
on by Helène Parmelin.) Corvina, Buda-
1973. (Also in French.)

o judge from the finer biographical
ls of his life, Béla Vörös would seem to

Ferenczy József, festő; szül. 1866 decz. 17-én Marosvásárhelyt. Apja jómódú iparos volt, aki azonban korán meghalt s így F. már gyermekéveiben a maga erejére volt utalva. Iskoláit szülővárosában végezte s már ekkor abból tartotta fenn magát, hogy iskolatársainak s másoknak arczképeket rajzolgatott. A művészet elemeit utóbb Budapesten Bihari Sándortól és Karlovszky Bertalantól tanulta, majd Párisba ment, hol 1893—1897-ig a Julien akadémiában Bouguereau tanítványa volt. 1897-ben visszatért Budapestre s 1899-ig a Benczúr-féle mesteriskola tagja volt. Ezután Münchenbe költözött, s két évig lakott a bajor fővárosban. Ez időben foglalkozott a Dürer-képek másolatával, melyekből kettő a Múzeumok Orsz. Főfelügyelőségének megbízásából készült. Először 1897-ben a Műcsarnokban állított ki és pedig genre- és arczképeket. 1901-ben hazajött Münchenből és Temesváron telepedett le, hol főleg arczképeivel aratott sikereket. Művei közül Németh József felsz. püspök arczképe a temesvári rk. püspöki palotában; Ozorai Pipo, Hunyadi János, Hunyadi László, Tihanyi Ferencz, Csernovits Péter temesi grófok és főispánok arczképei, továbbá Kabdebo Gergely alispán és Kossuth Lajos képmásai Temes vármegye székházában; Horváth Boldizsár, Vargics Imre, Kerkápoly Károly, Sulyok Mór, Klapka György, Szapáry Gyula gróf, Temesvár egykori országgyűlési képviselőinek, valamint Bugarszky Sándor egykori városi főbíró, Preyer János, Steiner Károly, Veigel József polgármesterek és Kossuth Lajos arczképei Temesvár szab. kir. város székházában; Szentkláray Jenő dr. és Nebojszai Bogma István temesvári történetíró arczképei, valamint Öreg honvéd álma cz. képe a Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum-Társulat képtárá-

† mh. 1925 dec. 4. Temesvárt.

-ekről festett

Ferenczy József
festő
Temesvár

cród

Joachim Miloja:
Bánáti művészet.
Művészet.
1939. 32. l.

MINERVA
nyomda, könyv-, papír
és írószer kereskedés
HÓDSÁG

MDK.

Ferenczi József

Kiállitási hir

Csepel 1967 juni.23.

Ferenczy József

Szerepelt az 1903-as ipari- és mezőgazd. kiáll. alkalmából rendezett répr. kiállítás.

Kiss Lajos, Vajaskeli művészélet Bp. 1957.

M.D.K.

Ferenczy

Az Európai Iskola "Elődeink" cimmel rendezett kiállitásán szerepelnek alkotásai.

Berend Ilona beszámolója.

Szinház, Bp. 1948. márc. 23-29. IV. évf. 13. sz.

Ferenczy István
gyűjteménye

Iparrajzkiállitás - Országos magyar iparművészeti muzeumban - a kiállitáson növendékei szerepelnek.-

Esti Kurir
1929.VI.11.

Ferenczy József

Iparrajzkiállítás - az Iparművészeti Múzeum nagytermében - a kiállításon növendékei szerepelnek.

Nemzeti Újság
1920.VI.11.

M.D.K.

Ferenczy József, festőművész

Az 1903-as Győri Képkiállitáson szerepelt. Erdélyi születésü. 1866.

Csatkai Endre: "Győr város kultúrképe." Az 1903-as képkiállitás. 236.o.

Arrabona, 8. A Győri Múz. Évkönyve. Győr. 1966. Xantus János Múz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
CSEPEL
1966 DEC 16.

1021

TÁRLAT DUNAHARASZTIN

A munkásotthon képzőművészkörének kiállítása

A fővárosi kulturális program és a falu-város kapcsolatának kiszélesítése kapcsán született a Csepeli Munkásotthon képzőművész szakkörének Dunaharaszti kiállítása.

A mintegy félszáz kép a szakkör anyagának legjavát tartalmazza. *Németh Miklós* előadásmódja eltér a megszokott részletező formától. A lényegest — pl. a gyermekek almát majszolnak — sajátos festői megfogalmazással, expresszív ecsetkezeléssel és dekoratív színkiemeléssel fogja meg. Ez a látásmód készteti a gyors közlésre, a tartalom kiemelésére.

Talán az ő ellentéteként kell szólni *Ferenczi Józsefről*. Ő a hosszas megfontolásból, tépelődésből, a témának hosszas érleléséből szűri le a végső megjelenítést. Fejtanulmányai harmonikusan összefogott formájukkal kitűnően bizonyítják ezt. Színeit is ennek a harmóniának megfelelően válogatja. *Pásztor László* munkái többszörösen átgondoltak, mind konstruktív formájukban, mind színükben. Képeinek tárgyai a realitást próbálják elmélyíteni. Ilyen „Szentendre" című szénrajza, amely a sokat megfestett városkáról nagyon reális megfogalmazást ad. Ugyancsak átgondolt alkotások *Baranyai Ferenc* képei. A „Beszélgetők" című képe a látottak mögött a tartalmat keresi. Érdekes *Koleszár András*, a „Varjak" és a „Bokrok" című képei. Lírai finomságú akvarelljeivel szerényen, de sokatmondóan hat *Kalocsai Rudolf*. Színei messzemenően szolgálják témáit: Balaton, Őszi fa. Nagyon tehetségesnek bizonyul a fiatal *Budahelyi Tibor*, akinek képeit humánus tartalom hatja át.

Barnák Imre és *Sarkadi Imre* képei a pontos rajzkereséssel és a mindennapi életből vett témákkal tűnnek ki. *Porubszky Ernő* aktuális témát dolgoz fel, bizonyos elbeszélő formában. Hatása a nézőben tisztázott, közérthető. Ifj. *Keleti Jenő* képeiben biztos kezű, kissé a rutin felé hajló festőt ismerünk meg. „Öregasszony" c képe a megfontoltabb. *Óvári Géza* erősen kiszámított, konstruktív képeiben, szerencsésen kapcsolódik a színválasztás a témához. *Orbán Lajos* az útkeresés, a kifejezés kezdeti szakaszán tart, de képei már kibontakozást is ígérnek.

A képzőművészek szerencsés együttesként, jó munkákkal mutatkoztak be Dunaharaszti művészetkedvelő közönségének.

b. m.

nyűség volt Észak-Vietnam hadüzenet nélküli megtámadása.

— Ez a háború felidézi a hitlerizmus gazságait — véli *Csenkó Károly*, a varrógépgyár marósa. — Az amerikai fegyvergyárosoknak jó üzlet ez a háború, de mi lesz akkor, ha ezeket a fegyvereket ellenük fordítják? A nürnbergi perben az amerikaiak ítélték el a vegyi fegyvereket használó nácikat, és most ők az elsők, akik felhasználják egy szabadságáért küzdő hős nép ellen. Előbb-utóbb az amerikai fiatalok is rádöbbennek arra, hogy csak eszközei e véres vágóhídnak és megelégelik az áldozati bárány szerepét.

Hat ember hatféle módon felelt ugyanarra a kérdésre, de a válaszoknak mégis van egy közös vonása: mindannyian elítélik a vietnami nép elleni véres agressziót.

Á. L.

A Vietnami Demokratikus Köztársaságban a szakadatlan bombázások, az állandó harcikészültség közepette is biztosítják az ifjúság képzését: hárommillióan tanulnak az ezer sebből vérző országban. 1965-ben a közlekedési és szállítási egyetemet is kitelepítették Hanoiból a dzsungelbe. Emberfelettien nehéz körülmények között, 55 kilométeres szakaszon, a vállukon vitték a tanárok és a hallgatók a könyveket és a műhelyfelszerelést, mert helyenként még gyalogösvény sem volt. A végzettek diplomamunkájukban bombasérült utak, hidak, vasutak gyors helyreállításával foglalkoznak, és a háború alatt már a békére, az ország újjáépítésére készülnek.

M.D.4.

Ferencsy József
festő

Női portréjával szerepelt
a csepeli Szabad Iskola
kiállításán.

Urbach Erzsa: Csepeli képek.
Művészet, 1961. június. — 42 l.

MDK

Ferenczy József

A Képzőművészeti Főiskola főtitkárának a Signum Laudist adományozta a Kormányzó.

Képzőm.Közlöny, 1939. 2.sz.

MDK

Ferenczy József

Tanyázók (M-Kövesd).Olajf.

Mise után (Mezőkövesd) Olajf.

Képzőm.Társ. 1913.tav.kiáll. 72.l.

MDK

Ferenczy József, dr.

Pénztáros lett az UME-ban.

Az UME vezetősége. -Nemz. Szalon.1928.febr.

MDK

Ferenczy József dr. képzőm.főisk.főtitkára

Kormányzói elismerés a magyar képzőművészet fejlesztése érdekében kifejtett eredményes munkásságával szerzett érdemeiért.

Uj Magyarság 1939.aug.20. 14.o.

MDK

dr.Ferenczy József, képz.müv.isk.
főtitkára

Kormányzói elismerést kapott.

Kitüntetések.- Magy.Ip.művészet. 1939. 174.l.

Ferenczy József MDK

a Képzőm.Főisk. főtitkára a Signum Laudist kapta

Kitüntetések.
Képzőm. Közlöny 1939. 2.sz.

Ferenczi József MDK

Az elvetemült leány, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Ferenczi József MDK

Báró K.K.-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Ferenczy József MDK

Gondolatokban, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Ferenczy József MDK

Olvasó asszony, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Ferenczy József

"Mise után Mezőkövesden"c.kép repr.

KMT 1913.tav.kiáll.

MDK

Ferenczy József

Signum Laudist kapott

Képzőm. Közlöny 1939. 2. sz.

Ferenczy József

A lap Müvészet c. rovatában a Nemzeti Szalon téli tárlatát ismerteti és felsorolja azokat a tehetséges fiatalokat, -közöttük a müvészt is-, akiket "nagy kegyesen bebocsátottak, mivel kép hijján, be kellett volna csukniuk a boltot", pedig többet érdemeltek volna annál, hogy csupán faltölteléknek használják fel müveiket.

A HÉT, Bp. 1908. dec. 13. XIX. évf.
5o. sz. 817. lap.

FRENCZI JÓZSEF, kefekötő

Szül.1946.jan.11.Narajban.-Atyja Rezső vilagtalan kefekötő. A szakmat 1960-62-ig a Vas megyei Vegyes ipari Vállalatnál sajátította el.Jól keres,közben gimnáziumi tanulmanyokat folytat és sakkversenyző.
276.old

DONONKOS JÁNOS: A szombathelyi vakok intézetének története 268.old

VASI SZEMLE. XXV.évf. 1971. 2.szám, Szombathely

FERENCZI JÓZSEF, kerekötő

Szombathelyen Ferenczi Rezso vak kerekötő édesapja József is évtizedekig volt a kerekötők mestere. 276.old

DOMONKOS JÁNOS: A szombathelyi vakok intézetének története 268.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 2.szám, Szombathely

Fekenczy / : Francisci : / Ferenc

asztalosmester 1779-ben Eger lakója.

Voit Pál szb. : Heves megye műemlékei I. köt.

Magyarország műemlékei fényképfelvételek III. köt.

Budapest, 1972.

2871

FERENCZI JÓZSEF
MAGYAR HÍRLAP, 1999. SZEPT. 28. 8.o.

Társaskör programok

(MH) Október 1-jén, a zene világnapján az Erkel Ferenc Kamarazenekar régi magyar táncokat ad elő az Óbudai Társaskörben. A társaskör további októberi programjai közül kiemelkedik a Szakály Ágnes vezette Cimbalmos Baráti Kör háromnapos fesztiválja (október 13–15.); valamint Fráter Zoltán Szerelmi levelező című, Krúdy Gyula művei és levelezése alapján készült dokumentumjátéka, amelyet október 21-én – Krúdy születésnapján – ad elő Ráckevei Anna, Sztarenki Pál és Gyebnár Ildikó. A társaskör galériájában október 10-éig Ferenczi József, míg október 19-étől november 14-éig Tasnádi József installációja látható.

PÉNZÜGYMINISZTÉRIUM
PEST MEGYEI TERÜLETI ÁLLAMHÁZTARTÁSI HIVAT
Családtámogatási Osztály
Cegléd, Kosárhegyi út 3.
2701 Cegléd Pf.302.
Tel: 53/314-745, 53/314-746
Fax: 53/314-744

SZABÓ LÓZSEFNÉ
1027. SP. MARGIT. KRT
50-52. V. 11.

Családi pótlék ügyében felkérjük, sz

hogy ....SZABÓ DÓRA.....nev
gyermeke /személy/ rendelkezik-e jöv
(jövedelem: az a személyi jövedelema
lemként meghatározott vagyoni érték,
haladja a mindenkori legkisebb munka
22.500.-Ft/, rendszeres jövedelem: a
tő hónapban keletkezett jövedelem. 2
Tájékoztatásul közöljük, hogy a csal
évi LXXXIV. törvény értelmében amenn
gyermeknek /személynek/ rendszeres j
tettel megállapitott nevelési ellátá
naptól mindaddig szüneteltetni kell,
rendelkezik

Terenczy József

Szabolcska Mihály

Repr.

Kornak 1970. IX. 1445.

Ferenczy József

A kétszázadik kiállitást rendezték meg a Nemzeti Szalonban, melyet Orbán Dezső ismertet a „Képek" c. rovatban. A tárlaton szereplő művészek: Zemplényi Tivadar, Joachim Ferenc, Kiss Rezső, Heller Ödön, Szontágh Tibor, Heyer Artur; Éder Gyula, Reiszmann R.M., Neumann Sigfried, Bosznay István, Komáromi Kacz Endre, Erdőssy Béla, Gulácsy Lajos, Pentelei Molnár János, Tolnay Ákos, Boemm Ritta, Ferenczy József, Kemény Nándor, Góth Móric, Jobbágy Miklós.

Ferenczy József: a legszebb alkotásként emliti meg Orbán Dezső kritikájában a művész "Mária" képét, mely világos koloritjával igen nagy hatást kelt.

ÉLET, Bp. 1911. dec. 17. III.évf. 51. sz. 1561-1562. lapokon.

MDK

F. Ferenczy Julia. festöm.

Önarckép. Repr.

Műbarát kiállítás.
Szépművészet. 1941. 6. sz.

Ferenczy Julia -

„Önarckép" pasztell, 1949

7. o. gyönyörű kép

Murádin Jenő:A Barabás Miklós Céh,Bukarest,Kriterion, 1978.

Ferenczy Júlia kiállításai

A gazdagodás, érlelés csöndben eltöltött évei után 1967 őszén Ferenczy Júlia kolozsvári festőművésznő három helyen is bemutatta alkotásait: Gyergyószentmiklóson, Csíkszeredán és Kolozsvárt. A kiállító a romániai magyar képzőművészetnek ahhoz a derékhadához tartozik, amely a második világháború alatt bontotta ki első virágait. Művészeti tanulmányait a temesvári Şcoala de Belle Arte festészeti szakán végezte olyan mesterek keze alatt, mint Aurel Ciupe, Papp Sándor és Romul Ladea. Rajztudását, de főképp pasztelltechnikáját a kiváló Gy. Szabó Béla is segített gazdagítani. Első egyéni kiállítását Kolozsvárt rendezte 1947-ben. Pasztelljei, olajképei, de főleg rajzai már ekkor a hozzáértők elismerésével találkoztak. Entz Géza szerint „e kiállítása megmutatta, hogy nemcsak a puha színek és színhatások, hanem az erőteljes vonalak és plasztikus tömegek is hozzátartoznak alkotó munkájához. Mindezeket az elemeket tónussá sűríti és nemesíti" (Utunk, II. évf. 13. sz.). E kiállítás után lesz Ferenczy Júlia a romániai magyar sajtó sokat foglalkoztatott rajzolója és több kiadvány, főleg ifjúsági művek illusztrátora (pl. Farkas-barkas).

A szektás évek helytelen művészetpolitikája egy időre őt is háttérbe szorította, de alkotó erejét nem törte, nem is törhette meg. Az olyan lélek, mint az övé, aki alkotásai tanúsága szerint fáradhatatlan az élet szépségeinek: a természetnek, fáknak, virágoknak, tájaknak, a gyermeki üdeségnek az ifjúi frisseségnek, bájnak megragadásában, kifejezésében: törhetetlen, sebezhetetlen. „Csak a derű óráit számolom" – írta Szabó Lőrinc *Mozart hallgatása közben* c. versében. Ferenczy Júlia képei is ezeket a derűs órákat, a szépség óráit örökítik meg számunkra, témáikban, színeikben, egyéb kifejező eszközeikben. A legutóbbi kiállítási anyagát kitevő 50 kép közül kb. 50 virágcsendélet, de a többi műről reánk néző gyermekfejek, tavaszi virágzásba borult tájak, fák, csillogó vizek ugyanazt a derűt, harmóniát, egy tiszta, meleg, gyönyörködni tudó szív líráját sugározzák felénk, mint a virágok (pl.: *Gyermek az erdőben, Diáklány, Március, Sárga virágok).* Virágszeretete szinte Ştefan Luchianra, a nagy román posztimpresszionista festőre, a virágok szerelmesére emlékeztet, de míg Luchian öröme harsogó, ragyogó, Ferenczyé csendesebb, finomabb, a merengés némi árnyalatával. Ezért van, hogy míg Luchian a maga látását, érzéseit az olaj erőteljesebb, drámaibb nyelvén tolmácsolja, művésznőnk a krétát használja, a kiállított képek mindegyike pasztell, mert nyilván úgy érzi, hogy élményei közvetlenségét, frisseségét, érzései melegségét, színes, de halk szordinós muzsikára emlékeztető hangulatait csak ennek az anyagnak a segítségével tudja visszaadni. Technikai tudása a könnyedén, de biztosan megragadott formákat szinte játékos kavargású vonalak segítenek kialakítani, ezek azonban mesterük nagy rajzkészsége ellenére sem válnak öncélúvá, rajzolkodóvá, még kevésbé öncélúvá, és színeikkel is beolvadnak a tónusok, foltok harmóniájába. Annál is inkább, mert a képek legfőbb eleme a szín, melyek a maguk derűs mivoltában, hol a tónusok áramló bőségével káprázatnak, hol a harmóniába simuló ellentétek erejével ragadnak meg, s árasztják felénk alkotójuk élményeit, lelkületét.

S Ferenczy Júlia művészetének a kivitelezés biztonságán, magas szintjén túl ez a legfőbb érdeme, értéke: a kifejezés közvetlensége, őszintesége. Nem szédül meg a mai művészeti elméletek, izmusok kavargásában: a világ szépségeiben gyönyörködő ember örömét a maga frisseségében igyekszik megosztani velük. S tehet-e alkotó többet? „Finom naturalizmus" – mondta Ferenczy Károly a maga posztimpresszionista festészetére. Valahol itt, ezen a tájon kell keresni Ferenczy Júlia képei helyét is, a „finom" szót esetleg a pontosság kedvéért a „lírai"-val helyettesítve.

TÓTH BÉLA

Ezek szerint a századnak valójában nincs is önálló festészete. A feleletet nem lehet ez. vagy. Itt csak sajátos szélső pólusokat mutattam be, de mindegyik sajátos véglet, s az ún. „táblakép" szempontjából nem jelent mást, mint kísérletet a festészet potenciális határainak kutatásában. A két véglet között megjelenik a modern festészet, a kortársiasság autentikus értelmében.

Mi hát a „modern"? A kérdés igazi megválaszolása egy elmélyültebb, a jelenségeket minden oldalról megvizsgáló elemzés eredménye lehet csupán. Az eddigiekből kiderült az is, hogy *a festészetben a formai elemek soha sem függetlenek a festőnek a világról alkotott elképzeléseitől, a világnézetétől, hiszen mindkét jelenség kifejezője egyfajta magatartásnak.* Sajátos kortársi tünetek voltak ezek, amelyek transzponálódva a mindennapi életnek egy más szférájába – megtalálták a saját szerepüket. De mégis, nyilvánvalóan nem jelenthették a modernség autentizmusát is egyben, hiszen azokra a kérdésekre, amelyekre választ várt a világ, választ egyáltalán nem, vagy csak csökkentett értékű, egyoldalú tagadást adtak. De mellettük, pontosabban velük és utánuk kitermelődött a XX. sz. képzőművészetének egy sajátos lehetősége, amely a magáért való műalkotás igényével lép fel a szeretett, féltett és gyűlölt világgal szemben, egy *sajátos szimbolizmus*, amely mindezek tanulságait összefogva, túllépve megteremti a saját formanyelvét. Marc Chagall, Pablo Picasso, vagy a szobrászatban Brancusi, H. Moore, és még nagyon sok nevet sorolhatnánk fel. Nekünk sincs mit szégyelnünk ebben az irányban, hiszen a festészetben Csontváry egyedülálló jelensége a századnak, vagy a szobrászatban Borsos Miklós méltán tartozik a legnagyobb élő mesterek közé. És az egész XX. sz. képzőművészetének történetében mindig ott voltak ezek a mesterek: Ensor, Munch, Cezanne csak nyitják a sort, a nagy impresszionista, realista, posztimpresszionista mesterek után – s jogfolytaótjuk mindig akad. A Cédrus éppúgy az ember monumentális jelképe az embertelenségben, mint a Guernica, Barlach koldusasszonyai részvét az emberiség sorsában, Borsos világa a legmélyebb emberi törvények tiszta, plasztikai megfogalmazódása és folytathatnám a sort. S aligha lehetne a modernség ilyen felfogásának méltóbb kifejezést találni, mint *Barcsay:* Forma és tér c. könyvének záró nyilatkozatát (Corvina, 1966):

„A festés nem csupán mesterség dolga, bármennyire is becsüljük a mesterség tudását. Egy-egy kép sorsa a legmegfontoltabb előkészítés, vagy hirtelen támadt, de véglegesnek ható rögzítés ellenére sem a vásznon dől el, hanem a festő emberségében, humánumában. Valójában minden kép erről való vallomástétel . . ." – s a Művésznél ki tudhatná jobban ezt?

THOMA LÁSZLÓ

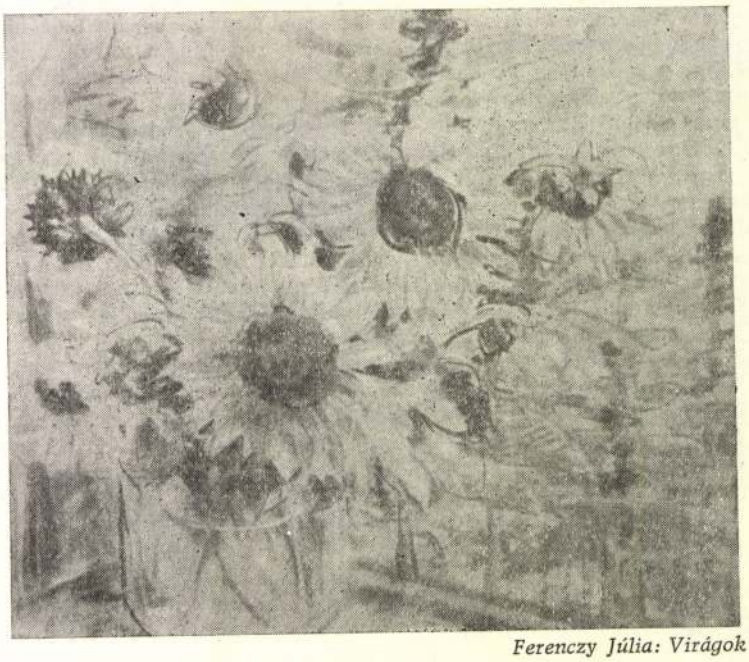

Ferenczy Júlia: Virágok

Elhunyt Ferenczy Júlia

(MTI) Életének 91. évében, hétfőn elhunyt Ferenczy Júlia kolozsvári festőművész, a kortárs erdélyi magyar festőművészet kiemelkedő alakja. Ferenczy Júlia a Barabás Miklós Céh fiataljainak „Tizenötök" néven ismertté vált művészcsoportjával lépett először a közönség elé 1939-ben. Azóta művei számtalan romániai és külföldi kiállításon szerepeltek. Művészi munkásságának elismeréseként 1996-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével tüntették ki. A Magyar Nemzeti Galériában mintegy 30 műve található.

MAGYAR HÍRLAP 1999. 07. 28. 8.o

MDK

F. Ferenczy Julia

Akt, paszt.

VI. N. Képzőm. Kiáll. on megvásárolt képek. Sé
Szépművészet, 1942, 205. l.

MDK

F. Ferenczy Julia

Önarckép, of.

VI. N. Képzőm. Kiáll.on megvásárolt mütárgyak.

Szépmüvészet, 1942. 2o5.l.

M.D.Y

Ferenczi Julia
festő

1947-ben volt kiállítása, amelyen feltűnést keltett a bőrödi hegyet ábrázoló festmény. — „Udvar"
(repro)

Tóth Béla: Skolozsváza műtermekben.
Művészet, 1968. április – 28 lap.

M.DK

Ferenczy Julia
festő

Gardnag Oldala a művésznőnek
a grafika. Több évén át volt az
erdélyi magyar sajtó sokat foglal-
hoztatott rajzolója.

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben.
Művészet, 1968. április - 28 lap.

M.D.K

Ferenczi Julia

festő

Tőtt kiadványt illusztrált,

Solszor Gy. Szabó Bélával is

közsemühödött. Ilyen műve

a nálunk is ismert „Farkas-

barkas".

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben.

Művészet, 1968. április – 28 kep.

Ferenczi Julia

festő

M.D.K.

Gyennek fyeket, virágcsendéletek
tájképek az alkotásai tölbnyire
pasztellben. Vannak a művész-
nőnek olajképei is.

Tóth Béla: Kolozsvári műtermekben

Művészet, 1968. április – 28 lap.

M.D.K.

Ferenczy Julia „festőnő"

Romániában élő magyar művész 1967. őszén három helyen is bemutatta alkotásait: Gyergyószentmiklóson, Csíkszeredán a Kolozsvárott. Tanulmányait Temesvári, Scoala de Belle Arte-n végezte, rajztudását a pasztellsecknirájat Gy. Szabó Béla is segített gardogitani. Első kiállítása 1947-ben volt. Kolozsvárott. Általában virágcsendéleter fest, ... játékosan ... könnyedén ... lírai finomsággal.

Ismerteti: Tóth Béla

ALFÖLD, Debrecen, 1968.évf. XIX. 5. sz. 74. old.

M.D.K.

Ferenczy Julia, festő

„Virágos" c. képét

körli:

ALFÖLD, Debrecen, 1968.XIX.évf. 5. sz. 73. old.

MDK

F.Ferenczy Julia

Tolvajos tető, of.

Konfirmáló leány, of.

Krisztina nén' háza, of.

Székelyföldi ösztöndijban részesitett festők kiáll.
Kolozsvár város Mücsarnoka, 1944. febr.

11 l.

11 1.

MDK

Ferenczy Julia

Akt

Állami vásárlások. Szépmüvészet, 1942. 148 l.

Ferenczi Júlia

(Műtereimlátogatás)

Repr.: Széki lány és
Beteg gyermek

Műt. látogatás F. 7-nál.

H. S.

Utunk, Kolozsvár
1958. okt. 16.

MDK

Ferenczi Júlia, f.

l.: F. Ferenczi Júlia

Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 102. l.

MDK

F. Ferenczi Júlia (grafikus)

Gy. Szabó Bélával együtt illusztrálta a Bágyi János ~~[illegible]~~ meséit tartalmazó Az eszös gyermök c. kötetet.

Bajkó Mátyás: Az eszös gyermök. Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 102. l.

MDK

Ösztöndijat kaptak

F. Feremczy Julia

Szépmivészet 1941. 258.o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JUN. 2

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok

EGYEI NÉPLAP

Az alkotóház a Balatonra néz

Badacsonytördemictől három és fél kilométerre fekszik festői környezetben a Magyar Népköztársaság Irodalmi Alapjának szigligeti alkotóháza, ahol naponta több ezer sor születik íróink, költőink tollából. A kastély, amely valamikor az Esterházy-család kényelmét szolgálta — 24 vendégszobával, 15 holdas védett parkkal, saját úszómedencével, teljes komforttal rendelkezik. Nem csoda, hogy ez a valóban pihentető vidék a szó szoros értelmében vonzza íróinkat, művészeinket. A vendégek közt olyan nevekkel találkozhatunk, akiknek műveit az egész ország ismeri; — itt írta Fekete István számos novelláját, önéletrajzát, Lengyel József a Banica végnapjait, Mészöly Dezső a Lép a királyné című verses vígjátékát, itt állította össze Somlyó György legújabb kötetét, a Válogatott Műveket, itt kerekedett egésszé Száva Istvánnak a II. Rákóczi Ferencről írt regényes életrajza és még sokáig lehetne sorolni, ki mit alkotott itt. De nemcsak a szigorúan „irodalom" alatt értendő versek, prózák csiszolódtak, formálódtak az ódon falak közt: Székely Júlia tv-játékot, Szűcs László István négyrészes tv-darabot, Solymos Ida igaz kritikáit írta a lombos fák alatt. A mindig visszatérő vendégek közé tartozik Módos Péter, Nemes György, Palotai Boris, Kolozsvári Grandpierre Emil, Rab Zsuzsa, Hintsch György, Kahána Mózes, Bede Anna és Gyertyán Ervin is.

Nagy elismeréssel nyilatkoztak a környezetről, a családias légkörről, a PEN Club és az Irodalmi Alap külföldi vendégei is, mint az amerikai Frederic Will, a francia Yves Gandon, a szovjet N. Alescsenko és Geiger Béla, a jugoszláv Dragoljub Brajovics —, hogy csak a kiemelkedő egyéniségeket említsük. Itt festette talán legszebb képeit Ferenci Júlia, itt merített ihletet műveihez Pándi Kiss János szobrászművész és az Európa-szerte ismert fotóművészünk, Gink Károly is. A táj harmóniája, nyugalma, áttörhetetlen békéje segítette munkájában neves zeneszerzőinket; Kadosa Pált, Maros Rudolfot, Petrovics Emilt, Székely Endrét...

Túl az óperencián, de a Badacsonyon sem innen, sem túl, hanem pontosan a közepén van egy kis kastély; a híres szigligeti alkotóház.

Lilla

szempontok alapján is mérlegre tegyük a különböző európai országok lakásállományának korszerűségét. — Így csak az érzékeltetés kedvéért: a villannyal ellátott lakások aránya a teljes lakásállományon belül százszázalék Angliában, Svédországban, az NDK-ban és az NSZK-ban. A többi országban hetven-kilencvennyolc százalék között van. Jóval nagyobbak az eltérések a vízvezetékkel, fürdőhelyiséggel való ellátottságnál. Huszonegy európai-szocialista és tőkés-ország adatai 25 és 79 százalék között mozognak a vízvezeték, nyolc és 79 százalék közt a fürdőhelyiség esetében. A teljes lakásállományt tekintve erőteljes a különbség a tőkés országok javára a felszereltséget illetően, ám már jóval kisebb, ha az újonnan épített lakásokat vesszük alapul. (Sőt, a villannyal való ellátottságnál már nincs is eltérés.) A „rés" tehát szűkül, s ez a tudatos állami lakáspolitika eredménye.

Úticél: a város vagy...?

A lakásépítések többsége — néhány, valóban csak kivételként fölfogható országtól eltekintve — ma már a városokban valósul meg. Az urbanizáció, ahogy ezt szakszerűen jelölik, világjelenség, s megállíthatatlan folyamat, egyenes következménye a gazdasági-társadami változásoknak. A szocialista országok ilyen értelemben is csökkentették a köztük és a fejlett tőkés országok közötti távolságot, de mindkét országcsoportban áll a vita: valóban a meglévő városokat szükséges-e fejleszteni, vagy egészen új utakat kell vágni, s létrehozni a már a XXI. század emberét szolgáló településeket?

Túl messzire szaladnánk, ha e különben nagyon érdekes témát boncolgatni kezdenénk. Maradjunk csak a realitások józan világában. Ott, hogy 1941-ben még 382 személy lakott száz lakásban Magyarországon, hogy 1950-ben még mindig 375, 1960-ban 332, s 1969-ben 308. Mert ha nem is mérföldlépő csizmákkal, de — a többi országtól nem el- vagy leszakadva haladunk előre. Oda, ahol lakásigények és lakások miden család esetében összetalálkoznak.

M. O.

Ferenczy Julia
festő -

Néhány esztendőbel ezelőtt fedérlik
ujra fel. Hirtelenjeben 3 kiállitáson
is szerepelt és sajátságos művészélet
miltatlak.

Fabiáni Gyula: Vázlat hép Ferenczy Julia művészetéről
Művészet, 1970 március - 27 lap.

Ferenczy Júlia

A Magyar Nemzeti Galéria
meghívja Önt

SZIGLIGET

Ferenczy Júlia és **Gy. Szabó Béla**
kiállításának megnyitására
1971. június 3-án, csütörtökön 17.30 órakor
Megnyitó beszédet
Dr. Pogány Ö. Gábor
mond

RÉVAI NYOMDA

MEGHÍVÓ

Ferencry Julia

Kiállítása lesz a Galériában

Karsrag László: A Nemzeti galéria
Kiállításai 1971-ben

Körolkalmarott 1971 I. 8

Ferenczy Júlia

1971 JUN 3-

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPTÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Szigliget címmel Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla műveiből nyílt meg tárlatot ma fél hat órakor a Nemzeti Galériában dr. Pogány Ö. Gábor, a galéria főigazgatója.

1021

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Ferenczy Gyula

MAGYAR NEMZET

1971 JUN 27

(Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)
MAGYAR NEMZETI GALERIA: Magyar festészet a XIX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása. — Zilzner Gyula emlékkiállítás. (Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.)

1021

Ferenczi Júlia

Képeket említi a szerző.

Fábián Gyula: Rövid betekintés a romániai magyar képző-
művészek életébe; Művelődés, 1970. 1. sz. 30. l.

Ferenczy Júlia
festő

Szellemi rokonságot lehet felfedezni
Brósz Irma és Ferenczy Júlia mű-
vészete között.

Tibély Gábor: Brósz Irma képkiállitása.
Művészet: 1971.március - 39.lap

1021 KIÁLLÍTÁSOK

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM: Magyarország népeinek története a honfoglalás koráig. — Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig. — Negyedszázad az úttörőmozgalomban. (A Munkásmozgalmi Múzeum kiállítása) (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA: Magyar festészet a XIX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása. (Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.)

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM: Görög—római kiállítás. — Egyiptomi kiállítás. — Régi Képtár. — Szoborgyűjtemény. — Modern külföldi képtár. — Dürer emlékkiállítás. — A középkor alkonya. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM: Radnóti Miklós, Komját Aladár, Móricz Zsigmond emlékkiállítások. — „Teremteni új nemzedéket" — a XIX. század második felének irodalomtörténete. — A reformkor és szabadságharc irodalma. — Tersánszky Józsi Jenő emlékkiállítás. — Arcok és otthonok. — Balla Demeter írói fényképeinek kiállítása. — Révay Miklós emlékkiállítás. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)
A Magyar Nemzeti Múzeum kosztüm- és textilkiállítása. (Nyitva: kedden és csütörtökön 10—12 óráig.)

KÁROLYI MIHÁLY EMLÉKKIÁLLÍTÁS (Bp. V., Károlyi Mihály u. 16.) (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM (Bp. II., Szent György tér 2.): Középkori királyi palota a budai Várban. — Fővárosunk ezer éve. — Régészeti ásatások Budapesten. — Magyarországi népművészet története. (A Néprajzi Múzeum kiállítása.) — Pest-budai arcképek. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM: Tíz év új szerzeményei. — Művészi bőrmunkák. — Európai kerámiaművészet. — XVIII. századi legyezők. — Anatóliai szőnyegek. — Magyar és európai csipkeművészet. — Az ötvösművészet remekei. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM: A múzeum legszebb művészeti kincsei. I. rész. (Nyitva: hétfő kivételével 9—17, vasárnap 10—18 óráig.)

KÍNA MÚZEUM: A múzeum legszebb művészeti kincsei. II. rész. — Jade faragások. (Nyitva: hétfő kivételével 9—17, vasárnap 10—18 óráig.

NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUM: Magyar bútorművészet a XVIII. században. — XV—XVII. századi európai bútorok. — XIX. századi bútorművészet. — Kályha- és kályhacsempe-bemutató. — Gótikus bútorok. — Nagytétényi római kori lapidárium. — X—XVIII. századi elefántcsontfaragások. — Vén Emil kiállítása. (Nyitva: szerda, szombat, vasárnap, 10—18 óráig.)

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM: Erdészeti, borászati, halászati, vadászati kiállítások. — A Magyar Mezőgazdasági Múzeum 75 éve. — Hazánk mezőgazdasága diákszemmel. — Gyermekrajz kiállítás. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM: Vasúttörténeti kiállítás. — A közlekedési eszközök fejlődése. — Közlekedési játékkiállítás. — 100 éves a Budai Hegypálya. — 75 éves a földalatti. (Nyitva: hétfő és péntek kivételével 10—18 óráig.)

KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA MEGALAKULÁSÁNAK EMLÉKMÚZEUMA (Bp. XIII., Visegrádi u. 15.): A kiállítást a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum rendezte. (Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.)

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM: Képek a gyógyítás múltjából. (Nyitva: hétfő kivételével 10.30-tól 18 óráig.)

MŰCSARNOK: Gádor István keramikusművész kiállítása. (Zár: 20-án este.) — Új törekvések a svéd textilművészetben. — Rékassy Csaba grafikusművész kiállítása. (Nyitva: hétfő kivételével 11—19, vasárnap 10—19 óráig.)

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE: Jean Bruller Vercors francia grafikusművész kiállítása. (Zár: 20-án este.)

FÉNYES ADOLF TEREM: Bozóky Mária festőművész kiállítása. (Zár: 20-án, este.)

MEDNYÁNSZKY TEREM: Pleidell János festőművész kiállítása.

ERNST MÚZEUM: Svájci ipari forma. — Fotókiállítás a Délvietnami Köztársaság Ideiglenes Forradalmi Kormánya megalakulása második évfordulója alkalmából. (Zár: 20-án este.)

DÜRER TEREM: Erdős János grafikái.

DERKOVITS TEREM: Kováts Nagy Ira festőművész kiállítása.

BM KIÁLLÍTÓTEREM (VI., Népköztársaság útja 55.): Plakátművészet az NDK-ban, 1966—71 legszebb plakátjai.

A kiállítási termek hétfő kivételével 11—19 óra között látogathatók!

— **Tárlatvezetés címmel** vitaestet rendez Petényi Gábor vezetésével a váci Vak Bottyán Múzeumban a Duna-kanyar Fotóklub és a múzeum, Gyimesi Sándor önálló fotókiállításáról. A vitaest ideje: június 22, kedd, délután 6 óra.

MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

dő vá
delmei
lett a
általán
tik a
hiányt
nem a
az an
szállít
vállal
szok m
jelölésé
szokat i

Ezek
a kérdé
nak és r
meg az
kás és r
és autós
„okok"
hatók, h
tődőek,
toztatnak
Hát nem
jól összehangolják a munkát? A kérdés ilyen megfogalmazását még alátámasztja; hogy a határidőket sürgető riportok megválaszolásakor a hibák megszüntetését szorgalmazó nyilvános kérdőrevonásoknál a kooperáló cégek a legtöbbször *gyors és hatásos intézkedésekre vállakoznak.* Így tehát tényleg csak a jóindulaton múlik a megoldás? Vagyis a több jóindulat az alapja a sikeresebb beruházási építőmunkánknak?

A kérdés minden ésszerűsége ellenére, sajnos *az összefüggések bonyolultabbak* és így a válasz nem adható meg ilyen egyszerűen és röviden.

A szakkérdések lényegesebb csoportjainak csak valamenynyire is teljesnek mondható felsorolását és elemzését e cikk keretében nem lehet megkísérelni.

Rögtön hozzá kell tenni azt is, hogy az *„okok" feltárása és főleg megoldásuk feltehetően hosszan tartó folyamat, nincs tehát kész recept és azonnali megoldás.* Mégis jócskán vannak ismert tényezők és megfogalmazható teendők is, többek között *a szemlélet és magatartás alakításának, formálásának szükségességére utaló vonások,* amelyektől nem kevés eredmény remélhető, ezért figyelmet érdemelnek.

Ami a tüneteket illeti, ezek

okokat keressék a munka ja-
házási
ngesé-
ndőkre
E kér-
éhány
meg-
ada-
i ké-
n ta-
pros-
ruhá-
zorul
vált.
meg-
: ön-
Min-
azon
adá-
s jó
azonban
mindig viszonylagos megítélése egyes területeken kézenfekvő, máshol nehezebb. Igaz, napjainkban az éves beruházások nagysága hatalmas összegre rúg. (Rövidesen eléri az évi 100 milliárd forintot.) De beruházási *erőforrásaink is behatároltak, végesek és ez arra int, hogy itt is beosztással éljünk.* Az elmaradás behozásánál, az igények kielégítésénél, a fejlődés ütemének meghatározásánál, tehát *mindenhol sorrendet kell kialakítani.* Ha egyidőben sok és ráadásul igen nagyra méretezett beruházást akarunk megvalósítani, azaz *egyszerre minden területen* igyekszünk lényeges változást elérni, ez azzal a veszéllyel jár, hogy *túl sok erőforrást kötünk le és biztos, hogy hosszú ideig.* A tapasztalatok szerint ilyen aggály-felvetése *jogos.* A befejezetlen beruházások aránya *magas,* és közben nőtt a kiemelkedően nagyértékű beruházások és a kisebb beruházások száma is.

Az elmúlt évben például *44 nagyberuházás* befejezése volt esedékes. Ezek közül ténylegesen csak *alig több mint egyharmada fejeződött be.* Joggal felvethető, hogy a szocialista tervgazdálkodás viszonyai között *nagyobbak a lehetőségei a beruházások ésszerű ütemezésének,* a megvalósítási folyamat szabályozásának, az „ellenintézkedéseknek" lehetőségei tehát

Ferenczy Júlia

Tóth Béla: Kolozsvári mütermekben /Gy.Szabó Béla, Ferenczy Julia, Miklóssy Gábor, Deák Ferenc/. - Hajdu-Bihar megyei [illegible], 1967.nov.19. Napló

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért.197o.1.sz. 68-1o7.l./

69. l.

Fesenczy Julia
festő.

Marosvásárhelyen és Kolozsvárott
volt kiállítása. A romániai Képző-
művészek Szövetsége egymás után két-
szer is meghívta.

Fábián Gyula: Találkozás Fesenczy Julia festővel
Művészet, 1970. március - 27 lap.

Ferenczy Julia
festő

„Női portré" (rajzo)

Fábián Gyula: Várhatlap Ferenczy Julia művészetéről
Művészet, 1970. március – 27 lap.

Ferenczy Julia
festő

M.D.K.

Taj (repro)

Haldenay Győző: Festők a Szilagfáldán
Kiemeszt 1969, aug. 21 lap

Ferenczy Júlia

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-176

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest
1970 FEB 13

1021 FERENCZY JÚLIA: TÁJ

o, nem alárendelts
, pótolhatatlan, m
eauvoir többször e
a gömbemberekr
ezdetben egyetlen
nber, de Zeusz m
e, lett belőle Assz
özülünk mindenki
Embernek, miut
nt valami félszegúszó, mert egyből
ttünk: keresi így ki-ki a maga má-
Így mondja Platon és ezt nem tud-
ir. Hogy amikor a nő férfire vár, s
férfi nőre vágyik, önmagának a má-
keresi, akihez holtomiglan-holtodig-
ni akar. A megtalálás nem szexu-
s, hanem együtt-egymással-egy-
s, közös sors. Mivel pedig az egyik
án találja meg saját másik felét, az
ért válik a földi lét kalandozások
A kalandban mindig a párját ke-
félgömb, párját, hogy egy egésszé
t fél.

ezek a koncertek,
nézőnek és hallgatónak. A ma-
gyarázat tökéletességének tit-
ka az egyszerűség; a nagyké-
pűség és ködösség teljes hiá-
nya, a mélység, a lényeglátás.
Mindezekben nagy Bernstein.
De nagy mint karmester is és
nagy mint zeneszerző.

Aránylag fiatal, 1918-ban
született, Kuszevickij asszisz-
tense volt, 1943 óta a New

Ferenczy Julia

szerepel a „Szigliget" c.
tárlaton a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 junius 3
4. old.

1021

Idill és merengés?

Gondolatok egy tárlatról és egy kritikáról

Napfényes májusi délelőtt volt. Baranyó Sándor, akkor még főiskolás festőművésszel sétáltam Adony főutcáján, beszélgetve-vitatkozva. Sándor hirtelen megállt, mintha a földbe gyökerezett volna a lába, s izgatottan felkiáltott:

— Oda nézz!

Platánfák csoportjára mutatott a falu kútja mellett. Megzárult, *Gy Szabó Bélával* közösen rendezett, *„Szigliget"* című nagy sikerű tárlatán — nyitva tartását egy héttel meg kellett hosszabbítani — Ferenczy Júlia minden képe ezt a művészi hitvallást sugározta. Minden képe szép: hangsúlyozottan és leplezetlenül mindenben a szépet keresi, azt örökíti meg. Egy kritikus megrótta

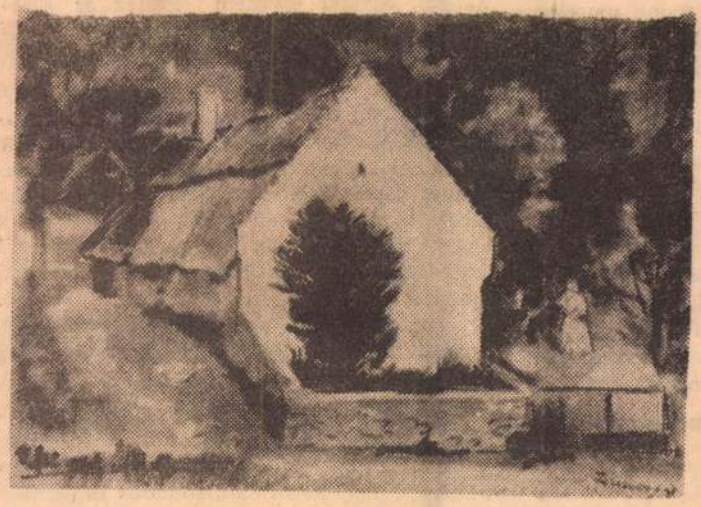

Ferenczy Júlia: Nádfedeles ház

hökkentő látvány volt: a fehér törzsek rózsaszínben tündököltek, itt-ott lilába hajló árnyékfoltokkal tarkítva.

— Ha megfesteném, kinevetnének — legyintett Sándor. — De úgysem festem meg. Ki merne rózsaszín fákat festeni, lila árnyékokkal?

Ez 30 évvel ezelőtt, 1941 májusában történt. A múlt hónapban, a szigligeti alkotóházban, kérésemre kis házi tárlatot rendezett a szobájában egy kedves művész-asszony: *Ferenczy Júlia*. Jobb híján a padlóra teregette ki csodálatos színekben pompázó pasztelljeit, amelyeket a szigligeti parkról, a faluról, a Balatonról festett. Egyik képe láttán önkéntelenül felkiáltottam:

— Ezt a lilás-rózsaszín, alkonyt idéző tájképet, ugye délelőtt festette?

A kép szakasztott mása volt a 30 évvel előbb látott rózsaszín platánoknak. A művésznő mosolyogva erősítette meg, hogy valóban nem alkonyati a kép, hanem délelőtt 11 órakor készült az alkotóház egyik platáncsoportjáról. Elmondtam neki adonyi élményemet, s megkérdeztem tőle, hogyan volt bátorsága rózsaszín fákat festeni.

— Rózsaszínű volt, hát ilyennek kellett festenem. Persze nem azért festettem le őket, mert rózsaszínűek, hanem azért, mert szépek.

A Nemzeti Galériában most ezért mindkettőjüket — a főként grafikus és fametsző Gy. Szabó Béla is azonos elvet vall és gyakorlatot követ —, mondván, hogy a szépség áhítatos és kizárólagos tisztelete minden mást kiszorít képeikről, elandalodnak a természeti szépen, a szigligeti táj az idill és merengés rezervátuma számukra.

Akik ismerik a szigligeti táj tündéri szépségét, azok tanúsíthatják — még a rózsaszín platánok esetében is —, hogy ezek a képek nemcsak szépek, igazak is. Keresik és áhítatosan tisztelik, ecsetjükkel, krétájukkal, rajzszenükkel alázatosan szolgálják is a szépséget, de az esztétikum kedvéért sohasem hamisítanak, nem „retusálnak" és nem is „lakkoznak": a szép oltárán sohasem áldozzák fel az igazat. És ami igaz, nem lehet csupán dekoratív; a táj szépsége Szigligetnek nem hamis díszlete, hanem lényege. Ennek a lényegnek adekvát felmutatása nemcsak művészi erény, de közösségi szolgálat is: rányítni azoknak a szemét a természet, egy táj szépségére, akik eddig esetleg érzéketlenül vagy közömbösen mentek el mellette. Magasrendű népnevelés ez, még akkor is, ha nem projektálja bele a látványba a múlt hősi romantikáját, vagy a jelen „drasztikus igazságait". Legalábbis közvetlenül, szemmel láthatóan nem.

Nézzük Ferenczy Júlia *Nádfedeles ház* című pasztelljét. A pittoreszkség keresése? Elavult, érzelgős „folklór"-szemlélet? A kép nagyon szép, még dekoratív is. Azonkívül: igaz. Bárki ráismerhet: ott van a szigligeti postához vezető kaptatón. A múlt tanúja, védett műemlék: nem szabad sem lebontani, sem cseréppel fedni. Ferenczy Júlia képén is tanú, nem romantikus idill, nem a nyomor esztétizálása. Ablaktalan homlokzata vaksin mered az utcára. Sötétséget sejtet a fehér fal mögött. Szívszorítóan alacsony oldalára roskatagon borul rá a nádtető. Lakói beverhetik fejüket a mestergerendába. E felől kétséget sem hagy a művész: az udvaron álló pár feje majd az ereszig ér. Bizonyos, hogy meg kell hajolniuk, ha belépnek a házba — a múltba.

Innen hiányzik a múlt hősi romantikája? Talán egy úrverő ludasmatyi? S a jelen drasztikus igazsága? Talán egy autó, vagy motoron egy hosszú hajú ifjú? Nekem semmi sem hiányzik, így is kimondja a legfontosabb igazságokat. Nem mindent, persze. De követelmény, hogy egyetlen kép mindenről valljon?

Ugyanez elmondható például Gy. Szabó Béla *Szigligeti udvar* című fametszetéről. Idejét múlta szemlélet volna ez? Nem hiszem.

A pályájuk csúcsán álló, Kolozsvárt élő művészek gyönyörű ajándéka volt a *„Szigliget"*. Sikerekben gazdag életútjuk — Gy. Szabó Béla Állami-díjas, a Román Népköztársaság Érdemes Mestere, majd mind az öt kontinensen voltak már tárlatai, Pekingtől Brazíliáig, s Ferenczy Júliának is ez volt a 18. tárlata — újabb jelentős állomása. Reméljük, sokszor találkozunk még velük. A *„Szigliget"* képeivel és metszeteivel bizonyosan és hamarosan: mindkét művész elhatározta, hogy tárlatuk teljes anyagát magyar múzeumoknak ajándékozza.

Homoródi József

Felkapom, rohanok vele az egészségházba. Nincs bent seki, vasárnap van. A füléből csordogál a vér, sápadozik, nagyon rosszul eshetett. Tovább rohanok a mentőállomás felé. Lehet, hogy csak a szívem rohan, mert néhány arra járó könnyedén követ és adja a tanácsot, szidja a kerékpárost, aki szintén követ és éppen úgy megijedt, mint én.

No, még csak ezt a tíz métert bírjam ki. Lábam ólommá vált, karom elzsibbad, fejemet nagy kalapáccsal veri valaki. A mentő egyik dolgozóját megsértem, mert mozgása nem az én érzéseimhez igazodik. A kórházban egy fiatal csinos doktornő mosolyogva vizsgálja a gyereket. Megnézi a fülét megméri a vérnyomását, meghalgatja a szívét. Lábam megrándul a remegéstől.

— Koponyarepedés, teljes biztosat csak a holnapi röntgenvizsgálat után tudok mondani. Remélem, nem súlyos. A fülvérzés mindenképpen koponyasérülést jelez. Viszont jó jelnek kell tekintenünk, hogy nem vesztette el az eszméletét, nem hányt és hogy mindenre emlékszik.

Megkérdezem az orvosnőtől, injekciót kap-e a fiú. Látom, nem tudja elképzelni, mi bajom lehet, de válaszol: nem, nem szükséges.

Felkísérem a gyereket, aki a saját szememmel néz vissza rám. Odasúgom neki, hogy injekció nem lesz. Arcán bágyadt kis mosoly húzódik, szemmelláthatóan megnyugszik. Feje köré gumitömlőbe jeget raknak.

Lemegyek a lépcsőn, szívemet durva kézzel fogja valami.

Holnap!? És addig...?

A hallban a közlekedési rendőr azt mondja, hogy menjünk helyszínelni. Tartom a centimétert, látom, hogy a kerékpáros keze is remeg.

— Itt történt?

„Igen, kérem, itt történt, a házunk előtt. Tessék nézni az ablakot. Itt lakik a doktor néni, aki zongorázni tanítja a fiamat. Nagyon jól játszik a kis taknyos. Néha már kijavítja a tanárnőjét, hogy ez nem kis oktáv, hanem nagy oktáv. És keresztke tett kézzel is tud játszani. Ma délután is játszani akart, hogy utána tényleg játszhasson, a homokban, mert ugye a foci, mégiscsak más..."

— Mennyi idős a kicsi?

„Hét, hétéves. Itt tanult járni ebben a csúf bérházban. És erre a csúnya térre azt mondja, hogy udvar, a mi udvarunk. Az ablak ott, az első emeleten a miénk. Ott szokott kinézni, hogy lent vannak-e már a srácok."

— Szóval nem a kerékpáros volt a hibás?

„Nem dehogy. A fiam olyan vakmerő. Egyedül megtanult úszni és tavaly a korcsolyaversenyen a harmadik lett. És a múltkor azt mondta egy harmadikosnak, hogy te tizenkét éves Azért érzékeny, végi záróünne-

jobbal írni. Ballal elkém a tintát. Most már mind a két kezével tud írni és rajzolni. Már kétéves korában tudott rajzolni és megtanulta hallásból a Szeptember végént. A bátyja skandálta otthon, s ha elakadt, ő beleszólt és így mondta: „De lá-tod a-mot-tan a té-li vi-lágot..." Aztán ... este azt mo... proletár ak... miért? A S... van pisztoly...

És másn... lánnyal vo... magnóztak, ... ket.

Mi lesz ...

— Itt tes...

„Igen, eg... kertbe. A ... eresztette ... szóltam az ... csend legy... tam a légg... bátyjának, ... gedtük haz... a vili, a v... nagy Vili, ... hallottam, ... mondja: „... az oroszlánokat is megszelídítette". És sírt, mikor a gonosz, nagy kölykök nem hittek neki.

Hagyjanak békében, kedves rendőr elvtárs, nem helyszínelek tovább. Hiszen ez gyilkosság, lélekgyilkosság. Nekem teljesen mindegy, hogy ki a hibás, rohanok és keresek egy idősebb, nagy tudású orvost, aki különb varázsló, mint én, és mint az a fiatal orvosnő. És ismét egyben lesz a fiam koponyája és megyünk újra az Állatkertbe, és jövő nyáron elhozom neki Párizsból az Eiffel-tornyot. És..."

— Doktor úr, jó étvágyat kívánok, de tessék abbahagyni az ebédet, a fiam...

A sebészfőorvos aranyos ember, előbb a kórházban van, mint én.

— Nincs komoly baj. Nyugodjon meg, kérem, néhány nap múlva hazaviheti a gyereket.

— Köszönöm, doktor úr. Ne haragudjon, hogy vasárnap otthonában megzavartam, de...

O, kérem, én megértem magát, bár higgye el, a doktornő is mindent megtett a gyerekért. De tudom, ha az én fiammal van baj, én is azonnal laikus apa leszek.

A laikus apának kicsordulhat a szeméből a könny. Pedig utoljára akkor sírt, amikor harminc évvel ezelőtt az ő feje is betört, és akkor sehogyan sem értette, miért szaladgál, idegeskedig annyit az apja, hiszen nem az ő feje tört be, nem neki fáj?

Suha Andor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

pulykavörös lesz a méregtől. Tüstént ott terem.

— Már megint maga!

A suszter összerezzen, nem

— Nem akartam — hebegi —, nem akartam Fehér szakit zavarni.

— Hányszor mondjam még, hogy ne merjen senki a gép-

zányúlt. Nem tartotta a megállapodást.

Gilicz a lábát váltogatva sután álldogál. Józsi leteszi a ládikát.

— Álljon félre — mondja eltolva a susztert. — Ez az utolsó figyelmeztetésem, megértette?

— Igenis.

— Mi a panasz?

Ferenczy Júlia

festőművész kiállitása. Tasnádi Attila: Kiállitási jegyzetek. - Partárs,,1968.4.sz.666-669.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

166. l.

Ferenczy Julia
festő.

Nevével először 1942-ben kolozsvári, majd 1944-ben a pesti Nemzeti Szalonban, a Barabás Miklós Céh kiállítása alkalmával találkozhatunk.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Jukia
festő

1945-ben volt önálló kiállítása Kolozsvárott, ahol portrékat, önarcképeket, tájképeket és csendéleteket mutatott be.

M.Kiss Pál: Ferenczy Jukia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő

1945 után a „Dolgozó Nő" c. folyóirat állandó-munkatársa lett, azonkívül verses és meséskönyveket illustrált.

M.Kiss Pál: Ferenczy Jukia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő -

Az 1960-as években főlegeidelyi
tájakat örökített meg pasztellben.
Ezeket a műveket Gyergyón, Csíkszere-
dán, Marosvásárhelyen, Udvarhelyen
és Bukarestben mutatta be.

M.Kiss Pál: Ferenczy Jukia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő

Művein szívesen jelenítí meg a fákat mint pl. az „Öreg platán", a „Vörös fa", a „Rózsaszín fatörzs".

M.Kiss Pál: Ferenczy Jukia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő

Kiállításán bemutatta a „Szigli-
geti varzomot", a „Szigligeti palak",
„Vádfedeles ház", „Öreg fatörzs"
ennü művert.

M.Kiss Pál: Ferenczy Jukia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Művészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő

Kiállításán bemutatott művein
ábrázolta a Balatont, a közeli hegye-
het, a parlamenti sétányt, a nádast,
az Árpádkori vár romjait, és a falu
kis kiáiait.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő

A művésznő Nemzeti Galeriabeli
szereplése talán először
nagyobbarányú bemutatkozása
Budapesten.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő

Tanulmányait a kolozsvári
és temesvári akadémián végette,
Művészetére halott Szőnyi István
művészete és a nagybányai ak

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő

1971 jurnisában a Nemzeti Galeriában Gy. Szabó Béla fametszó és Ferenczy Julia szerepelt „Szigeti get" annú tailatukkal.

M.Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy.Szabó Béla kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 35.oldal

Ferenczy Julia
festő.

Felhős Balaton"
" (vegyes)

M. Kiss Pál: Ferenczy Julia és Gy. Szalóki Béla kiállítása
Művészet, 1971. szeptember – 35 lap.

Ferenczy Júlia

3, Borús idő 400 x 518

4, Fehér fák , 528 x 407

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971.
jun.

Ferenczy Júlia

11, Parkrészlet, 401×528
12, Pánás reggel, 315×493

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Kem. Nemz. Gal. 1971.
jun.

Ferenczy Júlia

9, Öreg fatörzs, 409 x 524

10, Öreg platán, 407 x 523

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Ferenczy Júlia

7, Nádfedeles ház 406 x 510
8, Nyírfát , 526 x 398

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971.
jun.

Ferenczy Júlia

5, Felhős Balaton, 405×530
6, Kék Só, 402×509

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971.
jun.

Ferenczy Júlia

19, Szigligeti táj, 400 x 500
20, Szigligeti tó, 401 x 526

Ferenczy Júlia a Gyg. Szabó Béla
Emallitása Magy Nemz. Gal. Apl.
jun.

Ferenczy Júlia

17, Szigligeti jegenyél, 339×501
18, — " — park, 402×524

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1921.
jun.

Ferenczy Júlia

15, Reggel a Balatonon, 401×529
16, Rózsasnínű tőrzsek, 405×522

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971.
jun.

Ferenczy Júlia

13, Reggel, 392 x 520
14, Reggel, 400 x 500

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. XII. jún.

Ferenczy Júlia

27, Vörös fa, 422 x 523
28, Vörös fenyők, 401 x 519

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971 jun.

Ferenczy Júlia

25., Várrandi, 421 x 500
26., Vihar előtt, 400 x 530

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Fenczy Julia

23, Vár, 402×529

24, Várrom, 316×471

Fenczy Julia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jún.

Ferenczy Júlia

21, Szigligeti vár, 405 x 520
22, Út a nyíresben, 400 x 522

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása Magy. Nemz. Gal. 1971. jun.

Ferenczy Júlia

1, Szépkilátónál 318x494
2, Békás tó, 502x400

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Magy. Nemz. Gal, 1971 jún

Ferenczy Júlia

Nyírfás, repr.

Ferenczy Júlia és Gr. Szabó Zéla
Ziálkitásá, Magy. Nemz. Gal. 1971. jún.

Ferenczy Júlia

Szigligeti vár, repr.

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Magy. Nemz. Gal. 1971 jún

Ferenczy Júlia

Reggel a Balatonon, repr.

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása, Magy. Nemz. Gal. 1971 jún.

Ferenczy Julia

A Magyar Nemzeti Galériában "Szigliget" cimmel rendezett kiállitást Gy. Szabó Béla müvésztársával.
A tárlatról Szabó György: "Tájak" cimmel közölt beszámolójában elmondja a két müvész munkájáról, hogy „talán tulságosan is gyengéd szeretettel" rajzolták meg a tájat, Szigliget falucskájának régi cselédházait, nyomorus ságos portáit...s mindezeket "csak a magyar képzőművészet egy részében még mindig élő szemlélet lencsején át lehet dekorativnek látni..."
Élet és Irodalom, Bp. 1971. juni 12.
XV. évf. 24. sz. 12. lap

Ferenczy Júlia

a Nemzeti Galériában idén Gy. Szabó Bélával együtt bemutatja „Szigliget" c. kiállítását.

M.T.I. belföldi hírek, 1971. jan. 19.

102 Ferenczy Júlia

1971. VI. 28. 20.04.URH. /6/ V.

Láttuk, hallottuk

- Képzőművészeti kiállitási beszámolóinkat, Ferenczy Júlia, és Gy- Szabó Béla cimü festümüvészek tárlatával kezdjük.

- A Nemzeti Galériában látható kiállitásról Fekete Judit jegyzete következik.

- Én sem fáradok eldicsérni azt, ami tetszik, a Balatont. Irja egyik könyvében Bernáth Auréll, és ezt mondja most szavak nélkül, a két erdélyi müvész, Ferenczy Júlia, és Gy. Szabó Béla közös kiállitása is a Nemzeti Galériában. A Balaton, pontosabban Szigligetet dicsérete ez a tárlat. Ihletője, a pihentető, harmóniát, és nyugalmat teremtő természet. A kevésbé felkapott, és divatos balatoni táj, Szigliget, viztől messzire húzódó falujával, néptelen, poros utcáival, és apró kupalaku hegyeivel, valóban alkalmat nyujt a pihenésre. Ezt a csendes szép vidéket fedezte fel magának a két müvész, ennek hangulatát, nyugalmát hozták el képeiken a Galériába. És jelentős kiállitás ez azért is, mert a katalógus adatai szerint, a két idős

1971. VI. 28. 20.04.URH. /6/ V.

Láttuk, hallottuk

- Kőpzőmüvészeti kiállitási beszámolóinkat, Ferenczy Júlia, és Gy- Szabó Béla cimü festümüvészek tárlatával kezdjük.

- A Nemzeti Galériában látható kiállitásról Fekete Judit jegyzete következik.

- En sem fáradok eldicsérni azt, ami tetszik, a Balatont. Irja egyik könyvében Bernáth Aurél, és ezt mondja most szavak nélkül, a két erdélyi müvész, Ferenczy Júlia, és Gy. Szabó Béla közös kiállitása is a Nemzeti Galériában. A Balaton, pontosabban Szigliget dicsérete ez a tárlat. Ihletője, a pihentető, harmóniát, és nyugalmat teremtő természet. A kevésbé fekkapott, és divatos balatoni táj, Szigliget, viztől messzire húzódó falujával, néptelen, poros utcáival, és apró kutalaku hegyeivel, valóban alkalmat nyujt a pihenésre. Ezt a csendes szép vidéket fedezte fel magának a két müvész, ennek hangulatát, nyugalmát hozták el képeiken a Galériába. Es jelentős kiállitás ez azért is, mert a katalógus adatai szerint, a két idős

müvész, hosszú, közös pályafutásuk, és jónéhány közös illusztráció után először állit ki együtt. Ferenczy Júlia képei 1944-ben szerepeltek utoljára Budapesten, és Gy. Szabó Béla hires fametszeteit is több mint 5 éve láthattuk utoljára a fővárosban. Azóta többnyire csak kitüntetéseinek hire, vagy könyvillusztrációi jutattak el hozzánk. A Nemcsak a témája, hanem a hangja is közös ezeknek a képeknek. Mindeketten szivesen gyönyörködnek a párás viztükör, vagy egy-egy szóprajzu fa látványában. Mindkettőjüket, ugyanaz a szemlélődő, lirai ábrázolásmód jellemzi,. Mindketten fogékonyak a természet harmóniája, szépsége iránt, és mindketten ezt a részletekben is gyönyörködtető összhangban vetitik vissza. Gy. Szabó Béla mestere a fametszés müfajának. Ducait, szinte beszövi a sürü eredeti végony rovátkákkal. Fába karcolja, vési a levegő kavargását. Ágak hajladoznak, füszálak szelik fel a földet, és minden sarokban, minden kis helyen él, mozog, van valami. Súlyos felhők gomolyognak a Szigliget felé képén, simán olajosan hullámzik a viz, egy másikon. A részletek gazdagsága jellemzi inkább, és nem a nagy folthatások. A töppedttetejü nádfedeles ház képe mellett madarak fészkelnek. Az udvaron tyúkok kapargálnak. A füszálak, nádkötegek, tülevelü fák dús mintája után üresnek tünik, a rálátás a Balatonra , cimü képe. Itt, a hatalmas viztükör, szabadonhagyott fehér folt, amelyet csak keskeny csik szegélyes, a tulsó part. Fehéren világit az ég is. A kép mély-

ségét egy benyuló faág, egy repülő madár adja meg. Kicsit fényképszerüen belekomponálja, ellensúlyozza vele a nagy ürességet. Máskor mintha mintát, textilt tervezne, összekötő indákkal, levelekkel, és repülő madarakkal szórja tele a képet. Élesen hasitanak bele, ezek a biztosrajzu munkák, a fába, papirba. Határozottan merészebben használja az erősebb szineket, pasztelljein is, mint Ferenczy Júlia. Darabosan, keményen kiemel egy-egy fontosnak tartott részletet, mig Ferenczy Júlia képeit inkább a lágyszinek, az egymásba olvadó tónusok jellemzik. A több évtizedes müvészi pályáról ez a mostani kiállitás természetesen, csak egy kis szakaszt, a Szigligeten töltött heteket, és az itt született alkotásokat mutatja be. De elég ahhoz, hogy megismertessen, két ritka ritkán látott magyar művésszel.

ségét egy benyuló faág, egy repülő madár adja meg. Kicsit fényképszerűen belekomponálja, ellensúlyozza fele a nagy ürességet. Máskor mintha mintát, textilt tervezne, összekötő indákkal, levelekkel, és repülő madarakkal szórja tele a képet. Elesen hasitanak bele, ezek a biztosrajzu munkák, a fába, papirba. Határozottan merészebben használja az erősebb szineket, pasztelljein is, mint Ferenczy Júlia. Darabosan, keményen kiemel egy-egy fontosnak tartott részletet, mig Ferenczy Júlia képeit inkább a lágyszinek, az egymásba olvadó tónusok jellemzik. A több évtizedes müvészi pályáról ez a mostani kiállitás természetesen, csak egy kis szakaszt, a Szigligeten töltött heteket, és az itt született alkotásokat mutatja be. De elég ahhoz, hogy megismertessen, két ritkán látott magyar müvésszel.

Ferenczy Julia. [ ]

Kiállítását júl. 4-ig meghosszabbí-
tották. (Nemzeti Galéria.)

— : Közlemények 8

Népszabadság, Bp. 1971. jún. 26.

MDK

F.Ferenczy Julia festő

A Mübarát Kiállitóhelyiség... Szépmüvészet, 1941.
159 l.

MDK

F.Ferenczy Julia

Önarvkép, olaj

Műbarát VIII. kiáll. Erdély. 1941. ápr.

MDK

F.Ferenczy Julia

Önarckép, festm.

B.A: Erdélyi képzőművészek a Műbarátban. Magyar Nemzet. 1941. ápr. 27. 17 l.

MDA

G.S: Erdélyiek kiáll. a N.Szal.-ban. Uj Magyarság. 1944. márc. 18. 8 l.

F.Ferenczy Julia

Arcképtanulmány, olaj

Műbarát VIII. kiáll. Erdély. 1941. ápr.

MDK

F.Ferenczy Julia

G.S: Erdélyiek kiáll. a N.Szal.-ban. Uj Magyarság, 1944. márc. 18. 8 l.

F. Ferenczy Julia MDK

András, olaj
Gladioluszok, olaj
Virágcsendélet, paszt.
Akt, paszt.

Barabás Miklós Céh kiáll. N.Szal. 1944. márc.
lo 1.

MDK

F. Ferenczy Julia festőművész.

L.I: A Barabás Miklós céh marosvásárhelyi... kiáll.
Ellenzék, Kolozsvár, 1943. febr. 26.

MDK

Ferenczy Julia

Erdélyi képzőmüv. karács kiáll. Kolozsvári Mücs.
1943.

MDK

F. Ferenczy Julia

Nagybányai utca, olaj

Műbarát VIII. kiáll. Kroály. 1941. ápr.

Ferency Julia Zalaszvári festőművész

Művei Zsállításon szerepelnek

a Debreceni Déri Múzeumban

Nápszava 1972 május 30

Zsold.

Ferency Júlia, festő

Kolozsvári festőművész. Szigliget címmel kiállítása nyílt meg Debrecenben.

—: Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1972. máj. 30.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Borús idő pasztell 400x518 mm

Fehér fák —"— 528x407 mm

Szigliget

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla

kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

A Szépkilátónál pastell 318x494mm

Békés tó —"— 502x400mm

Szigliget

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla

kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Felhős Balaton pastell 405x530

Kék tó —"— 402x509

Szigliget
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Terenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Nádfedeles ház pasztell 402x509 mm

Nyírfák —"— 526x398 mm

Szigliget

Terenczy Júlia Gy. Szabó Béla

kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Tornyai Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Öreg fatörzs pasztell 409×524 mm

Öreg platán —"— 407×523 mm

Szigligeti
Tornyai Júlia Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Parkrészlet pasztell 401x528 mm

Párás reggel —"— 315 x 493 mm

Szigliget

Ferenczy Júlia Gy. Szabó Béla

kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Reggel pontell 400 x 500 mm

— u — — u — 392 x 520 mm

Szigliget

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla

Kiállítása M.N.G. Bp 1971.

Fenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Reggel a Balatonon pontell
401 x 529 mm

Rózsaszínű fürtök pontell
405 x 522 mm

Szigliget.

Fenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Szigligeti jegyzék pasztell 339 x 501 mm

Szigligeti part —"— 402 x 524 mm

Szigliget

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla

kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Szigligeti táj pasztell 400x500 mm

Szigligeti tó — " — 401x526 mm

Szigliget

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla

kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Szigligeti vár pasztell 405 x 520 mm

Út a nyíresben — " — 400 x 522 mm

Szigliget
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Vár pasztell 402 x 529 mm

Várrom — " — 316 x 471 mm

Szigliget
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (gy. Szabó Béla)

Vársomok pasztell 421x500 mm

Vihar előtt —"— 460x530 mm

Szigliget
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Vörös fa pasztell 422x523 mm

Vörös fenyők —"— 401x519 mm

Szigliget
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
Kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Reggel a Balatonon

repr.

Szigligeti
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Nádfedeles ház repr.

Szigligeti
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Ferenczy Júlia és (Gy. Szabó Béla)

Nyírfás repr.

Szigliget
Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
kiállítása M.N.G. Bp. 1971.

Kiállítások — jelenségek

GY. SZABÓ BÉLA és FERENCZY JÚLIA régóta érlelődő élményükről, a szigligeti nyarakról s a Balatonról készült feljegyzéseik véglegesített sorozatával jelentkeztek a marosvásárhelyi „Szentgyörgyi István" Színművészeti Főiskola Stúdiótermének az előcsarnokában.

Újabb bizonyíték: mekkora szerepük van a sokkszerű találkozásoknak abban, hogy következetesen és minőségileg magasabb regiszterben folytathassa a művész a rég elkezdettet, s éppen azt teljesítse ki a legdiadalmasabban, ami már azelőtt immanens módon benne lappangott a mindennapos műhelymunkában.

Az új táj, új arcok, a kilendülés a megszokott környezetből — sohasem pótolhatja a művész egyéniségében munkáló önérlelődést. Ezek a vizuális üdülések nem nyitnak új korszakot, s nem telíthetik friss tartalommal a fáradt formakészletet. Akkor sem, ha a Szamos partjáról egyenesen a Niagara mellé szökken át a művész, s a Vlegyásza helyett az Alpokban sütkérezhet a havasi ragyogásban.

Lám, a két kolozsvári művész mindössze 300 kilométert utazott, és mégis egy évre való nyersanyaggal tért haza, s azon a bizonyos magasabb regiszteren szólaltatják meg a már elindulásukkor készen várakozó művészi mondanivalót. Az erdélyi tavak és színek alapos ismeretében találkoztak ezzel a szelíd, pannón tájjal, mely egészen más, mint az, amit harminc éve festenek és rajzolnak, mégis, éppen az itthoni szín- és térélményeket izzította az új környezet kirobbanóvá, s — mindenikük a maga módján — ezeket élték át újra a nagy magyar tó bűvöletében.

Ferenczy Júlia legutóbbi kolozsvári tárlatán a portrék és a virágcsendéletek festői ereje hívebben tapadt a konkrét látványhoz, mint a tájaké. Most, a szigligeti tájak füzérében, bár minden kivágás szigorúan helyhez kötött, tulajdonképpen mindig egy kicsit a téma fölött lebeg, az erdélyi táj színeit látja, ötvözi, emlékezi minden pillanatban. Asszonyfestő létére sem oldódik szemlélete alkalmazkodóvá; talán csak a *Szigligeti házak*, a *Vihar előtt* s *A Szépkilátónál* áraszt sajátosabb, balatonias fénykódot, egrys foszforeszkálást, nálunk ritkán észlelhető légköri áttetszéseket. Általában azonban sokkal szigorúbb, körülhatároltabb minden tájforma és állapot, mint ahogy e vidék festészetéből ismerős.

Ferenczy közel hozza, leszűkíti a látószöget és a motívumokat; Gy. Szabó kitágítja, s a végtelenbe vetíti. Az ő *Balatonjai* (az ő vizei és partjai) — noha megőrzik a couleur locale elemeit (Kínában, Belgiumban s a Nyárád mentén egyaránt) — a Nagy Víz, a Nagy Part, tehát a természeti végességet hangsúlyozó emberi Végtelen megsejtetői.

A hatalmas technikai és műfaji tudás sohasem fedi el Gy. Szabó metszeteiben a költőt. A vizek fizikai tulajdonságait lassanként már csak a papír érintetlen fehérségével fejezi ki; a láthatárok ritmikus erővonalakkal (fák, hullámgyűrűk, zsombékvonulatok stb.) zárulnak. A természeti képet egyre inkább nagy formák ellentett mozgásainak a feszültségében érzékeli. (S mind gyakrabban rétegződnek egymásra a téma változatai, akárcsak Hokusainál.)

Mégis, ahogy mind kevesebbet figyel a részletekre, ahogy a tájmetszés körében mind ritkábban merül fel előtte megoldatlan, új jelenség vagy feladat, úgy metszi egyre mélyebben önmagát, s — paradox módon — ahogy mind általánosabb és elvontabb felületekből szövődik a mű, úgy hat a kívülállóra mind személyesebb vallomásként, mind közvetlenebb beavatásként a tőlünk még messze fekvő titkok világába.

BANNER ZOLTÁN

Ferenczy Júlia: Reggel

Gy. Szabó Béla: Hullámverés

ténYi Erik, Lászlóffy Aladár és Márki Zoltán versei mellett Huszár Sándor és Fănuş Neagu regényrészlete olvasható; Ion Vinea verseiből Szemlér Ferenc mutat be ötöt magyarul e számban.

● A *Tanügyi Újság* április 18-i számában Rózsa Mária, Tácsi Erika, Moldován Margit, Bura László és Miklós József ír a középiskolások 1972-es országos magyar irodalmi versenyének tanulságairól — az irodalomtanárok szakmai szempontjából. Miklós József javasolja különben, hogy az *Utunk* középiskolás író-olvasó találkozóin hasznosítsuk a kolozsvári találkozó tapasztalatait, s az írók mondjanak minél gyakrabban élőszóban is véleményt ifjú tollforgatók próbálkozásairól.

● A székelyudvarhelyi municípiumi KISZ-bizottság szeptember 18 és 24 között tartja meg immár hagyományos *Siculus* tánc- és könnyűzene fesztiválját. A benevező együttesek július 1-ig kézhez kapják a verseny szabályzatát, valamint azokat a szerzeményeket, amelyekből válogathatnak. Nevezések a következő címre küldhetők: Comitetul Municipal U.T.C., Odorheiu Secuiesc, Judeţul Harghita.

● Barta Gábor új dokumentumfilmjének címe: *A betolakodók, avagy a házaló képkeresked*ők — és amint a cím is elárulja, e film a giccs-árusok ellen kívánja mozgósítani a közönséget.

● A kolozsvári „Főiskolás Tavasz 1972" színjátszó versenyén a filológiai kar magyar csoportja Vörösmarty Mihály *A fátyol titka* című zenés komédiáját mutatta be, Péterffy Gyulának, a kolozsvári Állami Magyar Színház művészének rendezésében. Az *Echinox* magyar csoportja *Karinthy Frigyes paródiái* című összeállítását adta elő, Koblicska Kálmánnak, a kolozsvári Bábszínház művészének rendezésében. A fesztivál idei „zeneszerzés"-díját különben Orbán György nyerte; a „textil"-díjat Forgács Edit; a „kerámia-üvegműves"-díjat pedig Antal András.

● Bokor Péter rendezi a Román Televízió „színházban" Dumitru Radu Popescu *Piticul din grădina de vară* című új színművének ősbemutatóját. A főbb szerepeket Silvia Popovici, Ion Marinescu, George Mottoi és Draga Olteanu játssza.

● A székelyudvarhelyi Művelődési Ház Vajda János Emlékestet rendezett április 22-én. Előadást tartott Antal Árpád, a kolozsvári Babeş—Bolyai Egyetem professzora; Vajda János-verseket mondott Zsoldos Árpád és Fórai Ferenc, mindkettő a sepsiszentgyörgyi színház művésze; virágénekeket énekelt Csortán Márton főiskolai hallgató.

ELÉGIA

Berde Mária verséből idézünk a vízszintes 1., 19., függőleges 22. és 18. sorokban.

VÍZSZINTES: 13. Magam. 14. Numero. 15. Tenger Korzikától északra. 16. Tova. 17. Kerget. 22. Operál. 24. Dara. 25. Légmozgás. 26. Fordított husáng! 28. Tevere parti olasz város. 31. Kortyoltál. 33. Hidrogén és nitrogén. 34. A gerincesek egyik osztálya. 38. Félig avas! 39. Taonam kínai város folyója. 41. Menyasszony (ék. f.). 42. A fecskefarkú férfikabát. 44. Ikrázni. 45. Étkezéshez előkészítsz. 48. Egyesülés. 49. Gyermeke. 50. Rendbe áll. 51. ÁNM. 52. Dzsessz. 54. Himbálom. 55. Kafka-regény. 56. Nobel-díjas amerikai drámaíró. 57. Darázs hátsó része! 58. ...-picurka. 59. Részvénytársaság. 60. Zöldségárusító kereskedelmi vállalat korábbi elnevezése. 63. Társaságotok. 65. Férfinév. 68. Olasz fizikus, az elektromosságtan egyik úttörője. 70. Második és harmadik személy. 71. Előkelő. 74. Peer Gynt anyja. 76. Ehelyt. 80. Rangjelző. 82. ÁU. 83. Spanyolországi város Zaragozá-tól északra. 85. Jegyez. 86. Izomkötő szalag.

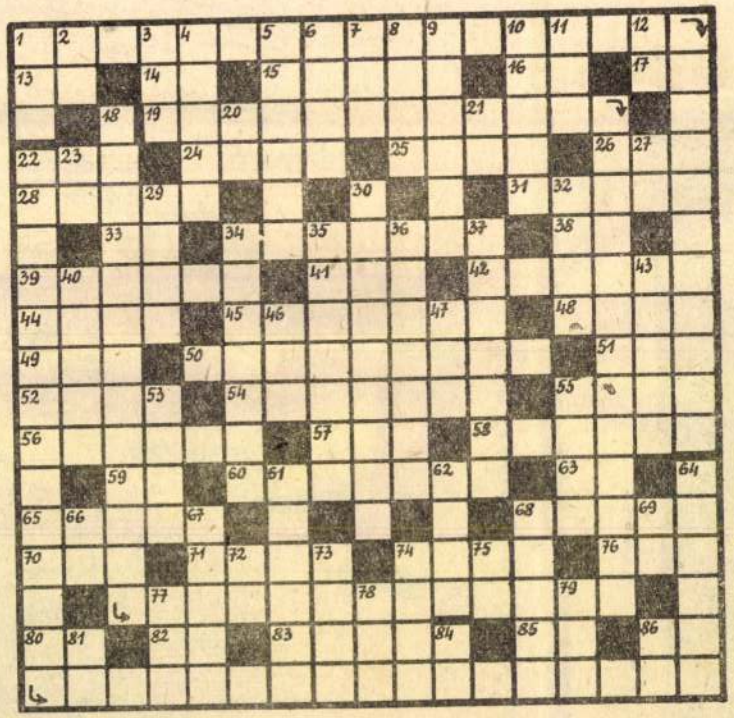

FÜGGŐLEGES: 1. Hideg évszak. 2. Szovjet repülőgép-típus. 3. A-nak a felesége. 4. Savanyú leveleiért termesztett évelő zöldség. 5. Elföldelte. 6. Egyenletes felületű. 7. ÖGÜ. 8. Tolna megyei helység Hőgyász és Kurd között. 9. Városka Korzika szigetén Corte és Cervione között. 10. Kártyajáték; az nyer, akinek egy ütése sincs. 11. Habzó angol szeszesital. 12. Varróeszköz. 20. A tetejére. 21. Asszonynév képző. 23. Füst közepe! 27. Gyerekséprás. 29. Visszaírni! 30. Gyermekjátékkal játszadozom. 32. Neves román karikaturista. 34. Fonó asszonyok matringoló eszköze. 35. Árjegyzéken szerepel. 36. Rágördítsz. 37. Kossuth-díjas rendező (Károly). 40. Az Urzica főszerkesztője. 43. Mely személynek? 46. Erbium és oxigén. 47. Több belőle mondatot alkot. 53. Sokszoros válogatott brazil labdarúgó volt. 55. Gépkocsi. 61. Sűrű berakás kelmén. 62. Fundamentum. 64. Szabadalom. 66. Tiltószó. 67. Látványos zenéstáncos, könnyű műfajú színdarab (francia szóval). 68. Finom, merített papír. 69. A múlt idő ragja. 72. Fegyverrel tüzel. 73. Bika, románul. 74. Szóösszetételekben: mezőgazdasági, földkapcsolatot jelöl. 75. Sporteszköz. 77. Kerékabroncs. 78. Su és Tehnut fia, a föld megszemélyesítője az egyiptomi mítoszokban. 79. Pusztít. 81. Folyadék. 84. Határozott névelő. 86. „Szamárbeszéd".

(Készítette: Rámay Tibor)

A 15. számban közölt Tél című rejtvény megfejtése: Bukjon a jégen a legjobb el, s hahotáznak a parton, / mint sörivók a dohányfüstben a veszteseken.

kutatók rendelk[illegible]ére. Az tős vállalkozás[illegible] holy-Nagy Lász[illegible]

● Az áprilisi *mindenkit szó*[illegible] Ugyanebben a [illegible]ír Páskándi Gé[illegible] és Sütő Andrá[illegible] diájáról, illetől[illegible] csabai és kapo[illegible]

● Április d[illegible] Teatrul de Co[illegible] togatását. Luci[illegible]ru Popescu *Párizsi ruhák* [illegible] Brecht *Egy fő — az egy fő* című színművét és Jean Anouilh *Kedves Antoine* című drámáját mutatta be Budapesten.

● *Egyesek szeretik a dzsesszt* — ez volt a címe Marilyn Monroe egyik legnépszerűbb filmjének, amelynek meséjét két éve színpadra vitték a Broadway-n, ahol Marilyn Monroe puszta emléke is biztosította a hatalmas közönségsikert. Ezen felbuzdulva most újra megfilmesítik — nem az eredeti film meséjét, hanem a belőle készített *Édesem* című musicalt. Marilyn Monroe egykori szerepét Eileen Joyce játssza a filmben.

● A *Népszabadság* április 15-i számában Szigethy Gábor ír Kovács János *Magyar szó, Tavasz*-antológiájáról. A lap április 16-i számában E. Fehér Pál cikkezik Balogh Edgár *Intelmek* című kötetéről.

● A pécsi Leöwey Klára gimnázium meghívására a sepsiszentgyörgyi 1. számú líceum nyolcvantagú népi együttese Mohácson, Pécsett és Komlón mutatkozott be a baranyai közönségnek.

● Gottfried von Einem *Az öreg hölgy látogatása* című operája — Friedrich Dürrenmatt drámájának az opera-változata — a bécsi ősbemutató után most Berlinben arat óriási közönségsikert. Csak a zenekritika fintorog. A kritikusok szerint ugyanis von Einem zenéje konzervatív muzsika, s mint ilyen, egyáltalán nem bizonyítja, hogy a XX. század második felében is születhetnek új operák.

● A pozsonyi *Irodalmi Szemle* januári számában Szakolczay Lajos ismerteti Mikó Imre *Az utolsó erdélyi polihisztor* című kötetét.

● Huszonnyolc színjátszó csoport vett részt a csurgói (Magyarország) Csokonai Napokon. A veszprémi vegyipari technikum diákjai Páskándi Géza *Az eb olykor emeli lábát* című parodisztikus játékát mutatták be a fesztiválon.

● A Louvre először nyitotta meg kapuit a fényképészek előtt (eddig a ruhatárban kellett hagyniok fényképezőgépeiket). Április folyamán mindenki annyi fényképet készíthetett a világhírű képtárban, amennyit akart, a legjobb színes felvételeket pedig hamarosan kiállítják — a Louvre-ban.

● A március 11-i *Népszavá*-ban Bessenyei György ismerteti Panek Zoltán *Hiúzszemet fogok viselni* és Csiki László *Cirkusz avagy búcsú az ifjúságtól* című kötetét.

● A Bonni Egyetem filozófia fakultása díszdoktárává avatta Max Ernstet, a szürrealista művészetek egyik klasszikusát. Max Ernst különben a Bonni Egyetem pszichológiai, filozófiai és művészettörténeti előadásait hallgatta fiatal korában.

● Franciául, németül és angolul jelent meg Werner Spiesnek, a Frankfurter Allgemeine Zeitung kritikusának Victor Vasarely művészi útjáról szóló monográfiája.

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: LÉTAY LAJOS (főszerkesztő), SZILÁGYI ISTVÁN (főszerkesztőhelyettes), BODOR PÁL, HORNYÁK JÓZSEF, MAROSI PÉTER, MIKÓ ERVIN (szerkesztőségi titkár), NAGY ISTVÁN, SZABÓ GYULA, SZŐCS ISTVÁN

Az UTUNK előfizetési díja egy évre 52 lej
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A szerkesztőség címe: Cluj, str. 6 Martie nr. 3. Telefon: 1—24—20

I. P. Cluj, 2713

40 440

Ferenczy Julia, [ ]

Marosvásárhelyen nyílik meg tigligeten készült pasztelljeinek romániai bemutatója.

— : Hír 10.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 30. —

ga Balázzsal a kolozsvári Illusztrált Világ (később Érdekes Újság) főszerkesztője. Később a román nemzeti pártok irányvonalát követő szatmári Kimondom (1933—35) és a sepsiszentgyörgyi Igazság (1935—36) szerkesztője. Kötetei: *Álmatlan éjszakák* (versek, Kv. 1919); *Szerelmesek* (versek, Kv. 1924); *Én és az Asszony* (versek, Szabadka 1927); *A szerelem koldusa* (regény, Kv. 1928); *A halál asszonya* (vers és próza, Nv. 1932); *Ave Hitler, morituri te salutant* ... (Hitler-ellenes pamfletgyűjtemény, 1933); *Magyar élet Romániában.* Hozzászólás Németh László romániai útjához (Sepsiszentgyörgy 1936); *A transsylvaniai magyarság és a revízió* (vitairat, Nv. 1937); *Ez az igazság!* (vitairat, Szatmár 1937); *Golgota Transsylvániában* (vitairat, románul is, 1941).

Ferenczy Gyula (Kolozsvár, 1868) — **Lapkiadó Részvénytársaság*

Ferenczy Gyula (Kolozsvár, 1891. ápr. 12. — 1962. febr. 13., Budapest) — zeneszerző, színművész. ~ György és ~ Zsizsi testvére. Középiskoláit szülővárosában végezte, egyetemi tanulmányait ugyanitt, Bécsben és Párizsban folytatta. A zeneirodalomban könnyűzenére szerzett dalaival ért el sikert, *Intermezzo* c. balettjével a zürichi Duncan Theaterben mutatkozott be. Erdélybe hazatérve 1926-ban megalakította az állandó lakhelyhez nem kötött székelyföldi színtársulatot, játékrendjén Goldoni, Molière és Gorkij is szerepelt. Színháza előfutára volt annak a **kék madár* kísérletnek, mely a 30-as évek derekán a székely népköltészet remekeit dramatizálva külön játszóstílust kívánt megteremteni. Népszerűek voltak feleségével, Szász Ilonával közösen rendezett előadóestjei, ilyenkor a színésznő-feleség férje szerzeményeit adta elő. Nyomtatásban maradt ránk egy darabja: *Tudjátok-e, mi az, szeretőnek lenni?* (Sepsiszentgyörgy 1927). A 30-as években Tordán próbálta megvalósítani népszerű művelődési programját, melynek során munkás-előadásokat szervezett. 1936-ban színre vitte Pálfi Miklós helyi szerző Balázs Ferencről írt *Útépítők* c. társadalmi színművét. Élete hátralévő szakaszában színész, a Jászai Mari Színészotthonban halt meg.

Ferenczy Júlia (Nyárádszentbenedek, 1909. ápr. 3.) — festőművész, illusztrátor. A képzőművészeti főiskolát Kolozsvárt és Temesvárt végezte, Aurel Ciupe és Romulus Ladea tanítványa, Gy. Szabó Bélától tanult grafikát. A kolozsvári Képesújság (1946), majd a Dolgozó Nő művészeti munkatársa (1948—53). Számos ifjúsági művet il-

FERENCZY Júlia festő

RMIL.1.

lusztrált az 50-es években, rajzai jelentek meg az Utunk és a Művelődési Útmutató hasábjain. Megfestette többek között Kelemen Lajos arcképét.

Ferenczy L. Tibor — **munkáslevelezők*

Ferenczy Zsizsi, *Szentimreiné* (Kolozsvár, 1895. jan. 13. — 1969. febr. 13., Kolozsvár) — énekművésznő. ~ Gyula és ~ György testvére. A felső leányiskola és zenekonzervatórium elvégzése után 1915-ben szülővárosában kezdte operaénekesnői pályáját; az I. világháború után férje, Szentimrei Jenő oldalán mint népdalok és balladák előadóművésze bekapcsolódott a hazai magyar irodalmi életbe. 1922-ben a segesvári Petőfi-ünnepélyen székely dalokat és balladákat énekelt, Kolozsvárt székely író-esten (1924) szerepelt, majd önálló Ady—Reinitz-dalestje (1926) és orosz népdalestje (1927) aratott sikert. A KZST tagja. Részt vett Benedek Elek „turné"-in (1927—29), s szerepet vállalt a **Kecseti Kaláka* művészi folklórmozgalmában, majd férjének *Kalotaszegi ballada*, ill., *Csáki bíró lánya* c. népi játékában. Barátnőjéről, Boncza Bertáról magnóra adott vallomását Óvári Attila tette közzé (Korunk 1967/1), férje visszaemlékezéseinek második részét kiegészítő memoárja kéziratban.

Szentimrei Jenő: *Elfelejtett dalaink.* Ellenzék 1934. ápr. 8.; újraközölve *Sablon helyett csillag*, 1968 232—36. — Marosi Ildikó: *„Valaki aki a szivemen átsétált."* Új Élet 1967/22. — György Dénes: *Benedek Elek „turnéi"*. Korunk 1971/5.

Feszt György, id. (Kolozsvár, 1889. ápr. 13. — 1952. jan. 7., Marosvásárhely) — orvosi szakíró, Ifj. ~ György apja. Oklevelet 1912-ben Kolozsvárt szerzett, 1913-tól egyetemi tanársegéd, 1919-től röntgenszakorvos Kolozsvárt, 1941-től a kolozsvári egyetemen a röntgendiagnosztika előadó tanára, 1945-től Marosvásárhelyen az OGYI röntgentani klinikájának vezetője, az orvosi kar dékánja, majd az intézet rektora. Az Erdélyi Orvosi Lap, Magyar Röntgen Közlöny (Bp.), Magyar Nőgyógyászat (Bp.), EME Értesítő, Ardealul Medical, Orvosi Szemle (Kv.) c. szakfolyóiratokban közölt írásai a röntgenvizsgálatokkal foglalkoznak s a gyulladásos és daganatos betegségek sugárkezelését tárgyalják. Közéleti vonatkozásban a két világháború között az orvosok szervezkedéséről s az egészségügyi közigazgatásról jelentek meg írásai az Erdélyi Orvosi Lapban, a felszabadulás után az Ardealul Medicalban a román—magyar orvosi együttműködésről írt. Jelentős szerepe volt a marosvásárhelyi orvosi felsőoktatás megszervezésében. Tankönyve:

Ferenczy Júlia

a Déri Múzeumban Gy. Szabó Bélával együtt nyílt meg kiállítása, melyen parztelljei szerepelnek. „Vörös fa" – „Nyírfák" – „Békás-tó" – „Kék-tó" – „Reggel a Balatonon" – „Borús idő" – „Várrom" (említve)

Tóth-Béla: Szigliget.

Hajdu-Bihari Napló, Debrecen, 1942. jún. 6,

Ferenczy Júlia
festő

Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla
szigligeti képeiből kiállítást rendeztek a Marosvásárhelyi Stúdió
Szinpad előcsarnokában.

—: Kitüntetések
Művészet, 1971. április – 18 oldal.

FERENCZY Júlia *61, 66, 67, 69*
Nyárádszentbenedek, 1909. április 3.
Szépm. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

tették, s bár halála mer
gikus tisztelet később
pen úgy őt is, mint tani

Boldog Mór ez utóbbi
életét, amint ez a fönte
tünik, s róla a követke
dek/ három éven át meste
lemben élt, rablók jötte
pénz van nála, a Vág fo
elvágták a torkát és a
keresték a testét és ne
feltünt, hogy egy sas ü
lamit őrizne. Ebből a h
válva, valakit a vizbe
lálták, mintha csak a mi

/Szent András

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
ALFÖLD
Debrecen

hassanak

Tematikailag *Gy. Szabó Béla* se tett mást, mint amivel Ferenczy Júlia foglalkozott. Gy. Szabó is pasztellezett, sokat rajzolt; lejegyzett benyomásait utóbb fametszetekben összegezte. Egy-egy toparti fasor, merész körpanoráma mindkettőjük kiállítási anyagá-

Ferenczy Júlia: Szigligeti park

nozza.

Velényi Rudolf ki
a Csokonai-klubba

A Nyugatra származott Etienne Hajdu sokat reprodukált *Plasztikája* (Sculpture) nem más, mint közepén végigszegecselt fémlap (ez takaros lakatosmunka, aligha a nagynevű mester kezealkotása), benne vagy három tucat, pontozóval-kalapáccsal eszközölt beütéssel. Slussz-pássz. Nemes egyszerűség. Maximum tíz perc: világos jeléül a sznob-ájuldozásra, botrány-világhírre spekuláló cinikus sarlatánságnak. Az izmusok megjelenése óta, úgymond, megszűnt minden kritérium, mérce (anatómiai tudás, perspektivatörvények, valőr stb.), amely mindjárt kiszűrte a dilettánst és a szédelgőt. De valóban megszűnt-e? Egy mindenesetre megmaradt. Ha erőfeszítés – már ti. a kalapács harminc-negyvenszeri megemelésén túl –, küzdelem és gond fekszik a műben, az ugyan még nem biztosíték, hogy mívese művész is, de *e nélkül* szinte bevehetem az arzént rá, hogy széltolóval van dolgom. Hanem, aki nem kíméli a fáradságot és önmagát, az legalább is hisz abban, amit létrehoz. És ez alapfeltétel.

Velényi Rudolf: hisz. Ezt képeinek már-már fanatikusan munkaigényes, vesződséges kísérletezésről tanúskodó festői technikájával bizonyítja elsősorban. Collage és az applikáció sajátságos formái; különféle, vibráló hatású lazúrozások, áttetsző vagy masszív aranyozások-ezüstözések. Hol domborműszerűen kialakított, hol karcolt, hol nagy gonddal megmunkált bársonyosan sima és egynemű festékfelületek. Aprólékosan kirajzolt, színben, formában folytonosan variált, gyakran csaknem az egész képre rápókhálózott díszítő motívumok. Temperacollage technikájú képbe szerkesztett, színváltozatokban ismételt lino-dúcnyomat *(Applikáció)*. Folytathatnám. Mégis, mindez nem izzadmányos erőlködésnek érzik, hanem többnyire jól összefogott kompozíciókba áll össze, amire a vérbeli artistateljesítmény eleganciája, magától értetődőnek tetsző természetessége mögött mindig ott levő megfeszített és konokul rend-

Ferenczy Jiska Jenő

M. Kört. Érdemmend Tisztikereszt

MN 1996. dec. 2. 9.

Mije nincs a Fidesznek? És miért nincs?

Válasz Bossányi Katalinnak

Nehéz dolga van az embernek egy olyan szerzővel, aki írás előtt nem képes eldönteni, hogy mi lesz az elemzése tárgya. S ezért menet közben cserélgeti a céltáblát.

Kezdjük azzal, hogy a Bossányi Katalin július 24-i cikkének címadó kérdéséből kivehető állítás – „Miért nincs a Fidesznek gazdaságpolitikája?" – abszurdum. Amit mond, a lehetetlenségek tartományába tartozik. Nincs gazdaságpolitikája egy pártnak, amely egy éve kormányoz, illetve az általa dominált kormánynak? Ha semmit sem tett volna ez a kormány a múlt évben, ami bármi módon befolyásolhatta a gazdaság életét – ez természetesen irracionális feltevés –, akkor is volna a kormánynak gazdaságpolitikája. Éppen ebben állna ugyanis: a gazdasági folyamatok befolyásolásától való tartózkodásban.

A cikk második mondata azonban máris igazít a céltáblán. E szerint nem a gazdaságpolitikát hiányolja a szerző, hanem a „koherens gazdaságpolitikai koncepciót". Magyarul a gazdasággal kapcsolatos kormányzati teendők átfogó, egységes elképzelését, tervét. Néhány sorral később az újabb igazítás, fogalmi pontosítás nyomán pedig hirtelen kiderül, hogy az eddigieket voltaképpen csak egy hosszúra nyújtott publicisztikai invokációnak tekinthetjük. Hiszen Bossányi Katalin valójában nem is arra a kérdésre akar válaszolni, hogy miért nincs a Fidesznek átfogó gazdaságpolitikai elképzelése, hanem arra, hogy miért nem is lehet neki ilyenje.

Eleve rossz a kérdésfelvetés, korholja szelíden magamagát – mély együttérzésünktől kísérve. „Átfogó gazdaságpolitikát, kiérlelt koncepciót azért nem lehet – nem érdemes – számon kérni a kormányon, mert programja eleve nem gazdaság(politikai), hanem (gazdaság)ideológiai meghatározottságú volt és maradt." Hogy tetszik mondani? – hőköl vissza az ember az első pillanatban, mint a versenyló, ha túl magasnak becsüli az előtte tornyosuló akadályt. Még szerencse, hogy szerzőnk is érzi, ez a gondolatlelemény némi magyarázatra szorul, és segít nekünk értelme felfejtésében. Ehgár" szó megtévesztő-figyelemterelő ideológiai hívószó a Fidesz esetében, amely egyaránt alkalmas „a kirekesztésre, megkülönböztetésre és a preferálni kívánt társadalmi csoport elfedésére". Amit a megtévesztésről mond, nem ártana talán megtámogatni néhány érvvel. Mert így, fájdalom, képtelen megállni a lábán. Ami pedig a polgár szó ideológiai funkcióját illeti, létezik olyan ideológiai hívószó, amelyről nem mondható el ez? Amikor az MSZP azt állította magáról, hogy ő a modernizáció pártja, vagy az SZDSZ a szabadság és a szolidaritás pártjának hirdette magát, annak talán nem az volt az értelme, hogy megkülönböztessék magukat más politikai pártoktól és a remélt politikai bázisukat mások támogatói körétől?

A pártpolitikai pluralizmus lényegéhez tartozó politikai, ideológiai megkülönböztetés elképzelhető egyáltalán kirekesztés nélkül? Nem éppen az a pártképzés lényegi mozzanata, hogy a politikai értékeik, érdekeik, ideológiájuk szerint hasonlóképpen gondolkodók politikai értelemben együvé tartozónak ismerik el egymást, és ugyanezzel a mozdulattal egyben szükségszerűen kirekesztik e körből a más értékeknek, érdekeknek, ideológiának elkötelezetteket? És hogy a polgár szó elfedné a preferált társadalmi réteget? Ellenkezőleg, sok más ideológiai hívószónál pontosabban utal a kiemelni, középpontba állítani, előnyben részesíteni kívánt társadalmi csoportra, illetve csoportokra. Az imént említett ideológiai hívószavaknál – modernizáció, illetve szabadság és szolidaritás – minden bizonnyal pontosabban.

A lényeges különbség nem abban van a politikai erők között, hogy használnak-e ideológiai hívószavakat, hanem abban, hogy milyen a hívószavaik

hogy egy olyan országban, amelyben megerősödnek a teherviselő középrétegek, ők is jobb helyzetben lesznek. Az alsó rétegek azért, mert inkább számíthatnak arra, hogy a társadalom képes őket támogatni. A felső rétegek pedig azért, mert inkább remélhetik a nyugodt, békés közviszonyok fennmaradását, mint egy olyan társadalomban, ahol szélsőséges különbségek választják el egymástól a lent és a fent világát.

Bossányi Katalin azt állítja, hogy a Fidesz „a harmadik úttól eltanult esélyteremtő-fejlesztő állam ígéretét a morálisan és közbiztonsági szempontból is szétzilált országban először az ugyancsak népszerűen hangzó Rend Államára cserélte. Ám fideszül értelmezve ez már-már közelít a rendőrállamhoz." Micsoda?! Mégis, hogy tetszik ezt merészelni? – kérdezhetném, ha komolyan venném, amit itt olvasok. Szó sincs ilyesmiről. A Fidesz és a polgári kormány sem először, sem másodszor nem cserélte fel az államfelfogását a tetlenül szükséges állami szerepvállalás idejekorán történő újragondolásában. Valószínű, hogy közös anyagi és szellemi erőforrásaink gazdaságosabb felhasználásához vezetett volna. Ma pedig, amikor – hogy mást ne mondjak – a magántulajdon aránya a magyar gazdaság egészét tekintve eléri a nyolcvan százalékot, igazán legfőbb ideje, hogy felhagyjunk végre a piacgazdasági stréberkedéssel, merjük használni a józan eszünket, és tapasztalatainkra építve akár merjük kiigazítani is azt, amit korábban esetleg elrontottunk. És tehessük ezt anélkül, hogy a piacgazdaság-ellenesség, az etatizmus és más efféle szörnyűségek méltatlan vádját vonnánk a fejünkre.

Valószínűleg segítené a józan ész térnyerését, ha a baloldali liberális véleményformáló fórumokon is alábbhagyna némiképp a piacgazdasági stréberkedés. Bossányi Katalin írása azonban, fájdalom, nem erre példa. Sem erre nem példa, sem általában a méltányosságra.

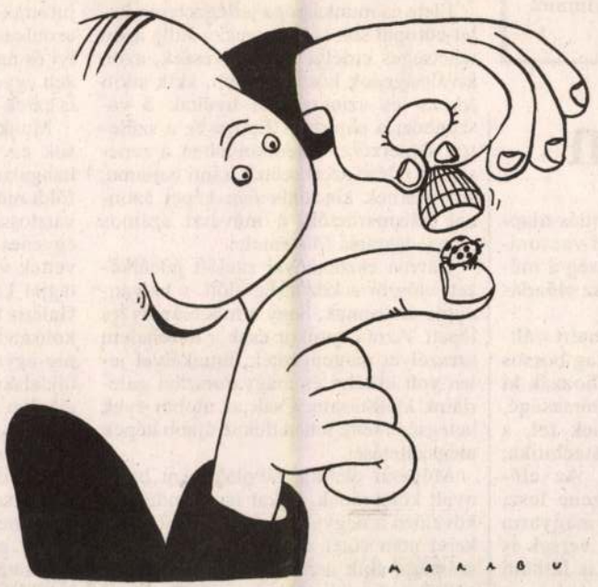

Mit gondoljunk például arról, aki az érdekegyeztetés rendszerének átalakítását, a társadalmi párbeszéd fórumainak bővítését így széljegyzeteli: a Fidesz szerint „érdekegyeztetésre nincs szükség, mert az ő érdekeik egybeesnek a társadalmi többség érdekeivel". Vagy képes efféle zöldségeket papírra vetni: „nem tűrik a kontrollt (sem a parlamentit, sem az erre hivatott ellenőrző szervekét, sem az érdekképviseletekét)... ők azt mondják: Az állam mi vagyunk!" Amit létrehoznak, „leginkább ahhoz az államszervezethez kezd hasonlítani, amitől már a nyolcvanas évek második felében kezdtünk megszabadulni. Nem tűri a Fidesz vezette kormány a parlamenti pártok, az érdekképviseletek, a független bíróság, az Állami Számvevő-

Mindennapi örömeink

GYÖRE IMRE

Örül a magyar, mért is ne örülne? Már csupán attól is örülnie kell neki, hogy ő magyar, és ez a magyarsága némely politikusaink szerint hozzáadott érték ebben a szedett-vedett népségű Európában.

Ez egy alapöröm, amihez képest a többi már pusztán ráadás.

Minek örül például?

Örül annak mindenekelőtt, hogy miként miniszterelnök urunk megállapította: jobb lelkiállapotban van, mint korábban bármikor.

Örül annak, hogy megszűnőben vannak a katasztrofális esőzések, melyektől a korábbi szárazságok miatt teljesen elszokott. Bár, mint a meteorológusok mondják, az időjárás errefelé tulajdonképpen hol olyan, hol ilyen, csak az idén meg sokkal ilyenebb volt.

Hogy mitől, az még kérdés, csak remélni lehet, hogy jövőre nem ilyen, hanem inkább olyan lesz.

Örül annak, hogy nemrég még olcsó volt a disznóhús. Igaz, hogy nem vette, de annak mégis lehet örülni, hogy nem azért nem vette, mert drága, hanem mert történetesen neki nem volt rá pénze.

Örül annak, hogy most viszont drágább a hús, mert így a termelők jobban járnak, a Főgazda szerint legalábbis, neki viszont mindegy, mert ha az olcsó húst nem vette, miből venné a drágát?

Örül annak, hogy már az idén teljes napfogyatkozás lesz hazánkban, mely alkalomból majd milliószám özönlenek hozzánk a külföldiek, hogy két teljes percen keresztül élvezzék az ilyenkor szokásos sötétséget.

Örül annak, mármint ha vidéki, hogy ez a teljes napfogyatkozás a kormányzati szándékoknak megfelelően nem fővároscentrikus lesz, hanem éppen ellenkezőleg, emiatt most nem a vidékiek, hanem a pestiek lesznek másodrendű állampolgárok.

Úgyhogy ha napfogyatkozáskor sötétséget akarnak látni, akkor elutaznak vidékre. Vagy bemennek a fürdőszobába, és eloltják a villanyt.

Örül annak, hogy most egy csomó gyógyszer olcsóbb, mint eddig volt, úgyhogy az egészségbiztosító megtakarít négy és fél milliárd

PAYER IMRE

Pilátuskülönbözet

Mostam a kezemet. Erősen vérzett.
A hátam mögött sündörgött valaki.
(Anyám szokta mondani, kerüljem
a konfliktust, mert csak rosszabb lesz.)
Egyszer rászóltam, de nem ment el.
A szabályokat én diktálom – mondtam
a tükörképnek a mosdókagyló fölött.
Mostam a kezemet. A borostám
kék lett egy eltört golyóstolltól.
Összekeveredett a tinta és a vér.
(Szülőm: Róma.
Latejner műveltség, maszkulin anyaméh.)
A sündörgő nem tűnt el. Csak az idő.
Dönteni kellett. Erő kéne – mindig.
Pilátus voltam. Önkrisztusom elkülönböződő
mosodása. Mostam a kezemet.
A lecsöppenő vércseppet már a
Takarítónő mosta... Fel.
Tartottam magam. Az esemény
mégis elsodort.

Így jön?
Így lesz?
Vagy az majd egy másik dimenzió?

Payer Imre (1961), legutóbb tavaly Föl, föl, ti rabjai a földalattinak címmel jelent meg kötete a Senecánál.

Koncertek a Gundelben

A magyar művészek a kultúra jelenlegi állapotában jól teszik, ha maguk gondoskodnak fellépési lehetőségről – hangzott el az idén áprilisban kiemelten közhasznúként bejegyzett Művészi Társaság Alapítvány keddi sajtótájékoztatóján.

A Művészi Társaságot ismert művészek alapították, köztük *Darvas Iván* színész, *Gulyás Dénes* operaénekes, *Keveházi Gábor* táncos.

A társaság célja a közönséget és a művészetet a megszokottnál intenzívebb kapcsolatba hozni – mondta *Kocsis Zoltán,* a társaság művészeti vezetője. Az ősszel kezdődő, hat rendezvényből álló koncertsorozat helyszíne is e cél megvalósítását segíti: a Gundel étterem ad otthont egy szerződés alapján a koncerteknek, méghozzá vacsorával egybekötve, amit a közönség a művészekkel együtt fogyaszt el az előadás végén.

Egy koncertre 20 ezer forintért válthatunk majd jegyet. A látszólag borsos ár fele az étteremé, ennyiből hozzák ki a vacsorát. A másik fele a társaságé, amelynek tagjai ingyen lépnek fel, a bevétel a szállítás, világítástechnika, műfordítás költségeit fedezi. Az előadásokon ugyanis nemcsak zene lesz, hanem próza is, eddig még magyarra nem fordított naplórészletek, versek is elhangzanak, valamint balett is látható lesz.

Rudas Péter

Ferenczy Júlia nehéz életútja

Július 26-án, életének 91. évében pihent meg örökre. Ahhoz a művészgenerációhoz tartozott, amely Trianont követően magára maradt Erdélyben, és amely az 1919-es közhatalomváltás után, alig döcögő főiskolákon, a művészoktatás terén kevés tapasztalattal bíró román művésztanárok irányításával sajátította el tudását. Az erdélyi magyar képzőművészetben ennek a művészcsoportnak az 1939. decemberi első jelentkezése mégis mérföldkőnek számít. Ők voltak az 1929-ben Marosvécsen életre keltett Barabás Miklós Céh fiataljai, csoportjuk a Tizenötök név alatt maradt meg az erdélyi művészeti köztudatban.

A XX. századi erdélyi magyar művészetről írt kötetében Ferenczy Júlia generációját Banner Zoltán a jelenkori erdélyi magyar művészet megalapítóit követő második stíluskiteljesítő „klasszikus" nemzedékként említi.

Művészkollégái Ferenczy Júliát a Tizenötök egyik szervezőjeként, a csoport lelkesítőjeként tartották számon. Farkas utcai lakását, ahol pályakezdő korukban a csoport tagjai sűrűn megfordultak – egyúttal hovatartozásukat is jelezve – Kis-Helikonnak nevezték.

Élete és munkássága jellegzetesen kelet-európai sors. De Ferenczy Júlia azon tehetséges erdélyi festőművészek, azon kiváltságosok közé tartozott, akik adott forma- és színérzékkel nyúltak a vászonhoz, a papírhoz. Éppen ez a született színérzéke s nemkülönben a reneszánsz ízlésű szerkezetek iránti hajlama, amelyeknek köszönhetően képei azonnal felismerhetők, a művészt számos nemzedéktársa fölé emelte.

Hatvan esztendővel ezelőtt jelentkezett először a közönség előtt, s hatvannyolc éve annak, hogy a művészpályára lépett. Azóta, amikor csak a történelem szeszélyei megengedték, munkáival jelen volt erdélyi és magyarországi galériáink kiállításain. Csak az utóbbi évek betegsége tette lehetetlenné újabb képek megszületését.

Művészi életútja távolról sem bizonyult könnyűnek. Sokat ígérő indulását követően a negyvenes évek kiállítási sikerei után sötét esztendők jöttek azok számára, akik nem hódoltak be feltétel nélkül a szocialista realizmusnak. Meghajolni, a rendszer parancsára változást

Önarckép, 1947

színlelni nem tudó magatartása miatt Ferenczy Júliát 1958-ban kizárták a romániai Képzőművészek Országos Szövetségéből, s attól fogva munkái a hivatalos kiállításokra csak a legritkábban jutottak be. Hűséges közönségéhez azonban így is eljutott üzenete, az erdélyi és magyarországi városokban rendezett egyéni tárlatait azokban az években is ezrek látogatták.

Munkái hazai és külföldi magánlakások és gyűjtemények díszeivé váltak, hangulatos képei eljutottak rangos külföldi múzeumokba. Csak a romániai hivatalosságok nem bocsátották meg soha egyenes tartását. Még 1990 után sem vették vissza a romániai szakszövetség tagjai közé, s bár a bukaresti Nemzeti Galéria több festményét megvásárolta, a kolozsvári múzeumban mind a mai napig egyetlen képe sincs. Az 1990 után újjáalakult Barabás Miklós Céh sem ajánlott fel neki legalább egy tiszteletbeli tagságot. Az anyaország viszont művészi munkásságát, sikeres magyarországi kiállítása után 1996-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével ismerte el.

Az elszenvedett igazságtalanságok sohasem csökkentették a nyárádszentbenedeki református lévita-tanító lányának tisztánlátását, elkötelezetten haladt a saját útján. Munkáiban az embert fürkészte és a természetet, a megfoghatatlant próbálta megörökíteni: a lélek rezdüléseit és a szülőföld örökké megismételhetetlennek tetsző szépségét. A táj fölött őrködő hegyeinket festette, vizeink meg-megcsillanó tükrét, tépetlen vadonok öreg fáit és kusza ágait, titokzatos várromokat, ártatlan gyermekarcokat, üde virágcsokrokat. Örökké a szépet, a tisztát kereste. Biztos kontúrok, egységes felépítésű, szilárd szerkezetű kompozíciók és érzékeny, ám mégis határozott színkezelés jellemzik munkáit.

Művészi tevékenységét az idők során olyan nagynevű kritikusok méltatták, mint Banner Zoltán, Bíró Béla, Debreczeni László, Entz Géza, Finta Zoltán, Gazda József, Heszke Béla, László Gyula, Murádin Jenő, Pogány Ö. Gábor és Szentimrei Jenő. Valamennyien kiemelték Ferenczy Júlia kiváló forma- és színérzékét, a kolozsvári, majd a temesvári szépművészeti akadémián tanító Papp Sándortól (Alexandru Popptól) elsajátított rajztudását, a reneszánsszal rokon szerkezeteit, a posztimpresszionizmus legjobb hagyományait követő kromatikáját. Műtermében gyakori vendég volt Kelemen Lajos, Erdély tudós történésze, Szabó T. Attila, a nagy hírű nyelvészprofesszor, de megfordult ott Bíró Béla, Entz Géza, Felvinczi Takács Zoltán, László Gyula, Lyka Károly és Maksay Albert művészettörténész, Kós Károly, az erdélyi kultúra nagy öregje, Keöpeczi Sebestyén József, a heraldikus, Nagy Albert, Nagy Imre és Fülöp Antal Andor festőművész, Balaskó Nándor, Kósa-Huba Ferenc és Szervátiusz Jenő szobrász, illetve neves irodalmárok Kiss Jenőtől Szabó Gyuláig, Szabédi Lászlótól Pomogáts Béláig. Hogy csupán a legismertebbeket említsük. Így nem csupán legközelebbi barátai és művésztársai, közöttük elsősorban Gy. Szabó Béla és Brósz Irma tudták, hogy a képek mögött a mélyen együtt érző lélek és az erőteljes, egyenes, határozott jellem mekkora értéket jelentenek.

Elmúlásával valamennyien sokkal szegényebbek lettünk. A kortárs erdélyi magyar művészet egyik legegyénibb alkotóját veszítette el, a Kis-Helikon pedig nagyasszonyát.

Tibori Szabó Zoltán

Ferenczy Júlia festő

1999 aug?

Savaria urbanisztikai nyári egyetem

menti kéznyújtások

kozásunk többek között együtt jár a határainkon átnyúló régiók kialakításának igényével. Az Egészségügyi Főiskolán – a Vas megyei TIT, a Magyar Urbanisztikai Társaság (MUT), a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) és a Budapesti Műszaki Egyetem urbanisztikai tanszékének szervezésében – olyan előadásokra és kerekasztal-beszélgetésekre kerül sor, amelyek különféle látószögekből ezt a problémakört járják körül.

Meggyesi Tamás professzor megnyitója után Elsbeth *van Hylckama Vlieg*, a nemzetközi területrendezési, város- és lakásépítési szövetség főtitkára beszél az európai regionális együttműködésről, a kormányzati szempontokat pedig *Szaló* Péter, az FVM helyettes államtitkára ismerteti. A hét során olyan kérdések kerülnek terítékre, mint az Alpok–Adria munkaközösség húszéves mérlege (*Aczél* Gábor, a MUT elnöke), a Phare-programok (*Balogh* Ottó programiroda-igazgató), a közigazgatás és a területpolitika összefüggései (*Szegvári* Péter, a Miniszterelnöki Hivatal helyettes államtitkára) vagy a szakkutatás aktuális helyzete (*Vidor* Ferenc). A nyári egyetem programját egész napos ausztriai szakmai kirándulás egészíti ki, a szerdai teljes napfogyatkozást pedig az ELTE Gothard Asztrofizikai Obszervatóriumából figyelhetik meg a résztvevők. **(csontos)**

Ferenczy Júlia festőművész emlékére

Már hosszú évek óta betegeskedett *Ferenczy* Júlia Kolozsvárott élő festő. A nevezetes Farkas utcában, a hírneves gótikus templom közelében élt, egy régi házban, szép képek között, melyek többnyire a múltat idézték, az erdélyi tájat, egykorvolt nyarakat. Többnyire magányos volt, a család szétszéledt a világban, csak macskáival társaloghatott, ezeket a román városvezetés által beköltöztetett új lakók többnyire megmérgezték. Amidőn az utolsó macska is elpusztult, végleg magára maradt, reménytelenül, öregen, betegen. Erdélyi magyar sors volt az övé is: az egykor ünnepelt művészé, akiről az utókor szinte megfeledkezett. Csak néhány személyes híve és barátja maradt: *Gy. Szabó* Béla, a kiváló grafikus, majd az ő halála után *Tibori Szabó* Zoltán, a kolozsvári magyar lap korábbi szerkesztője, aki megírta Ferenczy Júlia pályájának történetét.

Valóban ünnepelt festőnő volt egykor, az erdélyi magyar művészek Barabás Miklós Céhének közösségéhez tartozott. A temesvári Szépművészeti Akadémián tanult, majd Kolozsvárott dolgozott. Portrékat, csendéletet és főként erdélyi tájakat festett, mindenekelőtt szülőföldjének: a Nyárádmentének tavaszi, nyári életét. Pasztellképein égő színekben elevenedett meg a székelyföldi természet és az emberi világ. Erdélyi és ritka magyarországi kiállításainak sikere volt, csendes egyénisége következtében azonban ezek nem lehettek hangos sikerek. Néhány művének kétségtelenül helyet kell kapnia abban a virtuális galériában, amelyet a XX. századi magyar művészetnek nevezünk.

Pomogáts Béla

NAPLÓ

ESZENYI ENIKŐ önálló estet ad augusztus 10-én, kedden este fél 12-kor a diákszigeten a színház- és táncsátorban.

JAPÁN NAPOT RENDEZ a Szombathelyi Képtár augusztus 10-én, kedden 9 és 17 óra között. Ugyanezen a napon nyílik meg kiállítás Salvador Dali litográfiáiból és kisplasztikáiból. Szerdán öt órakor Varecza László algebrista mellszobrát avatják fel, és augusztus 13-án, pénteken fél ötkor a Martyn Ferenc-emlékiállítást nyitják meg (Rákóczi Ferenc u. 12.).

KLEZMER-EST kezdődik augusztus 11-én nyolc órakor a Benczúr kertben a Budapester Klezmer Band, illetve Dunai Tamás és Mikó István fellépésével (Budapest VI., Benczúr u. 27.).

ZENGŐ ANYANYELVEM címmel Faragó Laura népköltészeti műsora tekinthető meg augusztus 12-én, csütörtökön fél hétkor a miskolci városháza udvarán.

AZ ALKOTÓ-KÖRÖSÖK elnevezésű tárlat augusztus 13-án, pénteken 16 óra 13 perckor nyílik meg Gyula és Sarkad között, a Fekete-Körös Sarkad felőli hídfőjénél.

KNER ALBERT centenáriumi ünnepség kezdődik augusztus 14-én, szombaton fél tizenegytől Budapesten a Kner Nyomdaipari Múzeumban (Kossuth Lajos u. 16.).

DIXIE-ZENE. A Budapest Dixieland Band augusztus 15-én, vasárnap este nyolc órakor lép fel Dunai Tamás színművésszel a tatai angolpark szabadtéri színpadán.

Középpontban a Csepelre költözött T

Öt pontot szereztek a

A két pénteki találkozó után (Kispest–Haladás 2-0, Ferencváros–Vasas 1-2) hat találkozót rendeztek az élvonalbeli futballbajnokság első fordulójában (az Újpest–MTK találkozót október 20-ra halasztották). Az újoncok közül a Tatabánya győzött, a Szeged és a Nagykanizsa pedig pontot szerzett. A hazai pálya ez alkalommal nem feltétlenül jelentett előnyt, hiszen a Fradi és a Siófok odahaza kapott ki, míg a Szeged és a Nagykanizsa mellett a Diósgyőr is csak döntetlenre végzett saját közönsége előtt.

A harc folytatódik

TATABÁNYA–VÁC
1-0 (1-0)

Csepel, 1500 néző, vezette: Arany.
Lombard FC Tatabánya: Gelei – Szabó, Mészöly, Szalma, Virág – Süveges, Kovács A. (Szoboszlai, 76.), Tüske, Letenyei – Nagy S. (Kozma, 86.), Kiss (Petres, 79.).
Vác FC-Zollner: Hámori – Kovács P., Nagy T., Kasza, Boda – Vitelki, Sipeki, Vén, Nyikos (Ivitz, 59.) – Füle (Andrássy, 78.), Rob (Burzi, 59.).
Gól: Süveges (45.).

Ha a pályán nem is kínált sok izgalmat a nyitó forduló csepeli meccse – tipikus egygólos mérkőzés volt, ámbár a házigazda Tatabánya győztes találatához kellett a váci *Hámori* kapus kínos bakija is – a klubházban igencsak pezsgett az élet. „Az ORTT állásfoglalásával, miszerint ötven másodperc erejéig bármely tévétársaság összefoglalót készíthet az első osztályú futballbajnokság mérkőzéseiről, túllépte hatáskörét, ezért a testületet jogi szakértőkkel történt konzultáció után beperelem" – fogadkozott *Bodnár Gyula*, amennyiben a műholdas közszolgálati adó vasárnap délutánról hétfő estére telepíti át sportsávját (vasárnap 18 óráig ugyanis az MLSZ követelésére nem lehet meccset közvetíteni). A kereskedelmi televíziókkal a Football Duó nem állapodott meg, így a múlt évadban hétről hétre gólösszefoglalót sugárzó Tv 2 sem kapott forgatási engedélyt. Bodnár mégis szemrebbenés nélkül tudomásul vette, hogy a „csigatévé" stábja dolgozik a csepeli pályán – mint mondotta, azért, mert szerinte a Tatabánya nem alapítója a Football Duónak, s nem tagja a profiligának se, így bárkinek értékesítheti a mérkőzéseit. „Azzal azonban számolnia kell *Bíró* Péter elnök úrnak, hogy a történtek után csapatának mazott, nem történik tragédia akkor sem, ha klubja valóban feketelistára kerül a Tv 2-nek adott forgatási engedély okán. „Szeretném azonban kijavítani Bodnár urat, a Lombard FC ugyanis belépett a hivatásos ligába, ám a csatlakozásunkkor semmiféle papírt nem írattak velünk alá a tévéközvetítési jogokkal kapcsolatosan. Azt pedig, remélem, senki sem gondolja komolyan, hogy szerződés nélkül lemondunk e vagyonértékű jogunkról" – magyarázta az elnök, hozzátéve, nincs elvi akadálya, hogy a Tatabánya is elfogadja a Football Duó feltételeit, ám ahhoz ismerni kellene a kontraktus részleteit. Ám hiába kérte *Sárosi* Ferenc ligaigazgatót a dokumentumok postázására, ez idáig [illegible]

A fehér mezes tatabányai Süveges megelőzi védőjét, s megszerzi lentő találatot a Béke téri mérkőzésen

egész oldalt tölt meg a nagyalakú katalógusban. A Kounellis-tárlat mellett pedig olyan kiváló látnivalók kínálják magukat Bécsben, amelyek éppenséggel az itáliai művész bemutatója tanulságainak továbbgondolásában is segítenek. Ilyen tárlat az osztrák főváros melletti Krems Kunsthalléjában rendezett Zeit/Los című, az idő művészettörténetével foglalkozó szemle, *Inge Morath* fotókiállítása a bécsi Kunsthalléban, amely viszont kifejezetten a jelen krónikája, vagy a *Pierre Alechinsky* munkásságát bemutató összeállítás a Bawag Alapítványban, amely egyrészt a sokműfajúsághoz szolgáltat új adalékot, másrészt a festői értékek folyamatos továbbélését példázza. Míg a Cobra művészcsoport munkájában is részt vett, később Párizsba költözött belga Alechinsky számára egy keleti utazás jelen-

térképező elemként használta fel.

A bécsi kiállítás a „szegény jelen" mellett a „gazdag antikvitást" is megidézi: Kounellis ugyanis a hetvenes évektől kezdődően antik művek töredékeit is művébe építi gipszöntvények formájában, hogy az anyagok, időrétegek egymásra hatását vizsgálja. A kiállítás központi eleme az a mű, nagyszabású térinstalláció, amely A jegyesek szarkofágja címet viseli, félreérthetetlen utalásként az itáliai antik, jelesül az etruszk művészetre, ezen belül is a Cerveteriben előkerült, ma Rómában őrzött, Kr. e. VI. századi terrakotta szarkofágra, amelynek fedelén az elhunyt házaspár alakja látható, kiemelve és egyben elrejtve, a halálba az életet megmutatva, a „legszegényebb anyagból", a porból formálva újjá az emberi teljességet.

P. Szabó Ernő

közös rendezik meg az idei filmes találkozót, amelyen részt vesz a produkció rendezőjén kívül producere, *Kálomista Gábor,* valamint főszereplője, *Eperjes Károly* is. A versenyen kívüli programban bemutatják *Jancsó Miklós* Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten című alkotását.

Elhunyt Ferenczy Júlia

Életének 91. évében hétfőn elhunyt *Ferenczy Júlia* kolozsvári festőművész, a kortárs erdélyi magyar festészet kiemelkedő alakja. Ferenczy Júlia a Barabás Miklós Céh fiataljainak Tizenötök néven ismertté vált művészcsoportjával lépett először a közönség elé 1939-ben. Azóta művei számtalan romániai és külföldi kiállításon szerepeltek. Művészi munkásságának elismeréseként 1996-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével tüntették ki. A Magyar Nemzeti Galériában mintegy 30 műve található. **MTI**

Koncz Zsuzsa: Sárga tapéta

A Budapest Galéria kiállítótermében augusztus 9-én délután négy órakor nyílik meg az Escher Károly Alkotócsoport fotókiállítása Közelmúlt címmel. A csoport 1998 elején azon fotóriporterekből verbuválódott, akik mind a Magyar Fotóriporterek Társaságának, mind pedig a Magyar Fotóművészek Szövetségének tagjai voltak. Elsődleges feladatuknak a legjobb hazai fotóriporteri hagyományok ápolását és továbbfejlesztését tekintik: ezt tükrözi a névválasztás is, *Escher Károly* ugyanis a mai napig a magyar riportfényképezés egyik legnagyobb alakja. Pályáját operatőrként kezdte, majd a hangosfilm megszületése után, 1928-ban az Est-lapokhoz került, s ezek megszűnéséig dolgozott ott vezető fotóriporterként. Azt vallotta, a fotóriporter nem más, mint „képpel író újságíró" saját világnézettel, aki fotográfiái segítségével nyilvánít véleményt, s formálja ezáltal mások világnézetét. 1959-ben megjelent Riportfényképezés című könyve, amelyben munkái legjavát és gazdag szakmai tapasztalatait gyűjtötte össze, mindmáig érvényes tanulságokkal szolgál az egymást követő nemzedékek számára.

Az Escher Károly Alkotócsoport már megalakulásakor célul tűzte ki egy bemutatkozó kiállítás megrendezését, amelynek hírére többen is csatlakoztak a „szűkebb maghoz", s az augusztus 9-én megnyíló kiállításra végül is harmincegy fotóriporter adta be legjobb munkáit. A közel kétszáz alkotást számláló tárlat egyrészt keresztmetszetet kíván nyújtani a résztvevők tevékenységéről időbeli vagy tematikus korlátozás nélkül, másrészt a szervezők előnyben részesítették azokat a fotókat, amelyek hazánk eseményeit, életét ábrázolják.

A tárlat így Magyarország utóbbi fél évszázadáról, a közelmúltról szól, s a szervezők szerint szerves része folyamatosan rögzülő képes históriánknak, s rendszeres kiegészítésekkel bázisául szolgálhat későbbi hazai és külföldi bemutatóknak.

Bark

kezem, nyugodtan alszom (ha nem zavar föl álmomból egy rohadt autóriasztó), szemernyit sem szorongok, fortélyos félelem nem igazgat. Hiába akarja belém magyarázni a pszichiáter, hogy igenis van félnivalóm, minden okom megvan a riadalomra, a munkahelyemet pedig már egyenesen eluralta a kétségbeesés. Sietve végiggondolom jövőbeli kilátásaimat, és arra jutok, ha *Németh Miklós* mégis úgy döntene, hogy hazatér és ismét a politika színterére lép, akkor sem tölt el a rettegés. Óvatosan figyelem kollégáim arcát, amikor szóba kerül a dolog, és nyomát sem fedezem fel rajtuk semmiféle kétségbeesésnek.

Nem játszom a szavakkal, *Veér Andrást* idézem a hétfői Népszabadságból: *„Persze mind a bal-, de főleg a jobboldalon nagy a riadalom Németh Miklós visszatértének hírére. (...) Példa erre a Napi Magyarországban amely kétségbeesetten igy[illegible] csökkenteni a Németh Miklóssal kapcsolatos pozitív várakozásokat. Azt hiszem, van is félnivalója a jobboldalnak, hisz Németh Miklós jelentős és megfontolt személyiség. Biztonságot sugároz...”*, és csak úgy dölnek a dicséretek tovább, mintha nem is a pszichiáter beszélne, hanem egy áruházi eladó, aki mindenáron rá akar tukmálni valakire egy nehezen eladható fogyasztási cikket. Az aznapi Népszava a címoldalán közli olvasóival, az újság saját információjaként – *„lapunk kormány közeli forrásból értesült”* –, hogy *Orbán Viktor* kormányfő kommunikációs stábja máris stratégiai felkészülésbe kezdett, néhány szakértő már megbízást is kapott a volt kormányfő nyilatkozatainak elemzésére, politikai pályafutásának feltérképezésére, a munkát a miniszterelnök környezetéhez tartozó történész irányítja – pen csak arról nem „értesült” a lap, hogy már ad hoc föl is állították a Miniszterelnöki Hivatal mumusügyi főosztályát, de majd figyeljük a későbbi számokat. Szóval: nagy lehet a riadalom a jobboldalon, ha az ember a baloldali újságokat olvasgatja.

Közben azért normálisabb hangok is megszólalnak a szóban forgó tárgyban, ha nem éppen a „makkos cipős”, a Fidesz-kormányt néhány hónapja ugyanazon a helyen lekommunistázó Veér Andrásnak támad hirtelen közlendője (ami még azért is pikáns, mert éppenséggel ő volt Horn Gyula kormányfő egyik állandó tanácsadója, vélhetően pszichés kérdésekben). Éppen az idézett Népszabadság-beli cikk oldalán ír hosszasan *Aczél Endre* az úgynevezett MSZP-s árnyékkormány ötletéről, *Vitányival* erről (is) folyó vitájáról. Ebben áll: *MSZP-nek. Én meg azt mondom, Némethnek sokkal nagyobb szüksége van a pártra – hacsak nem akarja Pozsgay botorságait megismételni –, mint annak őrá”*, és elég nyomós érvekkel támogatja meg véleményét. A tegnapi Magyar Hírlapban pedig egy másik régi szocialista motoros, *Ágh Attila* fejti ki óvatos fenntartásait Németh Miklós visszatértével kapcsolatban.

A helyzet ugyanis gyanítható-an az, hogy a tíz évvel ezelőtt dolga végeztével elegánsan a létező kapitalizmus világába távozott egykori miniszterelnök visszatérése valamikori pártjába aligha okozhat nagyobb riadalmat a volt állampárt túlélőinek körein kívül, mint azon belül. Például: végre megbeszélhetik hármasban, *Hornnal* és *Kovács Lászlóval*, hogy ki „nyitotta meg” közülük valójában az országhatárt Ausztria felé 1989 őszén.

Ludwig Emil

a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapelőfizetési
és Elektronikus Posta Igazgatósága (HELP). Előfizethető
a hírlapkézbesítőknél, vidéken
a postahivatalokban, Budapesten a HELP ügyfélszolgálati irodáinál,
valamint a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál
(1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.) Levélcím: Helir, 1900 Budapest,
Orczy tér 1. Telefon: 303-3441, 303-3442. Telefax: 303-3440, közvetlenül,
postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt.
11991102–02102799 pénzforgalmi jelzőszámon
Előfizetési díj egy hónapra 965 forint, negyedévre 2895 forint,
fél évre 5790 forint, egy évre 11 580 forint
Hirdetésfelvétel: MAHIR Press Média Kft.
1075 Budapest, Wesselényi u. 8.,
Telefon: 322-2448, 342-6164. Fax: 342-6132
Nyomtatás: Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft. Lajosmizsei Nyomdája
Felelős vezető: **Burján Norbert** igazgató
Vidék ISSN: 1418-0863; Budapest ISSN: 1418-04 3 X

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az
»OBSERVER«
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest VIII., Auróra u. 11. Telefon: 303-4738, fax: 303-4744
http://www.observer.hu

Feltételeren megjelenve

Ferenczy Julia, Fuhrmann Károlyné, festő. Bpesten és Nagybányán tanult. Kolozsvárt él.

1941. Kolozsvár látképe c. művet Kolozsvár város szerezte meg. 1942. a m. kultuszminisztérium ösztöndíjával a Székelyföldön dolgozott. Még ez évben Akt c. pasztelljét a bpesti Szépmű Múzeum részére vette meg, Önarcképe pedig Kolozsvár tulajdonába ment

F. Ferenczy Julia,

kolozsvári festő

Aromos Fuhrmann
Károlynéval?

Életrajzi adatok:
születési hely és
dátum, tanulmá-
nyok stb. ??

Adatok Fuhrmann
Károly ötvösről.??

F. Ferenczy Julia

festő

azt kiszem azonos

Fuhrmanné Ferenczy

Juliával.

Férje Fuhrmann

Károly ötvös, lakik

Kolozsvárt Farkas

utca 8. szám alatt.

F. Ferenczy Julia ugyanebben a házban lakik.

NYOMTATVÁNY

dr. Szentiványi Gyula

tiszkár

úznak

úhonok

XI., Lágymányosi-u. 16.

BUDAPEST 1943 NOV 15 D 4 D

KÉSZPÉNZ-ZEL BÉRMEN-TESÍTVE

Nagyméltóságú Méltóságos Nagyságos

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR
RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
F. ÉVI NOVEMBER HÓ 24-ÉN, SZERDÁN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR A *MAGYAR NEMZETI MÚZEUM* ELŐADÓTERMÉBEN (VIII., BAROSS-UTCA 13.) TARTANDÓ

FELOLVASÓ ÜLÉSÉRE

SORREND:

1. *Dr. Radnóti Aladár:* Porolissumi ásatások 1943-ban.
2. *Dr. Entz Géza:* Székely vártemplomok.

A Társulat vendégeket szívesen lát.

Budapest, 1943. évi november hó 12-én.

Dr. GEREVICH TIBOR
elnök.

43.876. — K. M. E. Ny

Barabás M. Céh (Kolozsvár)
1939. dec. A céh fiataljamak
kiáll.: részvétel. – 1941.
febr.: Golgota, Tűzoltó-
torony, Szamospart. –
1943. febr. mosvásárhelyi
kiáll. ~~[illegible]~~ részvétel.

1943. (Kolozsvár, Műcsarnok):
Falusi udvar, of. Déli
növények, Szamospart,
Virágcsendélet, akt,
Viztükör, paszt.
1944. márc. (Bpest Nem-
zeti Szalon): András,
Gládiolusszok, of., Virág-
csendélet, akt, paszt.
1943. dec. Székelyföldi
képzőművészek Szövet-
ségének kiáll.): részvé-
tel.
(Marosvá-
sárhely)

~~Művei kiállításokon~~: Mű-
barát. (Bpest) 1941. ápr.-máj.
Erdélyi kiáll.: Nagybányai
utca, Önarckép, Arcképta-
nulmány, of. — Művészeti
Hetek, Kolozsvár 1942: Ön-
arckép, of., Akt, paszt. —

Kolozsvári Műcsarnok

1943. – (őszi) megnyitó kiáll.: András, Akt, of. –

1943. (Erdélyi képzőművészek karácsonyi kiáll. ~~1943~~ Virágesendélet, Ősz, Déli növények, paszt. –

1944. (Székelyföldi ösztöndíjban részesítek festők kiáll. ~~1944~~: Tolvajos tető, Konfirmáló leány Krisztina néni, of. –

1944. Erdélyi képzőművészek punkerdi kiállítása ~~1944~~. Gladiolusok, Márton bá, of.

F. Ferenczy Julia
festő
Vkminki áll. 1943

Akt, pasztell

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:
Önarckép, oláj-

Kultuszminisztérium
vásárlásainak kiáll.
(Bpest Szépmű. Múzeum
1943. : Akt, pasztell

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

F. Ferenczy Julia

Székelyföldi öszöndiges

[Bpest, festők kiáll. ([Szépm. Muzeum) 1943 dec – 1944 jan :: Krisztina néni háza I–II, Márton bá, Tolvajos tető, Leányocska, Kiggyóhegy, Konfirmáló leány, of.

F. Ferencry Julia

festő

Kolozsvár, Farkas u. 8.

lásd

Barabás M. Céh kiáll.

Kolozsvár 1943.

Gyapjú, 330×355 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Radisics Ipolyi 194. szám. — Gerevich PA, 258. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 54. szám. — Dutka 59. l. — Lepold—Lippay 56. l.

DÁVID-SOROZAT 3.

Dávid és Bethsabe eljegyzése. Német (emdeni?) műhely a XVI. század második feléből. Bordürrel.

Gyapjú, 330×510 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

F. FERENCZY JÚLIA

		mgt.
42.	András, olaj	800.–
43.	Gladioluszok, olaj	800.–
44.	Virágcsendélet, pasztell	800.–
45.	Akt, pasztell	800.–

Nemzeti Szalon

1944. május.

Barabás Miklós Céh

Kiáll-

TŐMŰVÉSZ, *FÜLÖP ANTAL ANDOR* FESTŐMŰVÉSZ ÉS *FUHRMANN KÁROLY* ÖTVÖSMŰVÉSZ RENDEZTE.

F. Ferenczy Julia
festő

122. F. FERENCZY JÚLIA: Krisztia néni háza. Olajf.
123. F. FERENCZY JÚLIA: Márton bá'. Olajfestmény.
124. F. FERENCZY JÚLIA: Tolvajos tető. Olajfestmény.
125. F. FERENCZY JÚLIA: Leányocska. Olajfestmény.
127. F. FERENCZY JÚLIA: Krisztina néni. Olajfestmény.
129. F. FERENCZY JÚLIA: Kígyóhegy. Olajfestmény.
215. F. FERENCZY JÚLIA: Konfirmáló leány. Olajfestm.

Vk. min. Székely földi
összh. kiáll.
1943–44.

atok kerek mezőkben, emberi alakok. dély, XVII—XVIII. sz. H. 150, m. cm.

1096. LÁBAS SZEKRÉNY, emele- kétajtós, mezőkben berakott architek- ikus diszitéssel. Német renaissance. 130, h. 160 cm.

1097. ASZTAL (u. n. Kastentisch), gyszögletes, tartályrésze sakkmustrás, lyitett faragással. Lapján festett virág- kor, koszoruforma keretben. XVIII. Sz. 88, h. 115 cm.

1098. IMAZSÁMOLY, diófa, kőris- ól berakott mértani diszitéssel. Felső zében olajfestmény: Krisztus szüle- e, faragott aranyozott keretben. Osz- k, XVIII. sz. első fele. M. 190, sz. cm.

1099. ASZTAL, kerek, három hajlott iatid-lábbal, melyeket háromszögletes zka köt össze. Lapján szines lakkfes- médaillonban történeti jelenet, körü- e négy grisaille festésü jelenet (állat- sékből). Empire. Lap átm. 53 cm.

F. Ferency Júlia

Önarckép, olaj.
Akt, pastell.

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 92. l.

F. Ferenczy Júlia

Festő

32. Gladiolusok, olaj -
33. Márton bá', olaj.

Erdélyi Képzőm. Művészeti kiáll. -
Kolozsvár 1944 -

chia». La conferenza è stata organizzata dalla *Commissione Nazionale per la Grande Pianura Ungherese*, dall'Associazione Ungherese di Navigazione e dalla Società Ungherese di Navigazione Interna. Erano presenti S. A. S. il Reggente dell'Ungheria e il R. Ministro d'Italia Conte Vinci con la consorte e numerose personalità della vita politica e scientifica ungherese. — Il 23 ottobre ha avuto luogo *a Szeged* il congresso dei medici ungheresi delle malattie mentali ed è stato eletto membro «honoirs causa» Dante» ; LADISLAO PÁLINKÁS : «Relazioni italo-ungheresi 900 anni fa» (in italiano) ; STEFANO CSABAI : «Il Rinascimento nell'Alta Ungheria» ; TERESA MÁNDI : «Il bambino italiano».

Scavi. — Il Consigliere Municipale, dott. CARLO NÉMETHY ha concesso alla stampa un'intervista dicendo che continuano gli scavi dell'*Anfiteatro Militare di Óbuda*, che si crede sia stato il maggiore in tutto l'Impero Romano. — A *Mucsfa*, nel comitato Tolna, è venuto alla luce un *sepolcreto romano*.

F. Ferencry Julia

festo

l.

Szépmüvészet

1942. 205. l.

F. Ferency Julia
festő

Szépmüvészet
1942. 205. l.

F. Ferenczy Julá

festő

l.

Szépművészet

1941. 258. l.

BUDAPEST
20
Magyar Népköztársaság

F. Ferenczy Julia

l.
Bíró Béla. A Ba-
rabás Miklós cél
kiállítása.
Szépmüvészet
1944. 204. l.

F. Ferencry Júlia

Kolozsvári látkép
c. festményét meg-
vette Kolozsvár vá-
rosa

Esti Magyarország
1941. dec. 31.
(Képeket vásárolt
Kolozsvár.)

F. Ferenczy Julia

festő

részt vett a Barabás
Miklós Céh 1939. dec.
kolozsvári kiállításán.

Makkay Aladár:

Kolozsvári kiállítások.
Pásztortűz. 1940. 118. l.

F. Ferencry Julia

festő

c. Szépmüvészet

1942. 125. c

Maksay Albert

Kolozsvári m. művészeti élete. 1919–1942

KÉPEK.

F. Ferenczy Júlia

festő

lásd.

Muksay A.

Kolozsvár kép zönnü-
vészeti élete a kisszebb-
ségi sorsban.

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

43. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

F. Ferenczy Julia

Pénzverő utca c. képe
repr.

Pásztortűz
1939. 56.5. l.

alakú kereszt, melynek ho
Krisztus álló, alatta pedig t
szintén mandorlában oráns
Krisztus foglal helyet. A ke
mellképei, alattuk 8—8 próf
kőrövben a mennyei Jeruzsál
tolok trónolnak s az alattuk
díszítés között szentek és a
Szent Istvánt jobbjában lán
háromszögű koronával ábrázo
alkalmas portrészerű ábrázol
ragadni a szent király egyén
pontjából is jelentős Gizella
Imre királyfinak markáns, en
(105. kép.)

A székesfehérvári miseruh
rint, bizantinizáló olasz befoly
alkotása, aki a technikai tudása
a bizánci ornamentikának is telje
tását, szerkezetil

F. Ferenczy Julia

festő

Kolozsvári részlet

c. kéjre repr.

Pásztortúz 1940. 141. l.

F. Ferenczy Julia
festő
Szamoskanyar c.
szenrajza
repr.
Pásztortúz
1944. 1. sz.
címlapján

Tárgy

Folyó szám

Kelet

hó

nap

	Bevétel		Kiadás	
	korona	fill.	korona	fill.
zat:	13960	96		
8				
35 -				
ó	600	53		
iány	13360	43		

maradvány 277.880 K 71

hol van?

F. Ferenczy Julia

Szépművészet 1941. 6. sz.

F. FERENCZY JÚLIA: ÖNARCKÉP.
(MŰBARÁT KIÁLLÍTÁS.)

Julia F. Ferenczy: Selbstbildnis. (Kunstfreund-Ausstellung.) — Julia F. Ferenczy: Autoritratto. (Espos. dell' Intenditore.)

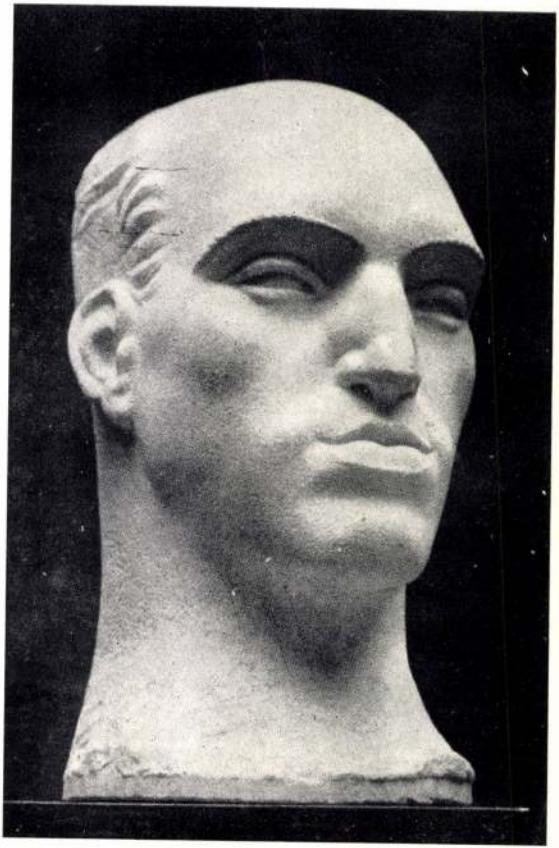

KÓS ANDRÁS: FÉRFIFEJ. MÁRVÁNY.

F. Ferencry Julia

festő

Vásárhelyi Z. Emil:

Barabás Miklós Céh.

A fiatalok kiállítása.

Pásztortűz 1941. 120. l.

1941. jan-febr.

Kolozsvár, vármegyeháza

F. Ferenczy Júlia

festő

l.

Szépművészet

1941. 159. l.

✓

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT

BUDAPEST I, VÁR, BÉCSIKAPU-TÉR 4. ✠ ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

NYOMTATVÁNY

Országos Magyar Régészeti és Művészettörténeti

Társaság

BUDAPEST

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁR

Forrás

Ferenczi Júlia

pirosbádog strandja megjelenik a város fölött, megáll a
léghuzatban, aztán elimbolyog.
Tragapagon a világ közepe, s négy szél városa.
Hosszúszárú csizmában feszítenek a macskák,
fapapucsban, kékcsillagos perkálban az egerek, észrevétlenül fejről-fejre vándorolnak a
csűcsös kalapok.

/1021

FERENCZI JÚLIA: AKT

Taps, összeszedik a pénzt, mennek odébb.
rek, most emberevés következik! Na ki m
ehhe' a mutatványho'?
Előáll a hentes. Hű, a hentes fene erős em
fene erős embert meg meri enni a csepűrágó, az nagy szám lesz!
Néma csend.
Ül a hentes középen, a széken, térdin a két ökle, a mutatványos körbejárja, mögé kerül, megharapja az egyik fülit.
A hentes: ne harapdáljon, a keservit!
A mutatványos: én egy ilyen marha nagy embert nem bírok egybe lenyelni! Az emberevés elmarad!
Kurvafia! A hentes körbeforog, zavarodottan nyúlkál hátra.
Kurvafia! Nadrágja három helyen oda van szögezve a székhez.

KÚT A PADLÁSON

A padláson Perkálfestő Jakab és Tsa, a festékesek dolgoznak. Dörög a festéktörő mozsár, utcára dől a kádak gőze, Jakab mester megásta a kútat a padláson, a műhely közepébe.
Mindjárt az első nap mákosrétest lapátolt ki a lyuk mellé, másnap suszterszerszámokat, harmadnap stemplit, tappert, papírt, aztán ágytollak következtek, egy porcelánbili, végül répa, zeller, homokkal vegyest, utána . . . no utána dögbüdös víz jött fel.
Egy sárkány is, de az visszamászott.

MEGINT A KONKOLY

Égre csapódnak a galambok, fekete lakkhintóból kiszáll az angol királyné követe, megpillantja az ajtóban kaptafát püfölő, köszöngető mestert, kettőt bokázik, száz pár cipőt rendel a királynénak. Meg lesz, mondja a suszter. (Nagyot rúg az ágy végébe, ettől felébred.)
Van neki egy visszatérő álma is, a vizsga, attól még ma is bevizel:
Van-e csizmás szentünk?
Csizmás szentünk nincsen.
Mért nincsen csizmás szentünk?
Mer' a szentek mezítláb járnak.
Mért járnak a szentek mezítláb?
Mer' csizmás szentünk nincsen.
Ha nincsen csizmás szentünk, van-e csizmás szentünk?
?
Mindig itt akad el. Még kaptafapüfölés közben is eszi magát, s majd hogy ki nem esik az ajtón, mikor Rezeda néni

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR

Forrás

Ferenczi Júlia

Van, aki sír, van, aki
elmosolyodik,
s évszakok
kezdődnek el az érkezőkkel.

Leginkább egy piros
függöny mögött állnék;
nézném a kezed remegését.
— Mind nehezebben
lélegzenek
a kertben a rózsák. —
Kellek neked még?

1021

FERENCZI JÚLIA: ÖNARCKÉP

KÁROLYI AMY

KI BÁNTHAT?

1.

Ki bánthat? szempilla-rebbenésemre
tíz szent György pattan, tíz élesre
fent dárda, alig tudom őket vissza-
parancsolni a szoborba. Megvéd engem
az anyaméh. Gyöngyházburokban állok,
isteni permet gyöngyös sátorában.
Betakarja azt, aki vagyok, azt aki
voltam. Nem vágyom szikes földeitekre,
saját napom világít ,saját holdam.
Ki bánthat engem?

2.

vedd meg nekem e kalitot
belé ülök s te ringatod

3.

ünnepnap
hétköznap
mindennap
nap mint nap
hull a könny
süt a nap

4.

Mi védi? védi a legenda.
Nyilatkozatok szöges drótja,
meggondolod, míg belevágsz.
Hisz tiszteletlen kritikád
az isteneket hazudtolja.

Ferenczy Júlia 1

Két kolozsvári művész- Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla - évenként néhány hetet tölt a szigligeti Alkotó Házban. Ottani munkájuk gyümölcséből most egy kamara-kiállításra való válogatást láthatott a közönség előbb Budapesten, a Magyar Nemzeti Galériában, majd Debrecenben.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7 84old.

Ferenczy Júlia 2

Szigligeti festményei bensőséges sikert arattak; kiderült róla, hogy érzékeny szemű kolorista, aki finom árnyalatokra bontja az előtte feltáruló látványt, a kékek, zöldek, violák oly lehelet nyi átmeneteit is észre veszi és észrevételi, melyek egyébként még az iskolázottabb tekintetéket is elkerülik.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7

Nyolo

Ferenczy Júlia

3

Pasztellal dolgozik, rendkívül differenciáltan és tudatosan, mert jól kihásználja az alkalmazott technika sajátos lehetőségeit, lágyan, légiesen traktálja foltjait, széles skálát fog át a hangulatfestés klaviatúrájan. Érdekes azonban, hogy bármily lágyan festi is képeinek költői szineit, formai nem válnak porhanyosan revetegge. Kompozicióiban nem hagy semmit bizony talannak, határozottan szerkeszt, jól vigyáz a pontos kifejezésre.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban.

Alföld 1972/7 84-85 old

4

Ferenczy Júlia

Témái - persze - lírai megoldást kínálnak, ami megfelel a művésznő festói alkatának, lagyéni stílusának. „Öreg platán" „Kék tó" „Rózsaszínű törzsek" „Vörös fenyők" „Várromok" „Vihar előtt" címében is mutatja mi ragadta meg fantáziáját, mit tartott lerő-gzi-tendőnek a sokféle megejtő impresszióból, melyet a Balaton vidékén fogadja a vendéget.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget, Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7 85 old.

Ferenczy Júlia 5

Igaz, a messzi távlatoknak, a lebegő páráknak, a megfoghatatlanná oldodó víztükörnek ő se tudott ellenállni, esőben, hőségben, zivatar után is megfestette a nagy motívumot, az árnyékban-fényben borongó-csillogó tavat, a félkörívű káprázatban elvesző horizontot, a szeszélyesnek tűnő partszegély hirtelen hajló ívét. Elsősorban mégsem a monumentalitás vonzotta amikor szigligeti műveit megalkotta.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban.

Alföld 1972/7 85old

Ferenczy Júlia 6

A meghitt részletek, a halk megérzések felől közelített a magyar tengerhez. Megtalálta benne, környezetében a csendet, a nyugalmat. Mint aki nagyon szereti a növényeket, el-elmerenget egy villámsújtotta fa tövében, figyeleure méltatta a lápvirágokat, felkutatott nádat, erel, portrefestésre érdemesítette a nyírfeket, füzeket-tujákat.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7 P. Sold

Ferenczy Júlia 7

Máskor a régi borpincék, nádfedeles házak a néma udvarok kötötték le figyelmét. Mindezekből a szerény motívumokból viszont mesés színharmoniákat fejlesztett, szinte ünnepi köntösbe öltöztette a valóság jelentéktelennek látszó részleteit. Pedig nincs a művészetében semmi, ami programszerű optimizmusra, az élet megszépítésének tendenciájára engedne következtetni.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban.

Alföld 1972/7 8 sold

Ferenczy Júlia 8

Mert a világ valóban olyan szines, mint amilyennek Ferenczy Júlia ábrázolja, csak éppen fel kell fedezni illanó pompáját, változó tüneményeit, foszforeszkáló sugárzásait.

Pogány Ö. Gábor: Szigliget. Ferenczy Júlia és Gy. Szabó Béla kiállítása a Déri Múzeumban

Alföld 1972/7 85 old

Ferenczy Júlia

Szigligeti park

Olföld 1972/7 85 old.

FERENCZY JÚLIA

MEGHÍVÓ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

FERENCZY JÚLIA ÉS GY. SZABÓ BÉLA

SZIGLIGETEN KÉSZÜLT MŰVEI KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1973. JÚNIUS HÓ 15-ÉN, PÉNTEKEN D.E. 11 ÓRAKOR

SZIGLIGET ALKOTÓHÁZBA

MEGNYITÓ BESZÉDET

LÁSZLÓ GYULA

a Magyar Népköztársaság Művészeti Alap igazgató helyettese,
az irodalmi szakosztály vezetője
mond.

---

73 6 fnyv 14 2410

FERENCZY JULIA és GY.SZABÓ BÉLA
kiállitása Sepsiszentgyörgyön./rövid hir./

Utunk, XXVIII.évf. 44./1305./sz. 1973.
nov. 2. 12.old.

SZIGLIGET ALKOTŌ SZERELMESEI

Szigliget a Balatonmellék egyik legszebb helye: itt ér véget a Balatonfelvidék kialudt vulkánsora, itt kezdődik a Tapolcai-medence és nem sokkal messzebb kéklenek a Keszthelyi-hegység szelíd vonulatai. Csendes, békés, nyugodt a környezet. Távol esik innen Siófok nyüzsgése, a déli part zsúfoltsága. Nem véletlen, hogy a táj, a természet, az itteni élet magával ragadta és elbűvölte azt a romániai két magyar művészt, akik ezen a nyáron a szigligeti alkotóházban állították ki a Balaton mellett, Szigliget környékén készült műveiket.

Ferenczy Júlia festőművésznő Kolozsváron él. Több mint húsz egyéni és csoportos kiállítása volt már Romániában és Magyarországon. 1969 óta minden évben két hetet tölt Szigligeten. Festményei elsősorban színvilágukkal ragadják meg a nézőt. Hihetetlenül változatos, érzelemgazdag koloritja szorosan kapcsolódik a magyar festészet egyik jelentős korszakához: a nagybányai művésztelephez.

– Mi a művésznő kedvenc technikája és műfaja?

– Körülbelül tíz éve szinte kizárólag pasztellt alkalmazok; tájképet, virágcsendéletet, gyerek-arcképet festek, mert ezekben tudom leginkább szabadjára engedni színszeretetemet.

– A közönség hogyan fogadja alkotásait?

– A Nemzeti Galériában rendezett kiállításom vendégkönyvében kamaszírással volt egy bejegyzés: „Minden frankó!" Azt hiszem, egy tizenéves ennél nagyobb elismerést nem tud írni. Legfigyelmesebb közönségem az ázsiai népek (burmaiak, hinduk, indonézek) közül kerül ki. Többször is mondták, hogy keleties az érzelem- és színbeállítottságom. Ami a Szigligeten készült műveimet illeti, azokat Romániában és Magyarországon a műértők és vásárlók egyaránt szívesen fogadják.

– A magyar tájak közül miért éppen Szigliget ragadta meg?

– Szülőföldemre emlékeztető ez a táj (természetesen a Balaton nélkül) és az emberek is hasonlóak: kedélyesek, líraiak, kedvesek.

Gy. Szabó Béla eredetileg gépészmérnök. Művészi ambíciói azonban legyőzték benne a műszaki érdeklődést. Elsősorban fametszeteiről ismerik világszerte, de emellett termékeny festő- és grafikusművész. Pekingtől Mexikóig, Liège-től Braziliáig számtalan kiállításon vett részt. Románia legmagasabb állami és kulturális kitüntetéseinek tulajdonosa.

– A fametszet nagyon munkaigényes műfaj – mondja. – Nemcsak a megfelelő faanyag kiválasztása és a vésés technikai feltételei miatt, hanem azért is, mert a kész dúcról egy óráig tart, amíg levonatot készíthetünk. Csak kevesen vállalják ezt a strapát. Azt mondják termékeny vagyok. A színvonalból azonban egy fikarcnyit sem engedek. A recept: napi huszonnégy órát kell dolgozni. Hogyan lehet ezt? Éjjel tovább álmodom azt, amit nappal csináltam. Aztán az sem közömbös, hogy az ember mikor mit csinál. Amikor már úgy érzem, hogy túl sok tájképet készítettem, átváltok figurálisra, portrézok; metszés után olaj, vagy pasztell következik, mert szinte már kívánom a mást. Gyakran felvetődik a kérdés: mennyi lírát bír el a kifejezetten drámai, fekete-fehér ellenhatásra épülő fametszet? Valaha festőnek indultam, s ezért metszeteimen a nézők gyakran színeket látnak a fekete-fehérek mögött. Gyulafehérváron jártam középiskolába. Egyik tanárom mondta: „Úgy élj, hogy ha éjszaka meghalnál, ne maradjon befejezetlen munkád". Azt hiszem, sohasem lettem volna fametsző, ha ezt nem tartom szem előtt.

K. A.

RÉVÉSZ TAMÁS REPRODUKCIÓI

kereszt Szentendrén

alatt állt a nézők zöme: a nép. Ülőhely csak az előkelőségnek jutott, az udvart körülfogó árkádok alatt, az emeleti páholyokban. A színpad pedig egyszerű dobogó — akár most Szentendrén.

A mai Vízkereszt előadás nem bolygatja a hihetetlen, fantasztikus, heppiendbe torkolló eredeti cselekményt — mondotta a rendező, *Iglódi István.* — Sőt, minden előző betanulásnál teljesebben igyekeztünk tiszteletben tartani Shakespeare már Vörösmartytól méltatott gondolatait: *„a dráma komolyabb részei a tragoedia nyelvének és érzelmeinek bélyegét vázolók."* A Vízkereszt játékossága furcsa, kicsit keserű, komoly bolondozás. Az álruha ürügy! „Modern eszköz". Mutatja, mi minden rejlik az emberben, láttatja: sokan, becsapva önmagukat, nem vállalják saját tetteiket. A hős rádöbben: nem vagyok az, aki vagyok; majd később rádöbbent: te sem vagy az, aki vagy. Shakespeare azonban nem elégszik meg pusztán a tünettel. Hiszi: az embert ki lehet gyógyítani az önámítás betegségéből. Receptje, kúrája: az egyének közötti kapcsolatot, társadalmat tisztesség, becsület vezérelje...

JÚLIUS ESTJEIN az Esőisten kegyétől függően, a szentendrei *Blagovestenska* (Görög templom), az egyemeletes ódon kereskedőház, s a kevésbé antik küllemű, portájú önkiszolgáló bolt háromszögletű terén tapsol a publikum, az igazi Shakespeare-rel szövetkezett lelkes gárdának, a valóban jó mulatságnak.

LÁSZLÓ MIKLÓS

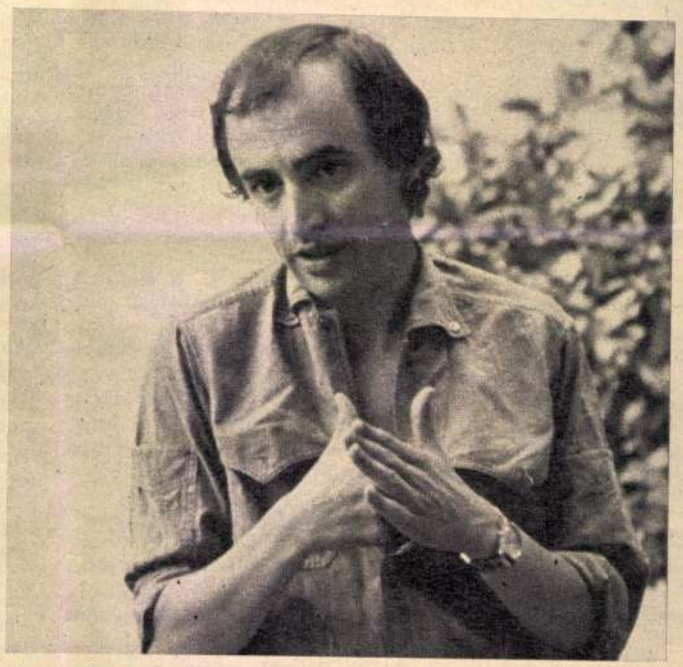

A szerelem oly változó,
Oly dús, hogy ő a képzelet maga
— Iglódi István rendez, szaval, előjátszik

Máriának hívnak, uram
— A tűzről pattant komorna: Lázár Kati — civilben

Ha a zene szerelmünk étke, fel!
— Kürtösök fújják a nyitányt a főtéri görög templom erkélyén

Aki ügyesen játszik a szavakkal, könnyen elcsavarja őket
— Viola, Illyria hercegének fiúruhás szerelmese: Jobba Gabi, Antonio: Dózsa László és Nemes Böffen Tóbiás: Vajda László

Mit kezdjek itt Illyriában én?
— A Szentendrei Teatrum „páholya"

FOTÓ: FARKAS TAMÁS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUL 10

Tükör

Ferenczy Júlia fertőmüvésznő

Fametszet 1970, kézi levonat

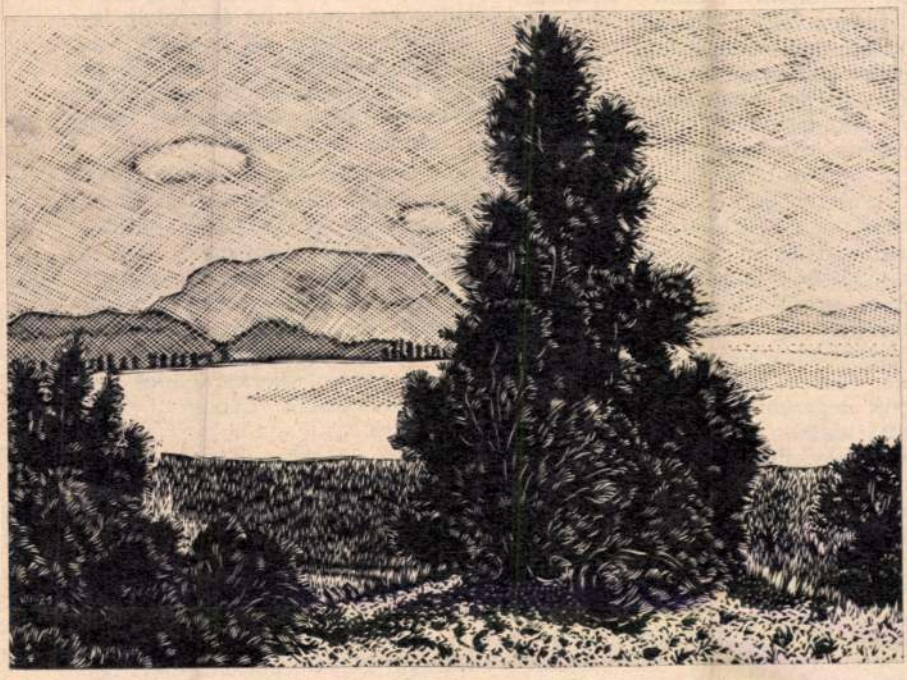

Z EGRIEK

Vidéki városaink némelyikében egy évtizede mintha gigantománia dúlna. A modern várossá érés jeléül 15—25 emeletes monstrumokat terveznek és építenek, mintha egy ilyen épület valamiféle rangot jelentene. Az utóbbi egy-két évben — szerencsére — sikerült visszaszorítani ezt az irányzatot, központilag. Eger példája azonban azt mutatja, hogy helyi kezdeményezésekkel is lehet szép, korszerű, európai színvonalú városközpontot kialakítani.

Eger legszebb barokk városaink egyike — ha nem a legszebb. Központjának műemlék jellege azonban egyúttal a modern városi fejlődés visszafogója is. Szűk, kanyargós utcáin egyre jobban torlódik a forgalom, régi házai roskatagok, felújításra szorulnak, egyik-másik megérett a lebontásra. Ezért a város vezetői komplex terveket dolgoztak ki a központ korszerűsítésére.

Először is azt vették figyelembe, hogy Egernek, mint Heves megye székhelyének, milyen funkciókat kell betöltenie. Ezek: hivatali, közigazgatási, kulturális feladatok; ezenkívül idegenforgalom, kereskedelem, vendéglátás. Hogy a város ezeket elláthassa, nagyarányú rekonstrukciós munkákat kell kezdeni. Mindenekelőtt fejleszteni kell a közműhálózatot, a város belterületén be kell vezetni a gázfűtést, meg kell oldani az átmenő forgalmat és át kell szervezni a gyalogos és a járműközlekedést. A várost átszelő fő közlekedési utat elterelik, új nyomsávon halad majd, közel a városközponthoz, de nem benne. Ennek az új útnak egyik legszebb része lesz a vár alatti alagút. A gázfűtés bevezetésével feleslegessé válnak az udvarok végében éktelenkedő szeneskamrák. A szűk udvarokat egymásba lehet nyitni, és így a háztömbökön belül nagy, levegős terek keletkeznek, ezeket parkosítják, majd belső sétányokat képeznek ki a gyalogosok számára és végül ahová lehet, üzletsorokat építenek. Így tudják tehermenteníteni a máris túlzsúfolt Széchenyi utcát (Eger főútját).

A munkálatsorozat teszi lehetővé, hogy a többségében 100—150—200 éves házakat a mai igényeknek megfelelően, de korhű stílusban állítsák helyre. Külön kell szólni azokról az épületekről, amelyeket műemléki környezetbe, a foghíjakra építenek. A tervezők munkáját dicséri, hogy az új épületek nagyszerűen illeszkednek barokk, klasszicista, romantikus, eklektikus szomszédjaikhoz. (A rekonstrukció befejezését 1985-re tervezik.)

Az egriek nagy figyelemmel kísérik városuk újjászületését. Véleményük figyelemre méltó.

Keskeny József: Egerben születtem, fél évszázada lakom itt. Nem tagadom, lokálpatrióta vagyok. Számomra ez a legszebb város. Nagyon örülök a rekonstrukciónak. Itt, ahol lakom, egészségtelen, sáros, piszkos kis udvarok voltak, bennük nyomorúságos lakások. Helyes, hogy a belső udvarok helyén világos, szellős, egészséges területeket alakítanak ki.

Seiler Gyula (abban a tömbben lakik, amely a következő ütemek egyikében kerül rekonstrukcióra): Nekem ugyan van fürdőszobám, de a legtöbb lakónak nincs. Remélhetőleg modernizálják a lakásokat is. A szomszéd házat le akarták bontani, lakóit kiköltöztették. Aztán mégis úgy döntöttek, hogy miután műemlék: megmarad. De a lakók már nem akartak visszajönni. Megszokták és megszerették a kényelmes, modern életkörülményeket az új lakásban.

Gárdosi Andor (Bélapátfalván lakik, Gyöngyösön tanul, Egerben átutazóban van): Az átjáróban levő üzletsor szép, de nem ide való. Stílustörésnek tartom. Hogy ezt a belső teret, ahol most ülünk, parkosították, az természetes. Szép a szemnek és hasznos is.

Dobi Istvánné (az átjáróban levő egyik üzlet alkalmazottja): Debreceni vagyok, 1967-ben költöztem Egerbe, de én ezt a várost választom. Szép, szimpatikus, kedves város. Rokonszenves, hogy Egerben meg akarják tartani az értékes, régi épületeket. Akik ide jönnek, nem a kilencemeletes házakra kíváncsiak, hanem a műemlékekre.

Fülöp Józsefné (bennszülött egri): Én elfogadom az átalakítást. Szebb, tisztább, rendezettebb lesz általa a város, érvényesül az épületeknek eddig rejtett sok szépsége. Kétségtelen: a munka bontással is jár. A külvárosi lakótelepeket több erkéllyel, játszótérrel, óvodával kellene építeni, mert így komorak és kihaltak.

Eger példamutató módon bizonyítja, hogyan lehet, hogyan kell értelmezni a városi rangot; hogyan lehet alkalmazkodni a lehetőségekhez; hogyan kell felhasználni az egyedi adottságokat. Könnyű Egernek — mondhatnánk —, patinás város. De mit csináljanak azok a városok, amelyeknek nincsenek ilyen történelmi-művészeti hagyományaik? Mit? Csak annyit: próbálják megteremteni saját, jellegzetes, mai arculatukat, hogy századok múlva se valljanak szégyent vele — mint ahogyan az egriek sem. **KENESSEI ANDRÁS**

A történelmi levegőjű város főutcája (Széchenyi utca — 1. kép) és a vár középkori látnivalói (2. kép) vonzzák elsősorban az idegenforgalmat. Az átalakítások során máris kiderült: az első építési ütemben elkészült háztömb belső rendezése szinte felülmúlta a tervezők elképzeléseit. Áttekinthető, szellős, világos, parkosított (3. kép). Ellentétben az átalakítás előtt álló városrésszel, ahol a tágas, kosáríves barokk kapu mögött még szűk, zsúfolt az udvar (4. kép)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Forrás

Ferenczy Júlia

1976 12.

1021

FERENCZY JÚLIA:
ANNA MÁRIA

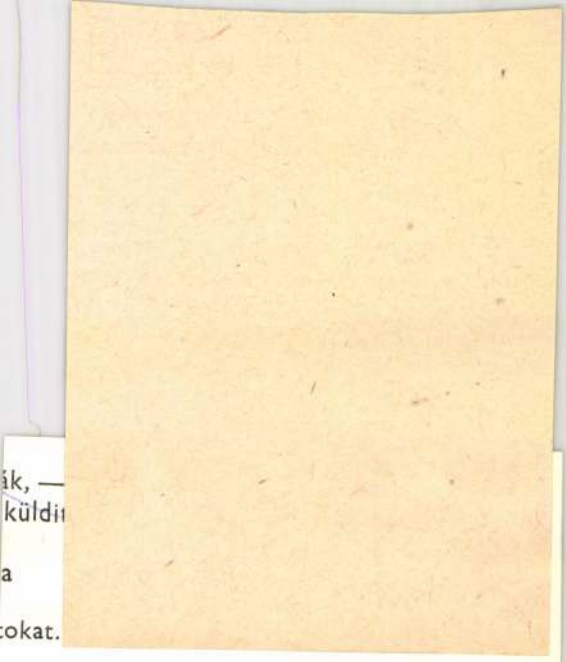

ák, —
küldi
a
tokat.

nák,

szlaját,
tárnyak,
árnyak

nölcse,
ák.

ák,
e,
,
vércsepp.
e
ami szép,
rted,

ga Balázzsal a kolozsvári Illusztrált Világ (később Érdekes Újság) főszerkesztője. Később a román nemzeti pártok irányvonalát követő szatmári Kimondom (1933—35) és a sepsiszentgyörgyi Igazság (1935—36) szerkesztője. Kötetei: *Álmatlan éjszakák* (versek, Kv. 1919); *Szerelmesek* (versek, Kv. 1924); *Én és az Asszony* (versek, Szabadka 1927); *A szerelem koldusa* (regény, Kv. 1928); *A halál asszonya* (vers és próza, Nv. 1932); *Ave Hitler, morituri te salutant ...* (Hitler-ellenes pamfletgyűjtemény, 1933); *Magyar élet Romániában.* Hozzászólás Németh László romániai útjához (Sepsiszentgyörgy 1936); *A transsylvaniai magyarság és a revízió* (vitairat, Nv. 1937); *Ez az igazság!* (vitairat, Szatmár 1937); *Golgota Transsylvániában* (vitairat, románul is, 1941).

Ferenczy Gyula (Kolozsvár, 1868) — **Lapkiadó Részvénytársaság*

Ferenczy Gyula (Kolozsvár, 1891. ápr. 12. — 1962. febr. 13., Budapest) — zeneszerző, színművész. ~ György és ~ Zsizsi testvére. Középiskoláit szülővárosában végezte, egyetemi tanulmányait ugyanitt, Bécsben és Párizsban folytatta. A zeneirodalomban könnyűzenére szerzett dalaival ért el sikert, *Intermezzo* c. balettjével a zürichi Duncan Theaterben mutatkozott be. Erdélybe hazatérve 1926-ban megalakította az állandó lakhelyhez nem kötött székelyföldi színtársulatot, játékrendjén Goldoni, Molière és Gorkij is szerepelt. Színháza előfutára volt annak a **kék madár* kísérletnek, mely a 30-as évek derekán a székely népköltészet remekeit dramatizálva külön játszóstílust kívánt megteremteni. Népszerűek voltak feleségével, Szász Ilonával közösen rendezett előadóestjei, ilyenkor a színésznő-feleség férje szerzeményeit adta elő. Nyomtatásban maradt ránk egy darabja: *Tudjátok-e, mi az, szeretőnek lenni?* (Sepsiszentgyörgy 1927). A 30-as években Tordán próbálta megvalósítani népszerű művelődési programját, melynek során munkás-előadásokat szervezett. 1936-ban színre vitte Pálfi Miklós helyi szerző Balázs Ferencről írt *Útépítők* c. társadalmi színművét. Élete hátralévő szakaszában színész, a Jászai Mari Színészotthonban halt meg.

Ferenczy Júlia (Nyárádszentbenedek, 1909. ápr. 3.) — festőművész, illusztrátor. A képzőművészeti főiskolát Kolozsvárt és Temesvárt végezte, Aurel Ciupe és Romulus Ladea tanítványa, Gy. Szabó Bélától tanult grafikát. A kolozsvári Képesújság (1946), majd a Dolgozó Nő művészeti munkatársa (1948—53). Számos ifjúsági művet il-

FERENCZY JULIA

RMIL I.

lusztrált az 50-es években, rajzai jelentek meg az Utunk és a Művelődési Útmutató hasábjain. Megfestette többek között Kelemen Lajos arcképét.

Ferenczy L. Tibor — **munkáslevelezők*

Ferenczy Zsizsi, *Szentimreiné* (Kolozsvár, 1895. jan. 13. — 1969. febr. 13., Kolozsvár) — énekművésznő. ~ Gyula és ~ György testvére. A felső leányiskola és zenekonzervatórium elvégzése után 1915-ben szülővárosában kezdte operaénekesnői pályáját; az I. világháború után férje, Szentimrei Jenő oldalán mint népdalok és balladák előadóművésze bekapcsolódott a hazai magyar irodalmi életbe. 1922-ben a segesvári Petőfi-ünnepélyen székely dalokat és balladákat énekelt, Kolozsvárt székely író-esten (1924) szerepelt, majd önálló Ady—Reinitz-dalestje (1926) és orosz népdalestje (1927) aratott sikert. A KZST tagja. Részt vett Benedek Elek „turné"-in (1927—29), s szerepet vállalt a **Kecseti Kaláka* művészi folklórmozgalmában, majd férjének *Kalotaszegi ballada*, ill., *Csáki biró lánya* c. népi játékában. Barátnőjéről, Boncza Bertáról magnóra adott vallomását Óvári Attila tette közzé (Korunk 1967/1), férje visszaemlékezéseinek második részét kiegészítő memoárja kéziratban.

Szentimrei Jenő: *Elfelejtett dalaink*. Ellenzék 1934. ápr. 8.; újraközölve *Sablon helyett csillag*, 1968. 232—36. — Marosi Ildikó: *„Valaki, aki a szivemen átsétált."* Új Élet 1967/22. — György Dénes: *Benedek Elek „turnéi"*. Korunk 1971/5.

Feszt György, id. (Kolozsvár, 1889. ápr. 13. — 1952. jan. 7., Marosvásárhely) — orvosi szakíró, Ifj. ~ György apja. Oklevelet 1912-ben Kolozsvárt szerzett, 1913-tól egyetemi tanársegéd, 1919-től röntgenszakorvos Kolozsvárt, 1941-től a kolozsvári egyetemen a röntgendiagnosztika előadó tanára, 1945-től Marosvásárhelyen az OGYI röntgentani klinikájának vezetője, az orvosi kar dékánja, majd az intézet rektora. Az Erdélyi Orvosi Lap, Magyar Röntgen Közlöny (Bp.), Magyar Nőgyógyászat (Bp.), EME Értesítő, Ardealul Medical, Orvosi Szemle (Kv.) c. szakfolyóiratokban közölt írásai a röntgenvizsgálatokkal foglalkoznak s a gyulladásos és daganatos betegségek sugárkezelését tárgyalják. Közéleti vonatkozásban a két világháború között az orvosok szervezkedéséről s az egészségügyi közigazgatásról jelentek meg írásai az Erdélyi Orvosi Lapban, a felszabadulás után az Ardealul Medicalban a román—magyar orvosi együttműködésről írt. Jelentős szerepe volt a marosvásárhelyi orvosi felsőoktatás megszervezésében. Tankönyve:

Ferenczy Júlia

„Pénzverő utcza"

Kornuk

1976 VIII. 56 oldal

Ferenczy Júlia
és Gy Szabó Béla a Román Népköz-
társaság érdemes mestereinek képző-
művészeti kiállítása nyílt meg Pén-
teken Szigligeten, az alkotóházban.

Magyar Hírlap 1973/164 Sold.

Ferenczy Júlia, Sertő

A gyergyói Eleker képtárban láthatók a művész hangulatos pasztelljei.

M. Kiss Pál: A gyergyószentmiklósi Eleker képtár. Forrás, 1976. 12. 88. old.

Ferencsi Júlia

A zetelaki kultúrház mini képtárának adta egyik művét.

A Hét, 1971. okt. 15. 2. elf. 42 m. 9 p.

Ferenczy Júlia

- A Szigligeti Alkotóház vendége volt 1969-ben
- Két nyáron át festett ott és a Nemzeti Galéria kiállítja munkáit (Gy. Szabó Béla is ott volt)

Ferenczy Júlia: Szigligeti mozaik

Igaz Szó. 1972/4 611 old

Ferenczy Julia

FERENCZY JULIA pasztelljeinek kiállítása a Korunk Galériá-ban./rövid hir./

Utunk, XXXII.évf. 16./1486./sz. 1977. ápr. 22. 8.old.

FERENCZY JULIA

Az Igaz Szó 1984 5. száma /május/
Ferenczy Julia festményeiből közöl
illusztrációkat.

Ferenczy Julia

Incze János 75 éves

Magyar Nemzeti 1985.1.14.

Ferenczy Julia

FERENCZY JULIA és GY. SZABÓ BÉLA
kiállitása Csikszeredán a Müvelődési Házban. /rövid hir./

Utunk, XXXII.évf. 28./1498./sz. 1977. julius 15, 8.old.

Ferenczy Julia

Rácz Győző:

A lira büvöletében./FERENCZY JULIA festőmüvészről./

Utunk, XXXII.évf. 16./1486./sz. 1977. ápr. 22. 7.old. 1 kép.

Ferenczy Julia

FERENCZY JULIA pasztellképeinek és GY. SZABÓ BÉLA fametszeteinek kiállitása az Egyetem Ház klubtermében. /Rövid hir./

Utunk, XXXIII.évf. 21./1543./sz. 1978. ~~jxkxxx~~ május 26. 8.old.

Ferenczy Júlia

- pasztelljeiből ápr. 16-án kiállítás nyílt a Kozmor Galériában

(Kozmor hírei)

Kozmor 1977/4

FERENCZY JULIA

Murádin Jenő:

A pasztellfestő hüsége. /Ferenczy Julia képeiről./

A Hét, X. évf. 1979. 17.sz. ápr. 27. 7. old.

FERENCZY JULIA

Murádin Jenő:

Látogatóban FERENCZY JULIÁnál.

Uj Élet, XXII.évf. 12./494./sz. 1979. junius. 19.old. képekkel.

FERENCZY JULIA

FERENCZY JULIA és GY.SZABÓ BÉLA festményeiből és ill. metszeteiből kiállitás nyilt a Dés Municipiumi Muzeum müvészeti galériájában. /rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 17. /1591./ sz. 1979. ápr. 27. 8.old.

FERENCZY JULIA

FERENCZY JULIA és GY. SZABÓ BÉLA
közös kiállitása látható a szatmári Müvészeti Galériában. /rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 20. /1594./ sz.
1979. május 18. 8.old.

FERENCZY JULIA

Az aradi Alfa Galériában megnyilt GY. SZABÓ BÉLA és FERENCZY JULIA közös kiállitása. /rövid hir./

Utunk, XXXV.évf. 39. /1665./ sz., 1979. szept. 26. 8.old.

Az arcát Alfa Galériában megnyílt
GY. SZABÓ BÉLA és FERENCZY JULIA
kőrös kiállítása. /rövid hír./

Utunk, XXXV.évf. 39. /1665./ az
1979. szept. 26. 8.old.

Ferenczy Julia, [ ]

Kiállít Szolnokon az Alkotóházban.

— : Hí — 8.

Népszabadság, Bp. 1973. jún. 15.

Ferenczy Júlia

neve emlitve, szerepel a Barabás Céh fiataljainak 1939 decemberében, majd 1941 január -februárjában rendezett kiállitásokon.

Korunk Kolozsvár 1974/2 188.old.

Ferenczy Julia
Kolozsvári festőművész, kiállítása volt a Nemzeti Galériában és Debrecenben.

Toth Béla: Kusztos Endre kiállítása

Alföld 1973/2 93 old.

Ferenczy Júlia
festő

A Magyar Nemzeti Galériában
volt kiállítása.

Turcsány Zsuzsa: Kusztos Endre kiállítása.
MŰVÉSZET, 1972.december - 36.oldal

Ferenczy Julia

Önarcképével reprodukálója
a Képmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Ferenczy Júlia

Pasztellje a jelzett tulajdonban.

Nagy László János: Elekes Vencel múzeumában; Mügyűjtő, 1972. 2. sz. 16. l.

Ferenczy Júlia (Kolozsvár)

Ősz, 1964, pasztell

Műgyűjtő; 1972. 2. sz. 17. l.

Ferencsy Júlia, festő

Gy. Szabó Béla és felesége, Ferencsy Júlia együttes kiállítása nyílt meg a napokban Szentesen. – Ferencsy Júlia főleg parasztképeket állított ki.

Csongrád Megyei Hírlap, 1946. június 14.

1974. III. 15. 19.30 /45/ V.
Egri kaleidoszkóp

Ferenczy Kálmán kovácsmester

- / Idézet. / 1021

- Eger város történetében, a kovácsoknak, évszázadok óta, jelentős szerepük volt. Erről olvashatunk, Dobó István feljegyzésében, erről Mikszáth Kálmán regényében. És a mai egri életnek is van egy kovács nevezetessége, egy hires kovács, akiről az elmult 10 év alatt különböző cikkek jelentek meg, ilyen cimekkel. A kovács polihisztor. Fazola unokája. A 17. segéd, VÁsból nőtt virág. A fém csengéséből zenét kovácsolt. A megpatkolt tojás. Ferenczy Kálmánt tehát nem kell nekünk fölfedezni, ő már hires ember Egerben. Mindenki ismeri, nemcsak a városban, de egész országban is, sőt külföldön is. Egy a kérdés, hogyan lett az egykori ismeretlen kovácsemberből világhirű mester ?

- Ez az út nagyon hosszú volt, és nagyon küzdelmes, mert falusi gyerek voltam, és legelőször, mikor arra, gondoltam, hogy szeretnék ipart tanulni, bizony nemigen lehetett várost látogatni, még 1920-ban, és első esetben mikor megláttam Eger városát, és megláttam a mozdonyt, füstölögve elmenni előttem, akkor mondtam édesapámnak, én az szeretnék lenni, aki az ilyen mozdonyokat készitik. És igy kerültem én a kovácsmühelybe. Én aztán a magam szorgalmából hozzákezdtem az én szabadidőmben dolgozgatni, kovácsolgatni, persze titokban, a világon senki nem tudott róla.

- De a végén mégicsak kiderült, mert hiszen az egykori Fazola mester müveihez hasonló nagyonszép kovácsveretek diszitik ma már a várost. Mindenütt látni Ferenczy Kálmán munkáit.

- Ugy történt, hogy a feleségem egyszer elment a piacra, és összetalálkozott egy asszonnyal, és azt kérdezte, hogy a férje szabadidejében mit csinál ? És mondta, hogy kovács. Azt mondja miket ? És amikor elmagyarázták egymásnak a történetet, megjelent nálam az első ujságiró, aki a következő cimmel inditotta az első ujságcikket rólam, Fazola unokája.

- Miért nevezik magát FAzola unokájának ?

- Az emberek állapitották , nem én, akik elneveztek Fazola unokájának, mert 200 év óta, senki sem tudta ugy megközeliteni a kovácsmüvészetet, mint én.

- És tulajdonképpen eszményképe, mesteriideálja, Fazola Henrik.

- Mondhatom aztat, hogy most már annyira sokat gyakoroltam, és tanultam önmagamtól, fejlesztettem, hogy most már FAzolának két munkájában is örököse vagyok. Elmentem Schönbrunba, életemben ott találkoztam először olyan vasanyaggal, ami négyzetcentiméterenként van megmüvelve, ezt csak Egerben lehet látni a megyei tanácsnál, Fazola Kapun. TEhát megállapitottam, Ausztriában tanult Fazola. FAzoláról megtudtam azt a tojás patkolásával kapcsolatban, abban az időben is voltak versenyek, egy

szer egy kovács, ottan az ügyességének kifejezésével, hogy egy tojást megpatkolt, megsarkantyúzott. Ennek 200 éve, és ezelőtt 10 évvel énvelem ujitatta föl ezt a hagyományt Budapest. Ezt a munkámat, a brüsszeli világkiállitásra vitték.

- Igen, ennek a nevezetes munkának a képe itt van, FErenczy Kálmán mühelyében. Node mi ennek a titka, hogyan lehet egy tojást, egy sarkantyúval ugy megpatkolni, hogy ne törjön össze ?

- Amikor hozzákezdtem, azt vettem észre, hogy ugy megtanultam káromkodni, és nem győztem a rántottát enni, mert a 38. tojást sikerült megpatkolni, és megsarkantyúzni.

- Node miért olyan bravúr ez ?

- A tojás megpatkolásának az a bravurja, hogy azt érezni kölletett, ezt már nem kiszámitani, ezt már érezni kölletett, hogy amikor én a vasat a sarkantyút megkovácsoltam, hogy amikor rátettem, és amikor az kezdett lehülni, hogy nehogy összeroppantsa a tojást. Mert ha ezt eltévesztettük, éppen ezért tört össze 38 tojás. Ennek az eltalálása, ez volt az igazi bravúr.

- Az , amit most látunk itt a mühelyében, a sorakozó lámpák, csillárok, állványok, szinte vasköltemények. Erre mi ösztönzi Ferenczy Kálmánt ?

- Hogy egy ilyen élettelen vasat az ember ugy készitse el, hogy az emberből a mosolyt csavarja ki. Ehhez szükséges szeretet, izlés, és legfőképpen az ihlet, az emberben ugy születik meg, akárcsak tavasszal, a rózsa mikor nyilik. Ennek a mesterségnek van költészete, van muzsikája, van zenéje, a mester munkaközben nem beszélget, hanem ritmussal irányitjuk a munkát.

Ferenczy Kálmán
majolika festő

l.

Közlezrkiáll
1457 l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ferenczy Károly
építész MDK

tervei szerint
uj vasbeton csigalépcső készült a diósgyőri
várban.

Gerő: ÉpMüe 354.o.

Ferenczy Károly, építész

A vár helyreállítását tervezte.

G. Sándor Mária: A pécsi barbakán 2167–2169.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. XI. 17. XXVII/46.

Ferenczy Károly építész: I'

...A tudományos szocializmus feladata: a termelési formák forradalma mellett az emberek tudatának ogan formálása, amely az előremutató kollektívformák között fogik.

Zalotay Elemér szalaghár koncepciója, probléma-felvetése ilyen értelemben előremutató és forradalmi, mert... az építész feladata ogan települések és lakások konstruálása, amelyek a tartalmában új társadalom... lakásokban való életet determinálják.

Jobb-Tamás: Vélemények a Zalotay-työrőcz szalaghárról.

Új Irás D. cof. 1965 szept., 9. sz. 103. l.

Ferenczy Károly építész: II.

A tér- és életmód szoros összefüggésben vannak egymással és az építész az épitményével, meg a térben jelentkezik, meghatározza az abban folyó életmódot és életformát.

Zalotay Elemér koncepciója oly nagy volumenű, hogy már-már KGST méretű összefogást igényelne. Széles körű vizsgálatra és kutatásra van szükség a szalaghár konkrét, megvalósulása előtt. Ez a magam részéről ezt a megoldást a koncentrált magasházat vagy ennek egy változatát tartom a szocialista koll. ház technikailag és társadalmilag megvalósítható legracionálisabb formájának.

Új Irás V. évf. 1965 szept., 9. sz. 103. l.

Ferenczy Károly, építész

A dzsámi helyreállítási terveit
készítette el. (fényképekkel.)

Gerő Győző: Jakováli Haszán pasa dzsámija
1231–1234.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. jún. 30. XXVII/26.

Ferenczy Károly MDK

A pécsi Jakovali Hasszán-Dzsámi eredeti bejáratának és a dzsámi előtti terepnek helyreállitására, és a parksáv ~~előtti~~ kertészeti rendezéséhez készitett terveket.

G e r ő : ÉpMüe 380.o.

MDK

Ferenczi épitész

Diósgyőri kórház tervezése

Virágh Pál:A diósgyőri kórház területének rendezésére kiirt tervpályázat Magyar Építőművészet 1954.4-6.sz.164.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ferenczy

Magyar Nemzet

1971 OKT 11

Telefonjelentés Manchesterből:

Meleg fogadtatással kezdődtek a magyar napok

1021

„Window on Hungary" (Ablak Magyarországra), ez a hivatalos és igen találó neve a Manchesterben hétfőn megkezdődött magyar napoknak. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének égisze alatt zajlik a változatos és érdekes program. Vele párhuzamosan természetesen gazdasági-kereskedelmi események is várják az érdeklődőket Északnyugat-Anglia nagy városában.

Hétfő délelőtt, amikor a „városi kikiáltó" a hagyományos ceremóniának megfelelően ünnepélyes hangon jelentette a Lord Major érkezését, a Manchester City Art Gallery kiállítási termeiben megkezdődött az egy hétig tartó magyar program. Itt nyitotta meg dr. *Rosta* Endre, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének elnöke azt a *magyar képzőművészeti kiállítást*, amely a századfordulói képzőművészetünket mutatja be. A házigazda, a Lord Major: *Collis* főpolgármester — aki nemrégen Budapest vendége volt — *Házy* Vencel magyar nagykövet társaságában érkezett, s a meghívott és szép számban megjelent manchesteriekkel, műértőkkel, műkritikusokkal és más személyiségekkel együtt nézte meg ezt a rangos, színvonalasan összeállított kiállítást. Alighanem meglepte a vendéglátókat a századforduló magyar képzőművészetének az a gazdagsága, melyet a kiállítás reprezentál. Jóllehet ismerjük és szeretjük régóta az itt látott képeket és szobrokat, most itt Manchesterben számunkra is meglepetést szereztek, s nemcsak a jóleső öröm érzését adták. A Ferenczyek, Gulácsy, Vaszary, Kernstok, Csók, Rippl-Rónai és más kiváló mesterek remekei a magyar képzőművészet modernségéről és európaiságáról vallottak.

Szép nyitány volt. Ezt követték az újabb események: a *magyar könyvkiállítás* és *textilművészeti kiállítás* megnyitása. Idegen nyelvű könyveink és szép albumaink láthatók az egyiken, jeles iparművészeink alkotásai a másikon. A magyar textilművészetet otthon is, külföldön is jól ismert művészeink munkái képviselik.

Kedd délután a Manchester közelében levő Blockburnban, az immár nagy hírű *Kodály-kvartett* is bemutatkozott; pénteki manchesteri hangversenyüket nagy érdeklődés előzi meg: már többször jártak Angliában, méltán örvendenek megbecsülésnek. A kiváló vonósnégyes a többi között Bartók, Kodály, Durkó Zsolt műveivel lép az angliai közönség elé.

Az *Állami Bábszínház*, mely minden turnéján gazdagítja sikertrófea gyűjteményét, valójában a művészeti program jellegzetes eseménye. Rövid idő alatt nyolc előadáson lép fel Manchesterben. A keddi premieren a város új, gyönyörű kultúrközpontjában Kodály *Háry János*ának bábváltozatát mutatták be — a nagyotmondó vitéz tehát firenzei és avignoni győzelmei után a szigetországban is szerencsét próbált. És itt csakugyan győzött. Itt is megszerették a derék óbester kalandjainak bábváltozatát és természetesen Kodály muzsikáját. Hatalmas tapsokkal köszöntötték a szereplőket, s *Szilágyi* Dezsőt, aki a bábszínpadra írta, *Szőnyi* Katót, aki rendezte a *Háry János*t. Megint csak az együttest illendő kiemelnünk, azt a fizikai és szellemi munkát, fegyelmet és művészi alázatot, mellyel most már évek óta az egyedülálló produkciókat megteremtik.

Ez talán még fokozottabban vonatkozik a szerdán két előadáson bemutatott koncertműsorukra: *A fából faragott királyfi* és a *Petruska* gyakran és hosszan méltatott kivételes szépségű bábelőadása ezúttal is lenyűgözte a nézőt.

A kedd esti bemutatkozás után a szerda reggeli *Guardian* meleg hangú és alaposan elemző kritikában dicséri meg a Bábszínház Háry-előadását. Azt írja, hogy ez a tündérmese a felnőtteket és a gyermekeket egyaránt elragadtatta. Kiemeli a bábuk különlegességét, az előadás rendezésének apró finomságait. A BBC televízió a premier napján mutatta be egyik színes adásában a bábszínház aznapi főpróbájának egy-egy pillanatát.

A kedvező fogadtatás után bizonyára ilyen hangulatban és ilyen sikerrel folytatódik a vendégjáték Manchesterben.

Demeter Imre

oje részt vesz. I
a tanácskozásra
cióban parlamen
és különféle po
zatokhoz tartozó
mélyiségek. A d
képviselt rétegek
sokféleségét teki
hatjuk, hogy ily
szetételű delegá
sehol nem képviselte Ciprust.

Reális formát öltött

Mihail Zimjanyin, a *Pravda* főszerkesztője, a béke-világkongresszus szovjet előkészítő bizottságának elnöke:

— Az alatt a néhány hónap alatt, amely a béke-világkongresszust előkészítő első konzultatív tanácskozás óta eltelt, a béke-világkongresszus eszméje *reális formát* öltött. A kongresszus előkészítésének kérdéseit aktívan és gyümölcsözően tárgyalták és tárgyalják a legkülönbözőbb nemzeti bizottságokban, nemzetközi szervezetekben, a kongresszus céljait és feladatait egyetértéssel fogadták több nemzetközi és regionális tanácskozáson. Megállapíthatjuk, időszerű volt az a kezdeményezés, miszerint össze kell hívni a különböző politikai és ideológiai orientációjú társadalmi erőknek egy olyan széles fórumát, amelyet a nemzetközi béke és biztonság megőrzésére és megszilárdítására irányuló törekvések egyesítenek. A kezdeményezés nagy lendületet adott a békemozgalom aktivizálódásának az egész világon. Ezért elmondhatjuk, hogy e kongresszus a második világháború utáni időszak társadalmi mozgalmainak történetében *nagy jelentőségű eseménnyé válhat*, ha figyelmünket és erőfeszítéseinket a fő feladatra összpontosítjuk, arra, hogy kidolgozzuk és megvalósítsuk a nemzetközi feszültség további enyhülésére, a béke megszilárdítására és a népek közötti baráti együttműködésre irányuló tevékenység együttes programját.

(hbl)

...fejlesztéssel szolt arról, hogy a szakszervezetek mind a gazdasági vezetők, mind saját munkájuk iránt egyre nagyobb követelményeket támasztanak. — Ez azért is fontos — mondotta —, mert a szűken értelmezett szakmai munka néha még a jól dolgozó gazdasági vezetők figyelmét is elvonhatja a dolgozókat érintő kérdésekről. A szakszervezetek feladata, hogy erre figyelmeztessen, napirenden tartsa a dolgozók problémáit, s közreműködjék azok megoldásában.

A közös munka eredményeként értékelte, hogy a népgazdaság idei tervének teljesítése jó úton halad. Az ipar és a mezőgazdaság egyaránt teljesíti tervét. Az iparon belül meggyorsult olyan fontos ágazat termelése, mint az építőanyagiparé, ahol korábban akadozott a munka. A vegyipar, s újabban a könnyűipar is dinamikusan fejlődik. Külkereskedelmünk mérlege annyiban tér el a tervezettől, hogy *aktívumunk nagyobb a számítottnál.*

Fontos feladat külkereskedelmünk fejlesztésének további megalapozása — mondotta a továbbiakban Nyers Rezső. A kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok erősödésének folyamata egyre inkább növeli az exporttermékeink minősége iránti követelményeket. Számolnunk kell azzal, hogy a jövőben a szocialista és nem szocialista országok egyaránt az egyre jobb minőségű árut veszik át, s *már most gondoskodni kell arról, hogy ilyen termékek egyre nagyobb mennyiségben álljanak majd rendelkezésre.* Különösen vonatkozik ez a gépipari cikkekre, amelyeknek struktúráját

ADMINISZTRÁCIÓBA (LYUKKÁRTYAKISZEDŐKET)

AZONNALI BELÉPÉSSEL FELVESZÜNK

(ÉRETTSÉGI NÉLKÜL IS)

Jelentkezés:

FŰSZÉRT VII., DOHÁNY UTCA 40.

MUNKAÜGYI OSZTÁLY

SZOMBAT KIVÉTELÉVEL

MDK

Ferenczy

Elek Artur: Magy. rézkarcok. Nyugat, 1922. dec. 1.
1412-1413 l.

Tentoonstellingen in 1995

21.5 - 1.10
Imaginair Museum Hubert en Jan Van Eyck
Foto's op ware grootte van al hun werken, door A.L. Dierick

11.7 - 15.10
Hongaarse schilderkunst van de 19de eeuw
uit de Nationale Galerie te Budapest

28.10 - 28.1.1996
De etsen van Jules de Bruycker (1870-1945)
De houtsneden van Edgard Tytgat (1879-1957)

Expositions en 1995

21.5 - 1.10
Musée Imaginaire Hubert et Jan Van Eyck
Photos grandeur nature de toutes leurs œuvres, par A.L. Dierick

11.7 - 15.10
La peinture hongroise du 19ième siècle de la Galerie Nationale
de Budapest

28.10 - 28.1.96
Les eaux-fortes de Jules de Bruycker (1870-1945)
Les gravures sur bois d'Edgard Tytgat (1879-1957)

Museum voor Schone Kunsten Gent 1995

Exhibitions in 1995

21.5 - 1.10
"Musée Imaginaire" Hubert and Jan van Eyck
Full-scale photographs of the complete works by A.L. Dierick

11.7 - 15.10
19th Century Hungarian Painting
from the National Gallery in Budapest

28.10 - 28.1.1996
The Etchings of Jules de Bruycker (1870-1945)
The Woodcuts of Edgard Tytgat (1879-1957)

Ausstellungen 1995

21.5 - 1.10
"Musée Imaginaire" von Hubert und Jan Van Eyck
Photos ihres Gesamtwerkes in natürlicher Grösse, von A.L. Dierick

11.7 - 15.10
Die ungarische Malerei des 19. Jahrhunderts aus der
Nationalgalerie von Budapest

28.10 - 28.1.96
Radierungen von Jules de Bruycker (1870-1945)
Holzschnitte von Edgard Tytgat (1879-1957)

FERENCZY Károly

Károly Ferenczy (1862-1917), Tuiniers, 1891

Museum voor Schone Kunsten Gent
11.7 - 15.10.1995

Meer dan 100 werken, geselecteerd uit de Nationale Galerie te Budapest geven een indringend beeld van het Hongaarse landleven in de tweede helft van de 19de eeuw. Ze illustreren de belangrijke bijdrage van de Hongaarse kunst aan de openluchtschilderkunst in Europa, waarbij het voorbeeld van het Franse realisme en impressionisme toonaangevend was.
Deze tentoonstelling wordt georganiseerd door de Vlaamse Gemeenschap in het kader van het cultureel akkoord met de Republiek Hongarije.

Une sélection de plus de cent œuvres de la Galerie Nationale de Budapest donne une image prégnante de la vie paysanne hongroise durant la deuxième moitié du 19e siècle.
Ces tableaux soulignent l'apport de l'art hongrois à la peinture de plein air en Europe, que dominaient largement le réalisme et l'impressionnisme français. Cette exposition est organisée par la Communauté Flamande dans le cadre de l'accord culturel avec la République hongroise.

Mihály Munkácsy (1844-1900), Drinkplaats, 1869

Hongaarse schilderkunst 1860 - 1910

More than 100 works of art, selected from the National Gallery in Budapest, offer a penetrating insight into Hungarian rural life in the second part of the 19th century. They illustrate the important contribution of Hungarian art to European open-air painting, in which the examples of French realism and impressionism were prominent. This exhibition was organized by the Flemish Community in the terms of the cultural agreement with the Republic of Hungary.

Mehr als 100 Werke, die alle aus der Nationalgalerie in Budapest stammen, geben ein eindringliches Bild des ungarischen Landlebens in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Sie illustrieren, welchen bedeutenden Beitrag die ungarische Kunst zur Freilichtmalerei in Europa geleistet hat. Als tonangebende Vorbilder galten dabei der französische Realismus und Impressionismus. Diese Ausstellung wird von der Flämischen Gemeinschaft im Rahmen des mit der Republik Ungarn geschlossenen Kulturabkommens veranstaltet.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

(B) voordeeltarief:
gecombineerd biljet trein + tentoonstelling

Open:	dinsdag - zondag 9.30 - 17.00 maandag 17 en 24 juli
Ouvert:	mardi - dimanche 9.30 - 17.00 lundi 17 et 24 juillet
Open:	Tuesday - Sunday 9.30 - 17.00 Monday 17 and 24 July
Geöffnet:	Dienstag - Sonntag 9.30 - 17.00 Montag 17. und 24. Juli

Ferenczy Károly

Magyar Nemzet 1986. 1. 15.

Robert Graves Szentendrén

A most elhunyt kitűnő angol író, Robert Graves mindig szívesen jött Magyarországra, különösen azután, hogy Devecseri Gáborral összebarátkozott. Graves már megírta Claudius római császárról szóló két regényét, Devecseri Gábor elkészült ragyogó Homérosz-fordításaival: a két jeles szellem az antik világ nagyszerű ismeretében, a római és görög mitológia szeretetében találkozott. Olyannyira, hogy az embernek, jóbarátnak is igen kellemes Devecseri Gábor vendége is volt Robert Gravesnek az angol író villájában a spanyol Mallorca szigetén. Örökké volt megbeszélni valójuk. Angolul persze. (Hadd jegyezzem meg itt, ha már a görögöknél tartottam, hogyan mesélte el egyszer Devecseri Gábor a mai görögökkel való találkozását. Görögországi útján, az antik görög nyelv tökéletes tudásával lépett be kereskedőhöz, keresett fel éttermet, s mikor megszólalt: felragyogtak Ellasz polgárainak ábrázatai, csak éppen nem értették Devecseri Gábort. Devecseri ugyanis a kétezer—kétezerötszáz évvel ezelőtti görögöt beszélte, a homéroszit, a klasszikust. Mintha valaki ma egy kiskunlacházi áfészbe Anonymus, vagy Balassa Bálint nyelvén nyitna be. Ám Devecseri Gábor kellemes modorának sikerült a modern görög honpolgár agytekervényeit is megindítania és évezredek távolából végül remekül megértették egymást.)

1968 májusában Robert Graves újra ellátogatott magyar földre. Nyilván kedvelt bennünket. A Magyar Pen Club fogadást rendezett számára — ma is őrzi a megjelentek fényképét —, és május 11-én délután vízibusszal való kirándulásra hívta meg, Szentendrét bemutatandó. Szentendre szépségeinek, vonzó voltának akkor már nagy híre volt, a PEN vezetősége úgy vélte, hogy az írót érdekelni fogja Szentendre különös világa. E hiedelemnek oka is volt: Graves az időben nem hagyta még abba a mitológiákkal való foglalkozást, transzcendens, metafizikus tanulmányokkal törődött. „Ez volt a hobbija" — mondanánk ma, és a PEN-ben sok írótársat talált valóban, akikkel ilyetén kérdésekben értekezhetett.

A vízibusz délután, korán indult, hogy be lehessen járni a divatos kisvárosnak utcáit, hogy megismerhessen egy „antik magyarországi" várost, hiszen nagyvárosokat, sablonosakat és eredetieket ismert eleget.

Nekem jutott az a feladat, hogy kalauzoljam az angol írót és társaságát. Magam elé rajzoltam már az útvonalat is: a kikötőből a főtérre, onnan a keskeny, lépcsős sikátoron át a Templomdombra, a püspöki székesegyházba, s onnan kissé labirintikus útvonalon vissza egy étterembe. Akkoriban úgy ismertem a városkát, mint a tenyeremet, könyvet írtam róla.

A hajóút igen kellemes volt. Vidám társaság gyűlt egybe, az elnök Boldizsár Iványék, Passuth Lászlóék, Kéry Lászlóék, Devecseriék, Képes Géza — ha jól emlékszem — Szentkuthy Miklós és persze Timár György, aki a kirándulásnak szervezője volt. Az emlékezet kihagy, nem lehet pontos, hiszen voltunk vagy harmincan.

Simán siklott a vízibusz, az idő naptól sugárzott, mindenki megtalálta a maga társaságát. Graves is Devecserit. A boldog semmittevés és a duruzsoló diskurzus örömeinek áldoztunk.

Újabb tervet gondoltam ki a város gyors megismertetésére: a Duna-partnál kezdjük, a Tanácsházig megyünk, onnan kis, vén dalmát utcácskákon át a Ráby Mátyás tére s tovább. Fog ez menni!

Mikor kiszálltunk, éppen a harmadik változatnál tartottam az elmémben: Ferenczy Károly háza előtt föl a Szamárhegyre, onnan a legszebb a kilátás szerte a táj,-ra, hadd kapjon Graves elsőbbed egy áttekintést.

Ma is őrzöm a képet, ahogy Graves megállt a kikötő pallóján, széles fehér kalapjában, tömött, pompásan díszítő ősz hajjal és Szakonyi Károllyal, majd egy kislánykával beszélget. Derű ömlik el arcán, letörölhetetlen mosoly. Indulhatunk.

Végigtipegünk a Duna töltésén, érünk a felvezető kis utca sarkához. Mint egy IBUSZ-társaság. A sarkon vendéglő. Graves megtorpan. Ismerős cégér libeg a légben, sokszor láthatott már ilyet délszaki útjain.

— Mi ez?

Timár György kissé óvatosan mosolyog:

— A Görög Kancsóról elnevezett vendéglő.

Már éreztem, hogy leszakadt szép útiterveim pallója. Mert Robert Graves egyet intett, félbalt csinált és nyilegyenesen indult a Kancsó felé. Odabent leült, barackot kért, ránézett Devecserire és ott folytatták, ahol a hajón végezték: a transzcendens és metafizikus dolgokon.

Ki se lépett a Kancsóból hajóindulásig s az utolsó korty barackig. Fele néppel indultam a Szamárhegynek csupán.

Szombathy Viktor

galmaztak meg, hogy néhány területen — elsősorban Bagamér, Létavértes, Berettyóújfalu, Balmazújváros térségében *a foglalkoztatási viszonyokat központi megyei és helyi összefogással javítják.*

A Komárom Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a Lábatlani Papírgyárban tartotta ülését. Egyebek között elmondták, hogy a gyárban a hatodik ötéves tervben csaknem százmillió forintot költöttek a szociálpolitikai tervek megvalósítására, vagyis a kulturális és sport-, a szociális és a munkavédelmi ellátásra. A jól szervezett üzemi egészségügyi szolgálat, a megelőző-gyógyító munka eredménye, hogy nincs a gyárban foglalkozási betegség.

Az elmúlt öt év alatt hatvan százalékkal emelték a kereseteket. A jelentős bérfejlesztés a várakozásnak megfelelő teljesítménynövekedéssel társult: a termékszerkezet átalakításával egyidejűleg emelkedett a gyár termelése, a korábbinál több terméket exportáltak és *javult a munka hatékonysága.*

A magánkisipar helyzetéről tárgyalt a Csongrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága. A tanácskozáson rámutattak arra, hogy a tanácsok az elmúlt években több mint 5 millió forinttal támogatták a kisiparosok műhelyeinek kialakítását, évenként átlag negyven helyiséget utaltak ki számukra a megyében.

A tanácsi segítés eredményeként a kisiparosok száma az elmúlt öt évben csaknem kétezerrel, 6277-re emelkedett. A lakossági szolgáltatások nagyobb részét ők látják el a megyében, ugyanakkor hiánypótló, választékot bővítő, impor-

kaképeskorú 4900 férfi és nő közül állandó munkaviszonnyal 3160 rendelkezik, míg időszaki munkát 680-an vállalnak. 1980-hoz viszonyítva ez több mint 27 százalékos javulás. A gond itt elsősorban az, hogy a szakképzetlenek elhelyezkedése — mivel a mezőgazdaságban a fizikai munkaerő foglalkoztatása csökkent — egyre nehezebb.

Az iskolaköteles gyermekek több mint 86 százaléka 14 éves korig, 52 százalékuk pedig 16 éves korig tanul. Ez is javuló tendenciát jelez.

Az *idegenforgalom helyzetéről* hallgatott és vitatott meg előterjesztést kedden Sárospatak város tanácsának végrehajtó bizottsága. A testület megállapította, hogy számottevő mértékben fejlődött a város idegenforgalma.

A vendéglátás feltételeit javítja egyebek között az új ABC-áruház, a Hotel Bodrog, a korszerűsített kisvendéglők egész sora. A városban évről évre anyanyelvi, nyelvművelő és olvasótáborokat szerveznek, amelyeket igen sok külföldi látogat.

A tervek szerint tovább növelik a vendégfogadó szálláshelyek számát és folytatják a Rákóczi vár feltárását.

Felmentés, kinevezés

Bányász Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke *Varga* Józsefe — nyugállományba vonulásár tekintettel — felmentette a Népsport főszerkesztői tisztségéből. Egyidejűleg *Király* Ferencet a Népsport főszerkesztőjévé nevezte ki.

Fogteknikusok sztrájkja

Mühlbeck Károly rajza

Ferenczy Károly

Halkzöngésű, finom, kimüvelt képek Ferenczy Károly művei. Ma ez különösen föltünik, mert kezdtük megszokni a mai stilizáló festőknél a legkiadósabb kürtszót, amely mellett Ferenczynek az Ernst-Múzeumban egybegyűjtött új művei meleg akkordnak hatnak, amely természetesen csak bizonyos lecsiszolt környezetbe illik s talán kissé idegen a parvenű Budapesten. Valami sajátságos, külön légkörük van az ő képeinek, mintha egy opálszíneket játszó tónus borítaná el szinte észrevehetlenül, de mégis megérezhetőn. Krúdy Gyula regényhősei jutnak eszünkbe, azok a kevésszavú, halkan beszélő, de sokat mondó, befelé élő gavallérok, akikben van erő arra, hogy az élet sok zajában és szemétje közt egy fensőségesebb, minden profán dologtól elvonatkoztatott életet konstruáljanak maguknak. Ezek a képek nem a piacé s nem bárkié.

Ferenczy sohasem vetett ügyet a közvéleményre. Ezzel nemcsak őt, hanem egyben a nagybányaiakat is jellemeztük, Rétit is, Thormát is. Jellemző, hogy mikor hazajöttek a külföldről, nem Budapesten, a kalandorok Eldorádójában telepedtek le, hanem az isten háta mögött. Mert akkor még ezt a földrajzi fogalmat képviselte Nagybánya. Ott festett Ferenczy — önmagának. Akár csak Réti meg Thorma. Emlékszem, hogy évek múltak el anélkül, hogy a mélyen tisztelt publikum egyetlen egy képét magához váltotta volna. De Ferenczy festett tovább rendületlenül, magának és még másfél tucat barátjának. Később aztán olykor az ő egyenes művészi útja valahol történetesen kereszteződött a közizlés girbe-gurba útjaival. Akkor egyszerre ünnepelt festő lett belőle. De nem az ő hozzájárulásával. Mert soha egy lépésre sem távozott piktor-lelkiismeretétől. Ő nem „hullámzott". Volt egy koncepciója a művészetről s azt követi ma is. Ez csak azért lehetséges, mert ez a koncepció nem kieszelt dolog volt nála, hanem egészen az eszejárásából, a vérmérsékéből, a világfölfogásából született ki, mint a kristály egy telített oldatból. Nem volt tehát fölvett vagy átvett programja, hanem a képeken egyszerűen önmagát adta. S adja most is.

Az idők azonban változnak s vele a művészet s mi ma más kosztot kérünk, mint tegnapelőtt, — vetheti föl valaki.

Mi az az idő? Ebben a kérdésben talán csak egy reportert jelent, talán egy teázó társaságot, talán egy hivatalos fórumat, talán egy couplet-t. Oly könnyen szoktuk ezekből az ingredienciákból összeállítani a „korszak", a „közvélemény", a „modern lelkület" főztjét. Ferenczyről szólván, oda lokalizálhatjuk őt, hogy egy emberöltőre döntőn folyt be művészetünk sorsára s egyike volt azoknak, akik a legszebb virulásra vitték.

Ha ebből a szélesebb szempontból nézzük műveit, mily kicsinyes volna tőle kívánni, hogy vérbeli meggyőződését legyen szíves a font aposztrofált korszellem érdekében régi kabátként levetni s azonnal átalakúlni egy erre mindig kapható szabó segítségével futuristává.

E leszűrt, noblesse-szel teljes festés a piac e kívánságának aligha adhatna helyet. Egy oly kiváló művészegyéniség, mint Ferenczy, jogot váltott arra, hogy a maga meggyőződése szerint élje ki művészetét, tekintet nélkül arra, hogy a művészeti börzén hausset vagy baisset jeleznek a fürge galopinek holnapra, talán csak egy napra.

Nyilván ennek átérzése rendeztette a kritikával azt az előkelő, szép fogadtatást, amelyben az Ernst-Múzeum mostani kiállítása részesült. A multban is, a jelenben is busásan kiérdemelte azt magának e képek mestere.

Lyka Károly

Vesztett csaták

Oh, hogy repültem a világba
Vágyaim fehér paripáján,
Mint egy királyfiú . . . s hogy jöttem
Az útról vissza, koldus-árván.

Emlékszel, anyám, hogy rajongtam,
Hogy építgettem templomod,
Hogy festettem ki ragyogó arannyal
Szegénységünket, e fakó romot.

Te láttad, amit én daloltam:
Homlokomon a koronát,
A hír ezüst abroncsát, amit a szent
Szerelem rózsákkal fon át.

Te láttad azt a roppant lépcsőt,
Mely az ormokig fölvezet;
S minden mélység fölött nagy diadallal
Emelt át angyali szellemed.

És lásd, anyám, mi lett belőlem . . .
Egy visszajáró bús halott,
Kidőlt a vágyak fehér paripája,
A nagy lépcső leroskadott.

A meg sem szerzett koronának
Odavan ragyogása régen;
Odavan lelkem gazdag ifjúsága,
Odavan munkás büszkeségem.

Nézd: homlokomon szomorún
Valami tépett felhő-árnyék;
Nézd: milyen félve lépek minden útat,
Mintha nyílt sírok között járnék.

Mindenki szán, s mindenki megvet,
Csak te karolsz át egyedül;
Pedig én soha senkit meg nem csaltam,
Csak téged, egyes-egyedül.

Oláh Gábor.

Uj Idők 1913. I.

Ferencz Károly

Mühlbeck Károly rajza

olgabírót, akár a kirendeltség vezetőjét magánügyeimbe.

alljunk! A megyének van telefonhálózata. Ha nálok Volóczy Jánoshoz Avarosra, ő át fogja ni érettem az automobilt és el fogja vállalni az yemet. Tőle sem kérem szívesen ezt a szolgálatot, e igazán nincsen más választásom.

Megyek a postára és telefonálok.

— — — — — — — — —

Volóczy János báró telefonon keresztül is éppen annyira szűkszavú ember, mint társaságban. Amikor megértette, hogy miről van szó, csak annyit mondott:

— Este hat órakor odaát leszek.

— Talán inkább én jönnek át.

— Jobb szeretem így.

És csakugyan, este hat órakor a nagy Mercedes-gép megállt a kapum előtt. A báró kibontakozott a bundáiból, bejött a szobába, leült, szivarra gyújtott, azután reám pillantott.

— Rajta.

Zavarba jöttem.

— Igazán nagyon köszönöm, hogy átjöttél hozzám. Igazán nagyon köszönöm, — kezdettem.

— Ne köszönj sokat, hanem mondd el, hogy miről van szó.

— Azt hiszem . . . azt hiszem . . . hogy ügyem lesz . . .

— Miféle ügyed?

— Lovagias ügyem.

— Úgy? Érdekes. És ki volna az ellenfél?

— Azt hiszem . . . úgy érzem . . .

Volóczy füstkarikákat fújt a magasba.

— Nagyon dadogsz ma este, kedves barátom, — vélekedett. — De ha nem akarsz beszélni, majd én kérdezek. Kaptál valami kihívást?

— Azt éppen nem.

— Hát mit kaptál?

— Egy levelet.

— És mi van ebben a levélben?

ttam a papirost. A báró keresztülfu-
, azután visszaadta.

azt hiszed, hogy a gróffal lesz ügyed?

, azt hiszem. És éppen ezért kérlek . . .

zy újabb füstkarikákat fújt a mennyezet felé.

Attól tartok, hogy alaposan tévedsz, — mondta árazon.

— Hogy érted ezt?

— Tévedsz, ha azt hiszed, hogy a gróf úgynevezett lovagias elégtételt kíván tőled.

— No, de engedd meg . . . hiszen nem is tudod, hogy miről van szó.

— Csakugyan nem tudom. Többet mondok, nem is akarom tudni. De ha nem is tudok semmit, nekem is megvan a képzelőtehetségem . . . a fantáziám . . . egyszóval kitalálhatom azt, hogy miről van szó. Vagyis inkább, hogy miről hiszed, hogy szó lesz. De, amint már mondottam, ebben tévedsz. A gróf nem fogja személyes térre terelni esetleges differenciáit. Oh, nem. Esze ágában sincs, hogy így cselekedjék.

— Akkor hát mit akar tőlem?

— Bizonyára valami egészen mást, mint amit vársz tőle.

Vállat vontam.

— Igazad van, nem szabad megtudnod, hogy miről van szó. De azt hiszem, hogy ezúttal te vagy tévedésben.

Volóczy a fejét ingatta.

— Te nem ismered az arisztokráciának azt a fajtáját, amelyhez a gróf tartozik. Mert gróf és gróf között is van ám különbség. Ez odakünn nem mágnás, hanem dinaszta. Oligarcha. Ez leültet az asztalához, mert vannak szolgálattévők, akiket asztalhoz is kell ültetni. De eszeágában sincs, hogy embernek tekintsen, vagy pláne, hogy lovagias ügyet csináljon veled. Éppen olyan kevéssé verekszik meg veled, mint a parádés kocsisával.

Azt hiszem, kissé ideges lettem.

— Nem gondolod, hogy kissé túlbecsülöd a grófot és kissé alábecsülsz engemet?

Volóczy fölkelt.

— Most meg tőlem veszel rossz néven valamit. Különben mindegy. A gróf holnap tíz órakor jön. Én még holnap odaát vagyok Avaroson, mert csak holnapután utazom. Ha tehát szükséged van reám, csak egy telefon-üzenetedbe kerül és átjövök.

Megszorítottam a kezét. Alighanem el is lágyultam egy kissé.

— Te nagyon jó vagy hozzám, — mormogtam.

— Hagyjuk a szentimentálizmust, — válaszolt a báró és a hangja éppen olyan száraz volt, mint rendesen. — Abban maradunk tehát, hogyha szükséged van reám, telefonálsz. Jóéjszakát.

Azzal elment.

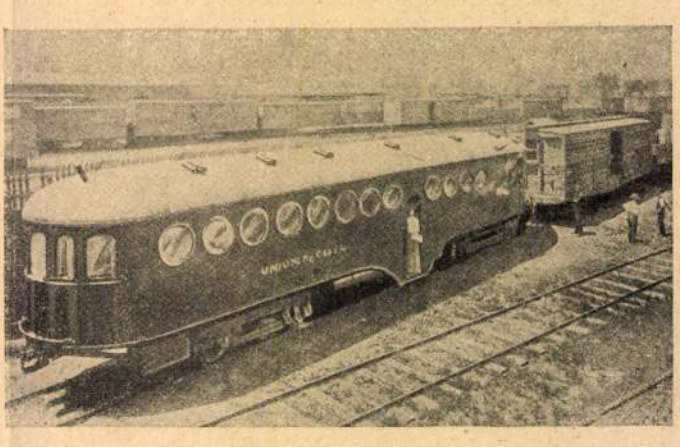

A legujabb szerkezetü vasuti motorkocsi. Az Union Pacific Torpedo Railway kétszáz lóerejü petroleum-motoros kocsija

Ellenségeink táborából. Mozgósított szamarak, amelyeket Afrikából hoztak a franciák a Somme vidékére

Apa, anya összenéztek. Az asszony szeme könnybe szökött.

— Ki ad nekik reggelit? — jajdult föl Ilonka. — Búsúlnak és sírnak...

— Vigyük vissza! — tördelte a fiúcska csöndesen.

Bánat kerekedett a szobában.

— Vigyük vissza, vigyük vissza...

Az asszony a könnyein keresztül rájuk mosolygott és megsímogatta aranybarna hajukat. Miklós is meghatódott:

— De, csacsikák, hiszen a sünöknél nem úgy van, mint az embereknél!

Megingatta fejét a kis hamupipőke-asszony, az ajka remegett. Csak a tekintetével mondta, hogy a sünöknek is van szíve; hogy a kicsi sünök is szeretik családjukat, éppen úgy, mint az ember; hogy a Teremtő Isten azoknak a szívébe is beleoltotta azt a szent érzést, mit az emberfia érez: a szeretetet és a fájdalmat, hiszen ez a kettő a világ éltetője!

— Miklós... légy szíves, vidd vissza. Látod, a gyerekek óhajtják...

— Hm!

Az ő torkát is fogta valami.

— De hogy vigyem vissza?

— Ahogy hoztad.

— De most nappal van s mit szólnak, ha meglátnak egy sünnel?

Gondolkoztak.

— Tudod, mit? Beletesszük a ruhakosárba és a két gyerek leviszi...

— Jó. Csak siessetek. Elkésem a hivatalból...

Betették a ruhakosárba.

— Szervusz...

Megcsókolta feleségét. Judásnak érezte magát. Megindultak lefelé a hegyoldalon. Az asszony utánuk lengette csipke-kendőcskéjét. A gyermekek vidáman vitték a kosarat. A sün meg sem moccant benne.

— Édesapú, tudja-e, hogy hol lakik a sün?

— Majd megtaláljuk, fiam...

A földet nézte és töprengett. Azon gondolkozott: miért nincs az embernek két szíve, hogy egyiket otthon hagyná, mikor találkára megy!

— Gyorsan, gyerekek!

Karcsika fölszisszent. A kavics megszúrta a talpát.

— Fáj-e, fiam?

— Nem...

Látta, hogy fáj. És úgy érezte, hogy nem a Karcsika kicsi talpa fáj...

A vízmosott szakadékhoz értek. Sűrű zöldág, ezer galyacska lepte végig a partot.

— No, itt lakik a sün!

Bementek a vízmosásba, végig a száraz medren s egy helyen letették a kosarat.

— Itt hagyjuk, gyerekek.

— Ne! Ne itt! Dugjuk el...

— Minek?

— Valaki meglátja és elviszi...

— De hová tegyük?

Dühösködni kezdett, hogy egy ostoba sünnel annyit kell vesződnie, de jóérzésű ember volt és belátta, hogy a sünöknek is megvan az ő igazságuk; hogy ő ebben a pillanatban a sün végzete; hogy neki úgy kell gondoskodnia a sünről, mint az Isten gondoskodik az elhagyott emberről... Végigjárta hát a vízmosást, az ágakat föl-fölemelte, úgy kereste a jó helyet. A gyerekek boldogan, szinte áhitatosan vitték utána a kosarat.

Tágas gödröt talált a part oldalán. Sűrű ágak hajoltak rá. Isten veled, sünöcske! A gödör elnyelte. Az ágak eltakarták.

— No, gyerekek!

Az órájára pillantott s az arca szinte eltorzult. Háromnegyed kilenc! S még öt percet késik az órája... De ha siet, még odaérhet. És az asszonyok is mindig késnek egy kicsit...

— Kezit csókolom, papú...

Csókra nyújtották ajkukat. Az ég ragyogott fölöttük, de a kis ártatlanok szeme még fényesebb volt...

— Pá. Siessetek haza!

A két gyerek nekiszaladt a hegynek. Megfordúlt és nézte őket. Valaki ököllel verte a szívét: szegény Karcsika úgy föl-fölkapdosta lábát a kavicsos úton!

Harag, szégyen, dac, vád és fájdalom ébredt föl benne, mind egyszerre; fergeteg tombolt a szívén. A lelkiismeret. Egy pillanatig megjelent előtte a szépasszony gyönyörű alakja, aztán kicsi vérei után kiáltott nehéz, fojtott szóval:

— Gyerekek!

Megfordultak. Intett nekik s hogy visszaszaladtak, megfogta kezüket.

— Gyertek csak... aranysünöcskéim...

— Hová, édesapú?

Magához ölelte a két kicsi koldust.

— Cipőcskét veszünk...

És a szemében a mosoly már melegen és tisztán ragyogott, mint a tavaszutói napsugár.

A magyar állam nem áldozatot, hanem busás kamat ellenében kölcsönt kér polgáraitól. Jegyezzünk az ötödik hadikölcsönre!

Ellenségeink táborából. Francia zuávok és orosz katonák az uttestre segítenek egy legördült automobilt

Ferenczyék művészete

Ferenczy Károly, Valér, Béni és Noémi kiállítása az Ernst-Múzeumban

Van valami zárkózottság Ferenczyék művészetében; nem a piacra való, szenzáció nincs benne, nem vet fel elvi kérdéseket. Maguknak dolgoznak mind. Ketten közülük, a két ikertestvér, Béni és Noémi egyáltalán nem állítottak ki eddig: nem keresték a nyilvánosságot. Károly, az apa, ama festők közé tartozik, akik azzal, hogy a maguk kedvére festettek, már elértnek vélik a kép célját. Nem egy munkáját ő maga semmisítette meg: nem volt többé szüksége rá. A Ferenczyek szótlan emberek, egymás társaságában élnek, együtt böngészgetik az irodalom ama csemegéit, amelyek a legritkább könyvesboltban kaphatók. Szeretik a sportot, annak a legzajtalanabb fajtáját, a vitorlázást, a tenniszt. Együtt élve, együtt dolgozva, ösmerik egymás eszejárását, arról sem kell külön beszélgetni. Ezek után azt hihetné valaki, hogy körülbelül egyforma jellegü a művészetük is.

Pedig nagyon másként áll a dolog. Igaz, hogy némely közös jellemvonás megcsillan ennek is, annak is a kezén. Legközelebb áll Valér az atyja stilusához. De éppen ezen a kiállításon láthatók egyuttal a különbségek is, amelyek a két festőt elválasztják. Károly rajza inkább ritmusos, határozottabb, Valér vonalvezetése feloldottabb. Az apánál inkább a tónus, a fiúnál inkább a szín felé fejlődik a festői előadás stilusa. Amaz nyugodtabb, ez inkább a változatost hangsúlyozza. Ferenczy Károly mesteri keze ezuttal főképpen egy arckép révén köti le érdeklődésünket. Egy erősen kék ruha nagy foltja mellé hihetetlen lágyan ágyalta egy arc, egy kéz formáit. Maga a gyengéd hamvasságú kék ruha sem mindennapi látvány, efféle csak ritkán sikerül. Egy nagy akt próbáját adja annak, hogy mit ért Ferenczy Károly a vonal ritmusán. Mind a két kép ebben az elrendezésben száz veszedelemmel fenyegeti a festőt. S mégis oly magától értetődőn, sugáran s egyszerűen kerültek a vászonra.

Fia, Valér nagykészségü festő, amit édesanyja arcképe, előkelő hangú, kevéssel megfestett kép, bizonyit elsősorban. Egy tömör, erősszínü zöld tájkép mutatja, mily irányban fejleszthető a tehetsége. Egy sereg rajz és rézkarc épp úgy beszámol keze biztos járásáról. A grafikának kevésbé a lineáris, mint inkább a festői oldalát aknázta ki kulturális izléssel.

Ferenczy Béni és Noémi e kiállítás ujdonságai. A maga területén, azt hisszük, mindkettő nyereséget jelent művészetünk számára. Béni, a szobrász erőteljes s mégis nyugodt aktokat és terrakotta-fejeket állított ki. A mozdulatok egészen plasztikaiak s nem illusztrálnak semmit, látszik, hogy vérbeli szobrász ragadta meg őket. Talán nem mindenkinek lesz rokonszenves a testtipus, amely e művek legtöbbjén visszatér: erős húsú, zömök emberek, hosszú derékkal, rövid lábbal. Még ezek is meglepőnek fogják találni egy-egy mellkas, egy-egy comb minden ügyeskedés és technikai fogás nélkül való megmintázását. E fafaragásokon és gipszöntvényeken jól esik látni, hogy ama kevés szobrászunk közé tartozik, akit nem csábított el az agyagkínálta olcsó hatás. Tetszetős fogások helyét oly igazi plasztikai momentumok foglalják el, mint: súly és erő, forma és egység. Egészséges útja a tanulmánynak.

A legszélsőbb pólust a művész-családban Noémi képviseli gobelin-technikájával, amely engedelmesen szolgálja legendákat mesélő vágyait. E művei stilizáló művészetet jelentenek, de ezzel még alig mondtunk valami jellemzőt. Hisz a gobelin-technika maga is biztat a stilizálásra. Itt az a plusz érdekes, amellyel a művésznő az anyag nobilis ajándékát tetézi. Nem körmönfontan keresett, hanem úgy látszik, a lélek mélyéből fakadó szeretet vezeti itt a naivan rajzoló kezet, amely önkéntelen sugallásoknak enged. Mert ezek a gobelinek valóban nem közömbös virtuóz-munkák, vagy parádés „kézimunka", hanem csupa líra. Az izlés kultiváltsága e naiv szépséggel teljes munkákat egyénivé teszi a más irányban naiv népművészeti textilművekkel szemben. Valóban, alig találhatott volna az efajta áhitatos mesemondásra megfelelőbb anyagot a színes szálnál.

A kiállított művek túlnyomórészt Nagybányán keletkeztek. Ha mégis oly sokféle — bár egyazon tűzhely melegénél születtek meg — annak a jele, hogy a nagybányai levegő valóban alkalmas a legkülönfélébb művészi formák finom kitenyésztésére. *lk.*

Nem áldozat, hanem a legbiztosabb és a leggyümölcsözőbb tőkeelhelyezés a hadikölcsönre való jegyzés!

Uj Idők 1916. XXII. 52 sz.

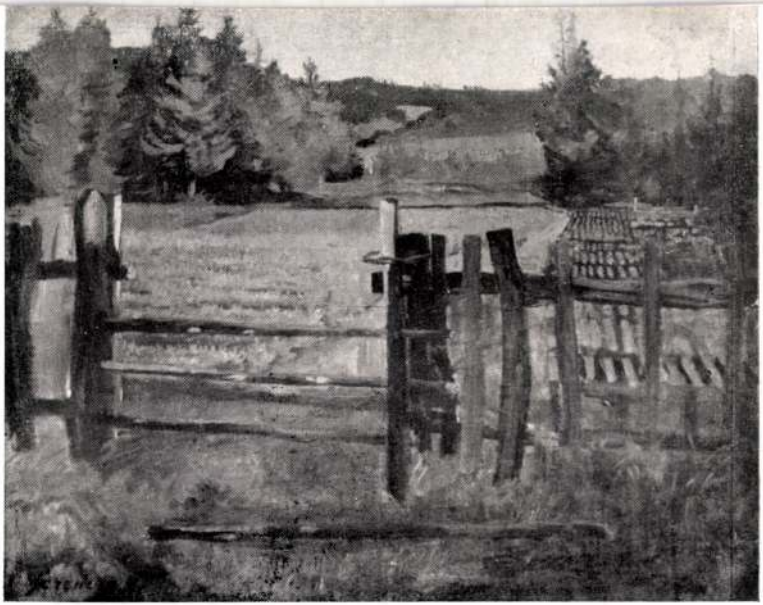

42. *Ferenczy Károly:* Nagybányai részlet.

127. *Reiter, Johann Babtist:* Női képmás.

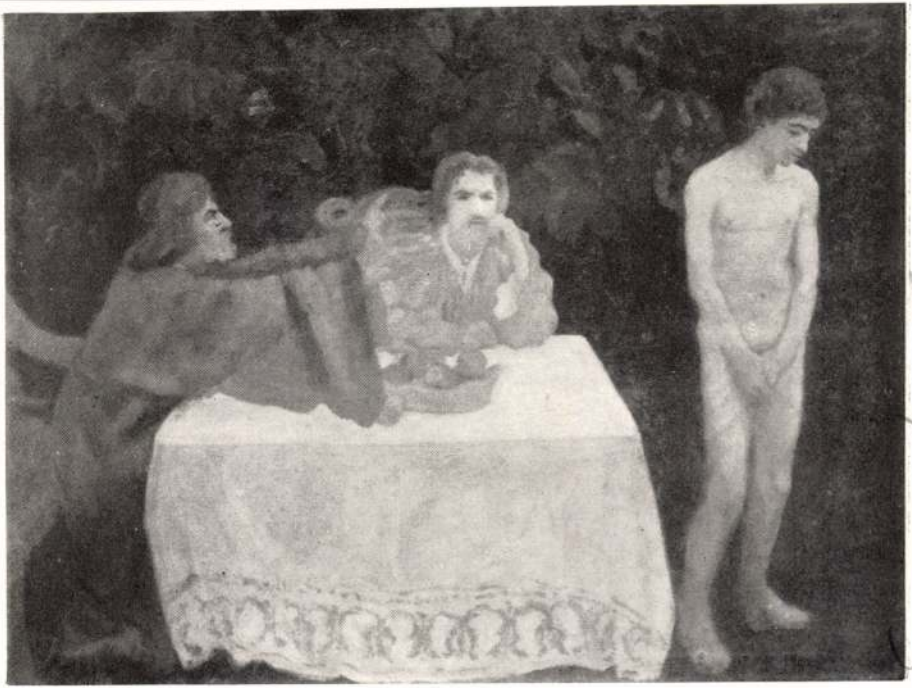

64. Ferenczy.

58. Fényes.

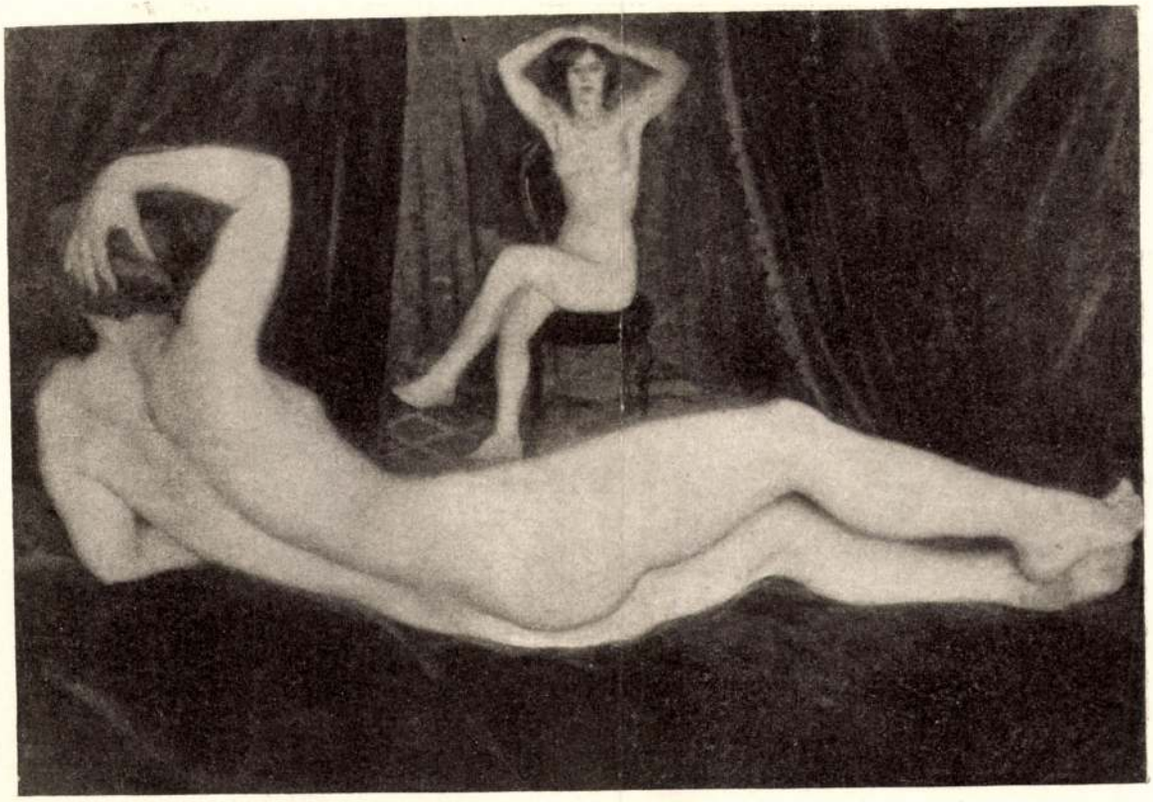

FERENCZY KÁROLY — CIGÁNYLEÁNY

elhalványulóban volt. Nem vitatjuk itt, hogy ez véletlenül érte, méltatlanul, vagy természetes folyomány gyanánt. Csak megjegyezzük, hogy két képe — egy csendélet és önarckép — meglepően hatott, temperamentumosabb és közvetlenebb stilusával. Ez nem még a Nemzeti Múzeum képtárából ismert Than-féle festésmódot reprezentálta. A modern ízléshez és látáshoz ily fajta képek, amelyeken nincs semmi professzori szárazság s amelyek csak ritkán akadnak elénk, közelebb esnek, jobban érdekelnek, bár egészen valószínű, hogy Than nem sok súlyt helyezett rájuk, ő teljesen más principiumokra építette a festői értékeket.

A másik magyar festőről, Gerhardt Alajosról, aki szintén tanult Rahltól, eddig jóformán nevén kívül alig tudtunk valamit. Egy képét láthattuk azon a kiállításon, amelyet az Ernst-múzeum «biedermeyer-kori magyar festők» műveiből rendezett, de ezenkívül homály fedte művészi alakját. Gerhardtot nem neveznénk ugyan «biedermeyer» festőnek, mint ahogy az Ernst-múzeum ily jegyű kiállításán is akadtak képek, amelyekkel szemben az az elnevezés önkényes — a lényeg azonban kétségkívül az, hogy az 1889-ben született s 1889-ben meghalt művész, egy jobb-sorsra érdemes, hivatott és küzködő talentum volt. Ezt az a hagyaték, amelyet most özvegye állított ki, egyaránt illusztrálta: néhány pompás arckép mutatta erejének viruló teljességében, más dolgok pedig azt, amivé elsorvadt, mint napi robotra utalt s abból kiemelkedni nem tudó rajztanító. Az említett mesterek mellett a bécsi piktura más, részben korábbi etappe-ot jelentő művészeit is bemutatta a kiállítás, nagyrészt magyar magántulajdonban lévő képekkel. Így Fügert és Daffingert, Canont, Amerlinget, Danhausert, Romakot, Eyblt, Einslet, a Pestre telepedett Liedert, Pettenkofent, Van Thorent, Tina Blaut, akinek most november 1-én bekövetkezett halálát is meg kell említenünk. Tina Blau a magyar művészeknek Bécsben ép úgy lelkes propagálója volt, mint amily odaadó szeretettel tanulmányozta és örökítette meg, Pettenkofenhez hasonlóan, a szolnoki vidék és népélet festői

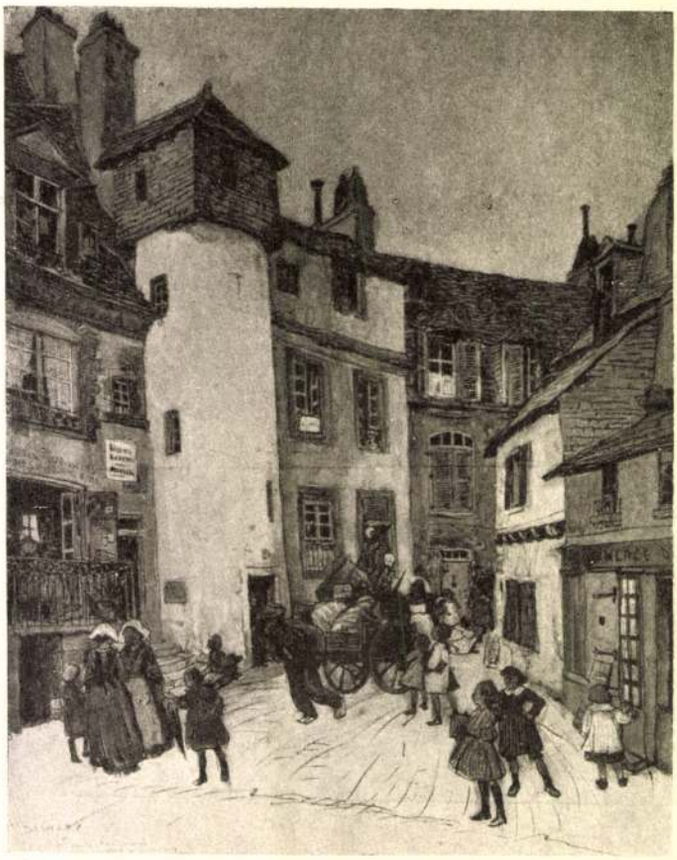

DOBAI SZÉKELY ANDOR

HURCOLKODÁS
A MUNKÁSNEGYEDBEN

érdekességeit. 1874-ben már Szolnokon fest s több mint száz képe tanuskodik ezekről a magyar földön töltött évekről. Nálunk legtöbb ily képe Kohner Adolf báró tulajdonában van.

Október 1-én és 2-án tartotta meg a Szent György Céh XXIX. aukcióját, majd október 14-én a XXX.-at. Egy valóban sokoldalú budapesti magángyüjtemény került itt árverés alá, illetve egyelőre annak csak egy-egy része. A gyüjtemény egy ismert magyar esztetikusé, kezdve régészeti tárgyaktól, képeken, iparművészeti holmikon át oklevelekig és könyvekig, gazdag és sok esetben ritka értékű anyagot ölel föl, különösen magyar vonatkozásuakat, magyar művészeti, kulturális emlékeket. Először a grafikai anyag aukcióját tartották meg, amely majdnem kétszázötven darabot tett ki, Fuchstaller, Váncza Mihály, Tyroler, Barabás, Jankó János, Kriehuber, Latkóczy Lajos, Kelety, Marastoni stb. lapjaival. Köztük találtuk Munkácsy Mihály «A regélő lovag» c. szénrajzát is, amely a sárosi művészsorsjáték 3000 koronás díját nyerte meg. A festmények közt a legjelentékenyebbek voltak Canon-nak egy 5000 koronára becsült «A zoologusok» c. festménye, Mednyánszky «Borus táj»-a, Bruck Lajos egy interienrje, Ferenczy Károly «Hid» c. képe, Szamosi Elek «Nő kalapban» c. festménye, Iványi Grünvald Béla két tájképe («Szalmakazlak, Havazás»), Karlovszky Bertalan tanulmányfeje. A gyüjteménynek okt. 14-én folytatott aukcióján Adams és Chippendale stílusú angol butorok kerültek sorra, természetesen nem egykorúak, hanem jóval későbbiek, különböző iparművészeti tárgyak, köztük nehány finom és jellemző empire-darab, egész sor holicsi kőedény, női pipere holmik stb. Az interieurszerüen rendezett kiállítás képei közt egy tájkép id. Teniers munkájának volt feltüntetve, egy vallásos kompozició Tiepolo műhelyéből valónak, egy ugyancsak kisméretű kép Claude Lorrain művének. Mindezekről természetesen —

Somogyi V.
Esti Kurir
1942. okt. 10.

Ferenczy Károly

1942 okt. 10 szombat — ESTI K

8 KÉPEK UTAZÁSA
a régi Műcsarnoktól a Szépművészeti Múzeumig

„Egy kimult képtár emlékezete" — A magyar kultúrfölény megnyilatkozása a legmélyebb trianoni gyászban

A régi Műcsarnok épületéből legutóbb minden feltűnés nélkül elköltözött az egyik legdíszesebb és legértékesebb magyar közgyűjtemény: a modern képtár.

Amikor tavaly meglátogattuk, kiakasztott tábla jelezte: «A képtár ma zárva van».

Csak a benfentesek tudták, hogy a zárás *nem ideiglenes jellegű: a képtár örökre elköltözik a régi Műcsarnokból.*

A képek átszállítása meg is történt.

A képeket a Szépművészeti Múzeumban helyezték el s az ügyre csak az a tudományos cikk hívta fel a figyelmet, amelyet *Petrovics* Elek, volt főigazgató, a kiváló művészeti író írt legutóbb «Egy kimúlt képtár emlékezete» címen az egyik folyóiratba.

A magyar Luxembourg

A régi Műcsarnok épületébe a közoktatásügyi minisztérium egyik osztálya *(iskolánkívüli népművelés)* költözött és mint egy hatalmas tábla jelzi, itt tartja üléseit a képzőművészek országos szövetsége is.

Ma már alig esik szó arról, hogy a régi Műcsarnokban a magyar Luxembourgot akarták egykor megteremteni. A *Louvre-Luxembourg* viszonylat adta a példát és a kommunizmus után, 1919 őszén megindult a munka.

A legmélyebb nemzeti gyászban, néhány nappal a trianoni szerződés aláírása után, 1920 június 13-án nyitották meg a modern galériát.

Lapokban, beszédekben egyre többen mutattak rá a magyar kultúrfölény tagadhatatlan tényére és a Trianon elleni tiltakozás egyik pompás megnyilatkozása volt a magyar Luxembourg megnyitása is.

Petrovics a galériát nemzeti képtárnak képzelte el és a magyar festészet olyan összefoglaló gyűjteményének szánta, amely számot ad minden művészi törekvésről. *Petrovics* különösen nagy szakértője a 19. század festészetének és a kiállítása lehetővé tette, hogy a látogatók áttekintsék a fejlődés menetét. Az anyagot tehát egyes koronként tagolta: *Székely, Szinyei, Munkácsy* és *Paál* képeit külön-külön teremben állította ki.

Erről a rendezésről *Petrovics* legutóbb kijelentette:

— A képtárban 141 olyan képet állítottam ki, amelyet múzeumi működésem első hat évében szereztem. Az addig raktáron vagy a múzeumon kívül (vidéken, hivatalokban) letétként elhelyezett képekből hatvanat soroztam be. Együttvéve tehát 201 olyan mű került a falakra, amely az előbbi rendezésben nem volt látható.

Megindult a nyomozás arcképek után. Petrovics megállapította, hogy a nagy magyar festők — az egy Paál Lászlót kivéve — *valamennyien festettek arcképet nem egyszer jóval különbeket, mint a hivatásos arcképfestők. Ez annál nagyobb feltűnést keltett, mert arcképekben azelőtt kimondottan hiány volt a múzeumban. Most sikerült Székely Bertalan és Madarász Viktor több portréfestményét felfedezni a nyilvánosság számára is.*

A magyar képek külföldön

A modern képtár újjászervezése nagy művészeinket több oldalról világította meg. *Így Székely Bertalan addig csak mint a nagy történeti kompozíciók mestere szerepelt a köztudatban, most a közönség elé került képmásainak, aktjainak, tájképeinek kisebb-nagyobb vázlatainak sorozata is.*

A XIX. és XX. század művészetének termékei ma a Szépművészeti Múzeumban láthatók. Kétszer hetenként csak a modern képtár van nyitva. A képtárat sok idegen látogatja. Ezek a képek nem egyszer «vendégszerepeltek» már külföldön, találkoztunk velük már a velencei Biennálékon is.

Most is szó van a magyar képek vendégszerepléséről és mint értesülünk, Csánki Dénes főigazgató Berlinbe utazott, hogy előkészítse a német fővárosban december elsején megnyíló magyar képzőművészeti kiállítást.

Csánki főigazgató Berlinből Drezdába, majd Breslauba és Bécsbe utazik, ahol szintén tárgyalásokat folytat, mert ezekben a városokban is megrendezik a magyar képzőművészeti kiállítást.

Petrovics Elek főigazgató értett ahhoz, hogy nagylelkű művészbarátokat nyerjen meg a Múzeum hívelnek s ezek képek és szobrok adományozásával, vagy pénzadományokkal tették lehetővé a gyűjtemények jelentékeny gyarapodását.

Az adományozókra utaló kis táblácskák jelzik, hogy ez a vonal 1919 óta nem szakadt meg. Ennek az állandó felfrissítésnek és gazdagodásnak nem kis része van abban, hogy a gyűjteményeket megkedveltették a magyar közönséggel.

Petrovics legutóbb egy cikkében tiltakozott néhány bántó megjegyzés ellen, amely a modern képtár újból való megnyitásakor hangzott el. „Elhúnyt embereknek is kijár egy nekrológ — írta —, még ha nem is tartoztak a legnagyobbak sorába, talán egy kimult képtár is megérdemel egy rövid megemlékezést.» Ezután az ellen tiltakozott, mintha a multban nem történt volna semmi újítás.

«1934-ben vettem tervbe a képtárak rendezését. A régi képtárt az utolsó szégig újonnan installáltam, a termeket megújíttattam, sok egyéb átalakításon kívül — hosszas kísérletezés eredményeképen — megváltozott a falak szine is. A régi képtár rendezése után került volna sorra a modern, amint ezt 1934 őszén egy újságcikkemben bejelentettem. A tervbevett rendezési munkákból azonban csak a régi képtár olasz részének új rendezését végezhettem el, mert ekkor megbetegedtem, egy félév mulva nyugdíjaztak és ezzel megakadályozták, hogy elvégezzem azt, amit múzeumi munkám befejezésének szántam és jutalmának reméltem.»

A nagybányaiak

Petrovics többször tiltakozott az ellen is, hogy ő valami különleges nagybányai kultuszt űzött volna.

Egy képtár igazgatója sohasem engedheti meg magának, hogy egyéni ízlése után menjen, hanem tárgyilagosan köteles foglalkozni valamennyi művészi törekvéssel, amelyben tehetség és komolyság van — mondotta.

A nagybányaiak gyüjtőcímen ismert művészek, mint ismeretes, eredetileg azok a fiatal festők voltak, akik Münchenben *Hollóssy* Simon köré csoportosultak. Jelszavuk a közvetlen és egyéni természettanulmány volt. *Réti* István kezdeményezésére elhatározták, hogy a nyári időszakban Nagybányára költöznek.

1896-tól kezdve ez így is történt és ezek a nagybányai művészek évről évre zárt csoportban állították ki műveiket. E csoport tagjai közül a feledhetetlen Ferenczy Károly 1917-ben, az alapító Hollósy Simon 1918-ban halt meg, a kolónia nagyjai közül többen jóval túlélték őket.

A nagybányaiak tehetsége már az 1919-ben újjászervezett új képtárban két termet töltött meg egyéni művészettel és a nagybányai hegyesvölgyes vidék dús színakkordjaival. Ferenczy Károly, a nagybányaiak egyik legjellegzetesebb alakja és képviselője 18 képével szerepelt az Új Képtárban.

Petrovics Elek nagyszabású emlékkiállítást rendezett Ferenczy kétszázhuszonkét művéből a Műcsarnokban.

Huszonöt évvel azután, hogy Ferenczy a nagybányai festők csoportjának tárlatán (1897—98) első nagybányai képeit állította ki. Ferenczy egyébként a nagybányai kolóniának haláláig hű tagja maradt.

Somogyi Vilmos

vitéz Bajor Ágost f. Kelenhegyi-ut 12. (564, 565.)
Balogh Margit f. Lovass-ut 12. (708.)
Baranski E. László f. Andrássy-ut 71. (144, 148.) E.
Barcsay Jenő f. Aradi-utca 59. (611, 613.)
Barkász Lajos f. Csillaghegy. (116.) HI, KE, KE, KE, R, TESZ.
Bathó Lajos f. Budafok, Rákóczi-ut 45. (706.)
Bálinth Géza f. Székely Bertalan-utca 2/b. (639.)
Bánovszky Miklós f. Dráva-utca 12. (548, 664.)
Bánsághy Vince f. Helemba. (143.)
Bátaszéki Horváth Géza f. Székesfehérvár, Kossuth Lajos-utca 8. (645.)
Bencúr Béla f. Gébics-utca 11. (644.)
Bencúr Ida f. Horthy Miklós-ut 16. (160, 174, 178.) TESZ.
Benkhard Ágost f. Bajza-utca 41. (156, 157, 158.)
ifj. Bernáth János f. Kelenhegyi-ut 12. (529, 533.)
Beron Gyula f. Váci-utca 82. (581, 591, 594, 597.)

37

Ma ha...

hogy

a *Nemz*...
ban a jövő h...
zik el első j...
szonötödik el...
Coubier—Tok...

Baky G...
gyüjteményes...
nap délelőtt...
meg a *Műter*...

★

a *Fővárosi Operettszínház* most vasárnap délelőtt fél 11 órakor tartja meg délelőtti nagy zenés produkcióját *Melódiamatiné* címmel.

★

az egyik legnagyobb stockholmi könyvkiadóvállalat megvásárolta *Thury* Zsuzsa „Rigó-utca 20—22" című, tavaly megjelent nagysikerű regényét.

★

azon az operettdélutánon, amely holnap, vasárnap fél 4-kor lesz a Vigadó nagytermében, Kőváry Gyula és Tapolczai Gyula konferálnak. Ők jelentik majd be az egymást soron követő művészeket, továbbá ők beszélnek majd az operettről, természetesen a magyar operettről, amely annyi slágert adott a külföldnek és amelynek remek számait ezen a hangversenyen kitűnő művészek, élükön Honthy Hannával, Orosz Juliával, Déry Sárival és Kiss Manyival, adnak elő.

★

vitéz *Jakabffy* Dezső színigazgató társulata ma este kezdi meg az ungvári szezónt *Strauss* operettjével, a *Kék Duná*-val. Az ungvári színi évad *két hónapig* tart.

★

a budai «Márkus-villa», amelyet hónapok óta építenek, ma új tető alá került és november közepére a ház egyik része készen áll, míg a másik csak a tavasz kezdetén. Márkus Emma, a nagyasszony maga vigyáz az építkezésre. Kora reggel már a «grundon» áll és estig alig mozdul el onnan. A legjobb egészségnek örvend egyébként.

★

a *milánói Scala* a hónap közepén megnyitja kapuit. Az első bemutató *Pizzetti Jövevény* és *Alfano Feltámadás* című operája lesz.

*** A velencei nemzetközi kiállításon Ciano gróf megvásárolta Aba-Nováknak, a fiatalon elhúnyt világhírű magyar festőművésznek egyik legszebb művét.**

A
HÉT
VEZÉR SOROZAT
OKTÓBER
HÓNAPBAN
AZ IDEI
ÉV
MEGLEPETÉSE!

vasárnap d. u.: A ... este: ...

Nemzeti Kamaraszinház (3, ½7). Minden este, vasár- és ünnepnap délután: Blöff.

Pesti Szinház (½3, 6). Minden este, vasár- és ünnepnap délután: A bolond Asvayné.

Magyar Művelődés Háza. Szombat (4): Filmelőadás, este (½7): Hangverseny, vasárnap délelőtt (10): Süt a nap, délután (2): Parasztbecsület, Bajazzók (V. II. 1), este (½7): Kívánsághangverseny, hétfő: Nincs előadás, kedd (6): Az ember tragédiája (A), szerda (6): Az ember tragédiája (B), csütörtök (6): Az ember tragédiája (C), péntek (6): Az ember tragédiája (D), szombat (6): Az ember tragédiája (E), vasárnap d. e. (11): Hangverseny, délután (5): Magyar nótahangverseny.

Vigszinház (3, ½7). Szombat, vasárnap este (T), hétfő (F), kedd, szerda (C), csütörtök (D), péntek, szombat d. u. (szombat d. u. bérlet II), szombat este, vasárnap d. u., vasárnap este: Christian, most vasárnap d. u.: Négy apának egy leánya.

Madách Szinház (3, ½7). Minden este, vasár- és ünnepnap délután: Potemkin.

Uj Magyar Szinház (3, ½7). Szombat, vasárnap d. u. és este: Eltévedt angyalok, hétfő, kedd, szerda, csütörtök: Nincs előadás, péntek: Főpróba, jövő szombat este, jövő vasárnap d. u. és jövő vasárnap este: Idegen asszony.

Fővárosi Operettszinház (½3, 6). Minden este, ünnep és vasárnap délután: Mária főhadnagy.

Andrássy Szinház (3, ½7). Minden este, vasárnap és ünnepnap délután: Ártatlan vagyok.

Vidám Szinház (3, ½7). Minden este, vasárnap és ünnepnap délután: Nemes Rózsa.

Royal Revü Szinház (¼4, ½7). Minden este, csütörtök, szombat, vasár- és ünnepnap d. u.: Nézze meg az embert!

Komédia Orfeum (¼4, ½7). Minden este, csütörtök, szombat, vasár- és ünnepnap délután: Régi orfeesek.

Kamara Varieté. Minden este ½7, csütörtök, szombat d. u. ¼4, este ½7, vasárnap és ünnepnap d. e. 11, d. u. ¼4, este ¼7: Vándorkomédiások.

Nemzeti Bábszinjáték (3, ½7). Kedd kivételével minden este: Az ember ninesen fából. kedd: Toldi. minden csütörtök, szombat, vasár- és ünnepnap délután: Terülj, terülj asztalkám.

Erzsébetvárosi Szinház (hétköznap 5, 7, vasárnap 3, 5, 7). Minden nap: Mágnás Miska.

Józsefvárosi Szinház (hétköznap 5, 7, vasárnap 3, 5, 7). Minden nap: Zimberi zombori szép asszony.

Óbudai Kisfaludy Szinház (hétköznap 5, 7, vasárnap 3, 5, 7). Minden nap: Száz piros rózsa.

Rádió

Állandó műsorszámok. Budapest I. 5.40: A szeretet hullámhosszán. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálata. Hangfelvétel. 6.40: Ébresztő, torna. 7.00: Hírek, közlemények, hanglemezek. 10.00: Hírek. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12.00: Harangszó, Fohász, Himnusz. 12.40: Hírek. 1.20: Időjelzés, vízállásjelentés. 1.30: Honvédeink üzennek. 2.30: Hírek. 2.45: Műsorismertetés. 3.00: Árfolyamhírek. 4.20: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 4.45: Időjelzés, hírek. 7.00: Hírek magyar nyelven. 9.40: Hírek. 11.00: Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. 12.00: Hírek.

Vasárnap, október 11.

BUDAPEST I. 7.30: Reggeli zene. **8.15:** Hírek. **8.30:** „Őszinte beszéd". **9.00:** Gör. kat. szentbeszéd. **10.00:** Ref. istentisztelet. **11.00:** Róm. kat. szentbeszéd. **12.15:** Levente-műsor. **2.55:** Felolvasás. **1.10:** Postászenekar. **1.45:** Időjelzés, hírek. **2.00:** Művészlemezek. **3.00:** Földművelésügyi előadás. **3.45:** Katonazenekar. **5.05:** Rádiózenekar. Barabás Sári közreműködésével. **6.00:** Sporthanqképek. **6.23:** Rossini-zene. **6.35:** Szeleczky Zita verseket mond. **7.05:** „Egy pesti ház zenés keresztmetszete". **8.00:** Gr. Klebelsberg Kunó emlékezete. **8.15:** Népszínműrészletek, közben sportközlemények. **10.15:** Fúvószenekar. **11.00:** Tánclemezek. **11.25:** Magyar nóták.

BUDAPEST II. (288.5 m.) **12.15:** Schubert-zongorahármas. **3.00:** Hanglemezek. **5.00:** Cigányzenekar. **6.00:** Sőtér István előadása hanglemezekkel. ... Ber ... -zene. **6.00:** Német nyelvoktatás. **6.30:** Cigányzenekar. **7.15:** Vidám históriák. **7.30:** Operettrészletek. **8.1°:** Közvetítés Kolozsvárról. **8.30:** Rácz Aladár cimbalmozik.

Film

Sz. = szomb., ü. = ünn., v. = vas.

ADRIA (ADMIRAL) (Tel.: 353—707): **Kádár kontra Kerekes** (Tolnay). (¼4, ¼6, ¼8, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

ALKOTÁS (Telefon: 355—374): **Az 5-ös számú őrház** (Jávor). (¼4 ¼6, ¼8, sz. ½2, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

ANDRÁSSY (Telefon: 124—127): **Egy éjszaka Erdélyben** (Szeleczky). (¼4, ½6, ½8, v., ü. 11 és ½2-kor is.)

ÁTRIUM (Tel.: 154—024 és 153—034): **A harmincadik** (Páger). (½4, ½6, ½8, v. és ü. ½2-kor is.)

BARLANG (BROADWAY) (T.: 422-722): **Pinokkió.** (½2, ¼4, ½6, ½8.)

BELEZNAY (STUDIO) (T.: 225—276): **Igy szeret egy férfi** (Gigli). (11, ½2, ¼4, ½6, ½8.)

BELVÁROSI (Telefon: 384—563): **Ninocska** (Greta Garbo). (½3, ½4, ½5, ½6, ½7, ½8, v. ½2-kor is.)

BELVÁROSI HIRADÓ (T.: 181—244): **Visszaemlékezés Gömbös Gyulára. — Rajzos Híradó a hadirepülőgépekről. — Különhiradó. — Híradók.** (Előadások 10—21 óráig.)

BETHLEN (Hollywood) (T.: 225-003): **Dr. Kovács István** (Páger). (¼4, ¼6, ¼8, sz., v. és ü. ¼2-kor is.)

BUDAI APOLLO (Telefon: 351—500): **Kádár kontra Kerekes** (Tolnay). (½4, ½6, ½8, v. és ü. ½2-kor is.)

CAPITOL (Telefon: 134—337): **Gung vacsora.** (½2, 3, 5, 7, v. és ü. 11, ½2, 3, 5, 7.)

CSABA (SAVOY) (Telefon: 146—040): **Dr. Kovács István** (Páger). (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

DAMJANICH (Telefon: 425—144): **Ninocska** (Greta Garbo). (¼4, ¼6, ¼8, v. és ü. ¼2-kor is.)

DEÁK (DÉCSI) (T.: 121-343, 125-952): **Gentryfészek** (Tolnay). (½2, ½4, ½6, ½8.)

DUNA (LLOYD) (Telefon: 111—994): **Dr. Kovács István** (Páger). (¼4, ¼6, ¼8, v. és ü. ¼2-kor is.)

ERZSÉBET (VESTA) (T.: 222—401): **Óz, a csodák csodája.** (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)

FORUM FILMSZINHÁZ (IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189—707, 189—543): **Szélvész kisasszony** (Lilla Lilvi). (3, 5, 7, v. és ü. 11-kor is.)

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (T.: 222-499): **Visszaemlékezés Gömbös Gyulára. — Rajzos Híradó a hadirepülőgépekről. — Különhiradó. — Hadi.iportok. — Híradók.** (Előadások 9—21 óráig.)

HOMEROS (Telefonszám: 496—178): **Szerelmi vihar.** (½4, ½6, ½8, v., ü. ½2-kor is.)

IPOLY (T.: 292—626): **Kádár kontra Kerekes** (Tolnay). (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

JÓZSEFVÁROSI (Telefon: 131—316): **Kádár kontra Kerekes** (Tolnay). (½4, ½6, ½8, sz., v., ü. ½2-kor is.)

KAMARA FILMSZINHÁZ (T.: 423-901): **Elhagyatva.** (11, ½2, ¼4, ½6, ½8.)

KASZINÓ FILMSZINHÁZ (T.: 185-329): **Házasság** (Muráti). (¼4, ¼6, ¼8, sz., v. és ü. ¼2-kor is.)

KORZÓ (T.: 182—818): **A király bolondja** (Michel Simon). 3, 5, ¼8, v. és ü. 11-kor is.)

KULTUR MOZGÓ (Telefon: 188—120): **Egy éjszaka Erdélyben** (Szeleczky). (¼4, ¼6, ¼8, v. és ü. ¼2-kor is.)

MESEVÁR (ELIT) FILMSZINHÁZ. **Virrasztás** (Carole Lombard). (½4, ½6, ½8, v. és ü. ½2-kor is.)

NEMZETI APOLLO (ROYAL APOLLÓ) T.: 222—002): **A harmincadik** (Páger). (3, 5, 7, sz. 1, 3, 5, 7, v. és ü. 11, 3, 5, 7.)

NYUGAT MOZGÓ: Kádár kontra Kerekes (Tolnay). (¼4, ¼6, ¼8, sz. ½2, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

OMNIA MOZGÓSZINHÁZ (T.: 130-125): **Gentryfészek** (Tolnay). (½4, ½6, ½8, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

OTTHON (Tel.: 146—447): **Ninocska** (Greta Garbo). (¼4, ¼6, ¼8, v. és ü. ¼2-kor is.)

PEST (PALACE) (Telefon: 221—222): **Vadmacska.** (Lupe Velez). (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)

PETŐFI (ODEON) (Tel.: 428—478): **Kádár kontra Kerekes** (Tolnay). (½4, ½6, ½8, v. és ü. ½2-kor is.)

RADIUS (Tel.: 122—188 és 170—514): **Babylon** (svéd film). (¼4, ¼6, ¼8, sz., v. és ü. ¼2-kor is.)

RÁKÓCZI (PHÖNIX) (T.: 428—326): **Kádár kontra Kerekes** (Tolnay). (11, 1, 3, 5, ¼8).

SCALA FILMSZINHÁZ (T.: 114-411): **Házasság** (Muráti). (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

SZITTYA (CITY) (Telefon: 111—140): **A harmincadik** (Páger). (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

SZIVÁRVÁNY (REX) (Tel.: 228—020): **Kádár kontra Kerekes** (Tolnay). (¼4, ¼6, ¼8.)

SZÉKELY (OLYMPIA) (T.: 423—188): **Ninocska** (Greta Garbo). (11, ½2,

A lelkes nagybányai bevonulás vezére Hollósy volt, a munka vezére azonban már nem ő, hanem a nálánál hasonlíthatatlanul jobb anyagból ötvözött Ferenczy Károly (1862–1917). Nincs még egy festőnk, kinek fejlődése ily vaskövetkezetességü, kinek a művészetről vallott felfogása etikailag hasonlóan magasrendü lett volna. Ferenczy pályája a legszebbek egyike mit magyar művész leírt, kiányoznak belőle a vakító, sustorgó kirobbanások, a zseniális rögtönzések szikrái; viszont élete-művét oly szilárdan, egyes, részeiben egymásra feszülően építette ki, mint ahogy a voltozatok készülnek.

Aránylag későn ébredt elkiva-

tottságának tudatára. Gyermekkora Budapesten telt el, majd a magyaróvári gazdasági akadémiát végezte el s nem is gondolt arra, hogy az ecset munkásává szegődik. Csak midőn unokahugával, későbbi feleségével megismerkedett, ki festegetett, szólalt meg benne valami homályos sejtelem. Megnősült, Itáliába utazott, az alakuló bizonyosság izgatottá tette. Münchenbe látogatott el, hol tanulmányait bemutatta Hollósynak, majd Nápolyba sietett sonnan vissza Münchenbe. Tépelődéseiből 1887-ben bontakozott ki. Párisba ment s beiratkozott a Julian iskolába, mely vele egy időben s utána oly sok magyar növendéknek adta meg az első útbaigazításokat. Megismerkedett Csók Istvánnal és Iványi Grünwald Bélával, velük együtt Robert-Fleury és Bouguereau tanítványaként dolgozott. Velük együtt lelkesült Bastien-Lepage és Dagnan-Bouveret stilusáért, de mynézte Puvis de Chavennes műveit is, melyek a lényegest kiemelő dekoratív összefoglalásukkal és nyugalmukkal már ekkor feltüntek neki. Párisban készült első vászna, Kallós Ede arcképe (1889, Budapest, Grépművészeti Múzeum), mely a francia késői naturalizmus jegyében fogant. Az akadémizmus nagyhépű hivatalosságával, de még Munkáczy Zord drámaiságával szemben is, már a tárgy, az ingujjra vetkezett szobrász-kolléga, ki szivességből modellt ül, mennyi tisztaszivű közvetlenségről tanúskodik. Az alkalmi rendetlenséget, véletlen pózt szerény színezés festi alá. Finom tónusfátyolon keresztül tekint a modell a nézőre, íme Ferenczy későbbi művészetének sok jellegzetes tulajdonsága csillan meg már az első vásznon.

Nyaranta a soktornyú, festői dunamenti városkában, Szentendrén dolgozott. Két évi párisi tanulmány után további négy évre (1889 – 1892) itt telepedett le. A magánybavonulást elsiette. Technikai felkészültsége nem volt még teljes. A Szentendrén készült képek nem tartoznak érett művei sorába, noha a Bastien-Lepage-i „finom naturalizmus" – így nevezte Ferenczy ezt a stílust – sokat közülük a maga halkszavúságában is rokonszenvessé tett.

A szentendrei egyedüllét éveit felváltva 1893-ban Münchenbe költözött át, immár nem annyira a tanulás, mint a serkentő környezet kedvéért s ezzel megkezdődött művészetének egyenes vonalú fejlődése. A finom naturalizmusból kiinduló művek halk poézissel telnek meg, mint a Madárdal (1893) (Budapest, Szépművészeti Múzeum) vagy az Önarckép (1893) (Budapest, Ernst Lajos gyűjteménye) ~~mindkettő a Szépművészeti Múzeumban~~. A Bastien-Lepage-i, széles teret adó képtipus helyet ad a természet közelről nézett, redukált részletének, melyben az ember úrrá lesz környezetén. A Madárdal tompa vörösruhás nőalakja például csaknem teljesen kitölti a képet, mellette csak a fatörzsnek s néhány lombágnak jutott hely, a szembeforduló Önarckép hasonlóképpen minden figyelmet magára koncentrál. Az a lehelletfinom gyengédség, mely a Madárdal jelenetét, az Önarckép derengő, bontakozó formáit átlengi, nem a motivumból fakad, hanem kívülről árad rá, a festő lelkéből. Körvonalazza már alkotójuk egyik legsajátosabb értékét, az ünnepi áhitatot, a művészi alakítás magasrendűségébe, erkölcsi küldetésébe vetett hitet, mely Ferenczy legigénytelenebbnek lát-

szó műveit is megtölti:

A fejlődés logikája mindjobban elsodorta a finom naturalizmustól, melyet müncheni korszakának elején már csak feltételesen vallott magáénak. Két egymással ellentétes festői mód titkait kutatta, s igyekezett azokat összhangba hozni: a foltfestést és a dekoratív hatást más szóval a természethűséget és a képszerűséget. Az Ádám (1894, Budapest, ~~Barta Sándor gyűjteménye~~ Szépművészeti Múzeum) és az Archaeologia (1896, Budapest, Szépművészeti Múzeum) a finom naturalizmus fölé emelkedett, teljesen a maga útján járó Ferenczy terveiről árulkodik. Az előbbin az erdő sűrűje elé állított hatalmas férfiakt széles foltszerkesztésben elevenedik meg. A megvilágítás egyenletesen oszlik el robusztus formáin, a foltokban való megjelenítés azonban csak a körvonalakig ér, melyeknek biztos, éles megvonása a műbe dekoratív tendenciákat csempész. Még határozottabb a dekoratív törekvés az Archaeologiában, melynek különös, kettős elosztása, a templomromnál ásó munkásokkal salul a föld mélyében szunnyadó szoborral szinte a plakátszerűség határáig viszi el a kompoziciót s e hatást fokozza az alakok erős fekete kontúrozása, a természet szecessziós síkdíszítménnyé transzponált alakítása. Ez utóbbi ~~kép~~ emlékezetbe idézi párisi éveit, melyekben Puvis de Chavennes művészete megragadta, maga a mű freskószerű tompa színkezelése is a francia festő tanulmányozására vall.

Kísérletek ezek, az új útra lépő Ferenczy elszánt próbái; de olyfélék melyek beleépülnek a továbbiak folyamatosságába. Próbálkozásai mindig eredményesek voltak, experimentumai hatékonyak, mert a zárt profléma körén belül maradtak, nem kalandoztak el. Az Ádámon és főképp az Archaeologián bebizonyult, hogy

a két különféle festői módnak, a síkban való összefogása nem vezet teljes eredményre. A természethűség és képszerűség viszonyának tanulmányozása továbbra is napirenden maradt, azt lehet mondani, egész művészete e kérdés vizsgálatának és megoldási változatosságának nagyszerű hegyláncolata.

Idáig jutott, midőn a nagybányai mozgalom a tettek vizére lendült és magával ragadta. Elhagyta Münchent s családostól letelepedett Nagybányán, hol 1902-ben Hollósy távozta után Grünwalddal, Rétivel és Thormával együtt szabadiskolát alapított. Természetrajongása szerencsésen találkozott össze a nagybányai csoport lelki összetételével. A nagybányai táj biblikus hangulata, nagy egysége a természet fokozott ismeretére, poézisének meglesésére, tolmácsolására serkentette. Feladta, legalább is egy időre, dekorátív szándékait, melyet a természet nem látszott igazolni; a képszerűséget a folthatás szervezettségében keresté. A Hegyi beszédet, melyet több változatban festett meg s a legkészebbet közülük elégedetlenségében feldarabolta (első változata 1896-ból a Szépművészeti Múzeumban), e szinte uhdei témát mely Krisztus tanítása köré modern ruhás alakokat gyűjt, már egy világ választja el Bastien-Lepage részletességétől. Ünnepi, áhitatos hangulat lengi át a tanítást, mely nem annyira a krisztusi igéket, mint a természetben felolvadó pantheizmust látszik hirdetni. Az erdő sűrűje, mely a kis tisztás vegetációjába ágyazott csoportot körülveszi, az elhangzó fenkölt szavak hangulati kisérőzenéje. A képteret egyenle-

tes, bágyadt megvilágitás járja át, a zöld szín változatos harmóniái széles foltokban rezegnek szét a térben.

Az ember és természet viszonyának kutatásában mázkor még inkább az emberre esik a hangsúly. A József eladják testvérei (1900, Budapest, Fővárosi Képtár) c. nagyméretü képen például a figurális kompozició mindennél fontosabb, a természet ezúttal kopár, mélyvonalú pusztasággá sorvadt, jelentősége annyi mint a díszleteknek. Ferenczy célja ezúttal a nagyszabású kompozició volt, erre vallanak a szélesen tagolt, nagyvonalúan megjelenített alakok, kiknek láncolata a fiatal József ben ér el legkiemelkedőbb pontjához. Ha a néző arra gondol, Munkáczy hogy oldotta volna meg ugyanezt a tárgyat, kitetszik a változás, mely festészetünk szellemi hátterében végbement. Biblikus, irodalmi izü téma, drámai pillanat, mely Munkáczyt kétségtelenül a különböző lelkiállapotok hatásos jellemzésére ihlette volna. Ferenczy is célos a történetre, illetve a történet csak átdereng a kompozíciós feladat megoldásán, annak ürügyül szolgál. A monumentális csoportosítás alig észrevehetően hajlik a dekorativitás felé, bár a festő a csoportokat térbe állította és levegősen fűzte össze. Talán párisi emlékei is eszébe jutottak, elsősorban Puvis freskói, azoknál azonban sokkalta térieseb, sokkal naturalisztikusabb izü, dekoratív voltában sokkalta tartózkodóbb. Ennek a dekorativ ~~[illegible]~~ hajlamnak Ferenczy késői művészetében nagy szerep jutott.

A korai vásznak finom naturalizmusával szemben ecsetvonásai mindinkább nekibátorodtak, szinezése pedig nyers erővel telt meg. Az ujabb Önarckép (1899, Budapest,

Szépművészeti Múzeum), mely önmagát palettával a kezében, festés közben örökíti meg, színbelileg tartózkodó, de széles, merész ecsetvonásokban kel életre. A Cigányok-ban (1901, Budapest, Szépművészeti Múzeum) felharsannak az új színek, a laza kompozíciót éles, erős effektusok tartják össze. Ez a képe a kolorisztikus naturalizmus mesgyéjén mutatja, közvetlenül az impresszionizmushoz érése előtt.

Ferenczy már a múlt század legutolsó évében eljutott fejlődésében a pleinairig, mint kisebb igényű kísérletei (Gesztenyefák, Napsütés stb) mutatták. Azok a kérdések, melyekkel foglalkozott, szükségképpen az impresszionizmus felé vitték. A természet szeretetteljes vizsgálata a bastien-lepagei finom formáktól és világos tónustól a nagyszabású előadáson keresztül, színeit felszabadítva megérttette vele a naturalizmus utáni törekvéseket. Izgatta a tiszta festőiség problémája s megoldását az impresszionizmus körén belül kísérelte meg.

Az új század legelején festette első érett pleinair képeit, mit sem tudva Szinyeinek egy nemzedéknyi távolból átködlő tettéről. Időbelileg kétségtelenül negyedszázaddal a francia eredmények mögött haladt, de a késést feledteti; hogy logikusan jutott el e pontra s a felmerülő problémát önállóan oldotta meg. Csak a feladat volt közös, a teljes megvilágítás természetbeni hatásának vizsgálata. Pálfordulásról vagy éppen elvek szegreakasztásáról nem lehet beszélni. Ferenczy művészete zökkenő nélkül haladt tovább, célként továbbra is változatlanul a „kolorisztikus naturalizmus szintétikus alapon" való elérését tűzte ki; mint 1903-ban írta, legfeljebb eszközei-

ben gazdagodott. Mély jellegzetes művészetére, hogy pleinair képeit semleges világítású, sőt sötétes képek váltogatják, jeléül annak, hogy a napsütés nem örökös a természetben sem, illetve hogy a formából és színből szőtt világmindenség a fényen kívül is rendelkezik ihlető erővel.

Pleinair képei remekei e műfajnak. A Fürdés (1902, Budapest, magántulajdon) heves, forró napsütésével, mely a tárgyak formai tagoltságát reszkető, csillogó foltokká lazítja, az impresszionizmus legjellegzetesebb alkotásaival rokon, messze túl Szinyei; a nagy úttörő kezdeti pleinairjén. Monet festészete járt e csapáson, azzal a különbséggel, hogy Ferenczy a harsogó fénynek nem áldozott fel mindent, nem ötletszerüen vágta ki a természet egy részét, hanem alakította képtárgyát. Az amit szintetikus előadási módnak nevezett, jellemzi napsütéses vásznait is: a kép építve van, részei a rejtett dekorativ hajlandóság értelmében egymáshoz szervezve. A művészet szentebb volt előtte, semhogy világítási jelenséget egyszerű megörökítésévé süllyedjen, a napsütés nem cél, csak eszköz volt. Bármennyire közelébe ért a pleinair új elveinek, sohasem vált belőle, éppen alakító, rendező hajlandósága miatt impresszionista festő.

Andaházy Kasnya Béláné tulajdona

Ugyanebben az évben készült a Márciusi est (1902, Budapest, Szépművészeti Múzeum), a művész egyik legjellegzetesebb alkotása. Tárgy szerint csaknem igénytelen. A kerítés előtt két kocsi várakozik, hátrébb a kép jobbszélén kis falusi templom tornya fehérlik. Bágyadt tavaszi nap ferdén söprő, búcsuzó sugarai világítják meg a tájat. A gyér

napsütés hangulati elemmé nemesedett, általában a líra rendes hordozó hangjai járják át a friss levegőt. A tárgy választásában tartózkodó nemesség, megjelenítésében férfias líra ütközik ki, olyan sajátosságok, melyek Ferenczyt mindennél jobban jellemzik. Kompozíciója maga a szervezett rend, nincs négyzetentúlnyúlása a képnek, mely formában, színben, valőrben, a képelemek egymáshoz való viszonyában ne lenne helyén. Ferenczy mindenkor a teljes megoldás híve volt, s vásznai az impresszionizmus korára valóban vázlatszerűen hatnak, noha a szó eredeti értelmében nem vázlatosak; a kép nem részletekben, hanem a maga egészében jelenik meg s minden ecsetvonásának pontosan körülhatárolt, szükséges szerepe van. A Márciusi est mély költészete szervezett renden keresztül világított át, nem szeniális rögtönzés, hanem tervszerű munka eredménye.

Fel lehet-e sorolni valamennyi jelentékenyebb vásznát e ritka művésznek, ki pesti festészetünk történetében a Hagyomány gyökeret-eresztését, kötődését jelenti? A fürdési egyenletes, teljes megvilágítása után árnyékpoltok tűnedeznek fel. A szabadban dolgozó festőnő (1903, Budapest, Szépművészeti Múzeum) alakján, szőke hajában villog a napsugár, de körülötte árnyékpoltok homályosnak, ezeknek a poltoknak a pénnyel való ritmikus váltakozása teremti meg a kép szerkezetét. Ismét példa arra, hogy a pleinairisták hívével szemben szervezőn használta a fény effektusát, mint egyik képalakító elemet a test körül. Körben épp ebben az időben megfestette Malonyay Dezső arcképét (1904, Budapest, Szépművészeti Múzeum), melyben nyoma sincs

világítási problémáknak, sőt az egész mű egy töretlen helyi színen, a munkaköpeny kék ragyogásán épül fel. Átfogó egyszerűségében e portré egyik legkiválóbb alkotása, csak tüzetes vizsgálat mellett tűnik ki, hogy mily kevés eszközzel készült.

A természethűség és képszerűség kettősében ezúttal az elsőé a nagyobb szerep. A Fürdés előtt (1904, Budapest, magántulajdon) c. hatalmas vászna egy férfit ábrázol, ki a napos parton vetkezni kezd. Mellényét már kinyitotta, most veti le a habátját, vállainál megvillan az ing fehérsége. A motivum friss és közvetlen, természete szerint egyáltalán nem ünnepélyes. A sietős, befejezetlen mozdulat került a kép középterébe, mögötte átló irányában csillogó folyó látszik. A férfialak fekete öltözékét még a napsütés sem lazíthatja fel, a pleinair tájban sziluetthatású, s e hatás érdekében körvonalai változatosan, de igen pontosan elhatárolva jelennek meg. Az impresszionista képszerkezetben íme, ismét dekoratív tendenciák kapnak szerepet, illuzórikussá téve az előbbinek jelentőségét. A Napos délelőtt (1905, Budapest, Szépművészeti Múzeum) mérges zöld lugasi lombjában, mely a figurákkal egyenrangú szereplő, ismét felvillan a dekorativitás vágya. A tiszta festősség egymagában nem elégítette ki. Tovább ment, mint ő mondotta, a szintétikus alap felé.

Második korszaka, mely a finom naturalizmus termékeit váltotta fel s Nagybányán a természet előtt illetődött meg, ezekkel a sajátos pleinair képekkel zárul. 1905-ben munkássága elismeréséül a Képzőművészeti Főiskola tanárjává nevez-

ték ki s ezzel művészetének új fejezete kezdődött meg, az utolsó, mely haláláig tartott. Teleit Budapesten töltve, a műtermi munka révén új problémákba mélyedt, a zárt térbe állított alakos kompozíció kérdései izgatták.

Ez az utolsó korszaka takarította be a legszebb termést, jeléül a fejlődés következetességének. A képek javarésze zárt interieurben játszik, melyben az ember a legfőbb, úgyszólván egyetlen szereplő. A kettős arckép (1908, Budapest, Szépművészeti Múzeum ~~magántulajdon~~), melyet Béni fiáról és Volmi leányáról festett, mutatja a változást. A függönnyel elzárt vékony térrétegben két alak jelenik meg, a fiú, ki nyujtózó mozdulattal a középtérben ül s a mellette álló leány. A kompozíció nem szimmetrikus, de változtathatatlannak tűnik. Az alakok erőteljesek, plasztikusak, helyi színek révén kelnek életre. A képszerűség túlsúlya itt kezdődik meg, a kompozíciós problémák előtérbe kerülésével.

Ha ebből a világból még visszatért a szabad természetbe, mint A vörös fal (1910, Budapest, magántulajdon) esetében, már a külvilág változatosságának csak jeleit hintette el. A vörös háttér, a csíkos asztalterítő rendkívüli erejű dekorativitása, a két álló alak foltdá való egyszerűsödése a szintézis felé vezető utat mutatja. A képszerűség új megfogalmazásában áldozatokat követelt, a színes foltok elnyelték a gazdag részletességet, redukálták egy-két erősebb akcentusra, de nem egyszerűsítették síkdíszítménnyé. A formák megtartották téri alakjukat, tömegüket, szen-

ben az új festészetnek azzal a szárnyával, mely Gauguin hatása alatt a szőnyegszerű dekorativ összegezés hívének csapott fel.

Utolsó művei nagyrészt női aktokat ábrázolnak, hol fekete, hol vörös háttér előtt. Ezekben a képekben a körvonal igen erős szerephez jut. A fehér test és a vörös vagy fekete háttér szükségképpen tisztán elhatárolódik egymástól s az elhatárolódás ritmikája, az akt egységes fehér foltja a kép egyik legfontosabb éltető eleme. Semleges hátterük a figyelmet az aktra összpontosítja, mely nemcsak körvonalaiban, hanem tömegeiben is dekorativ rendeltetésű. A foltokban való festés, Ferenczy kedvelt eljárása símább, összefoglalóbb ecsetkezelésnek adott helyet, mely azonban foltokból való eredetét mindenkor elárulja. Az út legvégén egy Pietà-kompozició (1913) áll, melyet a művész elégedetlenségében feldarabolt, csak fényképből és megmaradt részleteiből ismeretes. Dekorativ fantáziája ebben a műben jutott el a legkifejezőbb formanyelvhez. A kép szerkezete az aktképek tanulságaiból adódott: semleges háttérből tiszta körvonalaik révén kiemelkedő plasztikus tömegek bontakoznak ki, ezúttal négy figura, a fekvő Krisztus s az őt körülvevő három sirató alak, pompás kompozicióban egyesítve. Olyan ez a kép, a művész fejlődése szempontjából, mint nagyvárost jelző szemafor: a sinek új; nagy állomás felé közelednek, a dekorativ hatás és foltszerkesztés közötti ellentét az előbbinek győzelmével végződött, anélkül hogy Ferenczya teret és tömegszerűséget olcsó plakáthatás kedvéért feladta volna.

Itt, az ígéret földjének kapujában szakadt meg a gyönyörű pálya, mely a maga erejéből végigszántott az új művészet valamennyi addigi birtokállományán, együtt haladt

szek vissza-visszatérnek, mint kopár, forró pusztaság vándora a hűs forráshoz. A külföldi hatásokból kiépülő magyar festészet Ferenczy munkássága óta eresztett kitéphetetlen gyökereket a magyar földbe, körötte képződött egy kis oázis, míg a távolban idegen szél hordta idegen magvakból kelt magános pálmák kókkadoztak. A külfölddel való eleven (gyakran sajnos túleleven, szolgaian alkalmazkodó) kapcsolatok azóta sem, máig sem szüntek meg, de e nagy művésznek köszönhető, hogy van derékhadunk, mely sajátosan helyi, magyar s egyúttal aktuális problémák felvetésével és megoldásával együtt halad a külföldi nagy fejlődéssel. Ez legfőbb művészettörténeti jelentősége Ferenczynek, ki Munkáczy istenáldotta zseniálitásának, Szinyei felvillanó korszerűségének fokát nem érte el, de ebben a mindennél fontosabb feladatban, a Nagy Parlag rendszeres művelésében a legnagyobb szolgálatot tette azok körül, kik Magyarországon eczetet vettek kezükbe.

Folytatása
Thorma Jánosnál

a fejlődésével, anélkül hogy annak vérmérsékletére kölcsönzött volna. A kiindulópont Bastien-Lepage volt, a finom naturalizmus, de ami utána következett, Tornyai legsajátabb eredményét jelenti. A nagybányai csoportnak ez a művészet többet adott, mint amennyit kapott tőle. Később bennélt a frissen pezsdülő budapesti művészéletben, anélkül hogy annak hatása csak egy centiméterrel eltérítette volna útjából. Kétségtelen hogy a Bastien-Lepagehoz kapcsolódó elindulás mai szemszögből, a nagy összefüggések utólagos ismeretének nézőpontjából tekintve elkészült volt, mint maga Bastien-Lepage művészete az impresszionizmus mellett. Kétségtelen az is, hogy pleinairi képei nemcsak a nemzetközi fejlődés kiindulópontjához, de Szinyei korábbi eredményeihez mérve sem voltak a legaktuálisabbak, sőt ~~akkoriban~~ tizenöt-húsz évvel elkéstek. Így rendkívüli kvalitású művészetnél, melynek az iskolán pleinairnál a műhöz való viszonya volt, a kései nem kárhoztatható, annál kevésbé, mert Tornyai stílusának későbbi szakában, az addig rejtett összefogó sajátosságot kivirulásával a korszerűséget a maga erejéből érte el, az impresszionizmus utáni törekvéseknek egyéni hangot adott. Általános érvényű, tisztult felfogása, művészetének hasonlíthatatlan nemessége és erkölcsi tartalma képessé tette a magyar hagyomány kialakítására. Kinos rokonszenvek, megbecsülésre méltóbb alakja ez új magyar festészetnek, mint Tornyai károly. A művészet soha nem kerülhet nyugalmi állapotba s ma már az ő megoldásait messze maga mögött hagyta. De a festői hitelét, erkölcsi küldetésének, magasztosságának érzését ő vetette meg azzal a belső hagyománnyal együtt, melyhez a mai művé-

Ferenczy Károly

Genthon Könyvetől

KISHIRDETÉS

10 MILLIMÉTER ÁRA 3 P ★ ÁLLÁS—OKTATÁS 1.50 P

Vidéki nagy malom keres

azonnali belépésre fiatal, keresztény, kereskedelmi végzettségű férfi, vagy női hivatalnokot. Szakmában gyakorlottak előnyben. Kimerítő ajánlatok «Elömenetel» jeligére TENZER hirdetőjébe, Szervita-tér 8.

„OLLA"
GUMICIKKEK KIVÁLÓAK

HASZNÁLT férfi-, női és egyen- **ruhákért**
felosztatott háztartásért! LEGTÖBBET FIZET FREUND, Dobozi-utca 27 Szövetcsere! T.: 142-673

Törött fogsorát
2 óra alatt 3 P-ért megjavítom Műfog P 3, fehér fémfog P 8, aranyfog P 28. Foghúzás, fogtömés. Trautmann, áll. vizsg. fogász. Podmaniczky-utca 18. I. emelet 5. Telefon: 128—101

Használt férfi-, női és **egyenruhákért**
egész háztartásért **szenzációs árat** fizetek. Szövetcsere. Gerstl. István-út 28. T. 426-547

GYÖNGYSELYEM
PRIMA VILÁG MÁRKA DONNA
GUMIKÜLÖNLEGESSÉG

Összecsukóságyak
Ágysodrony vaságyak, csőbútorok, afrikmatracok PROHÁSZKA gyárából Gr. Zichy Jenő-u. 46. Fióküzlet Üllői-út 7

Nyelvtanárnő
német, angol, francia, olasz. Kezdőknek gyors, haladóknak legmagasabb társadalmi, kereskedelmi kiképzés. Nagymező-utca 43. II 7/a. Tel.: 329-326.

Öröklakások
1—2 szobás komfortos és hallos garzon, most építendő házban. Pannonia-u. 17. T. 125-957

HASZNÁLT
férfiruhákért MINDENKINÉL TÖBBET FIZETEK. SCHWARCZ, Kazár-u. 16. Telefonáljon 228—044

Vennék zongorát
vagy PIANINÓT priváttól sürgősen, készpénzért. T.: 11-59-34

Perzsaszőnyeget
vesz legmagasabb árban Sternberg, Dob-u. 2. Telefon: 342-937

BRILIÁNST,
aranyat, ezüstöt legmagasabb napi árban veszek. RÓZSA, Dohány-u. 1/b. Tel.: 226—159

FRANCIA-NÉMET
speciális, gyors nyelvoktatás. Telefon: 421—016.

TIZ PENGŐÉRT
tanítom könyvelni amíg mérlegképes könyvelő lesz. «20-éves praxis» jeligére kiadóba.

ANGOLT
született angol tanártól. Tel.: 155-211

Használt ruhát és mindent
drágán vesz. Ia szövetre becserél Nutovits, Népszínház-u. 26. T. 141-467

ESTÉLYI UTCAI menyasszonyi ruhák, kabát, bunda, selyemfüggönyök eladók KAUFMANN kereskedőnél, Izabella-utca huszonöt I em. 8

EGYPENGŐÉRT
magyar, német TAXIGÉPÍRÁS minden időben. JURKOVITS. Telefon: 493—645.

Ma még teljes választékot talál legolcsóbban a világ legjobb zongoráiból: részletre is
LYRA
rt, Magyarország legnagyobb zongoratermében Erzsébet-krt 18.
Kitűnő külföldi 600-tól. Bérlet! VÉTEL! Csere! Szállítás! Hangolás! Telefon: 222-616.

SVÁBHEGYI
Majestic
Lomnic. Kis Majestic., 5-em. luxuspenzió a Fogasmegállónál
Az üdülők paradicsoma
Legn. komfort. Fürdőszobás, erkélyes lakosztályok. Hidegmeleg folyóvíz. Tündéri kilátás. Diétás konyha. Árak P 9-tól. Telefon: 165—416 v. 165—286.

Vennék művészlemez gyűjteményt (esetleg gramofonnal) 1925 év utánit
Telefon: 224-014

Fiatalos estélyi ruhák Ferda Manyinál

GEOFFROY
ANGOL MESTER
V., BERLINI-TÉR 5.
MAGÁNCSOPORTOK
(2—3—4 résztvevő). Kezdőknek, haladóknak legmagasabb fokig. Új csoportok o héten kezdődnek.

Nyug. főkönyvelő
vállal évi mérleg készítést, könyvek rendbehozását, órakönyvelést. Megkeresések «Megbízható munkaerő» jeligén a kiadóba.

BRILIÁNST
megbízólmnak keresek magas árban aranyat veszek
SCHWARCZ DÁNIEL ékszerész. Károly-körút 16. sz.

VENNÉK VARRÓGÉPET
Használtért jó árat fizetek.
Telefon: 224-014

Perzsaszőnyeget
nagyon magas árban veszek
T. 189-148 FARAGÓ, Váci-u. 21

Úri lakás
és ellátás elegáns villában, napi 8 pengő. AVASI PENZIÓ, Miskolc, Papszer-u. 20. T.: 18-44

Amatőrfényképezést
tanít a világ egyik legismertebb fényképész-lapillusztratora Telefon: 151—575

BRILIÁNST
ékszert, aranyat és ezüstöt legmagasabb árban veszek Singer Egyetem-u. 11 Kérem a pontos címre ügyelni.

Autó szakiskola
tökéletes kiképzést nyujt műhelygyakorlattal. Hatóságilag vizsgáztat. Kerber, Terézkörút 7. sz. Telefon: 224—862.

Taxigépírás
perfekt. T.: magyar-német **138-896**

2 soros szmokingöltöny
kölcsönzése óriási választékban. Sebestyén VI., Király-utca 59. Telefon: 425—611

Amerikai nyelvmester,
amerikai kanadai, ausztráliai ANGOLT tanít. Tel.: 112-032 Értesítés 4-től 7-ig.

Még mindig legolcsóbbak a **női táskák**
CSÁNGÓ FERENC bőrdíszművesmesternél
csak IV.,
SZERVITA-TÉR 4
(udvarban.)

RUHA
sportmellény
BŐRKABÁT
ESŐKABÁT
legolcsóbban
Márton és Szász
BÁLVÁNY-UTCA 3.

KERESZTÉLY
hírneves
ZONGORA TERME
Vilmos császár-út 66. Legjobb zongorák legolcsóbban részletre is!
Csalódás sohasem érheti!

FOTOKÓPIA FÉNYMÁSOLÁS
-Grafotyp-
MŰSZAKI NYOMDA
NYUGATINÁL
KÁDÁR-U. 4 TEL. 113-901

SI BALLON ESŐ-KABÁT sportmellény
Brück Bálvány-u. 2 (Rigler mellett)

IVORY töltő-toll IVORY csavar-iron
„IVORY"
üzem. Király-u. 44. Javítások.

Franciát-németet
levelezést tanít francia-német egyetemeken végzett bölcsészdoktornő. Tel.: 29-81-69, 2-től 4-ig és 7 után.

Könyvelését, adóügyét
lelkiismeretesen és jutányosan végzem. Telefon: 366—677.

Füstölt LIBAMELL
és comb, orth kóser, kg-ja 4.20 franko. Olvasztott libazsir napi áron. HEISZ-nél Debrecen, Simonffy-utca 5.

ARANYAT
ezüstöt, briliánst, perzsaszőnyeget legdrágábban vesz ek. fehérneműt, ruhaneműt. JÓZSEF KÖRÚT 58

OROSZ nyelvtanításért
szép szobát adok, esetleg fizetek. Orosz Linguaphont veszek. Telefon: 496—119

LEPEDŐ
törülköző asztal és ágynemű eladó. Andrássy-út 28 földsz. 5.

Legtöbbet fizetek
férfiruhákért Rottenberg, Akácfa-utca 65 Tel 428-244 Lev. hívásra jövök.

HÁZIPART, biztos megélhetésűt átvenne izraelita intelligens. Részletes ajánlatok ármegjelöléssel «Esetleg csendestárs» jeligére kiadóba.

Londoni **angol tanár**
speciális, gyors rendszerrel, tökéletes kiejtéssel tanít. 421—016

Családi házat
keresek. Részl. árajánlatot kér Lipótvárosi Penzió, Szt. István-körút 1.

Az ESTI KURIR hirdetése eredményes!

Hogyan ítéli meg a modern bíró *a gyermekbűnözők cselekedeteit...*

Burián Imre dr. tanácselnök nyilatkozik a magyar gyermekbíróságok úttörő kezdeményezéséről és a gyermekbűnözés különös eseteiről

A modern bíró feladata nem könnyű, amikor bűnöző gyermekek felett kell ítélkeznie. Érett, felnőtt emberek ösztöneit a józan ész és a felelősségérzet fékezi, így cselekedeteiket is könnyebb elbírálni, a gyermeki bűnözést azonban óvatosan és rendkívül nagy figyelemmel kell megítélni. Csendben munkálkodó, színvonalas bírói karunk e tekintetben is mindig a *legnagyobb elismerést* vívta ki magának. *Ujitásaival és módszeres kisérleteivel* már gyakran keltette fel széles körök érdeklődését. Legújabban *Avedik* Félix dr., a büntetőtörvényszék másodelnökének elgondolásait megvalósítva,

új és érdekes eljárási módszert alkalmaz megint a magyar gyermekbíróság.

Felkerestük dr *Burián* Imre tanácselnököt és megkértük, hogy adjon felvilágositást nekünk az új gyermekbíráskodási gyakorlatról, amelytől szakkörökben is elég nagy eredményeket várnak. *Burián* dr. szívesen válaszolt a hozzá intézett kérdésekre.

„Büntetés vagy orvosi kezelés"

— A gyermekbíróságok gyakorlatában azt szeretnők megvalósítani, — magyarázta —, hogy minden gyermek, aki a fiatalkorúak bírósága elé kerül, *azt kapja meg, amire szüksége van.*

Büntetést, ha ezzel sikerül eredményt elérnünk és gyógykezelést, kórházi elhelyezést azok számára, akiknek orvosi kezelésre van szükségük.

Tulajdonképen *Németh* Péter dr. kuriai bíró indította meg az új módszer alkalmazását, amikor a gyermekeket pszichológiai vizsgálatnak vetette alá *Avedik* Félix dr. másodelnök ezt a kezdeményezést magáévá tette, sőt fejlesztette. A bűnöző gyermekeket eddig sem büntettük meg. A javító nevelés vagy dorgálás nem a megtorlás célját szolgálta, most azonban

néhány hónap óta minden gyermeket orvossal vizsgáltatunk meg, vajjon nem szenved-e kóros eredetű lelki vagy testi betegségben.

Vitray Antal dr., *Szecsődy* Imre dr. vagy *Bakody* Aurél dr. egyetemi magántanárok végzik el ezeket a vizsgálatokat és ha gyanú merül fel, hogy *a büntetendő cselekmény hátterében valamilyen betegség rejtőzik, akkor igyekszünk a gyermeket* meggyógyitani.

A modern bíró orvosi és pszichológiai vizsgálat alapján ítéli meg a gyermekbűnözők cselekedeteit.

— A modern kor szellemét akarjuk ezzel bevinni a gyermekbíráskodásba és

eddig sehol a világon még nem alkalmazták ezt a módszert, úgyhogy a kezdeményezés érdeme — folytatja Burián Imre dr. — a miénk.

Statisztikát akarunk összeállitani munkánk eredményéről, egyelőre azonban — magától értetődően — a kisérlet végeredményét még nem látjuk.

A javitóintézetek

— Milyen eredményeket mutatott fel a régi eljárás? — kérdezzük.

— Átlagosan a gyermekbíróság elé került fiatalkorúak

javulási aránya 75 százalék.

Nagy és értékes eredményeket érnek el a *javító-nevelő intézetek is.* Itt külön meg kell említeni *Lord Weardale Ecsery*-úti leányintézetét, ahol minden hónapban egyszer teadélutánt rendeznek, — az intézetből eltávozott volt növendékek részére. Ezek a teadélutánok igen látogatottak és valóban megható ragaszkodást mutatnak a volt „bűnözők".

Nagyszerű munkát végez a „Jó pásztor" apácazárda is. A javulási arány itt igen magas: 99 százalék.

— A leányok, vagy a fiúk közül kerül ki több gyermekbűnöző?

— *A fiúk közül.*

A gyermekbűnözőknek csak egyharmadrésze leány, kétharmadrész fiúgyermek.

Viszont a leányok átlag nehezebben gyógyithatók, mint a fiúk.

— Statisztikai kimutatás szerint mi a leggyakoribb bűneset a fiatalkorúaknál?

— Legnagyobb számban a *közveszélyes munkakerülés fordul elő, de ez még nem jelent feltétlenül romlottságot, csak a nevelés hiányát és akaratnélküliséget.*

Gyakori a lopás is. Jellemző azonban, hogy itt a bűn indoka főleg a torkosság, vagy a mozi, esetleg a cigaretta.

Néha ellenállhatatlan kényszernek engedve, a *fővárosi gyermekek vidékre szöknek.*

— Gyilkosság elő szokott fordulni a fiatalkorúak bűnözésében?

— Igen ritkán. *Zempléni* Dénes borzalmas esete óta nem volt a gyermekbíróság előtt ilyen váddal terhelt fiatalkorú.

A család és a bűnözés

— Terheltség, vagy családi körülmények játszanak-e szerepet?

— A bűnözési statisztika szerint minden gyermeknél, aki idekerül, megállapitható, hogy *súlyos családi defektusban szenved.*

Törvénytelen származású, árva vagy elhagyatott gyermekek sokkal könnyebben sodródnak a bűn útjára. Átlag a gyermekbünözők 85 százalékánál állapitható meg ilyen motivum.

Azok a gyermekek, akik rendezett családi körülmények között élnek, inkább *alkalmi botlásokat követnek el és a visszaesés igen ritka.*

— Sok fáradságba kerülhet egy megrögzött gyermek megjavitása? — tesszük fel a kérdést.

Több szeretetet!

— *Leginkább a szülők nehezitik meg a dolgunkat.* Akadnak olyanok, akik idejönnek könyörögni, büntessük meg gyermekét és mikor elénk kerül és úgy látjuk, el kell szakitanunk régi környezetétől, vad, hisztérikus jelenetet rendeznek.

A gyermekeknek sok-sok szeretetre van szükségük. A szigorra daccal és hazugsággal válaszolnak és nem jelentkezik náluk semmi szándék a megjavulásra,

de ha valaki őszinte szeretettel közeledik feléjük, akkor kinyilik a szívük, őszintékké, közlékenyekké, jószándékúakká válnak.

— Milyen intézményekkel lehetne meggátolni, vagy csökkenteni a gyermekbűnözést?

— Talán a legnagyobb szükség *a család kötelékeinek megszilárditására volna.*

Abban a családban, ahol az anya csak odahaza dolgozik és gyermeke nevelésére fordithatja idejét, sokkal ritkább a bűneset.

Szükség volna az anyák részére pedagógiai tanfolyamokat is szervezni. Ebből csupán egy működik Budapesten, a *Bajza*-utcában, amely igen szép eredményeket mutathat fel. Meggyőződésem szerint azonban

szükséges volna visszaállitani a család felbonthatatlanságát. Az elvált házasságokból származó gyermekek rendkivüli módon megsinylik állapotukat.

— Mindent összegezve, mint mondottam, *nekünk kell pótolnunk a bünöző gyermekeknél azt a szeretetet, amelyet odahaza, széthullott családjukban nem kapnak meg,* — mondta végül *Burián* Imre dr. — Itt valóban meg is kapja, amire szüksége van, mert valamennyien, akik a gyermekekkel a fiatalkorúak bíróságánál foglalkozunk, nagyon megszeretjük őket.

A magyar bíróságnak valóban minden oka megvan, hogy büszke legyen eredményes munkásságára, amely most a gyermekbíróságnál bevezetett új módszer segitségével ismét gazdagitja sikereit és világhirét.

Zsitvay Imre

FERENCZY–RIPPL RÓNAI–KERNSTOCK

A *Tamás-galéria,* híven az 1941 évre szóló terveihez, első kiállításán három nagymesterünk, *Ferenczy* Károly, *Rippl-Rónai* József és *Kernstock* Károly grafikai munkáit gyüjtötte össze. Buzgó és fáradtságos munkát végzett dr. *Gombosi* György, a kiállitás rendezője, amikor a magángyüjtők birtokában lévő anyagot felkutatta, s a tulajdonosoktól megszerezte, hogy bemutathassa.

Igy elevenedik meg előttünk *Ferenczy* Károly mütermi élete. Négy-öt változatban vázolja fől a fekvő nőt, többször rajzolja meg a komédiásokról készült müve alakjait s tudva, hogy mit akotott, gyönyörüség a kezdetet is látni. Nagy számban kerültek napfényre *Rippl-Rónai* József vázlatai, rajzai. A kilencvenes évektől 1925-ig, amikor önarcképét vázolta fől az influenzás beteg művész. Analitikai tanulmány ez a müremek; talán öt perces munka. Elénk toppan duzzadó erejében *Kernstock* Károly, a hihetetlenül biztos vonalvezetésü nagy mester. Két bámulatosan finom női aktja szinte felbecsülhetetlen értékü. Sorozatban látjuk lovaskompozicióinak számos vázlatát, a lovak mozgásáról készült tanulmányait, a férfi alakjainak vázlatait. Mindahárom nagy mesternél föltárul, nemcsak a műhelytitok, hanem valami abból a rejtélyből, abból a titokzatos fogalomból, amit ihletett művészetnek nevezünk.

(b. m.)

— **Házasság.** *Schilling* Aranka (Rákospalota) és *Lénárt* Gyula (Rákospalota) e hó 5-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kovács Emmy és *Rados* Pál jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Balázs Blockner Klára és dr. *Egyedi* László jegyesek.

— **Az „Élelmiszer Ujság"** legújabb száma gazdag tartalommal most jelent meg. Mutatványszámot szívesen küldenek.

CSAK FELNŐTTEKNEK!
VIVIANE ROMANCE
Nápoly a **CSÓKOK TÜZÉBEN!**
SAVOY — A forró szenvedélyek filmje! Francia filmremek! — PÁTRIA

Olasz hivatalos jelentés:

Valahol Olaszországban, jan. 7.

(Stefani.) **Az olasz főhadiszállás 214. közleménye:**

Január 5-én estefelé a védelem utolsó ellenállása is megszünt Bardia körül. Csapataink 25 napon keresztül a vitézség legragyogóbb példáit mutatták és igen súlyos veszteségeket okoztak az ellenségnek. Súlyos volt a magunk vesztesége is hadianyagban és emberéletben, halottakban, sebesültekben és eltüntekben egyaránt.

Tobruk ellen intézett ellenséges légitámadás során a tengerészeti légvédelem két ellenséges repülőgépet lelőtt.

A görög harctéren sikeres rajtaütéssel fontos állást foglaltunk el és az ellenség által hátrahagyott nagymennyiségü fegyver és lőszer esett kezünkbe. Kedvező eredményü járőrcsatározás során több foglyot ejtettünk.

Ellenséges repülőgépek megtámadták egyik támaszpontunkat; egy Blenheim-gépet lelőttek a légvédelmi ütegek.

Egy légi vadász-alakulatunk harcba keveredett ellenséges repülőgépekkel, amelyek közül hármat lelőtt. Egy másik alakulatunk kedvezőtlen légköri viszonyok mellett eredményesen bombázott egy fontos ellenséges katonai célpontot. Valamennyi repülőgépünk visszatért.

Kelet-Afrikában Tesszenei vidékén, a szudáni határon, tüzérségünk megfutamított ellenséges gépesített osztagokat. A harctér többi részén tüzérségi és járőr-tevékenység folyt. *(MTI)*

Kedden vagy szerdán átalakul a francia kormány

Genf, január 7.

(Német Távirati Iroda) **Mint Vichyből jelentik, hétfőn este 7 órakor miniszterközi megbeszélések voltak, amelyen résztvettek a legfontosabb minisztériumok képviselői.**

A 9 óra tájban végetérő megbeszélések után kormánykörökben megerősítették azt a hirt, hogy most már sor kerül a kormány újjáalakitására.

A Darlan—Huntziger—Flandin-ból álló szükebb kormánybizottság megalakitásán kívül hir szerint több miniszteri tárcában is változás történik. A kormányátalakitást valószinüleg már kedden vagy szerdán végrehajtják. *(MTI)*

Leahy tengernagy megbeszélést folytatott Flandinnel

Vichy, január 7.

(NST.) **Leahy tengernagy, az új amerikai nagykövet, aki vasárnap érkezett meg Vichybe, semmiféle nyilatkozatot nem akart adni. Az amerikai nagykövet hétfőn délután a Hotel du Pare-ba ment, ahol Lozé protokollfőnök fogadta, akinek átnyujtotta megbizólevelét. Ezután a nagykövet rövid beszélgetést folytatott Flandin külügyminiszterrel. Ötnegyedórai tartózkodás után Leahy tengernagy ismét elhagyta a Hotel du Pare-ot.**

A nagykövet — mint ismeretes — Roosevelt elnök levelét hozta magával Pétain tábornagyhoz, de hir szerint a levél tartalmát ő maga nem ismeri. A francia államfőnél kedden tesz először látogatást. Az amerikai nagykövet első fogadtatása igen szivélyes volt. Általános dolgoktól eltekintve azt hiszik, hogy a francia—amerikai barátság elsősorban gazdasági és emberiességi problémákra irányul.

Filov Salzburgba utazott

Szófia, január 7.

(Bud. Tud.) **Ideérkezett jelentés szerint Filov bolgár miniszterelnök tegnap az esti órákban Bécsből Salzburgba utazott, hogy találkozzék Ribbentrop német külügyminiszterrel.**

MEGHOSSZABBÍTOTTÁK a német–szovjetorosz áruforgalmi egyezményt

Berlin, január 7.

(NST.) **A Németország és a Szovjet-Unió között fennálló áru- és fizetési-forgalmi egyezményt 1942 augusztus 1-ig meghosszabbitották. Az egyezmény általános jellegü és nincs benne meghatározva a jelenlegi árucsereforgalom terjedelme és összetétele.**

Legfinomabb a Kosztelitz Lavendula.

Cáfolják Borisz király németországi útjának hirét

Szófia, január 7.

(KH) **Hivatalos körök határozottan megcáfolták azt a külföldön elterjedt hirt, mintha Borisz bolgár király Németországba utazott volna. Hangsúlyozzák, hogy az uralkodó háromnapos vadászaton volt és hétfőn már vissza is tért Szófiába.**

A TŐZSDÉK

TERMÉNYTŐZSDE

Az áru- és értéktőzsde szokványbizottsága a kétnapos szünet előtti ülésén megállapitotta az időszerüen száraz kukorica megengedett legmagasabb víztartalmát.

Az árellenőrzés kormánybiztosa május 1-ig félhavonkénti időtartamra megállapitotta az időszerüen száraz áru víztartalmát, úgy, hogy ezúttal a *megengedettnél magasabb víztartalmú kukoricák bonifikációját szabályozta a bizottság.*

Január 2-től 15-ig a kukorica legmagasabb víztartalma 24 százalék és ha efölött van a szállított áru nedvessége, a térités 1 százalék víztöbbletnél egy, 2 százalék víztöbbletnél kettő, 3 százaléknál 3.5, négy százalék víztöbbletnél öt százalék. Egyébként a gabonapiacon az árak nagyobbára változatlanok voltak, amiben a magpiacon része volt annak a körülménynek is, hogy egyes cikkek ára a mult héten lényegesen emelkedett.

ÉRTÉKTŐZSDE

A két napos szünet után ép olyan barátságos volt az üzlet irányzata, mint szombaton, az áremelkedések azonban még jelentékenyebbek voltak.

A meglehetősen nagyarányú fedezővásárlásokon kívül vételi megbizások is érkeztek a piacra, a kinálat azonban, különösen a favorizáltabb részvényekben, egészen minimális volt. Megint megtörtént ilyenformán, hogy kisebb vételeket is csak akkor lehetett teljesiteni, ha magasabb árfolyamokat engedélyeztek.

A szombati záróárfolvamokhoz képest emelkedett a Kőszén 5.5, Bauxit 7, Műtrágya 4.25, Hungáriamalom, Nasici 3—3.5, Magyar Acél, Magyar Cukor szintén 3.5, Kender, Trust 2.5, Dreher 7, Gschwindt 85 pengővel, azonkivül sok más részvénynél volt 1 pengő körüli áremelkedés.

A kötvények közül az 1914-es ára 2 pengővel emelkedett, szilárd volt a bankrészvények irányzata is a magánforgalomban.

Amai hivatalos árfolyamok

	Előző napi zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemz. B.	203.—	205	204.7
I. M. Bizt.	—	445	440.—
Fonciére	—	44	43.5
Concord. m.	—	—	3.30
Hung. mal.	35.—	37.75—38.25	38.—
Bauxit	212.—	215.5—224	219.—
Beocsini	14.7	15.25—15.75	15.5
Borsodi sz.	12.9	13—12.9	12.9
Kohó	22.75	22.75—23.25	23.—
Drasche	14.—	—	16.5
Aszfalt	6.30	6.50	6.40
Kőszén	413.—	418—420	418.5
N.-bátony	45 75	45.75—46.25	46.—
Salgó	42.8	43.3—44.4	43.75
Urikányi	32.7	32.8—34	33.9
Pallas	6.—	—	6.50
Fegyver	47.—	46—47.8	47.5
Ganz	22.15	22.4—22.9	22.6
Láng	63.—	—	63.—
Acél	46.5	51—50	50.—
M. vagón	35.5	—	35.5
Rima	99.—	99.7—100.75	99.75
Schuller	36.—	—	36.—
Nova	20.5	21	21.—
Trust	52.35	53.4—54.8	54.8
Államvasút	8.25	—	8.25
Délcukor	102.—	103—104	103.—
M. cukor	109.5	112—113.25	113.—
Georgia	27.25	26.3—27.5	27.5
Izzó	—	137—139	138.—
Dreher-H.	169.—	176—177	176.—
Gschwindt	1100.—	1200	1200.—
Polgári sör	—	175	175.—
Mezőgazdas.	58.—	—	60.—
Goldberger	56.—	57—58	57.5
M. kender	20.—	—	22.—
Pamutipar	40.—	40	39.5
Sz. kender	71.—	—	71.—
Chinoin	21.3	21.8	21.8
Műtrágya	43.—	47.25	47.25
Klotild	15.—	—	16.—
Gumi	60.5	61.5	61.—
Vasúti forg.	23.5	25—24.15	24.15
Telefon	9.90	9.90	9.90

Államadósság, kötvények, záloglevelek:

1940. évi ptjegy 100 (100), Beszkártkötvény A) — (8), I—V. hadikölcsön 6% 0.23 (0.22), VI—VII. 0.18 (0.18), II—VII. 5.5% 0.18 (0.18), 1910. évi fővárosi kötvény 4% 182 (182), 1914. évi 4.5% 340—341.9 (341.75), 1927. évi 6% 110 (109.75).

Tobruknak két védelmi övezete van

London, január 7.

(NST) **Az angol lapok északafrikai tudósitói azt irják, hogy az olasz arcvonal most Tobrukon halad át, de hozzáteszik, hogy Tobruknak két védelmi övezete van.**

Bardia, mint ismeretes, mindössze egy védőövvel rendelkezett.

Londonban nagy megelégedést keltett ROOSEVELT BESZÉDE

London, január 7.

(NST.) **Roosevelt elnök beszédének szövegét még a hétfő esti órákban megkapta Churchill miniszterelnök és Eden külügyminiszter. A két politikus azonnal hozzáfogott a beszéd tüzetes tanulmányozásához. Minthogy eddig egyikük sem nyilatkozott Roosevelt üzenetével kapcsolatban, hivatalos körök is tartózkodnak minden véleménynyilvánitástól.**

Az angol külügyi hivatalhoz közelálló körökben máris megállapitják, hogy a beszéd Londonban nagy megelégedést keltett. Arra számitanak, hogy rövidesen módositják a Johnson-törvényt, amely szerint az Egyesült Államok nem nyujtanak hitelt olyan államnak, amely nem törlesztette minden korábbi tartozását. Remélik, hogy a Johnson-törvény megváltoztatása nemcsak az amerikai hadianyagszállitást gyorsitja meg, hanem lényegesen megkönnyiti a szállitmányok eljuttatását is Amerikából Angliába. Nyilván abban reménykednek, hogy módositják a hadiövezetre vonatkozó előirásokat is.

Washington, január 7.

(KH.) **Roosevelt beszédét, amelyet a kongresszushoz harmadszori megválasztása alkalmából intézett, az amerikai törvényhozás páratlan ovációval fogadta. A közönség számára fenntartott helyeket zsúfolásig megtöltötték az izgatott hallgatók. A diplomáciai páholyok szintén túlzsúfoltak voltak. Valójában a washingtoni teljes diplomáciai testület felvonult, hogy szem- és fültanuja legyen a történelmi beszédnek. Roosevelt beszéde után a kongresszus formálisan újból négy évre megválasztotta őt az Egyesült Államok elnökének. Ezután áttértek a napirenden szereplő programpontok tárgyalására.**

A kongresszus katonai bizottságának elnöke törvényjavaslatot nyujtott be a Johnson-törvény hatálytalanitására. A Johnson-törvény, mint közismert, megtiltja az Egyesült Államoknak, hogy pénzés áruhitelt nyujtsanak olyan államoknak, amelyek még a világháborúból kifolyólag adósai az Egyesült Államoknak. Ez a törvény volt az, amely lehetetlenné tette, hogy Amerika hitelt nyujthasson Angliának, miután az angolok háborús adósságuk egy részét még nem törlesztették le.

A második törvényjavaslat, amelyet a kongresszus elé terjesztettek, további 400 millió dollár megszavazását kéri hadihajó-építés céljaira. Ebből az összegből új tengerészeti támpontokat akarnak épiteni a nyugatindiai szigeteken, továbbá a csendesóceáni partokon és át akarják alakitani azokat a flottatámpontokat, amelyek a csendesóceáni szigeteken vannak, de már elavultak. E törvény megszavazása lehetővé teszi, hogy az Egyesült Államok a jövőben ugyanolyan nagyságú flottával rendelkezzenek, mint Anglia.

„Japán jól tenné, ha előkészülne az Egyesült Államok támadására“

Tokió, január 7.

(Német Távirati Iroda) Nakamura tengernagy a *Hocsi Simbun*-ban foglalkozik a Csendes-óceán katonai helyzetével és rámutat arra, hogy az Egyesült Államok, úgy látszik, lebecsülik Japán erejét, ha azt hiszik, hogy gazdasági nyomással ránehezedhetnek Japánra.

Az Egyesült Államok a jelek szerint úgy vélik, hogy kedvük szerint ujjat húzhatnak Japánnal. Japán azonban *sohasem hátrálhat egy lépést sem,* mert Kelet-Ázsia újjárendezése élet vagy halál kérdése számára.

Japán ezért *jól tenné, ha előkészülne az Egyesült Államok támadására. Talán csak ezzel lehetne elkerülni a háborút az Atlanti-óceánon.*

Ha viszont Japán megkisérelné, hogy kitérjen az Egyesült Államok nyomása elől, az Egyesült Államok mindinkább kiterjesztené hatalma körét és az összetüzés elkerülhetetlenné válnék.

43 millió dollár repülőgép-motorokra

Newyork, január 7.

(KH) **Az illetékes minisztériumok hivatalosan bejelentették, hogy az amerikai kormány 35 millió dollár értékben újabb szerződést irt alá a Curtiss—Wright-repülőgépgyárral.**

Ez a szerződés kizárólag repülőgépmotorok szállitására szól. Ugyanakkor 8 millió dollár értékben kapott megrendelést a General Motors Co.

KIADJA A LIBERTAS IRODALMI ÉS LAPKIADÓ VÁLLALAT K. F. T.
Hozzánk beküldött kéziratokat, okmányokat nem őrzünk meg, azokért felelősséget nem vállalunk

Felelős szerkesztő: LOVÁSZY MÁRTON
Szerkesztő: DR. RÁTKAI KÁROLY
Felelős kiadó: DROZDY GYŐZŐ vezérigazgató

Hungária Hirlapnyomda R. T., Budapest, V. ker., Vilmos császár-út 34.
Felelős: vitéz Bánó Lehel igazgató

2-IK HÉT STUDIO *Ismeretlen ellenfél*

3-IK HÉT CASINO *Notredamei toronyőr*

3-IK HÉT CITY *STAN ÉS PAN A REPÜLŐ ÖRDÖGÖK*

4-IK HÉT PALACE *Igen vagy nem?*

TERMÉSZETESEN HUNNIA-FILMEK

Ferencry Károly

153. Szíesta.

153

Ernst Múzeum aukció

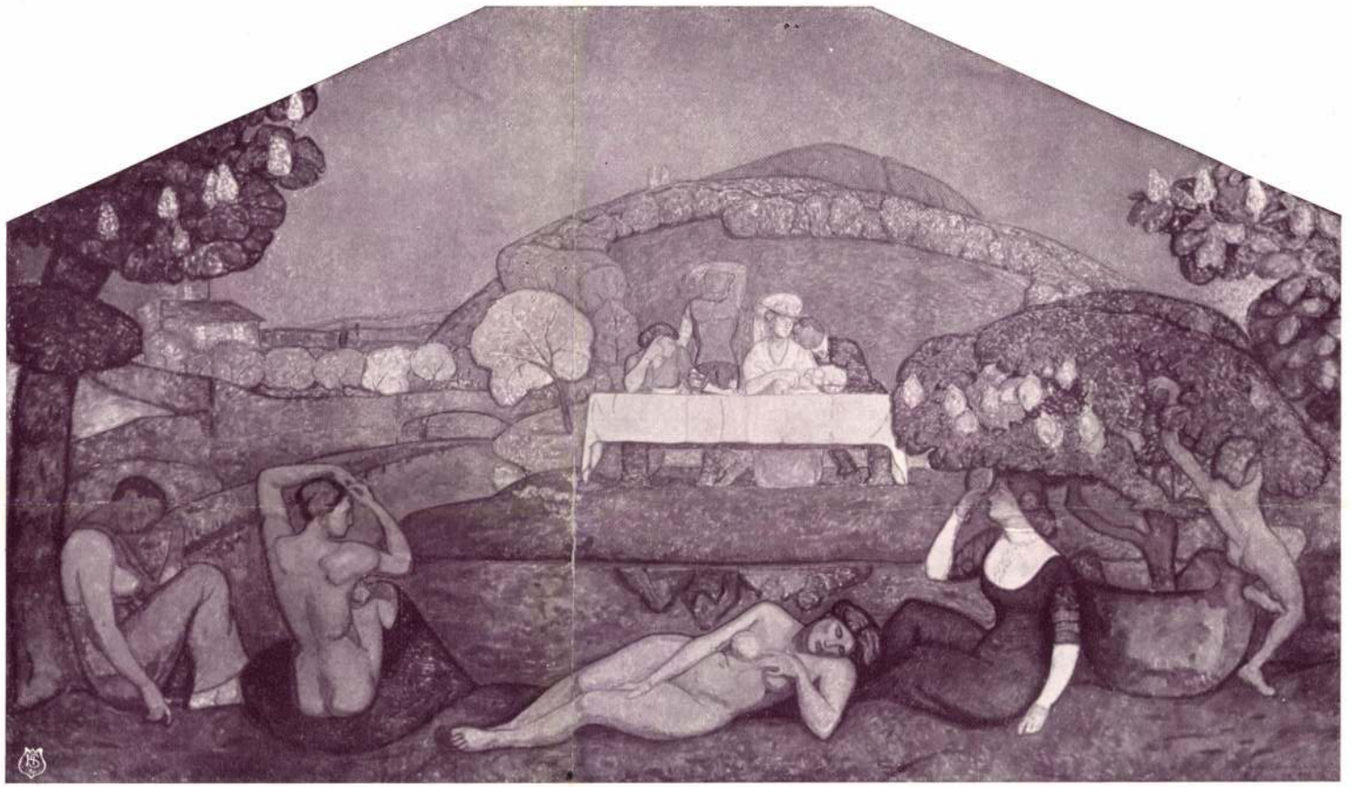

TAVASZ

IVÁNYI (GRÜNWALD) BÉLA

 1909. II. 3-7.

KETTŐS ARCKÉP, FERENCZY KÁROLY
A KÖNYVES KÁLMÁN ENGEDÉLYÉVEL

TÁJKÉP FERENCZY KÁROLY

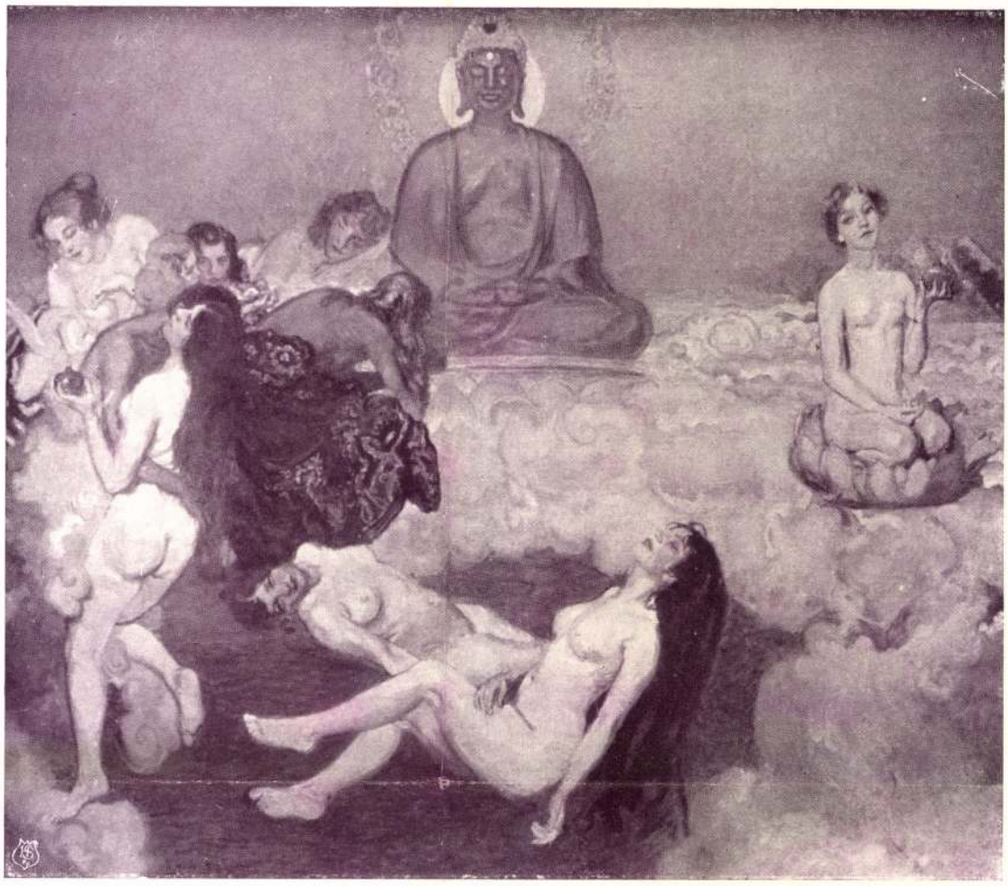

NIRVANA

CSÓK ISTVÁN

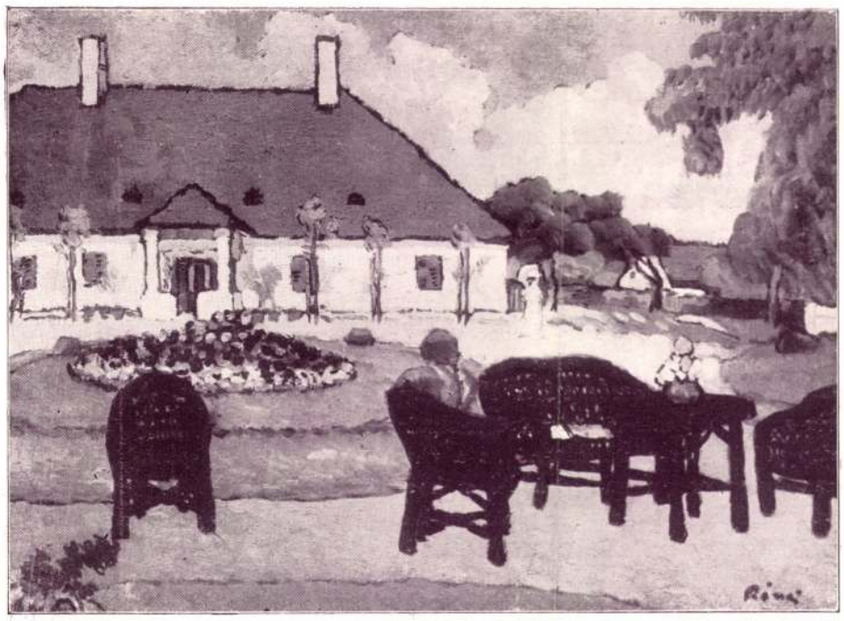

FESTMÉNY — RIPPL RÓNAI JÓZSEF

A M. I. É. N. K. MÁSODIK KIÁLLÍTÁSA

KULTURÜNNEP. — Szónokló politikusok gondoskodnak arról, hogy ez a szó lehetőleg rövid időn belül hitelét veszítse. — Egy-egy vasárnapon, ebbe vagy abba a vidéki városba különvonaton lerándul, vagy felrándul, aszerint, hogy a Dmke vagy Fmke van soron: egy exminiszter, néhány országgyűlési képviselő és vezérpolitikus. A székházban órákon át magyarázzák, hogy a magyar kulturáért mi mindent nem fognak tenni.
A közönség tapsol, mert a rendezés jó.
Délután bankett, egy szónoklat a király egészségére, több a kormány egészségére és még több a kölcsönös egészségre; végül exminiszteri kézszorítás, vasút, Budapest.
A legközelebbi újságnapon pedig a napilapokban három hasábos telefonjelentés mesél a „kulturünnepről".
Szóval: az Emkék, a „Nemkék" és a nem tudom milyen közművelődési egyesületek gyűlésein tartott szónoklatorgiákat nevezték eddig kulturünnepnek.
E kulturünnepek látható eredménye?
Néhány tiszteletbeli és néhány díjazott állás.
A dolgok ilyen alakulása mellett nagyon jó volna, ha ezt az értékét veszített szót: „kulturünnep" ismét a legtisztább értelemben lehetne használni.
Csak azokat a napokat kellene kulturünnepnek nevezni, amelyeken az emberi elme új munkája a maga egészében a nyilvánosság elé kerül.
Ha majd valamikor, hosszú idők után, az élő és meghalt szentek részére biztosított ünnepek helyét a szellem dicsőségét hirdető ünnepek fogják elfoglalni, akkor végre eljött: a modern ember országa.

1909. II.
3. sz.

Annak a néhány száz embernek, aki Magyarországon intenzív lelki életet él, február hó 14-én volt egy ilyen modern értelemben vett kulturünnepe. E napon nyitották meg a „Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köré"-nek második kiállítását.

De nemcsak azt a néhány száz embert, hanem az egész országot örömmel és büszkeséggel töltheti el ez a kiállítás, mert kevés művészcsoport van Európában, amelynek egy évi termését ilyen erős átlag jellemezné.

Erről a kiállításról sok a mondanivaló. Ezt bizonyítják és igazolják a megnyitás óta elhangzott vélemények és ellenvélemények.

A harc erős.

A kritikusok, kevés kivétellel két részre osztották a tábort.

Az egyik résznek az elismerés pálmáját nyujtották, a másik részt pedig egyszerűen agyonkövezték.

A legegybehangzóbb elismerés talán Ferenczy Károlynak jutott. A „Nemzeti Szalon" nagy terme az ő és Valér fia egy évi munkásságának eredményeit foglalja magában.

Már az első pillantásra szembe tünő az a tény, hogy az apa sokkal frissebb a fiánál, holott ő ma már egy befejezett küzdelem harcosai közé tartozik. Amikor a nagybányaiak a műcsarnok régi házában először léptek a budapesti közönség elé, nálunk is megindult a festőművészet nagy evolúciója, amely az egész világon folytatott óriási küzdelem után, mindenütt teljes győzelmet aratott. A nagybányaiak fellépése a 90-es évek végére esett. Tehát már csak tíz évvel voltunk a „Nyugat" mögött, a hagyományos kétszáz év helyett (persze csak a festőművészetben).

És ma? Újabb tíz év után?

Modern festőművészetünk felveszi a küzdelmet bármelyik nyugati pikturával.

Ebből a dicsőségből nagy rész illeti Ferenczy Károlyt. Az ő festészete, a nagybányaiak fellépése óta, a folytonos haladás jegyében áll, ami leginkább arcképeinél vehető észre. Válogatott ízlésű és előkelő nyugalmú dolgok az ő képmásai, amelyek teljes összhangban állanak az ő arisztokratikus lényével. A kifejezés és a kifejezés eszközeinek tökéletességét találjuk szürkeruhás női arcképében és a kékfüggönyös kettős arcképben. Az utóbbiban a leány alakja különösen a jellemzés finomságával és a felfogás közvetlenségével hat reánk.

Ferenczy Károly hosszú és fárasztó munka árán jutott saját, ha nem is sajátos, de imponáló biztosságú kezeírásához.

Ugyanebben a teremben van Iványi Grünwald Béla „Tavasz" című nagy dekoratív festménye. Aki ebben a képben egy darab lemásolt természetet keres, az megértés nélkül fog ítéletet mondani felette. A dekoratív festménynek mások a feladatai. A formák monumentalitása, a szín-zene ünnepélyessége, a méretekre és az architekturára való tekintet, nem engedik meg a természet illuzióját keltő momentumok alkalmazását. Hogy ez a kép az architekturával mennyiben harmonizál, azt majd csak a helyszínen lehet megítélni. Ebben a tekintetben teljesen megbízunk a művészben, mert nagy tudása, amelynek fényes bizonyítéka eddigi működése, megnyugtat bennünket. Grünwald koncepciója nagyszabású. Színeinek harmóniája pedig végtelenül kellemes. A megfestésben rejlő kitünő kvalitások és a tárgy poétikus felfogása, a kiállítás egyik legérdekesebb darabjává avatják ezt a munkát.

A baloldali kisterem felét Hatvany Ferenc munkái foglalják el. Fiatal, komoly, erős tehetség. Piros orcás és feketehajú női aktjában a test frissességét és a formák egyszerűségét megkapó közvetlenséggel interpretálja. Ugyanez a frissesség és közvetlenség jellemzi citromládás csendéletét is.

A legközelebbi terem kis méretei nem engedik meg, hogy Csók István „Nirváná"-ja teljesen érvényesüljön. Csók vérbeli művészember. Az ő képein nem látjuk a fáradságot,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ferenczy Károly

MAGYAR NEMZET
1962 DEC. 2

Bukarestben szombaton emlékkiállítást nyitottak meg Ferenczy Károly festőművész születésének 100. évfordulója alkalmából.

Ferenczy Károly

irád

L'Art Hongrois Moderne. Catalogue de l'exposition. 1944.
(Svájci magy. kiáll. kat. 9. l. képpel.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferenczy Károly

Az Ernst Múzeum kiállításai. XXIII

A Ferenczy-család (Károly, Valér, Béni és Noémi) gyűjt. kiállítása. Bp. 1916.

Az életrajzokkal gyűjtegyűjtés dolgyel.

A Gutenberg-Aldban

említsünk párat — rendkívül erejű meghatározók.

A szorosabb értelemben vett N.-nek — mintegy a művelt népek kezdetlegesebb képzőművészetének — említenünk kell még egy fontos jellemzőjét, nevezetesen, hogy a N. (— főleg az európai művelődéskörben —) nem *l'art pour l'art* művészet, hanem csekély kivétellel alkalmazott, — hogy úgy mondjuk — iparművészet, mert általában mindazon tárgyak, amelyekben jelentkezik, valamely gyakorlati célt is szolgálnak; következőleg a népi kultúra egész tárgyi világán jelentkezhetik s jobbára jelentkezik is: az öltözet, ház, lakás, bútor, házi és gazdasági eszközök, szerszámok, síri jelek, templomok, stb valamennyién. Következőleg anyaga is rendkívül sokféle. (L. még: *Magyar Népművészet*). — Irodalom: *Haberlandt, M.* Österreichische Volkskunst. I—II. (Wien, 1910—11); *Holme, Ch.* Peasant art in Sweden, Lapland and Iceland (London, Studio, 1910); u. a. Peasant art in Russia (London, Studio, 1912); u. a. Peasant art in Italy (London Studio, 1913); u. a. Peasant art in Austria and Hungary (London, Studio, 1911); *Schwindrazheim O.* Deutsche Bauerkunst etc. (Wien, 1903); *Jurkovič D.* Prace lidu naseho etc. (Wien. 1905); Wzory przemislu domowego wyroby wlioncian na rusi. Wydane przez Muzeum Przemislowe Miejskie Lwow. Ornamente der Hausindustrie Ruthenischer Bauern. Herausg. vom Städtischen Gewerbe-Mus. Lemberg 1889 Serya I—V; *Comsa, D.* Din ornamentica română etc. (Sibiiu. 1904); u. a. Album de crestături in lemn (Sibiiu. 1909). *Viski.*

NÉPVÁNDORLÁSKORI MŰVÉSZET MAGYARORSZÁGON. A végtelen síkságokat magába foglaló és égbenyúló hegyekkel határolt s itt-ott megszakított területen, melynek nyugati végét Európa, keleti végét pedig Szi-

Ferenczy Károly

vod

Secession. Internationale Aktausstellung.
Wien, Okt. – Dez. 1928.
10. nám
75. "

L

. ev. templom helyreállitása
9/1913. szám alatt kelt jelentésé-
ettem, és a nagyszebeni ág. ev.
lelõen értesitettem.
julius hó 21.

Ferenczy Károly

527. Wagybányai részlet vászon
95 x 110.
Képe a Katalogusban.

Ernst Muzeum aukcioi

41. 7.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferenczy Károly

1862 - 1917.

128. Fayence csendélet, vászon, 42 × 54.

Ernst Muzeum aukciolk

41.7.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferenczy Karoly

wod

Arv. Csam. 103. aukc.

kat. 1. l. és 7. l.

bevezetés!

Ferenczy Károly

Árveresi Czarnok (aukcio) kat.

31. 7. 1926. febr.
32. 7. 1926. apr.
34. 7. 1926. okt.
35. 7. 1926. dec.
41. 7. 1928. febr.

Kemenyffy K. Dániel

VII. 280.

Ferenczy Károly

Fehérvuhás hölgyes
Női képmás
repr.
Arv. Csarnok 103.
anke-Eat.

CASSIANUS CORVIN-CODEX

(Paris, Bibliothéque Nationale)

Repr: Címlap 129 l.

János madocsai apát miniaturáival, akit még II. Ulászló is foglalkoztatott.

Divald Kornél: Magyarország művészeti emlékei Bp. 1927, 130 l.

Ferenczy Károly

l. Arv. Csarn. 97. aukció
Kat.

U. az 103. aukc. Kat.

" " 104. " "

" " 105. " "

" " 106. " "

~~Le Chevalier~~

2935

T Mellét csillag díszíti és kabátjának gombljukában piros szalagon rendjelt visel.

2935. ~~55.~~ **Eugène Isabey.**

(Sz. Párisban 1803. julius 22-én. † ugyanott 1886. április 27-én.)

I. Napoleon.

Mellig látható és jobbra néz ~~[illegible]~~ T ~~[illegible]~~ T három-szögletű fekete kalap ~~van~~ piros-fehér ~~rozettával~~; rövid haja és szemöldöke barna; bajusza és szakálla leberetvált. Nyakravalója fekete, kihajtott elejű sötétzöld kabátjának gallérja és szegése piros, gombjai sárgák és vállrojtja arany. ~~Kabátjának gombja lyukában piros szalag lóg rendjellel a mellét rendjel csillagja díszíti.~~

Sjának rozettája

532

Elefántcsont-miniature, méretei 7 : 5·8 cm. — —

1892: VIII. 392. — 1893: IV. 265. — 1894: IV. 52. — 1895: IV. 52. — 1896: IV. 55. — 1897: IV. 55. — 1898: IV. 55. ~~Vitalis Mór ajándéka 1876.~~ — Át. Képt. 339. — ~~Ltsza 242.~~ Nyl. lett. fz. 242. T

[illegible] adatok a Nemz

Hétfő 1944. jan. 17. (K. A.)

Lendületes fejlődés a Községi Takarék mérlegében

Dr. Liptay Lajos

A Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága e hónap 14-én *Szendy* Károly polgármester, a takarékpénztár elnökének elnöklete alatt tartott ülésében dr. *Liptay* Lajos vezérigazgató, felsőházi tag előterjesztése alapján megállapította a takarékpénztár 1943. üzletévére vonatkozó mérlegét és zárószámadását.

A takarékpénztár mérlege *az előző évi 1,656.360 pengő 17 fillér tiszta nyereséggel szemben* jelentős, kereken *30%-os* emelkedéssel *2.124.154 pengő 11 fillér* tiszta nyereséget mutat ki. — A nyereség felosztása tekintetében az igazgatóságnak az a javaslata a vállalat közgyűléséhez, hogy az alapszabályszerű levonások után *osztalékképpen 3½%*. a 20 millió alaptőke után tehát *700 ezer pengő* fizettessék ki, 100 ezer pengő a takarékpénztár Elismert Nyugdíjpénztára javára adományoztassék, a fennmaradó összeg pedig a tartalékalaphoz csatoltassék. Ilyképpen *a takarékpénztár tartalékalapja meg fogja haladni az 5 millió pengőt.*

A takarékpénztárnak az elmult üzletévi eredményeit vizsgálva, elsősorban szembetűnő a betétek jelentékeny emelkedése. *A takarékkönyvekre elhelyezett betétek összege ugyanis a tavalyi 63.4 millióról 76.8 millióra, a folyószámlákra elhelyezett betéteké pedig 130.5 millióról 155.9 millióra emelkedett*, úgyhogy az összbetétállomány a mult évi 193.8 millióval szemben 232.8 millióra növekedett. Ez a kereken 20%-os betétemelkedés különösen figyelemre méltó azért, mert közismert tény, hogy az elmult évben a tőkeképződés és így a betétek fejlődése általánosságban nem volt kielégítőnek mondható.

A betétek összegének jelentős emelkedésével együtt ugyancsak jelentős mérvben emelkedtek a takarékpénztár kihelyezései is. *Az adósok tétele* alatt különféle címeken kimutatott követelései a takarékpénztárnak a mult évi 94 millióval szemben ugyancsak 80.7 milliót tesznek ki, figyelembe kell azonban venni, hogy amíg az elmult év végén Budapest székesfőváros forgótőkekölcsön címén 23.4 millió pengővel tartozott, addig *ez év végén a székesfővárosnak a takarékpénztárnál tartozása egyáltalában nem állott fenn.* Ha ezt a 23 milliót az adósok előző évi főösszegéből levonjuk, nyilván látszik az e címen kimutatott kihelyezések összegének emelkedése. *Még jelentékenyebb a váltótárca növekedése,* amely az előző évi 93.4 millióval szemben 152.2 millióra emelkedett. Az adósok tételének és a váltótárcaállománynak ezen jelentékeny emelkedésében jut kifejezésre a takarékpénztárnak az a készsége, amellyel a termelés előmozdítása céljából a hitelt kereső közönségnek rendelkezésére állott, de egyben a takarékpénztár üzletkörének bővülése és forgalmának jelentős emelkedése is.

Természetesen kivette a takarékpénztár a részét az állami hitelműveletekben is úgy, hogy *az év végén az általa leszámitolt kincstárjegyek állománya kereken 221 millió pengőt tett ki.*

A takarékpénztár *értékpapirállománya 31.8 millióra rúgott,* melyben 2.5 millió pengővel két vállalata: a Parkváros rt. és a Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi Rt. részvényeinek az értéke szerepel, tehát változatlanul a tavalyi összegben, ezidén is figyelmen kívül hagyva azokat a jelentős latens tartalékokat, amelyek ezekben a vállalatokban rejtenek.

Egyebekben a takarékpénztár érdekkörébe tartozó e két vállalat közül *a Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi Rt.* a tavalyi 117 millió pengős vásári forgalommal szemben 225 millió pengős vásári forgalmat bonyolított le; a Parkváros rt. tevékenysége viszont a bizományi eladásokon kívül főleg egyes telektömbök parcellázására és későbbi értékesítésre való előkészítésére korlátozódott.

Említésre méltó és a takarékpénztár belső erősödésére mutató körülmény, hogy *Nyugdíjpénztárának* vagyonát nagy összegű juttatással növelte és ezen kívül újból létesítette a korábban nyugdíjazottak ellátására hivatott nyugdíjalapot is.

Általában a mérleg- és a veszteség-nyereség számla a takarékpénztár forgalmának növekedéséről, üzletkörének bővüléséről, erőinek és latens tartalékainak jelentős növekedéséről számol be és egyben egészen elsőrendű és kitűnő mobilitást mutat.

Az elsötétítés este 8 órakor kezdődik és reggel 4 óráig tart

A néníkének vérében van...

A környékről Budapestre bejáró és munkájuk után környékbeli otthonukba hazatérő dolgozó kisemberek vonata a lajosmizsei vonat, amely a Nyugati pályaudvar hatodik külső vágányáról indul. De tulajdonképpen nem is a Nyugatiban szedi fel állandó, megszokott utasainak zömét, hanem *inkább Kőbányán és Kispesten.* Szinte mindennap *ugyanazok* utaznak vissza vele, jóformán ismerik az emberek egymást, ha személyesen esetleg nem is, de *látásból bizonyosan.* Közös vagy legalább is *hasonló* a sorsuk, munkájuk, életük. Majdnem azt mondhatni, hogy *kirí közülük, aki nem naponta utazik velük.* Legalább is magános az ilyen ember, míg a többiek beszédbe elegyednek, megvitatják a napi eseményeket, dolgokat.

Történt, hogy egy ilyen »külső utas«, egy nő a következő megjegyzésre ragadtatta magát:

— Jaj, de büdös dohányt szív maga bácsikám...

A bácsika valóban irtó büdös kapadohányt kezdett szívni pipájában. A hölgy megállapítása tehát *igaz volt,* csak éppen *nem jogos,* legalább is a bácsika és az utasok szerint.

— Dohányzó szakasz! — válaszolta nyugodtan a pipás ember.

— Minket kidobnak a nem dohányzó kocsiból, ha ott rágyujtanánk! *Itt viszont annak nem lehet szava, aki nem dohányos* — tette hozzá egy másik.

— Ha nem tetszik, nézze meg, *nincs-e több hely a másik kocsiban!* — igyekezett a konzekvenciák felé terelni a hölgyet egy harmadik, szintén pipáló utas.

Ötven pengőből így lesz ötszáz...

Azután tovább beszélgettek egymással. Mert *a harmadik osztályon még beszédesek az emberek, de minél magasabb a kocsiosztály, az elzárkózottság is annál nagyobb.* Különösen egy idősebb nénike állott a beszélgetés középpontjában. Többen személyesen is ismerték. Megtudtam a beszélgetésükből, hogy valahol a környéken, Gyálpusztán-e, Pestszentimrén-e, van a nénikének egy kis családi háza és ott lakik. Kétszoba-konyhás főbérleti pesti lakását pedig *kiadta ágyrajáró albérlőknek.*

Nem derült ki a beszélgetésből, hogy hol van Pesten ez a lakás: nem kérdezték a többiek, — lehetséges, hogy előző beszélgetéseikből már tudták, de az is lehet, hogy egyszerűen nem érdekelte őket. Néha bizony *20—24 albérlője is van a néninek,* egymást váltják a lakásban, aszerint, hogy éjjeli vagy nappali munkások-e. Heti 5—7 pengőt kér tőlük, nyilván aszerint, hogy a lakásnak, illetőleg valamelyik szobának melyik része jut valakinek. *Beszed tehát a lakásból havi 400—500 pengőt. Ő maga ugyanakkor csak havi 50 pengőt fizet, mivelhogy régi bérű a lakás.*

— Dehát mondja csak, — kérdezte valaki — ha így beviszik magának az albérlők a havi ötszáz pengőt, anélkül, hogy maga akárcsak a kisujját is mozdítaná, hát *miért kell akkor emellett még batyuzni is magának* és minden másnap bejárni ezzel a vonattal Budapestre? Nagy törődés ez már magának.

A batyuzás eddig nem került szóba a beszélgetés során, bizonyára a régebbi beszélgetésekből tudta az illető, hogy a néni az albérlők tartása mellett még batyuzni is szokott. Így az után az se derült most ki, hogy *mit is batyuzhat a néni és hogyan csinálja.* Abban azonban nyilván tévedett a kérdező, hogy a húsz huszonnégy albérlő még kisujjmozdítást se igényelne. Bizony baj lehet ennyi albérlővel, még pedig sok. De nem is ez a lényeg, hanem az, hogy a néni némi gondolkozás után így felelt:

— Fiatal korom óta ezt csináltam. Most is csinálnom kell, pedig már hatvanöt éves vagyok.

— De miért kell csinálnia ennyi pénz mellett?

— Mert *a véremben van* ez már, kérem. A véremmé vált egy életen át. *Nem tudom abbahagyni...*

Fodor Antal

Egy bérház titkai

Szegényházban laknak, gondoskodnak róluk ott a *Kerepesi*-úton. Nincsenek bezárva, gyakran kapnak kimenőt. Ilyenkor kéregetni mennek. Nincsenek rászorulva, de azért házról házra járnak, minden lakásba becsengetnek alamizsnáért. Miért csinálják? Azt hiszem, náluk ez már szenvedély. Mint másoknál a dohányzás. Nem adok nekik, mert akkor még többen jönnek.

Így csak öten-hatan naponta. Nem is látom őket, csak a csengetésüket hallom. Tudom, hogy ők csengetnek. Mert védekezésképpen megszerveztem, hogy ki hányat csengessen az előszobám ajtaján. A postás és a szemetes kettőt csenget. A rokonok és ismerősök hármat. Ha én érkezem haza, S. O. S. jelzést csengetek, morzemódszerrel. Leadom a vészjelt: be akarok menekülni a háborgó világ elől. Az én kétszoba-hallom az én váram.

*

A rendelet vasárnapra tette a heti egyszeri melegvizet. A ház néhány asszonya összedugta a fejét: közös elhatározással meg kellene kérni a házmestert, hogy szombaton legyen melegvíz vasárnap helyett. Mert ki kell használni a melegvizcsap ritka működésének pár óráját: akkor kell elvégezni a fürdőszobában a kismosást. Hát az mégse essék pont vasárnapra.

Hiszen nemrég volt szó a lapokban, meg a gyűléseken, hogy jobban meg kellene szentelni a vasárnapot, ideje volna már, hogy legalább hetenként egyszer csakugyan magukba szálljanak az eltévelyedett világ szomorú emberei... A házban azonban olyanok is élnek, akik nem vasárnap ünnepelnek, hanem szombaton. Ők meg szombaton nem akarnak kismosást csinálni. Mi legyen hát?

A házmester bölcs figyelemmel hallgatta a megoszlott véleményeket, aztán salamoni ítéletet hozott. Sem vasárnap, sem szombaton nem adott melegvizet. Tizenegy napja egyáltalán nem ad. Így aztán a gáztűzhelyen ki-ki akkor melegíthet magának, amikor legjobban megfelel. Hát nincs igaza a házmesterünknek? Nincs.

*

A háború kitörése óta minden megdrágult Budapesten. Még a rögzített lakbérhez is hozzájön a háromszázalék légoltalmi pótlék. Egyesegyedül a kapupénz maradt a régi. Úgy tudom, a házmestereknek volt egy kapupénzemelési mozgalmuk, de valamiért nem sikerült. Erre mi, a ház lakói, összesúgtunk és felemeltük a kapupénzt. Duplájára. Nemrég megüresedett a házban az egyik lakás és arról volt szó, hogy egy rendőrtanácsos lesz az új lakó.

Megrémültünk. Biztosan megindítja ellenünk egykettőre az eljárást árdrágító visszaélés bűntette miatt. Fellélegzettünk, amikor egy építészmérnök költözött be az üres lakásba. Beavattuk bűnös akciónkba és ma már együtt fizeti velünk az önkéntesen fekete kapupénzt. **(sima)**

Petrovics Elek könyve Ferenczy Károlyról

Képzőművészeti irodalmunk régi adósságát rójja le ez a huszonnégy színes és nyolcvan mélynyomású képpel díszített, fólió-alakú kötet, amelyet most adott ki az *Athenaeum,* az emlékezetes Vaszary- és Rippl-Rónai-albumokhoz hasonló pompás kiállításban. *Ferenczy* Károly, a huszonhét év előtt elhúnyt nagy magyar festőművész életét és művészetének kritikai méltatását írta meg benne *Petrovics* Elek, a finom ízlésű és avatott tollú esztétikus. Most is mint előbbi műveiben, mesteri munkát végzett. Könyvének mind gondosan válogatott illusztrációs-anyaga, mind pontosan és elevenen jellemző szövegrésze méltó Ferenczy rendkívüli jelentőségéhez. Ahhoz a korszakalkotó szerephez, amelyet a zseniális nagybányai mester újabb festészetünk félmult történetében töltött be.

Petrovics értékes Rippl Rónai tanulmányán is érzett: milyen közel áll művészi felfogásához a választott téma. De szemérmesen tartózkodó, férfias lírája mintha csak most, e szíve szerint való művész úri lényének, előkelő szellemének és nagyszerű alkotásainak beható elemzése közben szabadult volna fel teljesen. Hűvös mértéktartása itt valahogy fölenged. Tárgyilagos megállapításain átsugárzik az őszinte rokonszenv melege, anélkül, hogy ez a lírai telítettség a legcsekélyebb mértékben is megvesztegetné értékítéletei megbízhatóságát. A fény-árny művészéről szólva maga sem tér ki a fény- és árnyoldalak együttes felmutatása elől. Nem titkolja: mennyire szereti Ferenczy művészetét. De azt sem, hogy mennyire tisztán, milyen elfogulatlanul és élesen látja ennek a gazdag művészetnek minden rejtett összetételét, lejtő emelkedő hullámzását s fejlődésbiztosító ható-elemét. Legfőképp pedig komoly erkölcsi tartalmát. Azt a mélységes hitet és törhetetlen meggyőződést, amely Ferenczy munkásságát elsősorban táplálta, szenvedélyes alkotókedvét állandóan fűtötte.

A kép, amelyet Petrovics az ember zárkózott egyéniségéről, a nagy művész lassú, szinte kései kibontakozásáról, müncheni, párisi, majd bányai életéről, festői szemléletének fokozatos átalakulásáról, belső elmélyüléséről és külső érvényesüléséről ad, éppoly közvetlen, mint lényeget kiemelő, hiteles és friss, biztos vonásokkal megrajzolt. Végigkíséri Ferenczyt egész pályája során, a Bastien-Lepage naturalizmusában gyökerező, kissé száraz első művektől a rajzosan summázó, majd széles színfoltokba épülő, ritmikusan tagolt, erős természetérzés ihletében fogant, napfényes tájképekig, modern alakos kompoziciókig és dekorativ hatású biblikus tárgyú remekekig, beható elemzés alá véve a főbb darabokat. Rámutat arra, hogy bár az aranyjánosi »röghöztapadottság« Ferenczy egész művészetének éppoly jellegzetes sajátja volt, mint Szinyei-Merseéének, ő maga túlnő a naturalista szemlélet keretein. Ezt nem csupán az utolsó évek nagyvonalúan leegyszerűsített termése bizonyítja, hanem már jóval előbb olyan vásznai is, mint az impresszionista előadáshoz közel járó *Napos délelőtt, Október, Márciusi est* vagy a *Hegyi beszéd változatai,* a *Három királyok, Levétel a keresztről* és a *Pieta.*

A könyv utolsó fejezetét Petrovics ezzel a tömör jellemzéssel zárja: »Amit festés alatt értünk, senki sem művelte nála szebben kortársai közül. Egy róla szóló tanulmánynak Emerson módjára bátran lehetne azt a címet adni, hogy »Ferenczy Károly, a festő«. Művészetével sokaknak mutatott utat, erkölcsi magatartásával példát mindenkinek. Sohasem kapkodott az új és legújabb után, sohasem félt az elmaradás veszélyétől... Örök kár, hogy a végzet már élete őszének elején elszólította, távol még a rideg és gyümölcstelen téltől.« **K. A.**

Budán kacagóvihar lesz! Ma jön a

MAKACS KATA

4. hétre prolongálva RADIUS

MATÓL ATRIUM

HARMATH HILDA

új műsorral a

PAULIN kávéház és étteremben

V., Vigadó-tér 3

ZENE: **Tabányi trió**

LÓSPORT

Ismét a fogadott lovak nyertek az ügetőn

A vasárnapi ügetőversenyek a legnagyobb rendben zajlottak le, hajtók és lovak egyaránt jól viselték magukat. Érvényesült is a realitás, általában a fogadott lovak nyerték a versenyeket.

A nap főszáma az 1700 méteres *Vilám-díj* nemzetközi verseny volt, amely nagyon szép és izgalmas sportot nyujtott. A favorit *Hádli* többször ugrott és már-már veszélyben forgott a fogadók pénze. De a kiváló Bajnok-mén nagyszerű futásával korrigálta hibáját és könnyen nyerte a versenyt.

Nem kimondott favorit nyert az I. futamban a *Kraudy* által szépen hajtott *Hű* győzelmével. Ugyanez volt a helyzet a VII. futamban, a Mechanikus hendikepben, ahol *Fuss—Csorbató—Gyertyán* volt a befutási sorrend. (Startoddszok: 2, 1¼, 3.) A verseny második részében favoritgyőzelem volt. *Mesés* nyert *Nurmi* és *Tibor* ellen. Az utolsó futamban, a Brokát-díjban ugyancsak favorit nyert, amennyiben *Cent* futott be elsőnek, *Okos* és *Fergeteg W.* helyezést értek el.

Összegezve az eredményeket, örömmel állapítjuk meg, hogy a kilenc futam közül csak kettőben kapott ki a favorit. Más érdekes esemény nem történt.

Medgyessy Iván lesz a főváros új műszaki tanácsnoka

A mult hónapban nyugalomba vonult *Fridrich* Lajos, a főváros magasépítési ügyosztályának tanácsnoka, aki elérte a szolgálati korhatárt. *Szendy* Károly polgármester a megüresedett műszaki képesítésű tanácsnoki állásra január 26-i lejárattal most kiírta a pályázatot. A magasépítési ügyosztályt ezidőszerint a polgármester megbízása alapján *Medgyessy* Iván műszaki főtanácsos vezeti s nem kétséges, hogy a törvényhatósági bizottság közgyűlése a pályázók közül őt választja majd meg tanácsnokká. A tanácsnokválasztó közgyűlés előreláthatóan január 28-án lesz.

Megkezdődtek a Szent Margit ünnepségek

A magyar nemzet hétszázéves álma teljesedett be azzal, hogy a pápa *Árpádházi Boldog Margitot a szentek sorába iktatta.* A főünnepségek Budapesten a Domonkos rend *Thököly*-uti templomában vasárnap megkezdődtek. Az ünnepi szentmisét *Czapik* Gyula egri érsek pontifikálta nagy papi segédlettel. Szentbeszédet dr. *Hamvas* Endre budapesti általános érseki helytartó mondott, rámutatva arra, hogy *a magyar nép Szent Margitot kezdettől fogva szentnek tiszteli*, mert tudja, hogy népéért ajánlotta fel magát Istennek a szent királyleány. Margit királyleány engesztelő áldozat volt a nemzet oltárán és hogy engesztelő áldozatát elfogadta Isten, azt bizonyítja, hogy a tatár nem jött vissza és pogány erők kétszázötven évig nem gázoltak az ország földjén. Most is Szent Margit példáját kell követnünk, engesztelni Istent bűneinkért, könyörögni hozzá oltalomért és türelemmel viselni a nélkülözéseket, míg eljő a biztonságos béke órája.

RÁDIÓ

Hétfő, január 17.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó. Himnusz. — 12.10 Országos Postászenekar. — 2.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 13.30 Honvédeink üzennek. — 14.05 Cigányzene. — 14.20 Hírek. Műsorismertetés. — 15.00 Melles Béla-zenekar. — 15.30 Népszerű filmakadémia. — 16.20 A Mária Terézia I. honvéd-valogezred zenekara. — 16.45 Időjelzés. Hírek. — 17.00 A közlekedésügyi minisztérium rádióelőadássorozata. — 17.15 Hanglemez. — 17.25 Az örök bolgár katona. — 18.15 Forró melódiák. — 18.50 Hírek. — 19.00 Müteremsarok. — 19.10 Herbert von Karajan vezényli a Filharmóniai Társaság zenekarát. — 19.40 Elbeszélés. — 21.00 Magyar nóták. — 21.40 Hírek. — 22.10 Hírek német, angol és francia nyelven. — 22.40 Szórakoztató muzsika. — 23.45 Hírek.

BUDAPEST II.: 17.00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven. — 19.00 Német nyelvoktatás. — 19.30 Könnyű zene, könnyű percek. — 21.15 Elbeszélés. — 21.35 Tánczene. — 22.10 Arensky: d-moll zongorahármas. — 22.40 Hírek.

SALVE tápszer

SZINHÁZ ÉS FILM

PETŐFI

Ősbemutató Kassán

Oltay Baba

Kassa, január 17. *Kőrössy* Zoltán kassai szintársulata a szabadságharc és a magyar költészet örök eszményének. Petőfi Sándornak áldozott szombatesti ősbemutatójával, amikor is *Czerháti* Lajos és *Szerdahelyi* János *Petőfi* című romantikus daljátékát mutatta be. Az ősbemutatón a kassai társadalom színe-java jelent meg. A darabot érdekes előjáték vezeti be, amely 1910-ben a pesti Múzeum-kertben történik egy öreg 48-as honvéd és unokája között. Az előjáték után került sor a tulajdonképpeni daljáték bemutatójára, amely művészi és irodalmi igényekkel eleveníti meg Petőfi és Szendrey Julia szerelmének és házasságának történetét. *Selmeczy* Mihály rendezésében *Oltay* Baba játszotta Szendrey Juliát, a feleségek feleségét illuziót keltő nemes alakítással. Petőfi Sándort, a költőt jellemző hévvel és robbanékony temperamentummal *Márkus* Lajos alakította, míg a kisebb szerepeket *Deák* Lőrincre, *Kaszab* Annára, *Dán* Ibolyára, *Földessy* Lillára, *Károlyi* Vilmosra, *Selmeczy* Mihályra, *Gárdonyi* Lászlóra, *Mándoky* Kálmánra, *Szapáry* Sándorra, *Seress* Gyulára és *Ujhelyi* Editre osztotta ki a rendező. A nagysikerű ősbemutató előtt vitéz *Ujváry* Lajos kassai királyi tanfelügyelő mondott nagyhatású ünnepi beszédet.

Délutáni hangverseny a Vigadóban

A Székesfővárosi Zenekar tegnapi hangversenyének legfőbb érdeme, hogy ujdonságokat és ritkán hallott műveket tűzött műsorra. A Bach: Brandenburgi verseny (G-dur) előadása ugyan nem felelt meg minden tekintetben a követelményeknek, nagyobb gondot fordítottak a műsor további részének kidolgozására. *Gárdonyi* Zoltán hegedűszólóra írt népdalvariációi a figyelem megerőltetése nélkül is kellemes hangulatba ringatták a hallgatóságot. *Petrassi:* Halottak kara, e férfikarra és zenekarra írt műve volt a legjelentősebb műsorszám. Enyhén kulissza-ízű kísértetiességei nem tesznek kárt a közönségben, de elég valódiak ahhoz, hogy hátborzongatóak legyenek. *Formai fölépítés tekintetében elsőrangú, tehetséges alkotás.* Petrassi tud bánni az anyaggal. Általában az a megállapításunk, hogy az új zenei irodalomnak azok közé az alkotásai közé tartozik a Halottak kara, melyek jelentőségüket főként a hallgatóság intellektusára tett erős és ellenállhatatlan hatásuknak köszönhetik. Bemutató előadás volt. Ugyancsak tegnap került bemutatásra *Farkas* Ferenc: Largo és tarantella című műve, melyben a természetességnek, magátólértetődőségnek a leghalványabb jeleit sem tudtuk fölfedezni Dvorzsák »Uj világ« szimfóniájával zárult a műsor. A zenekar sok helyen csetlett-botlott, de ettől eltekintve élvezhető volt az előadás. *Csilléry* Béla karnagy *kivételesen jó formában dirigált,* dicséretet érdemel fáradságos munkájáért is, mellyel a műveket betanította. *Országh* Tivadar nem volt olyan jó, mint máskor. A közreműködő MÁV Testvériség férfikarának őszinte igyekezetét sokra tartottuk. **k. g.**

A RÁDIÓ népszerű szerzői estjeinek sorozatában is feltűnést keltett tegnap este Kalmár Tibornak, az ismert zeneszerzőnek műsorszáma, aki szellemes verses konferansszal maga kísérte végig melódiában gazdag műsorát, amely számos híres slágert elevenített fel. Közreműködött Kelly Anna, Utry Anna, Weigand Tibor, Solthy György és Orbán Sándor.

A SZÍNHÁZVEZETŐ kollégium dr. Németh Antal vezetésével január végén megkezdi működését. Már folynak a felvételi vizsgák, amelyeken csak az jut át, aki kitűnő eredménnyel végzi egyetemi tanulmányait. A kollégium növendékei nem lesznek a Sziniakadémia tanitványai. Az előadók karát már összeállították és abban színészek, rendezők, színigazgatók, díszlettervezők, sőt egy ügyvéd is szerepel.

A SZÍNHÁZI KONJUNKTÚRA alaposan megritkította a bemutatók számát. Januárra mindössze három bemutató esik és a Vigszínház januárvégi premierje után a látóhatáron semmiféle jelentős színházi esemény nem mutatkozik.

SZÜCS LÁSZLÓ, a duuántúli színikerület igazgatója ezen a héten Székesfehérvárra érkezik és csütörtökön megkezdi kéthónapos idényét a Vörösmarty Színházban.

MAKAY MARGIT szombaton este Cocteau egyfelvonásos és »egyszemélyes« kis drámáját játszotta el a rádió mikrofonja előtt. Makay Margitnak ez a szereplése irodalmi csemege és ritka művészi élmény volt.

KISS FERENC felépült kellemetlen izületi betegségéből és néhány nap óta állandóan résztvesz Bibó Lajos Napfoltok című darabjának próbáin, amelyet a hét végén mutat be a Nemzeti Színház.

LACZÓ ISTVÁN, az Operaház kitűnő tenoristája Kolozsváron vendégszerepelt Puccini »Turandot« című operájában.

SZAKKÖRÖKBEN élénk feltűnést keltett Bágyoni Géza fiatal baritonistánk önállóária- és dalestje, melyet a Zeneakadémián rendezett. A drámai bariton Haendel, Liszt, Leoncavallo, Rossini és Richard Strauss áriáiból és dalaiból adott elő.

A TESTÜLETI ÉRZÉKENYSÉG és sértődékenység legújabb és legmulatságosabb példája az a levél, amelyet Turay Ida kapott a budapesti jóga-oktatók állítólagos testületétől. A professzorok tiltakoznak Turay Ida jóga-szanzónja ellen, amelyet több hangversenyen énekelt. Nem is tudtuk, hogy egy testületreváló jógatanár van már Budapesten.

A Magyar Dalos Játékszín Erdélyben

Inke Rezső, a Magyar Dalos Játékszín igazgatója hónapok óta Erdélyt járja társulatával. A székelyföldi körút befejeztével január 22-én Désen kezdi évadját a Mosoly országa felújításával. A színtársulat klasszikus operetteken kívül számos népszínművet játszik. Az újonnan átdolgozott *népszínművek Erdélyben nagyobb sikert arattak, mint az operettek.* A társulat erősségei: *Fraknói* Sári, *Varga* Ilona, *Keresztes* Zsuzsa, *Benkő* Ilona: *Balajti* Andor, *Tarnay* József, *D. Nagy* Imre és maga *Inke* Rezső igazgató.

Magyar Liszt-hangverseny Stockholmban

Stockholm, január 17. *A stockholmi hangversenypalota nagytermében Fischer Annie és France Elegaard nagy sikerrel adták elő Liszt Ferenc két zongorára irta Konzert Patetique című hangversenydarabját, melynek ez volt Stockholmban az ősbemutatója.*

A kolozsvári opera Nagyváradon

Nagyvárad, január 17. **A kolozsvári operaegyüttes január 24-én a »Rigolettó«-t, január 25-én pedig »Az igazgató úr« című egyfelvonásos Mozart-operát és a »Coppelia« balettet adja elő Nagyváradon.**

Színházi pörök a járásbíróságon

Szombaton két érdekes színházi pörben tartott felvételt a járásbíróság. Az elsőt *Jávor* Pál és *Barabás* Sári indította egy hétfői lap rovatvezetője ellen, aki cikkében azt állította róluk, hogy a nyári ligeti operettben ittasan léptek az Erzsébetvárosi Színház deszkáira. A másik pör sértettje *Karády* Katalin, aki 10.000 pengőre pörölte *Kazal* László egy sértő paródia miatt.

TOLNAY KLÁRI és Ráthonyi Ákos pasaréti villájában a mult héten kazánrobbanás történt. A népszerű művészházaspárnak szerencsére semmi baja sem történt, csak néhány hétre kénytelen volt egy margitszigeti szállodába költözni.

KARÁDY KATALIN új szerepkörben mutatkozik be Zilahy Lajos »Valamit visz a víz« című híres regényének filmváltozatában. Anadát játssza, a vízből kimentett rejtélyes lányt, aki megjelenésével feldúlja a halászmester békés családi életét. A férfi főszerepet Jávor Pál játssza.

HERBERT KARAJAN, az ermény származású német karmester ma este a Filharmonikusokat vezényli. Hangversenyét 7 óra 10 perckor Budapest I. műsorán a rádió is közvetíti.

RAJTER LAJOS, a magyar rádió karnagya és a Zeneakadémia tanára meghívásra külföldre utazott. Bécsben, Berlinben, Münchenben, Salzburgban és Párisban vezényel.

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. E = Hétfő.

ADRIA (353—707): **Egy szoknya, egy nadrág.** (¼4 ¼6 1/18; V Ü H 11 1 3 1/16 1/18.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Késő.** (¼4 1/16 1/18; Sz 1/12; V Ü 11 és 1/12-kor is.) — **ATRIUM** (155—034, 154—024): **Makacs Kata.** (¼4 1/26 1/18; V Ü ½2 órakor is.) — **BARLANG** (422—722): Második hétre prolongálva! **Kerek Ferkó.** (½2 1/24 ¼6 1/18.) — **BAROSS** (149—510): **Mintaférj.** (3 5 7; V 11 órakor is.) — **BELVÁROSI FILMSZÍNHÁZ** (384—563): **Egy szoknya, egy nadrág.** (¼4 1/15 ¼6 ¼7 1/18; V 1/12 és ¼3-kor is.) — **BELVÁROSI HÍRADÓ** (181—244): **Margithidi kaland** (Tolnay, Szilassy, Rajnay). **Rajzos híradó Velencéről. Magyar, Ufa- és Európa-híradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.) — **BETHLEN** (225—003): **Makrancos hölgy.** (1/24 1/26 1/28; Ü ½2; V 11 és 1/12-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Egy szoknya, egy nadrág.** (¼4 1/26 1/28; V Ü 1/12-kor is.) — **CAPITOL** (134—337): **Rákóczi nótája.** (½2 ¼4 ¼6 1/18; V Ü 11-kor is.) — **CORVIN** (138—088, 339—584): Második hétre prolongálva! **Sári bíró.** (3 5 1/18.) — **CSABA** (146—040): **Makrancos hölgy.** (¼4 1/26 1/28; Sz Ü 1/12; V 11 és 1/12-kor is.) — **DEÁK** (121—343, 125—952): **Agrólszakadt úrilány.** (1/12 ¼4 ¼6 1/18; V Ü 11-kor is.) — **DUNA** (111—994): Második hétre prolongálva! **Katja.** (3/14 1/26 1/28; V Ü ½2-kor is.) — **ERZSÉBET** (222—401): Ötödik hétre prolongálva! **Szélhámosnő voltam.** (11 1/12 ¼4 ¼6 1/18.) — **FORUM** (189—707): Negyedik hétre prolongálva! **Mesél az élet.** (¼4 1/26 1/28; V Ü ½2 órakor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Lovasok és lovak világa.** — **GLÓRIA** (427—521): **Egy tál lencse.** (¼4 ¼6 1/18; V Ü 1/12 órakor is.) — **HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (222—499): **Margithidi kaland** (Tolnay, Szilassy, Rajnay). **Rajzos híradó Velencéről. Magyar, Ufa- és Európa-híradók.** (Folyt. egyórás előadások 9—21 óráig.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Egy szoknya, egy nadrág.** (¼4 ¼6 1/18; V Ü ½2-kor is.) — **KAMARA** (423—901): Ötödik hétre prolongálva! **Sziámi macska.** (1/12 ½2 ¼4 1/26 1/28.) — **KORZÓ** (182—818): **Gróf Monte Christo.** II. rész: **A bosszú.** (¼4 1/26 1/28; Sz ½2; V Ü 11 1/24 1/26 1/28.) — **MESEVÁR** (114—502): **Makrancos hölgy.** (¼4 1/26 1/28; V 1/12-kor is.) — **NEMZETI APOLLÓ** (222—002): Negyedik hétre prolongálva! **Fény és árnyék.** (¼4 ¼6 1/18; Sz ½2; V Ü 11 és 1/12-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **Egy szoknya, egy nadrág.** (1/14 ¼6 1/18; Sz ¼2; V Ü 11 és 1/12-kor is.) — **OMNIA** (130—125): Tizedik hétre prolongálva! **Zenélő malom.** (1/12 ¼4 1/26 1/18; V 11-kor is.) — **OTTHON** (146—447): **Münchhausen.** (3/13 5 1/18.) — **PÁTRIA** (145—673): **Rákóczi nótája.** (10 3/12 1/12 ¼4 1/26 1/28.) — **PEST** (221—222): **Féltékenység.** (1/12 1/12 ¼4 1/26 1/28.) — **PETŐFI** (428—478): **Egy szoknya, egy nadrág.** (¼4 1/16 1/18; V Ü ½2-kor is.) — **RADIUS** (122—098, 120—564): Negyedik hétre prolongálva! **Makacs Kata.** (1/14 ¼6 1/18; Sz 1/12 ¾4 1/16 1/18; V Ü 11 1/14 ¼6 1/18.) — **SZÉKELY** (226—425): Negyedik hétre prolongálva! **Rajongás.** (1/12 ½2 1/24 ¼6 1/18.) — **SZITTYA** (111—140): **Fény és árnyék.** (¼4 1/26 1/28; Sz V Ü 1/12-kor is.) — **TINÓDI** (225—602): **Tokaji aszú.** (1/24 1/26 1/28; Sz ½2; V 11 és 1/12-kor is.) — **TOLDI** (224—443): **Königsmark.** (10 3/12 ½2 1/14 ¼6 1/18.) — **TURÁN** (120—003): **Egy szoknya, egy nadrág.** (11 ½2 1/24 1/26 1/28.) — **ÚJBUDA** (268—999): **Makrancos hölgy.** (1/24 1/26 1/28; H 1/12; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **URÁNIA** (146—046): Negyedik hétre prolongálva! **Akkor...** (3 5 1/18; V 11-kor is.)

Színházak mai műsora

OPERA: Nincs előadás. — NEMZETI: *Kaméliás hölgy* (6). — KAMARA: *Fatornyok* (½7). — MŰVELŐDÉS HÁZA: *Fém* (4, ½7). — VÍG: *Warrenné mestersége* (½7). — PESTI: *Fecske és denevér* (½7). — FŐVÁROSI OPERETT: *A királynő csókja* (6). — ÚJ MAGYAR: *Az első* (½7). — MADÁCH: *Első Anna és Harmadik Károly* (C, ½7). — ANDRÁSSY: *Vidám kabaré* (D, ½7). — VIDÁM: *Ballépés jobbra* (½7). — REVÜPALOTA: *Őfelsége a pénz* (¼4, ½7). — KOMÉDIA: *Tios a lógás* (¼4, ½7). — KAMARA VARIETÉ: *Női kiszolgálás* (¼4, ½7). — NEMZETI BÁBSZÍNJÁTÉK: *Toldi* (½7). — ERZSÉBETVÁROSI: *Egy boldog pesti nyár* (½5, 7). — JÓZSEFVÁROSI: *Az utolsó Verebély-lány* (½5, 7). — KISFALUDY: *Eső után köpönyeg* (½5,17).

Ferenczy Károly

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁJ 25
Daily News

Ferenczy

1021

INTERFOTO MTI/ZB

„DIE FERENCZY-FAMILIE" — lautet der Titel einer Sammlung der Ungarischen Nationalgalerie, die dieser Tage im Alten Museum in Berlin eröffnet wurde und einen Einblick in das vielseitige künstlerische Schaffen der Ferenczy-Familie gewährt.

stadt – Wien Innenstadt

mäßige Autobusverbindungen!

Budapest V.,
Engels tér

Zentraler Autobusbahnhof

Wien

Friedrich Straße

ÄSSIGTE RÜCKFAHRT
KUNFT UND VORVERKAUF

: 181-610 und 180-978

aus der DDR

Kunstgewerbemuseum:
Serbische Ikonen in Ungarn

Helikon-Galerie:
Graphiken von Nándor Szilvási

**DAILY NEWS—
NEUESTE NACHRICHTEN**

Idegen nyelvű napilap. Kiadja az MTI. 1426 Budapest, Pf. 3. Telefon: 159-490. A szerkesztésért és kiadásért felelős:
BARCS SÁNDOR,
az MTI vezérigazgatója.

Szerkesztő:
LÉNÁRT GYÖRGY

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a postahivatalokban, a kézbesítőknél, a Posta Központi Hírlap Irodánál és átutalással a KHI 215-9612 jelzőszámra. Külföldön a Kultúra képviselőjénél. Előfizetési díj: havi 50,— Ft. — Index szám: 25006. 74.3101/3-05. Zrínyi Nyomda, Budapest. Felelős vezető:
BOLGÁR IMRE

Börtsök Sa~~[illegible]~~ és Réti I. ~~[illegible]~~; A nagybányai jubiláris Képkiáll. kat. Nagybánya, 1912.

Pénzügyi h. n. II. 23

1904. III. 8.

Pozsony ág. h. ev. líceum.

Nemz. Líceum jelentése (436/1904)

A MŰGYÜJTŐ

A MAGYAR GYÜJTŐK ÉS MŰVÉSZETKEDVELŐK EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST
IV., Mária Valéria-utca 7.
Telefon: 813—60.

SZERKESZTI:
SZILÁRD VILMOS

Előfizetési díj:
Egy évre . . . . 10 pengő
Fél évre . . . . 5 pengő
Egyes szám ára 1 pengő

II. évf. Budapest, 1928 december 12. szám

A kiforditott törvényjavaslat

A magyar »Lex Pacca« tehát mégis csak visszakerül a képviselőházba. Műgyüjtők, művészek, egyházak és testületek addig-addig hangoztatták a benne foglalt anomáliákat, míg a kultuszminiszter elhatározta a kicsinositását. Visszaküldik a javaslatot a képviselőházba, megváltozott szövegezéssel. Ez az új szövegezés végre nem fogja a kisajátitás veszedelmével fenyegetni a magángyüjteményeket. Nem teszi lehetetlenné az élő magyar művészek munkáinak kivitelét külföldre. Nem állit gátat a külföldi műtárgyak szabad közlekedése elé idehaza s odakünn. Nem korlátozza a külföldi élő művészek munkáinak ki- és behozatalát sem. Egyszóval engedi, hogy művészek és gyüjtők a tilalomfák erdeje helyett a művészi szabadság régi mezein sétálhassanak. Nem mi voltunk az elsők, akik a magyar közvéleménybe e törvényjavaslat sérelmeit belevetettük. De mi voltunk azok, akik fogyatékosságai feltárásával legtöbb ellenséget szereztünk. A javaslatnak? Nem, hanem magunknak. Mert a kritika itt az általános érzékenykedés korszakában holmi fenegyerekeskedésnek számit. De még ennek a tudatában is jó megmondani az igazat. Igy például szóvá tenni azt a tényt, hogy a javaslat reparálására összehivott ankéten mindenki ott volt — a műkereskedelem képviseletén kivül. Gyüjtők, művészek, múzeumigazgatók, esztétikus, politikus. Éppen csak arról felejtkeztek meg ezuttal is, hogy a sérelmes törvényjavaslat egy kicsit a kereskedelem életébe is belevág. S ennek is lett volna egynéhány szava a javaslat újraszövegezése előtt. Ezen a tényen persze nem is lehet túlságosan csodálkozni. Ott, ahol a kereskedelemről még mindig bizonyos kegyes elnézés hangján beszélnek általánosságban, nem lehet kivánni, hogy a műtárgyak adását-vételét szabályozó kérdésekbe az is beleszólhasson, aki ebben legtöbbet cselekszik.

Az önarckép

Irta: *Elek Artúr*

Ez a kellemetlen hangzású magyar szó, de amelynél jobb eddig, sajnos, nincsen, az olyan arckép megjelölésére szolgál, mely magát a művészt ábrázolja. Nem régi keletű a szó és nem sokkal régibb eredetű maga a műfaj sem. A régiek, akiknek kulturájában mind annak meg szoktuk találni legalább a kezdetét, amit későbbi korok teljessé fejlesztettek, minden jel szerint nem ismerték. Az egyiptomiak és a korai görögök művészetében még az arckép, mint olyan, sem dívott. A nagy embereket később, megdicsőülésük után, isteneknek vagy félisteneknek ábrázolták, vagyis képmásukat megszabadították mindattól, ami egyéni vonás volt rajtuk. A hasonlatosság megkeresése és kifejezése jóval későbbi korok törekvése.

Az olasz renaissance művészetében találkozunk az önarckép első kísérleteivel. Már a proto-renaissance átmeneti korszakából maradt nagy falfestmények egyik-másikán is megörökítette — a helyi hagyomány szerint — önmagának arcvonásait a festő. Attól fogva, hogy az ábrázoló művészet egyre közelebb került a természethez és egyre inkább a valóság ábrázolására törekedett, az önarcképek száma jelentékenyen megnőtt. Egyre inkább szokás, sőt divat lett, hogy egy-egy sok munkába került festmény emberalak-tömegében portraitszerűen megábrázolt kortársai, barátai, családtagjai közé magát is megfesse a művész. A tizenötödik századtól fogva már nehéz lenne lajstromba szedni az ilyen eseteket, akkora a számuk.

Valamivel későbbi keletű a művész-önarcképnek az a neme, melyen az önportrait nem valamely más célú kompozicionak esetleges része, hanem önmagáért való ábrázolás. A quattrocentoból valók az első ismeretes művész-önarcképek. Attól fogva évszázadról évszázadra megsokszorozódik az ilyen művek száma. Uj erőre az önarckép mindig a realisztikus irányú művészeti korszakokban kap, mert olyankor a művészek csak a természetet hajlandók ábrázolni s könnyebben elérhető »természetmodel« nincsen, mint az, melyet a tükörbe nézve lát a művész.

A töprengő, az önmagukat elemző művészek azok, kik után a legtöbb önarckép szokott maradni. Rembrandt volt az ősük. Hosszú és akkora kutatói munka után sem lezárt a rembrandti önarcképek sora. Végigkísérik a mester egész életét. Nincsen Rembrandtnak olyan életszakasza, amelyben többször is meg ne festette volna önmaga fejét. Mi érdekelhette rajta annyira — kérdezhetné az ember — mikor olyan kevéssé vonzó volt az a fej? Durva, húsos formákból összetett, melyekről nem könnyű a lélekre visszakövetkeztetni. A válasz erre csak az lehet, hogy bizonyára maga Rembrandt is erre a kérdésre kereste a feleletet. Nyomozta önmagának kifelé fordult képén annak a lélek belső képével való összefüggését. Töprenkedve kereste arcán azt, amit belül olyan nagyon érzett. S közben a művész, az érzéklő lény, az, aki énjének mégis csak a leghatalmasabb része volt, minden problémáról megfeledkezve, az érzékelés gyönyörűségének adta át magát. Annak a gyönyörűségnek, melyet a most már szinte idegen emberi arcnak fénybe, félárnyékba, vagy sötétárnyékba merítése, formáinak tollal, ecsetheggyel, vagy karcoló tűvel való kirajzolása szerzett nagyszerű szemének. Bizonyára úgy ült a tükör elé, mint aki a belsőnek a külsővel való összefüggését szándékozik kinyomozni, de csakhamar az érzéklés gyönyörűsége lett fölötte úrrá.

Székely Bertalan: Önarckép

Ferenczy Károly: Önarckép

Ernst Lajos gyűjteményéből

Alighanem minden igazi és művészi önarcképnek ez a keletkezési folyamata. A művész senkivel sem lehet annyira meghitt viszonyban, mint önmagával és senki sem érdekelhet időt annyira, mint önmaga. Az a lelki állapot, melynek során az önarckép keletkezik, talán a lyrai költőéhez hasonló. A művész is meglesi önmagát életének különböző szakaszaiban és életkörülményeinek különböző állapotaiban. A pillanatnyi lelkiállapot dönti el, hogy milyennek látja és milyennek ábrázolja magát. Néha objektívebben tudja látni magát, mint másszor. Vannak elérzékenyült órái, melyekben az emlékezés, a vágyódás, általában az érzelmi hatás olyan erejű, hogy elváltoztatja a valóságot és szubjektívvé teszi a képet, melyet a művész róla ád. Az érzelmi állapotoknak hosszú skálája kerül ki Rembrandt önarcképeiből. De jól megfigyelhető az érzelmi momentum hatása képeink közül Székely Bertalan és Ferenczy Károly önarcképén is. Mind a kettő fiatalkori munkája a két művésznek. Székely Bertalan önarcképe az önmaga erejének tudatával eltelt, a gondtalanul vagdosó és a jövőnek oda sem néző ifjú szemével meglátott arcot mutat. Ferenczy Károlyé az olyan érzésekbe és érzésállapotokba elmerült fiatalemberét, ki amit érez, sem meghatározni, sem megnevezni nem tudja, csak érzi. S az érzéstől elfátyolosodik a látása és ellágyul a keze húzása.

Amilyen korán kezdődött az arcképek gyüjtése, olyan későn az önarcképeké. Az első példát reá a firenzei Uffizi-képtár mutatta a maga páratlan önarckép-galériájával. Bizonyos korhatáron túlmenni az önarckép-gyüjtésben ma már fölöttébb nehéz, talán lehetetlen feladat is. De annál eredményesebb az egykorú művészek önarcképének gyüjtése. Az újabb korban nincsen művész, aki életében legalább egyszer számot ne igyekeznék adni magának önmaga külső megjelenéséről. De nem egy olyan művészt tudunk, aki egész életét önmagának ábrázolásával tölti. (Néhai Nagy Balogh János is közülük való volt). A probléma számukra mindig az önmaguk keresése. Az, amit a régiek ezzel a mondattal fejeztek ki: *Gnothi Seauton.*

Hajdani magyar gazdagságok, műkincsek

Irta: *Csányi Károly*

A mohácsi vész kétségtelenül a legnagyobb megrázkódtatások közül való, melyek e nemzetet a multban érték. Megrendült a társadalmi és gazdasági élet, a hit egysége és a lelkek békéje. Ámde a sok kedvezőtlen körülmény ellenére is meg lehet állapítani, hogy a nagy gyászt követő években is volt itt még elég gazdagság, sőt sok felhalmozott művészi érték is.

Bretagnei Anna francia királyné egyik követe II. Ulászló feleségének országunkban való fogadtatása kapcsán igen érdekes dolgokat ír a *Jagellók fényűzéséről*. A fehérvári koronázás pompájának leírásában például ezeket mondja: A misét az esztergomi érsek nyolc püspök segédletével mondta. A püspöksüvegek és pásztorbotok csak úgy ragyogtak a sok drágakőtől és gyöngytől. Az oltárt mintegy 60 ezüstkép díszítette; ezek szent királyok, vértanuk és püspökök fejeit ábrázolták. Hétfőn, 1502 október 3-án az egész udvar Budára érkezett. A nemesek és polgárok a királynénak remek palástot ajánlottak fel. Ebéd után a vár udvarán levő *szökőkút hat csövéből egész napon át folyt a bor*« ... A követ azután a királyi vár gyönyörű üvegfestményeiről és selyemszőnyegeiről is megemlékezik.

A mohácsi vész hírére Mária királyné, a várpaloták java kincseit magával vitte és elköltözött Budáról. Először Pozsonyba, majd Bécsbe ment. A királyi kincsek lajstroma a bécsi közös pénzügyi levéltárban még ma is megvan. De nemcsak az udvar kincsei figyelemreméltók. Egyházaink is meglehetős gazdagsággal dicsekedhettek. Erről az azon korbeli leltárak kellőképpen tájékoztatnak bennünket. Viszont a magánosok gazdagságáról főleg az írott végrendeletek és a hagyatéki leltárak nyujtanak érdekes képet. Egyes hatalmasabb főuraink tulajdonában nagymennyiségű műkincs gyülik egybe. *Főleg ötvösművek* alkotják a *vagyon javarészét*. A hatalmas *Thurzó* György nádor nagymennyiségű ilyen kincset halmozott fel árvai várában. Halála után fia, majd *Thököly* István vette át a várat, de I. Lipót német őrséget akart a várban elhelyezni. Ezt azonban Thököly vonakodott megtenni és bizonyára tudta, hogy miért. Erre 1670 november 24-én újabb királyi parancs jelent meg, mely Thököly javainak elkobzását rendeli el.

Heister ostrom alá veszi a várat. Az ostrom ideje alatt Thököly István meghalt. A gazdátlan várőrség, miután a várban felhalmozott kincseket elrejtették, feladta a várat. Ezután a likavai várra került a sor. A befalazásnál közreműködött egyik kőműves elárulta a kincsek helyét Heister előtt. *A zsákmány*, mely Likavavárában, de főleg Árvavárában az ostromló tábornok kezébe került, *oly nagy volt, hogy annak gazdagságán Heister is elbámult*. A kincseket leltározták és *szekereken Bécsbe szállították*. Az arany-, ezüsttárgyak, drágakövek, szőnyegek, szövetek, kárpitok és lószerszámok értékét három millió forintra becsülték. Egy ilyen kincstár gazdagságáról mai napság csakis a fraknói Eszterházy hercegi kincstár nyujthat megfelelő képet.

Végh Gyula a Sibrik-családra vonatkozó okmányokat tanulmányozván, ráakadt ezek közt alsólendvai Bánffy Katának, Zrinyi Miklós, a szigetvári hős unokájának 1627 febr. 8-án kelt végrendeletére. Bánffy Kata Sibrik Miklósnak volt a felesége. Ez az okmány is érdekes képet ad a kor gazdasági viszonyairól. Elég ha csak néhány statisztikai adatot emelünk ki belőle. Azt mondja többek

közt: Az aranymívek csoportjában 4 arany násfáról, 4 aranyláncról, 2 övről, 3 pár aranyperecről, 2 pézsmatartóról és 20 aranygyűrűről történik rendelkezés. Külön intézkedik az aranyboglárokról, gyöngyökről és főkötőkről. Az ezüstmívek közt 6 ezüstkupáról, 4 pohárról, 2 szerecsendióserlegről, 1 vederről, 1 csészéről, 1 sótartóról, 11 kanálról van szó. Külön vannak a nagymennyiségű szoknyák (10 db), a magyar és német vállak, subák, szőnyegek, paplanok, szövetek, kendők felsorolva.

Egyházi emlékeink terén talán legtöbb kárt II. József császárnak a szerzetes rendeket eltörlő határozata és ezzel kapcsolatban az egyházi kincsek rekvirálása okozott. Ezek közt volt *a klarisszák kincstára is*. Ebben a leltárban szerepel *Erzsébet királynénak*, Nagy Lajos feleségének *házi oltára*, mely szerencsésen elkerülvén a beolvasztást, külföldre került és *jelenleg a párisi Rotschild Alfonz báró tulajdonában van*. Hasonló véletlennek köszönhetjük, hogy a koronázó Nagy Boldogasszony-templom kincstárából *egy XIV. századi műrészi kehely* megmaradt. A szóbanforgó kelyhet II. József emberei *a budai kapucinosoknak kölcsönözték*, a barátok pedig híven megőrizték s innen került azután vissza, eredeti helyére.

Köteteket lehetne még megtölteni Bécsbe s egyéb külföldi helyekre vándorolt műkincseink elsorolásával. Hiszen a császári gyűjtemények termeiben lépten-nyomon találkozhattunk s részben még ma is találkozunk innen eredő remekművekkel. Ezt a sok történeti példát inkább intőjelnek szeretnők gyűjtőink szeme elé függeszteni. És Ipolyi Arnoldnak szép szavaira hivatkozni, aki egyik munkájában ezt az intelmet intézte kortársaihoz: Őrizzük tehát, gyűjtsük össze emlékeinket. Nehogy végleg elvesszenek s ezáltal is üresebb legyen a mult, szegényebb a jelen és kétesebb a jövő.

Koszta József: Önarckép

Kernstock Károly: Önarckép

A Gáthy-féle gyűjteményből

A meztelen falak

A »Berliner Tageblatt« cikkéből

Irta: *Bode Wilhelm*

Legmodernebb építészeinknek az a kívánságuk, hogy a lakások falai maradjanak csupaszok, dísztelenek. Hogy ehhez mit szólnak a lakások tulajdonosai, az egyelőre kétséges. Mitőlünk, öreg emberektől aligha fogják rossz néven venni, hogyha visszautasítjuk ezt az ajánlatot. Mi már régóta megszoktuk, hogy művészi becsű tárgyak vegyenek bennünket körül. Erről az élvezetről most sem tudnánk lemondani. De még azt sem gondolnám, hogy az új, fiatal építtetők és lakók egykönnyen lemondjanak erről s odaadják magukat az új építészek eme törekvésének. Ez a kívánság az építészek rendkívüli önteltségének a jele. A többi művészetekben tevékeny kollégák ezt legalább is tapintatlanságnak fogják venni. Mert ha ez az elv uralkodóvá válik, akkor nagyon szűk korlátok közt fog mozogni az ő művészi tevékenységük. Ez a túlzottan öntudatos és radikális építőfelfogás tulajdonképp csak folyománya a huszadik század egész művészeti viselkedésének; annak, hogy ez a művészet tökéletesen szakítani kíván minden hagyománnyal és merőben újszerű akar lenni. Nézzük csak, hogy van-e jogosultságuk alkotásaik alapján ilyenféle törekvéseket hangoztatni? Mint mondják, ők »csak egészen egyszerű nagy vonalakat és síkokat« akarnak adni. Megvetnek minden díszítményt, sőt még a profilokat is kerülik. A szimmetriát meg éppenséggel ki akarják zárni. Csak az a baj, hogy abból a lenyügöző erőből, amikre ez a dolog céloz, semmi sem érzik műveiken.

Ezek a terségek és szobák olyan egyhangúak s olyan ridegek, hogy még sokkal inkább szükségük volna képdíszekre, grafikai lapokra, mint a régebbieknek. Mert még a legszínesebb szobafestés és a legdrágább egzotikus fával való bevonás sem tudná ezeket a falakat frissebbekké tenni. A szobák, a belsőségek elvégre is lakás céljára szolgálnak s az a feladatuk, hogy lakóiknak elsősorban is kényelmes otthont biztosítsanak. Kérdés, hogy ezt az érzést mennyire tudja pótolni annak a bizonyos nagyvonalúságnak, térhatásnak a keresése, amire építészeink egyrésze törekszik. Ezt a tökéletes dísztelenséget, egyhangúságot, csak fokozza az építész magakészítette bútorainak sivársága, mert Isten mentsen attól, hogy egy úgynevezett »belsőépítész« elrontsa a kínálkozó térhatást. S ez a fokozás még inkább szükségessé teszi, hogy a csupasz falakat díszesebbé tegyük képekkel, metszetekkel, vagy — oh borzalom még gondolni is rá — fényképekkel, melyek szívünkhöz közelálló embereket vagy dolgokat ábrázolnak. Vagy eltávolítsuk szobáinkból apáink képeit, szobrait, ősi bútoraikat csupán csak azért, hogy a mi építészünk képzelt nagyságának megnyilvánulását zavartalanabbul élvezhessük?

Hisz éppen ezek a berendezési tárgyak teszik a modern lakószobákat lakályosabbá. A benne élő ember ezek kiválasztása és elrendezése révén tudja érvényre juttatni ízlését. S éppen ellenkezőleg, még inkább az építésznek kellene tanácsaival és segítségével ezt a tevékenységet elősegíteni.

A modern, helyesebben hipermodern építészek ilyesfajta túljózansága ellenkezik minden népek és minden idők szokásaival. Ezek a nézetek az otthon, a lakályosság ősi fogalmainak sutbadobását jelentik. Szerencse, hogy e nézeteken úgyis keresztülgázol az idő.

Ferenczy Károly

środ

2

Nyár c. Lépe repr.

Évkönyvei, Az Orn. Magy.

Szépművészeti Múzeum —

V. k. ~~19~~ Bpest, 1929. 209. l.

~~GYMINISZTER~~

KÖZPONTI IGAZGATÓSÁG

TÁVIRATI CIM: DOHEGÁR BUDAPEST.

apos Bizottságának,

Budapest

Szépművészeti muzeum

Ferenczy Karoly

l.

Szépm. Muz. Erk

VII. 195. l.

766.

nézve. Rövid haja, szeme, szemöldöke, bajusza
Mellét két kitüntetés díszíti. Paszomántgal-
órcáni s szétvetett köpenyének bélése piros.

, méretei 70.5:58.

ten
eklyemuzeumból. 107/95. № 69.

107/95:69.

Ferenczy Károly, festőművész /1862-1917/.

Az adásban Rápcsányi László vendége Viski János festőművész volt; kérdésére elmondja, hogy Ferenczy Károly impolt őneki.

Régen találkoztunk.

1984. IV. 19. Kossuth 12.45 /L.F./.

Ferenczy Károly, festőművész (1862-1917).

Dobi Oláh István 1910-ben iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolára, tanárai: Ferenczy Károly és Hegedűs László voltak.

Sz. Kürti Katalin: Dobi Oláh István.
Hajdú-Bihari Napló, 1983. dec. 10.

Ferenczy Karóly

l.

Szépm. Muz. Évk.

I. 188, 189. l.

Ferenczy Károly

FERENCZY KÁROLY:
FESTŐNŐ

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-742, 340-726
Ferenczy Károly, festőművész, (1862-1917)
NÓGRÁD
1983 OKT 11

Új állandó kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában

XX. századi festészet és szobrászat

1021

Elérkezett a várva várt idő, amikor most először a teljes egységet és folyamatot láthatjuk, művészetünk eredményeit, fejlődését a középkortól máig. Egy helyen, összefüggésében, a Magyar Nemzeti Galériában. A teljességre való törekvést bizonyítja, hogy 154 művész hatszáz alkotása látható az új állandó kiállításon. A rendezés elénk tárja a Nyolcak, továbbá a Munkácsy-örökség műhelyeinek, a szolnoki és vásárhelyi művészetnek a maradandó értékeit. Természetesen komoly szerephez jut Nagybánya, a szentendrei festészet és most először, a gödöllői magyar szecesszió is. Érzékeljük az elágazásokat, a maguk szervességében, így kovácsolódik összefüggő láncolattá a magyar szimbolizmus, Gulácsy és Csontváry műveinek bemutatásával, így alliterál az aktivizmus új elképzeléseivel.

Az első rész a századforduló teljesítményeit vázolja fel helyes elképzelésben láttatja Ferenczy Károly, Fényes Adolf, Koszta József értékeit, itt az arányok is pontosak. Arra már nem jutott elég erő, hely, hogy a többi tendenciát is ugyanolyan hiánytalansággal jelezzék, mint piktúránk század elejének vezérszólamait. Mednyánszky is kicsit háttérbe szorul, bár egy-két újabban bemutatott alkotása a felfedezés erejével hat. A rendezés felhasználja a Nemzeti Galéria első otthonában, a Kossuth Lajos téri épületben a hatvanas években a nyilvánosság elé tárt festői és szobrászi anyagot, de módosított is rajta. Először is mennyiségében. Szerephez juttatta a gödöllői mestereket, továbbá kiemelte Orbán Dezső, Nemes Lampérth kezdeményezéseit, olyan epizódokra is utal erőteljesebben, mint amilyen Kmetty János, Perlrott-Csaba Vilmos, Schönberger Armand életműve. A teljes szellemi égboltot látjuk, képzőművészetünk XX. századi látóhatárát, amit bejárt és meghódított a magyar festészet és szobrászat. Hála a rendezőknek, hogy a nagyszabású ívet a hatvanas évekig tágították, méltó módon érzékeltetve például Kondor Béla, Kokas Ignác, Németh József és Deim Pál törekvéseit. Természetesen ez nem végállomás, a kortárs anyag bemutatását is igényli a közvélemény, hiszen mai képzőművészetünk legjobbjai folytatják az elődök klasszikus értékrendjét.

A dolgok rendje szerint ez a bemutatás tökéletesebb az előzőnél, de a továbbiakban még finomítható is a művészi igazság jegyében. Ha elégedettek is lehetünk Fényes Adolf és Koszta József művészetének helyes arányú tálalásával, Tornyai háttérbe kerül, s bár Medgyessy sok szoborral szerepel, de nem egy helyen. Ez zavaró. Úgy tűnik, hogy a korszakon belul nem szükséges újabb korszakhatárokat szerkeszteni. Nagy István esetében is helyesebb lett volna a műveket egy helyre csoportostani. Találó, hogy az állandó tárlat gyújtópontjába került Csontváry Zarándoklás a cédrushoz és Kernstok Károly Lovasok a vízparton című nagyméretű festménye, ezek valóban korszakos fontosságú alkotások. Éppen a rendezés levegős nagyvonalúsága és számtalan telitalálata sürgeti a korrekciók elvégzését. Pompás Egry és Szőnyi műveinek elhelyezése az egymással szemközti falakon, így a Balaton és a Duna-kanyar folytat egymásal párbeszédet a remekművek színvonalán. Amilyen helyes törekvés Farkas István értékeit megmutatni végre a maga szuggesztív valóságában, ugyanúgy akaratlanul bár, de ténylegesen Derkovitsot egy kicsit elbújtatta a rendezés, s mindössze egy Hincz-kép látható, nem is jellemző korszakából.

Mindent összevetve azonban izgalmas a XX. századi magyar festészet és szobrászat állandó múzeumi seregszemléje a Magyar Nemzeti Galériában. Növeli az intézmény értékét, megmutatja képzőművészetünk európai fontosságú minőségrendjét.

Losonci Miklós

amely termékek főleg belföldi felhasználókhoz, de közvetetten, más cégek berendezéseinek részeként exportra is kerülnek. Képünkön Szeberényi Józsefné és Lengyel Lajosné tárcsás pályát szerelnek. — kj —

DIVAT

A mindennapok művészete:...

Divat c. folyóirattal közösen hirdet.

aforg által gyártott, illetve t kézimunkákkal.

társasutazáson, kb. 30 000 Ft

5000 Ft
4000 Ft
3000 Ft
2000 Ft
1000 Ft

ákat a név és a pontos cius 1-e és március 31-e kérjük eljuttatni a követ-

Salgótarjáni Vasöntöde
FELVESZ BETANÍTOT
(36 órás munkahét, kor

ÖNTVÉNYTISZT
ÖNTVÉNYKÖSZ
ÖNTVÉNYFÚVA
ÖNTVÉNYFARAGÓT

Kereseti lehetőség teljesítménytől függően 10 000 Ft-ig. Alkalmasság esetén vállalati gazdasági munkaközösségben plusz munkavállalási és kereseti lehetőséget is biztosítunk. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán. (St. Rákóczi út 101—103.)

Felvételt hirdetünk az alábbi munkakörökbe

ANYAGGAZDÁLKODÁSI FŐOSZTÁLYVEZETŐ
Feltétel: felsőfokú műszaki, vagy közgazdasági végzettség, ipari szakmai gyakorlat

TERVOSZTÁLYVEZETŐI
Feltétel: felsőfokú közgazdasági végzettség ipari szakmai gyakorlat

SZOCIÁLPOLITIKAI OSZTÁLYVEZETŐI
Feltétel: felsőfokú állami végzettség, jártasság munkásellátási, szociálpolitikai tevékenységben

Fizetés megegyezés szerint.
Jelentkezés a személyzeti-szociális igazgatóhelyettesnél.
Telefon: 13-903, vagy 12-507.
Salgótarjáni Vasöntöde és Tűzhelygyár,
Salgótarján, Rákóczi u. 101—103.

APRÓHIRDETÉSEK

INGATLAN

BENCZÚRFALVA Fő út mentén beépíthető 300 négyszögöl telek eladó. Érdeklődni: 17 óra után, Fő út 32.

SZÉCSÉNY Magyar út 10/B szám alatt I. em. erkélyes öröklakás, OTP-átvállalással eladó. Érdek-

JÁRMŰ

ZH-s 1500-as Polski Fiat 3 éves műszakival eladó. Érdeklődni: Nagy József, Magyarnándor, Nagymező út 14.

601-es Trabant Limousin 30 000 Ft-ért eladó. 1984-ig vizsgáztatva ... Balassagyar- ...el Ferenc

vizsga nél- ...ti fénye- ...ó. Telefon:

-100-as Sko- ...n eladó. 15 órá- ...tarján, Ybl 102. I/3.

...ada 1200-as Érdeklődni: a 11-888- ...n.

URGOT ...el eladok ...rélek kis Salgótar- ...y János út

...YES

...TARJÁN ...j úti lán- ...jó kerese- ...éggel egy ...szek. Ér- ...a helyszí-

...DÉSES üz- ... vendég- ...meretekkel ... üzlettár- ... Cím: a ...lefonon.

...oba, össz- ... lakás a ...tban üre- ... „Októberi ...l" jel- ...dóba.

LEGELSŐ vidéki vállalkozás! Szabadidő-partner, élettárs, házasságközvetítés az egész ország területén. Kérje tájékoztatónkat! KAPCSOLAT 9700 Szombathely, Pf.: 283.

FEKETE, középmagas, Zord névre hallgató uszkárkutya Balassagyarmaton, szombaton este 20 órakor elveszett. Kérem a megtalálót, a kutyát szíveskedjen Balassagyarmat, Deák F. u. 8. alatt vagy nappal, az Ipoly Szálló melletti „IBI" butiküzletbe, jutalom ellenében leadni. Budavári.

FIATAL házaspár kisgyermekkel szoba-konyhás, fürdőszoba-használattal albérletet keres a városban. Ajánlatokat: a 10-977-es telefonra kérem.

KÜLÖN bejáratú szoba, fürdőszoba-használattal, központi fűtéses kiadó két nő vagy két férfi számára Zagyvapálfalván. Cím: a 10-977-es telefonon.

VÍZ-, fűtésszerelést azonnalra vállal kisiparos, anyaggal is. Kordics János, Érsekvadkert, Rózsa út 9.

REDŐNYKÉSZÍTÉS minden ablakra, rövid határidő, díjtalan felmérés. Írjon, jövök! Levélcím: 1145 Budapest, Thököly út 117/A. Solymáry György.

15 éves gyakorlattal gépírói, könyvelői, vagy könnyű fizikai, 4 órás munkakört keresek. Ugyanitt olajkályha, olajboiler eladó. Érdeklődni: 14-514 telefonon.

Ferenczy Károly festőművész (1862–1917).

Egy poros, csendes kisvárosba letelepült néhány festő, felépítenek egy hatalmas fabódét a hegyi legelőg városszerűig nyúló zöldjében, és egy teljesen újfajta festőiskolát nyitnak, ahol nincsenek dogmák és akadémikus szabályok. Iványi Grünwald, Ferenczy Károly – Noémi – Béni – Valér és Réti mester, és fiatal legénykent itt dolgozik Szervátiusz Jenő és Farkas Eszter, – a nyirbátori kislányt befogadta a szabadiskola.

Antal István: Eszti Mama.

Kelet-Magyarország, 1984. máj. 5.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917)

Most lenne 90 éves Szőnyi István. Nyíregyházán született. Rendkívüli tehetsége már gyermekkorában megmutatkozott. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károlynál és Réti Istvánnál végezte. Nagybányán is dolgozott, itt sajátította el mesterétől, Ferenczy Károlytól azt, hogy olykor nem is kell mást tenni, mint a látott festői motívum szépségét az ecset nyelvére lefordítani.

B. Gy.: A zebegényi festő.
Dolgozók Lapja, 1984. jan. 18.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917)

szőnyi István most lenne 90 éves. Rendkívüli tehetsége már gyermekkorában megmutatkozott. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károly- és Réti Istvánnál végezte.

Brestyánszky Ilona: A zebegényi festő.
~~Népújság (Tolna)~~, 1984. jan. 21., Nógrád.

Ferenczy Károly, festőművész (1862-1917).

Most lesme gr. éves Szónyi István. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károlynál és Réti Istvánnál végezte. – Nagybányán is dolgozott, itt sajátította el mesterétől, Ferenczy Károlytól azt, hogy olykor nem is kell mást tenni, mint a látott festői motívum szépségét az ecset nyelvére lefordítani.

Brestyánszky Ilona: A zebegényi festő.
Népújság (Tolna), 1984. jan. 21.

Ferenczy Károly, festőművész (1862-1917).

Nagy Ferenc 1911-ben megkapta Debrecen városfejlesztési ösztöndíját, ezzel a segítséggel megkezdhette tanulmányait a Királyi Képzőművészeti Főiskolán. Tanárai voltak: Bosznay István, Edvi Illés Aladár, Ferenczy Károly, Olgyai Viktor, Vaszary Kálmán Lajos.

Sz. Kürti Katalin: Nagy Ferenc (1892-1970).
Hajdú-Bihari Napló, 1984. febr. 18.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917).

Alighanem a 93 éves Viski János festészetünk nesztora. Ma sem szűnő energiával fest. – A Képzőművészeti Főiskolán Zemplényi Tivadar és Ferenczy Károly tanítványa volt.

L. M.: Festészetünk nesztora.

Vas Népe, 1984. márc. 14.

1021

1981.IX.5.Televizió 19.3o
TV Hiradó

- 2o1 festmény, egyenlőre kiállitási darabok, de 15-én kedden délután árverésre kerülnek a MOM Müvelődési házában. A repertoár igen gazdag. A XVII.századi holland életképek mellett felbukkan a nagybányai festő közösség jeles képviselőinek Ferenczy Károlynak, Torma Jánosnak, Iványi Grünwald Bélának, egy egy alkotása. Pál László régenvárt főszereplője az aukció-

Ferenczy Károly festőművész
1862 - 1917.

nak, Erdei tisztás cimü kicsiny képének intim nyugalma szuggesztiv hatásu. Szeptember 16-án és 17-én 340 numizmatikai érdekesség is kikiáltásra kerül. Mint például a kelta Tetra-drachma. Vagy a ritka és érdekes János Zsigmond dupla tallér, és Bethlen Gábor dupla tallér csegeje. A kiállitás különlegessége, hogy idén először antik ékszerek és órák is megjelennek az aukción. A különböző drágakövekkel ékesitett és porcelán festéssel diszitett darabok az eklektika és a neobarokk stilus jegyeit hordozzák. Az ékszer árverésre 16-án délután kerül sor a MOM Szakasits Árpád Müvelődési házában.

Ferenczy Károly, festőművész 1862–1917.

Egy fényképet a Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károly és Szinyei Merse Pál tanítottak.

Budán, 1983. júl.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917).

Elérkezett a várva várt idő, amikor most először a teljes egyiget és folyamatot láthatjuk művészetünk eredményeit, fejlődését a, középkortól máig, a Magyar Nemzeti Galériában. – Az első rész a századfordulós teljesítményeit vázolja fel, helyes elképzelésben láttatja Ferenczy Károly, Fényes Adolf, Koszta József értékeit, itt az arányok is pontosak!

Új állandó kiállítás a Nemzeti Galériában.

Vas Népe, 1983. okt. 8.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917).

Megnyílt a Magyar Nemzeti Galériában a XX. sz.-i festészet és szobrászat – új állandó kiállítás. – az első rész a századforduló teljesítményeit várzolja fel, helyes elképzelésben láttatja Ferenczy Károly, Fenyes Adolf, Koszta József értékeit, itt az aranyok is pontosak.

L. M.: XX. századi festészet és szobrászat.
Dolgozók Lapja, 1983. okt. 9.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917).

Simon Magdolna művészettörténész a XIX–XX. sz.-i magyar képzőművészetet bemutató állandó kiállítás rendezője. A múlt század elejétől az 1960-as évek végéig átfogja a magyar képzőművészet legjellegzetesebb irányzatait. – Ferenczy Károly, Tornyai, Gulácsy, Rippl-Rónai és más neves művészek képei fémjelzik a szazadfordulót.

Heltai Nándor-Koloh Elek: A rendezők véleménye.
V.M.: Képtár a Cifrapalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Ferenczy Károly fr

→ Dési Huber István

MŰVÉSZET 1985/5/8

Ferenczy Károly

Lukácsy Sándor: Vidéki Bpesten
Kiállítás tanulságaival

Magyar Hírlap, 1985. V. 21

1021

1981. II. 7. 20.55 Televizio 2. Müsor
Tv-hiradó 2. kiadás

- Szépség és külső megjelenés tekintetében a magyar könyvek évek óta a világ élvonalában állnak. Gyakran nyernek dijakat, különösen a müvészi albumok, a nemzetközi könyvszépség-versenyeken. A következő percekben néhány ilyen szép könyvujdonságot mutatunk be önöknek, a Corvina és a Képzőművészeti Kiadó t rméséből. A középkori Spanyolország festészetéről szóló látványos könyv b mutatja a kibontakozó spanyol müvészet legjellegzetesebb alkotásait. A katalóniai kódexeket, falfestményeket és a románkori faoltárokat is. Áttekintést nyujt a legnagyobb egyéniségekről, a fontos müvészeti központokról, bemutatja a jellegzetes müfajokat. A holland f stészet nagy korszakának jeles képviselője a delfti születésü Fermer volt. Aki a lehető legnagyobb tökéletességgel törekedve magával min dig elégedetlenül festette csodás képeit, melyek csendet, nyugalmat, meghitt, kissé melankólikus hangulatot árasztanak. Két gyönyörü folyó fogja közre az istenek atyjának, Zeusznak lakóhelyét, Olimpiát. A hires ókori versenyek helyszinét mutatja be egy másik képes album, amelyik most jelent meg. A nagybányai festőiskola szellemi irányitójának, Ferenczi Károly legszebb munkáit tartalmazza Zsanton István hires könyve, mely most új kiadásban kerül az olvasókhoz. A következő kiadvány pedig úgy ad képet a felszabadulás utáni magyar müvészetről, hogy 35 hires magyar festő, szobrász, grafikus pályáját rajzolja meg. A mühelyekbe pillanthat ily módon az olvasó. A Kis magyar képzőművészet cimü munka a honfoglalás korától a XIX. század végéig tekinti át a hazai képzőművészet történetét. És végül hadd hivjuk fel a figyelmet arra az albumra, amely Kondor Béla rézkarcait tartalmazza, melyek segitségével Németh Lajos szavaival élve "az egyszerre isteni és ördögi komédiát nagyszabásu müben akarta megvalósitani."

Ferenczy Károly MDK

kapcsolata Koszta Józseffel
Az "Orfeusz" és a" Madárdal" hatása
Kosztára

Bényi: Koszta 20-21.o.

Ferency Károly (5)

1. Önarckép
2. Orpheus

1932 főv új szerzemkiáll Műcsarnok

. KIR. HONV. ÉPIT. IGAZGATÓSÁG KIRENDELTSÉGE
a VII. hadtestnél Miskolc

509/Kir. 1942. + 1 mell

1942 FEB. 27. ÉTU

Műemlékek Országos Birottsága

Budapest.

IX Högyész Endre u. 10

Hivatalból
dijátalányozva

Ferenczy Károly

Önarcheji, olajf.
Orpheus, olajf.

Tm Bp 1932

J. N. d'ANDRIA, BRADFORD

VEZÉRKÉPVISELETE:

VARGA JENŐ

BUDAPEST, V., FERENCZ JÓZSEF-TÉR 6.

Uj cím: V., Zoltán-utca 10.

MAGYARORSZÁG 2 FILLÉR

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Dr. Szentiványi Gyula muzeumi *úrnőnek*
titkár *úrnak*

BUDAPEST 9 4 SEP.-7. 9. 741 S

BUDAPEST,

VI Szénás ut 41.

Ferenczy Károly

rád

Kunstausstellung

der Münchener

Secession. München

1912.

1912-ben tenti

a Münchener Secession

egyetlen magyaror-

szági rendes tagja

volt.

✓

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrovics Elek: Ferencz Károly

8°, 24K, 40L, Budapest, év nélkül (1930)

Ferencz Károly

tételeket keres, akvarell-technikája rendkivül fejlett képességű. Vas Elemér naturaiista törekvésű festő, tájképeinek domináns eleme a meleg és levegős szín.

Az Ernst-Múzeumban Ferenczy Károly, valamint Ferenczy Béni, Valér és Noémi műveiből rendezett kiállitás október 6-án nyilt meg. Az elhalt mester hagyatéka gazdag és tanulságos volt, a modern magyar festés e különálló alakjának művészetét visszatükrözte szinte egész fejlődésmenetében. Bár a súlyos, határjelző oeuvre-ök természetesen hiányoztak, annál több tanulmány, vázlat világított be Ferenczy műhelyébe, kezdve az első nagybányai évektől, természeti jelenségeket a maga érzése szerint szintetikus egységekben visszatükröző stilusán át utolsó, silhouette-szépségeket kereső s komponáló törekvéséig, amely az akt világa, néhány tónusra leegyszerűsített színharmóniák közé helyezve. E folyóirat lapjain sokszor, minden adandó alkalommal volt szó Ferenczy művészetéről s így e kiállítás kapcsán elég, ha annak lejegyzésére szorítkozunk, amit a hagyatékkal szemben mindenki érezhetett: minél jobban távolodik az az időpont, amely Ferenczy élete folyásának végét jelenti, annál magasabbra tornyosul az a tiszta és termékenyítő légkör, amely az ő művészetének légköre, annál plasztikusabban rajzolódik a magyar művészi feilődés horizontjára, hogy Ferenczy oly valaki volt, akin át a magyarság kulturereje a népek művészetének versenyében egyenest reprezentálódik. A kiállításon a Ferenczy-testvérek oly művekkel vettek részt, amelyek méltók az apai névhez. Valér tájképekkel és kompoziciós rézkarcokkal, Béni egy kisebb szobor-kollekcióval s Noémi gobelinekkel, amelyek iparművészetünknek különleges értékei.

A «Képírók és Képtaragók» váci-utcai helyiségében Udvary Géza rendezett kiállítást, amely októben 10-én nyílt meg. Régebbi és újabb munkákat állított ki Udvary, figurális képeket, jellemző darabjait művészetének, amely muzeális hatásokat szívott magába s előszeretettel fordúl históriai témák felé.

Kádár Béla a «Műterem» helyiségeiben mu-

Művészet 1918.

tatkozott be, majdnem másfélszáz munkával, kiállítása október 19-én nyílt meg. Kádár Béla az utóbbi évek alatt művészetében nemcsak változott, hanem jelentősen fejlődött. Utoljára az Ernst-muzeum egy termében történt bemutatkozása már jelezte azt az újabb célt, amely felé Kádár a naturalizmus ösvényéről elkanyarodott. A «Műterem» helyiségeiben kiállított kollekciójával már teljesebb eredményeket hozott a közönség elé, szélesebben és alaposabban ismertette meg új irányú oevre-jét. Kádár Béla ma stilizáló festő. Képei élénk szinharmoniákkal hatnak, komponál, főleg a csoportok mozgásproblémái érdeklik. Festészetének pregnánsan dekorativ ize van, bizonyos barokk tradiciók lelnek benne életre, de távol minden iskolai merevségtől, egészen a művész egyéni felfogása, modern érzése szerint alakulva.

A Nemzeti Szalonban november 18-án nyílt meg a «Kéve»-művészegyesület XI-ik kiállítása. Ezúttal is komoly szinvonalon álló anyagot gyűjtött egybe ez a tevékeny, föltűnés nélkül dolgozó egyesület. Kiállításának megnyitása a magyar köztársaság születését jelentő mozgalmas, forradalmi napokra esett, így természetesen a közönség részéről nem találkozhatott azzal az érdeklődéssel, amelyben más körülmények közt mindig része volt. Az egyesület, amelynek elve a művészi irányokkal szemben mindig a türelmesség volt, most is egymástól fölötte elütő művészi törekvéseknek, divergens felfogású műveknek adott találkozót. Kép, szobor és iparművészet volt jelen a kiállításon, amelynek anyagából ezúttal különös megemlítéssel Benkhardt Ágost képeit s Bokros Birman Dezső szobor-kollekcióját kell kiemelnünk. Benkhardt Ágostot, aki az ő tiszta, minden spekuláló elem nélküli természetfestésének még soha nem adta ennyire érett, magvas eredményeit, s Bokros Birman Dezsőt, aki csak néhány éve tűnt fel, még az új, ismeretlen nevek szürke légiójához tartozott s ma a fiatal szobrásznemzedék legtöbb várakozást keltő embereinek egyike. A kiállításon rajtuk kívül kisebb-nagyobb kollekcióval résztvettek: Remsey Jenő és Zoltán, Haranghy Jenő, Kövesházi-Kalmár Elza.

Ferenczy Károly

ivod

A Mübarát

1923. 53. l.

Urna, öskori VI. 167

Ferenczy Károly

Vied

Vallo Győr 1943

Ferenczy Károly

XVIII. Jh.) iród lásd

huppen). Jelezve (Bez.): Fényes.

Ujvári: Lyka Emlék-könyv

285. l.

Illusztr. XXIII. tábl.

Illusztr. XXII. tábl.

her Bauer). Jelezve (Bez.): Feszty Árpád.

en).

47 cm

Francia grafikus, XVIII. sz. (Fra

164. ENYELGÉS A KONYHÁ
Szines rézmetszet (Farbige

Francia grafikus, XVIII. sz. (Fran

165. GÁLÁNS JELENET (Gala
Szines rézmetszet (Farbige

Francia festő, XVIII. század.

166. IMÁDKOZÓ LEÁNY (Bet
Krétarajz (Kreidezeichnung

Francia festő, XVIII. sz. (Franz

167. FÉRFIFEJ (Männerkopf).
Vászon (Leinwand). 52×37

Francia festő (Französisch), XVI

168. VÉNUSZ ÉS ÁMOR (Ven
Fa (Holz). 25·5×35·5 cm.

Francia festő, XVIII. sz. I. fele. (

169. ELŐKELŐ FÉRFI ARCK
Réz (auf Kupfer). 6×5·5

Francia mester, XVIII. sz. II. fe

170. GRÓF NÁDASDY FEREN
Miniatür. 7×6 cm.

Ferencz Károly

A Múbarát 1922.

48

Lazaretto Nuovo.

639. Francesco Guardi.

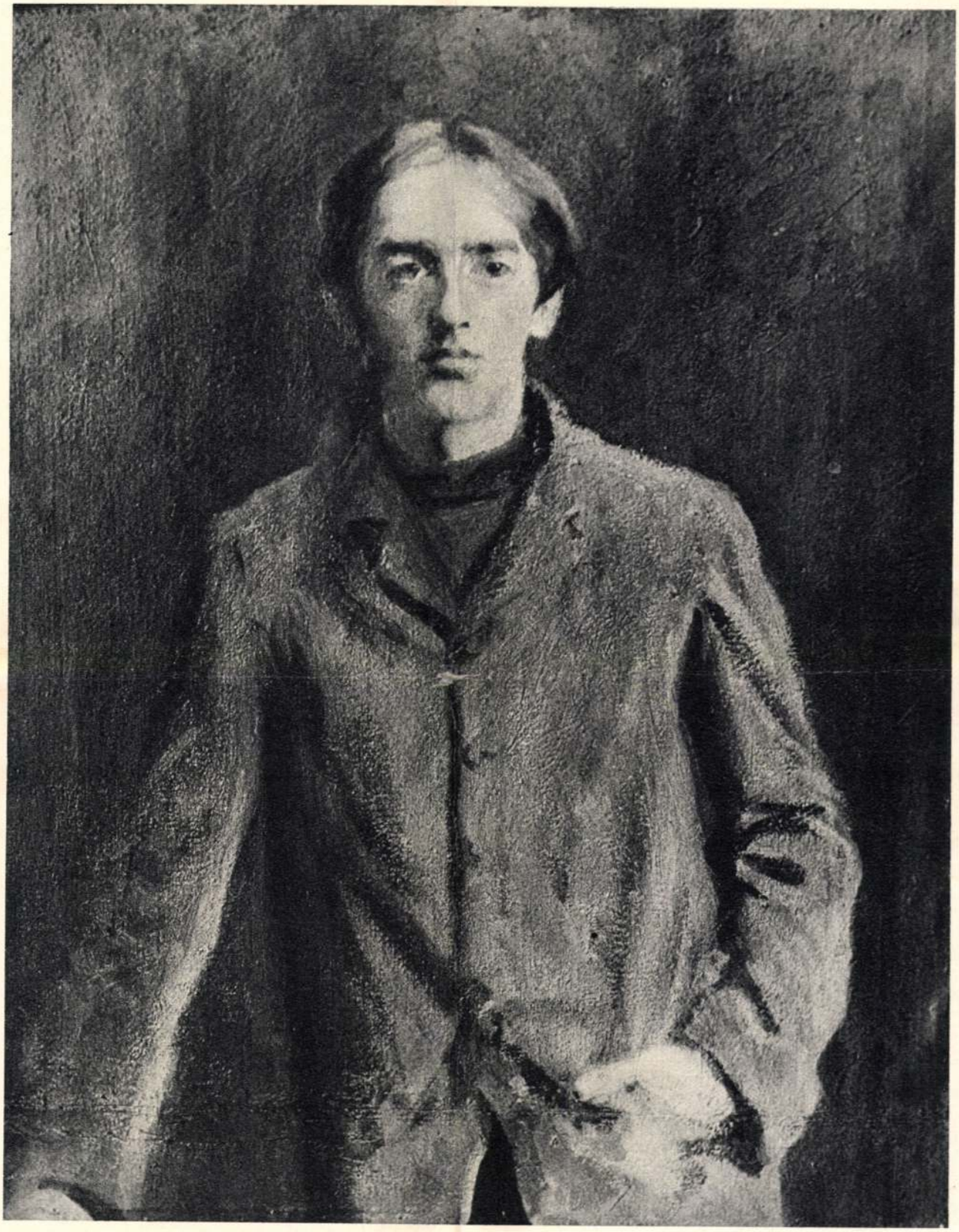

FERENCZY KÁROLY: FIÚKÉPMÁS

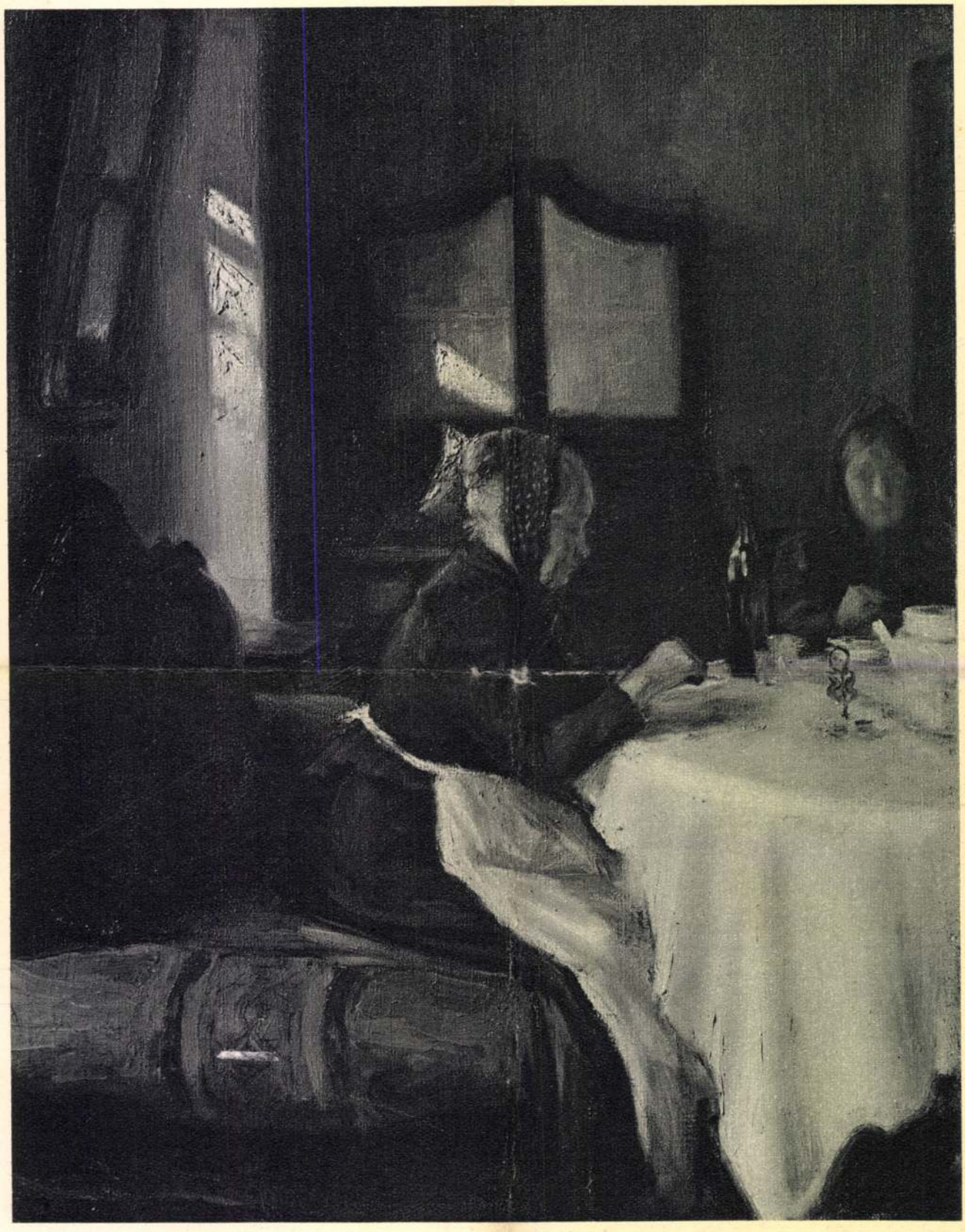

RÉTI ISTVÁN: ÖREG ASSZONYOK

Ferenczy Károly

Petőfi u. 11.

60

(Könyves Kálmán jogo ításával)

FERENCZY KÁROLY: JÓZSEFET ELADJÁK TESTVÉREI (1900). *Fővárosi Képtár.* Ferenczy szívesen fordult tárgyért a bibliához, de nem festett a régi értelemben vett vallásos képeket, hanem újszerű és egyéni költészettel töltötte meg a hagyományos témákat. Mindegyik bibliai képe költői látomás, összeolvasztása az embernek és természetnek egységes és mély hangulattal teljes kompozícióban. Ezen a képen is, amely a legnagyobb méretű bibliai kompozíciója, szoros egységben jelentkeznek a kép emberi és tájképi elemei: az elhagyott kopár vidék, amelyen ünnepi csend és mély nyugalom ömlik el, és másrészt az emberi alakok, akiknek színes, festői csoportját ugyancsak fatalista nyugalom üli meg. Érdekes, hogy Ferenczy az egész csoportot valamennyi alakjával ugyanúgy állította be a helyszínén, ahogyan a képen látjuk, és kint a természetben festette meg és fejezte be az egész művet. Szigorúan naturalista hitvallása nem engedte, hogy akárcsak egyetlen ecsetvonást is másként fessen, mint természet után, noha azt, amit szemével látott, lelkében sokszor átformálta és megnemesítette.

Ferencz Károly

l.

Va Ylő Ernst gyűjt

VII/III. 48.

0

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyíltan szálltam szembe
mely a mai veszedelmes külpolitikai hel
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a képv
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes a
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább küz
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazd

Én tehát felveszem a harcot, am
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizmu

„Istenért, Ki

Ferencry Károly

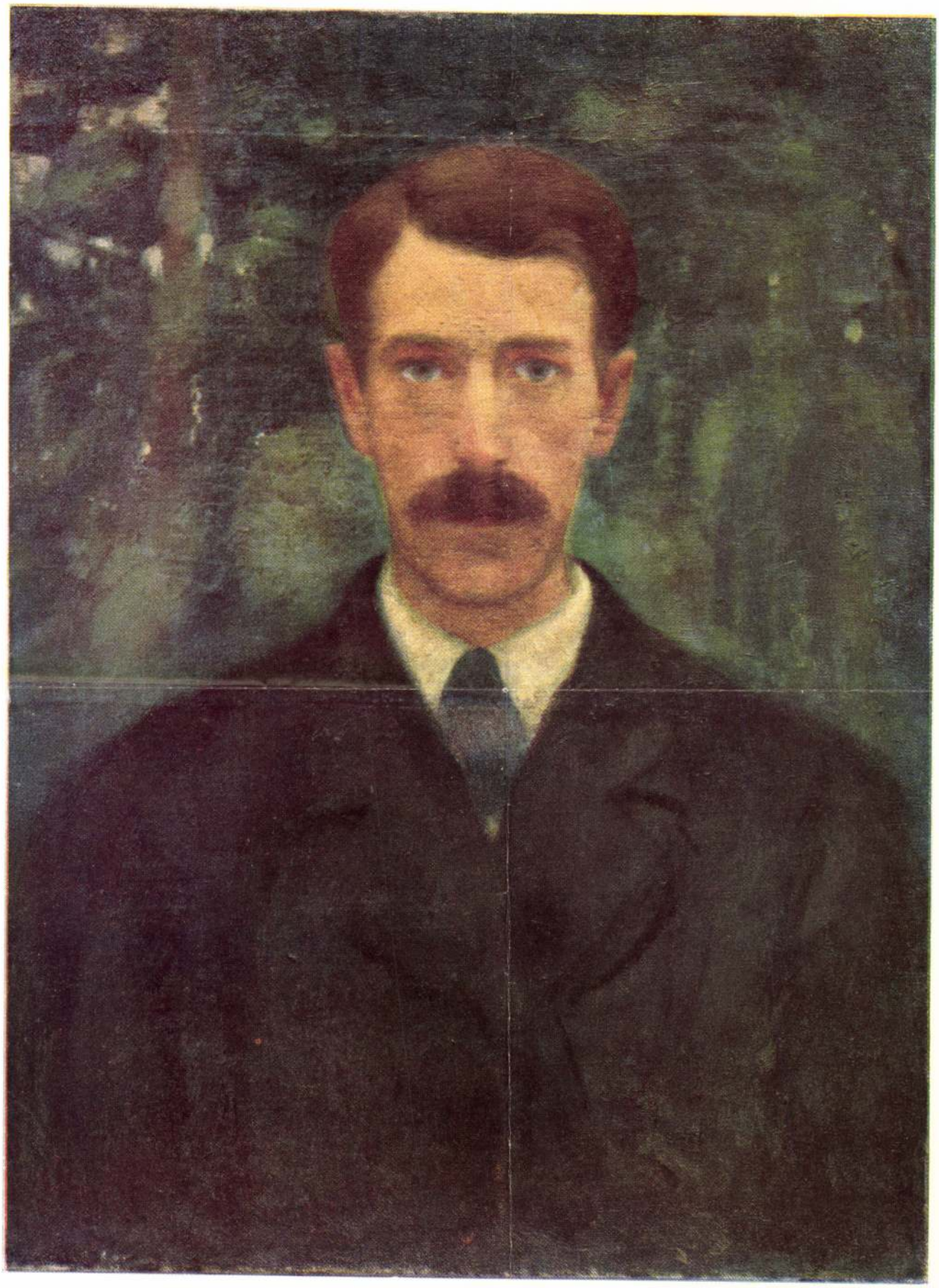

FERENCZY KÁROLY : ÖNARCKÉP

Ferenczy Károly

Petrovics III 111.l.

61

FERENCZY KÁROLY: LOVAGLÓ GYERMEKEK (1905). *Magántulajdon.* A művész ezen a képen két gyermekét ábrázolta, amint pónilovon poroszkálnak. Több ilyen lovas képet festett, mert a lovak kedvenc állatai voltak. Valamennyin üde poézis lehellete érzik. Nem mintha valami érdekes történetet beszélnének el vagy az alakokat különösen érdekes helyzetben ábrázolnák, a költészet a színekből árad és abból az érzésből, amellyel a festő a természetet és az életet tolmácsolja. Ezen a képen sem történik semmi különös, de érezzük az erdő üde levegőjét, a napsütött fenyvek illatát, szinte halljuk a lovak lépteinek neszét, amint lassan haladnak a süppedős, puha fűben, szemünk gyönyörködik az alakoknak az erdős háttérre rajzolódó kedves sziluetjében és mindez egy előkelő festő nemes tolmácsolásában több táplálékot ad szemünknek és szellemünknek, mint akármilyen izgató téma, aminővel többnyire olyan festők próbálkoznak, akik tiszta művészi eszközökkel nem tudnak hatást elérni.

XV. évf. * 1910. május 15. * 9. szám.
ooooooo Szerkesztőség és kiadóhivatal ooooooo
Budapest, VII. ker., Dohány-utcza 82. sz.
oooooooooooo Telefon 109—62. oooooooooooo

ért, bérmentve. **Kitünő szamorodni 3 kor. és pecsenye ó borok 1 K 20 fillér literenként, bármely mennyiségben kapható**

SztareczkyGéza

bortermelőnél

Tolcsva (Tokaj mellett(

(Boraim árjegyzéke kivánatra ingyen.)

MERCEDES N. A.

BÁRDI GARAGE BUDA

Ferenczy Károly

Levétel a Terentról
Szinyei Merse Pál
arcképe

Ciupe Cat

Komáromi múzeum működése

1913-ban VIII. 145.

Ferencz Károly

d.

Mihályi Pannonok.

17. l.

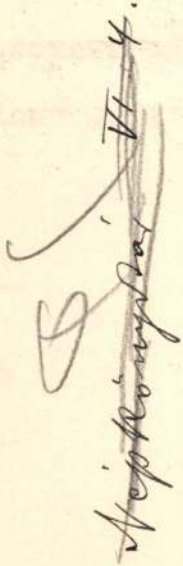

Mihályi E.:
Pannonhalma részletes kalauza.
Thirring – Vigyázó: Részletes helyi kalauzok. Bp. 1923.
17. l.

a

---

korona 66 fillérről, mely ösz-
s közoktatásügyi m.kir. Minisz-
elete folytán részemre utalványo-
előadói tiszteletdijam 1917. évi
ében a budapesti 1x.ker. m.kir.

brnár 1-én

.....

[illegible]

Ferenczy Károly

wód
z
Csánky Miskolc

dupl

MŰVÉSZETI MÚZEUMOK BARÁTAINAK
EGYESÜLETE

MAGYAR MŰVÉSZKÉPMÁSOK KIÁLLÍTÁSA

Ferenczy Károly

vrád

Csánky Kolozsvár

Csánky D.:
Az elmult harminc év m. festészete,
Kolozsvár,
1943.

Képkeretek

HOFFMANN FERENC

A

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

LEGKÖZELEBBI KIÁLLITÁSAI:

K. U. T. csoportkiállitása

1934. április hó 14-től április hó 29-ig.

Ferenczy Karol

[illegible]

Ki P. 147. l.

Ferenczy Károly

irad

Hoffmagyfest.

13. l.

következő számok:

m	Lapszámon	Szám	Lapszámon	Szám	Lapszámon
7	31	439	Cimlap	489	26
8	32	440	16	490	27
9	32	441	38	491	26
0	32	442	16	492	26
1	32	444	23	493	26
2	32	445	18	494	26
3	32	446	18	495	26
4	32	447	18	496	30
6	33	448	18	497	28
7	33	449	18	499	30
8	33	452	17	500	61
9	33	453	4	501	28
0	33	454	28	502	28
1	33	455	28	503	41
2	34	456	19	507	29

Szám	Lapszámon	Szám	Lapszámon	Szám	Lapszám
562	56	610	53	668	8
563	47	611	54	669	48
564	47	612	54	670	48
565	47	613	53	671	8
566	48	614	53	672	30
567	52	615	53	675	39
568	49	616	53	676	39
569	49	617	53	680	44
570	48	618	54	682	27
571	49	619	54	686	35
572	49	620	54	687	35
573	49	621	54	688	35
574	48	622	54	698	48
575	48	633	46	700	25
576	49	634	46	706	51
577	30	635	46	707	51
578	47	636	45	709	52
579	48	637	45	710	39
580	48	638	50	711	9
582	50	639	50	712	51
583	26	640	50	716	46
584	47	641	49	721	39
585	47	642	50	722	39
586	48	643	50	723	40
587	50	644	51	725	53

r
s
adlója!
artó, tüz és viz
ntes, rendkivül
eereszthető mint a
ummentes és azért

**gyermekszobák, kórhá-
zak, klinikák, iskolák**

padlójának burkolására különösen ajánlatos; a fapadlózatok hézagai a leghathatósabb terjesztői a különféle fertőző betegségeknek, mint a diphteritisnek, vörhenynek, tuberkulósisnak stb.

Régi kikopott fapadlók asbestburkolattal átvonva teljesen uj és elegáns és hygienikus padlókká lesznek.

Ugyszintén az asbestpadló a legalkalmasabb padlóburkolat üzletekben, gyárakban és minden más nyilvános helyiségekben.

Olcsóság és kiváló tulajdonságai miatt máris nagy elterjedtségnek örvend.

Prospektusokkal, mintákkal, készített munkák jegyzékével és árjegyzékkel kívánatra szolgálunk.

és gázfütés

669 kor., és pedig 1909. évre 95 kor, 1910. évre 105

Különféle s

Rabitz-szövetet, áthár
és kerékvédő rostélyokat, c
szükséges sodronyfon
Haidek
BU
Képes árjegyzék, v

az árverési feltételek, ajánlati ürlap és boritékok az erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Zólyom. (F a e l a d á s.) Zólyom sz. kir. r. t. város tanácsa a város erdeiben e télen kihasználás alá kerülő mintegy 300 köbm. tövön álló tölgyfa eladására d e c e m b e r 4-én d. e. 9 órakor szó- és irásbeli árverést tart. Kikiáltási ár mellmagasságban való 32 cm. vastagságon aluli törzseknél köbm.-kint 17 korona 90 fillér, a vastagabbaknái pedig 24 korona 10 fillér. Bánatpénz 500 korona. Az árverési feltételek a tanácsi irodában tekint hetők meg.

Bánffy-Hunyad. (T ö l g y f a e l a d á s.) Bánffy Hunyad mellett a nyárszói ref. egyház erdejében kihasználásra engedélyezett és átlag 52 cm. átmérőjü 600 db. müfára alkalmas kocsánytalan tölgyfa d e c e m b e r 2-án d. e. 10 órakor szó- és irásbeli árverésen adatik el B.-Hunyadon a ref. papiháznál. Kikiáltási ár

„Magura
kat. holc
becsült
dejének
lálható
fát tövön
fatömegr
Az árver
százseb
erdőgon
Szelin
dek köz
tulajdon
található
m^3 hasz
faállomá
lindek
11 órak
Bánatpé
ház iro

Ferencry Károly

rod

Fenno-Ugrica

541.0.

Rákóczi Ferencznek és két fiának egyhorn

arczképe III. 82

Ferenczy Karoly

wod

Germagy umwrzelleme

450 l.
455 l.
486 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 485418

Ferenczy Károly

Úvod

Dumá Sándor

75-76. f.

nincs cedulája
a rovidvesek
közt.

Ferenczy Károly

l.

Erik Déri 1941

8-l

Ferenczy Károly

ród

Din Párs

39. l. Eiffel

Petrovics Elek

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly emlékkiállításának
katalógusa.

Budapest, 1922 január – febr.
Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat.
8-r, 30 l, 18 képes táblával, fűzve.

H. 3. p. e. —.80

Petrovics Elek, Ferencz K.
emlékiratai. Bp. 1922., U.a. Ferencz K.
Bp. 1923. Pantheon.

Pennsylvania San Domenico Lyceum

II. 27

Érkezett 1904 december 19.

1015/904 (Szeged 1904 december 18 – 321 sz. a.)

A szegedi Somogyi könyvtár és városi muzeum

beküldi az intézet szabályzatait és nyomtatványmintáit.

(Tudomásul szolgál 1905 I./24)

Ferenczy Károly

Tanulmány (Öltöző nő), rajz, repr.
Művészet 1905. 377. l.

Nagybánya és az impresszionizmus

bácsolni, becsvágyat fokozni azonban mesterien tudott, innen származott a feltétlen elismerés, mely tanári működését kísérte.

Munkája ettől kezdve kettéoszlott. Tanított és rajongóival ünnepeltette magát, ezzel telt el az idő javarésze, a nyilvánosság reflektorai tüzében — s olykor dolgozott is valamennyit. Nehezen, vívódva, műveit megsemmisítve s újrakezdve alkotott. A merengő című női arcképe (1886, Budapest, Szépművészeti Múzeum) megkap gyengéd lírájával, festői érzékenységével és színeinek delikát összecsendülésével. A többi képe jóval kisebb méretű és a népies zsánerhez húz. Példa rá a Mulató társaság (1887) vagy az Ország bajai (1889—1890), mindkettő a Szépművészeti Múzeumban. A fejlődés halk ritmusa vezet az egyiktől a másikhoz. A Mulató társaság a magyar naturalizmus egyik gyöngyszeme, látványban elmerülő bensőségével, levegősségével, egyszerűségével és remek csendéleti részleteivel. Az ország bajai-ba már beleszól az

Ferenczy Károly

Lázár Béla archepi
rajz, repr.
Művészet 1908. 112. l.

Szent András apostolt ábrázoló földombor-

mű VIII. 179

FERENCZY KÁROLY (1862—1917)

56. Csók István festőművész (szül. 1865) képmása. Jelezve fent balra: Ferenczy K. 1894. — Csók István úr tulajdona.

Ferenczy Károly

Ernst gyűjt

Magyar művészek képei 15, l

)e a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
lyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
lasági megélhetést veszélyezteti.
ıa eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

rályért, Hazáért"

Ferenczy Károly

rod.

Lázmüvkerd

9 – 11. l.

Ferenczy Károly

~~Cserkétet ctefő~~
~~kisleány, Egye~~
~~sepr.~~

Lázár Erd

Lázár B.

Ferenczy Károly

l.

Lykafest 1896-1914

70. l-

Ferenczy Károly

l.

Lykafest 1896-1914

95. l.

V

Ferenczy Károly

l.

Lykafest 1896–1914

87. l.

88. l.

Ferenczy Károly

festō nul. 1862.

Bei.

ród

z

Krück I. 323. l.

Kröckm

~~Rónai Bronzlaki II. 119~~

Érkezett 1904. szeptember 6.

660/1904. Q. (Budapest, 1904. szeptember 1.)

Horváth Géza orsz. felügyelő jelentése a pozsonyi termé-
szetrajzi múzeum állapotáról (Pozsony város tanácsának, 1904. X. 11.)

KÉPEK

Önarckép

Kerti jelenet

Napos délelőtt

Noémi

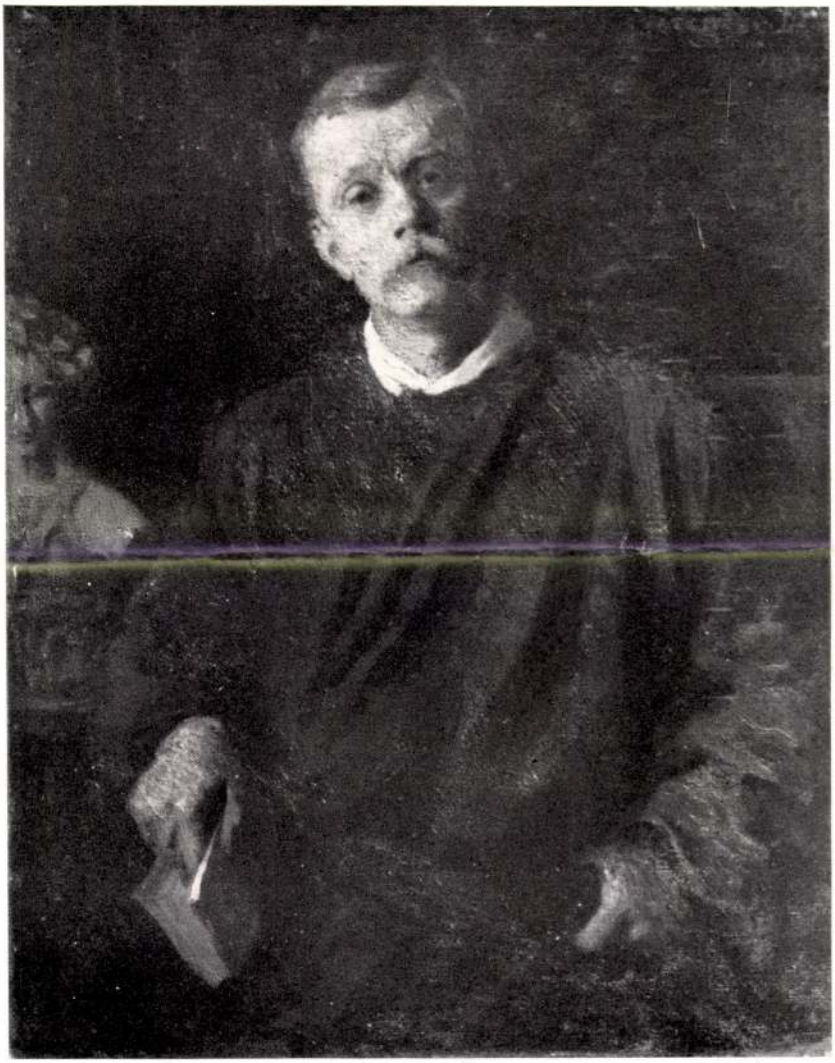

Malonyay Dezső

Séta

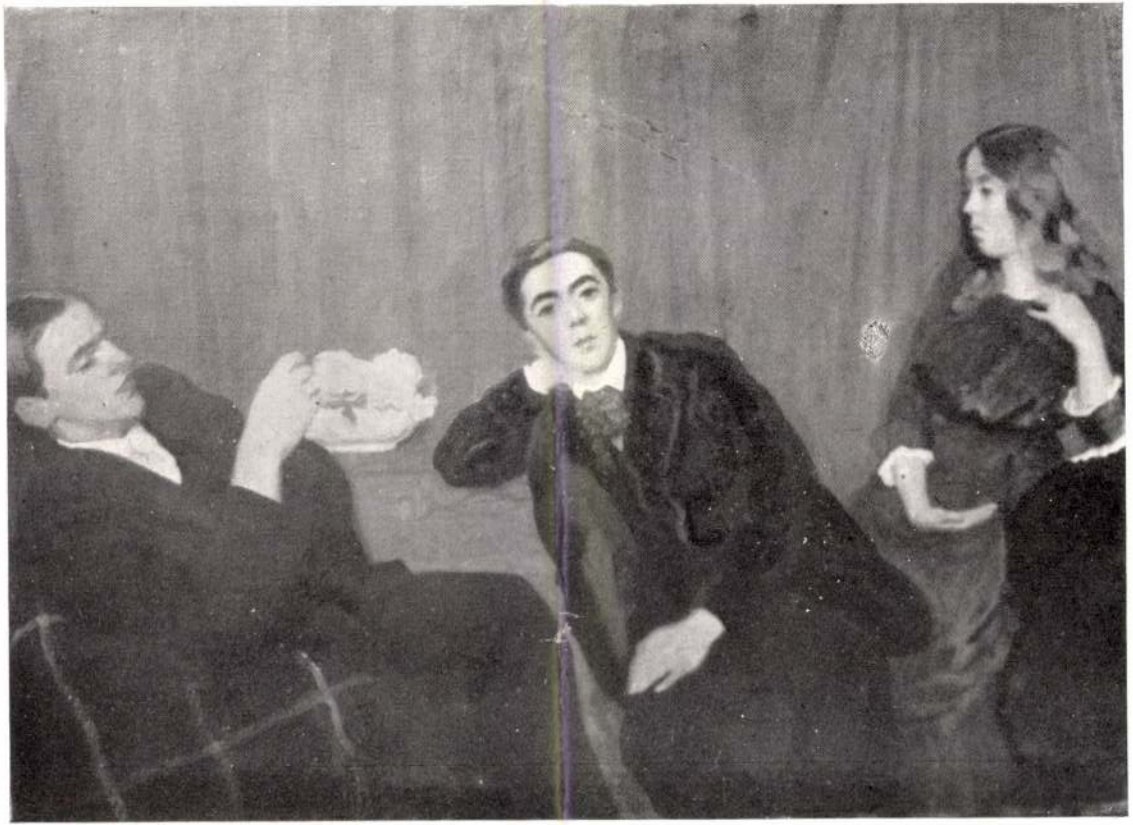

Testvérek

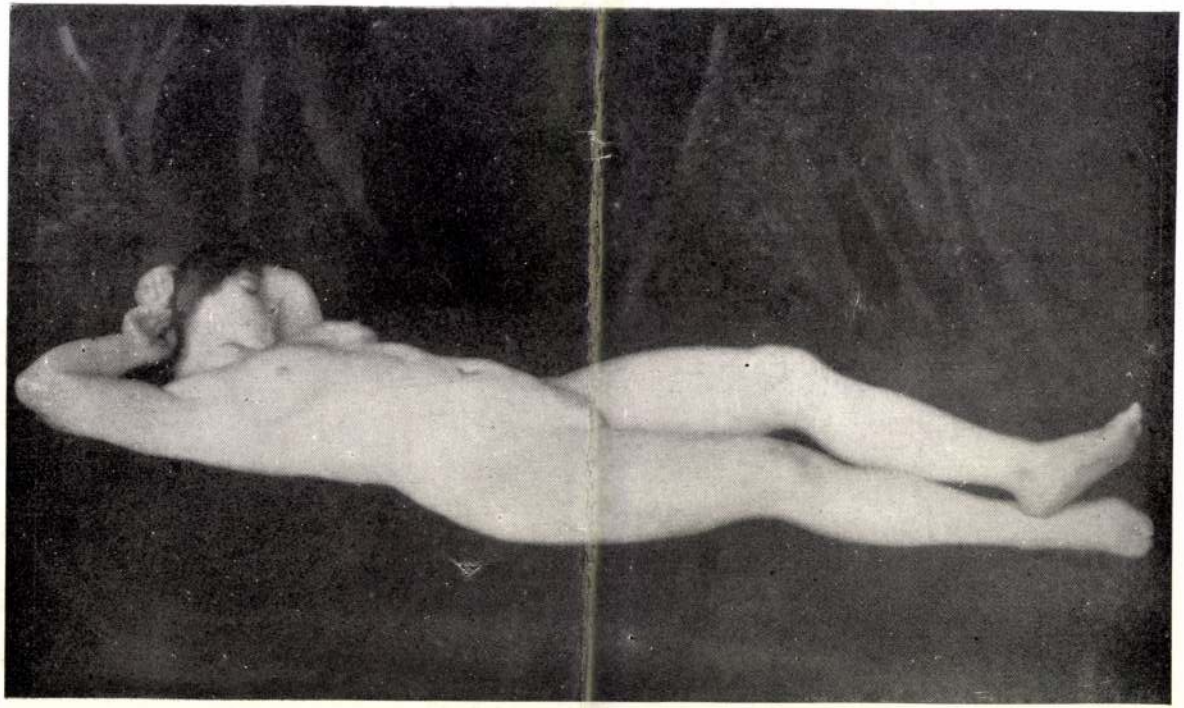

Fekvő női akt

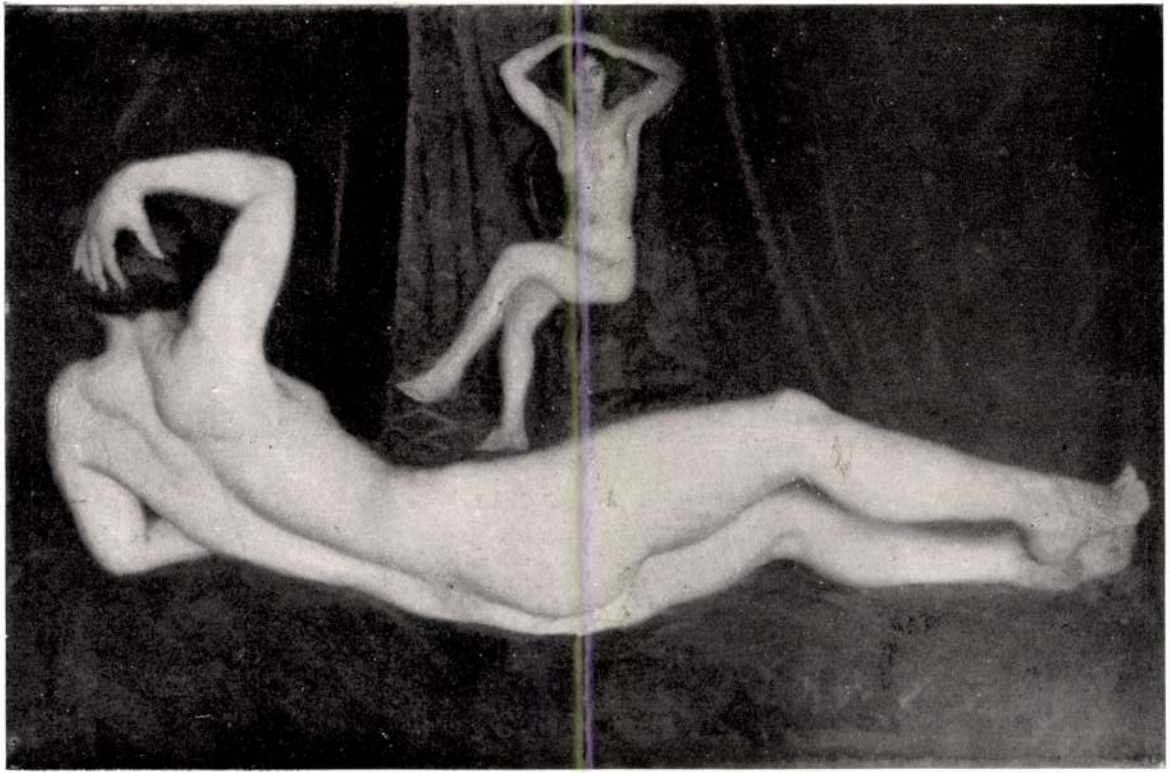

Cigányleány

nem alkudtunk. Éreztük, hogy erősek vagyunk és egy pillanatig sem kételkedtünk a győzelemben.

Ma húsz és harminc ezreket fizetnek műveinkért. Ha öt-hat ezret kínálnának, bizvást mondom önnek, hogy egyetlen vászon, nem hagyná e hajlékot. Miért? Mert nem szorultam rá, mert nem érdemes eladni, mert magamnak festek és nem az üzleti haszon kedveért. Azonban húsz-harmincezer frank, ez már beszéd. Végnélküli az emberi ostobaság. Régente szenvedtünk eme ostobaság miatt, mi sem természetesebb, minthogy ma hasznot húzunk belőle.

És szélesen, jóízűen nevetett a mester. Mély értelmet sugárzó szemét, melyben már annyi vidék, annyi táj, ezernyi év és ezernyi napszak tükrözött, apróra hunyta és úgy nevetett mint valamely erdei faun.

„Némelyektől úgy hallottam, hogy ön több különböző vásznon dolgozik egyszerre, illetőleg egymásután."

„Ez igaz. A természetben semmi sem állandó. Minden pillanatról pillanatra változik. Egy felhő vonul át az égen és az alant levő lomb leveleinek színe megváltozik.

Hitem és elvem az „Egység" „(Unité)". Egységes és összhangzatos hatásra törekszem. Valamely látvány, valamely színharmónia megragad, azt visszaadni megrögzíteni törekszem. Lehet hogy az egy félóráig vagy egy negyedóráig tart, akkor egy félóráig vagy egy negyedóráig festek és a másik félórában megfestem ugyanazt más hangulatban. A hangulat a fő. A fák, folyók, sziklaképződmények, fűszál vagy virág, hegy- vagy dombvidék csak váza, hordozója a hangulatnak, csak annyiban léteznek, amennyiben a hangulat létezni engedi őket. „Que voulez vous, c'est tout comme de la musique". Tekintetem a rouen-i székesegyház homlokzatát ábrázoló festmények felé irányult.

Íme ez a kőhalmaz, ki merné állítani róla, hogy kőműves-mesterember munkája! Földöntúli fényben ragyog. Egyik képen az ég halványzöldes, a székesegyház halványsárga, másikon az ég mély kék s a templom a nyugvó nap pírjában ég. Csodás és földöntúli látvány, mint bűvös igézet, mint valamely tündérmese tündérvára merednek a falak. De emitt egy harmadik változat. A szimfónia egyszerűbb és kevésbé szokatlan. Ugyanaz a templom hétköznapi világításban, szürkében. Az alászálló nap nem boritja gerince, kettős tornya, millió cirádája fölé skarlát köpenyét vagy a hajnal ezüst palástját, mégis oly szép, oly nagyszerű.

— „Egy ablakból festettem e képeket a templommal szemben, majdnem szemem világát vesztettem a munka folytán".

— „Mester ön az igaz fajfestőhöz méltón osztja Theodore Rousseau szavát, mely szerint egy négyszögkilométernyi földdarab elég, hogy rajta egy emberöltőn át dolgozzunk. A természet oly kifogyhatatlan motivumokban. hangulatokban, a legegyszerűbb és a legkülönbözőbb változatokban".

„Ma már nehezen mozdulok hazulról. A minap jártam Dieppeben, és bizvást mondom, szívessen maradtam volna ott, hogy fessem a tengert. De a megkezdett munka hazaszólít. Itt vannak legutolsó műveim."

Vagy hat-nyolc vásznat vettem észre. Ugyanazon motivumnak különböző variációi. Tavi rózsákkal borított víztükör, a viz széles, nagy foltokat képez, s a foltokban egy-egy felhődarab képe tükrözik. Szeszélyesen helyezkednek el a levelek, hol lazán, hol egy csomóba verődve, s közöttük foglalnak helyet a fehér, halványsárga, rózsaszínű és piros virágok.

A régi vonalkás technikát Monet ezúttal elhagyta és széles nagy foltokban igyekszik festeni. Hihetetlennek látszó dolog és mégis úgy van: Monet haladt. Nem hogy fölülmulta önmagát, mert hiszen az „Argenteuil-i hidat" és annyi más festményt emberi erővel túlhaladni nem lehet, de egyéni látása, fölfogása, érzése egyre hatalmasabban, leszűrve, hogy úgy mondjuk, sűrítve jut kifejezésre.

Nem győztem magamhoz térni a bámulattól. Monet művei esztétikus örömöket okoznak azok számára, akiket a levegő átlátszósága, a felhők könnyed bomlása, a mindent bámuló és megelevenítő napsugár játéka boldoggá tenni és mámorba ejteni tud.

Nem frázis, ha azt állítjuk, hogy a természet lélekzetvételét érezzük alkotásain, hogy végig vonul művein az, amit a francia „le grand

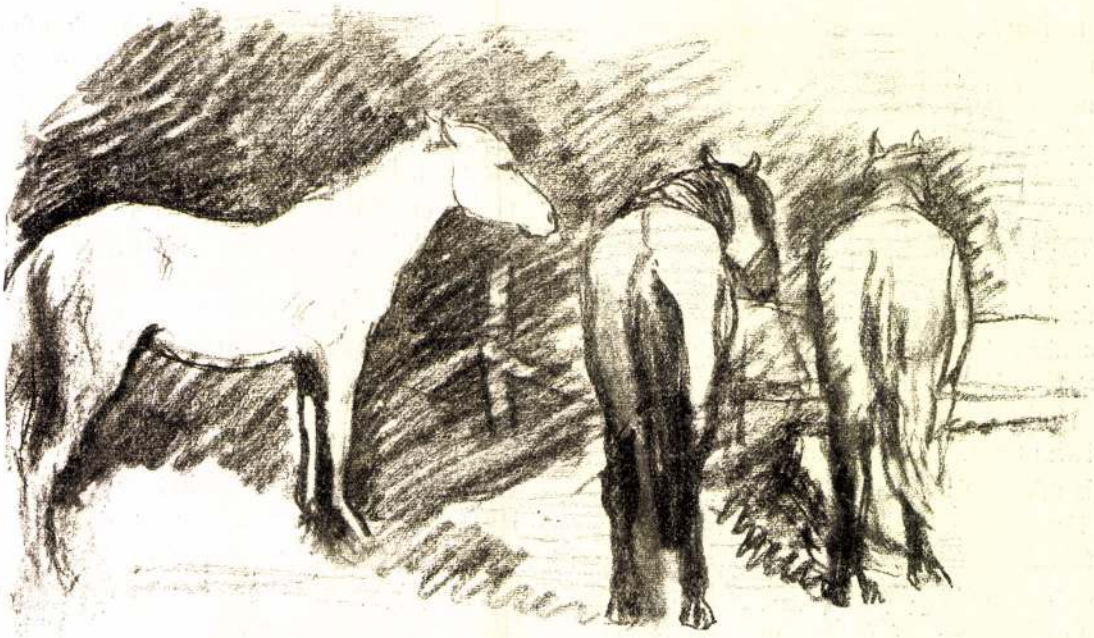

FERENCZY KÁROLY
VÁZLATKÖNYVÉBŐL

souffle de la nature"-nek nevez. Mindenütt ezt érezzük: az eleven erő lüktetését.

Negyedóra hosszat térdeltem e művek előtt, — térdeltem mondom, mert a földre voltak helyezve s ez volt az egyetlen és legmegfelelőbb helyzet a behatóbb szemlélet számára.

Midőn kezét szorítva az ősz művésznek kifejeztem örömömet, lelkesedésemet a tapasztaltak fölött s a „tökéletes remekmű" szavával illettem műveit, — „vajjon van-e tökéletes remekmű" — sóhajtott föl ő. Úgy hiszem hogy nincs.

Megnyugtatni igyekeztem, hogy igenis van és nem is kell olyan túlságosan messzire menni értük.

„Igen, talán mégis léteznek tökéletes remekművek, folytatta. Mult tavaszszal Madridban voltam, Volt ön Madridban? — sajnálkozó „nemmel" feleltem. Velazquez meggyőzött róla, hogy mi semmit sem tudunk. Támolyogva jöttem ki a Prádóból. Mennyi tudás, mennyi érzés, minő hatalom, minő erő! Ezek remekművek valóban. Hogyan festi ő a bársonyt például, — nem úgy miként Carolus Duran aki a bársonyt még „bársonyabbá" festi, hogy ámítson és megcsaljon, hanem festi egyszerűen és igazán. Velazquez művei valóban tökéletesek és nem emberi, hanem isteni hatalommal készültek."

A nap lenyugvóban volt már, távoznom kellett.

„Hogy semmit el ne mulasszon végig kalauzolom a kertemen és megmutatom a helyet, ahol utóbbi időben dolgozni szoktam" — szólt hozzám barátsággal.

A műteremhez vezető folyosó falán japán metszeteket vettem észre.

„Hirosigé és Hokuszai értettek hozzá miként kell a tájképet nézni", mondta elmenőben.

Kiértünk a parkba.

Fényár és színpompa környezett. A virágfajok miriádjai zengtek „hozsannát" felénk. Monet „jó kertésznek" bizonyult. Visszaadta a természetnek azt amire a természet megtanította. Itt a kopár dombvidéken, hol azelőtt csak fű és kalász termett, kertet varázsolt elő, mely a világ legszebb kertjei közül való. Sem nem angol, sem nem francia ízlésben készült, hanem kizárólag a művész sajátja. A lejtős terraszszerű földdarabon sövényeket képezve vonulnak a virágzó bokrok, fák s valóságos színorgiává vegyülnek. Túl pediglen az országút másik oldalán, hol folytatódik a birtok, Monet — ez a Bosco, e csodás hatalommal rendelkező ezermester — föltúrta a földet és tavat

Művészet 1908.

Ferenczy Károly

Gerö Ödön, London Elek

Modern magyar festö-
művészek. Budapest. é. n.

93. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Ferenczy Károly

Magyar Művészet

1934. ~~16~~, ~~17~~, 62,

~~67~~, 168. l

1935. ~~22. 24. l~~ ~~93.~~ ~~169 – 174~~

~~190.~~

Ferenczy Károly

Nápolyi emlék, fa-
rajz, illusztráció
Kiss József költe-
ményéhez, Képző-
művészeti Múzeum tulajd.

Repr.
Magyar Művészet
1934. 16. l.

ŰVÉSZET

GROIS * HUNGARIAN ART

ONTA

TÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

vre 7.50 aranypengő

JVÉSZET-et tagilletmény fejében kapják

kiadóhivatalába küldendők

számla: 40.337

., ERZSÉBET-KÖRÚT 7. Telefon: 46—2—99

TABLE DES GRAVURES:

çois Medgyessy: Pêcheur 2
çois Medgyessy: Jeune femme avec
e cruche 2
çois Medgyessy: Penseuse 3
çois Medgyessy: L'Art 4
çois Medgyessy: La Science 5
çois Medgyessy: L'Archaeologie 6
çois Medgyessy: L'Etnographie 7
çois Medgyessy: Statue équestre .. 9
çois Medgyessy: Guerrier de la pre-
ère époque connue du peuple hongrois 10
çois Medgyessy: Jeune fille se repo-
it 15
les Ferenczy: Souvenir de Naples .. 16
ns de Joseph Nemes Lamperth, de
ienne Szőnyi, de Guillaume Aba-No-
k, de Joseph Egry, de Jean Kmetty,
Elisabeth Korb (x), de Aurélien Ber-
h, de Eugen Medveczky..... 18, 19
ne de Végh: Le prince Caetani.... 31
Jankó: Le poète hongrois Csokonai
i du XVIII siècles) 32

CONTENTS:

les Lyka: Notes on the art of Francis

Ferenczy Károly

Virágcsendélet c.
képe színnyomatban
repr.

Magyar Művészet
1932. 11–12. f.

Ernst Vilmos tulajd.

Ferenczy Károly

wód

Réti István:

Szinyei Merse, Ferenczy, Thorma.

Magyar Művészet

1938. 3. sz.

A SZINYEI MERSE PÁL-TÁRSASÁG

GOETZ:
A német nép története

MAUROIS:
Anglia története (kettős kötet)

PLATONOV:
Oroszország története

SAVELLI:
Itália története

SEIGNOBOS:
A francia nemzet őszinte története

Az Inkák bi

JUHÁSZ VILM
Tibet

EMIL LUDWIG:
A Nilus

EMIL LUDWIG:
A Nilus Egy

SCHRENZEL:
Abesszinia,

SZEMJONOV:
A föld kincs

TRÓCSÁNYI Z
Észak nom

AZ ATHENAEUM ÉLETRE

Emil Ludwig: Kleopátra
Egészvászonkötésben **5.40** pengő

Goldsmith: Krisztina svéd királynő
Egészvászonkötésben **5.40** pengő

Thiess: Csuzima
Egészvászonkötésben **5.40** pengő

Bentley: Ave Caes
Egészv

Mauriac: Jézus él
Egészv

Bainville: Napole
Egészv

Weigall: Nero

Ferenczy Károly

Világ. 1913. febr. 22. (F. K. az Ernst Múzeumban.)

Ferenczy Károly

Ybl E.: F.K. nyáb
művei. MN. 1913.
febr. 22.

Ferenczy Károly

PN. 1913. febr: 25.
(L. G.: F. K. kiállítása) —

Ferenczy Károly

Elek A.: F. K. újabb festményei. Az Ujság: 1913. febr. 22.

Ferenczy Károly

Märcinsi est c. képe
repr.
Művészet 1903. 20. l.

Utban c. pasztell képe
nincs repr.
Művészet 1903. 1. szám

Irod

Művészet 1903. 63. l.
írs a fenti képekről
röviden.

[illegible] Kassa.

A középtért elfoglaló vá
nak, kiket jobbról vágtató ka
szélgetnek, a háttérben pedig
kép felirata fölül:

CASSOVIA
SVPERIORIS HVNGARI

jobbra a fákhoz szegelt deszk

Rm., mér. a vk.
? Braun-Hogenberg:
Agrippinea 15

140-95.

FESTÉSZET

1903

Ferenczy Károly különkiállitását ismertették a napilapok nov. 19-iki, a Jövendő nov. 22-iki, az Uj Idők nov. 29-iki számai.

A nagybányaiak. Irta Márkus László. Alkotmány, nov. 8.

A művészi kézirás. Irta Lázár Béla. Budapesti Napló, dec. 20.

1902

Párisi festők. Irta dr. K. Schirmaher. Az Ujság jan. 3.

Ferenczy Károly. Irta Meller Simon. Huszadik Század, V. 1.

LEJÁRÓ PÁLYÁZATOK

1904 február 15-én lejár a gróf Andrássy Dénes és neje Franciska grófné által a magyar állam ezeréves fennállása alkalmából művészeti ösztöndijakra tett alapitványok kamataiból alakitott s jelenleg 4200—4200 koronát képező festőművészeti ösztöndij. Pályázhatnak a művészeti iskolai képzésen már túllevő oly festőművészek, (csak férfiak), akik magyar állampolgárok s főleg az állat- és illetőleg a tájfestésben kivánják művészi képességüket tökéletesiteni. A sajátkezűleg irott folyamodványokat a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz intézve, a M. Képzőművészeti Tanácsnál (V., Báthori-utca 12.) kell február 15-ig benyújtani. A mutatványműveket szintén február 15-ig kell a Műcsarnokba szállitani, hátsó oldalukon ezzel a felirással: „A Magyar Orsz. Képzőművészeti Tanácshoz. Pályázat a gróf Andrássy Dénes és neje: Franciska grófnő-féle ösztöndijra". A cédulán a pályázó neve is feltüntetendő. A kérvényben igazolandó okmányilag az életkor, a magyar honosság, iskolaelőképzettség, a művészetben való haladottság. A folyamodónak kötelezettséget kell vállalnia arra, hogy tanulmányait Münchenben vagy Düsseldorfban folytatja.

1904 március 1-én lejár a kiskúnfélegyházai városi székház és népiskola terveire kiirt pályázat. Csak magyar honos pályázhat. A tervek 1 : 200 készitendők. A városháza költségvetése 250,000 kor., az iskola költségvetése 80,000 kor. összeget nem haladhat sokkal túl. A pályázat nyilt. A tervek homlokzatrajzokkal, minden emeletsorról alaprajzokkal és a megfelelő metszetrajzokkal valamint részletes költségvetéssel látandók el, hogy azok a kivitel alapját képezhessék. A városi székház tervei közül az első 1000 kor., a második 600 kor., a harmadik 300 kor. dijban fog részesülni. A népiskolai tervek közül kettőt dijaz a város 500 kor. és 300 kor.-val. A dijak odaitélése felett a város tanácsa fog szakértők meghallgatása után határozni. A pályázati feltételek, helyszinrajz és épitési programm a város mérnöki hivatalában a hivatalos órák alatt betekinthetők, hol a pályázni kivánók egyéb megfelelő felvilágositást is nyerhetnek.

1904 március 1-én lejár a kassai honvédszobor pályázata. Bővebbet l. „Művészet" 1903. évf. 6-ik szám, 436-ik oldal.

1904 március 1-én lejár a trieszti zsidótemplom tervpályázata. Bővebbet l. „Művészet" 1903. évf. 6-ik szám, 436-ik oldal.

1904 március 1-én lejár a nagyszebeni görög-keleti román konzisztórium bizánci stilusban épült új székesegyháza belsejének stilszerű kifestésére hirdetett pályázat. A részletes feltételek és tervrajzok Nagyszebenben a görög-keleti román egyház konzisztóriumában tekinthetők meg.

1904 március 1-én lejár a Michael Beer-féle, zsidó vallású festők és szobrászok számára alapitott két ösztöndijra való pályázat. Egy-egy ösztöndij 2250 márkát tesz ki. Bővebb felvilágositás a berlini képzőművészeti akadémia titkári hivatalánál kapható. (Berlin, W. 35., Potsdamerstrasse 120.)

1904 március 1-én lejár a kalocsai érsek költségén Szabadka határában épitendő két pusztai templom tervpályázata. A pályázat mindakét templomra szól; azok teljesen azonos föltételek mellett fognak fölépittetni. A pályázatban csakis magyar honosságú, róm. kath. vallású épitész vehet részt. A szabadon álló templom legalább 1200 lélek befogadására tervezendő. 260-nak ülőhely és 940-nek állóhely jusson. Egy ülőhelyre 0·40 m², állóhelyre 0·30 m² veendő tiszta méretül. Az épités költsége a 75.000 koronát nem haladhatja meg. A tervezet az összes alaprajzok és metszetek, egy elől-, egy oldal- és egy hátsó nézetből álljon 1 : 100 méretben. A költségvetés részletes és minden munkát behatóan megállapító legyen. A templom épitési stilusát a pályázó szabadon állapithatja meg, csak azon kikötéssel, hogy a templom hajójában az áttekintés lehetőleg nagy legyen. A pályázati tervek, lepecsételt jeligés levelek kiséretében az érsekuradalom mérnöki hivatalának Kalocsára küldendők be. Két első dij 600—600 korona, egy második dij 300 korona, egy harmadik dij 150 korona. Bármely nem dijazott terv is 100 koronáért megvásárolható. Az érsek fentartja magának a jogot, hogy a dijazott vagy megvásárolt tervek közül kivitelre bármelyik két tervet kiválaszthassa. A kiválasztott tervek tervezői 1000 korona utazási átalány és 3000 korona tiszteletdij ellenében kötelesek lesznek az összes épitési munkálatokat, műveleteket és a műszaki vezetést elvállalni. A pályadijak csakis abszolut becsü tervezeteknek fognak megitéltetni és csak az esetben, ha a föltételeknek mindenben megfelelnek. A határidőre beérkezett pályázati tervek megbirálását az érsek és Szabadka város által kiküldött három szakértőből álló bizottság fogja végezni.

1904 március 15-én lejár a római magyar dijakra való művészeti pályázat. Fraknói Vilmos püspök, szentjobbi apát, nagyváradi kanonok Rómában (Corso d'Italia 139. sz. a.) egy művészotthont épitett 3 műteremmel és hozzátartozó egy-egy szobából álló lakással, s e művészotthont nagylelkűen a magyar művészet javára kivánja forditani, olyképen, hogy az épület földszintjén levő műtermet és szobát egy szobrászművész, az épület I. és II. emeletén levő helyiségeket pedig egy-egy festőművész foglalja el. A püspök a műtermek használatán túl ösztöndijakat is biztosit az ott lakó művészeknek, oly megosztással, hogy a szobrász-

Művészet 1904.

művész évi 4000 korona, a két festőművész pedig 3000—3000 korona ösztöndíjban részesüljön. A műtermek mérete 47 □-m. A püspök úr rendelkezése alapján a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács a fent említett 3 műteremre és lakásra, valamint a velök járó ösztöndíjra ezennel pályázatot hirdet, a következő feltételekkel. — 1. Pályázhatik minden magyar honosságú s egyszersmind magyarul tudó festőművész és szobrász, életkorának 25-ik évétől kezdve. — 2. A műtermek és ösztöndíjak 1904. évi április 15-étől 1905. évi április hó 15-ig terjedő egy esztendőre adományoztatnak. — 3. A pályázó festőművészek egyike köteles Rómában tartózkodása alatt egy vallásos tárgyú festményt elkészíteni, melynek tárgyát szabadon választhatja. A másik festőművész köteles Szt. István király, vagy Szt. László király élettörténetéből merített valamely történeti eseményt feldolgozni. A szobrászművész köteles domborműben azt a jelenetet megoldani, amely a magyar szent koronának II. Szilveszter pápa által a magyar követek részére való átadását ábrázolja. A festőművészek által készítendő festmények az illető művészek tulajdonában maradnak, tehát velök szabadon rendelkezhetnek; a szobrászművész által készített domborművet azonban a művész köteles díjtalanul arra a célra átengedni, hogy az a római lateráni bazilikában II. Szilveszter pápa sírja fölé helyezve, a magyar nemzet kegyeletének hirdetője legyen. E célból a domborművet mintegy 1·50 m. szélességi és 90 cm. magassági méretekben, az anyag és a pontozási költségek külön megtérítése mellett, saját maga köteles márványba faragni. — 4. A pályázó festőművészek tartoznak a fent említett feladatok köréből a mű megoldásának gondolatát 75×45 cm. méretekben, illetve ennek a területnek megfelelő bármily formátumban bemutatni, a pályázó szobrászművész pedig vázlatát 75 cm. szélességi és 45 cm. magassági méretekben köteles bemutatni. Egyszersmind pedig minden pályázónak, úgy a festőművészeknek, mint a szobrászművészeknek, megoldási képességük igazolásául vagy általán ismert kész műveikre kell hivatkozniok, vagy képességöket jól megértető egyéb műveiket kell bemutatniok. A benyujtott vázlatok csak a pályázó művészek képességének megítélésére alkalmas alapul tekintetvén, a művészek nem kötelezteinek arra, hogy műveket Rómában e vázlatok alapján készítsék el. — 5. A pályázók igazolni tartoznak magyar honpolgárságukat és életkorukat; ezentúl pedig megkivántatik tőlük, hogy pályázatukhoz életöknek, művészeti pályájoknak pontos adatokban felsorolt rövid történetét mellékeljék. — 6. Azok a művészek, akik feladatukkal a szóban lévő esztendő alatt elkészülni nem tudtak, avagy elkészültek, de egy újabb feladatnak Rómában való megoldására nyertek ösztönzést, műtermük használatának és ösztöndíjuknak a következő évre való meghosszabbítását kérhetik. A legtöbb idő, amit egy-egy művész ily meghosszabbítás révén műtermének és ösztöndíjának élvezetében eltölthet, három esztendő. — 7. A művészek az év december hó 31-ig a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácsnál bejelenteni tartoznak, hogy a műtermet április hó 15-én elhagyni kivánják-e, vagy a következő évre való meghosszabbításért folyamodnak. Ez utóbbi esetben folyamodásukat kellő megokolással azonnal be is terjesztik. E jelentkezés alkalmával a lefolyt esztendő alatt végzett munkájukról részletes jelentést kell tenniök a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácshoz, munkájukról készített s a mű megítélésére minél alkalmasabb fényképfelvételek mellékelésével. — 8. A szobrászművész, ha Rómában elkészül a végleges nagyságú agyagmintával, ezt a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácsnál bejelenteni tartozik, mire az Országos Tanács intézkedni fog a mintának egy szakértő bizottság által való megbirálásáról, illetve átvételéről. A dombormű, márványban való kifaragása után, illetve a végleges elhelyezés előtt a művész által a Magyar Országos Képzőművészeti Társulat tárlatán a budapesti Műcsarnokban kiállítandó lesz, minélfogva végleges átvétele a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács szobrászati szakosztálya által a kiállításon fog megtörténni. — 9. A festőművészek Rómában elkészített műveiket tartoznak a budapesti Műcsarnok legközelebbi tárlatán kiállítani. — 10. A fentemlített ösztöndíj-összegeget az adományozó püspök úr negyedévenkint előlegesen fogja a művészeknek kiutalványozni. — 11. A pályázati kérvényeket 1904. évi március 15-ig kell a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácshoz benyujtani; a művészek nevével ellátott mutatványművek elhelyezése tekintetében az Országos Tanács irodájában (Budapest, V. ker. Báthory-utca 12. sz.) nyerhetni értesítést. A határidőn túl beérkező pályázatok figyelembe nem jönnek. A szobrászati pályaművek fölött a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács szobrászati szakosztálya, a festőművészeti pályaművek fölött pedig az Országos Tanács festőművészeti szakosztálya fog döntő erővel ítélkezni.

1904 április 1-én lejár a szegedi fogadalmi templom tervpályázata. Bővebbet l. „Művészet" 1903. évf. 5-ik szám, 359-ik oldal.

1904 április 11-én lejár a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület mű- és középítési szakosztályának kispályázata. Tervezendő valamely nagyváros munkás-városrésze számára szabadon álló népkonyha épülete. Az épület architekturája a rendeltetésnek megfelelően, fölösleges és költséges díszítés lehető mellőzésével, egyszerű és jellegzetes legyen, de az alaprajzban is és a csoportosításban is művészi elrendezés kivántatik. Készítendő minden emeletsor alaprajza és legalább két homlokzat és egy metszet 1 : 100 mértékben, továbbá egy szabadkézzel rajzolt távlati kép. Pályadíj az egyesületi ezüstérem és 100 korona. Bővebb programm a nevezett egyesület titkári irodájában kapható.

1904 április 11-én lejár a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület mű- és középítési szakosztályának Ybl-pályázata. Terveztessék egy képzőművész síremléke, melynek alapvonalai 5·50 m oldalhosszúságú, szabadon álló négyzet határait túl nem léphetik. E határon belül bárminő alapidomot alakíthatni. A magasság tekintetében a tervező nincsen korlátozva, csupán az szükséges, hogy az arány helyes, valamint a körvonalak művésziek legyenek. A síremléken akár ima-fülkét, akár zárt kápolnát lehet tervezni. Kivántatik alaprajz és legalább két homlokzat, metszet 1 : 50 mértékben, egy homlokzati rész-

Ferencsy Károly

Lásd

Művészet 1902. 366. l.

Tagliatori IV. 239.

Ferenczy Károly

Vasalós leány a rajza
repr.

Művészet 1903. 372. l.

Jósa András d. IX-81.

Ferenczy Károly

Lukovits Istvánné arcképe, rajz, repr.

Művészet 1902. 145. l.

Korpona.
~~Carpentum~~

Az előtérben van a bástyá
ros, melynek kapuja felé az ut
innen a vidéket öten élénkitik
lámzanak. Felirata:

CARPONA.

fölül balra: 153.
magyarázó szövegének kezdete:
tello és befejezése: 28. D
Citta.

Rm., mér. a rl. 20.1: 29.1

66-93

Fejérváry Károly

Nejszava. 1913.
febr. 26. (B-t: F. K.)

Ferenczy Károly

1913

Ferenczy Károly kiállítása. Írta L. G. Pesti Napló, február 25.

Ferenczy Károly. Írta B—t. Népszava, február 26.

Ferenczy Károly az Ernst-Múzeumban. Jeltelen cikk. Világ, február 22.

Ferenczy Károly újabb művei. Írta dr. Ybl Ervin. Magyar Nemzet, febr. 22.

Ferenczy Károly. (Az Ernst-Múzeum kiállítása.) Írta Jean Preux. A Hét, febr. 23.

Ferenczy Károly újabb festményei. Írta Elek Artúr. Az Ujság, február 22.

L 1913

(Művészet 1913. 123. l.)

Muz. Kst. Orsz. Tanácsa 1912. nov.
8-ki üléséből VI. 313 — 314.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly. Írta Meller Simon. Nagybánya, dec. 21. 1905

(Művészet 1906. 71. l.)

Thor IV. 156.

Ferenczy Karolyi

wrząd

Bar Ungarn

6 bis l. u.

Kippel

Ferenczy Károly
Hegyi beszéd
József és testvérei
Három királyok
Ábrahám áldozata
Márciusi est

Elek Artur: A magyar Barbizon. Ujság, 1943. dec. 25.
22 l.

Ferenczy Károly

Művészi divatok. Egyetértés. 1907. dec. 25. 69 l.

Ferenczy Károly

Lyka Károly: A Miénk bemutatója. Uj Idők. 1909. XV. 8.sz. 191 l.

Ferenczy Károly
Ábrahám áldozata
Nagybányai erdőrészlet

Lyka Károly: A téli mütárlat. Uj Idők, 19o1.
VII. 47. sz. 451-452 l.

MDK

Ferenczy Károly

Pogány Ö. G: Az Első M. Képzőmüv. Kiáll. Szabad Nép. 1950. szept. 8. 6 l.

MDK

Ferenczy Károly
festőművész

Petrovich Elek érdeklődésének egyik főterülete
Ferenczy Károly munkássága

H. Ládor Anna: A Magyar Művészettudomány
Történetének Vázlata 1945-ig

MMM Évkönyve 1951. 301.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

Egyszerűsítve - Wellisch Judit: Az Országház
42.f.

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Cigányok, olaj
Márciusi est, "
Tájkép, "
Táj kacsákkal,"
Hazatérő favágó,"

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 11 l.

Ferenczy Károly, 1862-1917
Hármas arckép, olaj

N. Szal. III. auke. 1924. 5 l.

Ferenczy Károly
Birkózók, olaj

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. IV. kiáll. 1923. 8 l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő
(1862 – 1917)
Ábrahám áldozata (Fotó) (1901)

Bortnyik – Ilevesy – Rabinovszky: 2000 év fes-
Térzete. Bp. 1943. 78., 86., 87. l. 454. l.

M. D. C.

FERENCZY Károly festő
(1862 – 1914)
Fürdő fiúk (1902)
(Foltó)

Borbíró - Illésy - Rabinovszky: 2000 év
festészete Bp. 1943. 289. l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő
(1862 – 1917)
Önarckép (1895 körül)
Foló)

Bortnyik - Ilevesy - Rabinovszky: 2000 év festészete Bp. 1943. 362.

Ferenczy Károly MDK

festő

őszi tájképa a "Bükkös"

a nagybányiakat reprezentálja

a soproni Festőteremben az "Erdő a magyar festészetben c. kiállitáson.

Bodnár Éva: Erdő a magyar festészetben.
Muterem 1958 I. évf. 1?. sz. 39-40.o.

MDK

Ferenczy Károly

Végvári Lajos:Bernáth Aurél Csillag,X.évf. 1956. október 765.l.

MDK

Ferenczy Károly

Három királyok hódolása

Ferenczy Béni:Párisi emlékeim Csillag,X.évf.
1956.szeptember 593.l.

MDK

Ferenczy Károly

Az uj Országház falfestményei. Műcsarnok, 1898.
55 l.

K. D. K.

FERENCZY Károly festő

Kallós arcképe

Lyka: Kossuth 351.

Ferenczy Károly festő

Magyar Nemzet VI. 1950 okt. 6. 5 l.
Végvári L: Nagyon grafika

Ferencry Károly festő

Élet és Irodalom I. 21. n 1957
nov. 22.

Artner T: Barangolás a tárlatokon

Ferenczy Károly festő

Élet és Irodalom I. 2. n. 1957
márc. 29.

Oelmacher Anna: Hollósy Simon
emlékkiállítás

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

Aradi Történet: 317. l.

Ferencry Károly festő

Élet és Irodalom II. 4. sz. 1918 jan. 14

Pogány Ö. G.: A Balaton a képzőmű-
vészetben.

MDK

Ferenczy

Péter András:
A hónap kiállításai. Tükör, 1936. nov.

MDK

Ferenczy Károly
grafikái

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 24 1.

MDK

Ferenczy Károly

Magy. Képzőművészek Egyesülete gyülése. Műcs. 19oo.
19.sz. 265 l.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Bech. Ö.F. kiállitását megnyitás előtt megnézi. (1914)

Bech Ö. Fülöp Emlékegérei Bp. 1957 290
399,

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

Művészt. 1952.
Pogány Ö. Gábor: A II. Magyar Grafikai-művészeti kiállítás után. 156. l.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1952)
Művért. Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás 124. l

123.

FERENCZY Károly festő

M.D.K.

Művért. 1955. 1. sz.

Harasztiné Takács Marianna: Az Országos Szépművészeti Muzeum uj szerzeményei 1945-1955. 86. l.

Ferenczy Károly

Lázár Béla arcképe

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása, 1932. május, 19 1.

vich PA, 251. l.

SZÉKELY BERTALAN (1835—1910)

Nocturno
A Szépművészeti Múzeumban lévő kép kisebb-méretű változata.
Vászon, olaj, 52×36 cm.

SZOLDATITS FERENC (1820—1916)

Háromkirályok imádása (65. kép)
Félkörös felső záródással, vászon, olaj, 212×118 cm.
Jelezve lent jobbra: Szoldatits F., Romae 1868.
Simor prímás rendelte a művésznél.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. l. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 770—771. l. — Kőrösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 190. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 4. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Pietà
Félkörös felső záródással, vászon, olaj, 62×36 cm.
Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 498. szám. — Gere-

MDK

Ferenczy Károly

Gy. Zi.

Uj szerzemények a Szépmüv. Muzeumban. B.H. 1934. jun. 17. 2o l.

MDK

Ferenczy Károly

Kónyay E: A képirás modern mesterei. ~~Képzőművészet~~
Interieur, 1912. 1.sz. 29 l.

MDK

Ferenczy Kárely festő

A festő és modellje. Képmüv. Muz. Repr: 57.
Pihenő. Bäcker B. tul. " 58.
Fekvő akt " 59.
Kettős női akt " 60.
Birkozók Képmüv. Muz. " 156

A magyar akt - kiállitás albuma. Önyeáll: Lyka - Majovszky - Petrovics. Bp. 1926. 7, 57 - 60, 156, 160

Ferenczy Károly
Nyári est
Tájkép házzal
Festő és model

Az 1904-iki téli tárlat. 5-6 l.

Ferenczy Károly
Fekvő akt
Sárgaruhás nő

Ernst-Museum (XXXI. /jubiláris/ kiállítás.
1932. május, 8 l.

PÉS OSZTRÁK

KÉPEK

NÉMET FESTŐ, XIX. század
Madonna Jézussal, Cranach modorában
Fa„ olaj, 64×41 cm. (42. szoba.)
Maszlaghy II., 339. szám.

NEUGASS, ISIDOR (1780—1847)
Kopácsy prímás arcképe
Jelezve lent jobbra: Isidor Neugass pinxit Ao. 1842.
Vászon, olaj, 119×103 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 470. szám.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Krisztus feltámadása
Vörösréz, olaj, 17×12 cm. (43. szoba.)
Maszlaghy II., 359. szám.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Szent István vértanú megkövezése
Réz, olaj, 40×32 cm. (41. szoba.)
Maszlaghy II., 528. szám.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Pap arcképe címerrel
Vászon, olaj, 68×53 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 425. szám.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század vége

MDK

Ferenczy Károly

Testvérek, festm.

XX. század magy. festészetének kialakulása. Tanás Galéria XXXVI. kiáll. 1931 okt.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. l.

MDK

Ferenczy Károly

Uj romantika. Tanács-Galéria CLIV. kiáll. 1944. febr. 2 1.

Ferenczy Károly

Márciusi est, olaj
Nyári reggel, "
Nyár, "

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll. 27 l.

Ferenczy Károly

Férfi arckép, olaj
Kettős arckép, "
Est, "

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll. 27 l.

Ferenczy Károly

Elek Artur: A magyar aktábrázolás száz esztendeje.
Nyugat, 1925. 23-24.sz. 613 l.

~~Hollósy festőművész~~ (Ferenczy Károly)
Ferenczy V: A régi Nagybányáról
Nyugat, 1931, március 1, ~~306 l.~~ 301-307 l.

en wir uns ganz ergebenst das Formular
; zu übersenden. Die angekündigten
ns erlauben, nach Ihrer Ankunft in

sonderen Wünschen in jeder Beziehung
en

lem Ausdruck der vorzüglichstenHochachtung
ganz ergebenst

DER ARBEITSAUSSCHUSS
AGES FÜR DENKMALPFLEGE UND HEIMATSCHUTZ

i.A. Hepleau

Ferenczy Károly
festő

MDK

Egry József tanulmányait 1907-ben nála folytatta

Katonáné Czobor Ágnes: Egry József hagyadéka a Szép-
művészti Muzeumban.

MMM Évkönyve 1951, 197 l

Ferenczy Károly festő

Magyar Nemzet X. 1954 szept. 12. 7
nov. 5. 5.

Ferenczy Károly festő

hagyar Nemzet X. 1954 jun. 9. 3.

Ferenczy Károly

Mücsarnok 19o1. 359 l. /Pálmaágak a Mücsarnokban/

Ferenczy Károly

Hegyi beszéd

Vasárnapi Ujság, 1898. 3.sz. 45.évf. 45 l.

A nagybányai festők kiállitása.

Ferenczy Károly

Műcsarnok 19ol. 182 l. /Műkiáll. Velenziában/

Ferenczy Károly

Velencei nemzetk. kiáll. 19o5. 48 l.

Ferenczy Károly festőművész
Végvári: A II.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Szabad Nép, 1951, november 4., 9 l.

József-Kompozíciójának hatása Kádár-Konecsni:
Vihar előtt c. képére

izottság !

a szakolczai hajdan jezsuitatemplo-
lását tisztelettel felterjeszteni.
összesen 1121.88 koronát igényeltek.
tünk minden közbiztonságot fenyegető
akolat vagy cserép idézhetett volna
s helyreállitása, vagy bármely ren-
építése már csak békeidö bekövetkez-
tssá.

Mély tisztelettel

bizottsági

Ferenczy Károly

Magy. Nemz. Renesansz
Tais. IV. aukcioja
Bp. 1923

VII.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly

Ernst Múzeum aukció.

XIII–XIV. (1920). 116, 117. sz.

Ferenczy Karoly

Almásy Teleki XIII. 1911
pótkat.

1915. Tumulmány a Fürlő
fürkhoz, olaszf.

1910. Artisták, olaszf. 1913.
népe i lat. – lan.

Ferenczy Károly

0,

Ernst Muzeum aukcioi
47. I. rer

LÉGRÁDY TESTVÉREK
NYOMDAI MŰINTÉZET
V., VILMOS CS.-UT 78.

Ferenczy Károly

1862-1917

1.

Ernst-Múzeum aukció ja I.

21. l.

1937

NOVEMBER

Vasárnap **7** Engelbert

Franck kávépótlékkal ízesített
Kneipp – malátakávé *nem luxus*

Hétfő **8** Gottfried

Kedd **9** Tivadar

Szerda **10** A. András

FEJFÁJÁS ELLEN
BERETVÁS PASZTILLA

Csütörtök **11** Márton pk.

Péntek **12** Márton vt.

Szombat **13** Szaniszló

HARMATKÁSA
Krompecher-féle finom gyermektápdara. Az üzletekben árusított búzadara helyett. 1 doboz 80 fillér.

Nélkülözhetetlen tudnivalókat közlünk naptárunk 57—64. lapján.

Ferenczy Károly

laid

Ernst-Múzeumaukcioja II.

861.

Ferenczy Károly

l.

NYOMTATVÁNY.

Ernst-Múzeumaukciója II

212.

30.122. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZ. M. RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1939. FEBRUÁR 1-ÉN SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII. BAROSS-UTCA 13. SZ. FDSZ.) TARTANDÓ

ÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Nyírségi műemlékek. (Lux Géza, Genthon István és Szentiványi Gyula beszámolója. Vetített képekkel.)
2. Csányi Károly másodelnök záróbeszéde.

GEREVICH TIBOR
elnök

Vendégeket szívesen lát a Társulat.

FERENCZY Károly

Végvári Lajos: Ferenczy Károly
bibliai tárgyú képei. = HOMÉvl.
35-36. 1997 741-756. ill

baldachin, tetején a magyar koronával, tabernák
üveges szekrényben véges végig felöltöztetett Mad
fából, utóbbi XV: századbeli s kb. 120 cm m. A s
oldalához fűződő oratóriumban XVIII. századbeli b
üveges szekrény, tizennégy ereklyetartó ostens
dobozzal.

A sekrestyében:

1. Kehely, ar. ezüst, rokokó, XVIII. század.
2. Úrmutató, ar. ezüst, filigrános és zománczfest
díszített. Bécsi hitelesítő bélyeg 1648-ból. Az úrmu
magas.
3. Miseruha Mária Terézia korabeli hímzéssel, XVI
4. Alba aranycsipke aljjal.

Illésházy kastély

Óriási egyemeletes kőépület, barokk kapuja föl

Ferenczy Károly

Önarckép

repr.

Ernst-Múzeumaukciója I.

V tábla

Ferenczy Karoly

l.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXII. 98, 99-ny

M AUKCIÓI

Ferenczy Károly

1862 – 1917

18.4. Anya gyermekével.
Szénrajz

Szépm. Muzeum
a graf. ost. 69. kiill.
A Majovszky-
gyűjteménye.
1935.

NEMZETI SALON
1928
RÓNA EMMY

MÜLLER TESTVÉREK

VEGYÉSZETI GYÁR R.-T.

BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 27-29.

Gyárt
60 év óta
elismert, kiváló minőségben
aquarell és művészfestékeket,
tusokat és tintákat
stb.

FERENCZY KÁROLY (1862—1917).

139. *Olvasó leány őzikével.* — Fekete és zöld kréta, fehér és zöld fedőfesték, zöld vízfesték, tuss és

Szépm. Múz.
graf. ost. 67. kiáll.
(1934)
Rajzoló eljárások.

volt mai
u. ez

LKÁRPIT (1520 KÖRÜL)

Ferenczy Károly

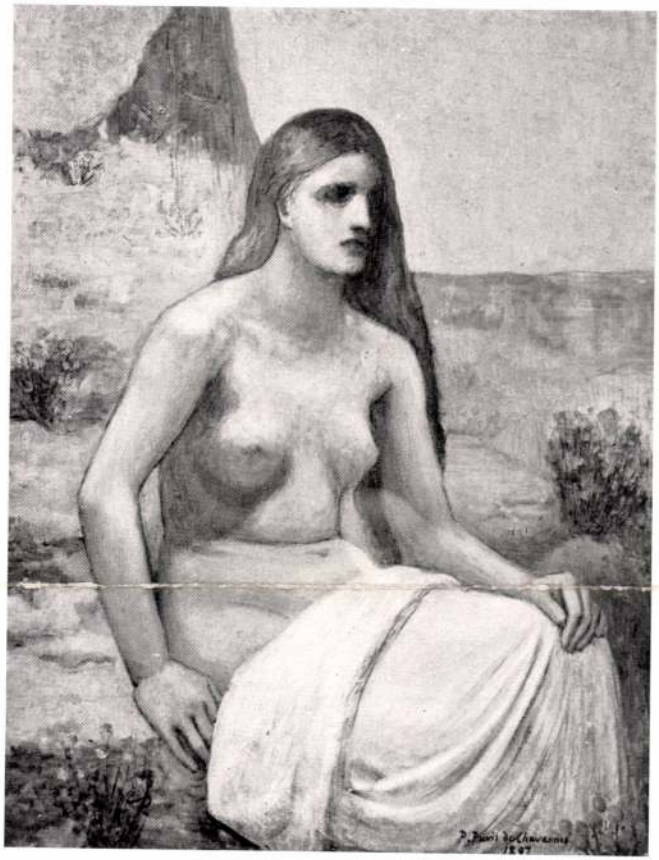

P. PUVIS DE CHAVANNES

MAGDOLNA

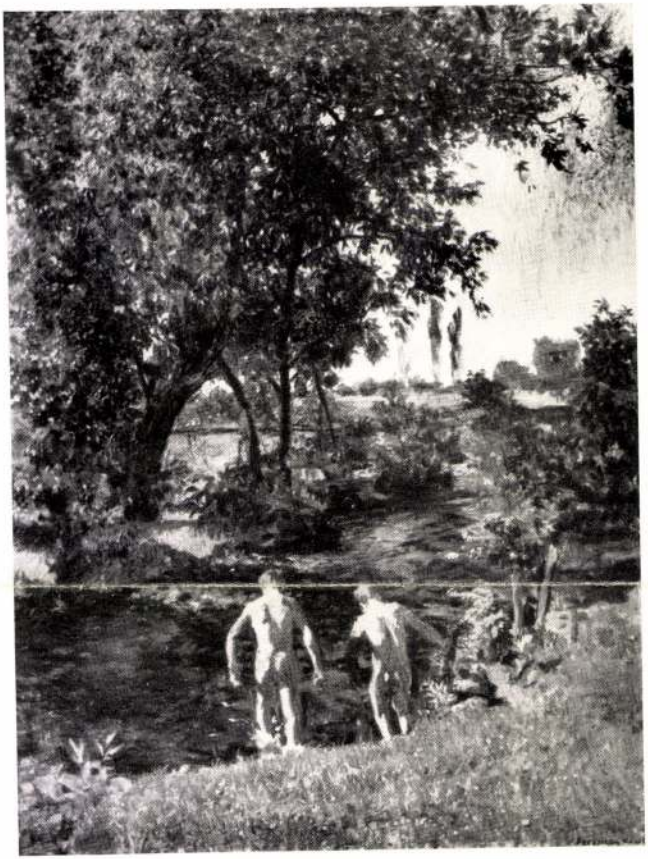

FERENCZY KÁROLY

NYÁR

Szépm. Muz.
Uj szerem. kiáll. 1926-31.

1932

V

FERENCZY KÁROLY (1862—1917).

159. *Olvasó leány őzikével.* Címlaptervezet az „Új Idők“ számára. 1900 körül. Jelezve: Ferenczy Károly NB — Kréta és fedőfesték. — Vétetett Dr. Meller Simon ny. igazgató úr adományának felhasználásával.

160. *Piétà.* ~~1913.~~ I–IV — Ceruza és tuss. — Az egyik vétetett Porkai Márton úr adományából.

161. *Tájkép.* 1886—87. — Vízfestmény.

162. ~~*Pietà.* 1913~~. — Ceruza és tuss.

Az alsó közölve: *Petrovics E.* Ferenczy Károlyról. A Műbarát. 1922. 34. l. és *Petrovics E.* Ferenczy Károly. Budapest. 1923. XVI. tábla.

163. ~~*Pietà.* 1913~~. — Ceruza és tuss.

A felső közölve: *Petrovics E.* Ferenczy Károlyról. A Műbarát. 1922. 35. l.

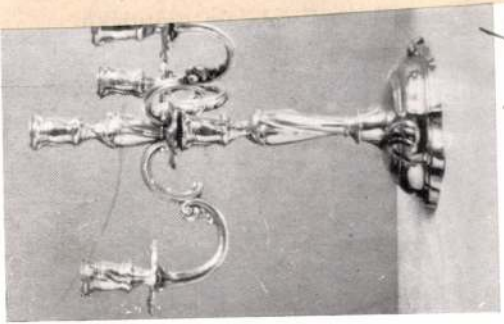

Szépm. Muz. graf. o.
1037.
1060.
1037.

1076. 782. 1075.

770. 769. 771.

FERENCZY KÁROLY (1862—1917).

152. ~~Pietà.~~ 1913. — Ceruza és tuss. — Vétetett Porkai Márton úr adományából.

Szépm. Muz. graf. o. 61. kiáll. (1931)
Új szerem.

Ferencry

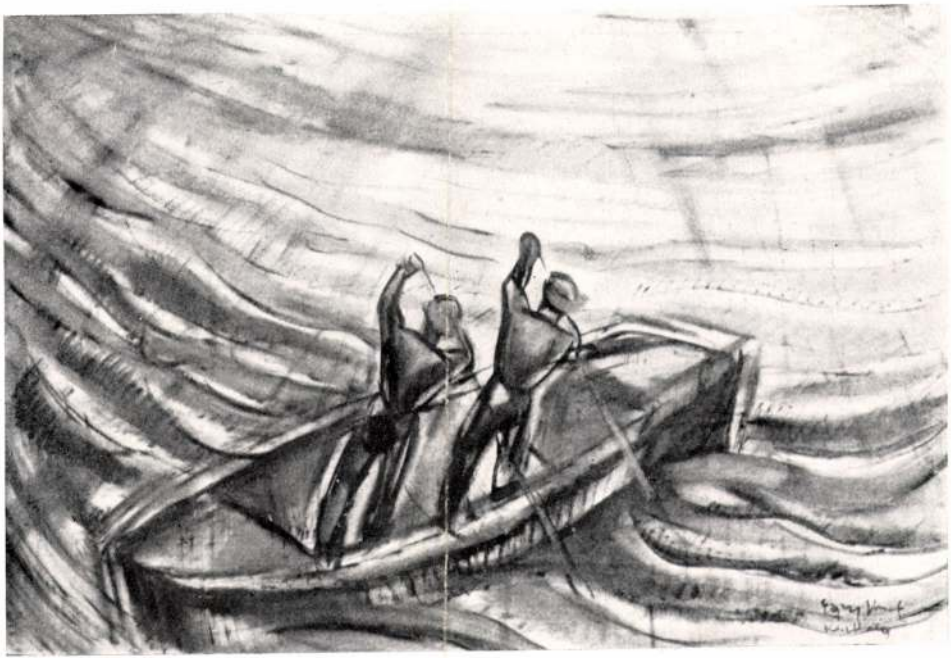

EGRY JÓZSEF. Balatoni halászok.

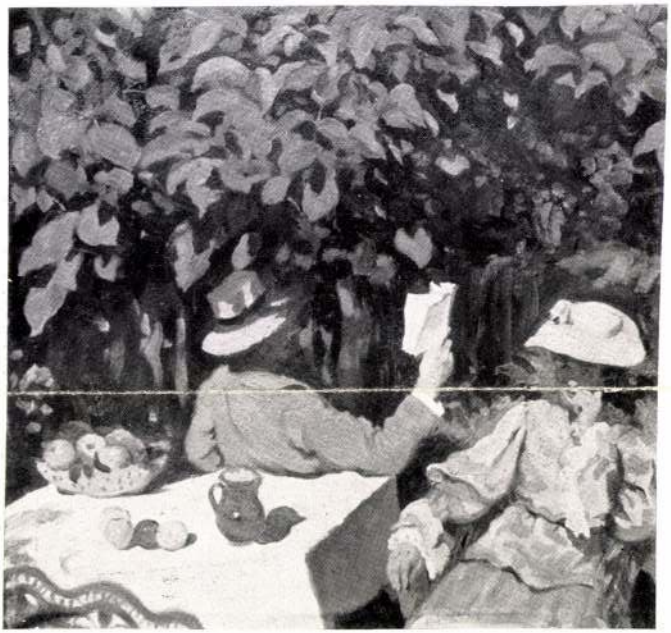

FERENCZY KÁROLY. Napos délelőtt.

Szépm Muz. –
Uj magy. képtárának
Kat. Bp. 1928.

FERENCZY KÁROLY. Napos délelőtt.

Ferenczy Károly

EGRY JÓZSEF. Balatoni halászok.

Fényes Adolf. A család.

Fényes Károly

FERENCZY KÁROLY. Márciusi est.

Ferencry Károly

d.

Ernst Mor. 131, kiáll

28, 29, 33, 34, 38, 40
44, 45, 197. 7.

V

Ferencry Károly

magyarországi kiáll.

Ernst Múzeum

kiáll. 154. sz.

1935. szept.

U. O. 155. szám

V

Főv. Képtár

Ferenczy Karoly

Tamas Galeria

1941. jan

nagy meste-
rek rajzai

1.

Ferenczy Károly

vyakt. festményei-
nek és rajzainak
gyűjt. kiáll.
Bpest 1913.

Ernst Museum VIII.

Könyvtáramban
~~Gusenberg Tok~~

és egyéb Ferenczy-családi
kolt. kiáll. katalogusai ugyanitt

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Ferency Károly

kol. kiáll. Ernst
Museum
Bp. 1913.

könyvtárában.

MILLER, *Ferdinand von*, német szobrász, * München 1842, *Ferdinand von M.* (1813—1887) bronzöntő fia, akinek műhelyéből került ki a müncheni óriási Bavaria-szobor. Widnmann és Hähnel tanítványa. Miután sokat dolgozott Észak-Amerika számára, Németországban az emlékszobrok egész sorát hozta létre (I. Lajos bajor király szobra a Walhallában, Luitpold régensherceg szobra Regensburgban).

MILLET (ejtsd: *millé*), 1. *Aimé*, francia szobrász, * Párizs 1819, † u. o. 1891. Művészcsaládból származik. David d'Angers és Viollet-le-Duc tanítványa. Művei az antik szellemet tükrözik, de klasszicista modorosság nélkül. Életteljes és jellemző, akár a görög monda vagy nemzeti történelem héroszait és hősnőit, akár korának szellemi nagyságait örökíti meg. Munkásságából felemlítjük: Vercingetorix (kőszobor a párizsi Szépműv. Minisztériumban), Apollo (a Nagy Opera homlokzatán), Ariadne, Kassandra (Luxembourg-Múzeum), Gay-Lussac (márvány, a párizsi belügyminisztériumé), George Sand (La Châtre).

M., 2. *François*, flamand eredetű francia festő, * Antwerpen 1642, † Párizs 1679. A Poussin és Claude Lorrain nyomdokain haladó tájképfestők egyike. Ideális, komponált tájképeit antik épületek romjaival szerette élénkíteni. Példa a budapesti Szépművészeti Múzeumban.

M., 3. *Jean François*, francia festő, * Gruchy (Gréville mellett) 1814, † Barbizon 1875. A barbizoni tájképfestők között az emberfestő, a dolgozó parasztok festője, ki nagy hatással volt a naturalizmus fejlődésére nemcsak Franciaországban, hanem Németországban is. Tehetsége lassan talált meg az útját. Cherbourgban egy Langlois nevű Gros-tanítványnál tanult (1837), majd Párizsban rövid ideig Delarochenál (1839). Sokáig mű-

Ferenczy Károly

Magyarska és Ferenczy Béni, Noémi és Valér gyűjt. kiáll.

Ernst Museum kiáll.

XXXIV.

Bp. 1918.

Az életrajzokkal egyidejűleg dolg.

Fel.

Gutenberg Tok.

V

azonban valamennyi N.-i ágazat keletkezése, fejlődése, sorsa lényegében azonos feltételektől függ, a szűkebb és tágabb értelmű N. szabatos elválasztására itt azért nincs szükség, mert itt nem annyira a *művészet*, mint a *nép* szó szerepére kell figyelemmel lennünk, ezt kell megvilágítanunk. Vannak népek (nyugateurópaiak), melyeknek jóformán már nincs N.-ük, csak művészetük, s vannak természeti (primitív) népek, amelyeknek még nincs N.-ük, vagy legalább is nem szoktuk művészetüket úgy nevezni, ha a szó etimológiai értelmében N. is, hiszen a nép művészete.

A népek kifejező eszközei között éppen olyan általános a művészkedés, mint pl. a beszélés: nincs nép művészet nélkül, mint ahogy nincs nyelv, jog vagy vallás nélkül. Bolygatatlan, természetes fejlődés esetén minden nép művészete olyan, amely számtalan (külső és belső) körülményből összetevődő művelődési színtjével, műveltségi viszonyaival harmóniában, a művészi kifejezésre vágyó vagy arra szoruló lelki indítékoknak — többnyire hiánytalan — kifejezője. Valamely nép művészete tehát ily természetű kifejezéseinek a sajátos földrajzi, történeti s ezekből adódó kultúrális helyzete (színtje) által megszabott anyagok, eszközök és módok szerint alakuló összege. Primitív népnek kezdetleges a műveltségszintje, primitívek tehát művészete alakítói is: lelki indítékai, anyagai, eszközei, módjai. Minthogy pedig a műveltségszintnek ez etnológiai és művelődéstörténet tanítása szerint Ausztrália vagy Brazília primitívjeitől a műveltség ormán élő nyugateurópai emberek bizonyos rétegéig szinte megszámlálhatatlan

I. ellentétben állt a
magyarsággal korábbi
évekkel.

Ferenczy Károly †

u. 1984

Pesti Hirlap
1917. márc. 21.
(Halálozás.)

A Szépm. Muzeum
elötsönkabiot
temetteb. A kor-
mány képviseletében
Jankovich Béla
kultuszminister
jelent meg.

4. V.1. Vasuti jegy és utazá

5. VI. 16. Vasuti jegy Szombath

6. V.1.-VI.16. Napidij 47 napra

8. Féláru vasuti jegy illetéke k
á 1.--

Összesen

Hatszáztizenhét
~~Hétszáztizenegy~~ pengő,mely össz
A második alkalommal számitott
tulórázás dija,amelyet az időjá
Az eső miatt könnyen széthulló
halaszthatatlan,a nappali világ
is kihasználó,estébe nyuló fára

Budapest,1938.junius hó 30.

A munka elvégzését és a fáradság
tulmunka előzetes megállapodáson
nyugvó felszámitását igazolom.

Dr Paulovics István

m.nemz.muzeumi ig.őr,az ásatás
vezetője,

Ferenczy Károly

bécsi magyar kiáll

Künstlerhaus 1937

1937 szerepelt

a bécsi magyar

kiállitáson

V Ó

, hogy f.hó 16. /:szerdán:/ d.e.
téri Szt. Anna templomban tartandó
illetve magát képviseltetni szives-

olafrescóinak restaurálása és az

us-hó 10.-én.

F r i d r i c h s.k.

tanácsnok.

Ferenczy Károly

1934. Nevelt a
a mult század m.
arckepek velencei
kiállitása

BH 1934. maj. 27

Ferenczy Karól

1948. szerepelt
a becsi m. retro-
spektiv kiallí
táson.

Nöi aktját a
Forster Gyula-féle
Vaszary-díjjal
tüntették ki.
1915 pedig

1900-a Lipesti Muzsar-
nokban Esthangulat
lovakkal c. képére
a Ráth gyűjt díjat!
1901. Abraham öl-
dozata ~~a képére~~
az Ipolyi Arnold-
díjat kapta. A
nárizsi világkiál-
litáson szerepelt
műveit 1900-ban
csak bronzéremre
méltatták

Hollósy távozása
1902. után Iványi Grün-
wald Bélával, Réti
Istvánnal és Thorma
Jánossal együtt
megalapította a
nagybányai szabad-
iskolát, melynek
~~tőbb~~ ~~[illegible]~~ egyik ve-
zetője volt.
Ugyanoz évben
Marcinusi estjét
Bpesten a Lipotvá-
rosi Kaszinó di-
lemal tünéttökki..

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly pályája folyamán a közönség egy részének s a hivatalos művészi forunok szemében a legszélsőségesebb művész forradalmárnak számított sokáig

Ferenczy Károly

l.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34-61. l

ESKEDELMI BANK
ZAMFEJTŐSÉG.
l fiók
t-kifizetés

hó 27 n.

	TŐKE	KAMAT
	pengőértékben	
	75 —	
	— 81	
	7581	

BANK

429. sz. — Franklin Társulat nyomdája. 6008.

Ferenczy Károly, ferenczi, festő * 1862 febr. 8. Bécsben † 1917 marc. 18.

Budapesten. A gimnáziumot Budapesten (rajztanára Klimkovics Ferenc) és Sopronban végezte. Az érettségi után a bpesti egyetemen jogi tanulmányokba fogott, melyeket abbahagyva, egy évi gazdasági gyakorlaton volt báró Wodianer komjáti birtokán, aztán két évig a magyaróvári gazd. akadémia növendéke. Innen mint okleves gazda tért haza Gavosdiára, hol ~~ályja~~ birtokán gazdálkodott. Unokanövére, utóbb felesége, Fialka Olga festőnő ébresztette fel benne az érdeklődést a festészet iránt, s vele ment ki 1884. Rómába. Hazatérte után ~~megnő-sült s 1885~~ a művészi pályát választotta élethivatásul. 1885. Münchenbe, néhány hónap múlva Nápolyba utazott, hol a művészeti akadémia növendéke volt. 1887-9. Párisban a Julian akadémián T. Robert-Fleury és Bouguereau voltak tanárai, de nagy hatással voltak rá Bastien Lepage és Puvis de Chavannes ~~is~~. Felesége és ~~[illegible]~~ gyermekei czalatt

~~Perlak h. n. V. 305.~~

Szentendrén éltek, a nyarat velők töltötte. Első képe, Kallós Ede szobrász arcképe, 1889. a Bastien Lepage-féle finom naturalizmus szellemében Párisban készült. A bpesti Műcsarnokban ezzel és Leányok virágokat gondoznak c. művével 1889. szerepelt először. Ez évben hazajött és 1892. Szentendrén élt s e korra különösen jellemző életképeket festett. (Válás stb.) 1893. családjával együtt Münchenbe költözött, ahol szoros barátságban állott az ott élő, jelesebb magyar művészekkel (Hollósy, Csók) s a velük való sűrű érintkezés buzditólag hatott reá. Csakhamar egyik első tipusává lett a kutató, céltudatosan fejlődő magyar művészeknek. Müncheni idejéből valók a Madárdal (1893, Szépm. Múzeum), Kerti jelenet (1893, Szépm. Múzeum), Önarckép (1893, Ernst Múzeum), Orpheus (1894), A szarvaskert (1894), Csók István arcképe (1894), Ádám (1894, Szépm. Múzeum), Olvasó férfi fatörzsön (1895) és Archaeologia (1896, Szépm. Múzeum), melyekkel mint a francia natu-

~~Pogácsás Magdolna, özvegy V. 305~~

válizmus első magyar képviselőinek egyike jelent meg nálunk. 1896. a Hollósy iskolával együtt Nagybányára költözött, hol ~~egy ideig~~ évekig állandóan élt, utóbb a telet Budapesten töltötte. Nagybányán készült a Hegyi beszéd (1896), illusztrációi Kiss József költeményeihez (1897), a Három királyok (1898), Budapesten Gönczy Olivér arcképe (1898) s az utóbbi évből való a nagybányai művészek budapesti kiállításának plakátja, amely az első magyar művészplakát. 1899. Nagybányán festette Házaló favágók, Esti hangulat (látomásszerű, homályos tónusú művek), továbbá Lovak c. olajfestményét (mind a három a Szépm. Múzeumban), Esthangulat lovakkal (Ráth-díj), továbbá Napsütés c. képét, amely kezdete volt fényfestő korszakának (1902–1906). 1900-ból való az Esthangulat lovakkal (Ráth-díj), Önarckép napsütésben (Ernst Múzeum) s egyik legnagyobb szabású műve: József eladják testvérei (Budapest régi kereskedővárosi tulajd.). Nagybányai korszakának első éveiben ké-

~~Pásztor Sándor, örmester V. 305.~~

peinak előadása szélesebb, szinben gazdagabb lett s dekorativ hatásokra ~~kezdett~~ törekedett. 1901. festett jelentékenyebb művei: Ábrahám áldozata (Ipolyi-díj), Őszi táj és a Cigányok, valamennyi a Szépm. Múzeumban. 1902 óta a nagybányai szabadiskolának egyik vezetője volt. Ugyanez évben készült legelőször napfényes tájképe, a Márciusi est (Lipótvárosi Kaszinó díja; Szépm. Múzeum), 1903. pedig a Keresztről levétel (napfényes, leegyszerűsített bibliai kompozíció; Marosvásárhely tulajd.), 1903. a Wenkheim Szalon 86 művéből nagysikerű tárlatot rendezett. Évekig meg nem értett művészetét, mely saját megállapítása szerint kolorisztikus naturalizmus szintétikus alapon, általánosan elismerték és ünnepelték. Ez évben az állam vette meg Festőnő (1903) és Önarckép (1903) c. műveit. 1904. készült Festő és modell c. képe (F. első női aktjával; Szépm. Múzeum), mellyel 1905. a velencei nemzetközi kiállításon aranyérmet nyert. Ez időből ~~származik~~ való művei közül az állam tulajdonába jutottak: Malonyay Dezső arcképe (1904), Na-

~~Pozsonyi muzeum épitk. ocgelye 1911-ben~~

V. 304.

pos délelőtt (1905), Női arckép (Andreevits Melanie, 1905) és Nyári nap (1906). Az orsz. mintarajziskola és rajztanárképzőhöz 1906. az alakrajz és festés tanárává nevezték ki s 1907. tevékeny részt vett a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre megalapitásában, melynek 1908. és 1909. évi kiállitásait részben ő szervezte és rendezte. Kivalnak ez évekből A tékozló fiú hazatérése (három változat, 1907–9), Kettős arckép (1908, Szépm. Múzeum) és a Testvérek (1911, állami nagy arany érem). 1911–15. a Nagybányai Festők Társaságának elnöke volt. 1913 tavaszán ujabb festményeiből és rajzaiból (82 drb) az Ernst Múzeum kiállitást rendezett s ugyanez évben a müncheni nemzetk. kiállitáson Anya és gyermeke c. képére I. o. nagy arany érmet kapott. Fejlődésének tetőpontján F. a tiszta festőiséget és a nagyvonaluságot kereste, pályájának utolsó szakában azonban visszatért a naturalizmushoz és a sima festőmodorhoz; főleg formai problemák foglalkoztatták s művészetének főtárgya az emberi test volt. (Női akt 1911,

~~Pesti arany- és ezüstnüves czéh~~

~~V. 141~~

Alvó nő 1912 ~~Szépm. Múz.~~, Pietà 1913, Női akt fekete háttérben 1915). 1914. Pietà c. képére (a bresti [illegible]) megkapta az OMKT ~~díjat~~ (megszerezhetőnek) társulati díját. 1916. három gyermekével együtt kollektív kiállítása volt ~~az~~ ugyancsak az Ernst Múzeumban. 1916 őszén kezdett betegeskedni. A svájci Leysinben, majd 1917 januárjában a Tátrában keresett gyógyulást, de betegebben tért vissza Budapestre, hol nehány hét múlva meghalt.

1918. műveiből az Ernst Múzeum hagyat. kiállítást rendezett. 1922. az OMKT műcsarnokában F. 222 művéből nagyszabású emlékkiállítása volt (~~rendezte~~ ~~melyet~~ Petrovics Elek). ~~rendezett~~ (Ferenczy K. képei. Bp 1903 Nemzeti Szalon; Malonyay ~~[illegible]~~ D., A fiatalok. Bp 1906; Börtsök S. és Réti I., A nagybányai jub. képkiáll. kat. Nagybánya 1912; Lázár B., Tizenhárom magy. festő. Bp é.n. Singer és

F. hűséges barátja és telkeshíve Petrovics Elek, a Szépm. Múzeum ugazgatójának rendezésében

~~római~~

~~Bronztárgyak, (VII. 273.~~

~~agyapedenyek V 35-37~~

Wolfner; Ferencry K. rjabb festm. Kat. Bp 1913, Ernst Múzeum; Rózsa M., Magy. impresszi. festészet. Bp 1914; Ferencry-család gyüjt. kiáll. Bp 1916, Ernst Múzeum;

Petrovics E., Ferencry K. emlékkiállításának tárgym. Bp 1922, OMKT; U. az, Ferencry K. Bp 1923, Pantheon.)

~~Bronz szijvéjek VII. 247.~~

~~nyilhegy V. 34~~

Ferenczy Károly

Ferenczy Valér

Ferenczy Károly -

Bp. é.n. 97. l.

Ennek az oldalnak
a végéről az életrajz
hoz használható
néhány a dat -

Ferenczy Károly

nem impresszionista festő, saját megállapítása szerint amit csinál, szintetikus naturalizmus.

Pohárnok Zoltán
mondta 1944.
márc. 11-én

VASÁRNAP **5** Kat. Reminis. Prot. Adorján	21 Ó görög 21. No. l. v.
HÉTFŐ **6** Kat. Perpetua Prot. Gottlieb	6 22 Eug. sz. vt.
KEDD **7** Kat. Szt. Tamás Prot. Tamás	5.1/2 23 Polikárp
SZERDA **8**	5

Ferenczy Károly

Bastien Lepage tanítását korán lerázta. A nagybányai természet ölén következetes fejlődéssel kialakult az ő egyéni iránya, amelyet a nagybányai impresszionizmus névvel jelölünk. Ennek a szemléletnek ő a legfőbb képviselője

Rózsaffy elkészít

Ferenczy Károly

Rövidlátása elömozdi-
totta (a sommás látás,
a festői leegyszerűsítés, szín-
foltokra való összetetés
~~iránt~~ ~~való~~ elösszeretetét
festői stilusában.

Ferenczy V. Ferenczy Károly
Bp. é. n. 14. l.

„a szokatlant mindenek-
fölött kedvelő művész"
lényege arisztokratikus
u. o. 17. l.

a tisztán festői és artisz-
u. o. tikus mondanivaló annyiva
19. l. legelőbbre való volt nála,
hogy e mellett mindenegyéb-
nek alá kellett rendelődnie
(archépfestésnél meg a ka-
rakternek is)

Az életrajz t. kapcsa a 29. oldalon kezdődők.

Barabás Miklós

Prónay Károly báró

Vázlatok Magyarhon népéletéből. Pest, 1853.
Barabás, Stern és Véber
25 [illegible] képével.

Ferenczy Károly

Elnöke volt a
Nagybányai Festők
Társaságának

Ferenczy Károly

Beiratkozott a jeg-
ra, aztán átment a
gazdásági akadémiára
o végül 22 évi korábban
letelepedett Gavosdi-
án, mint gazdálkodó.

Halála körülmé-
nyeit lásd.

Ferenczy Valér
könyve
82. l.

Ferencry Károly

Petrovics Elek:
Ferencry Károly.
Tom. Elek Artur
Teréz Forma
1944. 51, 52. l.

adatai. Századok, LV—LVI., 1921—1922., 164. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. 1924., 21. l. (Silvestro dell'Aquila műve.) — Lepold—Homor 96. l. — Divald: Magyarország művészeti emlékei. Bp. 1927., 182—183. l. (Képe 180. l.) — Gerevich PA, 216. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 17. l. — Liber Endre: Budapest szobrai és emléktáblái. Bp. 1929., 28. l. — Ybl Ervin: Toscana szobrászata a quattrocentoban. II. kötet. Bp. 1930., 376—377. l. (Képe 376. l., Fiamberti, a márványmadonnák mestere.) — A Műgyüjtő, IV., 1930., 286. l. (Képe.) — Péter: A magyar művészet története, I. kötet. Bp. 1930., 178. l. (Képe 180. l.) — Balogh Jolán: Könyvismertetés. AÉ., XLIV., 1930., 265. l. — Horváth Henrik: A Székesfővárosi Múzeum középkori lapidáriuma a Halászbástyán. MM, VIII., 1932., 157. l. — Schaffran, Emerich: Mattia Corvino. Rivista d'Arte. Firenze, 1933., 199—200. l. — Balogh Jolán: A renaissance építészet Magyarországon. MM, IX., 1933., 15. l. — Balogh, Jolanda: Uno sconoscuito scultore italiano . . . Rivista d'Arte. Firenze, 1933., 275—276. l. (Képe 277. l., Giovanni Ricci.) — Szőnyi Ottó: Régi magyar templomok. Bp. é. n. (1933), 23. l. — Hekler: A magyar művészet története. Bp. 1934., 107. l. (Giovanni Ricci.) — Budinis: Gli artisti italieni in Ungharia. Roma, 1936., 43. és 49. l. (Képe XXXVII. tábla. Giovanni Ricci.) — Horváth, Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Roma, 1939., 81. és 89. l. (54. kép.)

A magybányai natu-
ralizmus már Feren-
czy életében megingott
s a nyugatról jövő ne-
lek új nélek fuvalla-
tára maga a mester
fejlődése végén
elkanyarodott a
természet benyomá-
sott közvetlen má-
solásától s a
valóságot megneme-
sítő szín- és for-
ma önzefeglalásra
törekedek. Az új
nemzedék már be-
lenőtelek az

s impressionismus utáni
cezanne-izmusba s azonnal
a természet átírásával kezdte

Biztositsd családod jövőjét, takarékoskodj: jegyezz békekölcsönt!

BALATONI KÉPESLAP EGY ÚJFAJTA ÜDÜLŐISKOLÁRÓL

Fonyód-Alsóbélatelep, október

(A Kis Ujság kiküldött munkatársától.)

Mint hatalmas pirostollú madarak bújnak a tölgyek lombjai közé az alsóbélatelepi üdülőiskola vöröspalás épületei. Sűrű erdő zöldje és a kék Balaton koszorúzza a telepet.

Szép és meghatóan tiszta itt minden. Hatvan kis 7—10 éves emberpalánta tanul és él itt, ezt az üdülőiskolát a Fővárosi Tanács adja nekik. A szeptemberi iskolanyitástól a nyári vakációig öröm minden napjuk. A természet szeretettel védi — körülöleli ezeket az árva, félárva gyermekeket. A multban semmi támaszt nem kaptak, most frissen, játékos-vidáman, örvendezve élvezik az új, szabad életet. Helyben laknak a szocialista nevelők. Ejjel-nappal együtt vannak a gyermekekkel: játék és önkéntes legyelmű közöségi tanítómunka szövi össze napi életüket.

Benyitunk az udvarra. A bábszínház még most is ott áll a tölgyerdős óriásudvar mélyén. Csak a bábuk, Erős János, Traktoros Ferke és társai vonultak le már a szinpadról, be az öltözőbe. Meglátogatjuk most a gyerekeket. És halljuk, önállóan, talpraesetten éldegélnek itt. Maguk ágyaznak, van hálófelelősük. Minden este vizitet tart és minden reggel ellenőrzi, hogy elég csinosan hagyják-e maguk után a hálószobát. Van mosdófelelős is. Ő meg a tisztaságra ügyel.

Az előcsarnokban megállunk a szép dicsőségtábla előtt. Tiszta rajzokkal és betükkel diszitve dicséri azokat, akik az önállóságban — a cipőtisztítástól, az ágyhúzástól kezdve a tanulópár kiválasztásáig és megsegítéséig — az elsők. Ez a dicsőségtábla még egy külön sarkot is tartogat. Esténként ugyanis egynéhány serénykе gyermeg maga szedi össze a tányérokat és viszi a vacsoraasztaltól a mosogatóba. Önkéntes munkájukért ők kerülnek erre a fenntartott sarokra. Vagy arról is megemlékszik egy-két szóval a tábla, aki a pajtását a csinos megjelenésre, a ruházkodás gondosságára biztatja — sőt szava van akkor is, ha a társának netán lóg a cipőzsinórja ...

Ezek apró dolgok — de szért jellemzőek.

Ami viszont a legnagyobb: annyira önállókká nevelődnek itt, hogy *pajtástanácsuk* is van.

A pajtástanács sok mindent irányít. Takarékosságra inti az ifjúságot. A villanyt nem égetik hiába, a fűtőanyagot nem pocsékolják, a begyujtásra gallygyüjtő-brigádok mennek ki az erdőbe.

Azért a pajtástanács legfőbb munkája, persze, a fegyelemtartás. Ez a kis gyermeki közösség itél a rendbontók felett. Aki verekszik, a napi leckében feltűnően elmarad — annak nem engedi meg a pajtástanács, hogy résztvehessen a délutáni közös játékban. Pedig itt ez a délutáni játék igen élvezetes mulatság. A Balaton partja s a szép erdő, az ősz utolsó virágaival, kínálja magát. A kecskekörmök és a csigák felkutatása, a sekély parti részeken egy kis pecázás: mind-mind nagyszerű szórakozás. Innen gyüjtik az üdülőiskola természettudományos műveltséget tükröző legkedvesebb részét, az *»Elő sarkot«*. Ezen a botanikus felfedező úton részt nem venni, csakugyan komoly büntetés.

Késő délután van már, vége a tanításnak. A konyha küszöbén ott kupotrognak a fiúcskák. Kezükben villámsebesen villan a kis bicska. Ujjaik közül pillanatok alatt hófehérre hámozott krumplik hullanak a nagy tálba. A vacsorához készítik a nyersanyagot. A tűzpiros arcú szakácsnéni anyásan forog köztük. Odabent nagy szilkékben aludttej. Az asztalon zuza, rózsaszínű csirkecombok, szárnyak várják, hogy a sistergő zsirban hamarosan ropogósra süljenek.

Czember Imrének, az igazgatónak is jut egy bicska, ő is segít a krumplihámozásban.

Ezt mondja közös munkájukról:

— Nagy öröm napról napra tanuja lenni annak, hogy a multban magukra hagyott, félszeg árvagyermekekből hogyan lesznek az új társadalom öntudatos tagjai. A szovjet pedagógia alkalmazása tette igazán felszabadulttá és családiassá a pedagógus és a gyermekek kapcsolatát a Fővárosi Tanács üdülőiskolájában. Sándor Árpádné piciny osztályában például hét szinkitűnő tanuló versenyez egymással. A másik három osztály külön is versenybe szállt a több és jobb tudásért, minden új ismeretért, ami a jövőbe mutat és az új embert formálja.

A fonyódi járási tanács az alsóbélatelepi üdülőiskola kultúrcsoportját szólaltatja meg műsorain a legszívesebben! Míg az ellenség Koreában, Vietnamban és másutt gyermekek tízezreit gyilkolja halomra, gyermekotthonokat és iskolákat röpít a levegőbe, — addig ezt láttuk a békés Balaton partján.

Erdős Jenő

Szülők és ifjak elszánt harca Jugoszláviában az erkölcsromboló amerikai filmek bemutatói ellen

A tito-fasiszták a filmszínházakat is felhasználják a néptömegek lelkiismeretének eltompitására. A jugoszláviai mozikban az utóbbi hónapokban egyre gyakrabban vetítenek silánygyártmányú filmeket, amelyeket tömegesen hoznak be Amerikából és a nyugati államokból. Ezeknek a filmeknek erkölcsromboló hatásuk van és azt a célt szolgálják, hogy meggyengítsék a jugoszláviai népek ellenállását és elszánt harcát, amelyet a fasiszta rendszer ellen folytatnak.

A „New-Orleans-i kerítőnő" és egyebek

A szlovéniai filmszínházak műsorán már nemcsak amerikai gengszterfilmek szerepelnek, hanem amerikai pornográf filmek is, amelyek mindenekelőtt az ifjúság soraiban okozhatnak erkölcsi züllést. Ilyen filmek: »Oklahomai Kid«, »A vörös boszorkány párbaja«, »Bál a vizen«, »New-Orleans-i kerítőnő«, »Az őrnagy és a kislány«.

Természetesen meg is mutatkozik ezeknek az erkölcsromboló filmeknek a hatása. *A bűnügyi és erkölcstelen filmek receptjei alapján egyre több bűncselekményt: betörést, lopást, rablást, rablógyilkosságot követnek el Jugoszláviában.*

Szlovéniában a filmgyártás teljesen a »nyugati kultúra« igényei alapján folyik. Így például a »Trieszt« cimű szlovén film a hollywoodi filmszemetek kaptafájára készült: dicsőíti a jenkik gengszterizmusát, népszerűsíti a prostituáltakat, de ugyanakkor hangulatot szít az olasz antifasiszták ellen. Irányzata az, hogy megbontsa a fasizmus elleni harcban kovácsolódott szlovén-olasz testvériséget.

Nem csoda, ha a szlovén dolgozók útálattal és megvetéssel fordulnak el ettől a filmtől. A titóista folyóiratok a szerzőket okolják a bukás miatt, holott nyilt titok: *Kardeljék követelésére kellett kiélezni a filmben az olasz antifasiszták ellen irányuló soviniszta uszítást, ami legfőbb oka volt a film bukásának.*

A ljubljanai ifjúság tüntetése

A dolgozók elszánt harcot folytatnak az amerikai és más tőkés országok filmszemetjének bemutatói ellen. Így például *a ljubljanai öntudatos ifjúság tüntetésével akadályozta meg a »Vadmacska tánca« cimű amerikai film bemutatóját.* A szülők is egyre határozottabban lépnek fel gyermekeik védelmében az erkölcsromboló filmek bemutatói ellen. *A bojkott hullámai egyre szélesednek.* A »nyugati kultúra« háborús ideológiáját, a fasizmust és a vadállati sovinizmust terjesztő filmek elleni bojkott szorosan összefügg azzal a harccal, amelyet Jugoszlávia népei folytatnak a békéért, szabadságért, az ország függetlenségéért. A jugoszláv hazafiakat ebben a harcukban a haladó hagyományok és a világ leghaladóbb kultúrája: a szovjet kultúra nagyszerű alkotásai lelkesítik.

Az amerikai dollárfüggöny

(A Daily Worker rajza)

Múzeum-szobák — vidéki kultúrotthonokban

Új kiállítások nyílnak vidéki városokban

A vidéki kultúrotthonok új művelődési intézménnyel gazdagodnak. A Múzeumok és Műemlékek Országos Központja ugyanis a népművelési minisztérium kérésére — az olyan helyeken, ahol nincs múzeum és csak a város vagy falu kultúrotthona szolgálja a népművelést, — a kultúrotthonokban úgynevezett *múzeumszobákat* létesít.

A múzeumok központja *az idén nyolc helyen* rendez be ilyen újtípusú kultúrintézményt, miután *az első Turkevén már megnyilt,* az alkotmány ünnepén. *A múzeális anyag mindenütt bemutatja a helység történetét, mostani helyzetét és jövőjét az ötéves tervben.* A helyiségeket, ahol ez évben múzeumszobát rendeznek be a kultúrotthonban, a városok, illetve községek jelenlegi fejlődésének, történeti multjának és több más fontos szempontnak figyelembevételével választották ki. *Ezért kapott először múzeumszobát Turkeve, mint az első termelőszövetkezeti város* és ezért létesitenek múzeumszobát egyik bányaközpontunkban: *Dorogon.*

Komárom és *Vasvár* múzeumszobáját szeptember 30-án adták át a városok dolgozóinak. Ezenkivül *Móron, Nádudvaron, Mezőcsáton* és *Szegváron* lesz még ez évben múzeumszoba. A múzeumi központ terven kívül készíti el a nyolc múzeumszobát. A költségeket a népművelési minisztérium biztosítja.

Új kiállítások

is nyiltak most vidéken. A Rippl-Rónai Múzeum *Kaposvárott* szeptember 29-én nyilt meg. A kiállítás kőtári része XII—XV. századi somogyvári emlékeket mutat be, régészeti része Somogy történetével foglalkozik, az őskortól a középkorig, várostörténeti része pedig Kaposvár történetét tárja a néző elé. *A kiállítás kiemelkedő része a néprajzi anyag,* amely a halászat és somogyi viselet mellett a somogyi pásztorkodást és kivált *a pásztorművészetet* szemlélteti. A képtárban a somogyi művészek alkotásait állították ki.

Szeptember 30-án tárta ki kapuit *Baján* a Türr István-Múzeum. A kiállítás anyaga a *Duna egyik jellegzetes vidékének életét, természetrajzát, multját mutatja be* fejlődési kapcsolatban a jelennel. Szemlélheti itt a látogató a Duna élő világát, a halászat szerszámanyagát, a halász életét, a dunai hajóépítés és vízimolnárság, céhélet és kismesterségek emlékeit. Bemutatják *Türr István* ereklyetárgyait is.

Szentendrén 30-án nyilt meg a Ferenczy Károly-Múzeum »Szentendrei Művésztelep« cimű kiállítása. Itt a telepen dolgozó művészek állitják ki alkotásaikat. Megnyilt még *Sárospatakon* a Rákóczi-Múzeum és az Északkelet-Magyarország Népművészete Kiállítás, *Szombathelyen* pedig a Savária-Múzeumban a Magyar Festőművészet vándorkiállítás második sorozata.

— **Tatabánya Komárom megye új székhelye az ötéves terv keretében most újrendszerű telefonközpontot kapott, amely lényegesen meggyorsítja a távbeszélő-szolgálatot.**

— **Évi egymillió dollárt** fizetett 18 rendőrségi tisztviselőnek Harry Gross newyorki bukméker, több millió dolláros üzletének »biztosítására«. A rendőrtisztek ellen megindított eljárást fel kellett függeszteni, mert Gross megtagadta a vallomástételt, miután »ismeretlenek« megfenyegették, hogy kiirtják a családját, ha a biróság előtt vallomást tesz.

KIS LEVELEK A KIS UJSÁGHOZ

VÁLASZOL A KÖZLEKEDÉS- ÉS POSTAÜGYI MINISZTÉRIUM

A Kis Ujság szeptember 20-i számának »Kis Levelek a Kis Ujsághoz« rovatában panaszt közöltek a Fővárosi Villamosvasúttal kapcsolatosan arról a hiányosságról, hogy a kocsikban nincsenek kifüggesztve a menetrendek és a megállóhelyeket jelző oszlopokon is hiányosak az utolsó kocsik áthaladásának időpontjáról tájékoztató jelzések.

Ezzel kapcsolatban értesítjük a szerkesztőséget, hogy a panaszolt hiányok megszüntetése iránt egyidejűen intézkedtünk és kérjük erről olvasóközönségük hirlapi tájékoztatását

Közlekedés- és postaügyi minisztérium:
ROSTÁSY s. k.
főosztályvezető.

NYILVANOS ÓRÁT A HONVÉD SZINHÁZHOZ!

Örömmmel látja Budapest dolgozó népe, hogy a nemrég még romokban hevert Vigszínház helyén már majdnem teljesen kész állapotban áll az új Honvéd Szinház. Remélhetőleg mielőbb meg is nyilik ez a nagyszerű művésztársulattal rendelkező kultúrintézmény. A szinház mellett — az egykori Club kávéház előtt — utcai óra állott régen a színházbajáró közönség tájékoztatására. Az ostrom alatt a szinházzal együtt ez az óra is elpusztult. A vas hirdetőoszlop az órakerettel ma is áll, csak éppen nincsen benne óra. Szeretném felhívni a figyelmet erre: szereljék fel ismét ezt az órát, vagy szereljék le az üres órakeretet, hogy esetleg máshol felhasználhassák.

S. K.
üzemi dolgozó.

A KINAI FILMHÉT FILMJEI

szeptember 29-től október 5-ig

Kína lánya

Az első magyarul beszélő kínai film, az 1950-es nemzetközi filmverseny „Szabadságért vívott harc" díjának nyertese.

Vörös Csillag, Corvin, Május 1, Korzó (Újpest)

SZIKRÁK

Cou-Min a Munka Hőse új világot épít, Kínai játékfilm

Szikra, Uránia, Dózsa, Táncsics (Csepel)

Kínai cirkusz

A Kínai Állami Cirkusz nagysikerű vendégjátéka a moszkvai Nagycirkuszban. Színes szovjet film és a kisérő műsor.

Bástya. *Brigád* (Pestlőrinc)

Idős emberek fiatalos tettei

Rákoshegy a nyugdíjasok, az öregek városnegyede. Egy utcában lakik például özv. Herman Andrásné 81, Varga K. Károly 80 és özv. Nagy Lajosné 82 éves nyugdíjas. Az idős emberek most fiatalos lelkesedéssel tárgyalják a nagy eseményt: a Második Békekölcsönjegyzést. Ők is örömmel járulnak hozzá forintjaikkal nagy céljaink valóraváltásához.

Amikor megkérdeztük Oláh Géza nyugdíjast, hogy miért jegyzett 300 forintot, ezt mondotta:

— A napokban nyilik meg Rákoshegyen a fürdő. Évtizedek óta itt lakom és nem hittem volna, hogy ezt is megérem. Látom, hogy a tavalyi békekölcsönjegyzésemet a mi érdekünkben használták fel.

Igaza van Oláh Gézának, mert ha jól szétnézünk Rákoshegyen, látjuk, milyen nagy fejlődésen ment keresztül ez a városrész. Most is hatalmas gépek szuszognak kint, építik az új kövesutat. És a jó pesti ivóviz is eljut már Rákoshegyre. Az utóbbi hónapok alatt hat helyen létesítettek utcai vízvezetéket. A Baross-utcában meghosszabbították a villanyvezetéket, újjáépültek az iskolák és létesítettek egy szép, új egészségházat.

Erősíteni kell a vidéki úszósportot!

Novák Ilonka helyesen foglalkozott a tömegsport kérdésével — mondja Kádas Géza — Úszóink készülnek a téli versenyekre

A DÓZSA NYERTE A VÍZILABDABAJNOKSÁGOT

A nyári úszóévad végeztével úszóinknak csak egyrésze tart rövid pihenőt, a többiek máris készülnek az elkövetkezendő téli viadalokra.

A Sportuszodában és a Császár-uszodában folynak az edzések.

különösen reggelenként hangosak az uszodák az edzők vezényszavától. Mialatt az úszók a decemberi és januári küzdelmekre edzenek, azalatt a vezetőknek meg kell oldaniok a különböző felmerülő kérdéseket. Ezek közül a legjelentősebb az a probléma, amelyet *Novák Ilonka*, a Magyar Népköztársaság kiváló sportolója úgyis, mint kitűnő sportíró és a *magyar úszósport egyik legjobb szakértője* vetett fel a »Szabad Ifjúság«-ban. A Kis Ujság tegnapi számában foglalkozott Novák Ilonka »Nagyobb tömegeket az úszósportba« című cikkével. A cikkel kapcsolatban most

nyilatkozott Kádas Géza, az egyriek világhírű úszója

és hangoztatta, hogy Novák Ilonka helyesen foglalkozott a tömegsport kérdésével. Elsőrangú feladatnak tartja a vidéki úszóélet fokozottabb felkarolását.

— Erősíteni kell a vidéki úszósportot — mondotta Kádas Géza — és éppen ezért már az iskolákban kezdődjék el a kötelező úszóoktatás. A kérdést meg kell tárgyalni mind az OTSB-ben, mind a társadalmi úszószövetségben. A fővárosi és a már beérkezett vidéki úszók és edzők időközönként menjenek szét a vidéki városokba és nagyobb községekbe és adják át tapasztalataikat és módszereiket.

Vidéken sokhelyütt épültek uszodák, de nincs meg a jó szervezés az uszodához és nem mozgatták meg kellően a tömegeket.

Ezeket a hibákat kell kiküszöbölni jövőre. Amikor tehát ismétlem, hogy Novák Ilonka jól mutatott rá a helyes útra, hozzáteszem, nagyon fontosnak tartanám, ha a kérdéssel sürgősen foglalkoznának. Biztos vagyok abban, hogy az egri úszók örömmel fognak résztvenni minden olyan munkában, amely a vidéki és ezzel az egyetemes magyar úszósportot erősíti

Az úszóévad véget ért már, az országos vízilabdabajnokságot azonban csak szombaton és vasárnap fejezik be. Szombaton ünnepélyes keretek között rendezik meg a záróestét a Sportuszodában. Este 7 órától három mérkőzést bonyolítanak le. Először a Bp. Bástya játszik a Bp. Kinizsivel, utána következik a Bp. Dózsa—Bp. Előre-meccs. Miután az Előre pillanatra sem tudja megakadályozni a Dózsa győzelmét, így a Bp. Dózsa nyerte meg az országos vízilabdabajnokságot. Ezt meg is érdemelte.

A Dózsa egyenletesebben játszott, mint versenytársa, a Vasas,

jóllehet mindkét csapatban a tehetséges fiatalok törtek előre, de a győzelmek kivívásában a tapasztalt öregek« is hathatósan résztvettek.

Vasárnap Egerben az Egri Fáklya a Csepeli Vasassal, Szolnokon a Szolnoki Dózsa a Bp. Lokomotiv csapatával játszik. A vízilabdabajnokság jelenlegi állása az alábbi:

1.	Bp. Dózsa	17	15	2	—	103:33	32 pont
2.	Bp. Vasas	17	15	1	1	96:35	31 „
3.	Bp. Kinizsi	17	9	2	6	89:52	20 „
4.	Szolnoki Dózsa	16	7	4	5	59:58	18 „
5.	Bp. Honvéd	17	7	3	7	63:45	17 „
6.	Egri Fáklya	17	8	—	9	71:61	16 „
7.	Bp. Bástya	17	6	3	8	50:51	15 „
8.	Bp. Lokomotiv	16	5	2	9	55:78	12 „
9.	Bp. Előre	17	2	2	13	26:115	6 „
10.	Csepeli Vasas	17	—	1	16	27:111	1 „

A Bp. Honvéd Budai két góljával nyert a varsói CWKS ellen

Csehszlovákiában a Néphadsereg Napja alkalmából tegnap tartották meg a nemzetközi hadsereg labdarugó torna első mérkőzését. Vitkovicében a Bp. Honvéd mérkőzött a lengyel CWKS csapatával. A nagyiramú mérkőzésen a fiatalokból álló lengyel együttes az első félidőben 1:0 arányban vezetett. A Honvéd a második félidőben nyomult fel és Budai I. két góljával 2:1 (0:1) arányban győzött. A mérkőzést a bolgár Gelev vezette.

Ugyanakkor Bratislavában a Szófiai CDNV 3:1 (2:0) arányban győzött a Prágai ATK ellen. Az erős és kemény mérkőzést a magyar Dankó vezette mindkét fél megelégedésére. Vasárnap Prágában találkozik a Bp. Honvéd a szófiai CDNV együttesével. A mérkőzés szünetében tartják meg a hadsereg 5000 méteres síkfutó versenyét és ezen Zatopek világrekorder is indul.

Hazaérkeztek motorosaink Bukarestből

A bukaresti nemzetközi motorosversenyről szombaton délelőtt a magyar motorosok *Szabó István* és *Fazekas István* vezetésével hazaérkeztek. A magyar motorosok *négy első* és *négy második* helyet szereztek, azonkívül *egy harmadik, egy negyedik* és *egy ötödik* helyhez jutottak. A jólsikerült viadal után a románok *Sztálinvárosban* látták vendégül a magyar motorosokat. A megérkezés után *Zamecsnik Tivadar*, a magyar csapat edzője a következőket mondotta:

— Teljes mértékben elégedett vagyok versenyzőink szereplésével. Valamennyien tudásuk legjavát nyújtották. Nagyszerű volt a kollektív szellem a csapatban: ezt bizonyítja az 500-as futamban elért eredményünk is, amikor az első három helyet szerezték meg versenyzőink. A négy futamban megszerzett győzelem mindennél többet mond.

— Vetélytársaink közül elsősorban a románokról kell beszélnem. Versenyről-versenyre fejlődnek a román motorosok és nagyszerű küzdőszellemük a legnehezebb helyzetben is kisegíti őket.

A jó játékvezetés alapja a lelkiismeretes, komoly felkészülés

A labdarúgómérkőzéseknek igen fontos szereplője a játékvezető. Működésével biztosítja egy-egy mérkőzés sportszerű kimenetelét. A magyar játékvezetők közül jelenleg Kallós Sándor mutatja hétről-hétre a legjobb formát. Kallós a »jó forma« kérdéséről a következőket mondotta:

— A játékvezetőnek éppen úgy, mint a játékosoknak *sportszerű életmóddal, rendszeres edzésekkel kell felkészülniök a mérkőzésekre.* Hetenként egyszer az Üllői úti vagy a Latorca-utcai sporttelepen, mintegy 100—120-an közös edzésen veszünk részt. Ezen elsősorban könnyű, izomlazító mozgások és gyorsaságot növelő gyakorlatok szerepelnek. A közös edzés mellett, mindenki ezenkívül még futóedzéseket is tart. A gyakorlati felkészüléshez szorosan hozzátartozik az *elméleti* tudás gyarapítása is. Minden játékvezetőnek feladata, hogy legalább kéthetenként átnézze a szabálykönyvet, felfrissítse tudását. Ez mind az bizonyítja, hogy a *jó játékvezetés alapja a lelkiismeretes, komoly felkészülés.*

— Nagy segítséget jelent számunkra, hogy az újrendszerű játékvezető-küldéssel már hónapra előre tudjuk: mikor, milyen mérkőzést kell vezetnünk és így fokozottabban fel tudunk készülni. Előfordul azonban a játékvezetőknél is a játékosokhoz hasonlóan, hogy gyengébben működik, vagy hibázik. Meg kell azonban érteni a közönségnek és örömmel állapíthatom meg, hogy legnagyobb része meg is érti, hogy *a játékvezető is tévedhet.*

— Örömmel kell megállapítanom, hogy a mérkőzések *légköre egyre nyugodtabb.* A játékosok és a közönség viselkedése mindinkább *sportszerű* lesz. Ma már a legritkább esetben fordulnak elő a mérkőzéseken botrányok, a játékvezető elleni tüntetések. Mindez azt bizonyítja, hogy sportolóink nem sportszerűtlen játékkal és viselkedéssel, hanem *sportemberekhez méltó küzdő szellemmel harcolnak a győzelemért.* A közönség pedig belátja, hogy *kifogástalan viselkedésével az egyetemes magyar sport érdekeit szolgálja.*

Németh Imre olimpiai bajnok Oslóban versenyez

Németh Imre kalapácsvető olimpiai bajnokunk és *Sebes Gusztáv*, az OTSB elnökhelyettese kedden hajnalban megérkezett Oslóba. Németh Imre október 6-án, szombaton részt vesz a norvégek nagyszabású atlétikai versenyén.

A magyar olimpiai bajnok a szombati viadalról a következőket mondotta:

— *Igen nehéz feladat előtt állok. A szombati versenyen a norvég Strandival kell megmérköznöm, aki jelenleg a világ egyik legjobb formában lévő kalapácsvetője. Az Európa-bajnok Strandli eddigi versenyein még egyetlen alkalommal sem szenvedett vereséget. Idei legjobb eredménye: 58 m 70 cm. Remélem, szombaton még jobb formában leszek, mint a bukaresti nemzetközi atlétikai viadalon.*

Oslóban igen nagy az érdeklődés a szombati verseny iránt. Az időjárás jelenleg kedvező, enyhe, napsütéses. Amennyiben az idő nem változik meg, úgy szombaton a két világhírű kalapácsvetőtől nemcsak szép versenyt, hanem *jó eredményt is várhat* a Bislet-stadion közönsége.

Németh Imre a szombati verseny után, vasárnap egy kisebb norvég városban lép pályára, majd *a jövő héten tér haza.*

Vegyes sport

A SZOT által létesített MHK-vándorzászlót október 4-én ünnepélyes keretek között adják át a dombóvári Lokomotiv Sportkörnek. Az ünnepségen *Czeczei György*, a SZOT testnevelési és sportosztályának a vezetője mond beszédet.

TÖRLÉS A TOTOBAN. A heti totószelvényről a **Nagykanizsai Szikra—Nagykanizsai Lokomotiv** mérkőzést törölték.

A vasutasok szakszervezeti szpártakiádjának országos döntőjét szombaton és vasárnap rendezik.

Kettős magyar csapatgyőzelem keletkezett a Német Demokratikus Köztársaság nemzetközi kerékpáros béke-versenyének első napján.

A Postás Sportegylet szombaton tartja országos elnökséget választó közgyűlését.

A szovjet labdarúgó Kupa elődöntőjében a CDSZA 1:1 arányban végzett a Krilja Szovjetov csapatával. A szabályok értelmében a mérkőzést meghosszabbították, de egyik csapat sem tudta megszerezni a győzelmet jelentő gólt és így a mérkőzést legközelebb megismétlik.

A kecskeméti Kinizsi SK versenyre hívta ki Bács-Kiskun megye valamennyi sportkörét a Második Békekölcsön-jegyzésben.

Az atletikai összetett bajnokságokat október 20. és 21-én rendezik.

TOTÓ MENETREND

1. A sportfogadási Osztály Kirendeltségei ezen a héten *pénteken 21 óráig, szombaton 19 óráig* (a József-körút 2. sz. alatti kirendeltség 23 óráig), vasárnap 1/2 9—1/2 12 óráig tartanak nyitva.
2. A többi budapesti gyüjtőládába általában *szombaton 17 óráig dobható be tipszelvény.*
3. A szeptemberi vigaszdij szelvényeknek legkésőb 8-án, *hétfőn déli 12 óráig* kell a Sportfogadási Osztály vigaszdij csoportjához beérkezniök.
4. Októberben 4. fogadási hét van és ezzel a *héttel indul az októberi vigaszdij.*

Csasztuska Rubint néniről, a legtisztább budai udvar jó szelleméről

A Hármashatárhegy aljából indult el a „Tiszta Budapest"-mozgalom

Virágerdő fogad a Szél-utca 3—5 számú ház udvarán. Rezeda, szekfű, rozmaring, őszirózsa illatfüzére hálózza be azt, aki ide belép. A Hármashatárhegy felől tiszta őszi szél suhan le az udvarban játszó apróságokra. A ház gyönyörű, körbefutó tiszta folyosói olyan hatalmas udvart fognak össze, hogy vetekszik bármelyik budai parkkal. Hatszáz dolgozó lakik a nagy épülettömbben, — több, mint 200 gyermek rohan le a folyosóról a parkká csinosított udvarra minden reggel. Most is egy asszonyka áll a földszinti körfolyosó végében, öltöget, varrogat gyors öltésekkel, mellette egy ötéves fiúcska fogódzkodik a szoknyájába és sürgeti a mackónadrágját. Azért sürgeti, hogy mentül hamarább indulhasson, mert őt is várja az óriási udvar, — nem sivár grund —, felér egy kis ligettel. Míg a ház lakói az Óbudai Hajógyárban, a Pamutiparban, a Gázgyárban, a Goldbergerben, a Fehértóben olyan szorgos munkával építik az országot, hogy a 600 lakó közül hat élmunkás lett, — gyermekeik boldogan és önfeledten játszanak a parkká csinosított udvaron. Ez a »Tiszta Budapest« mozgalmának egyik legszebb sarka.

Most egy öreg nénike jön le a körfolyosóról. Előbb ott a második emeletig felfutott hajnalkának a magvát szedegette nagy gonddal. Ő e ház jószelleme: Rubint néninek hívják, a ház 200 gyermeke egyformán nagymamájának tekinti.

— Már »tavai« gyüjtögettem én a virágmagot — mondja zamatos beszéddel. — Én már nem járok se moziba, se színházba, rossz a fülem, gyenge a szemem, túljutottam a hetedik »ikszen«. A mozipénzemből már most is veszegetem a virágmagot jövőre. Még emlékszem a ferencvárosi sivár grundokra, ahol az én fiatalságomban rugdosták a labdát, szitták a port a gyerekek, — oda bizony se nap, se fa, se levegő el nem jutott! Mondtam hát tavaly én itt a lakóknak, különösen Bach Józsefnének: csináljunk mi virágágyakat erre az udvarra, — hadd legyen miben gyönyörködni a gyerekeknek. Hallgattak is rám, — itt a park, nézze meg! . . .

Igy Rubint néni. S az őszi kora délelőttön, ahogy egyre több meleget lop a parkos udvarra a Hármashatárhegy felől a derüs őszi napfény: mint méhkasból zúdulnak az apróságok körbe a folyosókról, le az udvarba. Játékuk és kedvük véget nem ér, kis nyírfák lombja borul a fejük fölé. Pár apró cserje virít vörösen körülöttük. Ez az az udvar a fővárosban, amelynek szép példájából a »Tiszta Budapest«-mozgalom propagálására csasztuskát készítenek. Reméljük, ez a csasztuska majd meggondolásra készteti azokat a járókelőket, akik még a legkisebb villamosjegyüket is széldobálják a leszállónál — ahelyett, hogy a szemétkosárba dobnák. Rubint néni csasztuskája a szocializmust építő nép fővárosa előtt legyen irányadó.

Ej.

Mozi

KINA LÁNYA: (Az első magyarul beszélő kínai film) **VÖRÖS CSILLAG** (Lenin-krt. 45.) 1/25, 3/47, 9. — **MÁJUS 1.** (Mártirok-útja 55.) 1/25, 3/47, 9. — **KORZÓ** (Ujpest) 4, 1/47, 1/29.

SZIKRÁK: (Kínai játékfilm) **SZIKRA** (Lenin-krt. 120.) 1/25, 3/47, 9. — **DÓZSA** (Róbert Károly-krt. 61.) 1/25, 3/47, 9. — **TÁNCSICS** (Csepel) 1/26, 3/48, v. 1/24.

KINAI CIRKUSZ: (Színes szovjet film) **BÁSTYA** (Lenin-krt. 8.) 11, 1, 3, 5, 7, 9. — **BRIGÁD** (Plörinc) 1/26, 3/48, v. 1/24.

GYARMAT A FÖLD ALATT: Új magyar film) **FELSZABADULÁS** (Flórián-tér 3.) 4, 1/47, 1/29. — **SZABADSÁG** (Ujpest) 6, 1/49, v. 3/44. — **FORUM** (Plörinc) 1/26, 3/48, v. 1/24.

BOLDOG NYÁR: (Színes, zenés szovjet filmvígjáték) **DUNA** (Fürst S. -u. 7.) 1/25, 3/47, 9. — **FORUM** (Kossuth L.-u. 18.) 4, 1/47, 1/29. — **MUNKÁS** (Kápolna-u. 3/b.) 1/26, 1/28, v. 3. — **ROYAL** (Kispest) 6, 1/49, v. 4.

EGY IGAZ EMBER: (Magyarul beszélő szovjet film) **SZABADSÁG** (Bartók B.-út 64.) 4, 1/47, 1/29. — **TÁTRA** (Perzs.) 6, 1/49, v. 3/44.

HONVÉD ÜDÜLŐK: (Magyar film) Kísérőfilm a Szikra és Óbuda moziban.

BÉKÉNK ÖRE: (Magyar film) Kísérőfilm a Dózsa és Táncsics (Csepel) moziban.

FÁKLYA: (Lenin-krt. 38.) 1. Magyar híradó, 2. **DISZSZEMLE**, 3. **GAVRILOV-TÁNCEGYÜTTES**, 4. **HONVÉD SPORTVERSENYEK**, 1/25-től 11-ig.

DONYECI BÁNYÁSZOK: (Hatalmas, magyarul beszélő színes szovjet film) **TOLDI** (Bajcsy-Zs.-út 36.) 1/24, 3/46, 8. — **ZUGLÓI** (Angol-u. 26.) 1/45, 1/27, 3/49. — **KOSSUTH** (Pesterzs.) 1/26, 3/48, v. 1/24.

SZIBÉRIAI RAPSZÓDIA: (Színes szovjet film). **KOSSUTH** (Váci-út 14.) 1/25, 3/47, 9.

NAHIMOV TENGERNAGY: (Szovjet film). **STUDIÓ** (Akácfa-u. 4.) 4, 1/47, 1/29. — **UGOCSA** (Ugocsa-u. 10.) 1/24, 3/46, 8.

FELHŐKARCOLÓK ÁRNYÉKÁBAN: (Angol film.) **TINÓDI** (Nagymező-u. 8.) 1/24, 3/46, 8. — **BETHLEN** (Bethlen-tér 3.) 4, 1/47, 1/29. — **GLÓRIA** (Thökölyy-út 56.) 4, 1/47, 1/29. — **ÁRPÁD** (Soroksár) 3/46, 8, v. 1/24.

TENGERI KARVALY: (Szovjet film) **SAVOY** (Üllői-út 4.) 4, 1/47, 1/29. — **ADMIRÁL** (Mártirok-útja 5/b.) 4, 1/47, 1/29.

A HELYES ÚTON: (Német film) **PÁTRIA** (Népszinház-u. 13.) 3/44, 6, 1/49.

ELLENSÉG KEZE: (Német film) **JÓZSEF ATTILA** (Kálvária-tér 7.) 4, 1/47, 1/29.

TRUBADUR: (Olasz film) **ELIT** prol. (Szt. István-krt. 16.) 1/45, 1/27, 3/49.

WINDSORI VIG NŐK: (Német film) **ADY** (Somogyi B.-ut 3.) 1/24, 3/46, 8. — **MARX** prol. (Landler Jenő-út 39.) 1/24, 3/46, 8.

SZEVASZTOPOL HŐSEI: (Szovjet film) **PHÖNIX** (Rákóczi-út 68.) 11, 1, 3, 5, 7, 9.

VIDÁM VÁSÁR: (Színes, zenés, táncos szovjet film) **HONVÉD** (Roxy) 1/11, 1, 1/24, 6, 1/29.

NAGY CSALÁD: (Kínai film) **ZRINYI** Olympia) (Lenin-krt. 26.) 4, 1/47, 1/29.

HIRADÓ: (Lenin-krt. 13.) 1. Magyar híradó, 2. **BÉKÉNK ÖRE**, 3. **SPORT- ÉS HARCÁSZAT**, 4. Gyermekek háza, 5. Rigoletto. Reggel 9-től este 11-ig folyt.

FÉNY (Ujpest): 1. Magyar híradó, 2. **DISZSZEMLE**, 3. **GAVRILOV TÁNCEGYÜTTES**, 4. **HONVÉD SPORTVER-**

Színházak csütörtöki műsora

Operaház: Diótörő (Bartók-, Basilides-, Liszt-bérlet, 7). — **Nemzeti:** Bánk bán (7). — **Katona József Színház:** Titkos háború (7). — **Madách Színház:** Égő híd (7). — **Fővárosi Operett:** Havasi kürt (7). — **Ifjúsági:** Az urhatnám polgár (Berczik-bérlet, 7). — **Üttörő:** Üttörő-találkozó (4). — **Fővárosi Vig színház:** Peleskei nótárius (Bartha-bérlet, fél 8). — **Vidám Színpad:** Ki vagytok értékelve (7). — **Állami Bábszínház:** Csodafazék (3, 5). Sztárparádé (fél 8). — **Artista Varieté** (volt Kamara Varieté): Csudajó (6, fél 8, 9). — **Rádió:** Macbeth, opera (Kossuth, 20.45).

Ipari tanulónak lenni kitüntetést jelent!

Vasipari tanulónak jelentkezhetnek: 14—18 éves korig leányok a lakatos, esztergályos, villanyszerelő, motorszerelő, mintakészítő, gyalus, marós, köszörüs szakmákra.

Jelentkezés helye: Budapesten a kerületi tanács munkaerőgazdálkodási előadójánál, vidéki városokban pedig a tanács munkaerőgazdálkodási előadójánál, községekben pedig a községi tanácsnál.

Építőipari tanulónak jelentkezhetnek 14—18 éves korig leányok és fiúk, kőműves, ács, vasbetonszerelő és betonozó szakmákra.

Jelentkezés helye: Budapesten Wesselényi-utca 44. sz., Nyár-utca 9. sz., Práter-utca 31. sz. és Dohány-utca 65. sz. alatti építőipari tanuló iskolában. Vidéken a helyi tanácsoknál, illetve a tanács munkaerőgazdálkodási osztályán.

Vájár (bányász) ipari tanulónak jelentkezhetnek 15—18 éves korig bányászok, ipari munkások és dolgozó parasztok fiai.

Jelentkezés: Pestmegyei Tanács munkaerőgazdálkodási osztályán, Városház-u. 7. sz. alatt, vidéken a helyi tanácsoknál, illetve a tanács munkaerőgazdálkodási osztályán.

RUHÁZAT

Irhabundák speciális tisztítása, festése, Kaszás szűcsnél, Váci-utca 67.

Veszek használt bundát, irhát, béléseket! Szőrmebundák! Átszabások, Somogyi szűcsnél, Kossuth Lajos-utca öt. 180—091.

Varrógépet sürgősen veszek. Lenin-krt. 27. III. 16. Tel.: 223—625.

HORDÓK huszonötlitertől kétszázliterig **ELADÓK** Fürészporoskályhát vennék **MEISCHL** Egressy-út 50. Telefon: 296—134

ÚJ BÚTOROK
Sztopka hálók, kombinéltak, konyhák képesített asztalos üzletében Wesselényi utca 45 (Lenin-körút sarok)
Vidékre csomagolás, Fióküzlet nincs: Címre ügyelni

KIS UJSÁG

5. évfolyam 232. szám
Kiadja a Független Kisgazda Párt
A kiadásért felel **KATONA JENŐ**
felelős szerkesztő
Szerkesztőség:
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
II. emelet. Telefon: 221—280.
Kiadóhivatal:
VII., Lenin-körút 9—11. Tel.: 221—280.
Hirdetési osztály:
VII., Lenin-körút 9—11. Tel.: 221—280.
Csekkszámlaszám: 61.080.
Személyes ügyfélszolgálat:
V., Roosevelt-tér 5—6.
Csekkszámlaszám: 61.023.
Az előfizetés ára havonként 12 forint
Előfizetési ügyek:
Posta Központi Hirlap Irodája
V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850.
Athenaeum Nyomda

Ferencz Károly

Atlétár

Budapest székesfőv. tulajd.

San Francesco del Deserto

636 Francesco Guardi.

Ferenczy Károly

Nagybányai erdő-
részlet c. képe a
Komárom Mu-
zeumban.

Komárom 1913.

I. ép. 4.x.210 l.

(Erdei út)

Ferenczy Károly

U. 3261

Csók István arcképe
festőtől 1894-ből.

A képet Csók a
Szépm. Múzeumnak
ajándékozta.

Repr

Az Est 1932. dec. 18.

A

A kiadvány hiteléül:

Máté Ahajos

s. hivatali igazgató.

A keb. Számvevőség VII. oszt

Ferenczy Károly

Novák

~~Éder Gyula~~ 7, l.

~~Edvi Illés Aladár~~

18. l.

~~Eisenhut Ferenc~~

8. l.

~~Fényes Adolf 7. l.~~ 19. l.

Ferenczy Károly

18. l.

Feszty Árpád

12, 14. l.

l. Ciupe 1934. II.

MOB Fotó

43

ágos Bizottsága

ny { száma: Hiv. 19
kelte: VI.30. 1943
beérkezése: 19

ek száma:

elintézett szám:

áma:

záma:

sta:

Ferenczy Károly

Ferenczy Valér: Ferenczy Károly.
(Bpest, é. n) A Nyugat kiadása.

A könyv fejezetei: I. Megjelenése. II. Pálya-határpontok, III. A művész. IV. A kulturember. V. Hagyatéka. Végül F. K. festményei. Részletes felsorolása 323 db festmenynek, melyek közül 271 befejezett, jelentős kép van, a többi kisebb jelentőségű. Ez a könyv becsesebb része, bár szerző szerint sem teljes. A könyvben 24 reprodukció van, többnyire tenyleg F. java munkáiból. (minden „gyönyörű" amit ő csinál, Valér nagy elragadtatással,) ír apjáról, kinek emberi és művészi mivoltáról számos apró megfigyelést kapunk, nem közönséges írás, készséggel megírva. A nagy szobóséggel megírt könyvnek azonban

fordits

a lexikografus nem sok hasznát veszi. Pozitiv adatok, évszámok nincsenek! Jóformán csak dicshimnuszok, adomaszerű feljegyzések, ritim locsogások sorozata a könyv, amely eleggé kellemes olvasmány, de némi tud. értéke csupán az ouvre jegyzéknek van. A végső feldolgozásnál ~~csupán~~ e jegyzék minatt kell a könyvet újra kézbe venni.

SÁRKÖZI
TESTVÉREK
nyomdai műintézete
és papírkereskedése
V. SZEMERE UCCA 2
TELEFON: 123-083

1756. Ferenczy Károly.
~~Sz. Wienben 1862 február 8-án.~~
Hazatérő favágók.

A hegyes vidék előterében négy munkából hazatérő favágó halad bal felé. Közülök kettőt a fák lombjain keresztül szürödött nap-sugarak világitanak meg és ezért ruházatuk ködszerü; kettő ~~[illegible]~~ [illegible] árnyékban van. Az előbbiek fiatalok és jobb vállukon hosszú rudakat visznek; az utóbbiak idősebbek, baltájukat bal karjukra akasztották és kezeket egymásra tették. Hárman kalapot viselnek és egy hajdon fővel ballag. A rudakat vivők egyformán öltözködtek, azonban a szekercsések egyike ~~[illegible]~~ zöld mellényt és szürke pantallót, másika ~~pedig~~ barnássárga ócska szürt visel. A csak kissé látszó égbolt derült.

Vászon, méretei 60:95 cm.
Vétetett 1900: I. 20-án a 4924 sz. leirattal 1200 kor.
Elszámoltatott 1900: IX. 3-án (29/900.,457/900)
Az elszámolást elfogadták az 1900: XII. 17-én a 14683 sz. alatt. (689/900).

704: IV. 29.

Ferenczy Károly

festési technikája leírva:

Ferenczy Valér:

Ferenczy Károly
c. könyve

33. lapján.

Fontos azért, hogy miért vesztenek frissesegben és szinben oly sokat Ferenczy 1912 előtt készült képei.

Magyar Műemlékek Orsz. Bizottsága

Budapest IX.

Högyes Endre u. 10

Ferenczy Károly

jellemzésénél az
én szempontomból
alapvető fontosságú a
Ferenczy Valér könyvé-
nyek 105 lapján olvas-
ható Ferenczy-jellem-
kép. Ferenczynek itt
nyiltan bevallott
„brüdséget" érezten én
ki számos festménye-
ből is, amit röviden
affektáltságnak mondtam,
miclött még ez intimval-
lomástolvastam, volna sami
fordity

midtt sohasem tudtam
fel melegedni ein —
a Erdvonséges ember"
"a csőcselék" — a Ferenc
féle finomkodó (és nem, őszinte) status
iránt. Szerencsére
egy nivón állok Goethé-
vel, aki szintén nyers
beszédű ember volt,
ami rám a pénz és
vér ügyeiben leplezetle-
mül szóló emberre nem
éppen megvetendő és
lealázó összehasonlítás.

Dr Hennevanyi
1939. II/15

Ferenczy Károly.

Virág Legyi domboldal c. képe, meg reprodukcióban Ferenczy Valér könyvében megjelent, ~~reprodukcióban~~, tényleg F. egyik legjobb műve. Nézetem szerint F. szemei, bár rövid látó volt, ~~[illegible]~~ fényképezőgép lencséjeként működtek; a világítási effektusokat jól adták vissza. Szintelen reprodukcióban a kép fényhatása (ugyan jó, kvalitását emeli a leegyszerűsített, összefoglaló előadás. Nagyszerű érzény, ~~[illegible]~~, ha ehhez nagy szinkultura járul. De ez az, ami F. tájképeiben nem mindig felhető fel. Utalok rendkívül kellemetlen hideg zöld színeire, melyek sok képét nekem élvezhetetlenné tesz-

33. Leltározásra .....

34. Müemléki felmérésekre és felvéte

35. Biró József : A gernyeszegi grófi kastélyról szóló munkájának nyomgéhez való hozzájárulás .....

Ferenczy Károly (1862—1917).

143. LÓTANULMÁNY.
Vászon. 67×69 cm. 100.—
Néhai br. Kohner Adolf gyüjteményéből.

Ferenczy Károly (1862—1917).

144. LOVASOK. Jelezve l. jobbra: Ferenczy.
Vászon. 65×80 cm. 400.—

145. NŐI AKT BARNA DRAPÉRIÁVAL. A hátlapon Ferenczy Valér úr, a művész fiának igazolása.
Vászon. 58×72 cm. 200.—

Almásy - Teleki II. 1939.

I

Ferenczy Károly

158. Tájkép, vasúton
112×119

Ernst Muzeum aukció

XV

XXXIV.

912
836

Ferenczy Károly

193. Ferenczy Károly: Cigányok.

KMT 1901. tav. nemzeth
kiáll -

223. Mann Harrington: Ruhaszáritás.

16. Ferenczy Károly: Józsefet eladják testvérei.

322. Bihári Sándor: Csalamádé-gyűjtés.

59. Ferenczy Károly: Napos délelőtt.

32. Edvi Illés Aladár: Március.

59. Ferenczy Károly: Napos délelőtt.

32. Edvi Illés Aladár: Március.

Ferenczy Károly

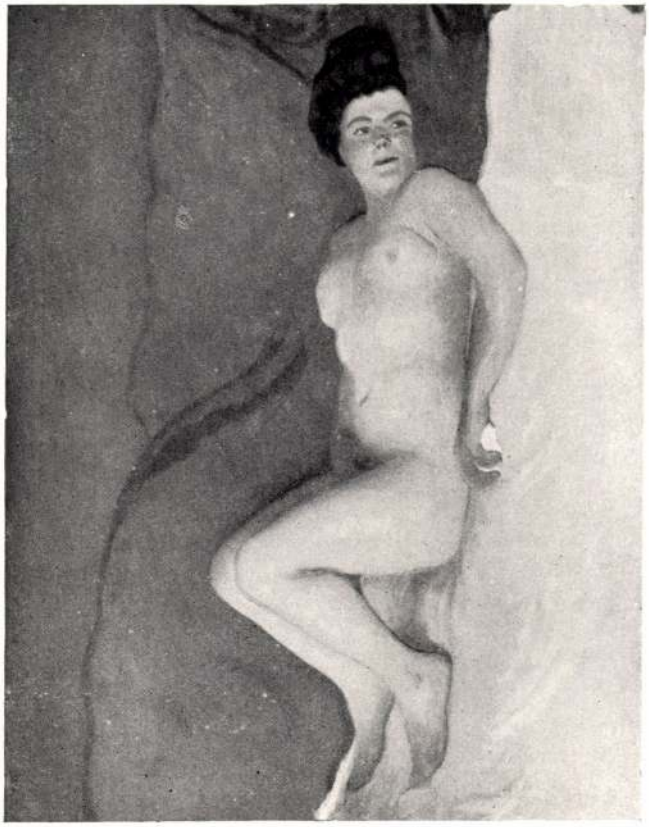

Ferenczy Károly: Női akt.

Képzőmüv. Tars. jub. Kiáll
1911—12.

ÉDER GYULA: Boszorkánytánc.

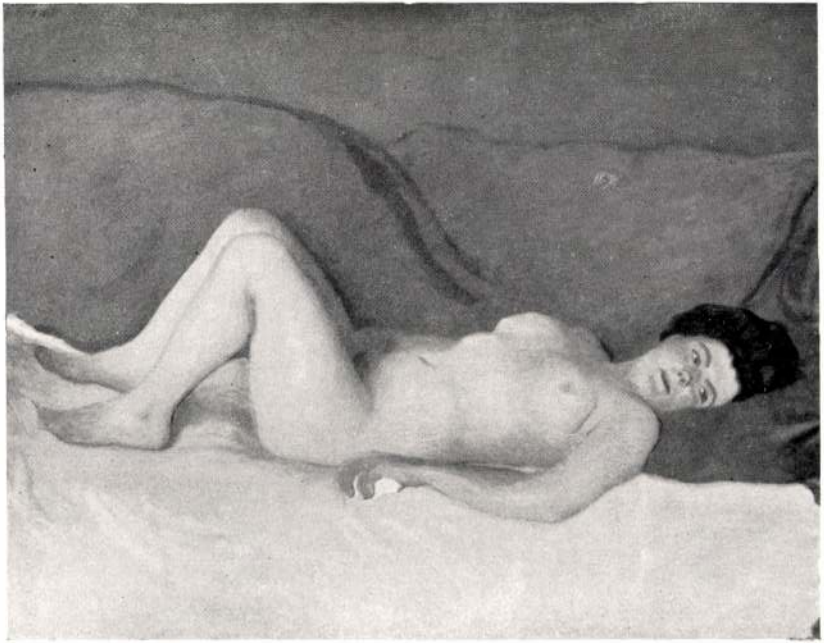

FERENCZY KÁROLY: Női akt.

ÉDER GYULA: Boszorkánytánc.

Ferenczy Károly

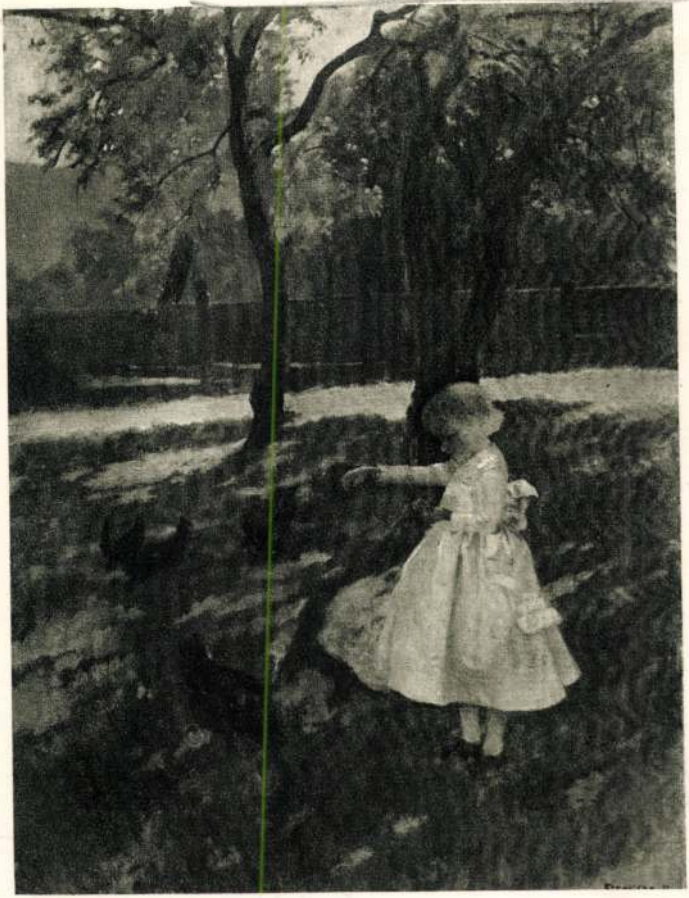

FERENCZY KÁROLY:
CSIRKÉKET ETETŐ LEÁNY

KMTárs. Magyar táj-és
életk. kiáll. - 1927.

CSÓK ISTVÁN: MÉZEVŐK

Ferenczy Károly

FERENCZY KÁROLY:
CSIRKÉKET ETETŐ LEÁNY

~~Csók István~~

CSÓK ISTVÁN: MÉZEVŐK

KMTÁRS
1927. táj- és életk.
kiáll.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly: Női akt.

Műcsarnok 1914. tav. K.

Ferenczy Karoly

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 114 V

1915. tav. kiáll. 59 V

1915-16. téli kiáll. 26, 32 V

1916. tav. kiáll. 21. V

1916-17. téli kiáll. 388 V

1925-26. akt kiáll. V

87, 89, 93, 94, 207, 338. V

1927. magyar táj. 369, 370, 373, 381, 382, 383, 386, 387, 389, 392, 395 V

Szabó Kálmán dr. VI. 161.

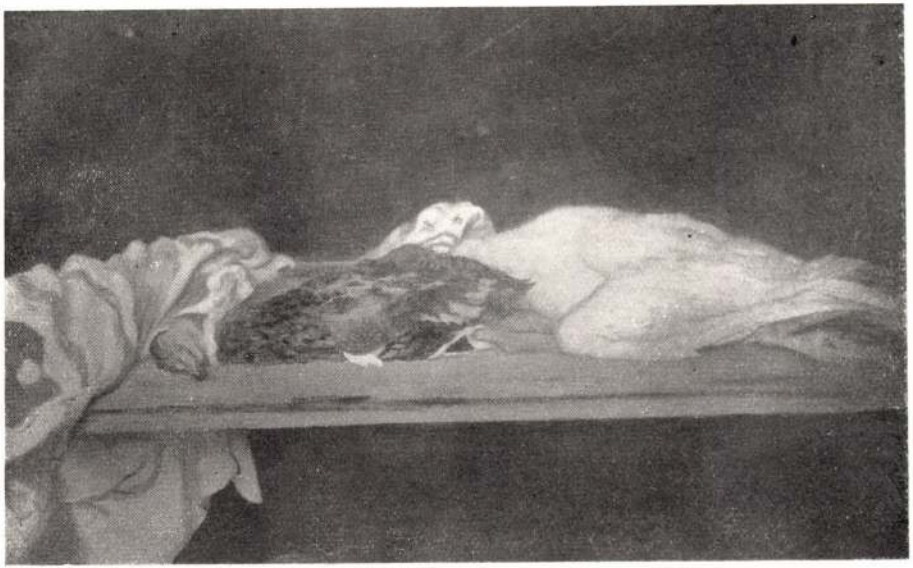

32. Ferenczy Károly: Csendélet (szárnyas).

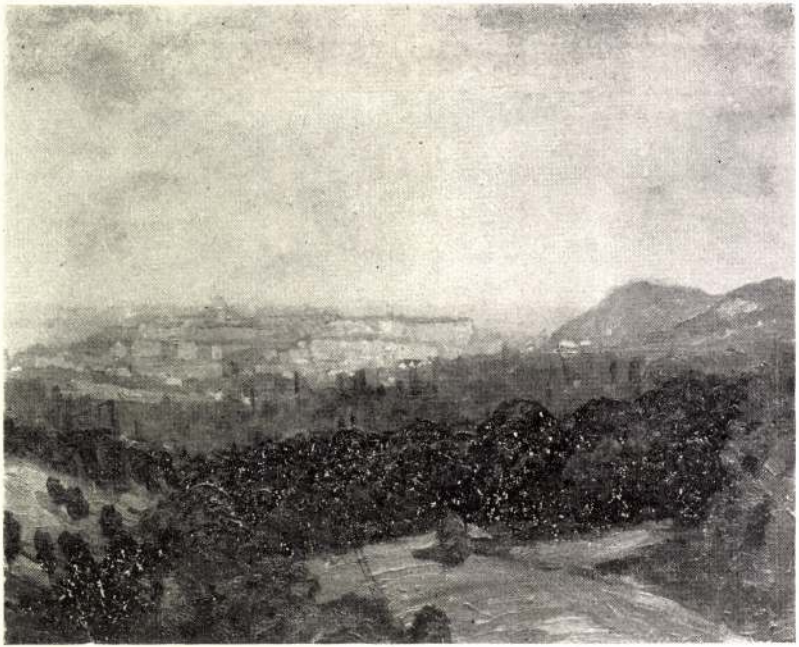

75. Bosznay István: Kilátás a Hárshegyről a Várra.

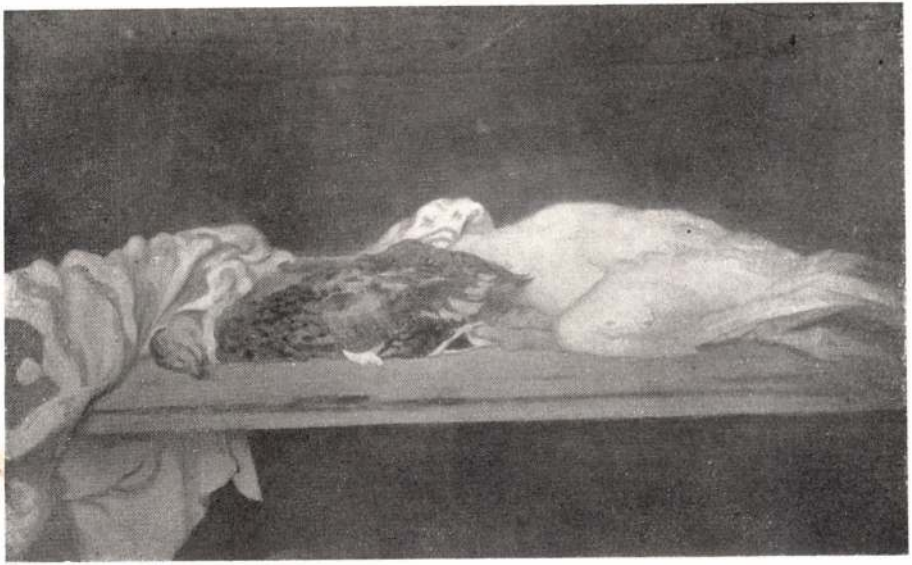

32. Ferenczy Károly: Csendélet (szárnyas).

75. Bosznay István: Kilátás a Hárshegyről a Várra.

Ferenczy Károly

Műcsarnok

1932. febr - márc. kiáll.
95-100, 103

Ferenczy Károly

Münsarnok
1930. kt. Imre kiáll.
336, 337, 339, 340

V

Mihalik József I. 115.

Ferenczy Karoly

Irod

3

Valence 1922

152 C.

V

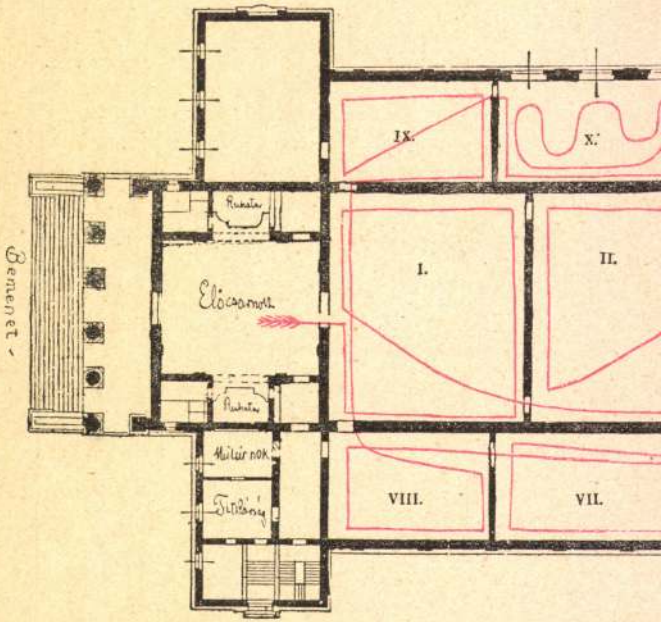

A tárlat megtekintésénél
a vörös vonalat

Ferenczy Karolz

l.

Off München 1905

53. l.

Keppel

Ferencz Károly

Nemzeti bálon 40 éves

pub. kiáll. Est. 1935 jan. 5.
– febr. 6.

P.

Műemlékek Orsz. Bizottsága

H

IX. Rákos u 10.

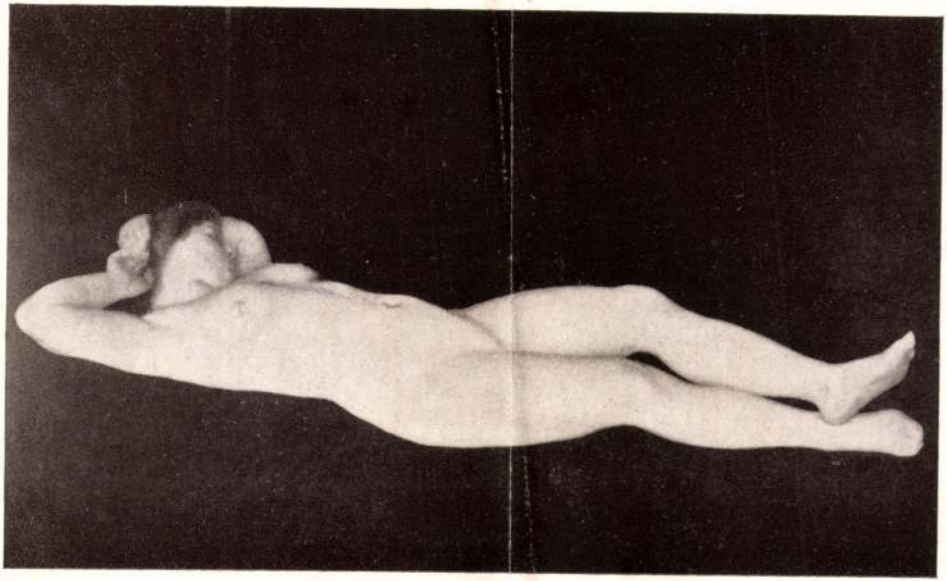

Ferenczy Carlo — *Nudo di donna* (30).

Ferencz Károly

Ferencey Károly

Kat Nürnb 1929

9. l.

Szent Katalin eljegyzése.

Ferenczy Károly

zród

u

Birnbaum

8. l.

bányáról a Borsod Miskolci Múzeumba.
betűkön kívül címerpajzsok, sisakdíszek,
ólikus állatalakok díszítik. Mindkét ajtó
XIV. századi vasművességnek jellegzetes,

zített vasalt ajtó állhatott Diósgyőrben is,
— hasonló kovácsolt vasbetűk — került

artozott a máztalan padlótégla is, melyet
Leggyakrabban vadászjelenetek fordultak
kályhacsempe is, ezeket is lovagi jelenetek
zoló, vagy elvétve lovagi szenteket, mint
László ábrázoló csempék mutatják.
gyszerűbb ivócsolyadék tartására szolgáló
Árpád-kori formák élnek tovább. Meg-
ızeti Múzeum egyik losici pohara, melyet

ıli felszereléséről a körmendi lelet tájékoz-
ögből áll ez a lelet, mely a honfoglaláskori
izonyítják. Az ivócsészék alján lévő kis fül

Ferenczy Károly

P. E. Ferenczy Károly
halákinak tize-
dik évfordulóján.

MAGYAR MŰVESZET

1927. 162.

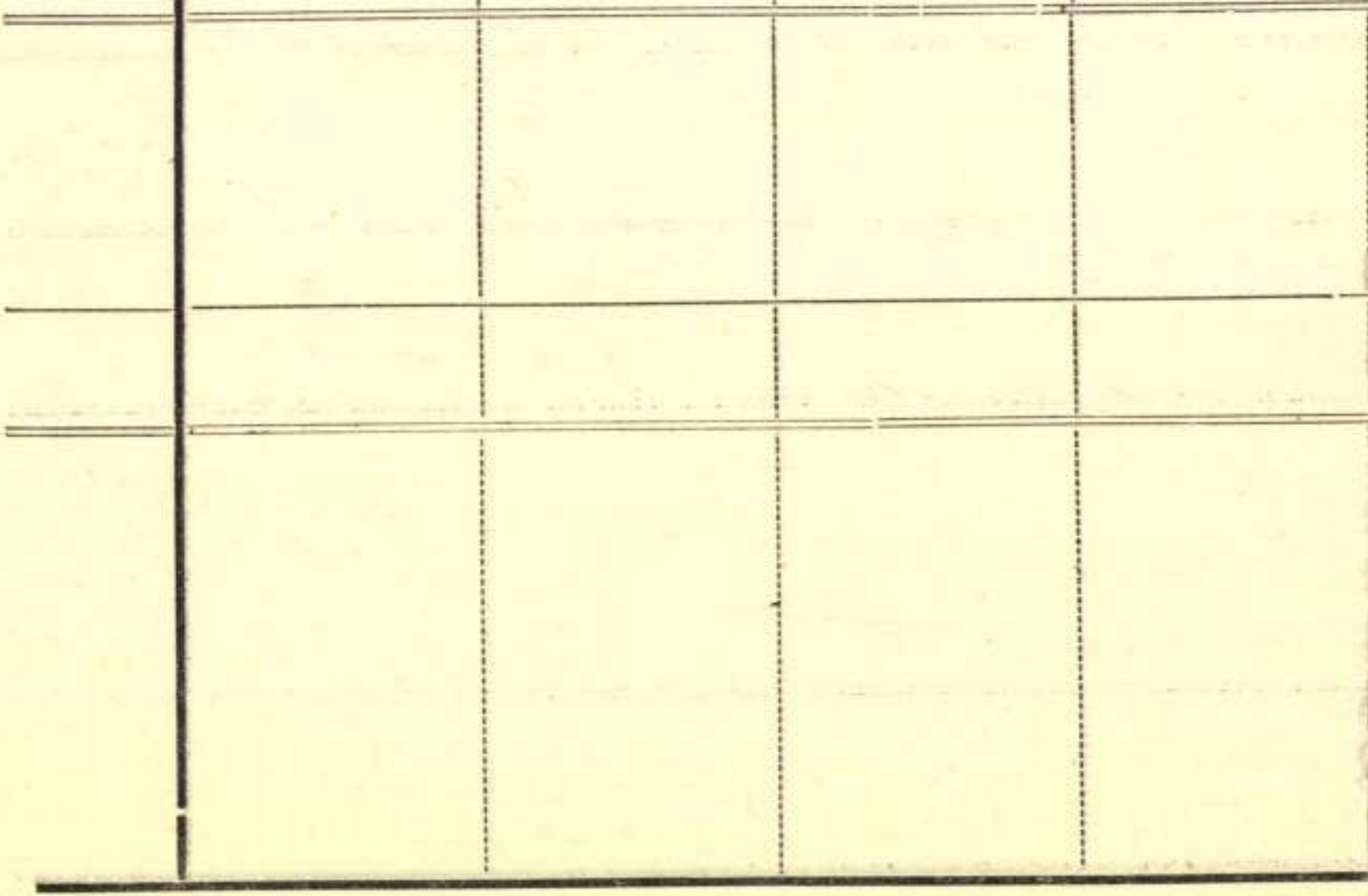

Phőbus könyvnyomda, Eőtvős-u. 31.

Ferenczy Karóly

źród

Petrovics M.M.

X. l.

et-
gű
óta
ro-
el-
tól
er-
gi
ob

HOLLÓSY SIMON: TENGERIHÁNTÁS

Petrovics MM

FERENCZY KÁROLY: JÓZSEFET ELADJÁK TESTVÉREI

Ferenczy Károly

FERENCZY KÁROLY: ÖNARCKÉP (1893). *Ernszt Lajos gyüjteménye.* A mester Münchenben festette ezt a képét, művészi pályájának gyöngéd költészettel telt korai időszakában. Akár tónusának nemességét, akár a lélekkel teljes kifejezést és a gondos és finom, de mégsem kicsinyes megmunkálást tekintjük, a kép a magyar arcképfestésnek valóságos remeke.

Petrovics MM 410.1

FOLYÓIRA

L'ART. revue bi-mensuelle illustrée. 1886. évi augusztus 1. Nr. 533. Szöveg: Émil Michel. *Le Rijksmuseum d'Amsterdam.* Philippe Burty. *Henri Regnault.* Quelques lettres inédits. Két képpel. *Lettres d'artistes et d'amateurs.* Quatre lettres de Paul Huet. Hat képpel. Gustave Gruyer. *Les Dessins de fra Bartolommeo.* Három képpel. Képek a szövegen kivül: *L'Homme à la ceinture de cuir.* Gravure au burin de Mme Lucie Tonnet-Contour, d'après le tableau de G. Courbet. (Salon de 1886.) — *Le Gave de Pau.* Dessin à la plume par Paul Huet. — 1886. augusztus 15. Nr. 534. Szöveg: Émil Michel.

Graul. *A propos d'une Exposition spéciale de l'Étain à Francfort-sur-le-Mein.* Képek a szövegen kívül: *Monture d'écran en bois sculpté*, époque de la Régence. *Modèles d'entrées de serrure.* XVIII-e siècle. *Sculpture* décorative par Pradier.

KUNSTGEWERBEBLATT. 2-ik évf. 11. füzet. 1886. augusztus. Tartalom: Friedrich Schneider, *Die Brendelschen Chorstühle im Dom zu Mainz.* Két képpel a szövegen kívül. L. Hellermann, *Wasser- und Trinkgefässe in Aegypten.* Tizenkét képpel. Bücherschau. Notizen.

KUNST UND GEWERBE. 1886. 7-ik füzet. Szöveg: A. Schnütgen, *Das sogenannte Emailbrun.* F. Jännicke, *Studien über portugesische Keramik.* Képek a szövegen kívül: *Persische Kanne u. Schüsseln. Rococokommode.* Kupferkanne, aus Kaschmir.

MITTHEILUNGEN DES K. K. OESTERR. MUSEUMS FÜR KUNST UND INDUSTRIE. Neue Folge. I. Jahrg. Nr. 8. (251.) 1886. augusztus. Tartalom: W. A. Neumann, *Ueber den Einfluss des christlichen Reliquiencultus auf die bildenden Künste.* Vortrag, gehalten im k. kais. Oesterr. Museum, am 14. Januar 1886. Angelegenheiten des Oesterr. Museums. Literatur-Bericht. Notizen.

Ferencry Károly

MAGYAR MŰVÉSZET

1932. ~~57~~ ~~60~~, 65 ~~66~~, ~~71~~, ~~74~~,
~~76~~ ~~80~~, ~~129~~, ~~224~~.

~~1929.~~ ~~1~~, ~~2~~, ~~8~~, ~~62~~, ~~174~~ ~~7~~,
~~177~~, ~~229~~, ~~302~~ ~~3~~, ~~320~~,
~~355~~

1933. ~~252~~ ~~277~~

nazassal, hogy ez értékpapirokat
árfolyamán eladhatják ha kötele-
em tennék eleget.
jogot fentartom magamnak.
8.

Magyar Károly

erél:
, 25 drb. azaz Huszonöt darab à 50 P
t a hozzá tartozó osztalékszelvény
800 P azaz Nyolcszáz pengő kölcsön

ez értékpapirokat a tulajdonosnak
kölcsönösszeget (előzetes) 3 hónapi elő-
izeti
yeket le váltom és ez összegeket)

Ferenczy Károly

rod

=

Elek Artur:

F. K. ujabb festményei.

Az Ujság

1913. febr. 22.

1906 dr. 20.

Ministerhez: felterjesztés a zbóroi Rákóczi féle pluviálé megszerzése, az érte járó 1500 kor. összegnek kiutalványszhatása s a pluviálénak áll. letét gyanánt a Kassai muzeumban való elhelyezése iránt (513/906)

Ferenczy Károly

Csók István archépe

1894.

Repr.

Dömötör István

Magyar művészképmá-
sok

Magyar Művészet

1931. (328 l.
327 l.)

(Képekkel)

7 –

OSZTRÁK

Grétfürészelve

belső kulső

26. a.) Szent Ágnes és Szent Dorottya b.) Sz. Apollonia c.) Szent Margit és Katalin d.) Sz. Orsolya Fa, tempera, 53 x 29·5 cm.

belső kulső

Rigler Evag. 130 l.

b és d: Blasius Höfel 1839 várv, 5 sz. — Lemann, Bécs – Ipolyi Arnold.

a – c Höfel 6. sz. stb.

Apollonia: Mücsarnok, Ipolyi 2. sz.

Magyar mester

" Ö. vi

Mücsarnok Ipolyi 2. [illegible]

Ferenczy Károly

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. ~~5, 6, 8, 17, 60, 204,~~
~~221, 288, 365-6, 376, 390,~~
~~535, 590~~

1926. ~~18, 41, 303-7, 313, 316,~~
~~356, 368, 371, 373-4, 377-~~
~~382, 384, 548.~~

1927. ~~18, 24, 33, 111, 124, 162~~
~~452~~

1928. ~~63, 281, 283, 292, 298,~~
~~301, 398, 464, 605, 616~~
~~619, 659~~

1930. ~~117, 120, 300, 496-97,~~
~~499, 647, 650, 654~~

1931. ~~61-62, 84, 126, 137, 302,~~
~~314, 320, 322, 327-328, 403,~~
~~406, 416-17, 478, 492~~

Nagyszombat.

A derékon alól ábrázolt
nak, jobb kezét felemelve tar
Dicsfénytől körülragyogott fe

Die heil. Jungf
in T[illegible]yrn

a lap hátán a kép történetét

Fm., mér. a vk.

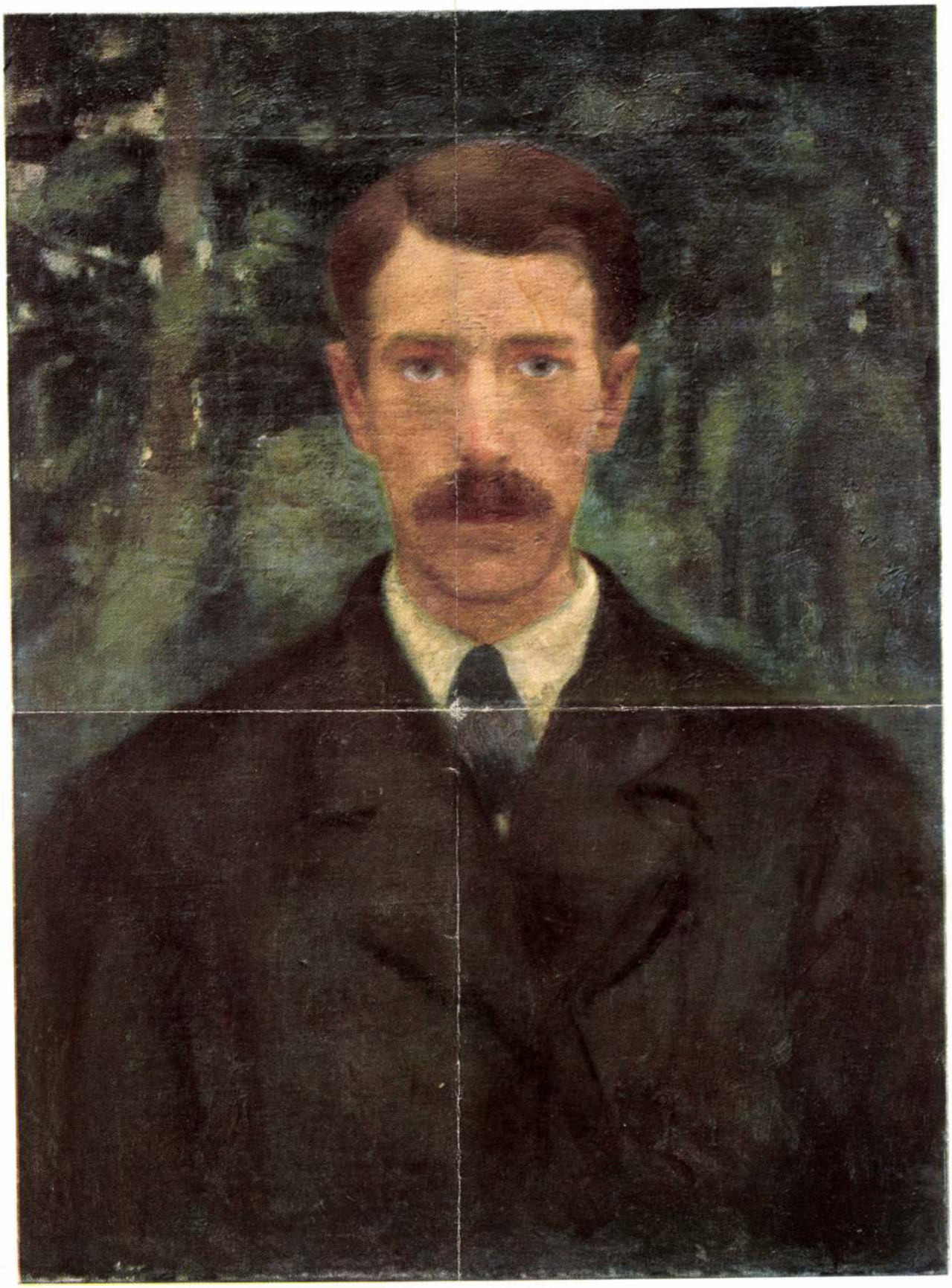

FERENCZY KÁROLY : ÖNARCKÉP. 1893
Ernst Lajos úr tulajdona

Az Athenaeum rt. nyomása

A „Magyar Művészet" melléklete

Ferencz Károly

Dömötör Ji

Ferenczy Károly.

Kállai E.: F. K.
Tükör. 1940. 12.
12.

11 Szerda

12 Csütörtök

13 Péntek

14 Szombat

Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
11	12	13	14
rotáz és Jácint	Mária neve	Natburga	Sz. felmagasz.

Jegyzet

15 Vasárnap

16 Hétfő

17 Kedd

Szept.	Vasárnap	Hétfő	Kedd
30 napja	15	16	17
	Fájdalmas szűz	Kornél p	Sz. Ferenc s

Jegyzet

Ferenczy Károly

~~Pirosruhás gyermek, olajt.~~

~~Dr. Neuwirth Alfred gyűjteményében~~

~~Repr.~~ -

Képzőművészet

1929. ~~23.~~ 7.

188. l.

(Kép)

kimutatható eredménnyel meghivni. Tavalyi versenyünkben a győztes alkalmazottak közül nyolcvanhatan részesültek részben fizetésemelésben, részben pedig készpénzjutalmakban, s ez az oka annak, hogy idei versenyünket, még a tavalyinál is szélesebb keretekben és nagyobb igyekezettel inditjuk meg.

Ezért kérek meg mindenkit, kihez levelemet intézem, hogy a mellékelt szelvényt látogatása alkalmával hozza magával, azt fizetéskor a pénztárnál adja le és látogatásának e bizonyságával segitsen hozzá, hogy a dijak egyikét én nyerhessem el.

Az áruház belül olyan impozánsan van feldiszitve és világvárosi kirakataink olyan pompás látványt nyujtanak, hogy az minden várakozást felülmul.

Kérésem teljesitéséért előre is hálás köszönettel

Mi, a Magyar Divatcsarnok expedició-osztályának alkalmazottai, akik a főváros

Ferenczy Károly

Önarcképe repr.

Kopp Hugó: Magyar mesterművek Budapest székesfőváros Képtára gyűjteményében.
Brest, 1942.

(Kappel)

Micske pusztai honfoglaláskori temető

VIII-158.

Ferenczy Károly: Női arczkép.

Ferenczy Béni: Női fej.

Ferenczy Károly: Férfi arczkép.

A FERENCZY-CSALÁD KIÁLLÍTÁSA AZ ERNST-MUZEUMBAN.

Mentől nagyobb és kiválóbb festői egyéniséggel áll szemben az, a kinek a kiállításokról közönségének be kell számolnia, annál nehezebben megoldható feladatot lát maga előtt mert már előre is érzi, hogy a szavak másféle eszközével milyen keveset tud átvinni a papirra abból az egészen másnemű érzéki gyönyörködésből, a melyben része volt. Könnyen csak lelkes örömökről tud beszámolni, de már sokkal nehezebb a dolga, ha bonczolgatni kezdi ezek okát, mert azok a széttördelő elvonások, a melyekhez eljut, csak nagyon szintelenül helyettesítik azt a csillogó képet, melynek mását, sőt lényegét a megszokás szürkére koptatott szavaiba szeretné foglalni.

S ha már a legtöbb esetben is ekképen áll a dolog, mennyire így áll Ferenczy Károly művészetével szemben, a mely minden ízében kizárólagosan festői értékeket rejt magában, a melyben annyi az alkotás és oly kevés a téma és közömbös mindaz, a mit a közönség zöme a képekben rendesen keresni szokott.

Ez a kiállítás is, melyen Ferenczy fejlődésének majdnem összes állomásairól vannak jelentékeny emlékek, ismét mély szomorúságra hangol, hogy ezt a nagy művészünket olyan korán kellett elveszítenünk, mert Ferenczy akármilyen feledhetetlen eredményeket ért is el eddig, még mindig továbbfejlődőben volt és most is újra érezhetjük, hogy az utolsó fejlődést, a legnagyobbat, a hová tehetsége vezette volna, még nem érte el. A kiállításnak számos vázlatos képe és sok rajza is van, a melyek mély bepillantást engednek abba a folyamatba, a mely az első lelkes impressziótól a kései alkotáshoz vezette Ferenczyt. De míg a mult század vége felé dolgozó igen sok kortársánál az volt a helyzet, hogy az első benyomás frisseségét, lendületét és festőiségét a készre érlelt munka nem őrizte meg, nála ezt a visszahullást sohasem tapasztalhatjuk. A kivitelt, a befejezést Ferenczynél nem zavarták művészeti teóriák és soha még csak eszébe sem jutott, hogy mások kedvét keresse: megalkuvásról az ő arisztokratikus zárkózottsága mellett még kevésbbé lehetett szó.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy Ferenczy nem esett volna át az alkotással, a nagy alkotással együttjáró nagy belső vívódásokon, de ezek a küzdelmek mindig ösztönszerű és szét nem szedhető ujjáteremtéssel végződtek. Épen ezért Ferenczy változásai nem is jelentenek alapjában véve igazi változásokat. A mikor pleinair thémákról áttért a szobai világításokba állított tárgyakhoz, különösen pedig azokhoz az aktokhoz, a melyek utolsó éveiben foglalkoztatták, akkor is ugyanazok a dolgok izgatták képzeletét: a színek, a színekből kimodellálható térviszonyok és az anyagoknak érzéki szépsége, melyet egyaránt meglátott a női test hamvas bársonyán és akármilyen, másoknak talán hitványnak tetsző, olcsó szövetdarabon is.

Itt aztán elérkeztünk oda, hol elfogy a szó és a szemléletnek kell következnie. Mert Ferenczy valóban nagy kolorista volt. Persze nem abban az értelemben, a melyben azt rendesen mondani szokták a pompázó színek vásári hatásokat keltő felrakóiról, hanem azon a módon, a hogy az igazi nagy koloristák voltak azok, az új és meglepő ellentétek és finomságok megalkotói. Ebben az irányban pedig évről-évre erősödő tehetséget mutatott, a régebbi idők színtarkaságából átfejlődött egy sonor csengésű, de nagyon mélyről felcsendülő színskálához, a melylyel — sajnos — már nem sokáig dolgozhatott.

Gyermekeinek kiállítása atyjuk nagysága mellett eléggé veszedelmes vállalkozás volna, ha nem tudnák megállani helyüket, kivált ha az utánzás útjára tévedtek volna. De nem ez az eset. Még leginkább Valér az, a ki atyja nyomdokain próbált járni.

Ferenczy Béni szobrocskái és nagyobb kompoziczióia, de különösen rajzai erős plastikus látásról és kiváló kifejező erőről tanuskodnak. Mentesek a ma divatos szobrászati festőiskedéstől, mely ellen fiatalabb szobrászgenerácziónkban végre üdvös ellenhatás kezd támadni.

Ferenczy Noémi gobelintervezetei pedig igaz gyönyörűséget fognak szerezni mindazoknak, a kik szeretik az archaizáló naivitást ebben a gyönyörű iparművészeti ágban, melynek anyaga szinte parancsolólag írja elő a stilizálást.

Ferenczy Valér: Rézkarcz.

Ferenczy Noémi: Menekülés Egyiptomból (Gobelin.)

A FERENCZY-CSALÁD KIÁLLÍTÁSA AZ ERNST-MUZEUMBAN.

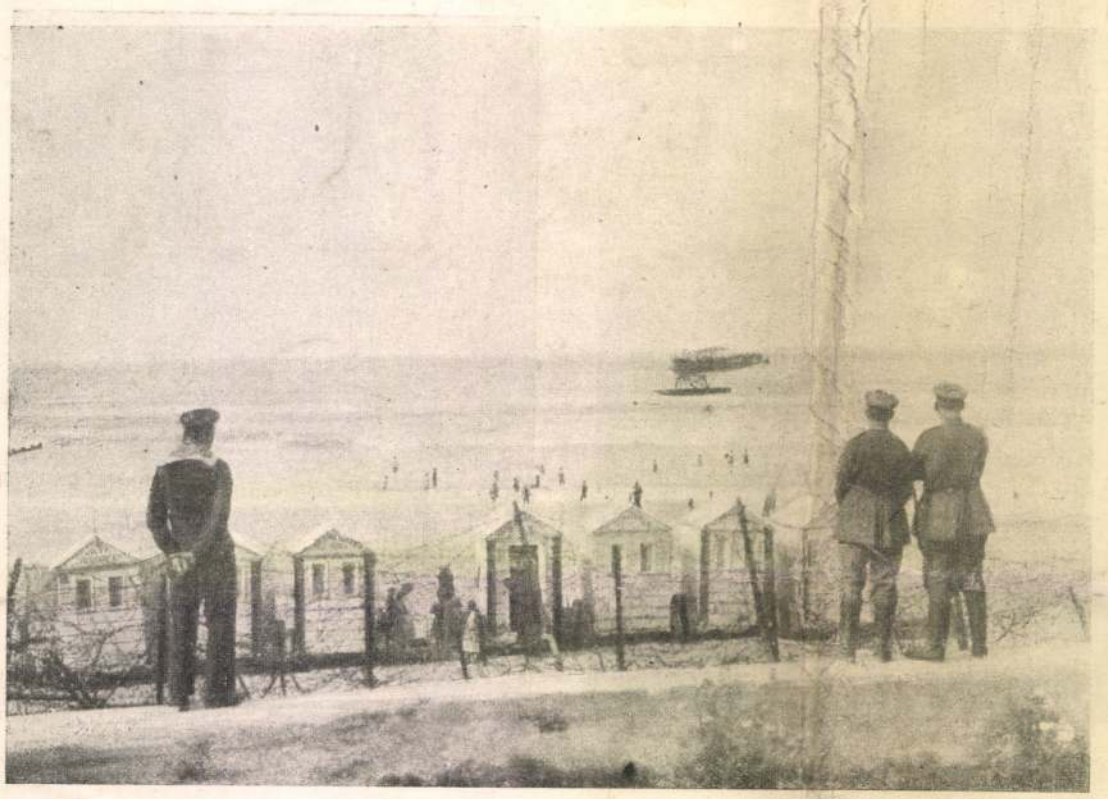

FÜRDŐ-ÉLET A BLANKENBERGHI STRANDON. — Német vizi repülőgép átrepüli a strandot.

SZINHÁZ.

— *Szomory Dezső:* «**Matuska.**» A Vigszinházban. —

Szomory Dezső pompás tehetségű iró, csak néha kissé olcsón adja magát. Hiányzik belőle minden respektus a közönség és önmaga iránt, szereti az embereket azzal ugratni, hogy roszszabbnak mutatja magát, mint a milyen és nem egyszer mintha csak azért keverne olcsóságokat az irásaiba, hogy kifejezze velük közönségéről való kedvezőtlen véleményét. Kicsit olyan, mint a tehetséges, de elkényeztetett gyerek a jólnevelt társaságban: szépeket beszél, de egyszerre csak elkézd affektálni, kifacsartan beszél, furcsákat mond és örül a saját rosszalkodásának. Ha észreveszi, hogy mulatnak vagy megbotránkoznak rajta, annál inkább. Mindenkép passzionálni akarja a publikumot, annak örül, ha lelkes hivei és haragos ellenfelei vannak. Mindenesetre izgató és érdekes iró, gyászosan egyenruhát viselő színpadi irodalmunkban külön, feltűnő szín az ő szellemi dandyzmusa. Új darabja is egészen Szomory, kitűnő megérzések, elragadó részletek és elkedvetlenítően disszonáns olcsóságok vegyüléke. Az egyenetlenség, épen legkiválóbb tehetségeink fájdalmasan jellemző vonása, ő benne jobban megvan, mint bárkiben másban.

Van egy alakja, a kit pompás irói beleéléssel fog meg és ábrázol. Gregor Gregorovics ez, a hádifogoly kozáktiszt. A természet embere, csupa érzés, csupa impresszió, semmi civilizáczió, semmi morális felelősségérzés, néha érzésével a humanitás legszebb magasságaira jut, néha pedig olyan, mint a valódi természet egy öntudatlan állata. A nőkre ellenállhatatlan hatása van, bolondulnak érte, szenvednek érte s ő kész örömmel fogadja áldozatukat csókban és anyagiakban egyformán, a nélkül, hogy ebből bármi kötelezettséget érezne magára nézve. Fogságának aranykalitkájában, a magyar alföldi kastélyban, a melyet a ház úrnője bélel ki neki puhára és melegre, rettentően szenved a honvágytól, az orosz puszta, az otthoni falu, az orosz emberek, a harangszó, a lomha bivalyok s az otthon minden emléke viharzik át lelkén és ragadja magával a szélső exaltáczióba, a mikor megfeledkezik mindenről a világon. Egész lénye ebben az egy érzésben összpontosu — ő az a fajta ember, a kinek egész lénye mindig egy érzésben összpontosul, — abban, a mely épen megragadta. Züllött lény, de lelki habitusában, egész impresszionizmusában van valami nagy vonás, a mi megragad, mély szimpátiát kelt iránta. Ilyen nagy arányokban konczipiált alakot ritkán látunk szinpadunkon, a mely görcsösen ragaszkodik a köznapi apró emberek apró ügyeihez-bajaihoz és nem mer, talán nem is tud szélesebb emberi perspektivákba terjeszkedni. Különösen az első felvonásban, a mely mindenképen legkészebb és leginkább teli része a darabnak, erős emberi együttérzéssel figyelünk, a mely később is megmaradt, bár feszültségben kissé lankadva, mert lényegében véve a darab többi része Gregort illetőleg már inkább csak ismétli, de igen szépen ismétli, a mit az első felvonásból tudunk. S még erősebb volna veleérzésünk, ha Góth Sándor kissé mélyebbről ragadja meg az alakot s tüneményes színészi rutinján túl egy kis művészi spontaneitást is tudott volna belevinni a szerepbe.

Ezzel körülbelül elintéztük, a mi Szomory darabjában igazán jó. Gregor, a kozáktiszt, az iró intencziónak ellenére lett a darab főalakja. A szerző szemmellátható lag Torday bárónőre vetette a legnagyobb súlyt. Csakhogy ez a báróné távoiról sem olyan eleven alak, mint a kozák, nagyon sok benne a konvenczió és egy-egy fordulaton némi pózolást is éreztük. A hervadni kezdő özvegy, a ki tizéves házasságában csak a gazdálkodás iránt érdeklődő és kikapós férje mellett nem sok jót látott s ebben az életben maga is megkeményedett, az utolsó szerelem önző makacsságával ragaszkodik a kozákhoz, a kihez szenvedélyesen vonzzák utóljára felzaklatódott érzékei, a kit nem bír megérteni s a ki, mikor végképen meg akarja tartani magánál, erőszakkal kitör, mint a szabadságra termett vad ketreczéből. Ez a belső tragédia, bár van benne bizonyos kisiszerűség, érdekelne, ha tudnánk az asszony iránt érdeklődni, de nem birjuk lényét, mint valami élőt, három dimenzióban felfogni, túlságosan irodalomnak érezzük. Hogy tudtunk vele igazán rokonszenvezni, azért talán részben a szerep megszemélyesítője, Góthné is felelős, a ki némely vonásában mintha szándékosan antipatikusra játszotta volna az alakot.

Az előadás általában a Vígszínház mértékeihez képest kivételesen egyenetlen. A második felvonás uzsonna-jelenete példája annak, hogy a szinpad lehet tele emberekkel és mégis üresnek hat. A vidéki magyar úri társaságot a színészek egészen hamisan játszszák, mozgásban, beszédben egyaránt. A ki volt valamilyen társaságban, annak ez a játék el tudja venni a kedvét az egész előadástól. Általában a második felvonás a gyöngéje a darabnak, az iró olyan színpadi ügyetlenségeket követ el, a melyek nála egészen szokatlanok. Az uzsonnázó társaság egészen jelentéktelen, nem érdekes és kidagad a darabból s az a mód, a hogy a szerző szinte személyesen kiküldi a társaságot a szobából, hogy a báróné egyedül maradhasson a kozákkal, egészen naiv primitivségű. A harmadik felvonásban megint felragyog Szomory tehetsége, különösen a búcsú-jelenetben, a mikor a kozák elmegy a kasziros-nével, a kit azért szeret jobban a bárónénál, mert jobb és többet szenvedett. Ez egészen orosz mélységeket nyit fel és megadja a kulcsot a kozák végső megértéséhez. A színészek közül igazi örömünk csak Bánki Juditban volt, a ki a Lembergből jött, alázatos szerelmű kasziroslányt teljesen híven játszsza külsőben, mozgásban, beszédben s meg tudja teremteni, a mi a legfontosabb: az alak külön levegőjét.

Minden egyenetlenségével Szomory darabjában, mint az iró majd minden művében, van bizonyos lendület, egy idegesen lelkendező, néha szándékosan, néha szándéktalanul izléstelen, de mindig erősen szuggesztiv művészi egyéniség árad ki belőle s ott, a hol a darab tetőpontjára jut, harsogva zeng ki belőle az emberi lélek szava.

Schöpflin Aladár.

SZONETT AZ ÉJFÉLI DUNÁN.

Ma csodaszép a május itt,
Mélyebb talán, mint másfelé:
Hajó fut állomás felé,
Kiköt. Most rezzen az acélsík

Fekete, sima tükrén a
Miriád apró lámpafény;
Iszonyut bömböl a szirén,
Mint egy felijjedt siketnéma.

De lenn a némaság honol
És nem felel a szörnyű szóra;
A víz alatt csöndben fut el —

(Nem köt ki többé már sehol,
Nincs állomása, se hajója)
A kit a Duna megölel.

Szegedi István.

NÉMET KATONÁK A BLANKENBERGHI STRANDON.

Ferenczy Károly, festőművész (1862-1917).

A Kecskeméti Képtár gyűjteménye valóban átfogóvá vált, mely bemutatja a XIX-XX. sz. magyar művészetet.: Ferenczy Károly, Rippl Rónai, Gulácsy Lajos, Tornyai János Derkovits, Dési Huber, Egry József, Ámos Imre művei sorakoznak a termekben

P. Szabó Erő: „Naparcúnak kell lennie..."
Magyar Ifjúság, 1983. dec. 30. 31. old.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917).

Vidovszky Béla a csabai gimnáziumban végezve rajztanári oklevelet szerzett, majd művésznövendékként folytatta tanulmányait. Mesterei – köztük Lári Illés Aladár, Ferenczy Károly, székely Bertalan – biztos alapot adott pályájához, úgy hogy állami ösztöndíjjal mehetett Párizsba és Münchenbe.

Láng Miklós: Vidovszky Bélára emlékezve.
Békés Megyei Népújság, 1983. júl. 2. 8.-old.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917).

Cs. Uhrin Tibor e beszélgetésben elmondja, hogy nagyon hatott rá a barbizoni iskola, különösen Paál László, azután rajongott a nagybányaiakért, pld. Ferenczyért. Főiskolás korában Cezanne és Derkovits hatása éjtette meg aztán a konstruktivizmus, Kassák Lajos bűvkörébe került, Ylincz Gyula iskolája is vonzotta, majd Fónyi mester lírai koloriznusának halkszavúságát becsülte sokra.

Bakó-Endre: Cs. Uhrin Tibor.
Hajdú-Bihari Napló, 1983. máj. 14.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ferenczy Károly festőművész (1862-1917).

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

1984 MÁJ 18.

(1021

Miért szép?

FERENCZY KÁROLY: MAJÁLIS

Ferenczy Károly (1862—1917) neve elválaszthatlanul összeforrt a nagybányai iskolával. Ezt az iskolát nem soroljuk a magyarországi szecesszióhoz (lásd 12. számunkat. — *A szerk.*), bár megjelenésük ideje egybeesik, s létrejöttük körülményei is hasonlóságot mutatnak. *Hollósy Simon* és tanítványai — köztük Ferenczy Károly — ugyanis szintén az akadémizmus elől vonultak ki 1896-ban Münchenből a festői nagybányai tájba, s próbáltak új utakon elindulni.

Mi is az az új, amit a *nagybányai iskola* hozott a festői felfogásba? Egy mondatban összefoglalva: párosította a *plein-air* (ejtsd: plener), azaz a szabad ég alatti festészet szabályait (ezt a francia impresszionisták fedezték föl a hetvenes években), a *Fauve*-ok (ejtsd: fóvok), a „vadak" díszítő szándékú, dekoratív képszerkesztési módszereivel, s mindezt beleágyazták a magyar tájmotívumok színvilágába.

Az 1906-ban keletkezett *Majálison* e három összetevő nagyon jól nyomon követhető. Kezdjük a tájmotívumokkal. Az egész képen eluralkodik a jellegzetes csonkakúp alakú nagybányai *Kereszthegy*, a maga dús lombú fáival, bársonyosan mély tüzű szelídgesztenyéseivel. A domb és az előtte elterülő bujarét — amelyből bőven jut a kép előterébe is — szinte oltalmazóan fogadják védőszárnyuk alá a kislányokat, akik a képnek viszonylag kis felületét foglalják csak el. Itt a táj maga is főtéma, nemcsak ürügy a művész derűs hangulatának kifejezésére. Ebben az is közrejátszhatott, hogy Ferenczy abban az évben költözött Budapestre, mert oda nevezték ki tanárnak. Mintha a művész még utoljára visszatekintene a kedves nagybányai tájra, hogy jól emlékezetébe vésse azt... De miért is fog el bennünket ilyen érzés? Talán azért, mert — felrúgva a komponálás íratlan szabályait — a kislányok *kifelé* sétálnak a képből, mintha elhagynák a tájat.

Csakhogy valóban kisétálnak-e? Ha jól megnézzük, tulajdonképpen *átsétálnak* — kerettől keretig — egy vízszintes úton. De a bokor úgy vágja ketté ezt az utat, hogy a jobb oldalon látható néhány alak jóval kisebb hangsúlyt kap, mint akár a mögöttük záródó lepedők, akár az előtérben pompázó virágok élénkfehér színe.

Miért volt erre szükség? Figyeljük meg: a képnek egyedüli erősen világító része az a „csonka" útszakasz a hozzá tartozó sárga kalapokkal és a napernyővel. Ezt a féloldalas elhelyezést a menyiségi ellentét — kontraszthatás — törvénye teszi szükségessé és lehetővé. Egy öltözködési példára leegyszerűsítve ez azt jelenti, hogy egy kabát a sajátjával megegyező színű gombokból jóval nagyobbakat bír el anélkül, hogy a harmonikus összhatás felbomlana, mint a tőle elütő színűekből. Ez utóbbi esetben a nagyobbakat egymástól távolabb kell felvarrnunk, a kisebbeket sűrűbben is szabad.

Mindezt festményünkre vonatkoztatva: annyi fehér ruhát, virágot és lepedőt lehetett csak elosztani a kép felületén anélkül, hogy az egyensúly felborulna, amennyit a kék égre festett fehér felhők foltja megkívánt. Kísérjük figyelemmel a mennyiségek játékát! Ha például egy függőlegest emelünk ott, ahol a bokor az utat elvágja (ezt a kép alatt és fölött nyíl jelöli!), látjuk: fenn ettől jobbra kiszélesedik a felhős ég, ellensúlyozva az úton vonulók fehér csoportját. Ám a napsütötte út sem maradhatott ellensúly nélkül: kiegyensúlyozására be kellett komponálni a jobb alsó sarokba egy nyújtott alakú, árnyékba borult útszakaszt és egy függőleges kerítésoszlopot.

A plein-air-festészet előzményeihez tudnunk kell, hogy a tájképeket a múlt század derekáig általában a műteremben festették. A természetbe való első tartós „kivonulást" a párizsi festők egy csoportja tette meg: a híres fontainebleau-i erdő mellett, *Barbizon* faluban telepedtek le. *Munkácsy* és *Paál* László is dolgozott ott. A barbizoniak azonban még nem voltak igazán plein-air-festők, bár azzal, hogy a modellt közvetlenül a tájban figyelték és festették, előkészítették az utat az *impresszionisták* fölfedezései felé.

Mik is voltak ezek a fölfedezések? Csak a legfontosabbakat foglaljuk öszsze hét pontban. 1. A levegő, az atmoszféra és a napsütés kihat a tárgyak színére. 2. Egy tárgy színét az szabja meg, hogy milyen környezetben látjuk. 3. A vetett árnyékok különböző színűek, elsősorban aszerint, hogy milyen az árnyékot vető tárgyak színe. E fölfedezés óriási változást idézett elő a színlátásban: a paletták kivilágosodtak és megélénkültek. (Addig az árnyékos részeket egységesen barnával festették alá: egy ma is kapható festék neve, az *umbra* — ez olasz szó, árnyékot jelent — őrzi e régi eljárás emlékét.) 4. A szabad ég alatt megváltozik a hideg és a meleg színek viszonya. A belső térben, az interieur-festészetben az árnyékban levő színek meleg árnyalatúak, s a fények hidegek. Ezt megfigyelhettük *Borsos Lányok bál után* című festményén is (lásd 1983. évi 7. számunkat. — *A szerk.*). A szabadban azonban, az árnyékban levő tárgyakon visszaverődik az égbolt hideg kékes színe, s így azokat hideg tónusokkal festjük, a napsütötte részeket ellenben sárgásmelegekkel. Jól lemérhető ez e képen a lánykák megvilágított kalapján és a földre vetett árnyékuk kékeslila színén. Figyeljük meg azt is, hogy mennyire más színű ugyanaz az árnyékban levő föld a jobb oldali előtérben!

Ezeknek a vetett árnyékoknak egyébként igen fontos kompozíciós szerepük is van. Nemcsak a nap állását jelzik, hanem az egymást takaró alakok térbeli helyzetét is jól érzékeltetik. S így nagymértékben fokozzák a jelenet mozgalmasságát. Ferenczy itt közvetlenül egymás mellett használja az ellentétes, vagyis kontrasztszíneket: a sárgát és a lilát, a kéket és a narancsot. Ezek egyúttal kiegészítő színek is, mert a színtárcsán — forgatás közben — fehér színné keverednek. Az ellentétes színek egyébként fokozzák egymás hatását. Így jön létre az úgynevezett komplementer, vagyis kiegészítő színek kontraszthatása.

A kétféle hatás, a menynyiségi és az ellentétes sokszor együttesen érvényesül. Néha egy igen kicsi színfolt is nagy szerepet kaphat, ha a megfelelő helyre kerül. Például egy kis kék kalapszalag a kép közepe táján: egyrészt élénkíti a felületet, másrészt összekötő kapocs az ég kékje és az előtér hideg zöldje között. Hozhatnék még más példákat, de inkább az olvasót kérem meg: gondolkozzon el, hogy miért csak egyetlen kislány van rózsaszínben, s keresse meg a képen — az eredetin a *Magyar Nemzeti Galéria*ban! — azokat a színfoltokat, amelyek ezt a rózsaszínt visszhangozzák. Legalább négyet fognak találni!

Nem fejezhetem be anélkül, hogy szót ne ejtsek Ferenczy Károly remek jellemzőképességéről: arról, ahogyan egyetlen ecsetvonással egyéníteni tudja a nagy kalapok alatt megbúvó arcocskákat. Továbbá finom humoráról, amellyel

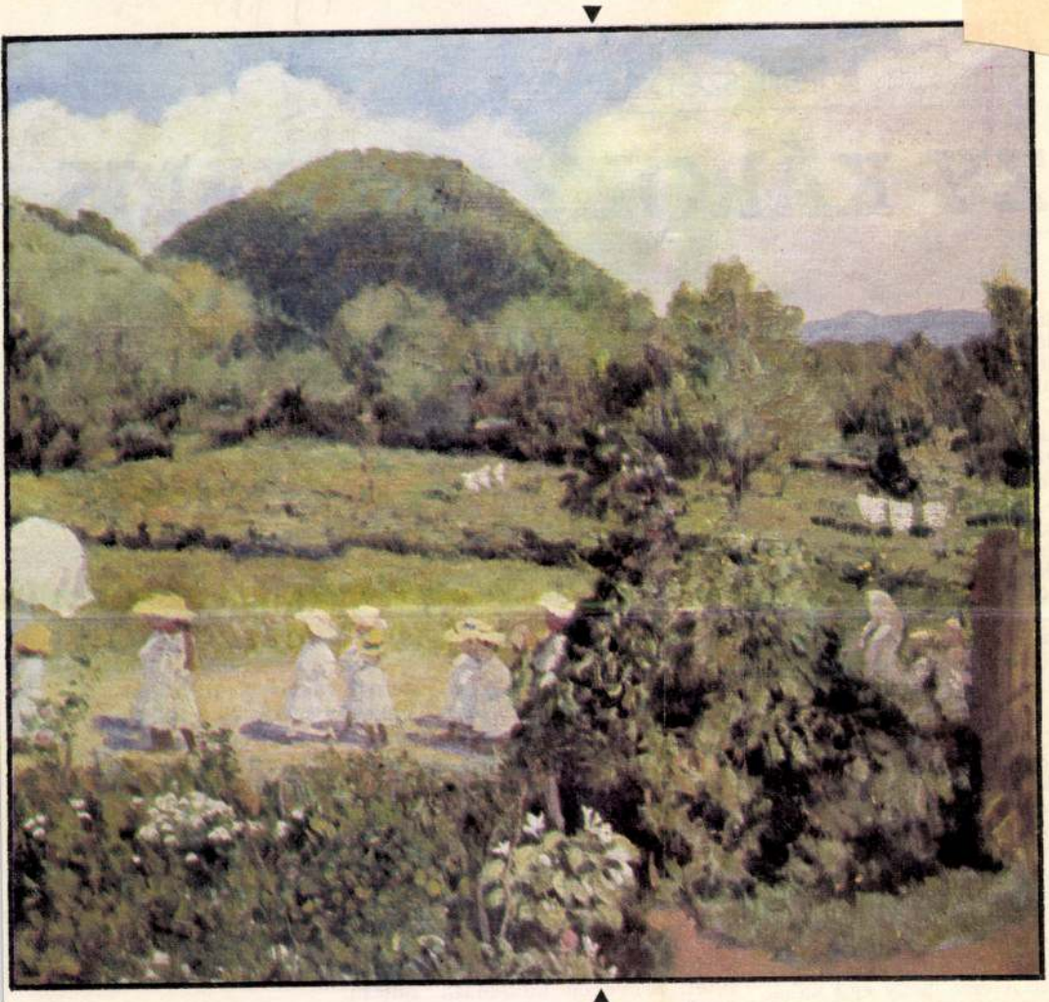

Méltó ez a kép híres „névrokonához", *Szinyei Merse* Pálnak 1873-ban készült remekművéhez. Nagybányára utaztában, 1896-ban, Ferenczy látta is Szinyei művét a millenniumi kiállításon, s nagy hatással volt az rá. Szinyei pedig becsülte és támogatta a fiatal Ferenczy Károlyt. A *két Majális* így békésen megfér egymással, s mindegyikük mást mond a nézőknek.

Ádám András

A Majális című kép (fent), kinagyított részlete (lent) és szerkezeti vázlata

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983. DEC 27

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Károly Ferenczy
1021

52/1983

Károly Ferenczy (1862—1917): Die Bergpredigt

Ungarische Nationalgalerie

MALEREI UND PLASTIK DES 20. JAHRHUNDERTS

Mit der Ausstellung „Malerei und Plastik des 20. Jahrhunderts" fügt sich nun auch die neueste Zeit in das historische Bild, das andere ständige Expositionen der Nationalgalerie im Budaer Burgpalais über die ungarische Kunst vom Mittelalter bis in die jüngste Gegenwart vermitteln. Bei der Zusammenstellung des umfangreichen Materials — 600 Arbeiten von 154 Künstlern — ging es in erster Linie darum, der Öffentlichkeit erneut bekannte Meisterwerke aus Malerei und Plastik dieser Epoche, das gesamte Oeuvre mehrerer großer Meister sowie jene Stilrichtungen zugänglich zu machen, die von der Forschung erst unlängst entdeckt oder in ein neues Licht gesetzt wurden.

Die Gliederung der Ausstellung erfolgte nach drei großen Perioden.

ZUM ERSTEN ABSCHNITT gehört die Jahrhundertwende im weiteren Sinne: das letzte Jahrzehnt des 19. und die ersten beiden Jahrzehnte des 20. Jahrhunderts. Als Schlüsselepoche gilt hier die Plein-air-Malerei der Nagybánya-Schule „auf ungarischem Boden, unter ungarischem Himmel". Gleichzeitig mit ihren Bestrebungen entstand in der Tiefebene die sogenannte Alföld-Malerei, deren Vertreter den romantisch-realistischen Stil des vergangenen Jahrhunderts mit dem Expressionismus paarten.

Besonders vielfältig präsentiert sich der ungarische Postimpressionismus, dessen bedeutendste Meister auch internationales Ansehen genossen. Die Künstler des Jugendstils und des Präraffaelismus bildeten in Gödöllő bei Budapest eine separate Schule. In ähnlichem Geist, aber eine völlig eigenständige surrealistische Welt schuf Lajos Gulácsy (1882—1932). Die ungarische Avantgarde entwickelte sich in der Schule von Nagybánya, im Kreise der Jugendlichen, die eine naturgemäße Malerei ablehnten. Sie — die sogenannten Neos — führten zur Gründung der Gruppe Die Acht (Nyolcak), die von Kubismus, Fauvismus, Jugendstil, Expressionismus und Cézanneschem Erbe gleichermaßen beeinflußt wurde. Die radikaleren geistigen Nachkommen dieser Gruppe waren die Aktivisten, deren Wirken im internationalen Konstruktivismus mündete.

DIE ZWEITE PERIODE reicht von der Niederlage der Räterepublik (1919) bis zum Jahre 1945. Zwischen den beiden Weltkriegen mußten viele avantgardistisch gesinnte Künstler ihre Heimat verlassen. Die fortschrittlichen Prinzipien der Nagybánya-Schule wurden hierzulande vom Gresham-Kreis, von den ungarischen Expressionisten und den hiesigen Meistern der École de Paris weitergeführt. Eine neue Avantgarde formte sich in den dreißiger Jahren in der Schule von Szentendre. Ihre Hauptrichtungen waren konstruktivistische, figurativ-surrealistische und nonfigurativ-surrealistische Tendenzen.

DIE DRITTE EPOCHE ist den avantgardistischen Bestrebungen der Bewegung Europäische Schule gewidmet. „Der dritte Abschnitt", schreibt der Kunsthistoriker und Ausstellungsgestalter Dr. Géza Csorba im Katalog, „beginnt mit 1945, der historischen Schwelle. Nach der Befreiung gingen in den gesellschaftlichen und organisatorischen Bedingungen der ungarischen Kunst radikale Veränderungen vor sich. Zwar lebten die früheren Stilbestrebungen noch eine Zeitlang weiter, doch neben ihnen formten sich bereits die Umrisse der auf neue Aufgaben wartenden kollektiven, monumentalen Kunst. Diesen äußerst komplexen Prozeß unterbrachen für kurze Zeit die dogmatischen kunstpolitischen Forderungen des sozialistischen Realismus. Die modernen Bestrebungen wurden isoliert, aber die stärksten Begabungen lockerten bereits die Fesseln der reduzierten, einschichtig gewordenen realistischen Auffassung und schufen sogar in diesen Jahren bedeutende Werke. Der neue Prozeß künstlerischen Wirkens, der um die Wende der fünfziger-sechziger Jahre allmählich einsetzte, wurde neben der sich voll entfaltenden Kunst der älteren Generation bereits durch das Auftreten der neuen Generation stark beeinflußt."

Die Plastik-Kollektion ist im wesentlichen in gesonderten Räumen untergebracht. Einzelne Skulpturen, die in Stil und Thematik eine auffallende und enge Verwandtschaft mit den verschiedenen Richtungen und Schulen der Malerei zeigen, wurden jedoch gemeinsam mit den jeweiligen Bildern ausgestellt.

DIE PASTORIN

„DAS UNSERER ÜBERZEUGUNG NACH GUTE DEN MENSCHEN ANTRAGEN"

Das kleine Zimmer ist vielleicht der heiterste Raum in dem hellen, freundlichen Kirchenbau. Überall haben Kinderhände Spuren hinterlassen: Tische und Stühle, Wände, Tafeln und Regale sind übersät von Blumen, Tieren und Menschengestalten aus Knetmasse und Buntpapier, von lustigen Zeichnungen und gemalten Bildern. Es sind frei und phantasievoll nachempfundene Szenen aus dem Alten Testament. Sie verraten viel von der harmonischen Atmosphäre der hiesigen Bibelstunden und auch von dem Menschen, der mit Liebe und Geduld diese Atmosphäre schafft. Die Pastorin *Dr. Zelma Kovácsházi-Takács* wirkt seit knapp 25 Jahren in der evangelischen Kirchengemeinde am Budapester Deák tér und verbringt fast all ihre Zeit unter Kindern und Jugendlichen.

„Als Kind hielt ich es für ganz natürlich, daß hinter jeder Erscheinung, jeder Anforderung an mich ein göttlicher Wille steckt. Später, im Gymnasium stiegen allmählich Zweifel in mir auf. Unser naturwissenschaftlicher Unterricht war so anspruchsvoll, daß die Religionsstunden fast märchenhaft wirkten. Ich hatte das Gefühl, von allem nur Teile zu erfassen, hinter denen ich keinen Zusammenhang sah, die sich zu keinem Ganzen fügten. Das erste theologische Thema, das ich — noch als Schülerin — anpackte, war eine Bibel-Kritik. Ein Freund sagte mir einmal scherzhaft, er sei Arzt geworden, weil er den Medizinern im Falle einer Krankheit nicht völlig ausgeliefert sein wolle. Ich glaube, mich haben ähnliche Überlegungen zur Theologie geführt. Ich möchte mich nicht mit jeder Frage an andere wenden, sondern selbst nach der Antwort suchen, selbst die Zusammenhänge erforschen und zur endgültigen Wahrheit finden.

Nach dem Abitur studierte ich an der Soproner Theologischen Fakultät der Pécser Universität. Unter meinen zweiundvierzig Kommilitonen waren nur zwei Mädchen. Heute ist das Verhältnis genau umgekehrt, allmählich sind im Pastorenberuf die Frauen in der Überzahl... Der unvergeßlich schönen und ungebundenen Studienzeit folgten dann einige unliebsame Jahre — ich fand zunächst keine Anstellung als Pastorin.

Dann sagen meine Kollegen: „Zelma, deine heutige Rede hast du wieder mal mit Stoff für drei Predigten vollgestopft!" Es ist schwer, die richtigen Proportionen zu finden. Die Zusammensetzung der Gottesdienstbesucher ist sehr heterogen, manche benötigen nur ein paar einfache Worte des Trostes, andere erwarten Analysen, Meditationen, Gedanken, die zu Diskussionen anregen. Nie kann man alle Anwesenden gleichermaßen ansprechen, und nur selten beende ich eine Predigt mit dem Gefühl absoluter Zufriedenheit.

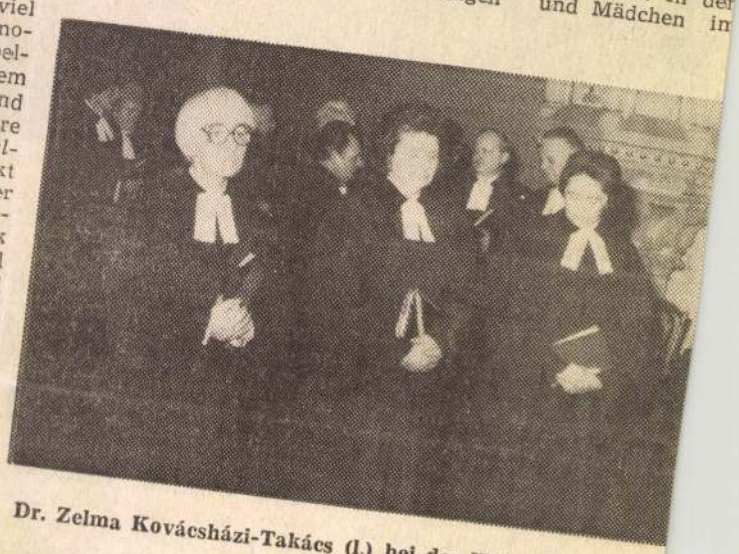

Dr. Zelma Kovácsházi-Takács (l.) bei der Weihe

Märchensucht

Richtig in meinem Element bin ich bei den Beschäftigungen in engem Kreis. Diese Gruppen sind in bezug auf Alter und geistige Ansprüche fast homogen. Ich kenne die Gläubigen dem Namen nach, weiß um ihre Probleme, ihre Freuden. Momentan leite ich die Junge Gemeinde mit überaus intelligenten Achtzehn- bis Sechsundzwanzigjährigen. An diesen Abenden wird heftig diskutiert, aber nicht nur über bestimmte Bibeltexte, sondern über Film und Theater, Literatur, Politik, Liebe, Familie — eben alles, was auch zum Leben eines Christen gehört. Ich halte mich bei diesen Debatten meist im Hintergrund und äußere meine Ansichten nur, wenn ich darum gebeten werde. Ich weiß, wer hierherkommt, tut das freiwillig, und ich habe kein Recht, ihm autoritär meine Meinung aufzudrängen. Was die Kirche heute in erster Linie darum, daß die Kinder sich bei uns wohl fühlen und die eine Stunde am Sonntagvormittag gerne bei uns verbringen. Die Kleinen lernen während des Spiels. Sie hören eine Geschichte aus der Bibel und gestalten sie dann nach jeder für sich, auf Zeichnungen, aus Knet, mit Handpuppen vorgetragen. In der Jungen und Mädchen in Vorschultalter lebt eine fas unstillbare Märchensucht Ich bin immer wieder über rascht, wie lang sie — of sogar eine Dreiviertelstund — einem Märchen zuhöre können, ohne sich auch nu zu rühren. Zu Hause habe sie dazu leider selten Gele genheit, das abendliche Kin derprogramm im Fernsehe ist kein angemessener Er satz. Wenn die Eltern — di unterdessen am Gottesdiens teilnahmen — sie abhole kommen, verabschieden sich die Kinder nur ungerne.

Der Stuhl im Himmel

Mit meinem Sohn hatte ich ein besonderes Erlebnis. Als kleiner Junge sagte er einmal zu mir: „Wenn der blaue Himmel nur aus Luft besteht und die höheren Luftschichten immer dünner werden, wo stellt Gott dann den Stuhl hin?" „Was für einen Stuhl?" fragte ich verblüfft. „Na, den Stuhl für

Lajos Gulácsy (1882—1932): Bah
Kunst des 20. Jahrh

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ferenczy Károly

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 JUN 18

1021

Károly Ferenczy (1862—1917): Pieta, 1914 Gombosi-Album

n

e Bezie

Wirtsch
Finanzv
sche V
auch V
Chemie

Der u
mit A
Lanc zusammen und sprach auch bei Altbundeskanzler *Bruno Kreisky* vor.

Bei den Verhandlungen herrschte Übereinstimmung darüber, daß die ungarisch—österreichischen Wirtschafts-, Handels-, Industrie- und Finanzbeziehungen — aufbauend auf den erreichten bedeutenden Ergebnissen und unter Nutzung der bestehenden Möglichkeiten — weiter

auf Einladung des österreichischen Bundespressedienstes mit einer Gruppe ungarischer Journalisten in unserem westlichen Nachbarland auf. Er hatte auch die Möglichkeit, an der allwöchentlichen Pressekonferenz des Bundeskanzlers nach der Ministerratssitzung teilzunehmen. Anschließend nahm sich der Kanzler noch Zeit zu einem Gespräch mit den Gästen aus Budapest.

HANÁK PÉTER:

FERENCZY KÁROLY

AZ ENYÉSZET SZÉPSÉGE

Szabadi Judit szemre is gyönyörködtető új kötete, *A magyar szecesszió művészete* erős rendező egyéniségről tanúskodik. Az ismert Ferenczy, Vaszary, Csók, Rippl-Rónai, Gulácsy képek elrendezése újszerűen hat, az újdonság varázsát növelik a hozzá hem férhető festmények, grafikák most először közölt reprodukciói, a közönség előtt jóformán ismeretlen „kismesterek" érdekes művei. S ha a néző olvasóvá is válik, kitűnő tanulmányt ismerhet meg, amely a maga autonóm rendjében helyezi el a századelő hazai műhelyeit. Ebben a rendben a képi anyag tárgyi bizonyítékká válik, a szöveg pedig hatásos érveléssé ebben a pörben, amely mintegy két évtizede folyik közönségünk művészeti értékrendjének, a múlt századból örökölt ízléskultúrájának korszerűsítéséért.

***

Ha hamarjában össze kellene foglalnom, mi fogott meg e szép kötetben, mi tette élvezetessé is, tanulságossá is, akkor elsősorban az értelmezés totalitásigényét és a feldolgozás történeti összehasonlító módszerét emelném ki. Mert Szabadi Judit a szecessziót nemcsak formateremtő stílusirányzatnak fogja fel, hanem magatartásnak is: lázadásnak az akadémizmus elavult értékei ellen. És életérzésének is, amely széles polgári és értelmiségi réteg szorongását, veszendőségérzetét fejezi ki. Magyar vonatkozásban a totalitásigény azt jelenti, hogy a szerző nemcsak a szecessziós dekorativitást, nemcsak a formai elemek jelentkezését kutatja, hanem a hagyománnyal szakító lázadást és kivonulást: a válságkorszak életérzésének megnyilvánulásait is. Egyetlen, széleskörűen értelmezett rendező elv sugarával világítja át a háború előtti másfél évtized pezsgő művészeti életét. S ha ez tartalmilag kevesebb is, mint e forrongó időszak műhelyeinek, alkotóinak módszeres seregszemléje, az egy sugárnyalábban való átvilágítás mégis gyakran többet ad a szintetikus feldolgozásnál.

Az átvilágítás végeredménye kétségtelenül eredeti, minden művelődéstörténészt elgondolkoztat. A szerző kimutatja, hogy Nagybányától a Nyolcakig, Egry Józseftől Kozma Lajosig s a szobrász Vedres Márkig és Beck Ö. Fülöpig nincs egy jelentős művészünk sem, akire a szecesszió valamilyen formában ne hatott volna. A következtetésben hajlik rá, hogy a szecessziót „a nemzeti és autonóm művészetért folytatott szabadságharc" reprezentatív megnyilvánulásának lássa, „amely maradandó nyomot hagyott csaknem két évtizeden át a magyar művészetben". Ugyanakkor az is kitűnik izgalmas munkájából, hogy nálunk a szecesszió mégsem volt önálló formateremtő stílusirányzat. Igazi, nagy műhelye nem alakult ki, formai és tartalmi kettősségében, „azaz valódi természetében nem bontakozott ki."

E tételek újak, kissé meghökkentők, az érvelés és a képanyag azonban meggyőző. Kitűnő pályaképek és képelemzések bizonyítják: a szecesszió a nagybányaiaknál, az impresszionistáknál (a példaként közismert Vaszarynál, Csóknál, Iványi-Grünwaldnál is) a művészi pálya átmeneti állomása, epizód, jobbadán külsődleges hatás; még inkább az — jóformán csak reminiszcencia — a Nyolcaknál. Rippl-Rónainál, Gulácsynál, Csontvárynál, tehát azoknál a nagy mestereknél, akikben a szecesszió belső átéléssé, életformáló elvvé lényegült, úgyszintén csak a pálya hosszabb-rövidebb szakaszát, egyes alkotásokat és hangulatokat jellemez. Rippl-Rónainak a párizsi korszakát, az 1890-es évtizedet tartja tisztán szecessziósnak, s egyúttal a pálya csúcsának. Gulácsyban, írja, erősebben és tartósabban fonódik össze az élet és a művészet szecessziós formálása. Ő valóban „szecessziós személyiség", de víziós fantáziája túllépett minden stíluskötöttségen. Csontváry viszont csak közvetve, „érintetten" kapcsolható a szecesszióhoz. (Szabadi Judit talán túlhangsúlyozza az érintettséget", általános dekoratív és romantikus kompozíciós elemeket értelmez szecessziósnak.)

Marad Gödöllő, az 1902-ben alapított művésztelep, amelynek *Körösfői-Kriesch Aladár* és *Nagy Sándor* voltak az irányítói, legjelesebb mesterei. Formavilágában, stílusában, magatartásban és szemléletben a rokon európai műhelyek közül talán a legközelebb állt az ősforráshoz, az angol preraffaelitákhoz. (Még az is stílszerű volt, hogy a preraffaeliták középkorkultuszát a népművészet beépítésével gazdagították és tették *nemzetivé.* A szecesszió formai újításainak vállalásával, a népművészet felfedezésével, a népi elemekkel megújított iparművészet esztétikai és szociális funkciójának hirdetésével és megvalósításával progresszív folyamatokat indítottak el.) Mégsem lett Gödöllőből a művészeti forrongás melegágya, sem igazi nagy művészet. Pedig nem mondhatjuk, hogy Krieschből és Nagy Sándorból minden tehetség hiányzott volna, vagy hogy ne vették volna át a kortárs szecesszió alapszimbólumait a szerelem-halálról, a szépséget kerítő bűnről.

Kisiklásuk, erőtlenségük oka alighanem abban rejlett, hogy antikapitalista indulatukat nem tudták valóban progresszív mozgalomhoz, eszméhez kapcsolni. Minthogy nálunk a századelőn az antikapitalista polgári kultúrkritika roppant gyenge volt, a gödöllőiek lázadása szemléletileg az újkonzervatív antikapitalizmussal tartott rokonságot. Kriesch úgy vélte: a modern gépi civilizáció világában mindaddig nem lehet igaz művészetet meghonosítani, ameddig öntudatosabb alakban újra vissza nem állítják a régi, primitívebb társadalmi állapotokat. Szemléletére jellemző, szinte didaktikus példa az *Ember a halál nyomában* című tusrajza, amely a kitűnően válogatott illusztrációanyag 197. képe. A kép csak látszólag, formai elemeiben szecessziós. Rajta a Halál nem megnyeri, hanem becsapja az embert. A példázat — az érzéki csábításnak engedő ifjú a halálba rohan — egy középkori moralitásból lép elénk, és sokkal inkább romantikus, mint szecessziós. Az igazi szecessziótól merőben idegen az érzéki csábítás és a meghalás, az Eros és a Thanatos elválasztása két metafizikailag elkülönült világra. A szecessziós életérzésben az enyészet nem büntetése, hanem sorsa a Szépnek.

***

Szabadi Judit számos elemzéssel támasztja alá paradox tételét: a szecesszió mindenütt jelen volt, mégsem vált eredeti formateremtő, szintetizáló stílusirányzattá a magyar képzőművészetben.

A logikusan következő „miért" előtt ne hallgassunk el egy kételyt e tétel érvényessége iránt. A szerző ugyanis a szecessziót a festészetben és a szobrászatban vizsgálja, és nem sajátos birodalmában, az építészetben és az iparművészetben. Vajon nem módszertévesztés-e egy stílusirányzatot a mellékágon kutatni, összehasonlítani, aztán az egészre érvényes következtetést levonni? Ilyen veszély bizonyára fennáll, ezért a végleges válasszal meg kell várnunk még néhány hasonló mélységű tanulmányt az építészetről és az iparművészetről. Valószínű, hogy ezek az ágak közelebb álltak az európai példákhoz. Csakhogy a társadalmi hasznosság, a funkcionalizmus és az ornamentika közvetlen hatása éppen ezekben nyomta vagy fedte el a gondolatiságot és az életérzést, amelyet mégis inkább a festészet, a grafika és a plasztika hordozott. Ebben az esetben tehát a periféria fejezte ki megfelelőbben a hazai fejlődés sajátosságát és elmaradottságát.

Miért és miben különbözött a magyar szecesszió a nyugat- és közép-európaitól? Vagy a „kivonulás" irányában, az életérzés és hangulat minőségében, vagy stiláris eszközeiben, vagy mindkettőben. A szerző által sugallt válasz a konkrét alkalmazásban nem ilyen egyszerű. Az *art nouveaux*, a *Jugendstil*, vagy a bécsi *Sezession* stilárisan sokágú, tartalmában pedig nagyon is ellentétes elemeket elegyített. A friss újítás éppúgy megvolt benne, mint a fáradt elernyedés, a harsány életkedv, élethabzsolás éppúgy, mint a dekadencia és egzisztenciális szorongás.

Talán azt kellene kérdeznünk: honnan a szecesszió polifóniája, hangulati csapongása? Valaminő belső meghasonlottságról van-e szó, s ha igen, mi rejlik mögötte? Azt hiszem, beszélhetünk belső meghasonlottságról, több értelemben is. A tizenkilencedik század diadalmas figurája, a hódító, vállalkozó polgár, a század végére társadalmi értelemben is meghasonlott. Az osztályból kiemelkedett a világfaló bankvezér, trösztvezér, hadvezér, a rendfenntartó és expanzív burzsoá. Alkalmasint ő is megunta a főúri kelléktárat, a holt korok eszményeivel való reprezentációt, s a haszonból már műpártolásra, sőt műízlésre is futotta. Az osztályból — a másik póluson — kihullott a vagyonilag és társadalmilag hanyatló polgár és a peremre szorult értelmiségi. Az ő közérzetüket a szorongás, a jövőtlenség és otthontalanság határozta meg. A szecesszió stiláris és szerkezeti újításai, szemléleti „lázadása" mögött tehát különböző rétegek céljai, vágyai — közérzete húzódott meg.

Túlságosan egyszerű és didaktikus volna azonban a szecesszió belső antinómiáját alkotóinak és fogyasztóinak rétegkülönbségeivel magyarázni. A meghasonlottság és ellentmondásosság egyazon alkotó csoporton belül, egyazon művészben is fellelhető. Ez volt az a kor, a „boldog békekor", a *belle epoque*, amelyben az emberek másként éltek, mint éreztek, és másként gondolkodtak, mint éltek. (Talán ez az egyik szál, amely korunkat visszakapcsolja a századelő békekorához.) A jómódú, művelt polgárság úgy élt, építkezett, szórakozott, mintha a béke és biztonság örökkévaló volna. De úgy érzett, filozofált, politizált, mintha közelednék a világvége. Ebben az értelmezésben a belle epoque *életmódot*, a dekadencia pedig *életérzést* fejezett ki.

***

A századelő polgári világában az életmód és az életérzés is kettévált, széthasadt. Az, persze, fölöttébb valószínű, hogy a meghasonlás törésvonalai többnyire a társadalmi státusz szerint rendeződtek. A hódító burzsoá az életmódot védte és dicsérte. A marginális értelmiség az életérzést, a válsághangulatot fejezte ki. De ez a valószínűség is csak az absztrakció szintjén érvényes. Az alkotás valóságában az életkedvvel teli szépségimádat és a morbid-erotikus halálvágy szimbiózisban élt egymással. A középkori világkép külsődleges, metafizikus dualitása a tudatos és a tudattalan, a racionális és a skizoid, az Eros és a Thanatos ambivalenciájaként bellebbeződött a személyiségbe. Az ember nem járt a Halál nyomában, mert magában hordozta a halált, a bűnt és az örömöt.

Létezett-e, realitás volt-e a személyiségnek, az életmódnak és az életérzésnek — s a mögöttes polgári társadalomelemeknek — ez a fajta meghasonlottsága Magyarországon? Társadalmilag számottevő méretekben, önálló értékeszméhez igazodó nagycsoportokként — nem. A hazai „habarék" polgárság ekkor még nem került szorongatott helyzetbe. Nem ábrándult ki a liberalizmusból, nem szenvedett politikai vereséget, nem akart kivonulni a közéletből és a „társaságból". Éppen ellenkezőleg: egyenjogúként be akart vonulni mindkettőbe.

Polgárságunk s a belőle sarjadt tudós és művész értelmiség ellenzékisége alapjában véve racionális, felvilágosult — szabadgondolkodó, a jövő pozitív utópiáiban bizakodó, tehát *konstruktív* volt. Hozzá a szecessziónak a funkcionalizmusa, a nyomában járó avantgarde-konstruktivizmus állt közel. A válsághangulatot, a kiúttalanság és a magány didergő félelmeit még nem élte át. Ez csak a menthetetlenül kihullottak, a valódi lázadók és „kivonulók", Ady, Gulácsy, Csontváry, Csáth, utóbb Lukács alapélménye volt. Ők — a kevesek, a kivételek, az extremitások — ha nem képviseltek is irányzatot, ha nem neveltek is iskolát, az egyetemes érvényűség jegyeit viselték. Ők valósították meg a radikális szakítást és öntötték formába a jövő vízióit.

Alaposan kimunkált gondolatmenet logikus fináléja Szabadi Judit könyvében Gulácsy Lajos egyetemes szerepének felmutatása és többértelmű szecessziós szerepének felfedezése. Valóban, „benne csúcsosodott ki a századforduló művészetének szubjektivizálódási folyamata", általa kapcsolódott be a magyar művészet szecessziós alkotó képessége az egyetemes áramba, ő nyitott utat a szecesszióból a szürrealizmushoz. Fogalmazzunk pontosan: ahhoz a valóságlátáshoz, amelyet a kortársak szürrealistának neveztek és éreztek, de amelyet mi — logikán túli szabad képzettársításai és bizarr jelképei ellenére — egy korszak reális ábrázolásának tekintünk. Amíg a szecesszió hazai képzőművészetének többi mesteréből jobbadán az esztétikai vagy a történeti érték maradt meg, Gulácsy oeuvre-jéből a tárgyiasult asszociáció, a kifejlett szimbólum: az elköszönő századunk útkereső nemzedéke számára is érvényes élmény és gondolat.

allja, hogy az igaz dolgok *szépek* is, a természettudomány igazságai esztétikai élményt is adnak, rendetlen és rendezetlen világunkban továbbra is ősforrások maradnak, megerősítenek abban a meggyőződésünkben, hogy a világegyetem katedrálisában minden darab kő a helyén van, és célszerűen illeszkedik a nagy egészbe. Embertől független ez a rend, de az ember is része, ezért testünk titkai végeredményben a világegyetem titkai is, szívünk lüktetése éppúgy bizonyítékul szolgál erre, mint izmaink munkája és izületeink illeszkedése.

Szentágothai professzor bizonyára arra is tudna magyarázatot adni, miféle újkori torzulás a *kritikus álomkór*, amely a tévékritikust elfogja, mihelyt megérzi, hogy szórakoztatni akarják történelmi vagy társadalmi parabolákkal. Még felháborodni sem volt időm, úgy elnyomott a buzgóság az e héten sugárzott új magyar tévéjátékon. Persze, ezt a légköri viszonyok is okozhatták vagy a vetett ágy csábítása, de talán jobb is így, mert most nem kell esztétikailag indokolnom azt a kínos tényt, hogy — elaludtam Mária királynő kimódolt esztétlenségein. Örültem viszont, hogy Szentágothai professzort hallgatói néma felállással üdvözölhették az auditóriumban. Nem tudom, mi most a szokás, de a mi időnkben a bölcsészkaron csak egy tanárunknak járt ki ez az üdvözlés, amelyet nem lehet előírni, csak úgy magától jön.

Ha kritikusi magányomban nem állok is fel a tévékészülék előtt, azért tisztelettel jelentem, büszke vagyok, hogy a professzor tévétanítványa lehetek még néhány este.

ÉLET ÉS IRODALOM

A tuloldalon lásd:
Szöllőssy Enikő: "Folyamat"
c. rajzát.

ezer.

— A pénz, az fontos — hagyta helyben Brigitta nővér.

— Nem vitás. Az aztán fontos.

— Mert mi is a piacról élünk.

— De még mennyire — mondta Enikő. — Az a fontos, hogy jó munka legyen és jó pénz.

— Majd meglátjuk.

— Persze. Volt már olyan, hogy nyolcszázat mondtak, és mégis több sikerált.

— Na, ja. Gyakorlatban tudja meg az ember. A való, az nem csaló.

— Aszondják, tele van fiatal orvosokkal. — Enikő párducruganyossággal helyből rávetette magát a hevercre és néhány testkarbantartó gyakorlatot végzett.

— Nagyon fincsi — mondta —, és abszolute nem nyikorog. — Valóban nem nyikorgott, ami egy heverőnek minden szempontból előnyére válik.

— Az enyém is fincsi — állapította meg Brigitta pragmatikusan. — Ez se nyikorog. Biztosan laticel van benne. Klasszikusz laticelwusz.

— Az hát — felelte Enikő. — Azért nem nyikorog.

Ezek után a két nővér a világutazók beidegződött gyakorlottságával kirámolt a bőröndökből és rö-

— Na, ja. Tenyészcsődör. És leginkább Kenéz-csődör.

Mire Enikő: — Aszondom, kár érte, hogy pont röntgenes.

— Az is kell — mondta Brigitta nővér. — A mi szakmánkban mindig kell, aki feláldozza magát.

— Mint a szentek.

— Tisztára.

— Nem vitás. A röntgen könnyen kicsinálja a férfiasságot.

— Aztán csak ugatni tud, harapni nem.

— Azt aztán nem.

Brigitta lustán oldalt fordult, a szájába vett egy cigarettát. (John Player Special.) — Azt mondta, menjél vele vacsizni?

— Szó szerint.

— És?

— Semmi. Csak egészen végigtapogatott.

Brigitta szemrebbenés nélkül vette tudomásul, mintha csak azt hallotta volna, hogy Kenéz doktor két cukorral szereti a kávét. — És hol? — kérdezte.

— Mondom: mindenütt.

— Mondod. Csak azt nem hogy *hol*.

— Hát a fehérnemű raktárban — közölte Enikő.

Brigitta, lila színű körmeivel az újságot kopogtatva. Legalább egy tucat gyűrűt viselt, s a lila alapon, a változatosság kedvéért ártatlan kis liliomok fehérlettek.

— Szemügyre vehessük — felelte Enikő. — Szolid dolgozó nők vagyunk, és direkte családtagok akarunk lenni, telefonnal felszerelve.

— Kérdés, hogy az az albérlet-balbérlet mennyire van a kórháztól.

Mire Enikő ellenséges karmozdulattal intett. — Nem érdekes. Az egész város egy smafu.

— Minden vidéki város egy smafu — fintorgott Brigitta. — Van rá egy fogadásom, hogy ezeket a porfészkeket is úgy léptetik elő, mint a főnővéreket.

— Aki jól fekszik, mi?

— Aha. Aki jól fekszik.

— Fő, hogy a kórházban minden smakkoljon — jegyezte meg Enikő bölcsen. — De aszondták, nem esünk pofára: oké lesz a paraszolvencia. Az altató nővér szerint simán begyön az ezres. Aszondta, tuti.

— Na, ja — bólintott Brigitta. — A parasztok nem sajnálják a pénzt, ha fáj a hasuk.

— Azok nem — visszhangozta Enikő.

Így horgonyoztak le egy belvárosi házban...

Amivel a történet még korántsem ér véget. A szerző azonban unja, ezért a folytatást a találékony, éles olvasóra bízza.

Szőllőssy Enikő

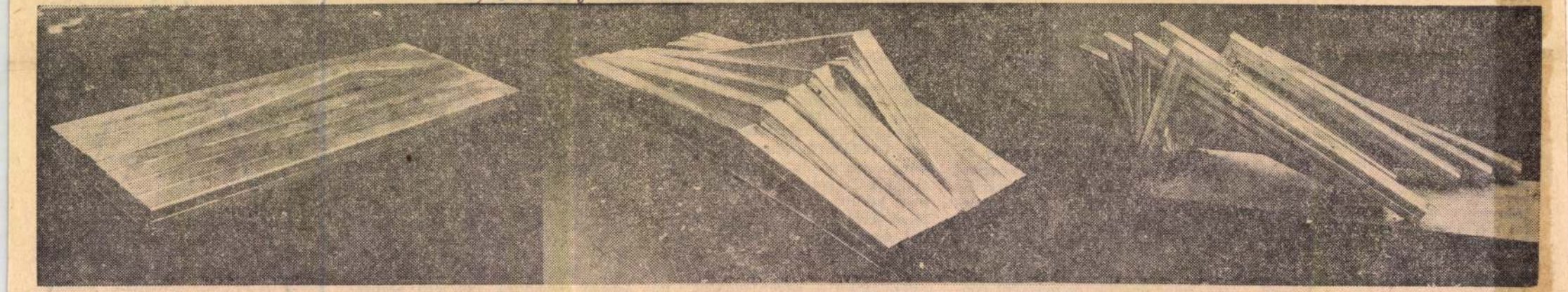

Szőllőssy Enikő: Folyamat

...rga vagy *Alekszandr* ...szkijra úgy tudott em... hogy ...itáikat sem hall... Tvardovszkijról írván ...te ki, hogy jelleme mily volt. *Konstantyin Fe...* az ragadta meg, hogy ... pontosan értette a pró... ...lytitkait. Emlékezetes, ... ott állott a moszkvai ...ában, kitüntetéseivel a ...atlin kiállításának meg... ...ezzel is dokumentálni ... harcolni kell a szűkí... előítéletek ellen.

...ssége törekedett. Hir... ...a teljes igazság kimon... szükségességét, és so... ...azért, hogy az a folya... ...t szovjet irodalomnak, ...művészetnek nevezünk — ...eljességében legyen hoz... Ez a teljesség-igény ... szocialista elkötele... ...k szerves része volt az ...en területén. Nem ked... kizárólagosságot, nem ...ak, akik egyetlen igaz... ...ernek csupán, egyetlen ...etnek, egyetlen megol... ...séget ismernek fel. A ...mondás szellemében ...: Óvakodjunk az egy... ...mbertől... Szimonov ...akart és nem legyőz... ...ov úgy élt, úgy alko... a társadalom haszná... ...s mert ismerte a tá... ...elvárásait, azért tette... ...lt, írt, hogy ne egyet... ...igazsága legyen az ...érvényes, hanem sok ...igazsága teljen közöt... ...ogyis ekléktizicmus ez, ...szocializmus érték... ...ek következetessége, mert elutasítani könnyű lehet, ám haszontalan; befogadni, kritikailag feldolgozni — erőfeszítést követel, viszont a jövőt szolgálja.

A végső búcsú pillanatában elmondandó Szimonovról az is, hogy Magyarország nem volt közömbös számára. Ezt nemcsak abból a tényből tudhattuk, hogy gyakran járt hazánkban és hogy sok magyar barátja volt. Persze, az is árulkodott vonzalmáról, hogy még a harmincas években, kezdő költőként verset írt Zalka Máté...ról, s egyik írószövetségi felszólalásában, éppen az internacionalizmus és a szocialista hazafiság összetartozását boncolgatva, Petőfire hivatkozott. Perdöntőnek azt tartom, hogy hozzánk mindig dolgozni jött. Szállodai szobájának asztalán munkakészen állt kedvenc Grundig-diktafonja, mellette különböző színű tollakkal írott jegyzetek... A pipák is kéznél voltak, több doboz hollandus dohánnyal, a valami furcsa, a vadászkéshez hasonlító pipapucoló szerszám — ez is nélkülözhetetlen volt az íráshoz. Nálunk rendezte sajtó alá háborús naplójának több kötetét, a Tatlin-kiállításról készült dokumentumfilmhez Budapesten írt kísérőszöveget. Közben megismerte az országot, találkozott politikusokkal, írókkal.

Újságírókkal is. Több interjút készíthettem vele. Az utolsó: két évvel ezelőtt. Ebből idézek egy gondolatot: azt, amelyben a háborús irodalom mai aktualitását bizonyította. „Fontos a feladatok pontos kijelölése és teljesítése? Ma is fontos? Az. A háború idején a reális helyzetfelismerés és az ezen alapuló parancsok az életet jelenthetik. Mai körülmények között a tervek valóságos lehetőségei és a feladatok megfelelő körvonalazása — a társadalmi fejlődés biztosítéka. A felelősség vállalása a háború idején ugyanúgy fontos, mint a békés építőmunka körülményei között. És sohasem...

...ti meg: *„Engem mindig a bizalom / visszacsapóágai sebeztek."* No, persze: Fodor András — a „józan mértéktudó" —, aki nem épít „szivárvány mitológiát", aki a „gerjesztett mámorok, dühök" divatja ellen provokatívan *szürke:* könnyen válhat bűnbakká. Aki — noha minden adottságot születése, neveltetése és eszményei folytán meglenne rá — még a pannonizmus mítoszát is „elkerülje". Nagy versében, a Fülep Lajosnak ajánlott *Pannóniában* könyörtelen világossággal írja: *„Ne legyen jelképpé a táj, legyen csak önmaga."* A „futár"-szerep egy 1977-es versben így sűrűsödik tanúsággá: *„hiszékeny vagyok. / Gyerekes ábrándkergető. / .../ Mégis credo quia absurdum, a hűség törhetetlen."*

A válogatott versek egyik kulcsszava: a hűség. Rendkívüli gazdag fogalomkör tartozik hozzá. A barátság, a szerelem, a munka hűsége, a *mégis*-hit optimizmusa, a lét szorongató örvényei fölé hajolás merészsége és biztonsága, az ellopott jövő" visszaperlése, az „összebúvó közösség" kötelékeinek vállalása, a „fontolt felelősség" munkálkodása, az „új sivárságral" szemben a „lelkek egyessége" de mindenekfölött az „eszmék vonatása", az „izzása gondolat", az „eszelős igazság" iránti hűség. Ez a fogalomsor — mint cseppben a tenger — talán érzékeltetni képes azt az egyre nyilvánvalóbb folyamatot, amelyben a költő *látása* egyre inkább belső megvilágosodás is. Röviden: kísérlet egy minden tekintetben nyitott és elkötelezett, gondolkodó *ember* költői önmegvalósítására.

★

Ritka alkalom, hogy az életművet összegező kötettel egyidőben az olvasó kezébe kapja a költészet

Ferenczy Károly

4 Magyar Nemzet 1985. XI. 17.

Nemzetközi festészeti kiállítás a Nemzeti Galériában

MI VAN a világban, mi történik a művészetekben? — Ez az a kérdés, ami foglalkoztatja a nézőt, miközben körbejár a *Nemzeti Galéria* „C" épületének földszintjén, az európai kulturális fórum tiszteletére rendezett *nemzetközi festészeti kiállításon.* Vagy éppenséggel ez a kérdés viszi be.

Választ sokfélét kap, azaz nem kap. Illetőleg a válasz a sokféleségben van, és ez így jó.

Mert e század végén *élni és hatni látszik* minden irányzat, amely a múlt század vége óta létezett. A *polgárivá szelídült* posztimpresszionizmus (Irene *Pages* monacói művész *A kert* című, minket a mi Ferenczy Károlyunkra emlékeztető, de nyolcvan évvel későbbi, tavaly festett képe) ugyanúgy valóság, mint a képsíkból kilépő, polgárpukkasztó *pop-art* (Wladyslaw *Hasior* lengyel művész vérző kalapja a *Barátom emlékezete* című kompozíción, 1980-ból). A hideg német naturalizmus hatása a finn Veikko *Vionoja* szobabelsőjéről *(Lempoineni interieur,* 1982) éppúgy leolvasató, mint a forró német expresszionizmusé a belga Ivan *Theys* három nagyméretű kanavászáról *(Fiatal pár portréja,* 1983, *Brazil tánc,* 1984, *Dávid király,* 1984). A naiv s a vizionárius festők, valamint a gyermekrajzok hatása érződik a tárlat három kanadai művészének munkáin; az *art brut*-nak, a brutális, a csúffestészetnek áldoz a mai Hollandia festészetét reprezentáló három alkotó.

DE REPREZENTÁL-E VAJON — s ez a tárlatot körbejáró néző következő kérdése — *nemzeti festészetet* többnyire csak három, legfeljebb négy vagy öt mű és név?... S ez a kérdés mindjárt több alkérdésre oszlik, tudniillik nemcsak abban kételkedünk, hogy ilyen kis mintavétel esetén érzékelhető-e még a mögöttes sokaság, hanem az iránt is kételyeink támadnak, hogy a művészeti irányzatok nemzetközivé válásának korában marad-e értelme ennek a jelzős szerkezetnek: „nemzeti festészet"?

Bizonyos, hogy a *régi elszigeteltségben* markánsabban rajzolódhattak ki a firenzei, a velencei és a többi festőiskola szemléletés stílusbeli sajátosságai. Bizonyos, hogy a németalföldiek nem hozhattak volna létre ilyen eredeti és minden más földrajzi tájétól különböző művészetet, ha már akkor televíziós antennák meredeztek volna a hóba süppedt kis házakon, melyek előterében akkor még korcsolyázással, csúszkálással, gyermekjátékokkal szórakozott a település népe...

Ilyen értelemben nemzeti művészetet nem tár elénk a kiállítás. De *nem is lép fel ilyen igénnyel.* Máskülönben elképzelhetetlen volna, hogy például a sokárnyalatúnak tudott jugoszláviai festészetet egyetlen művész testesítse meg, Bora *Iljovski,* egyetlen irányzatot követő, egyetlen motívum variálására szorítkozó (voltaképpen a kései Kandinszkijt tovább redukáló) nagy vásznaival. Aminthogy egyébként Olaszország sem érte volna be azzal, hogy két művész két műve képviselje: Alberto *Burri* elegáns, de tartalmatlan farostlemez-kompozíciója és Mario *Ceroli A művészettörténet leckéje* című, a közelmúltban Riacénél az Ión-tengerből kihalászott görög szobroktól ihletett, rejtélyes lombfűrészmunkája.

S MIKÖZBEN a magunk részéről fenntartjuk magunknak a reményt, hogy a művészeti irányzatok gyors terjedésének korában is nemzeti atmoszférán és nemzeti élményvilágon szűrődik át valamiképp a világ más forrásvidékeiről kiinduló áramlat — s milyen tanulságos és gyönyörködtető lehetne egyszer egy ilyen összehasonlító célzatú kiállítás —, megpróbálunk ezen az *igen egyenetlen színvonalú tárlaton* egyszerűen megállni az előtt, ami megállít. Értékítélettől függetlenül (avagy ez már maga is értékítélet?).

Láttunk mozgalmas képarchitektúrákat a finn Lars-Gunnar *Nordströmtől,* erőteljes realista portrékat a görög Dimitris *Mytarastól.* Nyugtalan hátterével a nyugtalanító külvilágot jelképezi a norvég Frans *Widerberg* érzékeny aktja, a rossz *Előérzet*-et emlékezetesen festi meg mindent elöntő, fájdalmas vörösben a bolgár Szvetlin *Ruszev.* A húszas évek forradalmi plakátművészetéhez kíván kapcsolódni *Partizánmadonna* című képével a szovjet Mihail *Szavickij:* egyetlen firkával, csomagolópapíron, van jelen az osztrák Arnulf *Rainer.* A *minimal art* nála ismertebb nevű képviselőjének, a spanyol Antonio *Tapiesnek Feliratos Fekete kapu*ja, 1978-ból, törött léc-„vasalásokkal" ékes. De nem fog már nagy szenzációt kelteni nálunk, akárcsak az USA kollekciójában látható másik nagy név: a holland Williem *de Kooning* harminc évvel ezelőtti *Asszony*-kollázsa sem.

Technikai jellegű újítást két művész hozott vagy küldött el Budapestre: a francia François *Rouan* nagy türelmet (és persze kézügyességet) igénylő *papírfonadékokat,* az NSZK-beli Gotthardt *Graubner* pedig ágybetétforma, *testes* színkavargásokat. Hát istenem...

A magyar kollekció *Barcsay* Jenő, *Hincz* Gyula, *Kokas* Ignác, *Németh* József 1969-es, 1973-as, 1971-es és 1974-es műveit vonultatta fel (Kondor Bélának egy 1971-ben készült olajpasztellje mellett). Milyen furcsa óvatosság érvényesült e művek kiválasztásában? Hiszen mindegyik mester tudott volna adni újabbat is! Vagy talán az volt az esztétikai szempont, hogy mindegyik mű (a Kondor-grafika kivételével) a Nemzeti Galéria tuladona, s ki sem kellett menni értük az épületből?

Ember Mária

Csongrád megyei bizottságának

életi tevékenységet dokumentáló kiállítás nyílt.

Oláh István temetése

Oláh István hadseregtábornoknak, honvédelmi miniszternek, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága tagjának temetése katonai tiszteletadással december 19-én, csütörtökön 12 órakor lesz a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjában. Az elhunyt barátai, harcostársai, volt munkatársai fél 12-től róhatják le kegyeletüket a Mező Imre úti temető díszravatalozójában.

A Honvédelmi Minisztérium vezetői az együttérzők részvétnyilvánítását december 18-án, 10-től 13 óráig fogadják a Honvédelmi Minisztériumban (Bp. V., Pálffy Gy. utca 7-11.).

Új szénlelőhely az ajkai medencében

Befejeződtek a földtani kutatások az Ajka II. szénlelőhelyen. A Veszprémi Szénbányák Vállalat szakemberei által készített zárójelentés szerint Sümegtől keletre, Gyepükaján térségében több mint százmillió tonna kitermelhető szénvagyon található, s mezőkapcsolással további harmincmillió tonna szenet is kibányászhatnak. Mindez egy nagyobb szénvagyon része, amelynek teljes feltárása további kutatásokat igényel.

Az Ajka II. lelőhely kutatása 1982-ben kezdődött, és a hazai szénbányászat történetében rekordidő alatt fejeződött be. A gyorsított munkára azért volt szükség, mert a már 120 éve művelt ajkai bányák szénkészlete kimerülőben van.

Tervpályázat eredményhirdetése

Hasznosítható javaslatok a Belváros rendezéséhez

A Belváros déli részének rendezésére júniusban kiírt tervpályázat eredményét hétfőn hirdették ki Budapesten a Magyar Építőművészek Szövetségének székházában. A fővárosi és az V. kerületi Tanács, az Építésügyi és Városfejlesztési, valamint a Belkereskedelmi Minisztérium közös pályázatára a vártnál kevesebb, összesen 11 pályamű érkezett. Közülük kilenc azonban számos hasznosítható megoldási javaslatot adott a Kossuth Lajos utca, a Múzeum és a Tolbuhin körút, valamint a Belgrád rakpart közötti — város- és építészettörténetileg egyaránt fontos — terület megújítására.

Stadinger István, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese, a bíráló bizottság elnöke a díjkiosztó ünnepségen kiemelte, hogy a rendezési tervek figyelemre méltó ötletekkel szolgáltak Pest egyik legrégebbi városrészének, benne az egyes épülettömböknek a rehabilitációjára, a környezet minőségének javítására.

Több érdekes elgondolás született a Dimitrov tér továbbfejlesztésére, a rejtett építészeti örök-

Szenczi Ottó vezette kollektíva; a harmadik díjat pedig a *Szczukáné Liszkay* Krisztina és *Szczuka* Attila vezette tervező közösség kapta. A díjakat Stadinger István adta át.

Kapolyi László székfoglalója

Kapolyi László, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja A gazdaság az ipar fejlődésének mozgástere rendszer- és függvényszemléletben címmel székfoglaló előadást tartott az Akadémia székházában.

Komszomol-elismerések

A Lenini Komszomol Központi Bizottsága 30 magyar ifjúsági vezetőnek kitüntetést adományozott a XII. VIT előkészítésében és lebonyolításában végzett eredményes munkájuk elismeréseként. A kitüntetéseket hétfőn Budapesten, a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában Borisz *Sztukalin*, a

Ferenczy Károly

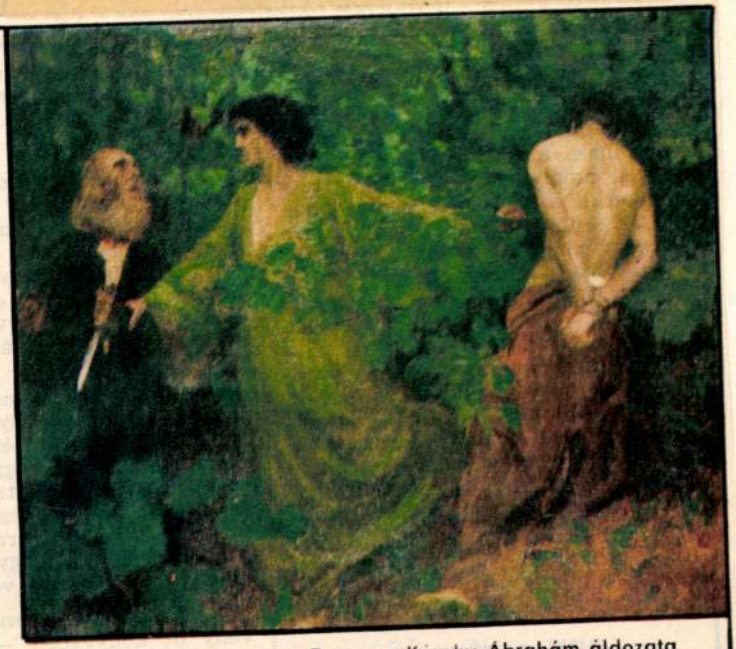

Ferenczy Károly: Ábrahám áldozata

Élet és Irodalom

1985. IV. 5.

Ferenczy Károly

— **Ferenczy Károly** születésének 125. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek szombaton, a Mező Imre úti temetőben levő sírjánál. A századelő magyar festészete kiemelkedő alakjának emléke előtt tisztelegve helyezték el a kegyelet virágait a Művelődési Minisztérium, a Magyar Nemzeti Galéria, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, Szentendre város és a Ferenczy Múzeum képviselői.

Magyar Nemzet 1987. 11. 9.

Ferenczy Károly

„Pályája a legszebbek egyike, mit magyar művész leírt" — állapította meg róla Genthon István. „Az ő érdeme, hogy Nagybányán új stílus jött létre, amely aztán átformálta a magyar festészet karakterét" — mondta rola Németh Lajos. A szóban forgó művész Ferenczy Károly, (születésének 125. évfordulóját holnap ünnepeljük, és az idén hetven éve, hogy meghalt). Mostanában lesz egyébként száz éve, hogy — mint a magyaróvári gazdasági akadémia végzett növendéke — mégis úgy határozott, hogy festő akar lenni. Párizsba utazott, beiratkozott a Julian Akadémiára. Nyári szünetekben Szentendrén dolgozott, utóbb le is telepedett a városban, de aztán megint felkerekedett, s Münchenben keresett témát-társaságot. Szerencséje volt: Hollósy Simon és köre 1896-ban Münchenből Nagybányára költözött, és Ferenczy Károly a nagybányai iskola nagyhatású mestereként nőhette ki magát. Itt készült talán legismertebb festménye, a Józsefet eladják testvérei, ez a kietlen háttér előtt mozgó figuráktól zsúfolt, izgatott kép; itt a legszebbek egyike, az Esti hangulat, a lovait hazavezető gazdával. Ha a Józsefet eladják test-

Magyar Nemzet

7.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly festőművész születésének 125. évfordulója alkalmából február 7-én, szombaton 11 órakor koszorúzási ünnepséget tartanak a Mező Imre úti temető művészparcellájában.

Magyar Nemzet 1987. II. 7.

Ferenczy Károly

FERENCZY KÁROLY festőművész születésének 125. évfordulója alkalmából szombaton 11 órakor koszorúzási ünnepséget tartanak a Mező Imre úti temető művészparcellájában.

Népszabadság, 1987. II. 3

Ferenczy Károly

— **Ferenczy Károly** születésének 125. évfordulóján, február 7-én, szombaton délelőtt 11 órakor a Mező Imre úti temetőben koszorúzási ünnepséget rendez a Művelődési Minisztérium, a Magyar Nemzeti Galéria, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, a Ferenczy Múzeum és Szentendre városa.

Magyar Nemzet 1987. II. 5.

Ferenczy Károly

Irod

Z Müv. 2.

~~Müvészet~~. 1940. 103, 104

l. (b.l.: F. K.
gyűjt. kiállítása
gróf Almásy-Teleki
Éva müvészeti intéze-
tében, Képekkel.)

2

hagyatékából.

A gorgoneionnal ellátott ægis Athenát árulja el ebben a nyulánk női alakban. Öltözete a dór peplos átalvetővel, amely itt magasan van övezve, és összehajtott köpeny a hátán és jobb vállán. Nem mint a harc istennője van ábrázolva, hanem paizs és valószínűen lándzsa nélkül. A megmaradt bal felsőkar helyzete úgy magyarázódik meg legjobban, ha föltesszük, hogy ezen a karján Athena valamit tartott. A letörött nyak átmenete a mellbe pedig azt mutatja, hogy a fej balra volt fordítva: az istennő tehát minden valószínűség szerint arra a tárgyra tekintett, amelyet bal karján tartott. Mi lehetett ez a tárgy? A berlini királyi múzeumnak egy Athena-szobra az istennőt bal karján kis neveltjével, Erichthoniosszal mutatja. Ennek a szobornak egy változata a Louvreban van; itt

leken és pasztelleken kivül tekintélyes számban találtunk tuss-kréta-ceruza és tollrajzokat, a kilencvenhat résztvevő közt pedig a magyar grafikai művészet ismert nevű és jeles kvalitású művelőit fedeztük fel. A kiállítás komoly szinvonalát mindenekelőtt Nagy Sándor vízfestményei reprezentálták, Glatz Oszkár delikát finomságú pasztellrajzai, a fiatal Beron Gyula egész kollekcióit kitevő lapjai, Körösfői-Kriesch Aladár, Dobai-Székely Ador vízfestményei. Nádler Róbert, az akvarell nyelvén távoli vidékek festői pontjairól adott lejegyzéseket s megemlítjük még Bardócz Árpád, Baransky E. László, Barta Ernő, Rauscher Juliska, Senyei József, Wágner Géza, Pogány Villy, Szlányi Lajos, B. Undi Mariska, Boem Ritta vízfestményeit és pasztelljeit.

*

A Ferenczy-család kiállítása november 22-én nyilt meg az Ernst-múzeumban, amely Ferenczy Károly nemes márkáju képei mellett, Ferenczy Valér, Béni és Noémi műveit mutatta be. E krónika csak hűen alkalmazkodik a valósághoz, amikor azt mondja róla, hogy esemény-számba ment, a legjobb ízlésű közönség találkozott falai közt, ahol bőségesen nyilt

RUDNAY GYULA MENEKÜLŐ ASSZONY

alkalom tanulmányozni a művészmunkában való elmerülés termékeny perceit.

Ritka jelenség más, nagyobb és szerencsésebb kulturális multú nemzetek képzőművészetében az, ami a Ferenczy-család: az apa mellett, aki modern pikturánk kialakításában immár vitathatlanul történeti jelentőségű, a három fiatal sarj, akikben egyenest folytatódik az apai rátermettség. Valami kivételes öröklődés van itt jelen, sehol egy pillanatra sem mutatkozik a művészi Herbertizmus árnyéka: az apa csak az a forrás, amelyből három különböző irányban, friss erek törnek elő. Az a látvány, amit a Ferenczy-család nyújt, nemcsak a művészet kultuszára vall, amely itt magától értetődően van otthon, hanem a művészi aktivitás, az alkotó erő bőségére és elevenségére, ami egyformán hivatottan, de természetében különbözően nyilvánul Ferenczy Valér rézkarcaiban, Ferenczy Béni szobraiban és Ferenczy Noémi szövött munkáiban. E fiatal Ferenczyek az apa

Művészet 1917 fordít

eredményeiből csak tanulnak, művészetének állandó közelségéből csupán inspirálódtak, de nem belőle élnek. A név csak rájuk maradt dekorum, amelyet joggal viselhetnek büszkén, de szárnyra nem ez segíti őket.

Ferenczy Károly számra nézve nem nagy, de minden ízében jellemző gyűjteményt állított ki, egyéni művészetének válogatott darabjait. Régibb és újabb munkák voltak köztük, tanulmány, befejezett festmény, leginkább arckép, aztán akt, tájkép. A közönség nem tudta, de a mesterük már nagyon beteg volt s Ferenczy Károly, az ember ma már az emlékezésé, az épen az utóbbi időben új festői célok felé törekvő művész a múlté. E folyóiratban, más lapon nekrológot talál életéről és munkásságáról az olvasó, ami fölment attól, hogy az Ernst-muzeumban kiállított munkái alapján, ha csak helyünkhöz képest is, foglalkozunk művészetével.

A fiatal Ferenczyek közül Ferenczy Valért a komoly művészet iránt érdeklődő közönség már ismeri. Szubtilis festői természetét, a színek és tónusok finom latolgatására épült stilusát, az Ernst-muzeumban egész sor akvarellen és olajfestményen szemlélhettük, amelyek mind

a természetből merített optikai hatásokat közöltek. Ezenkívül azonban képességének másik oldaláról is bemutatkozott: grafikai lapokkal, rézkarcokkal, amelyekből most állított ki nagyobb kollekciót először. Egyszer a fantasztikum világából valók ezek a rézkarcok, csupán természeti megfigyeléseket mondanak el, de mindig a forma keresésben merülve el, annak érdekességeit, árnyalatait igyekeznek kifejezni. Ferenczy Valér ezen a terrénumon sok várakozást kelt, a benyomásunk az, mintha a grafikai szerszám jobban kezeügyébe esne, mintha itt elementárisabban fejeződne ki művészi képessége, mint festményein. Ferenczy Béni szobrász. Az Ernst-muzeumban, most ismerhettük meg első alkalommal közelebbről. Mindarról, amit kiállított, szigoru disciplinákon nevelt tudás volt leolvasható, stilus-érzék, amely fában, bronzban, terrakottában egyaránt az anyag ősi törvényéből indul ki, számol lehetőségeivel és határaival, a komponálási módja nem festői, nem akad meg esetleges részleteken, nagy összefüggéseket, formai egységeket igyekszik hangsulyozni. Ha útja, fejlődése így folytatódik tovább, mint amilyen frappáns volt bemutatkozása: a magyar szobrászat jövőjének Ferenczy Béni erős, számottevő embere lesz. Ferenczy Noémi gobelinjei ugyanígy meglepetést keltő darabjai voltak a kiállításnak. Gobelinjei valóságos dicshimnuszai a munkában elmerülő lélek örömeinek, a fonal matériájával színes leányálmokat realizáltak, dekorativ megjelenés, ornamentális előadás tekintetében teljesen egyéni termékei egy gazdag képzeletnek.

Ferenczy Karolyn

l.

Mův. Krónika

1904. 9. n. 15 l.

0

jobban ajánlatjuk, mert melyebb bepillantást enged a nyelv szerkezetébe. Ez nyelvünknek mintegy csontrendszerét adja, amelynek ismerete nélkül bajos egy lépést is tennünk az anyanyelvünk, meg esetleg idegen nyelveknek is a tüzetes megismerése felé. A nyelvszerkezet különben nagyjából azonos a világ minden nyelvénél: a magyar nyelv szótanilag éppen úgy főnévből, melléknévből, igéből, névmásból stb. tevődik össze, akár a német, angol, francia avagy cseremisz; mondattanilag pedig minden nyelv mondatának egyformán megvan a maga alanya, állítmánya, ilyen vagy amolyan kiegészítője. A nyelvszerkezet ismeretének a hiányossága az oka rendszerint annak, hogyha a nyomdász nemigen boldogul az idegen nyelvek tanulásával.

Nemrégiben elhúnyt kitűnő írónk, Kosztolányi Dezső sokat foglalkozott a nyelvtanulás módszereinek a kérdéseivel. Sok tekintetben egyetértünk véle, s ezért most kiragadunk néhány mondatot az írásaiból:

Semmi különösebb tehetség nem szükséges ahhoz, hogy valaki angolul vagy spanyolul egy év alatt tökéletesen megtanuljon. Ha a helyes módszer kellő kitartással párosul, még szorgalom sem szükséges a nyelvtanuláshoz, mert a tanulót egyre fokozódó érdeklődése és lelkesedése ennél is jobban ösztönzi.

nem fordul elő a kön
lehet erőltetni; a kép
öntudatlanul kell társu
már említettük, regg
olvassuk az előző nap
az ujságot és elejétől v
kat olvassuk el újra fig
kiírt szó vagy kifejezé
erőltető és unalmas „sz
előnyre teszünk szert, h
kára emlékezni fogun
tanultuk meg azokat.
kell olvasnunk!

A betűszed

A betűszedő munkáj
ban nem fizikai, hanem
megosztás elve itt csak
racionalizáló rendszere
enyészően csekély mé
Mert az állandó hajsza
nalizáció. Közönséges
csak olyan iparoknál le

RÓNA JÓZSEF

GÉPÉSZMÉRNÖK GRAFIKAI GÉPMŰHELYE

BUDAPEST VI, DÉVAI UCCA 21. SZÁM

TELEFÓNSZÁM: 292-689

Ferenczy Károly

Utód

Petrovics Elek – Ferenczy Károly halálának tizedik évfordulóján.

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 162. l.

jelentősége és a veszteség súlya. Akadtak, akik alig írtak róla többet, mint ami jóformán minden középszerűségnek ki szokott járni az elismerésből. Sőt a gyász hangjaiba itt-ott bírálat is vegyült, amelynek a legnagyobbakkal szemben is megvannak a jogai, de amely nálunk az élőkkel szemben is csak ritkán hallatja szavát, s éppen ezért meglepően hatott a ravatal felett, a búcsúzás szomorúan ünnepélyes óráiban. Szinte úgy látszott, hogy csak a legközelebb állók, a benső barátok és pályatársak érzik át azt, hogy mit jelent Ferenczy Károly halála. Azóta tíz év múlt el. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy ami Ferenczy művészetének megbecsülését illeti, ez az idő nem telt el hiában. Az 1922-iki emlékkiállítás a kedvezőtlen külső körülmények, a tél hidege és sötétsége ellenére is sokkal járult hozzá ahhoz, hogy nyilvánvalóvá legyen Ferenczy művészetének súlya. Életében főként úgy tekintették őt, mint egyik vezető alakját a nagybányai kolóniának, aki társaival együtt megindítója és részese volt annak az emlékezetes küzdelemnek, mely a 90-es években megvívta festészetünkben a modern természethűség harcát és kiküzdötte diadalát. Ezen szerepe mellett önmagában is nagysúlyú művészetének képe elmosódott kissé az emberek tudatában. Az emlékkiállítás, amely feltárta egyéni fejlődését és eredményeit, élesebb és önállóbb profilt adott művészi személyiségének és megmutatta egész gazdagságát az örökségnek, melyet művészetében reánk hagyott. A hódító erő, mely a tiszta művészetben rejlik, diadalmasan áradt szét ebből a kiállításból, megerősítette a hívek bizalmát, leszerelte a jóhiszemű kételkedőket, s ami fanyar és izetlen hang itt-ott elhangzott, az szinte elveszett az általános lelkesedésben. A kiállítás alkalmat adott Ferenczy életének és működésének némi irodalmi méltatására is; az akkori kezdést folytatta azután Ferenczy hű barátja és pályatársa, Réti István, Nagybányával kapcsolatos szép és finom írásaiban. Talán szabad itt utalni a Szépművészeti Múzeum munkájára is, amely újonnan rendezett modern képtárában méltó képet igyekezett adni Ferenczy működéséről. Mindez valami, de vajjon elegendő-e? Azt hisszük, még sok kötelesség van hátra. Csak egyre mutatunk most rá, arra, amely a legsürgősebb s amelynek elvégzése

és még

RNŐ: ÉVA
ir szobrászati díjának nyertese

Réti István

A HARMINC ÉVES NAGYBÁNYA

I. Magyar Művészet 1926. 6. szám

A nagybányai művésztelep ez idén töltötte be, május elején, fennállásának harmincadik esztendejét. A harminc év, általános szokás szerint, nem jubileumi szám, és mégis most: e dátumnál álljunk meg egy percre. Arcunkat tenyerünkbe temetve, behúnyt szemmel a jelenre, emlékezzünk meg boldog időkről, a művészi Nagybánya születéséről és a három évtizedről, amit élt, cselekedett és hatott.

I.

A magyar művészet fejlődésében az utolsó harminc év a legjelentősebb jelenségek ideje. Termésben és biztató tanulságban gazdag idő. Ennek előtte csak egyes géniuszok, magányos csillagai a magyar égboltnak, hirdették fényükkel fajunk ígéretét a világnak, de magyar művészetről, mint szellemi életünk szerves fejlődményéről nem lehetett szó. Aminthogy: a fa nem erdő és az oázis egynéhány pálmája, bármi üdítő oltalom is a tikkadt vándornak, nem okoz a sivatagban éghajlati változást. Csak a nagybányai művészek föllépése és demonstrációja óta van ez másképpen. Ők nyitották meg a korszakot, amelyben a magyar művészet közvetlen és állandó és tudatos érintkezésbe került Európa művészeti jelenével, ennek törekvéseivel, életnyilvánulásaival. Művészetünk azóta nem elkésett gyalogosa kitaposott útnak. Azóta került a fejlődés homlokvonalába, ahol a többi nemzetek művészetével egy sorban halad. Munkában, érdemben a legjobbaknak társa.

Nem történt belső okok nélkül és nem történt egyszerre ez. Művészetünknek, műveltségünknek, közönségünknek érniök kellett hozzá. Művészeink letették a vizsgát, köztük elsőkül a nagybányaiak és azután a többi. Utánuk és körülöttük cikázott az újságíró-esztétikusok pillangó-serege, könnyű portyázással meg is előzte néha és új és újabb jelszavak ingoványába is csábította némelyüket. A közönség is haladt — lassú, elmaradó uszályként, messze hátul, egyre szélesedően, mint hajó orra után a hullámbarázda. Minden művelődésnek képe ez. A nagybányai hajó orra hasított harminc év előtt az élen s a hullámok szétterülő kévében fodroznak utána még ma is, hangos locsogással verődve vissza messzemaradott partokon.

II.

Közismert szólam itthon, dícséret, bók, hallani úton-útfelen: Nagybánya a magyar Barbizon. Ez igaz is, nem is. Szép vidék és a természetimádó fiatal művészek baráti csoportja: ez a hasonlóság a kettő között. De közelebbről szemügyrevéve a tényeket, a különbség egyre több.

Hogy a nagybányai festészet és a barbizoni nem azonos állomásai az általános fejlődésnek, hogy a két művészcsoport képei stílusban, ízlésben, egész külső megjelenésükben nem is hasonlítanak egymáshoz — ezt a legfőbb, legnyilvánosabb különbséget nem szükséges itt bővebben kiemelnünk. Igen jól tudjuk, hogy Barbizonnal a magyar festészet Paál és Munkácsy révén tart rokonságot. Egy egészen más nemzedék, közöttük negyven-ötven év.

Tökéletlen a párhuzam abban a relációban is, amelyben a két művészcsoport országuk előző művészeti kultúrájához állott. Mert az, hogy Barbizon közel van Párishoz, Nagybánya meg Budapesttől húszszor annyira, nem csupán földrajzi viszonylatban jelent különbséget. A távolság lelkiekben is analóg. Ez a fizikai távolság a nagybányaiaknak segít megőrizni önállóságukat, szellemük érintetlenségét, üdeségét a főváros lelki légkörével, etikájával, előítéleteivel szemben, amiktől egészségesen idegenek.

Barbizon művészeinek iskolája Páris. Rajzolni, festeni ottan tanultak s van köztük olyan is, aki megjárta Rómát, ami a francia tradíciók legmagasabb akadémiáját jelenti. A nagybányaiak idegenből, München és Páris iskoláiból hozzák kezdeti tudásukat s ottan érzik meg, az első fiatalság ösztönével, hogy mi olvad, forr az élő művészet

Ferenczy Karoly

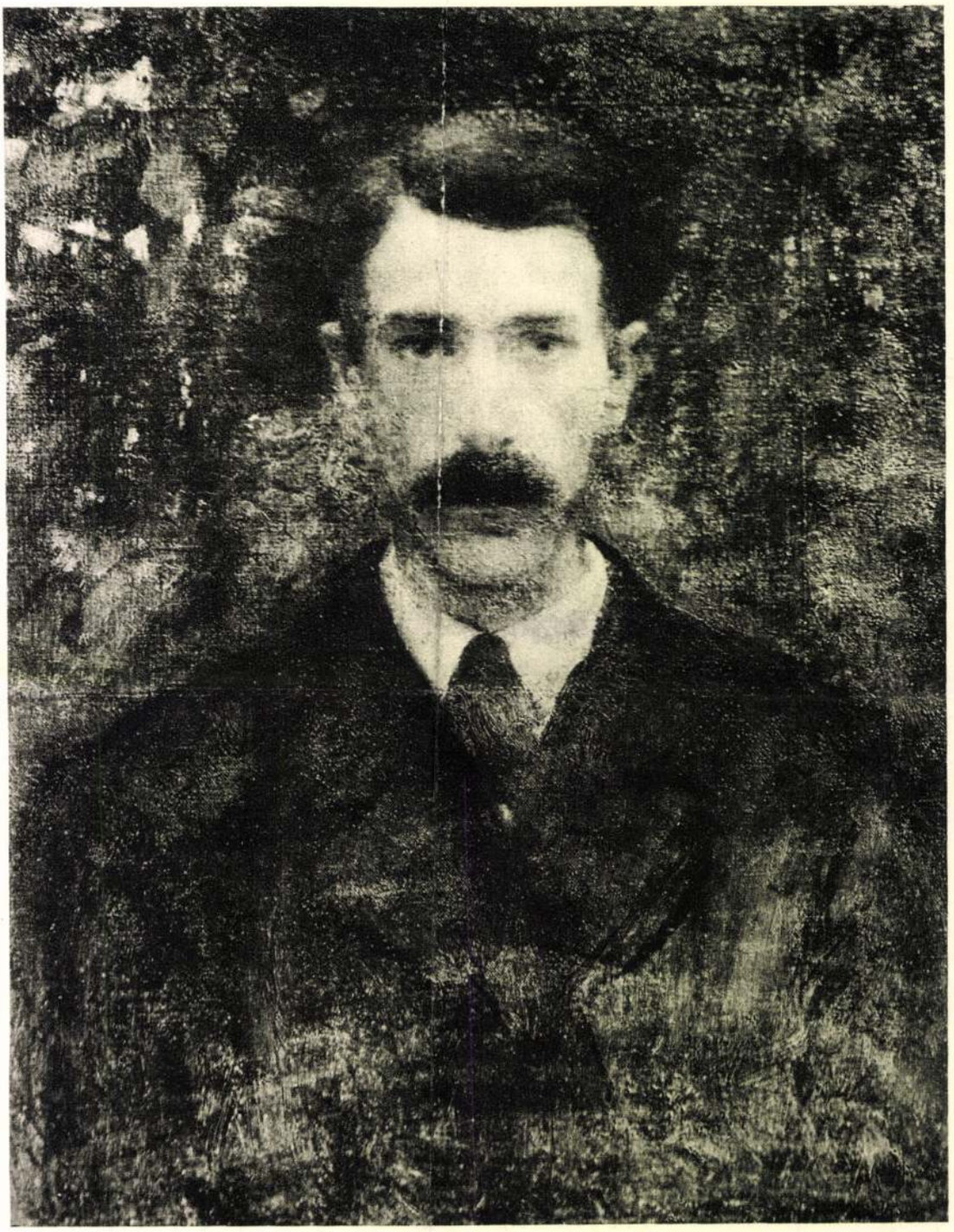

FERENCZY KÁROLY: ÖNARCKÉP. 1893
Ernst-Múzeum

LAPSZEMLE

HELYREIGAZÍTÁS. Mult havi Lapszemlénkben szemelvényt közöltünk a „Képes Világ" október 10-iki számából. Erre vonatkozólag *Ék Sándor* festőművész a következő megjegyzést teszi:

„*A Képes Világ nyilván valami tévedés következtében tulajdonította nekem a szóbanforgó nyilatkozatot, mivel az általam vezetett képzőművészeti iskola növendékei közül senki sem iratkozott be a főiskolára, még kevésbbé kérte egy növendékünk felvételét a párisi akadémiára.*"

VÁLASZ (október—november). *Márkus Anna : Nagy István* c. cikke nagyobb részében a kritikus feladatairól szól. A kritikus feladatát abban látja, hogy „neki kell a nézők számára szemléltető elemzést nyújtani . . . A közönséget meg kell tanítani képet nézni. Nem esztétikai elemzéssel kell kezdeni . . . a művészt nem szabad korából kiemelve, egyedülálló jelenségként vizsgálni, „mert így hamis lesz a kép, az összefüggések jelentősége elvész". . . . .meg kell pontosan vizsgálni, mi a művész mondanivalója, hogyan került kifejezésre, a képek tartalma, jelentése hol függ össze a témával". A továbbiakban Nagy István művészetéről szólva kiemeli, hogy általa nem az intellektuel szól a parasztokról, hanem valaki, akinek életformája egyezik az övékével.

FLACARA (Bucuresti, október 24.). „*A fiatal festőknek még van mit tanulniok*" címen ír kritikát *Irina Desliu* a Bucurestiben megnyitott „Képek a fiatalság életéből és munkájáról" c. kiállításról. „A lendületet és őszinteséget, amellyel a fiatalság az új témák felé közeledik, nagy hiányosságok fékezik: a technika, az anatómia, a perspektíva, a világítás és más elemi ismeretek hiányai. Nem lehet festeni, szobrászkodni reálisan, ha nincs meg a mesterségbeli tudás, amely képessé tesz a valóság helyes kifejezésére" Virágot, tájat, házakat festeni egészen más; ennél a nem-tudást könnyebben el lehet rejteni. De az *embert* mozgásban, társai mellett, fizikai és szellemi erőfeszítésben, elmélyedve az adott probléma felett, nehezebb a képzőművészetben ábrázolni. Itt a hiba elrejtése nem segít, sőt minden hiba világossá, azonnal felismerhetővé válik . . .

Fiatal művészeink, akik elhatározták, hogy harcolni fognak népünk haladásáért, helytelen irányba tévednek, ha a festészet technikáját, a stúdiumokat nem tartják fontosnak. Technikai ismeretek szükségesek az új élet ismerete és fontossága mellett. A fiatal festőgárda részt vesz ebben az életben, ismeri és szereti, de még sok tanulnivalója van. (Horváth Etel fordítása).

LE COURRIER GRAPHIQUE (37. sz., október). *Géo-Charles* hosszabb tanulmányt közöl a *magyar művészetről* (L'art hongrois et la peinture moderne). Külön fejezet szól Rippl Rónairól és külön Csontváryról: „Egy magyar Rousseau" címmel. Reprodukciókban bemutatja Farkas István, Derkovits, Molnár C. Pál, Borsos József, Rippl Rónai, Pór Bertalan, Györgyi Alajos, Lahner Emil (Párisban élő magyar festő) egy-egy művét.

WIENER KURIER (december 3.). *S. W. a bécsi magyar kiállításról* hoz ismertetést „Maler von jenseits der Leitha" címmel. Érdekesnek mondja a kiállítást, de mint írja „nem szabad művészi kinyilatkoztatást várni". Finom érzékenység jellemzi a műveket, sajátságos intenzív kifejezőképesség ismerhető fel bennük. A szocialista realizmus még nem észlelhető az író szerint, expresszionista hajlamok vezetnek a modern részben. Ennek karakterisztikus példáját látja Derkovits önarcképében. A mult anyagából — amelyet érdekesebbnek mond — kiemeli Munkácsy három képét; ezekben merész impresszionistának mutatkozik, amilyennek eddig nem ismerték. Fényes Adolf „Anya és gyermeke" képében az író bizonyos monumentalitást észlel. Ferenczy Károlyt és Bernáth Aurélt említi, akik fényt és színt mesterien kezelnek. Rippl Rónai franciás magyarságában osztozik Szinyei Mersével, bár utóbbinak klasszikus plein-air festészetében erős a különbség. Kernstok Trübnerre emlékezteti az írót s megemlíti Aba Novák sziciliai városképét. Kevesli a 19. sz. első felének bemutatását, itt Borsosra utal (Lányok bál után), jellemzőnek találja, hogy mint fényképész halt meg.

FIATAL MAGYARORSZÁG (december 7.). *Dr. M.* tartalmas tanulmányt írt „*Daumier, a gúny mestere*" címmel, és közli a művész két rajzát is. A december 16. számban nagyobb részleteket közölnek *Vargha Balázs* „*Új magyar szobrászat*"címen megjelent könyvéből, az Izsó Miklósról, Beck Ö. Fülöpről és Vedres Márkról szóló ismertetéseket. Ugyanebben a számban *Vida Mária* művészeti ösztöndíjas „Kóstoló Grúziából" címen Szovjetúnióbeli élményeiről ír.

MAGYAR NEMZET (december 9.). *V. Zs.* cikkében *a vidéki múzeumokról* megszólaltatja Dobrovits Aladárt, a Nemzeti Múzeum elnöki tanácsosát, aki elmondja, milyen is volt a multban a vidéki múzeumok helyzete s mik a tervek a jövőre nézve: „. . .az összes vidéki múzeumokat államositani fogják . . . Tervbevettük vándorkiállítások rendezését, a múzeumok anyagának felfrissítését, aktuális tárlatok rendezését, de mindenekelőtt a helyi kultúrával való fokozott foglalkozást . . . ahol csak ásatni kezdtek a régészek . . . mindenütt értékes leletekre bukkantak . . . XIII., XIV. századbeli sírokból a magyar vidék középkori anyagi kultúrájának teljes képe jutott felszínre". Az államosítás valószínűleg még 1949-ben megtörténik.

ARTS (Páris, december 10.). A párisi magyar követségen látható Csontváry-képekről nagy elismeréssel ir Jean Bouret. Közli a festő életrajzát, beszámol utazásairól és méltatja, mint egy „dunai Rousseau"-t. A cikket Csontváry önarcképének reprodukciója kíséri.

POLITIKA (december 11.). *Rózsa Miklós „Művészpantheonjában"* a *Zichy Mihályról* szóló tanulmány került sorra. „. . . Zichy elsősorban nem a festészeti hatások keresője, de különösen és kiválólag a gondolat és eszme mélyenjáró bölcselkedője volt . . . (Műveinek) legnagyobb része égető politikai, vallási és társadalmi kérdéseket bolygat; . . . nemritkán az aktuális élet uralkodó eszméivel való küzdelme valósággal vászonra festett bölcselkedéseket teremt . . ." A cikk a továbbiakban Zichy életrajzi adataival foglalkozik.

SZABAD NÉP (december 12.). *Lukács György cikke: „A ‚nyugatos' ideológia ellen".* Fontos megállapítása, hogy a *nyugati orientáció egészében és nagyjában ma egyet jelent a konok reakcióval.* A 19-es forradalom után a nyugatosság bizonyos mértékig ellenzékiséget jelentett a Horthy-rendszer ellen, de ugyanakkor jelentette a legreakciósabb ideológiák befogadását is. „A monopolkapitalizmus nevelési módjai különbözőek, tartalmuk azonban egy és ugyanaz: elidegeníteni az embert attól a társadalmi környezettől amelyben él, amelyben támaszt nyerve cselekedni tudna és cselekvésével át tudná formálni a társadalmat és vele önmagát . . . a rothadó kapitalizmus tudatában van annak, hogy uralmának vége, ha a dolgozó emberek, a tömegek öntudatra ébrednek . . . Ezért foglalkoznak ennek a társadalomnak ideológiagyárosai iparszerűen azzal, hogy *rabszolgatudatot neveljenek bele a tömegekbe, a tömegeket alkotó egyes emberekbe.*

„Meg kell a tömegekkel is, a vezető értelmiséggel is értetni . . . hogy *minden misztikizmus és csodavárás,* hogy minden azt megalapozó *irracionalizmus, pesszimizmus, perspektivátlanság nem más, mint valamely változata a rabszolga tudatnak,* a monopolkapitalizmus teremtette *elnyomásba való belenyugvásnak* — sőt ez iga kivánásának . . . Ezt az összefüggést, „nyugatosság" és rabszolgaság társadalmi és ideológiai összefüggését kell a marxistáknak felderiteni, meggyőzően kimutatni — mind ideológiailag, mind esztétikailag — a ponyvától egészen az úgynevezett „avangárdista" művészetig."

NÉPSZAVA (december 12.) *Szántó Miklós* fontos cikke: „*Kultúrpolitikai feladatok*". A munkásosztály meghódítja a kultúrális területeket is, de most már tervszerűvé kell tenni az előnyomulást, meg kell szabni irányát és ütemét. Az egyes kultúrterületekkel foglalkozva, az ott elért eredményeket ismerteti; figyelmeztet az ellenforradalmi kultúrmaradványokra, amelyeket a klerikális reakció táplál. Szól a giccs ellen, a tartalomnélküli, romboló hatásvadászat ellen, amely kispolgári ideológiával fertőzi meg dolgozóink tudatát. Felszólítja a kultúrcsoportokat, hogy fűzzék *szorosabbra a kapcsolatot a haladószellemű hivatásos művészekkel.*

ÚJ VILÁG (december 17.). Aláírás nélküli cikk: „*Tretyakov, a nagy műbarát*". Tretyakov alapította a világ legnagyobb művészeti intézményeinek egyikét: a Tretyakov-képtárat. Ez a nagy műgyüjtő elsősorban az orosz nemzeti festőiskola iránt érdeklődött. Azoknak a fiatal orosz realistáknak műveivel alapította meg gyüjteményét, akik művészetük céljául a nép szolgálatának nemes feladatát tűzték ki. Halálakor (1898-ban) 1628 kép és 593 rajz volt a képtárban, a forradalom után a képtár hatalmasan gazdagodott, ma harmincezer festmény, grafika és szobor látható benne.

POLITIKA (december 18.). *Rózsa Miklós Művészpantheonja: Lotz Károly,* 1833—1904. „. . . Lotznak művészi ihletet igen, de magyar érzést nem inspirált a Magyar Alföld; megismerte és megszerette ugyan a magyar népéletet, de a német földön — bár magyar anyától — született művésznek . . . azok a látomások, amelyeket itt kapott, csak akadémiai tudásának témáivá lettek, ám nem váltak lelkében izzó víziókká. Mégis ragaszkodott a magyarsághoz, a becsületes ember komoly szeretetével . . . Hogy ma . . . szivünket (munkái) átmelegíteni már nem képesek, annak okát nem az ő művészete fogyatékosságában, de kora művészetének skolasztikus hitvallásában kell keresni, amely nem látta meg a kiáltó hazugságot, a színészies pózok romanticizmusában . . .

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 123-068, 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 MAJ 20

102

Levél a festményen

A kaposvári Rippl-Rónai múzeum képtárának anyagából *Huszadik századi magyar mesterek* címmel kiállítást rendezett. Több mint félszáz, javarészt kevéssé ismert mű került a nyilvánosság elé, köztük *Márffy* egyik önarcképe, *Martyin Ferenc* Figyelő madár, *Paizs Goebel Jenő* Halászok című képe, *Czóbel* egyik korai műve, s Rippl-Rónai Ödön gyűjteményének több darabja.

A kiállítás rendezése során *Kovács József*, a múzeum restaurátora egy *Ferenczy-levelet* talált az egyik festményen, a címzett Rippl-Rónai József, *„Édes Józsi* — olvasható a levélben —, *légy szíves küldesd fel azt a gesztenyefavázlatot, amely birtokodban van, a Nemzeti Szalonba! Válaszolj, kérlek, hogy tudjam, megkaptad-e ezt a levelet. Ölel barátod: Ferenczy Károly.*" Rippl-Rónai hamar intézkedett, erről vall feljegyzése.

T

Számtalan jel
hogy jól me
a tartós fogyasz
növekvő kelendős
kor már felparcel
tében szétkapko
népszerűsége, az
építkezések szám
kedése és így
azonban egy fur
ték is. Ez pedig a bűnözési statisztika.

Kimutatták, hogy az utóbbi években *kevesebb* gazdasági bűntett — *nagyobb összegű kárt okozott.*

Kabarétréfa-témává nőtte ki magát az ellenőrzés lazasága. Már-már hagyományos jelenségnek fogjuk fel, hogy nemrég elítélt főépítésvezető-helyettese „ügyeskedett" összsze magának.

A nagykátai telefongyár barkács szarkájának saját háza, kocsija volt, mégsem tudott ellenállni semmiféle kísértésnek; ami a kezeügyébe került, elemelte, a rendőrség az ügy leleplezése

tően. Kétségtelenül semmiféle támpont sincs arra, hogy a szobrot IV. Károly császár készíttette volna a Prágába hívott testvérpárral, vagy hogy Nagy Lajos ajándékozta volna IV. Károlynak. Csak annyi bizonyos, hogy 1541-ben Prágában állott. Újabban Ernyey József készülő tanulmányáról jelent meg híradás, mely szerint a szobor eredetileg a pozsonyszentgyörgyi templom főoltára számára készült volna. Balogh e feltevést (melyet Ernyey még ki sem fejtett) eleve elveti. „Vidéki templomot" emleget s arra hivatkozik, hogy külföldön e korban ilyféle monumentális oltárszerkezetre nincs példa. Elfelejti, hogy a templom urai, a Szentgyörgyi és Bazini grófok az ország egyik leghatalmasabb főúri családjának voltak tagjai, azt is, hogy a főoltáron ma is Szent György XVI. század eleji lovasszobra áll, tehát a lovag tisztelete e templomban nem mai eredetű s végül azt is, hogy a prágai szobor felépítése — mindenfelől domborúan hajló hátsónézetével — kétségtelenné teszi, hogy nem állott szabadon, hanem fülkében. Egyébként Ernyey érveinek ismerete híján nem lett volna szabad már előzetesen vétót mondania.

A kérdés megoldásához alábbi megfigyelésünk talán egy kis lépéssel közelebb visz: Prágában, a szobortól alig száz méternyire áll a Szent György tiszteletére épült templom, melynek a XVI. század első évtizedeiben készült, kőből faragott oldaltimpanonján a szentnek a sárkánnyal való viaskodása látható. Ez a dombormű tudatos régieskedésével Márton és György mesterek bronzszobrának félreismerhetetlen hatásáról árulkodik, ami egyúttal azt jelenti, hogy szobrunk már 1510 körül a cseh fővárosban állott.

A testvérpár munkássága nem bővült e tanulmány nyomán. Kétségtelen, hogy a győri herma szoros kapcsolatban van művészetükkel, amit már előtte többen hangsúlyoztak. Nagyváradon azonban nemcsak lovas, hanem gyalogos Szent László is állott, tehát a herma nem feltétlenül a lovasszobor fejének másolata. Nem meggyőző a Nagyváradról előkerült kőszobor-töredéknek a gyalogos Szent László másolataként való ismertetése. E meglehetősen durva mű 1400 körül készült, midőn a gyalogosszobrok még javában állottak. Miért másolták volna le azokat, vagy azok egyikét? Ilyenféle szokásról a középkorban nem tudni. Szerző viszont helyesen utasítja el azt a lomtárba való hipotézist, hogy az aacheni címereknek közük lenne a szobrászpárhoz, de téved, mikor azokat erdélyi szász munkáknak könyveli el. Hibás német feliratuk egyszerű udvariasság, csak annyit mutat, hogy német területre készültek. Nagy Lajos udvari műhelyéből valók, s a műhely további darabjai Magyarországon, Prágában, Aachenben stb. ismeretesek. (Ugyanitt szerző a barii „magyar címeres ereklyetartóról", régebbi felfedezéséről is megemlékezik. Ezen az ereklyetartón címer nincs: a torony pólyás díszítése a XIV. századi, még szigorú heraldikai stílus idején elképzelhetetlen, mint címer. A Nagy Lajos alkalmazta címerek a máriacelli és aacheni emlékekről egészen másképp, t. i. valóban címer-alakban ismeretesek.) Végül nem fogadhatjuk el Nagybánya város pecsétnyomóját Márton és György mesterek művének: a tésztából gyúrt, erőtlen alakocskáknak semmi közük sincs a prágai szobor stílusához. Újbánya város pecsétnyomója, melyet a szerző mintegy ellentétképpen, franciás munkaként említ, közelebb áll e stílushoz, jellege középeurópai: az osztrák-magyar-cseh korstílus tipikus példája, de ennek sincs lényegbevágó kapcsolata a szobrászpárral.

Márton és György mesterek *hatása* viszont Balogh Jolán kutatásai nyomán szép emlékkel bővült: a prágai Szent Vencel szoborral, melynek ideiktatása valóban meggyőző. Kár, hogy szerző nem indult el e nyomon s nem kutatta át a szomszédos emlékek egyik legjelentősebbikét, a bécsi Szent István dómot, melynek plasztikai díszét az Österreichische Kunsttopographie egyik újabb kötete könnyen tanulmányozhatóvá tette. Érthetetlen, hogy „bábszerű alakokat" lát a Saul bukását ábrázoló timpanon-domborművön (mely a dómnak egyébként nem Singer-, hanem Fürstentorját díszíti) s a figurákat a prágai szobor „tökéletes ellentétei"-nek nevezi. A szobrászpár hatásának eddig első láncszeme volt e mű s függését a prágai szobortól bajos fel nem ismerni.

Nem konvencionalizmus diktálja, hogy az utolsó bekezdésben a szerző érdemeire is rámutassunk. Ilyen az említett olasz analogiákon kívül az eddigi irodalom — beleértve az újabb cseh publikációkat is — alapos ismerete, a részletek gazdag és pontos rajza, néhány megjegyzése, mely elárulja, hogy a középkori magyar emlékanyag feldolgozatlan fejezeteiben (pl. a falképfestészetben) kiválóan kiismeri magát. Érdemes kutató munkája, mely megköveteli, hogy komolyan foglalkozzanak vele s ne hallgassák el fogyatkozásait. Nyelve kissé túlzsúfolt, oly összetételeket használ (stílusmagyarázat, alakbeállítás, természetközelség) melyek feloldva jobban hangzanának. A függelékül közölt óriási bibliográfiából néhány ismert mű hiányzik (pl. Riedl: Magyarok Rómában, Bp. 1900, 27 és 68—69 l., mely Szamosközy adatainak első említése miatt fontos; Henri Hantich: Prague. Páris, 1905, 32. l.; Mihalik József: Az ötvösség és a zománc, Bp. 1913, 53. l.; Siklóssy László: Műkincseink vándorútja Bécsbe, Bp. 1919, 131—32. l.; Rosenberg: Die Goldschmiede-Merkzeichen, 3. kiad., IV. kötet, Berlin, 1928, 462. d.)

Genthon István

FERENCZY VALÉR: FERENCZY KÁROLY. (Nyugat k. a. é. n. 192. szövegoldal, 24 illusztráció). — Ferenczy Valér szép könyvében nemcsak a hálás fiúi szeretet állít jelentős emléket a zseniális atya nagy tehetségének és feddhetetlen jellemének, hanem a szeretet elfogultságán túl egy *művész* méltatja az idősebb művész kiemelkedő oeuvre-jét.

Az a sajátságos, de kellemes keveredés, amelyben a szerző saját élményei minduntalan hozzákapcsolódnak Ferenczy Károly életéhez, festményeihez és élményeihez, valami egészen különös zamatot ad a könyvnek s szinte a modelltól eltekintve is biztosítja, sőt fokozza az állandó érdeklődést.

Lényegében Ferenczy Valér írása nyomán sem változik meg az a kép, amely Ferenczy Károly emberi és festői egyéniségéről él a köztudatban, — de ezt a képet a könyv sok oldalról bővíti, mélyíti s olyan adalékokkal színesíti, amelyekből a legnagyobb magyar festők egyikének alakja meghitt közelébe kerülhet annak a nemzedéknek is, amely a mestert személyesen már nem ismerhette. Ferenczy Károly köré nem szövődtek legendák, zárkózott és teljesen csak a művészetben feloldódó lénye eleve gátat emelt az anekdótikus jellemzéseknek is. Kortársai közül nagyon kevesen férkőzhettek annyira közelébe, hogy fentartás nélkül nyilatkozhatott volna meg előttük Ferenczy Károly bonyolult lelki élete. Így valóban Ferenczy Valér volt hivatott arra, hogy mélyebb bepillantást engedjen mindnyájunknak abba a művészvilágba, amely romantikus lendülettel hajlott a századvég túlzott esztéticizmusa felé s amely vaskövetkezetességgel építette föl a maga művészi törvényeit.

Ferenczy Valér bizonyára szándékosan nem festett atyja alakja köré átfogó korrajzot. Könyve minden fejezetének kizárólag Ferenczy Károly a központja s mégis sikerült elérnie, hogy apja sokoldalú jellemzésével, szokásainak, kedvteléseinek, aperçu-inek, munkamódjának, témakörének, technikai változatosságának aprólékos felsorakoztatásával e kort, illetőleg annak művészi levegőjét is jobban érzékelteti, mintha céljául a határozott korfestést tűzte volna ki. Adatai természetesen legnagyobbrészt ellenőrizhetetlenek, hisz saját emlékeiből ásta őket elő, de abban a következetességükben, amellyel mindig azonos jellemzési-eredményre érnek, feltétlenül meggyőzően hatnak.

A könyv tagolása nem a folyamatos életrajzi beosztást követi. Fejezetei — Megjelenése, Pályahatárpontok, A művész, A kultúrember, Hagyatéka — világosan jelzik, hogy az író különböző szempontok külön-külön tárgyalásával, mintegy önálló fotografiák egymásra hatásával akar végül mégis összeálló, egységes képet adni. A gazdag anyag valóban egésszé is kerekül: egy kiváló embernek és nagy művésznek szeretettel és művészettel megrajzolt portréjává.

Ferenczy Valér kitűnően ír. Stílusának latolt konzervativizmusa a francia esszék hosszú körmondatainak emlékét idézi, — de egyúttal világosságát is. Könyve így nemcsak hasznos, hanem rendkívül élvezetes olvasmány is, amely művésztől eredő művészeti tanulmányaink ritkasága folytán, külön nyereségként könyvelendő el.

Oltványi-Ártinger Imre

ELEMÉR KŐSZEGHY: BILDNISMALEREI IN DER ZIPS. Katalog der Zipser Porträtausstellung. 38 l. 5 tábla. — Kezmarok-Késmárk.

A lőcsei evangélikus liceum 400 éves jubileuma alkalmából szepességi arcképkiállítást rendezett, melynek anyagát Kőszeghy Elemér, a kiváló kultúrhistorikus és művészettörténész gyüjtötte össze. A kiállítás katalógusa előtt rövid, de jól áttekinthető összefoglalást írt a szepességi arcképfestészet történetéről.

A Károly Róbert megkoronázását ábrázoló szepeshelyi freskón találjuk az első ábrázolásokat, amelyek nem szenteket, hanem meghatározott korbeli személyeket ábrázolnak. Ettől a kivételesen korai példától (1317) eltekintve, csak a XVI. század elején indul meg a fejlődés. Oltárképeken már a XV. század második felében gyakoriak a portrészerű ábrázolások, de biztos kiindulásnak csak Stanzel Theofil 1520-ból származó s a lőcsei Szent Jakab templomban lévő Szent János oltárát tekinthetjük, melyen Henkel János lőcsei plébános az első, hitelesen meghatározott személyről festett arckép. Faragott síremlékeken már a XV. századtól kezdve gyakran találkozunk portrékkal. Ezekhez képest tehát a festészet kissé elmaradt.

A további emlékek nagy részét ugyancsak templomi tárgyakon, epitáfiumokon és halotti zászlókon találjuk, legnagyobbrészt a XVII. században.

Külön csoportot alkotnak azok a halotti ábrázolások, amelyek az elhunytat egész alakban, rendszerint felső nézetben és háromnegyed profilban, ravatalon fekve ábrázolják. Mint jól megfigyelt és jellemzett ábrázolást, Görgey László ravatalképét emeli ki a szerző. Az ilyen ábrázolások szokása főként a főnemesi körökben volt elterjedve és belenyúlik a XIX. századba is.

Az egyházi festészettől és a halotti kultusztól teljesen független portrék a XVII. század elejétől kezdve ismeretesek, amelyek a Csáky, Thurzó, Forgách és más főnemesi családok, valamint a kisnemesség és a városi polgárság tagjairól készültek. A halotti ábrázolások és a tulajdonképpeni portrék között

Magyar Művészet
1935. 6. sz.

(4)

Szepen

1940 o. jan. Graf o. 75

A művész nagy (szerz

Józsefi cladjak testvérei (tanulmány)

Nápolyi emlék (ill. Kiss J.)

Madár dal (tanulmány, 1872) cerune

Pieta, tuss

1941 (kultusz vásárl)

Önarckép I.–II

Szépen Nur

(7)

1918. Uj sierz. (1914-17)

Malogay Dersö arch. (1904)

Kinoses Várár lája (illusztr. kiss J. költ-hez)

1918 wáre. Graf a. 27.

ágota, k.a. - Daphnis és Chloe

Napolyi emlék
Elöhang
A varrólány dala
} ill. ók kiss J. költ-hez

Kertésnek

kr. r.

Birkózók
Vonatfanúlyány
} sieur

Ferenczy Károly

írói
Ferenczy Valér:

Ferenczy Károly
művészetéről.

Napkelet 1929.
szept.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferenczy Károly

Izvorai tanya

Repr.

Rózsa Miklós

Modern magyar
képtár
Bp. 1911.

BUDAPESTI KERÜLETI MU

VIII. KER., KÖZTE

Sürg

T. Cim!

A Magyar Miniszterium 5400/19
tárgyában kibocsájtott 104940/1919. s
minden munkaadó köteles a pénztár ál
december hó 1-én alkalmazásban lé
föltüntetése mellett a fölszólitás kézhezv
bejelenteni.

Minthogy t. Cim az előzőleg meg

(1) Ferenczy Károly 16

Szépm. Muz.

Archaeologia, of
Tájkép
Madárdal
Esti hangulat
Hazatérő favágók
Lovak
Cigányok
Tájkép
Festőnő
Önarckép I-III
Festő és modell
Nyári nap
Patak
Ádám
Izsák feláldozása
Alvó nő
Kincses lázár lánya
Malonyay Dezső
Márciusi est
Kettős arckép I-II
Napos délelőtt
Női arckép
Tanulmány a „Három királyok"-hoz
Három királyok
Fürdőző fiúk (A nyár)
Testvérek
A hegyi beszéd

(folyt. köv. lapon)

- Onagyméltosága 17366/11.1-
nezi, hogy a szobor helyre ál-
renauradalom 1923/24 évi költ-
ttessék, ezzel szemben az idé-
nem teszek észrevételt az el-
összeállitandó részletes költ-
kir. kerenauradalom 1923/24
tenerviselő képessége szem-e-
összeg előirányoztassék".
zellenének megfelelően az i-
ányzatába 100.000 K-t, mint

us hó 7.

Czitó Gyozy
m.kir.jószagigazgató.

(2) Ferenczy károly 17

Szépm. Muz. (folytatás)

Csók István képmása, of
Kallós Ede " "
Férfi képmás "
Kertész fiú "
Tavaszi táj "
Pieta "
Kertészek "
Hidon "
Cigánylány "
Artisták

Jul. 11.

— — — — — — 999

o db.-sól 39.300

ugos elszámolásra

oltq át szept. 5.) 500

78.600

ibolaronban levonandó.... 154+5=159 K.

vatás díja 20 K. kérbesítésért ~~999 K.~~ Marad 999

ándulásokat.

Ferenczy károly

18

Fův. képt

Athléták
Józsefet eladják testvérei
Orfeusz
Ferenczy Ferenc arcképe
Kődobálók
Királyok hódolása
Bükkös
Csendélet két kacsával
Béni arcképe
ifj. Hegedűs Sándor arck.
Fekvő akt
Cigányok
Szinyei Merse Pál arck.
Női akt
Hegedűs Sándor arcképe
Női arckép I-II

Akt-tanulmány
Tengerész } vízf.

Önarckép, szénr.

Akt-tanulmány
Tanulmány a Hegyibeszédhez
Női arckép Goával } rajz

Udwożli

Kantezkynej.

Ferenczy Károly

~~Farkasházy Miklós~~
~~Fáy Sándor~~
László Feiks Alfréd
Ferenczy Károly

MüRKV. II. (1946)

anke. 10 lap

Ferenczy Károly

Alvó akt.
Birkozók
Repr.
Árverési Közlöny
1928 febr (41 sz)

A Magyar Tudományos Akadémia kiadásában

megjelentek:

Kazinczy Ferencz levelezése. Közzéteszi dr. **Váczy János.** I. köt. 1763—1789. Ára 10 kor. II. köt. 1790—1802. Ára 12 kor. III. köt. 1803—1805. Ára 10 kor. IV. kötet. 1806. jan. 1.—1807. apr. 30. Ára 10 kor. V. kötet. 1807. máj. 1.—1808. junius 30. Ára 10 kor. VI. köt. 1808. jul. 1.—1809. szept. 30. Ára 10 kor. VII. kötet. 1809. október 1.—1810. junius 30. Ára 10 kor. VIII. kötet. 1810. julius 1.—1811. junius 30. Ára 10 kor. IX kötet. 1811. julius 1.—1812. junius 30. Ára 10 kor.

Szabó Károly. Régi magyar könyvtár. Az 1531—1711-ig megjelent magyar nyomtatványok könyvészeti kézikönyve. Lex. 8°. XIV és 751 l. 1879. Ára 8 kor.

— Ugyanaz II. kötet: Az 1473-tól 1711-ig megjelent nem-magyar nyelvü hazai nyomtatványok könyvészeti kézikönyve. Lex. 8°. IX és 755 l. 1885. Ára 9 kor.

Szabó Károly és **Hellebrant Árpád. Régi magyar könyvtár.** III. kötet. Első rész. Magyar szerzőktől külföldön 1480-tól 1711-ig megjelent nem-magyar nyelvü nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve. Lex. 8°. VIII és 800 l. 1896. Ára 10 kor. — Második

MDK

Ferebczy Károly
Fekvő akt, festm.

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 9 l.

Ferencry, Charles
festő
a nagybányai Volónia lapja
(ill: Lovaglás
festőnő
Márciusi est)

Farkas, Zoltán: The magyar Barbizon:
Nagybánya
Hungarian Quarterly, 1940 II. 130

Ferencz Károly festő M.D.K.

Bibliai képei. Meghívják a Budapesti képzőművészeti Főiskolára tanárnak.

Borghida István: Krizsán János. Bukarest 1957. 7, 10, 11, 23,

Ferenczy Károly

wód

Lyka Károly. Ferenczy búcsúja. Uj Idők 1918. 41. sz.

E Ph. Kösl. 1919.

Ferenczy Károly

Lyka Károly:
A nagybányaiak
küldetése.
Magyar Művészet
1925. 1. sz. ~~6 és~~
~~[illegible]~~.

PAPINI
KRISZTU

ÁL-TÁRSASÁG

Ferenczy Károly

l.

Rimp 73–83. l.

Rózsa M.: A m. impresszionista festészet. Bp. 1914. 73–83. l

Ferencz Károly

Bölöni Gy.:)

Nagybánya. ~~Irta Bölöni György.~~ Világ, júl. 27.

1911.

~~Akademia, St. Trud. VI. 144, 218, 305, 314.~~

Ferenczy Karóly

wód

Bar Ebtak

333. l.

334 l.

Meppel

T.

A Pesti Hazai E

Ferenczy Károly
festő

„Október" Repr. 1

A mo. gyorsvonat. műv. tört. I. XXV.
Corvina 1970.

Ferenczy Károly

A magyarországi művésztelep egyik alapítója volt

TV

Kompozíció

1971 VI. 18

1) Ferenczy Károly.
festő.

Önarckép. 1893. o. v. 68 × 52 cm.
Budapest MNG. Repr.

Madárdal. 1894. o. v. 105 × 77,5 cm.
Budapest MNG. Repr.

A magyar művészet története II. Kép sz. 685, 686
Corvina 1940

Ferenczy Károly, festő

- Október c. képe a Képzőművészeti Alap harmadik festménybélyeg-sorozatával azonos művész-levelezőlap sorozatban

Képeslapok
Magyar Ifjúság, 1968. III. 22. 21. e.

Ferenczy Károly
festő

A nagybányai műv. telep első nyarán szabadostul Nagybányára költözött.
1902-ben ő is vezeti az iskolát.

A magyarországi műv. tört. I 451-452.
Corvina 1970.

Ferenczy Károly, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet Emlékgyűjteménynek 1960-ban megnyílt bővített kiállításán szereplő művek jegyzéke:

FERENCZY KÁROLY: "Akt", Vászon, olaj. 50x57 cm. Jelzés nélkül. Ltsz: 57.182. 185. old

SARKADINÉ, HÁRS ÉVA: A Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet Emlékgyűjtemény 181. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1961. Pécs, 1962

2.1 Ferenczy Károly
festő.

Esthangulat lovaskal. 1899. o.v. 81x100cm.
Budapest. MNG. Repr.

Testvérek. Hármas arcképp. 1911. o.v.
81x104cm. Budapest MNG. Repr.

A magyarországi mův. tört. II. Kép n. 687, 688.
Corvina 1970

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly siremlékét /készitette Ferenczy Béni/ emliti

Szinyei-Merse Anna: Kerényi Jenő köztéri szobrai. Budapest, 1969.4.sz.

15. 1.

Ferenczy Karól

l.

Szépm. Muz. Evk.

IX. 278. l.

kedvelt helye. A legnagyobb kényelemmel
vendégszobák. Kitünő konyha és italok.

*

Arco. Hotel és Pensio Olivenheim. A szá
csendes helyen fekszik. Minden kényelemmel
Teljes pensió kapható. Mérsékelt árak. Kitün
Figyelmes kiszolgálás.

*

Arco, Szt Pankratius Szanatorium. Gyógyin
és gégebetegek részére. Legmodernebb berer
tünő gyógyeredmények. Idény szeptembertő

*

Baden (Bécs mellett). **K. Sukfüll. Etablisseme
Hotel «Grüner Baum».** A gyógyparkkal szer
hírneves elsőrangú szálloda 250 szobával. N
dancze, fürdők a szallodában.

*

Bad-Gastein. Hotel Garni Elisabethhof. Első
loda a fürdő közepén, szemben a kaszinóv
gasteini fürdők a házban. Tulajdonos: id.
bauer Alajos.

*

Bad Hall. Bellevue villa és kávéház. A
kényelemmel berendezve, a gyógypark köze
nyörüen berendezett szobák. Kitünő konyha
Tulajdonos: Kleibel Miksa.

*

Bad-Hall. Hotel zur Post. A város főterén
átalakítva. Mindenütt villamos világítás. Kitü
Polgári árak. Magyar alkalmazottak. Tulajdon

*

Bad-Reichenhall. Häussler Frigyes czukrászata,
és borkereskedése. Czukrászati különlegesség
finomabb csemegeborok.

*

Bécs. Hotel Goldenes Lamm. Wieden, Haup
Az udvari opera közelében. A város központjá
távirda, telefon a házban. Kitünő konyha.
gítás. Fürdők. Olcsó árak.

Ferenczy Károly

Szépm. Muz. Érk.

VII. 177. l.

Többvör

Ferenczy Károly

Önarckép

vagy

Szépasszonyi Éva

IX. 32. tábla

Ferenczy Károly

„Október" c. képe szerepel
a Nemzeti Galéria új szerzeményei-
nek kiállításán

Magyar Nemzet 1970 június 24
4. old.

Ferenczy Károly

esti akt-tanfolyamát említi

Major Máté: Sipos Béla építészről. - Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 60.l.

Ferenczy Károly

a Japán kávéházban találkozott mű-
vésztársaival.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopé-
dia, Budapest, 1970. 463 l

12 il.

Ferenczy Károly

a Képzőművészeti Főiskola tanára
lett 1905-ben.

Tóth Endréné: Nyíregyháza Enciklopédiája.
Nyíregyháza, 1970.

1281

Ferenczy Károly

1896-ban a Műcsarnok kiállításán mutatta be műveit.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1978.

1857

Ferenczy Károly

a MÉNK bizottságának egyik tagja.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1981

Ferenczy Károly

a Nemzeti Szalon plakátjának fényképe.

Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1991

Ferenczy Károly

R. Szőcédi E.: La nostra commemorativa Carlo Ferenczy. Corvina. 1940

Ferenczy Károly

MAROSVÁSÁRHELY

Képtár: Ferenczy: Sírbatétel

R. Szőredi; Elena: La mostra commemorativa di Carlo Ferenczy. Corvina, nuova serie, III – 1940, 793 é 794 l.

Ferencz Károly

Petrovics Elek:

Ferencz Károly-
ról. Kny. Mű-
barát. 4-r. 4 lap,
7 l. Bp. [1922]

Lyon (1772)

K. Lippich Ely

miniszteri tanácsos.

Ferenczy Károly

Réti István:
Magyarországi művészek. (F. K.)
Nyugat. 1924.
I. 611. l.

Praetor V. 262.

Ferenczy István

Réti J.: A harminc éves Magyarország. MM. 1926. 365–6, 371, 374, 378–380, 382. l.

Ferenczy Károly

Petrovics E.: Ferenczy Kárdyról;

A Mübarat 1922.

25-29. l. (Kepekkel.)

Thank you very much

Petrovics Elek

Ferenczy Károly.

Művészeti Pantheon.

Budapest, ~~c. n.~~ 1923) Pantheon ród. int.

8-r, 3 q. l, 16 képes tábla, önarckép a címlap előtt, 2 l, fűrve.

Ferenczy Károly

H. 3. p. e.

—.50

Letovics Elek: Ferenczy Károlyról

Kny. Műbarát
4°, 4K, 7L, Budapest, év nélkül [1922]

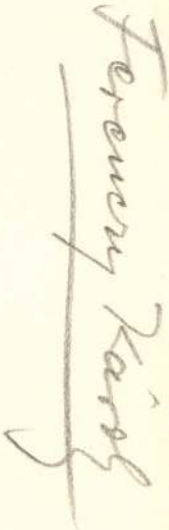

Ferencz Károly

Petrovics, Alexis:
Charles Ferencz. Extrait du Revue de Hongrie (Paris, 1930)

Restaurálta Vikár Lajos, 1934.

Municipale 196
Eugène Kirchner : Aquarelle 197
Béni Ferenczy : Plaquette de Bartók 197

Budapest .....
J. Kirchner : Water Colour.....
B. Ferenczy : Plaquette of Bartók ...

Ferenczy Károly

Ferenczi, Alexis :
Charles Ferenczy.
Extrait du Revue
de Hongrie. Buda-
pest, 1932.

76109 — ATHENAEUM

: Napos szoba. Marosvásárhelyi 181
: Ünnepi menet. Marosvásárhelyi 183
rius : Athos-hegyi táj. Marosvásár-tár 183
: Hegyek között. Marosvásárhelyi 184
ai : Bourdelle mellszobra. Maros- Képtár 185
neliu : Delavrancea. Marosvásár-tár 185
Képzőművészeti Főiskola kiállítása- ..... 186—190
os : Csendélet 196
nil Róbert : Csendélet. Fővárosi 196
nő : Akvarell 197
ni : Bartók-plakett 197

vásárhelyer Bildergalerie 180
I. Réti : Sonniges Zimmer. Marosvásárhelyer Bildergalerie 181
A. Ciupe : Feierlicher Umzug. Marosvásárhelyer Bildergalerie 183
M. Bunescu : Landschaft am Berge Athos. Marosvásárhelyer Bildergalerie 183
S. Pop : In den Bergen. Marosvásárhelyer Bildergalerie 184
M. Onofrei : Büste Bourdelles. Marosvásárhelyer Bildergalerie 185
C. Medrea : Delavrancea. Marosvásárhelyer Bildergalerie 185
Teile aus der Ausstellung der Hochschule für Bildende Kunst ..... 186—190
J. Kmetty : Stilleben 196
E. R. Novotny : Stilleben. Hauptstädtische Bildergalerie 196
J. Kirchner : Aquarell 197
B. Ferenczy : Bartók-Plakette 197

Ferencry Károly

cíod

Petrovics Elek:

Ferencry Károlyról.
Kis adatok egy nagy
festő jellemrajzához.

Magyar Csillag

1942. jun 1.

gyökérfa berakás. Biedermejer. — Nähtischchen, Nuss-

éren szalagos berakás. Magyar Biedermejer. — Zwei
sia. Ungarisch Biedermeier.

a, gyökér- és jávorfa berakással, a két pillérén egy-
ier. — Zwei Schränke, eintürig, Nussholz, intarsiert.

Y, diófa, gyökérfa, jávorfa berakással. A szekrények
enger. Magyar Biedermejer. — Zwei Schränke und
Ungarisch Biedermeier.

2953. SZALONBUTOR, faragott és aranyoz
két szék, kék damaszt-kárpitozással. L
goldet. Ein ovaler Tisch, ein Kanap
überzug. Stil Louis XVI.

2954. NAGY ÜVEGSZEKRÉNY, kétajtós,
XIX. sz. — Grosse Vitrine (zweitürig

2955. ASZTAL, piros márványlappal, négy b
mit roter Marmorplatte. XVIII. Jh.

2956. IVÓSZEKRÉNY, diófa, gazdag alak
koronás résszel, aranyozott bronzvere
díszruhában, fején koronával, a gyerm
életéből. Magyar, XVIII. sz. k. — Sch
aus dem Leben Maria Theresias. Ung

2957. EMELETES FIÓKOS SZEKRÉNY, di
gezett, alsó részében három fiók. Magy
obere Theil mit zwei verglaste Thüren,

2958. EGY KANAPÉ ÉS HAT SZÉK, m
Ein Kanapee, sechs Stühle, Mahagoni,

2959. IRÓASZTAL, diófa, neobarokk-alak. —

2960. LÁDA, diófa, homloklapján domboru r
holz, mit Reliefdekor. Italienisch, XVI

2961. KÉTAJTÓS-SZEKRÉNY, diófa, fekete
Biedermeier.

Ferenczy Károly

Petrovics E. F.K.

4.r. 121 kép, 42.l. Bp.
1943. Ism. Farkas
7. M. Csillag. 1944. I.
199. l.

Ferenczy Károly

Önarckép, olajf.
1893.
Repr.

Nagyjmagy 21. tábla.

Lovagló gyermekek,
1903, olajf. magánt.
Esti hangulat 1899,
olajf. Szépm. Múz.
Repr.

u.o. 22. tábla

Ferenczy Károly

Nagy Z.

Nagyjmagy

56 – 58. l.

Ferenczy Károly

Napos délelőtt, oláff.
Szépm. Munz.
Kinesen repr.
Nagyjmagy X. tabla

Ferenczy Károly

rod
z

Marzocco.

1909. maj. 15.

Velencei kiállítás

Ferenczy Károly

MAROSVÁSÁRHELY

Kultúrpalota : Ferenczy k : Keresztlevele

Ferenczy Valér : Ferenczy Károlyról. Nyugat, XXII — 1929, 1. kötet, 81 l. ~~1929~~ 82 l.

Ferenczy Károly

Malonyay D.:

A fiatalok.

Művészeti Könyvtár. Bp. 1906.

35–65. l. (Arcképpel és kép. mell.)

Malonyay Dezső

A fiatalok.
Ferencry Károly, Grünwald Béla, Katona Nándor, Magyar Mannheimer Gusztáv, Rippl-Rónai József.
Budapest, 1906. Lampel R.
8-r, 224 l, 197 szövegképpel, 16 mellékletével és 3 hasonmással.
Művészeti Könyvtár.

Ferencry Károly

Katona

I. 5. p. e.

3.50

Malonyay Dezső: A piatalok

8°, 216 K, 224 L, Budapest, 1906.

Ferencsy Károly

Ferenczy Karolyi

l.

Mür. Kronika

1904. 3 n.

1, 6. l.

Ø

SZÉPMŰVÉSZETI ÉS MŰKERESK. R.-T.
TELEFON: 82-1-22. BUDAPEST IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22.

Ngy.

dr Szentiványi Gyula
ünnepi

Dk.
I Lenke tér 7.

Ferenczy Károly

ívód
z

Petrovics Elek:

Ferenczy Károly ról.

Magyar Csillag

1942. 6. 7.

556. Isme

A XIX. sz

Férfi képe.

Térdig látható, kissé
kezében, melylyel az oszlop
költ, irattekercset tart, lee
oldalán lógó díszkardot
szemöldöke fekete, szeme s
kálla leberetvált. Körülcs
kettős csokorra kötötte, n
fekete. A talapzaton a töl
alatti pajzson »MDCCCIII« o

Vászon, méretei 146·5 : 88·
tett az 1895 márczius 20-iki
26-iki 16399 sz. leirat alapjá
ményéből (81–895). — Értéke
jus 5. és 6. napján. — Az átvé
30-iki 28402 sz. határozat (
670. tétele.

Setrovics, Elek: Charles Ferency.

Ferency Károly

Kny. Revue de Hongrie
8°, 4K, 35L, Budapest, 1930.

Ferencry Károly

† 1917

élet

Művének

1917. 17–22.

Stukko szobapárkányzat - töredék, római

VI. 259.

Ferenczy Károly

Müv. 1. 1917.
17 – 20. 1. (F. K.)

Ferencry Károly

A hetvenedés Szinyei
c. rajza repr.
Művészet 1915. 195. l.

Ferenczy Károly

Május 1. 1917.
17–20. l. (F. K.)

Ferenczy Kárdy

P. Bal János emlékezete szolnokon

Nápszava 1985. VII. 12.

Ferenczy Károly

Ferenczy Béni arcképe

Népszava 1985. III. 15.

Ferenczy Károly festőművész

– „József és testvérei" c. hajra megrendelve
a „Bartha Ernő interkontinentális festői
munkásságra" c. cikkben.

Heveri Szuzle

1983. dec.

Ferenczy Károly, festő

L: Horti Pál

Vadas József: A tétek diadala 12.

Élet és Irodalom. Bp. 1986 ápr. 11. XXX/15

Ferenczy [Károly], festő

L: Bálint Endre

Váli Dezső Bálint Endre vacatolánál 13

Élet és Irodalom Bp. 1986. máj. 16. XXX/20

Ferenczy Károly, kstő

L: Egry József

– Heti ajánlat 3.

Új Tükör, B p. 1986 márc. 16. XXIII/11

Ferenczy Károly, festő

L: Ferenczy Béni

– : Heti ajánlat

3.

Új Tükör, Bp. 1986 márc. 23.

XXIII/12

Terencsy Károly, festő

L: Dinnyés Terenc

—: Heti ajánlat. 3.

Új Tükör B p. 1986 jún. 29. XXIII/26

Ferencry Károly

Ivány - Grünwald Béla

Veszprém 1985. VII. 19.

Ferenczy Károly

Neves művészek ábrázolásmódjával, művészei szemléletének feltüntetésével Szokolay Béla,-Csánky Dénes művészetéről szóló- kritikájában azt kívánja megvilágitani, hogy pl. a magyar barbizoni mester Paál László, néhol kemény és kissé kolerikus melankóliájától,-mely annyira magyarrá teszi ennek a nagy művésznek tájképeit,-mennyire távol áll: Szinyei-Merse Pál "derüs, szinte pogányul nyers" színáradata, Ferenczy Károly "arisztokratikus dekorativizmusa" vagy Rudnay Gyula "egyénien romnatikus borongása". A különböző művészi szemléletek hasonlóságát, vagy az egymástól eltérő művészi felfogást elemző kritikában felsorolt művészneveket lásd: Csánky Dénes nevénél.

ÉLET, Bp. 1926. jan. 24. XVII. évf. 2. sz. 29-31. lap.

Ferenczy Károly

Hollósy Simon életéről, 1886-ban megalapitott iskolájáról, szuggesztiv egyéniségéről, jellemszilárdságáról, rendkivüli pedagógiai hatásáról ir Szokolay Béla: "A Nagybányai Müvésztelep története" cimmel.
A müvészkolónia történetének visszaidézése során a cikk tiz festő nevét emliti meg. A felsoroltak a müvészpálya bizonyos időszakában Hollósy müvészi utjához csatlakoznak, igy ez indokolja, hogy a későbbiekben megemlitendő nevek mellett a Hollósy életpályának leirása szerepeljen. Fenti beszámoló a müvész nagyapjával kezdi, akinek neve Korbuly Karácson és szamosujvári örmény kereskedő volt. A Hollósy nevet édesapja vette fel.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Ferenczy Károly

A negyvenes években Hollósy édesapja Márma-
rosszigetre költözik. Az ifjabb Simont és
két testvérét gondosan neveli. Az elemi is-
kola után négy gimnáziumot végez, majd bei-
ratkozik a budapesti Kereskedelmi Akadémiá-
ra. Közben rajzolni tanul Klimkovitstól, s
vendéglátogatóként jár a Mintarajz Iskolába.
Itt Székely Bertalan müvészete hat az ifju
Hollósyra. Ezután apja hazaviszi, s rövid
időre kereskedelmi tanoncnak adja.
Ekkor kezd próbálkozni az erdészettel. A
hegyek között szeret kóborolni és ezalatt
egész életére kiható bensőséges barátságot
köt a természettel. Most már végleg eldön-
ti, hogy festő lesz.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz.
178-181. lap.

Ferenczy Károly

Mütermet alakit egy kerti fürdőházból s ott festeget cigányokat, másolatokat készit és rajzol. Másfél évet tölt Máramarosszigeten, amikor apja Münchenbe küldi. 1878-tól 1882-ig Gabl és Seitz tanitványa. Festészete igen gyo gyorsan fejlődik, munkáit ezüst éremmel és más kitüntetésekkel jutalmazzák. Seitz megbizza, hogy társait korrigálja. Elsők kiállitását 1880-ban a Mücsarnokban rendezi. Ez után majdnem minden évben kiállitja munkáit. "Tengerihántás" c. festménye közismertté te szi. Szokolay leszögezi: "ez a közvetlen naturalisztikus, de tulnyomóan rajzi szemléleten alakuló müvészet volt az, amelyből a magyar impresszionista festés kicsirázott."

ÉLET, Bp.1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Ferenczy Károly

Teljessé akkor vált a magyar impresszionista festészet, amikor Hollósy egykori tanitványa, Thorma János párisi tanulmányutjáról hazaérkezve ismerteti mesterével azokat a legujabban már elfogadott szinproblémákat, melyek "a Nyugat másik müvészeti fókuszát foglalkoztatják." Igy -a maga iskolájával- Hollósy a "magyar naturalista festés kertésze lett,"s valósággal az egész magyar naturalista festőnemzedék tanitványául szegődik.
Ezután Nagybánya első megmozdulásairól, a várossal folytatott tárgyalásokról, a sajtóvisszhangról, a megalakulásról és az elsőként megérkező müvészekről számol be Szokolay cikkében.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Ferenczy Károly

A Müvésztelepre az elsők között érkezett meg május 8.-án Hollósy Simon. Réti István, Grünwald Béla, Rudnay Gyula, Kiszely, és nemsokkal később Ferenczy Károly és Horthy Béla. Az első esztendőben harminchárom festő tagja volt a Müvésztelepnek. Ezután, amig Hollósy volt az iskola vezetője, évről évre gyarapodott a müvésztelep festő lakója. 1897-ben még ötvenen, de 1900-ban már hetvenketten voltak.
A telep kiállitásainak sikereire való tekintettel a városi tanács 1898. márc. 26.-i közgyülésén határozatot hozott, hogy még azon év tavaszán felépit nyolc müteremházat.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Ferenczy Károly

Évi nyolcvan forintért, nyolc müvész tiz-tiz esztendőre bérbevette a nyolc müteremházat:
Hollósy Simon, Csók István, Ferenczy Károly, Horthy Béla, Réti István, Thorma János, Iványi Grünwald Béla és Glatz Oszkár.
A Szokolay-beszámoló ezután az évről-évre egyre jobban fejlődő művésztelep munkáját, a művésznövendékek számára megszavazott juttatásokat, ujabb müteremházak épitését, majd ismét Hollósy további életét ismerteti. Utolsó nyarát tölti Nagybányán 1901-ben. Fonyódon 1902-ben, majd Vajdahunyadon, később Técsőn és Mármarosszigeten helyezkedett el iskolájával.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Ferenczy Károly

A müncheni iskolát 1917-ben Hollósy megszünteti és visszavonul Técsőre.
A müvészkolóniára való visszaemlékezésben szó esik a telep későbbi sorsáról, a különböző városokban és egyéb helyeken létesitett ujabb müvésztelepekről, majd az 1902-ben alapitott "Nagybányai Szabadiskola" küzdelmeiről, a fiatalok és az „öregek"közötti nézetelterésekről és az akkori időket jellemző eseményekről. /Idézőjel Szokolaytól./
Végül a régi nagybányai müvészek személyszerinti kitüntetését és elismerését is megemlitve, fejezi be a cikkiró a müvésztelep történetének ismertetését.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Ferenczy Károly

"Archeológia" c. festményét bemutatja a lap. Repr.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178. lap.

Ferenczy Károly

A Mücsarnok felavatását, annak müvésári forgalmát, az egyidejüleg megjelent sajtóvisszahangot, a müvészetpolitikát, a korabeli müvészgárda tagjainak müködését, az ezredévi ünnepségek idején, vagy azt követően a tárlatrendezések lehetőségét, adottságait, valamint a Nagybányai Müvésztelep alapitását megelőző jelenségeket,-átfogó krültekintéssel- ismerteti Szokolay Béla: "A Nagybányai Festőiskola jelentősége" cimmel.
Hivatkozik az egykori esztéteikai irodalomra, mely a magyar müvészek életcéljául jelöli meg -az egyedül itthon kifejleszthető- "magyar stilus" megteremtését. /idézőjel: Szokolaytól/

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 128-130. lap.

Ferenczy Károly

A művészetek iránt fogékony magyar közönséget tájékoztató egykori magyar sajtó -"okos, véresen igaz"- cikkeinek hatására, néhány eredetileg nagybányai művész:
Hollósy Simon, Ferenczy Károly, Réti István, Thorma János, Grünwald Béla, már megalapitotta az első magyar művésztelepet Nagybányán.
Szokolay cikke az alapitók között emliti meg Glatz Oszkár nevét is.
A művészképzésre vonatkozóan a beszámoló emlékeztet Hock János: "Művészet reformja" c. irására, "mely a legnagyobb galibát csinálta" s amihez majdnem minden művész hozzászólt. Közöttük szerepelt Ujváry Ignác és Pállik Béla.

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII.évf. 7. sz. 128-130. lap.

Ferenczy Károly

Az esztétikusok közül: Alexander Bernát, Lyka Károly és Malonyay Dezső válaszoltak Hock János munkájára. /"Müvészet reformja"/
A Szokolay-cikk ezután a századvégi kiállitások körülményeivel foglalkozik. Elsősorban az 1897. évi december havában rendezett tárlat sajtó visszhangját ismerteti. A nagybányai festők a Hollósy Iskolával közös második kiállitásukat a Mücsarnok 1898 évi téli tárlatával egyidejüleg rendezték meg. Utána következett a Mücsarnok 1899.-i téli tárlata, amikor a sajtó egyöntetü elismerése a nagybányaiak mellett döntött. Ez a dicséret kihivta a Mücsarnok vezetőségének éles ellenállását.

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 128-130. lap.

Ferenczy Károly

A nagybányaiakat méltán ért sajtóelismerés következménye az lett, hogy a Mücsarnok vezetősége 1900-ban már nem engedélyezte számukra, hogy "mint szekció" külön teremben rendezhessenek kiállitást. Ezek után a nagybányai festők már csak egyszer, 1912. nyarán rendezték meg jubiláris kiállitásukat Nagybányán. Ezt követően soha többé nem szerepeltek, sem ugy, mint müvészeti csoport, sem önálló, vagy csoportos kiállitással. Igy fejezi be Szokolay Béla a nagybányaiak sok viszontagságot ért müvészi utjának ismertetését.

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 128-130. lap.

Ferenczy Károly

Hanák Péter: "Az enyészet szépsége" cimmel Szabadi Judit: "A Magyar szecesszió müvészete" c. könyvét ismerteti. Az ebben felsorolt tizenhárom müvésznév közül csupán hat név szerepel ugy, hogy müveiket hozza a kötet:
Ferenczy Károly, Vaszary János, Csók István, Gulácsy Lajos, Rippl-Rónai József és Körösfői Kriesch Aladár, akinek tusrajza: "Ember a halál nyomában" cimmel a kötet 197. reprodukciója.
Egry József, Kozma Lajos, Vedres Márk, Beck Ö. Fülöp, Iványi Grünwald Béla, Csontváry Kosztka Tivadar és Nagy Sándor következik utánuk, akiknek alkotásait feltehetően ugyszintén bemutatja a Szabadi-kötet.
A Hanák-cikket lásd: Ferenczy Károly nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1979Ø szept. 1. XXIII.évf. 35. sz. 12-13. lap.

Ferenczy Károly, festőművész (1862-1917).

Most lenne 90 éves Szőnyi István. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károlynál és Réti Istvánnál végezte. A legendás hírű képzőművészeti szabadiskolájában, Nagybányán is dolgozott. Itt sajátította el mesterétől, Ferenczy Károlytól azt, hogy olykor nem is kell mást tenni, mint a látott festői motívum szépségét az ecset nyelvére lefordítani

Brestyánszky Ilona: A zebegényi festő.
Hajdú-Bihari Napló, 1984. jan. 21.

FERENCZY Károly festő

"A századelő magyar művészei közül legtöbbre Csontváryt tartotta, a székesfehérvári kiállitásra le is utazott és járt Gerlóczynál is. Mindig elismerően beszélt Nemes Lampérthról, fenntartásai ellenére is Ferenczyről és Hollósyról, a kis Zrinyi kirohanása vázlatot remeknek mondta. Csók művei közül a Züzü sorozatot dicsérte. "

Németh Lajos: Fülep Lajos és a modern művészet. In. Jelenkor, 28.évf. 9.sz. 1985. 983-984.p.

Ferenczy Károly, festő

L. Huszár Vilmos

Vadas József Huszár vágások 13

Élet és Irodalom 8.n.1985. aug. 23 XXIX/34

Ferenczy Károly, festő

L: Derkovits.

Vadas József: Derkovits nevében

Élet és Irodalom Bp. 1985. szept. 6.

12.

XXIX/36

Ferenczy Károly, festőművész

17 CSÜTÖRTÖK

17.30
TIT SZABADEGYETEM
A magyar művészet a XX. században 2.
Nagybányai művészet (Ferenczy Károly, Hollósy Simon, Thorma János, Glatz Oszkár, Réti István)
Előadó: Bodnár Éva

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. november

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917).

A Nemzeti Galériában látható a magyar rajzművészeti anyag. — A művész itt látható rajzai utalnak értékállandóságára, hiszen a vázlatok nyomán lendülő képek karakterét már e ~~rajzok~~ rajzi nyomvonalakon is meghatározhatjuk.

Új magyar rajzművészet.

Napló (Veszprém), 1984. ápr. 30.

Ferenczy Károly

Pieta c. kepe repr.

Müvészet. 1915. 151. l.

A kep Csaba Vilmos csomagjában.

Ezt a kep nyolc 1915 ben a 4000 koronás társulati díjat.

Müvészet 1915. 187. l.

Ferenczy Karol

Művészet 1917. 17 – 20. l.

†. 1917 márc. 18. Bpest.

Élebrajz

Kiskőrösi lelet IX. 85.

Ferenczy Károly MDK

Az első "Hegyi beszéd"
Nagybányai modelljei.
"József " után vita Rétivel a napsütés festéséről.
Csalódásai barátaiban(Rippl-Rónai áskálódása)
Kapcsolatai: Thorma,Hollósy,

A "Három Királyokat" a "zöld lovak" miatt kigunyolják. 50 frt-ért adja el.
"Pénz nem kell ahhoz, hogy értékes dolgot alkossunk" ' les meilleuts choses se font dans une cave'. A müvész célja a mü.

Ferenczy Béni: Nagybányai emlékeim (vázlat).
Csillag VIII/11 (1954) 2103-2111.

Ism. Müv. Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 313.o.

L kalapnak. Ez utóbbinak

1969. Ferenczy Károly:
Sz. Mienben 1862 február 8-án.
Lovak.

van ábrázolva, a melyek

Az előtérben két szürke gebe halad (balra, a sik vidéket átszelő széles patak felé L ~~melynek~~ sekély vizéből kövek állnak ki. A tulsó lovon fiu ül, ki nemez kalapot, inget és pantallót hord. A háttért erdőség képezi. Az égbolt derült.

Vászon, méretei 54.8: 61.5 cm.
Vétetett az 1901: I. 3-án kelt 99318 ex 900 sz. leirattal 500 koronán. (1/901.) Elszámoltatott 1901: VII. 19-én (90/901.)

Az elszámolást elfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901.)

Vid. Muz.

L ex 1901.

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 L sz. leirattal (33/902) kiadatott a szegedi városi muzeumnak. (98/902).

99318 – 900

1564. Ferenczy Károly.
Sz. Wienben 1862 február 8-án.
Archeologia (vázlat). Tájó

Egy görög templom fennmaradt két dóroszlopa közül, a kissé hátrább még álló két tudós felügyelete mellett, három munkás van ásóval elfoglalva, a kép alsó részén fejjel jobbra fekvő görög női szobor látszik a föld alatt. A háttérben terebélyes fa köti le figyelmünket. A tudósok egyike őszbeborult, másika fiatal férfi. Az előbbi puha kalapot, térdig érő fekete felöltőt és ugyanilyen barna pantallót hord. A munkások öltözete pedig, kik közül egynek kalap van a fején és egy ingben dolgozik, kék zubbony és mellény, ugyanilyen vagy szürke nadrág és czipő. Jelzése alól jobbra a sarokban: »FERENCZY«.

Vászon, méretei 118:66 cm.
Vétetett 1898: T. 26-án a 82406/97 VI. rendelettel 400 frtn. (33/98).
Elszámoltatott 1898: III. 6-án (99/98).
Az elszámolást elfogadta 1898: III. 13-án a 2469. sz. leirat (114/98.).
1898: IV. 30-án átadatott a Nemz. Muzeumnak (168/98.).
Az átadás tudomásul vétetett 1898: VI. 14-én 36543. sz. alatt (220/98).

Mid Mus.

157

T pamlagon

2579. Ferenczy Károly: 1904.

Sz. Wienben 1862 február 8-án.

Festő és modell.

Jobbról ül a szembe néző meztelen női modell, kinek felemelt bal kezét a feléje fordult művész igazgatja, ~~pamlagon foglal helyet~~. Ez utóbb baljában palettát tart szürke kabát ~~et~~ még nadrág ~~et visel~~. A háttérben diszes arany keret tünik szemünkbe.

Vászon, méretei 155:166 cm.

Vétetett az 1904. deczember 10-én kelt 103720 sz. leirattal 6000 K-án (919-904)

F. Öltözete:

103720-904

1649. Ferenczy Károly.
Sz. Nienben 1862 február 8-án.
Tájkép.

± Középen lévő három

A Nagy-Bánya környékén lévő Virághegy képezi az előterét, a hol két kivágott fatörzs feküszik keresztben. Egyikén fiatal favágó ül, hátra fordult fejjel és kissé jobbra néz. Rövid haja fekete, arcza leberetvált, ingujra vetközött és nadrágja sötétszürke. Fönt a hegyen, a két magánosan álló és ~~most fakadó~~ fa képez csoportot. A kék égboltot világos felhők boritják. Jelzés fölül jobbra két sorban: FERENCZY KÁROLY NB. 1898. APRILIS. 4.

Vászon, méretei 62:64 cm.
Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432 sz. rendelettel 400 frtért.
1899: X. 14-én a 76633 sz. leirattal kiadatott a péterváry és moszkvai kiállitásra (573/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza. (188/900).
Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).
Az elszámolás tudomásul vétetett 1899: V. 25-én a 29855 sz. leirattal (277/99.).

Ideiglenes állami letétül 1910. julius 18-án a vallas- és közoktatásügyi miniszteriumnak adatott át (1195-910).

904: IV. 30.

4590. Ferenczy Károly.
Sz. Wienben 1862 február 8-án.

Alvó nő.

Egy piros lepellel letakart pamlagon ~~[illegible]~~ fejjel balra fekvő szőke ~~nő~~ leány, ki kezeit feje föle tette, ballábát pedig kissé öszehuzott jobb lábának térdére támasztotta. Alatta, a deréktól kezdve, lepedő van. Jelzése fölül jobbra: »1912«

Vászon, méretei 117:142,7 cm.--Lelt.sz.4590.-- Vétetett az 1913 márczius 17-iki 30393 sz.leirat szerint 9800 K-án(691-913).-- Kifizettetett 1913 április 14-én.-- Elszámoltatott 1913 május 8-án (1029-913).

~~Sz.n.340-913~~
~~691-913-1~~
~~Át.lelt.10454.~~

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1913: 395 a). Ferenczy Károly: Alvó nő (Liegender Akt).

179

"

2473. Ferenczy Károly:

2473 Férfi arczkép.

~~A térdig és~~ festő-állvány előtt ül~~[illegible]~~ és kissé jobbra fordult, jobbkezében festékes palettát ~~tart~~ s kinyujtott baljában ~~pedig~~ ecset tart. Elválasztott rövid haja és szemöldöke barna, bajusza gyér, szakálla szőke. Ingének gallérja lehajtott, mellénye kivágott, szürke kabátja hajtókás. A háttérben balról állványra helyezett arany-keretes kép, a falon pedig dombos tájékot feltüntető festmény köti le figyelmünket.

Vászon, méretei 106.3: 116.7 cm.-

Vétetetett az 1903: XII. 4-iki 96711 sz. leirattal a Nemzeti Szalon kiállitásából 4000.00 Kán (835-903).

Elszámoltatott 1904: I. 14-én (899-903).

1904: IX. 21-én 4142 szvsz. (688-904)

~~Elszámoltatott 1904: II. 2-án (51-904).- Az elszámolás elfogadtatott 1904: VII. 22-én 11586 szvsz. alatt (552-904).~~

Térdig látható művészt ábrázol, a ki

96711-903

Tempera

L a házak pedig vörös meszelvék.

1737. Ferenczy Károly.
Sz. ~~Wienben 1862 február 8-án.~~
Esti hangulat.

Az esti világitású előtérben ~~egy~~ sárga szalmakalapot és sötét ruhát viselő fiatal ember két szürke lovat vezet bal felé, a honnan jobbra kanyarodó keskeny út visz hátra a fák között látszó ~~[illegible]~~ házhoz. A fák lombjai között itt-ott napsugarak törnek keresztül, L A hazatérő férfi a nézőhöz háttal áll.

Vászon, méretei 81: 100 cm.
Vétetett 1900: I. 20-án a 4924 sz. leirattal 2000 koronán.
Elszámoltatott 1900: IX. 3-án (29/900, 457/900).
Az elszámolást tudomásul vettek 1900: XII. 17-én a 14683 sz. vsz. alatt (689/900).

904: IV. 29.

1998. Ferenczy Károly:
Sz. Wienben 1862 február 8-án.

Czigányok.

Körülök a jobbról álló ~~rózsás szoknyát és fekete hajtókás piros kabátot viselő~~, idősebb czigány-asszony kártyákat ~~szemléli, melyekből a középütt lévő és~~ szembe néző leánynak ~~jövendőt~~, ki összekulcsolt kezeit feje mögé tette ~~ja~~ ~~inget~~, kék spencert és ugyanolyan szoknyát visel. ~~pedig~~ egy félig meztelen czigány-fiú néz kezeiben hegedű ~~még~~ tyuk ~~fogva~~ van. Jelzése fölül jobbra: Ferenczy Károly.

Vászon, mér. 122:121.5 cm.

Vétetett az 1901: V. 15-én kelt 34044 számú ~~miniszteri~~ leirattal 3500 koronán. (247/901) Elszámoltatott 1901: VII. 19-én (247/901.).

Az elszámolást elfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901.)

tart kezeiben s mi korben mokat szemléli, a Balról

és nevet, kinek

a jövendőt mondja.)

(Az előbbi rózsás szoknyát és fekete hajtókával piros kabátot ~~visel~~, az utóbbi pedig inget,

34044

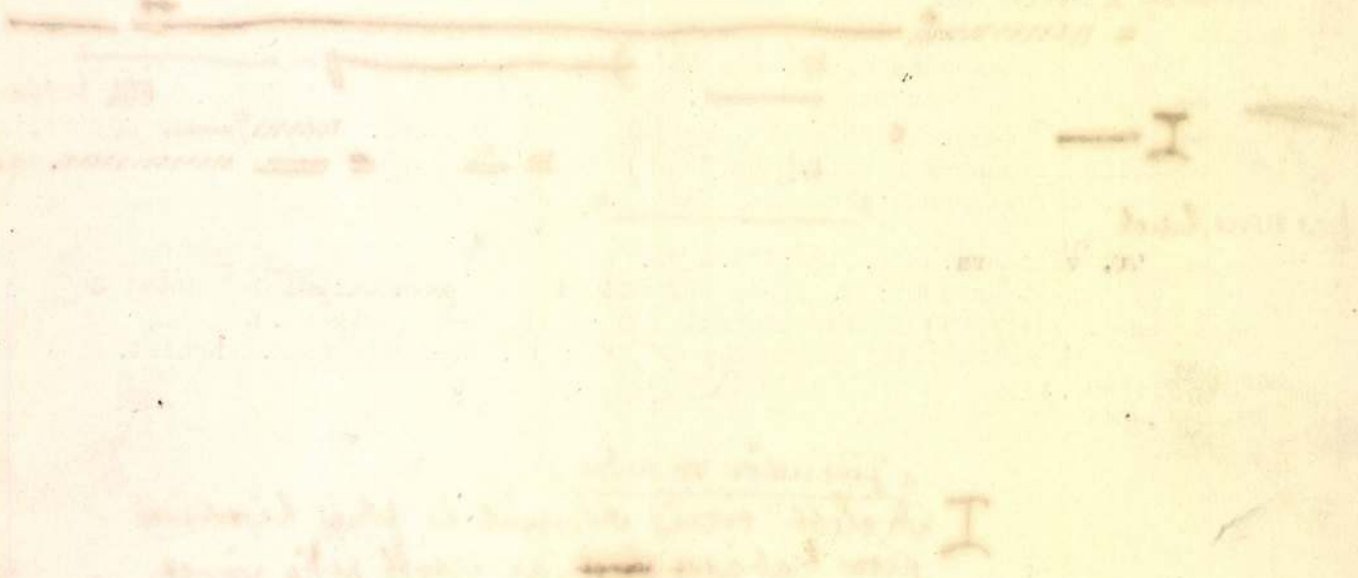

-2473

2472 Ferenczy Károly:

Sz. Wienben 1862 február 8-án.

2472 Festőnő.

~~Tölgyerdő~~ dombos előterében, helyezkedett el, hol a nap sugarai a gyepes földet csak itt-ott világitják meg, ~~a jobbról látható mezei staffelei előtt áll a jobbra fordult~~ ~~művésznő és nézi félig kész munkáját~~. Jobbkezében ecsetet, baljában festékes palettát és ecsetköteget tart. Öltözete: széles karimájú szalmakalap keskeny ~~szalag~~ rózsaszinű szalaggal, fodros kék ruha bő ujakkal és fehér kötény nyakba akasztott mellvédővel.

Vászon, méretei 136.3: 129.6 cm.-

Vétetett az 1903: XII. 4-iki 96711 sz. leirattal a Nemzeti Szalon kiállitásából 4500.00 Kán (835-903).

A St. Louisi kiállitásra kiadatott 1904: II. 3-án (50-904)

Elszámoltatott ~~1904: II. 2-án (51-904)~~. Az elszámolás elfogadtatott 1904: ~~VII. 22~~ 17 -én ~~11586~~ 4192 szvsz. alatt (~~552-904~~) (688-904)

H 1904: I. 14-en (899-903)

Staffelei előtt álló művésznő, a ki jobbra fordultan nézi félig kész munkáját és a ki egy tölgyerdő

96711-903

Tempera

3463. Ferenczy Károly.

Sz. Wienben 1862 február 8-án.

Nyári nap.

Egy hegyes vidék előterén szemlélhető, a hol a virányos mezőn két tanítónő tizenkét kiránduló iskolás kisleányt vezet. A leánykák párosával és hármasával haladnak balfelé. Öltözetük — egynek kivételével, a ki fejét kendővel kötötte be — szalmakalap, különféle színű rövid ruha, harisnya és czipő. A vezető tanítónők közül egynél fehér napernyő van. Hátrább három-három kiterített lepedő szárad. Az égbolt felhőzött.

Vászon, méretei 100 : 103·2 cm. — Lelt. sz. 3463. — Vétetett az 1907 április 13-iki 33199 sz. engedély szerint 3000 K-án (736–907). — Kifizettetett 1907 június 1-én. — Elszámoltatott 1907 július 23-án (1237–907). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

III
466 (3463)
III (152).

III : 466

Vétel
1907

1564

V. Másutt elhelyezett képek.

a) *A főfelügyelőségnél.*

1. Ferenczy Károly.

(Sz. Bécsben 1862-ben.)

Archeologia.

Egy görög templom fenmaradt két dóroszlopa körűl, a kissé hátrább álló két tudós felügyelete mellett, három munkás ásással van elfoglalva és a kép alsó részén, a föld alatt, fejjel jobbra fekvő görög női szobor látszik. A háttérben terebélyes fa köti le figyelmünket. A tudósok egyike őszbeborult, másika fiatal férfi. Az előbbi puha kalapot, térdig érő fekete felöltőt s ugyanilyen nadrágot visel; az utóbbi sötét-kék rövid kabátot s barna pantallót hord; a munkások öltözete pedig, kik közül kalap csak egynek van a fején és egy ingben dolgozik, kék zubbony és mellény, ugyanilyen vagy szürke nadrág és czipő. Jelzése alól jobbra a sarokban: »FERENCZY.«

Szinvázlat, vászonra, méretei 118 : 66 cm. — A vidéki Muzeumok részére vétetett 1898-ban. — Ltsza: az Orsz. Képtárban 1564., a Nemzeti Muzeumban 505.

b) *A könyvtárban.*

Kivem fugg. 65.

Szepm Muz
604

Ferenczy Károly

Önarckép rajz.

Képzőművészet

1932. 52. sz.

Budapest tulajdona

1907.

mája, de ezolvasó érem előlapján van ábrázolva.

é jobbrafordult, de szembenéz.
. Feje kopaszodik, előrefésült
rüli szakálla rövid, bajusza leberetvált.
rt nyakkendő, kettős elejű kabát
öpeny és szolgálati jelvény a de-
rben vésett betűkkel M

ARNOVON 1795

a.

t véséssel, méretei 4:4 cm.-- Becs-
éka 1907. április 30-án (787-907-134).

235

1686

Fův Népmův kép

1947 szept. I. kiáll

Aya operemekkel
kódoháló operehak

1948 jan-febr. VII.
Önarckép

1948 szept. XVII.
Lovasok

1949 febr.-márc XXVI.
Lovasok

N. Szalon (1)

1963 nov.-dec. ugyanit
l. külön

1907 márc I csop. kiáll

Két női akt | of
Nyári nap I
Arckép II-IV
Kettős arckép IV
Rózsák I
Táj kép VI
Fürdés előtt I
Táj kép ökrökkel II

1930 márc (tizendrei Fesztin Párs)
I. kiáll
Virágot gondozó lányok (tizendre) of
Tavaszi táj (tizendre)
Kavicsot dobáló fiú (tizendre)
of

Fő képt

7

1948 ápr
cigányok
márcinsi est
Tájkép
Táj kacsákkal
Haratérő favágók

of

1948 jun-nov Bajavil. vándor
Kacsás csendélet
Józsefet eladják testvérei
Haratérő favágók

1949 máj
Kődobálók, of

Fův képt 8

1950 apr. máj. (F. A. Ferenc)
Glasz halász

1951. A. m. fest. haladó
hagyom ai

Fer. Ferenc arch
Kődobálók
Két modell
Szinyei M. Pál arch
cigányok
József eladják testvérei
Béni arcképe
Orpheus
Bükkös

48
175
46
119

Fővhéptár

1937 jan (N. Szal)

Ferencry Ferenc arch., of

1939 máj.-jun (h.o)

Kődobálók (1890) (of

Virágesendélet (1911)

tiépre

1946 (ky tiezz 1945)

Tavaszi táj, of

1948 dec. Graf. o. 82. Hoffm. E.

Olvasó lány özikével, sz. kr.

Tanulmány a Pietához I–IV. cer. és vízf

Gyarakép cer. r.

Tanulm. a Madárdal hoz, cer. r.

Márcinsi est, sz. könyomat

Lovas, tiéni

Anya mennyiével tiéni

1949. M. mův. 1800-tól nap, cig

Issak feláldozása
Festőnő
Gyarakép
Márcinsi est
Madárdal
Oktober

Festő és modell
Napos d. c.
Józsefet eladják
Esti hangulat
Maloyay D. arck
Patak
Nőnős arckép

Tájkép
Testvérek
Kertésfiú
Tavaszi táj
Nallós Ede arck
Cigányok

M. Studio. 1920. nov.-dec.

Tanulmány a Három Királyokhoz, ~~of~~

Madárdal, of

Europai Iskola

1948 máre. „Elődeink"

Artisták

A. M. Nemz. Festőszet kialakulása

c: kiáll: 1949 feb. máre (N. tul

Festőnő

Tószerfet eladják festőnőnek

Kódobálók

cigányok

Férfi arckép

Dési - Huber kör: 1949 nov. [illegible]

Modellek, of

Akt tanulmány, szépia

Fův képt

1945. I. kiáll.

Béni arcképe, of
Fehoš akt (1911)
Józsefet eladják testvérei
Kődobálók (1890)
Bu arcképe

1947 dec
cfj. Hegedűs Sándor arch, of

1948 jan A m. graf. 100 éve
akt tanulmány
Ecce homo
Ketten a szabadban
Tanulmány a Hegi beszédhez
Aya gyermekkel
graf

Ferenczy Károly

Ernst Museum kiállításai

CXXXI. 1932.

28, 29, 33, 34, 38, 40, 44, 45

197

Fekvő akt
Sárga ruhás nő
Megtört fiú
Vörös fal
Siesta
Madárdal
Önarckép
Behálgetés
Lázár Béla arcképe

60. PÁSZTORTÜZ . . . . . 2200.—

HERMAN LIPÓT

61. VIRÁGCSENDÉLET . . . . . 800.—
62. FEKVŐ AKT . . . . . 800.—

KANDÓ LÁSZLÓ

63. ARCKÉPTANULMÁNY. Magántulajdon.
64. A BALATONFÜREDI KISFALUDY-SZINHÁZ BELSEJE. Magántulajdon.

RUDNAY GYULA.

65. ŐSZI ESTE . . . . . 2500.—

Ferenczy Karóly

Wod

Ivan, Edé. Dolgozó Kolóniák

Pesti Napló 1912. jul. 7.

U. 130

.-t., Budapest, Széchenyi u. 1
t a Record gyógy
RECORD" C

95. *Ferenczy Károly:* Erdőrészlet.

338. *Millitz, Johann Michael:* Lotharingiai Ferenc.

3685. Ferenczy Károly.

Sz. Wienben 1862 február 8-án.

Patak

Jobbról kanyarogva közeledik és széles vize az előtért szeli. Medre a túlsó parton köves. A közép- és háttérbeli lombos fák üdén zöldek. A réten pedig fehér kabát és panamakalap fekszik. Az égbolt, mely a vízben visszatükröződik, kissé felhős.

Vászon, méretei 132·5 : 169·5 cm. — Lelt. sz. 3685. — Vétetett az 1908 február 13-iki 11970 sz. engedély szerint 3000 K-án (302–908). — Elszámoltatott 1908 április 27-én (730–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525–910 szvsz. határozat (911–911).

III

496 (3685).

611 (182).

III : 496

Vet 1908

2089. Ferenczy Károly:

S. Nieuben 1862 február 8-án.

Tájkép.

Ábrázolt tájék a hol.

A dombos vidéken, középütt, a háttér felé haladó uton, hátrafordult magános úr áll, ki balkezében kalapját tartja, jobbjával pedig botjára támaszkodik. Öltözete: barna kabát és ugyanilyen pantalló. Az előtért, a balról lévő bozótból kiemelkedő hárs és jobbról a domdon látható tölgyfa lehullott levelei boritják. A derült égbolt könnyen felhozött.

Vászon, méretei 110: 141.5 cm.

Vétetett az 1901: XII. 23-iki 92258 sz. leirattal 2000 Kán. (682/901.)

Elszámoltatott 1902: IV. 14-én. (338/902.)

Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 26-iki 27258 sz. leirat. (592/902.)

904: IV. 28.

92258-901

365

1907.

3463. Ferenczy Károly.
Sz. Wienben 1862 február 8-án.

Nyári nap.

A hegyes vidék előterén (virányos mezőn) (tizenkét kiránduló ⊥ kisleányt vezet. A leányok párosával és hármasával haladnak balfelé. Öltözetük ⊥ szalmakalap, különféle szinű rövid ruha, harisnya és czipő. A vezető tanitónők közül egynél fehér napernyő van. Hátrabb három-három kiteritett lepedő szárad. Az égbolt felhőzött.

⊥ iskolás

Vászon, méretei 100:103.2 cm.-- Vétetett az 1907. aprilis 13-iki 33199 sz. leirattal 3000 K-án a Nemzeti Szalon tarlatából (736-907).-- Elszámoltatott 1907. julius 28-án (1237-907).

⊥ – egynek kivéselével, a ki fejés kendővel kötötte be –

Vét. 33199–907

Ferenczy Károly

ÚTBAN
FERENCZY KÁROLY PASZTELLRAJZA

München 1903. I.

Ferenczy Károly

HUNGARIAN ART

Ferenczy Károly 26. l.
Fesl Frigyes 28 Tovabb
Kalfós Ödl 32
Körösfői Kriesch 24

Lyka Károly: A magyar művészet. Magyarország művészeti csoportjának hivatalos képes tárgyumutatója. St.-Louisi kiállítás 1904. Bp. 1904. 32. l.

A MAGYAR MŰVÉSZET

Ha a magyar művészet fejlődéséről tiszta képet akarnánk nyujtani az amerikai közönségnek, egy transatlantic fedélzetére kellene szállítanunk a Magyar Szépművészeti Múzeum palotáját. Ennek műkincsei minden egyébnél beszédesebben számolnának be arról, hogy a festészet és szobrászat mily utakon járt Magyarországon s minő állomásokhoz érkezett.

E helyett be kell érnünk egy spécimen kiállításával, amely természetesen nagyon is hiányos a tér szűke miatt s amely nem mutathatja azt, ami a műbarátnak a legélvezetesebb: a fejlődés izgató menetét. Egy marék virág magyar földről, de nem az egész magyar flóra.

Kísértsük meg e kevéssé ismert művészet jellemét néhány tollvonással előadni, amennyire ez szemléltető anyag híján lehetséges. Lectori salutem.

*

A mai magyar művészetnek gyökerei nem mélyednek ősi hagyományok humuszába. Hirtelenül meglett: akár egy amerikai város, amelynek fundamentumai alatt még alig rothadtak el az őserdő fáinak gyökerei. Hogy mért van ez így, arra megfelel történelmünk. Az ezeréves magyar nemzet története táviratstílusba

If we wished to give the American public a really adequate idea of the development of Hungarian Art, we should have to put the Hungarian Art Museum on board a Transatlantic liner. The treasures it contains would furnish an eloquent exposition of the course which painting and sculpture are taking, and of the stages already reached. But as this is impossible, we must be content with sending the few specimens which the space at our disposal enables us to exhibit, all too few to show that which is must fascinating to the connoisseur, namely, the course of development.

They are, as it were, but a handful of flowers from the Hungarian soil, to represent a rich and varied flora.

We will sketch briefly the character of this Art, which is but now beginning to create for itself a reputation, in the hope that such an outline may invest the exhibits with greater interest and to some extent atone for the absence of a complete series of specimens.

*

The roots of the present Hungarian art do not strike deep into the fertile soil of ancient traditions. It sprang into existence suddenly, like an American town beneath whose foundations the roots of the primeval forest have not yet decayed. To the question why this was so, our history furnishes an answer. The record of a thousand years, told in tele-

foglalva: háború a Kelet ellen 1700-ig, háború a nemzeti függetlenségért 1849-ig. E szörnyű küzdelmek közepette csak olykor hasadtak meg a háborús felhők, hogy egy kis napsugár jusson a magyar nép művészi tehetségének is. E rövid verőfényes napok jól gyümölcsöztek: senki sem tagadhatja többé, hogy az összes népek közt a magyarok plántálták át először a maguk földjére az Itáliában fakadt renaissanceot. De ennek a munkának eredményeit elpusztította egy kétszázéves háború, amelyet Európa védelmében kellett vívni a török ellen. Hova lettek a XV. és XVI. század építészeti, festészeti, szobrászati remekművei? A márványokat mészszé égette a tűz, a festményeket kartácsok repegették széjjel, a bronzszobrokból ágyút öntöttek a barbárok. Ha lett is volna idő a művészi gyakorlatra: az új nemzedéknek mindig elül kellett volna kezdenie, mert elődeinek művei tönkrementek. Ezer éven át a csatatér számára szülték a magyar anyák gyermekeiket. Mikor azután a nagy háborúk lezajlottak: kitört egy másik, ezelőtt 56 esztendővel. Ugyanaz a dicső háború, amelyben annyi nagy amerikai férfiú vérzett el: az Észak háborúja a Dél ellen. Magyarországon ez a harc vértelen volt s egy óra alatt végződött: a nemzet törvénybe igtatta a jobbágyok felszabadítását. S ezzel a nobilis elhatározással gazdaságilag egy időre tönkretette magát a magyar birtokos osztály. Akik a művészetek mecénásai lehet-

graphic style runs like this: Wars against Turks and Tartars till 1700; war for national independence till 1849. During many centuries the dark thunderclouds of war parted but rarely to allow a ray of sunshine to fall upon the nation's culture. But few as those bright days were, they yet brought forth rich fruits, and it is admitted by all that the Hungarians were the first among the nations of Europe to transplant the Italian renaissance into their own soil.

But the results of this activity were annihilated by the wars which for two hundred years Hungary had to wage against the Turks for the defence of Europe. What has become of the chefs d'oeuvres of the 15th and 16th centuries? Beautiful marbles crumbled to powder in the fierce flames of many a burning city; pictures were torn to rags by the bullets; bronze statues were melted down and cast into cannon by the barbarians. Even had there been time for the cultivation of art the new generations would have had to recreate it, since the works of their predecessors had all been destroyed. And when the noise of arms was stilled, there commenced a new struggle in the year 1849, a struggle in some ways analogous to the great strife between North and South which laid so many noble Americans in the dust. It was a struggle for the freedom of the serf, for the abolition of the feudal privileges of the aristocratic class, and of the hard conditions which bound the labourer to the soil and forced him to give his services to his overlord, conditions which made his status little better than that of a slave:

tek volna: íme önszántukból koldusokká váltak. Néhány kósza piktor tengette életét, arcképet és oltárképet festve. A géniuszok akkor nem találták meg helyüket a tönkrement országban.

Pedig voltak ilyenek. S más országokban ünnepelt alakokká lettek. Így a XV. században vándorolt ki Magyarországból ama Dürer, akinek fia egyikévé lett a műtörténet legnagyobb alakjainak. A XVII. században Mányoki Ádám udvari festője a szász választófejedelemnek. A XIX. században Brocky Károly kedvence a londoni udvarnak és Viktória királynőnek. Zichy Mihályt három orosz cár dédelgeti udvarában. Benczúrt, Wagnert, Liezen-Mayert tanároknak nevezik ki a münchení képzőművészeti akadémián. Markó Károly Olaszországba, Tilgner Viktor Bécsbe, Munkácsy Mihály Párisba szakad. Ez is egy neme a vérvesztésnek.

Ezer évi küzdelem után végre harminc év óta szabadon lélegzünk. Elkövetkezett a kemény munka, az alkotás ideje. Lázas sietséggel kellett pótolni mindent, ami elpusztult s megvetni az alapokat a fejlődés számára. A magyar művészek is kivették ebből a maguk részét. S ma megállapíthatjuk, hogy felette kiváló munkát végeztek.

E rövid idő alatt teljesen zárt és egységes „magyar iskola" nem keletkezhetett. De támadtak kiváló tehetségű művészek, akik a maguk egyéniségét fejlesz-

abolition, too, of the unjust legislation, which, while exempting the rich and noble from all taxation, laid the whole burden of furnishing the state with its revenues on the shoulders of the pour. Fortunately, in Hungary this strife was bloodless and of short duration. The Hungarian landowners of their own free will and out of consideration for their country's welfare, allowed themselves to be deprived of all their feudal privileges, though to many it meant almost ruin, and in the eyes of law all men became free and equal. One result of this was that many who would have been patrons of the arts, were reduced to beggary. Only a few wandering artists managed to gain a precarious livelihood by painting portraits and altar pictures. Men of genius could find no adequate scape for their labours in the ruined country.

And yet there were geniuses, and in other countries they became celebrities. In the 15th century there emigrated from Hungary Ajtóssy Dürer, whose son Albrecht became one of the most prominent figures in the history of art.

In the 17th century Adam Mányoki was the court-painter of the Saxon Elector. Two centuries later, Charles Brocky was the favourite of Queen Victoria and her court. On Michel Zichy the favors of three Tsars have been lavished. Benczur, Wagner, Liezenmayer were elected professors at the Academy of Munich. Charles Markó went to Italy, Victor Tilgner to Vienna, Michel Munkácsy to Paris. In this way the artistic life of our country lost some of its best blood.

tették s egymástól függetlenül, különböző helyeken szétszóródva s elszigetelve dolgoztak. Ilyenek például a festészet terén Mészöly, Szinyei-Merse Pál, Munkácsy Mihály, Paál László, Székely Bertalan. Sajátságos és a műtörténészt érdeklő tünet, hogy e jelentékenyen kimagasló művészek egyike sem formált olyan iskolát, mint amilyeneket hasonló körülmények közt Franciaországban vagy Angliában látunk. Egy Pre-Rafaelite-Brotherhood vagy egy barbizoni közösség nálunk el nem képzelhető. Ennek útját állja nemcsak az ország szociális strukturája, hanem a magyar embernek temperamentuma is. A mi fajunk az egyéni függetlenség felé hajlik. Politikusaink, költőink, színészeink közül azok örvendenek becsülésnek, akik eltérnek a többitől s a maguk útján járnak. Ezeknek még a hibáit is megbocsátják. Soha senki sem lett Magyarországon híressé azáltal, hogy valaki másnak hű munkatársa volt, vagy valamely megpedzett eszmét fejlesztett. A temperamentum e jellemvonása visszatükröződik a magyar művészeten is. Azok a festők, akiket az imént említettünk, a legtávolabbról sem hasonlítanak egymáshoz, pedig nehányok bizalmas jó barátságot tartott egymással. A művészet elvi kérdéseiben azonban sohasem szövetkeztek, hanem mindegyikük a maga útján járt. E jelenséget néhány példával igyekszünk megvilágítani.

Első tájfestőnk, aki elszakadván az akadémiáktól,

After a thousand years of strife we have now for 30 years breathed freely. The time of vigorous creative work has come. There has been a display of almost feverish activity in restoring what had been destroyed and preparing the way for new developments. In this work Hungarian artists have had their share and have done really valuable service.

The time has been too short to allow of the formation of any definite „Hungarian school" but there have arisen men of remarkable gifts who developed their particular talents and worked in separate towns quite independently of each other. Among painters may be mentioned: Géza Mészöly, Paul Szinyei-Merse, Michel Munkácsy, Ladislas Paál, Bartholomen Székely. It is a remarkable fact, and interesting to the historian of art, that not one of these distinguished artists formed a school like those which have arisen in France or England under similar circumstances. A Pre-Raphaelite Brotherhood or a Barbizon community could not be imagined in our country. It would be rendered impossible not merely by the social conditions of the country, but also by the Hungarian temperament. Our race has a strong tendency towards wellmarked individuality. Among our politicians or poets or actors those are the most appreciated who differ from the rest and go their own way. To these even their faults are easily forgiven. In Hungary no one has ever become famous merely through being somebody's fellow-worker, or by reason of his having further developed an idea suggested by someone else.

az új idők szellemében dolgozott, Mészöly Géza volt (1844—1887). Amikor ő föllépett, a közönség ízlése még mindig az olasz vedutát tartotta a tájkép igazi formájának. Ha egy képen az előtér sötétbarna volt, a középtér megvilágított, a háttérben pedig enyhe kék hegyek olvadtak bele a derűs égbe: mindenki azt mondta, hogy a kép jó, mert megfelel az akadémikus követelményeknek. A közvélemény ugyanis akkor egész Európában az volt, hogy egy műremek csak bizonyos meghatározott szabályok pontos teljesítése által állhat elő. Hogy a festőnek nemcsak esze van, de szíve is: ezt akkor kifeledték a számításból. De ez a szív hatalmas faktorrá lett: Mészölyt ellenállhatlanul vonzotta a Balaton tavának költői és egyszerű képeihez. Míg a nagy színpadias szceneriák hidegen hagyták: ennek a gyönyörű tónak szelíd színváltozatai, pittoreszk kunyhói, csöndes nádasai elbűvölték. Ott nézegette, mint sáfárkodik a parti ember e nagy vizek mentén. S az egész tájra, emberre-állatra ráborult a víz-szülte pára, finoman megtörve mindennek a színét. Ez vonzotta, ezt festette. S íme a széles és heroikus veduták helyett megtermett az első intim tájkép s mert a tájkép magyar ember temperamentumán szűrődött által: az első modern magyar tájképnek mondhatjuk.

De Mészöly az újítás munkájában csak egy bizonyos fokig haladhatott. Ő a magyar festészetnek meg-

This feature of our temperament may be noticed in Hungarian art also.

None of the painters named above resemble eachother in the least. Although several of them were linked together by intimate friendship, yet in the one great matter of art they never became allies, but each of them went his own way. We shall try to illustrate this by a few instances.

Our first landscape painter who dissociated himself from the Academy and adopted a modern style was Géza Mészöly (1844—1887). When he began his work, the public taste still pronounced the Italian „veduta" to be the perfection of landscape. If in a picture the foreground was dark brown, the middle sunny and in the background blue mountains touched the serene sky, everybody thought the picture good, because it satisfied the requirement of the Academical style. Throughout the whole of Europe it was the opinion that a real work of art could be created provided certain fixed rules were strictly kept. That the painter possessed not only a mind but a heart as well, was not taken into account. Still, the heart became an important factor: Mészöly was irresistibly drawn by it to the poetical and unpretentious scenery of Lake Balaton. While he remained unresponsive to the stupendous and magnificent in scenery, the gentle hues, the silent, rush-grown banks of this beautiful lake and the picturesque huts lying scattered around it, won his heart. There he used to watch the inhabitants of the banks as they carried on their occupation near that immense

nyitotta a magyar földet s annak bensőséges jellemvonásait, ezt szolgálják nála a rajz és a tónus finomságai. A szín itt csak másodrangú szerepet kapott. Egy kortársa, aki egészen más utakon haladt új célok felé, a szín problemáját fejlesztette s oldotta meg. Ez a kortárs Szinyei-Merse Pál (szül. 1845).

Ő Piloty müncheni iskolájában tanulgatott, de már kezdőkorában egészen más utakra tért, mint amelyen az akkori müncheni festők jártak. Semmi érdeklődést sem mutatott a nagy történelmi vásznak iránt. Neki ezek az irodalmi tárgyak, ezek az operaházi jelenetek nem kellettek. Ránézve a festészet punctum saliense ott rejlett, hogy minő színhatásokat ad a természet. Kiült egy rétre s ott elnézte, mint lángolnak piros tűzben a pipacsok a buja zöld fű közepette. Ezt a valóban festői témát igyekezett megoldani. Még mielőtt Böcklinnel Olaszországban barátságot kötött volna, megértette azt a szín-problémát, amely később oly híressé tette a svájci mestert. Az ő festői előadása azon alapszik, hogy mindenekfelett a színek erejét hangsúlyozza. Szinyei-Merse ezen a ponton ostromolta meg a természet bástyáit. A festői processzus, amelyet a maga számára kitalált, magában véve is érdekes és tisztán pittoreszk. Ha vásznán a pipacs égő pírossága üti a fű zöldjének erejét, úgy nem ama piros színt gyengíti, mint ez akkor gyakorlatban volt, hanem még inkább fokozza a zöldnek

stretch of water. And over all things, animate and inanimate, there was spread the silvery veil of mist, delicately softening every hue. This sight attracted him and this was what he painted. And so, instead of the bold and majestic Italian vedutas there appeared the first homely landscape, and as the style was free from all foreign influences, we might call the work the first really Hungarian landscape.

But Mészöly carried the work of reform only to a certain stage. He opened up to painters the rich treasures of Hungarian scenery, and the chief characteristics of his work are more delicate drawing and a subtle feeling for Nature's moods. Colors play a subordinate part in his pictures. It was one of his contemporaries, who pursued different aims in different ways, who investigated and solved the problem of colors. This was Paul Szinyei-Merse (born 1845).

At the beginning of his career this artist studied at Piloty's school in Munich, but even as a beginner he diverged from the paths trodden by the painters of Munich. The great historical scenes stirred no emotion and awakened no interest in his soul. Nor did he pay any attention to literary subjects. For him the „punctum saliens" of painting lay in the question, what color-effects can be found in nature. He used to sit for hours in a field to see the red glow of the poppies in the rich green grass. He wished to reproduce this faithfully in painting. Before he made the acquaintance of Böcklin in Italy, he had already guessed the secret which made the Swiss master so famous. His pictorial interpretation of

erejét. Így folyik az ő vásznain a színek erejének küzdelme, míg végre minden rész a maga legmagasabb potenciáját érte el. Szinte a villamos feszültség jelenségére gondolhatnánk e gyönyörű művek láttára. Mindenesetre jellemző, hogy a temperamentumnak ez az ereje a legtöbb kiváló magyar festőben rokon vonás. Azt hisszük, hogy e kiállítás sok képén is megleli ezt a jellemvonást a figyelmes szemlélő. Látni fogjuk, mint tér vissza ez a jelleg Paál Lászlón, Munkácsy Mihályon és még más művészeken.

Szinyei-Merse a maga sajátságos művészetével afféle self-made man. Nemcsak színproblémáival előzött meg más nagy külföldi mestereket, hanem egyéb festői minőségeivel is. Érdekes például az 1869—1872 közt keletkezett képeit egybevetni Edouard Manet műveivel. A „Majálisnál" ki ne gondolna hirtelenül Manet „Reggeli"-képeire? Pedig amidőn Szinyei-Merse ezt a képet festette, még nem látta a világhírű franciának egyetlen művét sem. Természetes, hogy ő is a koránérkezettek keserves sorsát sínylette. Sem Budapesten, sem Bécsben, sem másutt nem méltányolták még ezeket az új művészi tanulságokat. Szinyei-Merse nem levén harcias természetű, húsz évre letette az ecsetet s visszavonult birtokaira gazdálkodni. Íme a magyarázat, hogy ő sem csinált iskolát.

És nem nevelt magának követőket, folytatókat Munkácsy Mihály és Paál László, e sok tekintetben

Nature is based upon the principle of emphasizing the power of colors, and it was on this principle that Szinyei-Merse also tried to approach Nature. If on his canvas the glowing red of the poppies made the green of the grass seem too weak, he did not do what was habitual at that time, namely, weaken the red, in order to re-establish harmony, but he increased the strength of the green. It is a struggle between the power of colors that we see on his pictures, until each color has reached its highest potency. It is characteristic of the work of most distinguished Hungarian artists that their pictures bear the strong impress of the painter's individuality. The careful observer will probably detect this in many of the pictures in this exhibition. We shall see presently, that we meet this feature again in Ladislas Paál, Michel Munkácsy and others.

Szinyei-Merse was a kind of self-made man as to his particular style. It was not merely by his color problems that he advanced beyond several great masters of different countries, but also by other qualities of his. For instance it is interesting to compare his pictures painted between 1869—1872 with the works of Edouard Manet. On seeing the „Picnic" who could help thinking of the „Déjeuner" of Manet. And yet, at the time when Szinyei-Merse painted his „Picnic" he had not seen any of the great French artist's works. Naturally, he had to endure the fate of those who are in advance of the age. Nobody valued the artistic qualities of his pictures either in Budapest or in Vienna or anywhere else.

rokon szellemű két festő sem. Mindakettőnek művészete az egyéni temperamentumban gyökerezik. Képeiken épp ez az elem ragad meg minket. Paál Lászlót korán elragadta a halál (1846—1879), rövid pályafutásán egészen a barbizoni mesterek közelében látjuk. Bizonyos öserő jellemzi szilajan festett tájképeit. Munkácsy Mihály, aki jóval túlélte barátját (1844—1900), az Egyesült-Államokban is ismeretes: több kiváló műve díszíti a tengerentúli gyűjteményeket, néhány tanulmánya ezen a kiállításon is látható. Nagy történelmi kompozíciói, tájképei és arcképei egy célt szolgálnak: a különleges, szilaj temperamentum kifejezését. Széles gesztussal húzta oda ecsetvonásait, a pillanat ihletében, függetlenül a tárgytól, amelyet éppen ábrázolt. A hirtelen és villámgyors elhatározás ül minden vonásán, bizonyos művészi izgatottság, amely a lélek legbensőbb részvételének jele. Bárminként gondolkozzék is valaki az általa választott történelmi tárgyakról: ez a mélyen artisztikus vonás bizonyára leköti teljes érdeklődését.

Munkácsy művészetének zamatja ebben az imponderabilis és egészen személyes jellemvonásban szűrődik le. Nem csoda, ha ennek következtében nem plántálta művészetét hűséges utódokra. Egészen személyhez kötött, az egyéniség autochton művészete volt az. Még oly kitűnő tanítványai is, mint a német Fritz von Uhde belátták ezt s nem igyekeztek az ő

And Szinyei-Merse not being an aggressive character, laid aside his paint-brush and retired to his estates. This explains, why it is, that he too failed to create a school.

Neither could Michel Munkácsy or Ladislas Paál gather followers. These two painters resemble eachather in many respects. The source of the art of both is their individual temperament, and it is just that which overpowers the observer of their works. Ladislas Paál died early, but during his short career (1846—1879) we see him in harmony with the Barbizon masters. His boldly painted landscapes are characterized by much original power. Michel Munkácsy, who lived much longer than his friend (1844—1900) is well known in the United States too and many of his works are the gems of Transatlantic collections. Some of his studies are to be seen in this exhibition. His great historical compositions, landscapes and portraits, are all expressions of a remarkable, powerful, indomitable temperament. Each streak of his brush was guided by the inspiration of the moment. In each detail of his pictures we detect the quick decision, a certain excitement of the artist, which is the surest proof that all his soul was taking part in the work. Whatever may be our opinion about the historical subjects he chose, this truly artistic feature excites a keen interest. The essence of his greatness is really this unanalysable and thoroughly personal element. No wonder if in consequence of this he could not impart his style to his faithful followers. His style was strictly individual; it was the autochthonous art

személyes tulajdonait elsajátítani. Ezek az exploziv temperamentumok magyar sajátságokat mutatnak. De a faji jelleg több más vonása is érvényesült a magyar művészet legújabb történetében.

Példa gyanánt idézhetjük Székely Bertalant (szül. 1835), akit hazájában mint a monumentális falfestés legnagyobb képviselőjét ismernek. Művei a pécsi székesegyház, a vajda-hunyadi vár s más emlékszerű épitmények falait diszitik. Az ős-magyar legendák élednek itt fel, de Székely művészetének nem ez a jellemző vonása. A puszták hallgatag és megfontoló pásztorainak lelke lakik benne. Ez az embertípus, amely elbűvölő szépségekben gazdag, artisztikus finomodottságban él és dolgozik benne. Ismerjük e népet: hosszas és közvetlen természetszemléleten épül fel világfelfogása, nyilt fővel gondolkozik s makacs a céltudatosságában. Mind e vonásokat megtaláljuk Székely művészetében. E művészet nagyszabásúan egyszerű s cikornyátlan, mint egy közmondás. A nagy falakon mindig nagy formák kapcsolódnak egymáshoz s minden formának feladata az, hogy intenzive fejezzen ki egy jellemvonást. Ez a művészet szükszavú, de bölcs tartalmú. Művek, amelyeken nincsenek epizódalakok vagy diszitő jelzők.

Itt ismét más, a többitől eltérő művészettel van dolgunk. Ez is az egyéni, s mondhatnók: a faji temperamentumból nőtt ki. Látnivaló, hogy e tem-

of a great personality. Even as distinguished a pupil as the German Fritz von Uhde had to own this, and give up the acquirement of his master's individual qualities.

These forceful temperaments reveal the Hungarian character. But many other racial characteristics may also be detected in the most recent Hungarian art.

As an example we may cite Bartholomen Székely (born 1835), who is known in his country as the most prominent representative of monumental painting. His works decorate the walls of the cathedral at Pécs, the castle at Vajda-Hunyad and other notable buildings. His subjects are drawn from the world of ancient Hungarian legend, yet, this is not the chief feature which we recognize in his style. We see expressed in his work the soul of the quiet, thoughtful herdsmen of the plains. These men, in whose mental life there are so many picturesque elements, live and labour in intimate and unbroken communion with the soul of nature. She is their constant companion and teacher, and their conception of the world is gained from the vast, silent expanse and the whispernig breeze. Their thought is simple and logical and they pursue their aims obstinately. In Székely's artistic personality all these features are present. His art is broad, simple, free from minute trimming significant as a proverb. In his painting everything is on a grand scale; on the lofty walls we see huge forms and the object of each detail is to express some characteristic feature. This style is monosyllabic, but rich in wise content.

peramentumnak több variánsa jellemzetesen szerepel a magyar művészet történetében. Sajnálatos, hogy nem mutathatunk belőlük spécimeneket.

Székely Bertalanon kívül még több jeles képviselője van a magyar falfestésnek. Őket ismeri a külföld a legkevésbbé, mert műveik csak Magyarországon, a helyszínén tanulmányozhatók. E munkák közt jelentékeny helyet foglalnak el Lotz Károly freskói, amelyek a magyar királyi operaház, a budai királyi vár, a magyar parlament palotáinak belsőségeit díszítik. Lotz (szül. 1833) felette temperamentumos művész, aki játszva győzi le a formai nehézségeket. Eleven allegróját finom tapintat nemesíti. Kifejezési stílusa az allegóriához vonzza: összes művei erre építvék. Az ifjabb nemzedék körében Kriesch Aladár tűnt fel modern felfogású freskóival, amelyek egy része a magyar parlament palotáját díszíti.

Valószínű, hogy azok a festők, akik a magyar művészet ifjabb gárdájának legjavát alkotják, épp ily elszigetelt egyéniségekként fognak szerepelni. A magyar fajban ugyanis csekély a nyáj-ösztön, mint azt már említettük. Azok a festő-telepek, amelyek Szolnokon és Nagybányán létesültek, sem tudták egyöntetűbbé tenni a felfogás, az előadás módjait. Csak egyhez járultak hozzá: a művészet nacionalizációjához s ez azzal biztat, hogy a festészet még inkább autochton jellegűvé lesz. Elég, ha itt röviden utalunk

Here again we see a style entirely different from that of other artists. This also is rooted in the individual and, we may add, in the racial temperament. This temperament appears with many variations in the history of our art. We regret, thet we are not able to show specimens of his style.

Beside Székely, fresco-painting has many eminent representatives. These are the artists who are least known in other countries because their work can only be studied in Hungary. As very prominent creations we mention the frescoes of Charles Lotz in the Royal Opera House, the Royal Palace at Buda, and in the Houses of Parliament. Lotz (born 1833) has a strong artistic temperament which easily conquers all the difficulties of form. His vivid allegro is ennobled by a refined judgment. His taste inclines towards allegory, all his works being of this character. Amongst the younger generation Aladár Kriesch has attracted a great deal of attention; several of his frescoes decorate the walls of the Houses of Parliament.

It is very probable that the most striking painters of to day will, like their fore-runners, work as just so many isolated individuals. As we mentioned before, in the Hungarian race there is not much tendency to flock together in schools. Even the artist-colonies at Nagybánya and Szolnok were unable to create unity in conception or interpretation. They only contributed to one thing, the nationalisation of art, and this leads us to hope that painting will have a still more autochthonous character. It is enough if we just allude to the style of Baron Ladislas

báró Mednyánszky László, Ferenczy Károly, Fényes Adolf művészetére, amely egészen e földhöz, a honi diapasonhoz simul. Ezzel egyre lazulnak azok a kötelékek, amelyek sok magyar művészt a külföld bizonyos iskoláihoz kötöttek. S egyre jellemzetesebben domborodnak ki bizonyos közös, úgy mondanók: temperamentumbeli vonások. Színyei-Mersétől a legifjabb nemzedékig a tehetségek túlyomó része szereti a bátor, szabadvonású, pasztózus előadást. És szeretik a szín erejét. E sajátságokon kívül a temperamentumnak bizonyos melancholikus árnyalata is jellemző. A hirtelen és hevült előadás gyakran sajátságos módon olvad össze ezzel az elborult melancholiával. Erre bizonyos analogiák találhatók a magyar ornamentikában és a magyar népdalban is. Ily módon emancipálódott a magyar festészet a külföld hatása alól.

Magyar jellemvonásokban gazdag a magyar grafikai illusztráció és hasonló folyamatot vehet észre a figyelmes műbarát az építészetben is. Sokáig a hozzánk oly közel eső Ausztria, nevezetesen Bécs gyakorolt befolyást a magyar építészetre. Semmi sem természetesebb, mint hogy ez a befolyás ellenkezett a mi különálló művészi céljainkkal. Hogy vannak íly külön magyar architektonikus célok, arról meggyőz minket egy séta Eperjes utcáin, ahol ma is hosszú sorban állanak azok a régi renaissancekori paloták, amelyek sem olasz, sem német, sem francia befolyást nem

Mednyánszky, Charles Ferenczy and Adolf Fényes, which entirely adapts itself to the native soil and the national character. Thus all the ties which bound Hungarian artists to the schools of other countries have gradually been loosened. And certain common features, derived, we may say from the national temperament, have become more and more evident. From Szinyei-Merse to the present generation nearly all have been fond of the bold, free, broad way of painting, and of strength of color. Another characteristic is a tinge of melancholy. The vivacious, bright, vehement features mingle curiously with this darker element. Analogous instances may be found in Hungarian decorative art and in the popular songs. The works of graphic illustration in black and white are rich in national features and a good observer may detect in the history of Hungarian architecture a process similar to that which we have described in the case of painting. For a long time it was Austria, and especially Vienna, that exercised an influence on our architecture in consequence of its proximity. But naturally this influence was in a quite contrary direction to our separate artistic aims. That there are separate Hungarian architectural aims, anyone would be convinced on walking through the streets of Eperjes, where there are still extant long rows of mansions of the Renaissance period which do not show either Italian, German or French influence but are of Renaissance style in a pure Hungarian edition. These mansions are the embodiments in stone of one or more of the domi-

mutatnak, hanem e stílusnak magyarosított kiadásai. A magyar architekturának ezek a paloták a kőbe vágott programmpontjai. Mint ama régi építők, úgy a maiak is azt kívánják, hogy építészetünk ne legyen sem olasz, sem német, sem francia, hanem benszülött. Egy emberöltővel ezelőtt foglalkozott íly gondolatokkal Feszl Frigyes, a budapesti Vigadó építője. Kezdeményezését egészen új alapokon ismét felvette Lechner Ödön. Kivülök jeles építészek művelték kiváló sikerrel a történelmi stílusokat, de e füzet olvasóit talán inkább érdekli az új stílustörekvés, mert ez sokkal inkább különbözik a külföldétől, mint a mi új-renaissanceunk és új-gótikánk. Az újítók modern konstruktiv anyaga főkép a vas és a színes majolika. Az előbbi még kevésbbé jut szóhoz: az utóbbinak már jelentékenyen kiképzett formanyelve van. Ez az ornamentikának anyaga s ez az ornamentika szervesen hozzáilleszkedik a magyar nép házi művészkedéséhez, annak finommá nevelt testvére. Kétségtelen, hogy az a magyar ornamentika, amely régi fa-, agyag-, szövött-munkákon maradt ránk, nagy mértékben önálló s teljesen jellemzi a magyar fajt. Azt a kincset, amelyet ebben birunk, az ifjú építészgárda beható tanulmányozás után az anyag követelményeihez képest átülteti az építészet díszitendő tagjaira. Az évezredes háborúk ugyan alaposan elpusztitották a régi magyar épitményeket, de az iparművészeti

nant principles of Hungarian architecture. Modern architects, like those of former times, are resolved that our architecture shall not be either Italian, German or French but national. A few decades ago the architect of the Redoute in Budapest, Frederic Feszl, put forward these ideas. Recently Edmund Lechner has had the same aims though adopting different methods.

Other distinguished architects have also cultivated the historical style successfully, but perhaps for the readers of this booklet the recent efforts will be more interesting, because the new style achieved by these efforts is much more distinct from that of other countries than our new-Renaissance or new-Gothic. The constructive materials chiefly employed by modern builders are iron and colored majolika. The first has not yet become expressive in the language of art, but the latter has already a well-developed language. This is the material of ornament and this way of decorating is organically linked with the domestic art of the people, the former being really the sister of the latter, only somewhat more refined. Undoubtedly the ancient Hungarian decorative art, which was bequeathed to us on wooden objects, earthenware, or tissues and embroideries, was eminently original and characteristic of the race. The younger generation of architects, after having thoroughly studied these fragments, now apply the motives to architecture where ornament is required, of course in a way that harmonizes with the material they have to work with.

tárgyak mégis elégségesen bő ornamentum-kincset mentettek meg számunkra. Ma tehát, hála e kincseknek, jelenthetjük, hogy kitartó munka folyik egy íly értelemben alakuló stílus érdekében.

Buzgó segítője ebben az építészeknek a magyar iparművészet. Ezen a téren leginkább lehet szó régibb hagyományok folytatásáról, felfrissítéséről. Talán e kiállítás iparművészeti osztálya is eléggé számot ad arról, hogy míly irányban folyik ezen a téren a munka. Csipkéink, bőr- és majolika-műveink leggyakoribb hordozói annak a magyar ornamentumnak, amelynek naiv kiadása a régi háziipar műhelyeiből maradt ránk. Ennek az ornamentumnak alapvető jellemvonása az, hogy a díszítendő felület jó részét pusztán hagyja s minden gazdagsága egy fontos szögletben, egy fontos frízben szalad össze. Hasonlatos bizonyos növényekhez, amelyek a lenge szál végén hírtelenül egész bokrétáját nyítják a virágoknak. A motívumok nagyobbára a növényvilágból valók: e természetadta formákat a művészek az anyag sajátságaihoz híven egyszerűsítik. Ez a gondolat sok mívelőre talált újabb időben is az iparművészeti technikák legtöbb ágában. Talán elégséges, ha e rövid utalással erre a speciális szempontra is felhívtuk a műbarát figyelmét.

Régi krónikák az elragadtatás hangján írnak azokról a szobrokról, amelyek egykor a budai királyi várat és Nagyvárad tereit díszítették. Ezeknek egyike

As to the ancient edifices, they were all destroyed during the interminable wars, but the objects of art-industry preserved for us many a rich treasure in the way of design. We may say that, thanks to these relics, considerable headway has been made in the formation of a decorative style.

Our architects are greatly helped by the art-industries or applied art. It is in this realm more especially that we find the maintenance or revival of ancient traditions. Perhaps the art-industry department of this exhibition will be enough in itself to show this. Our lace, majolica and leather-work afford the best instances of designs, the primitive elements of which have been derived from simple home-industry. It is characteristic of this ornamentation that a considerable part of the surface is left bare and all the richness of the design is concentrated in one corner or border. It is somewhat similar to certain plants, the frail stem of which suddenly expands into a rich bunch of flowers. The motives are principally taken from the realm of plant life, the forms being simplified in accordance with the requirements of the material. Perhaps these few words will suffice to give the connoisseur some idea of the movement now in progress.

Ancient chronicles speak enthusiastically of the statues which stood in the royal palace of Buda and the squares of Nagyvárad. But none of these have been spared, the bronze in which they were cast having supplied the Turks with metal for their guns. Consequently our sculptors had no examples of the

sem maradt ránk: a törökök ágyút öntöttek belőlük. Szobrászainknak tehát nem állott módjukban a nemzeti művészetet eredeti jellegében folytatniok. Itt is újra kellett kezdeni mindent. Egy oly országban, amely jóformán csak félszázad óta tehette pihenőre a kardot, a szobrászoknak leginkább monumentális feladatok jutottak: az újonnan restaurált városok tereit, palotáit díszítették és díszítik emlékművekkel. E nagy művek legtöbbje egészen új keletű, a vezető mesterek Zala György, Strobl Alajos s a nemrég elhalt Fadrusz János. E szobrászat is individualitások szerint különbözik. Leginkább mégis az erő kifejezésére való törekvés jellemzi. A szobrászatnak egy másik ága, a temető plasztikája, talán egységesebb jellemvonást mutat. Aki végigsétál Budapest kerepesi temetőjében, finom forma-ötletekben látja ott kifejezve a magyar faj melancholikus vérmérsékét. Jellemző, hogy e sír-monumentumok egyike sem pathetikus, egyike sem színpadias. Valamely intim vonás élteti ez alakokat: jól kifejezik a magyar ember magába vonult természetét. Ily műveknek szerzői például Donáth Gyula, Kallós Ede, Margó Ede. Egy harmadik, jól mívelt válfaja a szobrászi előadásnak a terrakotta. Ez a magyar népies típust keresi, felfedezi annak érdekes attitüdjeit, tősgyökeres sajátságait. Ily műveket készítenek Telcs Ede, Damkó József és mások.

ancient national art to guide them in their work. In this realm also they had to begin everything anew. In a country where the sword had been laid aside for only half a century, the sculptors had chiefly monumental work to do: they had to adorn with statues the castles and squares of the newly restored towns. Most of these works are quite recent, the leading masters being George Zala, Alois Strobl and the late John Fadrusz. Sculpture also shows marked differences of individuality. Still, there is one common feature, the expression of strength. Perhaps another branch of sculpture, that of the cemetery, shows more unity of character. Those who visit the principal cemetery of Budapest, will find embodied in the monuments there many a conception which reveals the melancholy disposition of the Hungarians. It is characteristic that none of these monuments are theatrical or indicative of overstrained sentiment; there is some homely, unpretentions feature in each which shows the people's reserved nature. We mention among those whose works are best known Gyula Donáth, Edward Kallós, Edward Margó.

A third branch of sculpture cultivated very successfully is the work in terracotta. This material is used chiefly in the representation of interesting popular types, such as peasants, gipsies etc., giving their characteristic attitudes and racial peculiarities. In this department Edward Telcs, Joseph Damkó and others are working.

Naturally these few lines cannot present a lifelike

Korántsem adhattunk e néhány sorban teljes képet a magyar művészetről. Súlyos és kitünő nevek maradtak ki ebből az előszóból: hisz mitsem érnénk nevek felsorolásával. Külön jellemezni az egyes egyéniségeket — egész könyvet adna. Erről sajnálattal le kell mondanunk. Csak néhány futólagos vonással igyekeztünk jellemezni e művészetnek néhány oly sajátságát, amelyekről feltételezzük, hogy a külföldi amatört érdeklik.

Európa számos művészi versenyén vett részt a mi festészetünk és szobrászatunk. Ha szabad következtetnünk abból a sok csillogó aranyéremből és komoly elismerő kritikából, amelyekkel a nagy művészeti központok a hazánkban termelt műveket fölékesítették, úgy azt mondhatjuk, hogy művészi céljainkat az idegenek is felfogták s méltányolták. Ez az elismerés ösztönözte leginkább művészeinket a megkezdett út folytatására. S ez a beható munka élénk művészeti életet teremtett nálunk. Budapest, Magyarország fővárosa, egyúttal a magyar művészetnek is központja. Ide folyik össze mind a sok munka s innen árad szét az egész országba a művészet kultusza. Művészeti iskolák nevelik az ifjú nemzedéket nemcsak Budapesten, hanem a vidéken is. Társulatok és egyesületek alakultak e propaganda céljából. Maga a Képzőművészeti Társulat évenkint öt-hat kiállítást rendez, úgy hogy alig van szaka az esztendőnek,

picture of Hungarian art. Many important and prominent names have had to be omitted from this list, for of what use would the mere enumeration be? On the other hand if we wished to describe the work of each artist, we should need a whole book. This is beyond our present intention which is merely to indicate briefly the features likely to interest the foreign connoisseur.

Our painters and sculptors have often taken part in great international competitions, and if we may judge by the number of gold medals and weighty appreciative criticisms which they have won in the chief art-centres, we are entitled to say that our aims in art have been understood and appreciated in foreign countries. It was very largely this appreciation which spurred on our artists to the continuance of their work. And this intense activity has created a vivid artistic life. Budapest, the capital of Hungary, is at the same time the centre of Hungarian art as well. It is towards her that the best talents are attracted and from her there spreads the cult of art into every district of the country. The rising generation is taught in excellent schools of art, not in Budapest only but in the provinces as well. Societies and unions continue this work of propagation The Art Society (Képzőművészeti Társulat) itself arranges five or six exhibitions yearly, so that there is no season of the year in which there are not two or three exhibitions to be seen. The larger towns of the provinces also arrange exhibitions every year. Our collections of works of art have increased

amelyben a fővárosban ne volna legalább két-három műtárlat látható. A fővároson kívül a vidék nagyobb központjai is rendeznek évenkint hasonló kiállításokat. Műgyűjteményeink számban s minőségben hirtelenül meggyarapodtak. A legnagyobb ilyfajta intézmény a Szépművészeti Múzeum, amely magában foglalja a világhírű Eszterházy-gyűjteményt is sok ezer számra rugó műkincsei közt. S a kormány a vidéken is több művészeti múzeumot teremtett és olyformán alakitotta az iskolák tanrendjét, hogy abban méltó helyet kapjon a művészeti oktatás is. Mindezt csak futólag jelezhetjük ezen a szűk helyen, amely nem engedi meg a bő számadást. Ha mindezekkel a jegyzetekkel csak némi felvilágositással is szolgálhattunk az érdeklődőknek, máris elértük célunkat.

Budapest, 1904 február.

LYKA KÁROLY.

in number and improved in quality quite surprisingly. The largest is the Museum of Fine Arts (Szépművészeti Múzeum) which includes the far-famed Eszterházy collection, with its thousands of unique masterpieces. The Government has organized museums in the country-towns as well, and the curriculum of the schools has been modified in such a way as to give to the teaching of art its due share of attention. All this can be no more than mentioned in this little booklet.

If these notes prove to be of any use to those who are interested in the subject, we shall have accomplished our aim.

Budapest, February 1904.

CHARLES LYKA.

1

Ferenczy Károly, ferenczi, festő; sz. 1862. febr. 8. Bécsben; mh. 1917. márc. 18. Bpesten. Atya Ferenczi Freund Károly, a Tiszavidéki vasut igazgatóságának titkára, utóbb az első erdélyi vasut vezérigazgatója és földbirtokos volt. Középiskoláit a bpesti Markó utcai gimnáziumban, (rajztanára Klimkovics Ferenc) ~~volta rajztanára~~ és a soproni Laehne féle gimnáziumban vegezte. Az érettségi után a bpesti egyetemen jogi tanulmányokba kezdett. Ezt abbanagyva ~~majd~~ br. Wodianar komjáti birtokán töltött egy évi gazdasági gyakorlat után két évig a magyaróvári gazdasági akadémián tanult.

Gyászjelentés.

Mint okleveles gazda
~~utóra~~ tart hara Gavosdiá-
ra (Krassószörényi) és
atyja bortokán gazdálko-
dott. Unokanővére,
utóbb felesége, Fialka
Olga, ~~[illegible]~~ festőnő
ébresztette fel benne az
érdeklődést a festészet
iránt, s vele ment ki
1884. Romába. Hara-
tétle után a művészi
pályát választotta élet-
hivatásul. 1885. Mün-
chenbe, nehány hónap
mulva Nápolyba utazott,
hol a művészeti akadé-
miát látogatta.

1887-89. Párizsban a Ju- 3
lian akadémián T. Róbert
Fleurynél is Bouguere-
aunál tanult, eszmeiképe
azonban Bastien Lepage volt.
Meleg barátság fűzte Csók
Istvánhoz, és Grünwald
Bélához, akik ugyanekkor
voltak a Julian akadé-
mia növendékei. Első
arcképe, Kallos Ede szo-
brász képmása, a Bastien
Lepage-féle finom natu-
ralizmus szellemében Pá-
rizsban készült. 1889-92
családjával együtt Szent
endrén élt s e korra
jellemző életképeket fes-
tett. A szentendrei tar-
tózkodás nem vált hasz-

Feladó: Draskóczy Istvánné

Lakása: Mezőzsilas Fejér. m.
Petőfi u. 64.

dr. Szentiványi Gyuláné részé

Budapest.

XI. Lagymányosi-u. 16.

nára s úgy 1893. Mün-
chenbe költözött, ahol no-
ros barátságban állott az
ott élő jelesebb m. ~~fa~~ mű-
vészekkel (~~Hollósy, Csók~~
~~stöp~~ a veluk való sűrű érint-
kezés buzdítóan hatott
rea. Kutató, céltuda-
tosan fejlődő művész
lett. Münchenben idejeből
való kiválóbb művei a Madardal (1893)
Kerti jelenet (1893), Önarc-
kép (1893) [Orpheus (1894)]
Szarvaskert ~~(189~~ 3 [Csók
Istvánarckepe (1894), Ol-
vasó férfi fatörzsön (1895)
Archaeologia (1896), me-

[megvette a Kuráty)

lyekkel mint a francia na-
turalizmus első m. Képvi-
selőinek egyike jelent meg
nálunk. 1896. a Hollosy
iskolával együtt nagybá-
nyára költözött, hol éve-
kig állandóan élt. A
nagybányaiak 1897 és
1898. F. részvételével
Bpesten a régi Műcsar-
nokban rendezték ~~bem~~
~~tatkozó~~ kiállításaikat
példátlan sikerrel.
De ~~ellenségek és gunyolo-~~
~~dok is bőven akadtak~~
a hivatalos körök és hiva-
talos műnészek wel-
lett ellenségek és gu-
nyolodok is bőven akad-
tak. Ferenczyt, a
nagybányaiak szellemi
vezérét

F 1899 az Műcsarnok és Galadjával
téli kiállításaiak
keretében

meg nem
értők

forradalmármak
tekintettek. [és gari-
soltár. F. mindezzel
nem törödve faradhatat-
lanul dolgozott Nagybá-
nyán: Itt készült a
tlegyi beszed (1896–97)
illusztrációi Kiss József
költeményéhez (1897), a
Három királyok (1898)
a Hazatérő favágók,
Estihangulat, Napsütés
(1899), ~~Esthangulat [illegible]~~
József cladjár
testvérei T Nagybá-
nyai korszakának első
éveiben sikerült Bas-
tien Lepage hatási-
tól megszabadulni

T (1900)

[aki szem-
be helyez-
kedek a
nagyomanyokkal

T jelentésemben
kerüei-

gyönyörű nagybányai tajban a 7

s a szabad természetben festett képeinek előadása szélesebb, szinben gazdagabb lett, dekorativ-halásokra törekedett, mindent alávendelve tisztán festői és artisztikus mondanivalóinak.

Hollósy távozása után 1902. Grünwald Bélával Réti Istvánnal és Thorna Jánosszal együtt megalapitotta a nagybányai szabadiskolát, melynek egyik vezetője volt, s önzetlenül fáradozott a növendékek oktatásán.

1900. a lipesti Műcsarnokban Esthangulat lovakkal c. képére

a Ráth György-díjat,
1901. Ábrahám áldozatá-
ra az Ipolyi Arnold dí-
jat, ~~kapta~~ 1902. a
Márcinsi estre a Lipót-
varosi Kaszinó díjat kap-
ta. 1903. a Nemzeti
Szalonban 86 művéből
~~megszikes tárlatot rende-~~
~~zett~~ kiállítást rendezett
Sokaktól meg nem ér-
tett művészetet mely
saját megállapítása
szerint kolorisztikus
naturalizmus szinte-
tikus alapon, e kiálli-
tás alkalmatol álta-
lánosan elismerték és
ünnepelték. 1903. ki-
szült kivalibb lepei a Le-

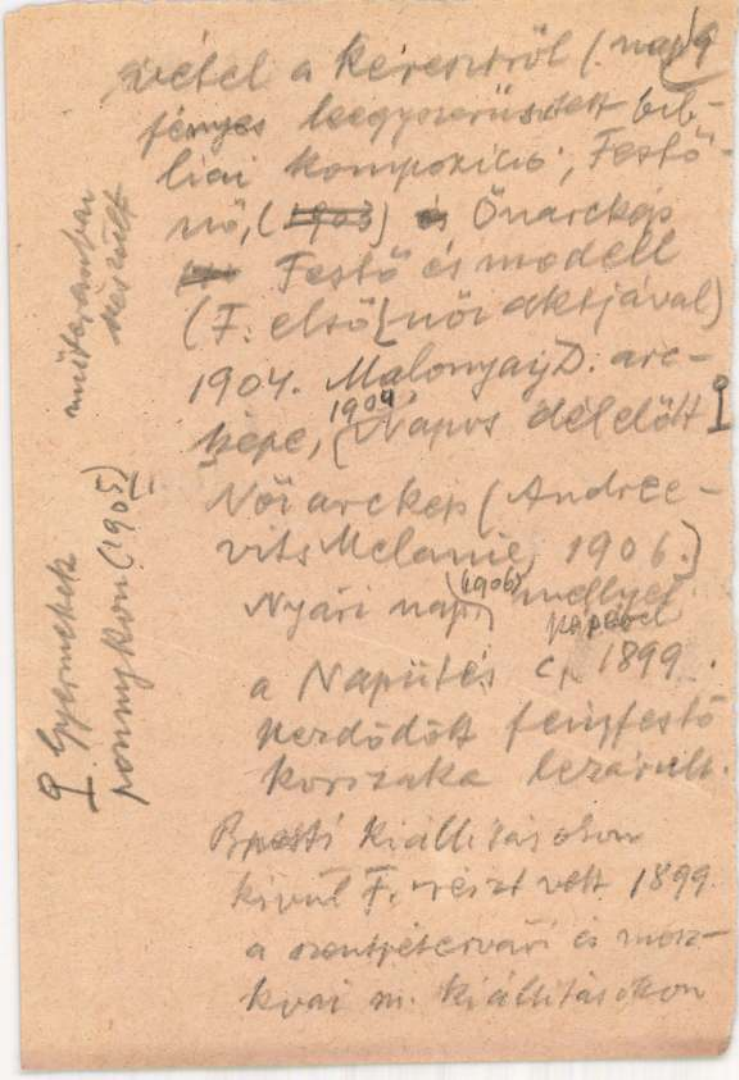

vétel a Kéresztről (nap) 9
fényes leegyszerüsített bib-
liai kompozicio; Festő-
nő, (~~1903~~) ~~és~~ Önarckép
~~[illegible]~~ Festő és modell
(F. első [nőt aktjával)
1904. Malonyay D. arc-
képe, (1904) Napos délelőtt I
Nőt arckép (Andree-
vits Melanie, 1906.)
Nyári nap (1906) mellyet
a Napütés c. 1899.
pezdődött fényfestő
korszaka lezárult.
Bpesti kiállitásokon
kívül F. részt vett 1899.
a szentpétervári és mosz-
kvai m. kiállitásokon

müterembar készült

I Gyermekek
ponnykon (1905)

1900. a párisi világ kiállításon, 110
továbbá München, St Louis,
Velence, Bécs, Londonda,
Düsseldorf tárlatam s
több kitüntetésben rész-
sült. 1900 Párisban és
1904. St. Louisban bronz-
érmet, 1905 Velencében
aranyérmet és, a mün-
chani Glaspalastban ~~kis~~
~~aranyérmet~~ másodosz-
tályu aranyérmet nyert.
1906. az orsz. mintarajz-
iskola és rajztanárképző
~~ben~~ az alakrajz és festés
[tanárává ~~nevezték~~ lett
~~ki~~. 1907. részt vett
a M. Impresszionisták
és Naturalisták Köre
megalapításában, mely-

előtt ~~[illegible]~~ megbízott
1911-tól rendes

nek 1908, és 1909. évi
évi kiállitásait Szinyei
Merse Pállal és Rippl Ró-
nai József-fel ő szervezte
is rendezte. Ebben az idő-
ben készült kivál ebb ké-
pei s tékozló fiu haza-
térésének három változa-
ta (1907-9) a Kettős arc-
kep (1908). 1911. Festvé-
rek c. képére megszapta
az állami nagy aranyér-
met. 1911-15 a Nagybá-
nyai Festők Társaságá-
nak elnöke volt. 1913.
tavaszán újabb festmé-
nyeiből és rajzaiból
az Ernst Museum kiál-
litást rendezett, s

12

ugyanez ci ben a münche-
ni ntk. kiállitáson I.
osztályu aranyéremmel
tüntették ki.

A magybányai natu-
ralismus, melyet
ő juttatott diadalra,
a Nyugatról érkező
hatások következté-
[illegible] Ferenczy

T Anya és gyermeke
c. képeit

féle Vaszary-díjjal
tüntették ki, 1915.
nedig Pietà c. képére
meg kapta az OMKT
négyezer koronás tár-
sulati díjat. 1916.
három egyemezével egyik
kollektív kiállítása
volt az Ernst Museum-
ban. 1916 nyarán kez-
dett betegeskedni.
A svájci Leysinben,
majd 1917 januárjában
a Tátrában keresett
gyógyulást, de betegebben
tért vissza Bpestre, hol
a Baross-utcai belgyó-
gyászati klinikán ne-
~~halt meg~~ hány heti
sulyos szenvedés után halt
meg.

A Szépművészeti Mu-
zeum előcsarnokából te-
mettek [~~a kormány Hép-~~
~~viselőjének~~ jelenlétében.
1918. hagyatéki kiállí-
tása volt az Ernst Mu-
zeumban. 1922. az OMKI
illúcsarnokában. hűséges
barátja és lelkes hive.
Petrovics Elek F. 222
művéből nagyszabásu
emlékkiállítást rendezett,
1934. a mult századi
m. arcképek velen-
zei kiállításán egyik
önarcképe, 1937. a
bécsi m. kiállításon
több műve ~~szerepelt~~
volt kiállítva.

[A temetési néstalá-
tón a kormány a kultusz-
minisztérel képviseltette-
ki magát

15.

A felszabadulás után válogatok műveiből emlékkiállítás a volt a Főv. Népművelési Központ kiállítóhelyiségében, s 1948. szeptemberben a bécsi mi-retrospektív kiállításon [illegible] szentendre muzeumát ~~1951~~ marban. F K. muzeumhoz nevezték el.

megnézni (T 1951. a moszkvai m. [illegible])

Ferenczy Károly

1862 - 1917.

lásd

Almásy-Teleki IV. 1940

83 - 98. n.

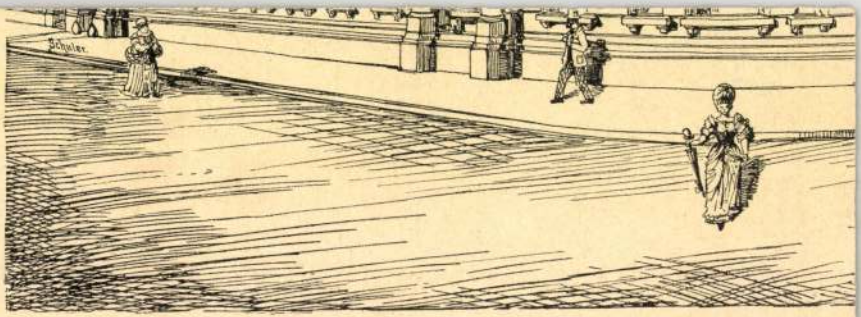

Entwurf zu einem Post- und Telegraphengebäude in Z

Ferenczy Károly

1862 – 1917

144. Bíbor bankár

olaj. 41×32

P 950.–

Almásy-Tellki. X. 1942

magyar művészeti műveltség fejlődését és fejlődésének folytonosságát minden erejével, ilyen módon is elősegítse.

Méltán büszke a Szinyei Társaság arra, hogy azok a fiatal művészek, akik az elmult tíz egynéhány esztendőben eredményeket értek el, úgyszólván mindannyian itt kapták az első biztatást. Erre hivatkozva, és a magyar művészet jövőjébe vetett bizalommal kérjük a közületek és a közönség megkülömböztetett rokonszenvét és támogatását „Tavaszi Szalon"-unk iránt.

Pátzay Pál.

Ferenczy Károly

Nagybányai Táj

Repr.

Árveresi Közlöny

1929. 5. sk. sz.

VI.

BUTOROK

Ferenczy Károly

Árverési Közlöny 1932. 1. sk. 4.

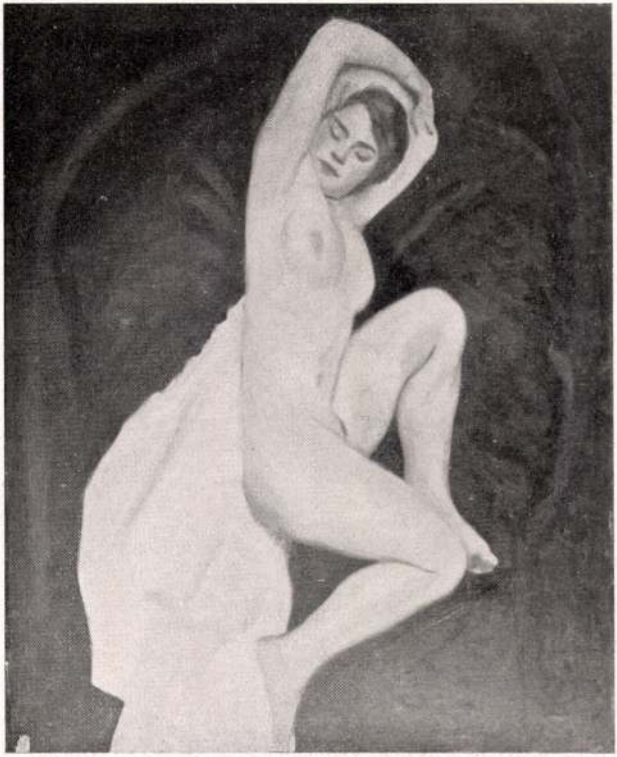

173. *Ferenczy Károly:* Vörös hátteres akt. Olajf.

460. *Joó Ferdinand:* Erdőrészlet. Olajf.

Ferencry Károly

154. A tékozló fiú

Ernst Múzeum adattár
XVIII.

trepan 7

1951 aug. Gref. o. 85.

Lázár Béla mindtöt arch.
tréur

Ferenczy Károly

vód

Tamás Ernő: Nagybánya — az elszakított „magyar Barbizon". A Pesti Hírlap vasárnapja. 1931. jan. 18.

Ferenczy Károly

Fürdő" férfiak c.
kepe repr.

Ár vereši Csarnok aukció
kat. 34. sz. 1926 okt.

931

1.	Egy enlegért	740 —

Ferenczy Károly

Fehér gyöngyös akt, repr.

Árverési Csarnok aukció
kat. 32. sz. 1926-ápr.

Ferenczy Károly

M. Kispl. és Graf. Kiáll

1954. 31. l. (Engl

Márciusi est)

~~[illegible]~~

tr. litogr

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Gyöngyös		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Erdélyi Múzeum-i kiáll.

1941. (kolozsvár)

Önarckép, of

Ferenczy Károly

M. Nők Demokr. Szövetsége.
A dolgozó nő és anya
védelme. (Ernst Múz.) 1948
nov.-dec.): Anya
gyermekével, cenzúrázva.

M. Képrem Szt.

1945 aug (v. trust)

Birkózók
artisták
Nagbajai táj
of

Archep Hall

1952 aug (Trust)

Nöi archep

Ferenczy Károly (4)

FERENCZY KÁROLY / 1862 - 1917 / :

91. Tanulmány a Hegyibeszédhez. - Szénr., p. 21.5 x 24.8 cm. Jelz.nélkül.

92. Női arckép boával. - C.rajz, p. 15.2 x 19.7 cm. Jelz.nélkül.

93. Akt-tanulmány. - Ceruza és vizf., p.30 x 23 cm. Jelz.nélkül.

94. Akt-tanulmány. - C.rajz, p. 19.8x11.5 cm. Jelz.nélkül.

~~1451.~~ ~~1451.~~ ~~1450.~~

1943

926.

920.

Ferenczy (ferenczi.) Károly, (Jenő); szül. 1862 febr. 8-án Bécsben, megh. 1917 márczius 18-án Budapesten.

(3)

Ferenczy Károly

FERENCZY KÁROLY / 1862 - 1917 / :

56. Béni arcképe. - Olajf., v. 59.5 x 73.5 cm. Jelz. nélkül.

57. Bükkös. - Olajf., v. 104 x 90 cm. Jelz. l. b. "Ferenczy K."

58. Csendélet két kacsával. - Olajf.,v., 95 x 53 cm. Jelz. f. j. "Ferenczy K."

59. ifj. Hegedüs Sándor arcképe. - Olajf., v. 76.5 x 105.5 cm. Jelz. nélkül.

Kopp 1939/40. terem II.

IIAX

XVIII

(2)

FERENCZY KÁROLY / 1862 - 1917 /

34. Királyok hódolása. - Olajf.,v.méret 134 x 87 cm.Jelz.l.j."Ferenczy Károly".

Ferenczy Károly

Kopp 1939/40. szerzem I.

1941

		Kikiáltási ár pengőben
2386.	VADÁSZFEGYVER. Kétcsövű, Buchs, 24×8.2. Sigott Johann, Ferlach. Vászontokban . . .	120.—
2387.	VADÁSZFEGYVER. Egycsövű, golyós, 8 mm., ismétlő. Manlicher-Schönauer. Bőrtokban. Hozzá céltávcső Zeiss: Zielmultár. Bőrtokban . . .	300.—
2388.	VADÁSZFEGYVER. Kétcsövű, sörétes, kakasnélküli, 12-es	50.—
2389.	VADÁSZFEGYVER. Kétcsövű, sörétes, kakasnélküli, 12-es. Ogris, Ferlach	190.—
2390.	ISMÉTLŐ PISZTOLY. 6.35 cal. Browning . .	20.—

Ferenczy Karoly

zöwsetlen nüver

l

Ernst Muzikiall

154 – 155.4

1935

~~Alföldi Flislap V 294.~~

Ferenczy Károly

lásd

MIÉNK I. kiáll.
1908. 13–22. 77am

U. a II. kiáll. 1909.
9–16. n.

U. a. III. kiáll. 1910
97–101 b. n.

(IIIII)

Mícuk

(7)

1908, I. kiáll

a tékozló fiú haratérése of

Tájkép VII

Patak II-III

Tájkép hídtal

Reggeli tájkép

Artisták I

Erdőrészlet II

Csendélet VI

Férfi arckép XVII

II

1909. II. kiáll

of

Henyélés I

Kettős arckép V

Tájkép (dombokkal, gyümölcsössel)

" (karámok)

" (bükkös)

" (parkrészlet padokkal)

" klastromrét) Tájkép (csendélet)

Mieink (2)

19.10. III. hiáll.

a Tékozló fiú harátérése III/of
Borús táj hecskékkel
Csendelet VII
Napos kert hárgyal
Bányász utca
Lovaglás
Erdésulak

Terenczy Károly

Művészház

1910 márc. kiáll

a bem beszéd

részlete

u. a. vázlata

Józsefet eladják testvérei

1912 ~~márc~~ ápr.-máj.

Kriszta levétele a keresztről

Nyasban II.

II

Ferenczy Károly.

Ernst Múz. kiáll. 47 sz

Magyar mesterművek
1921. máj

Önarckép, Ernst Lajos
tulajd.

Lovasok, Majovszky
Pál tulajd.

éppúgy, mint az egész iszlamita terjeszkedésnek, éppen az teszi ki világhistóriai egyedülvalóságát, hogy példátlan nagy kiterjedésű birodalomban bámulatos gyorsan, szinte rövid évtizedek alatt, megteremti nem csupán a vallásnak, hanem az életszokásoknak, sőt a művészeti szándéknak is közös és azonos voltát. Az arab betűvetés szárnyain a betűdíszítés csaknem azonossá válik Gibraltártól a Gangesig; a maureszkkel éppúgy találkozunk Indiában, mint ahogy az arabeszk az Alhambrában is otthonos. És ha e roppant politikai vagy inkább vallási egység valamely pontján, a megadott hieratikus keretek között, valamelyik szerencsés kezű művésznek sikerül egy-egy újítást alkotnia, az csakhamar, mint a villám, végigfut az iszlám összes művészi műhelyein s az évszázados technikák által szentesített művészi gyakorlatok határai között egységes gyökereken nyugvó, de mégis mozgalmas, új stílusok kialakulására vezet.

A stílusalkotásnak ez a problémája merül föl mindjárt az iszlám legkorábbi idején, a VII. és VIII. sz.-ban is. Hogyan lehetséges az, hogy alig néhány évtized alatt olyan egymástól távol eső területeken is, aminő pl. Arábia, Egyiptom és Perzsia, mégis elvileg azonos M. alakulhat ki? Ennek érdekes társadalomtörténelmi háttere van. A hódító iszlám korai kalifái nagyanis elsősorban mindenütt a hanyatló bizánci birodalom örökébe ültek bele s átvették annak finoman kiképzett jogi struktúráját is, amelynek egyik lényeges része a birodalmi kormányzatban az ú. n. *leithurgia*-rendszer volt. A bizánci központi kormányzat u. i. a birodalom egyes részeire, témáira adóul közszolgáltatásokat vetett ki, tehát egy-egy *dioecesis* tarto-

M. képzm Leg. Bir

1914 nov-dec (képzm Neur)

Fürdő férfiak, akt

Takács Judit, dukai, arckép

VI. 148.

Ferencz Károly

Nagybánya k. k. 1912

124

5

Ferenczy Károly

1862 - 1917.

Nápolyi emlék, kréta

Szépm. Muz. graf. o.
80. kiáll. (1943)

Olasz tájak.

Tamás Gal

1931 okt.-nov. 36.
Testvérek

1934 máj. esop. kiáll
Testvérek

Tamás

1941 febr-márc 118. h

Béni arcképe

Helikon

1922 ápr.

Fekoš ahí

Alkotás Művészház

1923 máre I. Mall

Čarchep I-III

1923. III. Modern graf.

Tanulmány az Archaeologiáros
Aga mermekével
Pieta I-II
Tehoč akt

trépen

1918 okt. Mj tiers (1917-18)

Március. est (1902)
Kettős archép
Napos d. e.
Béni (1894 München)

1921 márc Graf o. 43:
anya szermekével, tiéns

1924 jun. Graf o. 49.
Tájkép, tr. könyomat

1926 okt. Mj tiers (1924-26)
Tanulm. a 3 királyokkor, ~~of~~
de Schönherr Gyula és atyja, sch.
antal arch.

Of

(3)

Siépen

1931. Graf. o. 61

Olvasó láj özikével (Címlap-
szerveret az VI. számára 1900 k)

kr. és fedőfesték

Pietà (1913) I–IV cer. és tusz

Tájkép (1886–87) vízf.

Várlatkönyv

1932. kj szerz. (1926–31)

Nyár 1. of

1935. Graf. o. 69.

Saja opermelkével

szénr

Müterem

1935. II. csop.
Három mirákok 1. of
Tanulmány a vörös hatterie
akt hoz, virf.

Ferencry Károly

Győri kiáll. 1936.

Fürdőrök, olaj - 400.—

Madonna Jézussal (84. kép)

Fa, tempera, 60×36 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Variánsa a müncheni FH. gyüjteményben pietro di Lorenzo Pratese néven, más háttérrel. (L. Pantheon, V. kötet, München 1930., 265. l.). Berti Toesca szerint hasonló kompozíció a bostoni Gardner gyüjteményben. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 761. l. — Maszlaghy II., 100. szám. (Fra Filippo Lippi.) — Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20, 3. lap. (Fra Filippo Lippi.) — Gerevich PA, 230. l. (képe 227. l.) (Fra Filippo Lippi.) — Van Marie. X. kötet, Hága, 1928., 343. l. (Fra Filippo Lippi.) — Décsei: Könyvismertetés MM, V., 1929., 172. l. — Benesch Belved. 70. l. (Domenico Veneziano köre.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. (Képe 3. l.) (Fra Filippo Lippi.) Berenson 442. l. (Pesellino) — Berti Toesca 950—952. l. (Képe 951. l.) (Compagno di Pesellino.) — Esztergom, MM, IX. 1933., 61. l. — Babits Mihály: Szent István városa. Pesti Napló, 1938. szeptember 4, 31. l. — Lepold—Lippay, 55. l. (Képe XV. táblán).

LIPPI, FILIPPINO (firenzei festő, 1457—1504) KÖVETŐJE

Szent Erazmus püspök vértanúsága

Fa, tempera és olaj, 29×37 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Maszlaghy II., 343. szám. (Gentile da Fabriano.)

Ferenczy Károly (6

1933 feb-márc

Testvérek, a Képművészeti Múzeum tulajd.

F. Klebelsberg emlékkiállítás műtárgyai

NYOMDA
T 6.

UDAPEST
rd. 2.

OMKT 7

1934 trapt-olet (N. Lukahét)

Tavasz of
Tavaszi Táj
a Tóbai-domb.

1934 dec - 1935 jan jub

Fürdő fink

Nagybányai festők. kiáll

1898 (Nbánya)

Illustr. Bródy S.: „Egyszer kecske" c. művéhez

Tájkép I-III
Gösi Táj
a királyok
~~Tájkép I-II~~
Tanulmány I-III
Erdőrészlet I-II

of

arckép szénr

1901 (Szatmár):

Férfi arckép VII.
Az alagi tráinning pályáról
Lótanulmány (Carasco)
Illustr. kiss József költ-
hez

(2)

1912 jub. kiáll (N bége):

A napbógai ref. tepl (1903) (of
3 kirányok (1898) II
Fürdés (1902)
Nyári nap (1907) II
Csendélet (1909) IX
Izvóra (1909)
Olvasó fiszfi (1903)
Harasztérő favájók (1899) III
Fürdés előtt (1904) II
Vörös fal (1910) III
Virág hegy (1910)
Gerecket pennykon (1905) II
Hegi beszéd (1896) II
Tájkép (1911) VIII
Harmas arckép (1911)
Csendélet (1914) X–XI
Tájkép (1910) IX

Ferenczy Károly

(3)

56 Csendélet, olajf.

Nagybányai kiáll. 1942

300/25

Ferenczy Károly

Könyves Kálmán
Modern magyar
festők tárlata
1904. maje

Für dőző gyer-
mekek III
Női arckep VIII
Tavaszi tájkep
Est III
Fürdőző fink
III

Mův. Krónika
1904. 3. n. 6. t.

Szegedi képem Enes

1900. ősi I/

Kerti jelenet of

Tájkép IV

1901. Tavi

Napsütés of

Haradáró tavajok II

Ferenczy Károly

[gyűjt. kiáll.]

Nemzeti Szalon

1903 nov. 19 – dec. 15

Tőv. Kepi

(2)

1935 jan. jul.

Testvérek
Birkojók
Ló tanulmány
Csendélet kacsával
Vörös fal
Csendélet két kacsával

of

FERENCZY KÁROLY (1862—1907)

20 Lovasok, olajfestmény. Dr. Majovszky Pál hagyatékából.
22 Hegyibeszéd vázlata, olajf. Vörösváry Andor gyűjteményéből.
23 Virágok, olajfestmény. Vörösváry Andor gyűjteményéből.
26 Archaelógia, olajfestmény. Dr. Schmidek Tibor gyűjteményéből.
28 Lovagló gyerekek, olajfestmény. Mgt.
30 Csendélet alabástrom tállal és szoborral, olajf. Dr. Morvay Jenő gyűjteményéből.
31 Gesztenyefák, olajfestmény. Dr. Morvay Jenő gyűjteményéből.
31a Lótanulmány, olajfestmény. Mgt.

Ferenczy Károly (3)
Nemzeti Szalon
1936 június hetek.

Ferenczy Károly

l.

Gerő Művészetről

75, 93, 99, 100, 208,
241–255. l.

O E cikk címe:

Ferenczy Károly helymegállapításához.

XXV

Ferenczy Károly

vód

Kállai Ernő =

Találkozásom Ferenczy Károly művészetével.

Emlékkönyv Lyka Károly hetvenötödik születésnapjára -

Bp. 1944. 248 -

253. l.

Tajstrómabor 40
Az Immaculata-szobor leltára 1759-ben . . 47

12. Vitreae Lampades.
1. Corona S Joannis.
1. Organum majus.
1. Organum minus.
14. Lampades Cupreae.
Frustillum Cerusa.
3. Pulvinaria in quibus sacerdotes flectere solent.

Ferenczy Karolyi

vrád

Vătășianu

15. l.

vergoldeten Dennfussen ruhend,

1942. ELLENZŐ, háromrészü, aranyozc
Paravent, dreiteilig, aus vergoldet

1943. ALACSONY LÁDIKA, diófa, ber
Kästchen, Nussholz, mit Intarsia,

1944. KÉT KAROSSZÉK, KÉT SZÉK,
— Zwei Armstühle, zwei Stühle,

1945. HAT SZÉK, fekete fa, ónberakáss
schwarzes Holz, mit Zinnintarsia

1946. SZALONVITRIN, faragott és virág
und blumenbemalt. Italienisch.

1947. VITRINASZTAL, diófa, négy e
Empirestil.

1948. NÉGYSZÖGÜ ASZTAL, zöld-ara
virágcsokor. Olasz. — Viereckiger

1949. KEREK ALABASTROM-ASZTAI
Mitte Blumenstrauss.

1951. NAGY BRONZCSILLÁR, gömbö
Bronzeluster. Holländisch, XIX.

ádékos disszel, kárpitozott üléssel. Louis XVI. —
ınd Flechtwerk, der Sitz tapeziert. Louis XVI.

ó alak, kárpitozással. XVIII. sz. — Vier Armstühle,
. XVIII. Jh.

al. Directoire. — Armstuhl, Nussholz, die Lehne. mit

ïszitéssel, bőrüléssel. XVII. sz. e. — Lehnstuhl, Eiche,
h.

ios támlával, kárpitozott üléssel. Louis XVI. — Drei
. Louis XVI.

diszü lábbal. Bidermeyer. — Tisch, Nussholz, die Füsse

támlával és üléssel. Olasz, XVIII. sz. e. — Drei Stühle,

lábakkal, gobelinszövet kárpitozással. XVIII. sz. m. f.
)elinstoff tapeziert. Zw. H. XVIII. Jh.

)szkárpitozással. Neobarok. — Bergère, Nussholz, mit

Ferenczy Károly

Ferenczy Valér könyve
Ferenczy Károlyról.
Ismertetés Oltványi
– Artinger Imrétől

Magyar Művészet

1935. 190. l.

Ferenczy Károly

Ferenczy Valér:

Ferenczy Károly
alakja és alkotása.
I–V. füzet.
(Kny. Budapesti
Szemle.) Bp.
é. n.

Gent (674)

WIND ISTVÁN

OKL. MÉRNÖK

EGRI EGYHÁZMEGYEI ÉPITÉSZ

EGER

HEVESMEGYE.

I. sz. kereseti kimutatás

állitasi munkálat

1. 78. drb. várpártázat lefödé

költségvetés 1. tétel

2. 273.84 négyzetméter várpártáza

költségvetés 2. tét

3. 170.00 fm. föpárkány lefö

költségvetés 3. tét

4. A föpárkány javitásához szü

költségvetés 4. tét

5.6.03 négyzetméter járda kész

költségvetés 5. tét

Ferenczy Károly

írod

Bernáth Aurél:

Ferenczy Károly emlék-
kiállításához.

Magyar Nemzet
1940. okt. 25.

Ferenczy Károly

Bernáth Aurél =
Ferenczy: Három
királyok. Magyar
Műveszet. 1935.
12. 27.

Ferenczy Károly

1862 – 1917

Kmtárs 1940. Aggernek

Fürdőző fink.

Madárdal

Szépm. Mur u.o.

FILMJEI

Aki a cowboy-és wild-west-filmeket szereti, a legjobbakat találja meg nálunk. Rendkívül nagy áldozatot jelent az ilyen filmek megjelentetése, mert ugyanakkora behozatali költségek ter-

Ferenczy Károly

Genthon I.
A Uj m. muvészet
tört. Bp. 1935.
Könyvism
Oltványi Artinger
I MM. 1935.
91–94. l.

Ferenczy Károly

vrod

~~Ropalotafel 13,14. l.~~

Rózsa Miklós:

A Műveszhaz
palotafelavató
kiáll ra.
katalogusa

Bp. 1913.
13, 14. l.

~~Könyvtárunkban~~

Ferenczy Károly

arcképe, tollrajz 1909

Pólya Tibortól.

Koppmagygraf 150éve

386. Barabás Miklós mütermében. - Vizf., p. 17,2 x 12.9 cm. Lent felirás. Óbecse 1847.

TÖRÖK EDE / 1836 - ? /

387. Csikós. - Vizf., p. 28.5 x 20.5 cm. Jelz. l. j.: "Török 856".

TURY GYULA / 1866 - 1932 / :

388. Barabás Miklós 86 éves korában. - Tusf.,p. 12 x 16.5 cm. Jelz.l.b."Tury Gyula Budapest 1896. November 15". Alul 3 soros felirat.

UDVARY PÁL :

Ferenczy Károly
Madárdal

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 9 1.

Szent Julietta vértanusága.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század eleje
Habsburg főhercegnő
Ovális miniatűr, 7×5·5 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1820 körül
Canova képmása
Miniatűr, pergamen, 7×6·2 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

Ferenczy Károly

wód.

Petrovics Elek

Élet és művészet.

Bpest, 1937.

Ferenczy Károly, festőművész (1862–1917)

a bpesti Történeti Múzeum kiscelli részlegében megnyílt kiállításon szerepel Ferenczy Károly Hegyi Beszédvázlata. (említve).

Losonci Miklós: Képzőművészetünk múltja és jelene a kiscelli múzeumban.

Népújság. (Heves), 1983. okt. 29. 6. old.

MDK

Ferenczy Károlyl, festő

"Hegyibeszéd"
Felesége arcképe 1892.
a szembenéző müncheni "önarckép" 1893.
"Ádám" 1894.
"Ábrahám áldozata" ?
"Háromkirályok" ?
"Márciusi est" ?

204.o.

Vita Németh Lajos "Hollósy Simon és kora művészete" c. kandidátusi értekezésről.
Műv. Ért. 1956. V.évf.2-3.sz. 204-210.o.
Genthon István opponensi véleménye 204.205.o.

Ferenczi Károly, festő MDK

Nem egyedüli mércéje a nagybányai stilusnak és lelkiségnek. -.-
205.o.
Hollósy és Ferenczi tájképfestészetének különbségeit jól mutatja be N.L. -.-
206.o.

Vita Németh Lajos "Hollósy Simon és kora művészete" c. kandidátusi értekezésről.
Műv. Lrt. 1956. V. évf. 2-3. sz. 204-210.o.
RADOCSAY DÉNES opponensi véleménye. 205-207.o.

Ferenczi Károly, festő MDK

Hollósy, illetve Ferenczi és a nagybányaiak viszonya.
209.o.

Hollósy és Ferenczi művészetének eltérése és a századvégi világnézeti válság.
210.o.

Vita Németh Lajos "Hollósy Simon és kora művészete" c. kandidátusi értekezésről.
Művt. Ért. 1956. V. évf. 2-3.sz. 204-210.o.
Németh Lajos válasza. 207-210.o.

Ferenczy Károly, festő MDK

befeléfordulása, szembefordulása fiatal korának emberi problémákkal foglalkozó törekvéseivel (1903) sokáig csak elmélet maradt.
A Horthy korszak Nagybányát Ferenczy iskolájának tekinti.

298.-299.o.

Aradi Nóra: A polgári kultura hanyatlásának főbb jelenségeiről a magyar képzőművészetben.
Müv. Ért. 1956. V. évf. ~~2-3~~. sz. 295-300.o.

4.

FERENCZY Károly

NN: A magyar képzőm. feladatáról

Művelt Nyi, 1955 4 évf. 24 n. junius 12, 2 l

FERENCZY Károly

B. Jogansson: A magyar képzőművészetről

Művelt Nép 1955 11-évf. 21. m. május 22, 7. old.

Ferenczy Károly

fertőm.

csak utalás Bernáth A-al kapcsolatban

Genthon J: Bernáth A.

Művészettörténeti Értesítő, 1937, II. évf. 1 n.
1, 10 l.

Ferencsy Károly

ferté

megemlítve a plakáttal kapcsolat-
ban.

Nonlopi: Plakátszüvészetünk helyzete egy
kiállítás tükrében

Népszava 1956 ápr. 26, 84 évf. 99 sz. 4 l.

Ferenczy Károly 1862-1917.

Kacsás csendélet, olaj
Józsefet eladják testvérei, olaj
Hazatérő favágók, olaj

Uj magyar képzőművészet. Főv. Képtár bányavidéki vándorkiáll. 1948. jun. 26 l.

Ferenczy Károly 1862-1917

Csendélet két porcellánmadárral, olaj

Lugasban, olaj

Mü- és Régiségkereskedelmi Váll. IX.Művészeti aukció. Bp. 1948. lo **1.**

Ferenczy Károly, 1862-1917

Önarckép

Önarckép-kiállitás. 1948. jan.

Ferenczy Károly 1862-1917

Tengerparton, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk. sz.

34 1.

Ferenczy K.

Pieta

Fekvő akt

Alkotás Művészház. III. Modern grafika. Bp. 1923.

5 l.

Nyeregtetővel.

Lakóhár (volt Balás-vagy

Ebeczky-kuria. /~~Jelenleg la~~

Jellege: Klasszici~~záló~~sta, XIX

Külseje: Téglányidomu alapra
tes keresztmetszetü sima pil

Belseje: Bent ivvel kétszaka
tüzhely maradványával. ~~A kur~~

Iskolaépület.

Jellege: Romantikus, 186o kör

Külseje: Földszintes, téglá
kai felett szegmentives szem
zatos, előreugró középrizali
pitmény kereszttel. Homlokza
Hátsó homlokzatán 11 pillére

Ferenczy Károly

Pieta

Alkotás Művészház. III. Modern grafika. Bp.1923.

4 l.

dban átépitve.
eti alakjából már alig ismerhető fel
ló torony zömök alsó része boltozott
églányalaprajzu két-két félkörös ab-
nik. Az átépitéskor a templomot uj
ától enyhén visszaugró szentéllyel
entivelésü fallal záródik. A szent-
záródásu ablak van, a torony alsó
alas épitmény, a torony első emele-
ablak. A bádogsisak gulaidómu.
ál álló kőfeszület lábánál XVIII.
öredéke. a bejárat felett pedig két
tak be, valamennyi nyilván a régi

i'snélküli
ztelen. Egész megjelenése a neoromán
zerüsitett alakját mutatja.

Ferenczy Károly /1862-1917/
Nagybányai táj, olaj

. Árverési csarnok, 1939. 13 1.

ó oromfalak egyre jobban terjednek a
tt. Ennek megfelően hagyományos falu-
omlott. Jellegzetes és tipikus utca-
etős tetőzetek szép sorozata - csupán
n figyelhető már meg. A faluban számos
zdasági épület van, amelyek a népi é-
iemléki szempontból jelentősek. Ezek

llaszög. Lakóház. Zsupptetős, épült 187o.
Lakóház. Oromfalas. Épült kb. 188o.
24. Lakóház. Deszkázott oromfalas.
27. Lakóház. Zsuppos tetőzettel. Épült
kb. 185o.
53. Lakóház. Barokkos oromfallal. Épült
kb. 187o.
Lakóház. Zsuppos tetőzettel. Épült
kb.187o.
z. Zsuppos tetőzettel. Épült kb.187o.
áz, Zsuppos tetőzettel. Vakolatdisszel.
kb. 187o.

Ferenczy Károly

Birkózók, olaj

Magy. Nemzeti Reneszánsz Társ. IV. aukciója,
Bp. 1923. 9 l.

Ferenczy Károly
Béni arcképe

Tamás-Galéria CXVIII.kiállitása. 1941.febr.
1 1.

MDK

Ferenczy Károly festő

Könyvszemle. Müvészettörténeti tanulmányok szerk. Dávid Katalin Müvért 1957.VI.évf.4.sz.324.l.

Ferenczy Károly
Ferenczy Ferenc arcképe, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 9 l.

Ferenczy Károly, festő MDK

portréját baráti és tanitványi szemmel rajzolta meg Réti.

Dobay János ismertetése Réti István: A nagybányai művésztelep c. művéről.
Müv. Ért. 1956. V.évf. 1. sz. 81-83.
81. o.

Ferenczy hatása társaira.
U.o. 82.

A készülő Ferenczy monográfia.
U.o. 82

Ferenczy Károly

K. M.: Apáti Abkarovics Béla miáll.

Művelt Nép 1955 szept. 29 k. julius 17, 7 l

Ferenczy Károly

Péter J.: A képző és iparm. növ... (vita)

Modalmi Ujság 1955 11 ért 44 n. okt. 29, 8 l

Ferenczy Károly

Lyka K.: A Szentendrei Művésztelep

Irodalmi Újság 1956 VII évf. 35 sz. ~~[illegible]~~

szept. 1. 1 l.

Fremvay Károly

Helyek: Képzőművészetünk égető kérdéseiről
Irodalmi Újság 1956 III évf. 39. sz. sept. 29.
2 l.

Oeuvre (2)

1915 Tav: Pieta I/of

1915-16 Téli
- Csendélet (Ugsonna-készlet) } of
Csendélet (Szárnyas) }

1916 Tav
Női akt fehete háttérben, of

1916-17 Téli
Cigéjlány, of

1922 jan-feb ~~[illegible]~~ [illegible] l.
katal. t

(3)

1924 febr-mére (Bp hozzus)

Józsefet eladják testvérei
Atléták of

1925-26 Akt máll

Pihenő, of
Fekvő akt
a festő és modellje
Kettős női akt
Birkozó

Birkozó fink, grafika

1927 M. táj és élethép

Nbégai Teglom
Csirke etető szájka
a festő
Virággondozó nők
Olvasó férfi
Lovak
Nyári est

Domboldal
Nbégai Táj
Cigányok
Dombvidék

of

(4)

1930 ~~[illegible]~~ Imre Miall

Pieta I - IV of

1932 febr-márc

Valér és Béni
Fürdés előtt
a művész leánya
Lovaglós öppenchek
Fiú arckép
Oktober
Rózsák

of

FERENCZY KÁROLY

kat. 48.

20. sz-i magyar művészet

Dévényi Iván gyűjteményéből

Kassák Emlékmúzeum

1993 ort. 9 - dec. 5.

Ferenczy Karoly
festő

M.D.K

Festészetét: „Kolorisztikus naturalizmusnak" nevezte „dekoratív alapon".

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művért, 1954. 2 sz. 235 l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Szőnyivel művészetük rokon.

Végvári Lajos: Szőnyi Istvánt
Művért, 1954. 2 sz. 235 l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Végvári Lajos: Szőnyi István

Művért, 1954. 2 sz. 234 l.

Ferencry Károly festő

Magyar Nemzet IV. 1953 dec. 5. 4.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

A XX. század elejének jellegzetes magyar festője.

Végvári Lajos: Ferenczy István
Művészet, 1954. 2 oe. 23 l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

Aradi Történt. 322. l

Ferenczy Károly
Fürdő férfiak, olaj

Magyar Képzőművészek Segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás, 1914. 3 l.

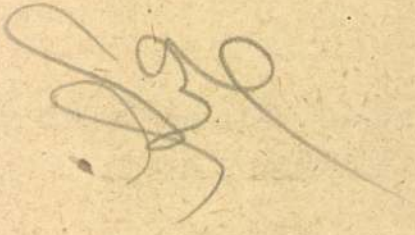

M.D.K.

Ferenczy Károly

"Nyári est" c. alkotását hozza a lap a Műcsarnok téli tárlatáról.
Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. nov. 20.
26. évf. 47. sz. 866. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Ferenczy Károly

"Nemzeti Szalon", "Nyári est", "Tájkép házzal" "Őszi fürdés" c. képeit igen magasra értékeli dr. Rottenbiller Ödön: Téli tárlat a Mücsarnokban c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1905. január. 41. kötet 363-366. lap

MDK

Ferenczy Károly, festőm.

103. Nyári est. /Nő a kertasztalnál./ Repr.

Műcsarnok. 1904/5. téli kiáll. Kat.

Ferenczy Károly festő

Magyar Nemzet VIII. 1952 ápr. 19. Sz.

M.D.K

Ferenczy Károly
festő

Beckkel művészeti problémákat beszélnek meg.

Soós Gyula: Részletek Beck Ö. Fülöp emlékirataiból
M.M.M. Évkönyve 1952, 119l.

Ferencey Károly
festő

M.D.K.

"Határőrparancs"

Bodnár Éva: Tornyai János
M.M.M. Évkönyve 1952, 202 l.

Tersánszky Károly festői

Élet és Irodalom II. 16. n. 1958 ápr. 18.

Ferenczy Károly festő

Magyar Nemzet VIII. 1952 ápr. 22. 5.

Ferencsy Károly festő

Magyar Nemzet VIII. 1952 jul. 2. 5.

Ferenczy Károly

M.D.K

Beck-kel kapcsolatos vélemények a japán kávéházban képéről.

Soós Gyula: Részletek Beck Ö. Fülöp emlékirataiból.
M.M.M. Évkönyve 1952, 226 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.
Olasz halász, festm.

Mesterek a Főiskolán. Főv. Képt. XLVII. kiáll. 1950. ápr.

Berenczy Károly

MDK

nagybányai tája

Molnár B. tulajdona.

Lengyel István: Látogatás Molnár Béla professzornál.
Müterem 1958 I. évf. 9. sz. 30-32.o.

MDK

Ferenczy Károly

Budapesti Hirlap, 1934. nov. 4. 2o l.

MDK

Ferenczy Károly

Réti István: Derü a müvészetben. Az Est, 1939. márc. 29. 13 l.

.i /Zádor Anna anyaga/

3

ın Georg/ festő sz.1717 k.
+ 1773 4

3 k.-1719-1789 2o

sztrák festő 18.sz.m.f. és
19.sz.e, Bécs 1o

4

zprém m. 2

4

Ferenczy, Charles MOK

festő

a nagybányai iskola egik vezetője

Gachot, Francois, Modern Hungarian Painting
Hungarian Quarterly, 1936 I 89.0-

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Bécs 1862 febr 8 — Bp. 1917 márc. 18.

Itáliában, Párisban s Münchenben képezte magát. A nagybányai iskola tagja. A mintarajziskola professzora volt.

„Lovak" – olaj, vászon 54.8 + 61.5 cm.

„Hazatérő favágók" – olaj, vászon 60 + 95 cm.

„

Csánky Dénes: kár ér magyar festészete. Győr 1943, 12, 22-23,

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

„Három királyok"
„Izsák feláldozása"
„Festőnő"
Malonyay Dezső arcképe

bégvári 1958. 197-, 213., 271., 282., 292. l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Az ujabb tájképfestés hive.

Bereznicey Albert: A tájképfestés a XVII. században. 206 l
Bp. 1910.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Nagyobb sikeret az alakos festésterén azatta

Beszeviczy Albert: A tájképfestés a XVII. században. 1931
Bp. 1910

MDK

Ferenczy Károly festő

Bencze László:Variációk egy témára Csillag,IX.évf. 1955.szeptember 1895.l.

MDK

Ferenczy Károly festő

Bencze László: Válasz Bernáth Aurélnak, Csillag 1954. VIII.évf. augusztus 1564.1565..l.

MDK

Ferenczy Károly festő

Kisfaludy Stróbl Zsigmond: Emlékeim Csillag,
X.évf.1956. február 301.l.

Ferenczy Károly

MDK

Ferenczy Béni: Nagybányai emlékeim Csillag, X.évf. 1956. május 991-992

MDK

Ferenczy Károly

Benczo László:Magyar mestermüvek Csillag,X.évf.
1956.augusztus 337.l. 344.l.

Ferenczy Károly

MDK

Máté György:A magyar forradalmi plakátművészet utja Csillag,X.évf.1956.augusztus 359.l.

MDK

Ferenczy Károly

Müvészklub alakuló közgyülése. Uj Müvészet,
1913. I. 3.sz. 2o l.

Ferenczy Károly

Fekvő akt, festm.

Helikon III. kiállitása. 1922. ápr. 5, 9 l.

Ferenczy Károly

Három királyok, olaj

Miterem II. csoportkiállítás. 1935.

Ferenczy Károly

Tanulmány a vörös hátterü akthoz, akv.

Műterem II. csoportkiállitás. 1935.

Ferenczy Károly
Megtért fiu
Vörös fal

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 8 l.

SCHÖFFMANN MÁRIA, Sassoferrato után
Madonna Jézussal
Vászon, olaj, 77×65 cm. (15. szoba.)
Maszlaghy II., 523. szám.

SCHÖFFMANN MÁRIA, Schongauer után
A Szent Család
Fa, olaj, 30×22 cm. (38. szoba.)
Maszlaghy II., 506. szám.

SCHÖFFMANN MÁRIA, Tizian után
Szent Család, Ker. Sz János és Sz Zakariás
Vászon, olaj, 82×102 cm. (Prímási lakosztály.)
Simor prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 512. szám.

SCHÖFFMANN MÁRIA másolata
Madonna Jézussal
Vászon, olaj, 77×64 cm. (Prímási lakosztály.)
Simor prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 509. szám.

B R O K

Az Ipolyi gyűjteményből.

Ferenczy Károly
Siesta

Ernst Múzeum CXXII. /jubileális/ kiállitása.
1932. május. 8 l.

SEGYHÁZI
CSTÁR

Ferenczy Károly

Önarckép

Beszélgetés

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.

1932. május, 9 1.

5. kép. *Bécsújhelyi festő, 1498: Epitáfium.*

CSŰJHELYI FESTŐ, 1498-ból

. Mária halála. Heinperger Istvánné epitáfiuma.
5. kép)
tempera, 156×104 cm.

irata alul gót minuszkulákkal: anno domn
)8 am freytag Sand Mathias abendt ist ge-
rben die ersam frau des/ . . . . . ltin und des
lgelerten Steffan Heinperger lerer Zu den
ien freyen Künsten / . . . . . Burger
der Neustadt . . . . . gewesen
. . . . . .

sius Höfel 1839-ben elárverezett bécsújhelyi,
nann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből.
ongauer L. 14. metszete után.

Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde . . . Bécs, 1839., 11. sz. — Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion II., 1871., 373. l. — Divald: Zólyom vármegye csúcsíveskori szárnyasoltárai. A Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye, XLIII., 1909., 123. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai II. füzet, Bp., 1911., 7. l. — Frimmel: Lexikon der wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 174—175. l. — Gerevich IPGY, 95. l. — Hoffmann, Edith: Über Altare aus Ungarn. A Műgyüjtő V., 1931., 169. l. — Pigler Evag, 130—131. l.

Ferencry Károly festő

Magyar Nemzet XI. 1955 febr. 22. 5.

Farkas Z.: A nagybányai művésztelep története.

Ferenczy Károly festő

Magyar Nemzet XI. 1955 Jan. 25. 7.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Szőnyi művészete Nagybányából közelebbről Ferenczyből indult ki.

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művért, 1954. 2 sz. 296 l.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Szőnyi művészetében Ferenczy „szintetikus naturalizmusa" is megfér.

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művészet, 1954. 2 sz. 240 l.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Harctéri cigányok.

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művészet, 1954. 2 sz. 239 l.

Fenyczy Károly
festő

M.D.K.

A századvégi zsánerképből indult ki, majd a klasszikus kompozíció újraélesztésére vállalkozott.

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művészet, 1954. 2 sz. 235 l.

Ferenczy Károly: Kődobálók — Jeteurs des caillons

A Fővárosi Képtár ujabb szerzeményeinek kiállitásáról —

Nouveaux acquisitions de l'exposition de la Galerie municipale

GÖNCZY G. ISTVÁN:

LETTORSZÁG KÉPZŐMŰVÉSZETE

A lett művészet a nép szellemi sajátosságaiban gyökeredzik és így a nemzet történeti eseményeivel szorosan összefügg, ami azután a különböző korok jellemzésére is szolgál. A legrégib kor, a történelem előtti idő, amíg a népi élet levezethető, hatalmas népművészetet hagyott vissza és építkezéseket, pompázó ornamentikával, az iparművészetben pedig sajátos egyéni hagyományokon nyugvó formákat. A nemzeti lett ornamentika (latviu raksti) szigorúan mértani jellegével sajátosan pompás szín- és formakompozicióival egyébként érvényre juttatta a ritmust, az analógiát és a parallelizmust. A második kor magában foglalja a lett művészetnek a romantikus felfogásból a barokk és klasszikus stílusba való átformálását. Miután ezt a felfogást külföldről vették át, természetesen csak később érvényesül az újszerűség az építészetben, plasztikában és a festészetben. Az egyházi művészet emlékeiben még ekkor is nagyon érvényesült a nemzeti felfogás úgy a műalkotásban, mint a kivitelben. Ezt a művészetet, amely nemzeti jellegzetességen épül, sőt a népművészet hatásától sem mentesült, eredetileg külföldi művészek honosították meg, majd sok lett művész foglalkozik vele és iskolákat alapítva sikerült azt népszerűsíteniök.

A legújabb kor: a XIX. és XX. század művészete. A népi formaérzék bizonyos tekintetben ezeket a modern művészeket éppúgy jellemzi, mint elődeiket és a népművészetet. Minden lett művészetre egyébként jellemző, hogy elvont fogalmakat realisztikusan akar visszaadni. A lett szobrász és a lett festő gyakran választ realisztikus formákat, de ezeknek művészi hatása akárcsak Rodinnál és más egykorú szimbolista művészeknél mégcsak fokozódik az ábrázolt tárgy realisztikájával. Az építészet nagyvonaluságra, a formák leegyszerűsítésére és a síkok kihangsúlyozására törekszik. Ez érvényesül a festészetben is, mégpedig nemcsak a tárgy megválasztásában, hanem az ábrázolás eszközeiben is. A színhatások, nemkülönben az elvont tárgyak együttesen sokszor már nemcsak szimbolista, hanem metafizikai hatást keltenek. Ennek a magyarázata az a nemzeti felfogás, ami az egész északi népek és így a lettek romanticizmusra való hajlamára vezethető vissza.

A mult század közepén a nemzeti öntudat és a függetlenség után való törekvés a lett nemzetben erősen fejlődött. Ebben az időben termelődött ki néhány nagy lett művész, akik műveikkel a külföldet is elragadtatták. Ezek közül a legnagyobb Karlis Huns (1830—1877) a szentpétervári művészeti akadémia tanára, a francia történelmi festészeti iránynak jellegzetes követője, valamint Julius Fedders (1830—1909) jeles tájképfestő, aki szintén a szentpétervári akadémia tanára volt.

Valamivel később fejlődött ki az a nemzedék, amely az önálló lett művészetet megteremtette. Az ide sorozható lett művészekre Rodin volt nagy hatással. A legkiemelkedőbb G. Skilters (1874), P. Zalkalus (1876) és B. Dzenis (1879). Legelőször P. Zalkalus szakított a francia hatással és későbbi alkotásaiban úgy benső formaérzékével, mint a monumentalizmusra való törekvésével teljesen beilleszkedett a lett szobrászat művészi felfogásaiba. Az inkább a realizmus felé hajló B. Dzenis portréival vált ki.

A következő nemzedékből meg kell említenünk I. R.

Művészet
1939. IV. évf. 27. sz.

Tilbergset (1880), tanulótársát A. Romans-t (1875—1911), a szenvedélyes V. Zelkinst (1879—1909), akik mind elődeik nyomdokain haladnak. A dekoratív festészetben új felfogást mutat J. Kuga (1878), aki igen nagyra fejlesztette a lett díszletfestés művészetét.

Az impresszionizmust követő primitivizmus és a szintézis után való törekvés jellemzi a festő- és művésztörténész A. Matvais-t (1875—1914). A világháború, az emigráció, majd az oroszok elleni szabadságharcok közben újabb nemzedék nő fel s fejlődik, amely azonban a tradiciókkal szakítva, csak a modern irányt követi. Ennek a lett nemzetre sorsdöntő időnek két ifjú elhúnyt festő a legnagyobb művészi értéke. J. Grosvalds (1891—1920) és Jakabs Kazaks (1895—1920). Az előbbi Párisban tanult és a „Fauves"-festészet hatásait szerencsésen olvasztotta össze saját nemzeti érzéseivel, míg utóbbi utolérhetetlen színérzékével mindent szerencsésen érzékeltet.

rekkel. 1925. óta az ellentétek mulóban vannak, mert a szélsőségesen elvont művészek lassanként áttértek a művészi felfogás nemzetibb irányára.

A mai kor legfestőibb szobrászai és iparművészei, akik teljesen egyénien érvényesítik úgy a modern művészi felfogást, mint a régi hagyomány tiszteletét, igen jelentős lett nemzeti művészetet teremtettek. A lett nemzet jobb jövendőjében hittek s bár a szentpétervári akadémián tanultak; elvetették a külföldi hatásokat és a népi romantika felé tájékozódtak. Hivatásul választották a lett művészet megteremtését.

Megkapó szeretettel ábrázolták a dolgozó lett parasztot; tájképeikből csak a hazai tájak szépségei tüntek elő, ha pedig a történelmi festészetet művelték, tárgyul az ókori lett hősöket választották. Ennek az iskolának szellemi vezére és a fiatalok vezetője Adams Alknis (1864—1897), mig meliette meg kell emlékeznünk Arturs Baunisról (1861—1904) is.

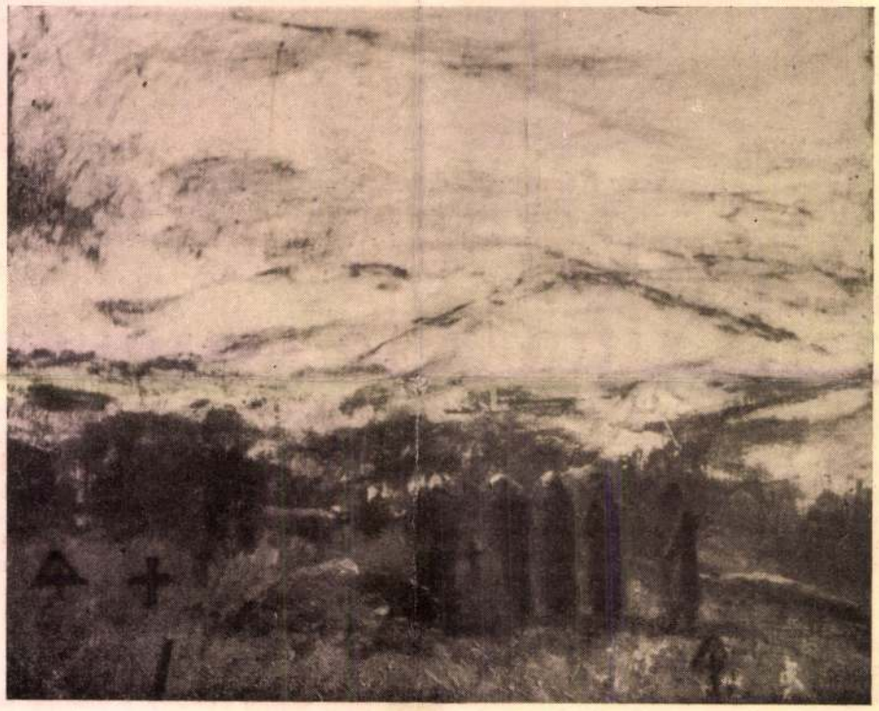

Mednyánszky László: Emlékezzünk — Rappelons!

A Fővárosi Képtár ujabb szerzeményeinek kiállításáról —

Nouveaux acquisitions de l'exposition de la Galerie municipale

A lett művészettörténet legújabb és egyben legkisebb fejezete az önállóvá vált állam életével függ össze. Uj perspektiva nyílt, új feladatok oldandók meg a lett kultúrában, különösen azóta, mióta dr. K. Ulmanis miniszterelnökkel az élen 1924. május tizenötödikén megalakult a nemzeti kormány.

A művészetek fejlődését az állami intézmények azóta mindenben elősegítik. A képzőművészeti akadémia, az Állami Művészeti Muzeum, különböző kulturalapítványok közösen szolgálják ezt a célt. Különböző művészi irányok keletkeznek. Sokféle művészegyesületeket alapítanak. Különösen az expresszionizmus és később a kubizmus fiatal hivei állottak sok évig harcban a hagyományokat, főképp a nemzeti hagyományokat tisztelő idősebb mesterekkel. 1925. óta az ellentétek mulóban vannak, mert a szélsőségesen elvont művészek lassanként áttértek a művészi felfogás nemzetibb irányára.

Ez a modern lett művészet Janis Rosentals (1866—1916) és Vilis Purvits (1872) személyében érte el fejlődésének legmagasabb fokát. Rosentals úgy is mint ardkép-, úgy is mint tájképfestő úgy szineiben, mint megérzéseiben a legjelentősebb. Purvits északi tájképeiben a hazai tájak minden szépsége feltalálható. Az utolsó évtizedekben már a modern törekvések felé hajlik és színhatásaiban dinamikus erő érvényesül. Hatalmas odaadás, izgató tragikus érzések törnek elő T. Udris (1868—1915) sajátos szénrajzaiból. Ezeknél a festőknél a népi lelki tulajdonságok általában erősen érvényesülnek. Almodozóan lirikus, másrészt drámai feszültségű hangulatok, amelyekből kiérződik a törekvés, hogy egyszerű eszközökkel szimbolizálják a tárgyukat, teljes színérzék-

A Mezőgazdasági Kiállítás
látogatói ne mulasszák el
SCHNUR HENRIK
férfiruha-áruházát
Budapest, VIII, Rákóczi út 15.
meglátogatni.
Legolcsóbban vásárolhatók
a legszebb
felöltők, raglánok, bőrkabátok,
öltönyök, fiúöltönyök
sportruhák és raglánok
Legújabb bel- és külföldi férfiszövet
különlegességek
állandóan raktáron
Budapest egyik legelegánsabb férfiruha-áruháza, minőségben, szabásban, fazisben a legtökéletesebb
Külön mértékutáni szabóság!
Mindenki nézze meg kirakatainkat!

— **Értekezlet a kamarai választások dolgában.** A március 24-re kitűzött kamarai választások ügyében szombaton este értekezletet tartott a közös iparoslistával induló blokk vezetősége, amelyen megállapították, hogy a választási egyezményhez *33 fővárosi ipartestület tartozik*, amely a blokkhoz csatlakozott nagy érdekképviseletekkel, az Ipartestületek Országos Központjával, a Baross Szövetséggel, az IPOSz-szal, a Keresztény Iparosok Országos Szövetségével stb-vel együtt mintegy *25.000 szavazatot reprezentál*. Tekintettel arra, hogy a kamarai választásokban 32.000 iparosnak van választói joga, *az iparosság egységes megmozdulása biztosítva van*. Az Egyesült Iparos Blokk mind a négy kúriában a legnépesebb szakmák támogatásával indul a küzdelembe és minthogy a választási harcból a politikát teljesen kikapcsolták, az iparosság legkitűnőbb nevei kerülnek a kamarai listákra.

— **Ferenczy Valér: Ferenczy Károly.** Ezt a könyvet nem a fiúi kegyelet íratta a nagy festőművész fiával, — illetve nemcsak a fiúi kegyelet. Ez az érzés szerényen a háttérbe vonul, hogy helyet adjon azoknak a komoly írói és kritikusi szempontoknak, amelyekkel Ferenczy Valér apjának egyéniségét és művészetét elemzi. Kevés ilyen magyar festőmonográfiát olvastunk az utóbbi időben. Minden szakszerűsége és szaktudása mellett sem marad száraz ez az írás. Nem választja külön Ferenczy Károlyt, az embert Ferenczy Károlytól, a művésztől. Egy nagystílű egyéniséget mutat be, művein, életén és gondolatain keresztül. Azt emeli ki apja egyéniségében és művészetében, ami kultúrtörténeti távlatokból szemlélve a legfontosabb: haladó szellemét és modernségét. — Nála senki merészebben, ellenzékiebben nem szakított a maradisággal — írja — és amikor *ő* helyeskedett szembe az elfogadott hagyományokkal, saját belső művészi igaza érdekében, ez oly időben volt, *amikor még nem érkezett el a művészi szabadság konjunktúrája*. És amikor ő rést vágott a maradiságon, *ezt saját, egyéni fegyvereivel vágta*, nem kölcsönkért fegyverekkel, mint nemkevesen a magukat forradalmian »moderneknek« valló és ilyeneknek kikiáltott festők között. — Apjának művészi fejlődésén kívül ismerteti Ferenczy oeuvrejét is. Felveti a kérdést: *»jól sáfárkodtunk-e ezzel a rendkívüli szellemi hagyatékkal, ezzel a kultúrkincsünkkel?«* Jogos szemrehányással állapítja meg, hogy Ferenczy Károly jelentőségét még ma is alig ismerik szélesebb körben külföldön. Itthon is hasonló a helyzet bizonyos fokig. Az egyik oldalon azért tekintenek tartózkodással Ferenczy művészetére, mert nem eléggé hagyományos, a másik oldalon pedig azért, mert nem eléggé hagyományosan »modern«. Részletesen ismerteti ezután apjának munkáit és keletkezésüknek esztétikai és lélektani hátterét. Könyve plasztikusan szép, tiszta képet ad Ferenczy Károly művészetéről és jelentőségéről. *(B. Gy.)*

— **Szabadlábra helyezték dr. Latzkó Hermann bankárt.** Néhány nappal ezelőtt — mint ismeretes — a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte *Latzkó* Hermann bankárt, mert az a gyanú merült fel ellene, hogy többeket megkárosított. A határozat ellen védője, dr. *Bernfeld* Imre ügyvéd előterjesztéssel élt. A büntető törvényszéken dr. *Bubics* Jenő vizsgálóbíró foglalkozott az előterjesztéssel és a védő indítványának helytadva elrendelte dr. *Latzkó szabadlábrahelyezését*. A végzés ellen az ügyész felfolyamodással élt a vádtanácshoz, amely a vizsgálóbíró végzését helybenhagyta.

— **Meghalt Ciffra Gyuri zongoratanárnője.** A Parkszanatóriumban meghalt *Tauszky* Jolán zongoraművésznő. A főváros művészvilágában jól ismerték a kitűnő zongoratanárnőt. *Tauszky* Jolán tanítványai közé tartozott többek között *Weingarten* József, *Nagy* Béla, *Sinayberger* János, *Vásárhelyi* Magda; és attól kezdve, hogy *Dohnányi* felfedezte, Tauszky Jolán az utolsó percig foglalkozott Ciffra Gyurival. Temetése vasárnap délután négy órakor lesz a rákoskeresztúri izraelita temetőben.

SZINKRON a mindig pontos villamos óra! Óragyár, Tömő u.

— **Lamotte alpolgármester és Szemethy tiszti főügyész tárgyal Budapest hitelezőivel.** A főváros és külföldi hitelezői között számos elintézetlen kérdés merült fel. *Szendy* polgármester intézkedésére *Lamotte* Károly alpolgármester és *Szemethy* Károly tiszti főügyész jövő hét csütörtökén Zürichbe és Bázelbe utaznak, hogy a vezető bankokkal tárgyaljanak. Szó van arról is, hogy *a transzferkasszába befizetett összegek egy részét a főváros az új beruházásoknál felhasználhassa.*

— **Pfisterer OTI h. vezérigazgató ünneplése.** Dr. *Pfisterer* Lajos OTI vezérigazgatóhelyettes 25 évi szolgálati működését szombaton ünnepelte az OTI. Dr. Pfisterer Lajos a szociális biztosítások kiváló szakértője és kiterjedt szakirodalmi munkásságával a külföldi szakkörök előtt is ismerttó tette a nevét. 1927. évben elnyerte a Rockefeller-alapítvány egyik ösztöndíját és így lehetővé vált, hogy a korábban Németországban tett tanulmányútjai után, közel egy éven át Amerikában, majd Angliában a legnagyobb ipartelepeken tanulmányozhatta a szociális biztosítás és embervédelmi berendezések és intézkedések eredményeit. Utjáról hosszabb tanulmányban számolt be. A genfi Munkaügyi Hivatal ülésein több alkalommal mint a kormánykiküldöttek mellé beosztott szakértő vett részt. Legutóbb pedig a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal igazgatótanácsa a Nemzetközi Munkaügy Balesetelhárítási Szakbizottságának tagjává választotta, mely bizottságban csak a nagyipari államok voltak képviselve és ez az első eset, hogy *magyar megbízottat is* meghívtak a bizottságba. Közel egy évtizede szerkeszti a *Munkaügyi Szemlét*.

— **Masaryk és a revízió.** *Rómából* jelentik: Az *Affari Esteri* című tekintélyes külügyi folyóirat *Masaryk* cseh köztársasági elnök születésnapja alkalmából hosszabb cikkben mutat rá Masaryk elnök és a magyar revíziós mozgalom között fennálló kapcsolatokra. A cikk elmondja, hogy Masaryk *már a béketárgyalások óta elismerte bizonyos mértékig a magyar törekvések jogosultságát*, de az elnök nyilatkozatait a cseh kormány minden esetben *megcáfolta*. »Az elkövetkezendő időkben — írja a cikk — majd meglátjuk, kinek volt igaza. Masaryknak-e, aki nem akarta a napot háló mögé rejteni, vagy pedig kormányférfiainak, akik abban reménykedtek, hogy az idő a szerződések örökéletűségét fogja bizonyítani«.

— **Egyházi zene.** Vasárnap délelőtt 10-kor a belvárosi templomban Leo Hasler: Missa Dixit Maria-ja. — A Jézus Szíve-templomból délelőtt 11-kor egyházi éneket közvetít a rádió.

= **»Budai Otthon« Lánchídnál. Szőnyeg u. 1. Mintapenzió.**

= **Aktuálissá vált az arc és bőr fokozottabb ápolása** és ehhez tavasszal minden hölgy Eukutol-krémet és Eukutol-archarmatot használ. Utolérhetetlen előnye az Eukutol-krémnek, hogy nem növényi és ásványi anyagokból van összeállítva, hanem a maguk eredetiségében tartalmazza azokat a szerves anyagokat, amelyek a bőr frisseségét és üdeségét előidézik.

= **Kabát a nagy tavaszi divat.** Alig hogy a télikabátot levetették a hölgyek, máris aktuálissá vált az új tavaszi köpeny és kosztüm bevásárlása, amelynek a beszerzését azonban minden hölgy megkönnyítheti magának azzal, ha a Rónai M. Miksa, Budapest, VII., Rákóczi út 8/a., a Pannonia-szállóval szemben levő üzletét keresi fel, ahol elsőrangú minőségben és legolcsóbban szerezhetik be szükségletüket. Bővebbet mai hirdetésében.

= **Ha Pestre jön,** keresse fel Fehér M. Miksa, Budapest legszebb férfiruhaáruházát (Károly körút 12.). Pazar választék kizárólag jóminőségű, divatos öltönyökben, felöltőkben és raglánokban. A vásár tartama alatt 48 óra alatt készülnek el mérték után rendelt öltönyök és felöltők.

= **50 éves jubileumát ünnepli a közismert Weiner** Mátyás selyem- és nőidivatház, Andrássy út 3. Sokezer megelégedett vevőjével szemben háláját úgy igyekszik leróni, hogy a legújabb tavaszi selyem- és szövetujdonságait rendkívül olcsó jubileumi árakon bocsátja a nagyközönség rendelkezésére.

= **Mi a tavaszi divat?** Talán még sohasem volt olyan változatos, érdekes a tavaszi divat, mint az idén. A főelőnye az idei divatnak, hogy nem öltözteti hölgyeinket egy egységes uniformisba, mert úgy színek, mint mintázatok tekintetében változatos, sokoldalú és bőséges alkalmat ad az *egyéni* öltözködésre. Gyönyörű tavaszi ujdonság például az »Afgamuza« nevű lágyesésű tiszta gyapjú egyszínű és »Schottisch«, melyek méterje csak 2.90 pengő. A duplaszéles (90 cm.) »Mooslaine« szintén egyik vezető ujdonsága a tavaszi divatnak, annak dacára, hogy ezen anyag is szavatoltan tiszta gyapjúfonálból készült, az ára nem több mint 5.80 pengő méterenként a Kálvin téri Fenyves Áruházban. Egy kis séta az áruházban azt a kellemes érzést kelti a látogatóban, hogy ma már igazán nem gond jólöltözve, ízlésesen járni, amikor az áruház vezetősége ily jutányos árakkal kedveskedik vevőinek.

= **A m. kir. osztálysorsjáték** résztvevői közül legtöbben régi sorsjegyszámaikat tartják meg, mert így előnyösebben kísérelhetik meg szerencséjüket és használhatják ki az óriási nyerési esélyeket. Emiatt áll aránylag kevés sorsjegy az új vevők rendelkezésére az április 13-án kezdődő új sorsjátékra. Siessen magának tehát egy sorsjegyet biztosítani.

= **Sejttégla** az elismerten kitűnő építőanyag. Kizárólagosan gyártja és forgalombahozza: »Nagybátony—Újlaki« Egyesült Iparművek Rt.

= **Csodás tavaszi ruhamodellek** vannak az Ábel cég Rákóczi út 86. sz. alatti kirakataiban: Keppes kosztümök (lásd a cég mai hirdetését), valódi angol teveszőrkabátok, tavaszi divatkomplék, angol kosztümök újvonalú modelljeinek sok változatát látjuk, nagyon olcsó árakon. Ezért keresik fel a hölgyek tömegesen a Rákóczi út 86. szám alatti üzletet.

Mindent a vevőnek!
Viskosa harisnya finom szövés ..... P 1.20
Matt harisnya finom vékony szövés ..... P 1.50
Matt harisnya »Heilig«-márka ..... P 1.85
Matt Combiné finom műselyemből ..... P 2.50
Ezen áruk mind a nálam megszokott megbízható minőségek
HEILIG harisnyaháza Rákóczi út 26

KIS SPORTHIREK

× **Carnera technikai k. o. győzelme.** Primo Carnera Newyorkban a kilencedik menetben technikai knock outtal győzött Impelletiere ellen.

× **Gilhula jobb időt úszott a világrekordnál.** Los Angelesben a fiatal Gilhula a 440 yardos gyorsúszásban 4 p 48.3 mp-cel győzött. Háromtized mp-cel jobb a világrekordnál, de nem fogják hitelesíteni, mert Medica úszott már 4 p 46.8 mp-et is erre a távra.

× **Vasárnap tornaversenyt rendez a NTE.** Március 17-én, vasárnap reggel 9 és délután 5 órakor rendezi a Nemzeti Torna Egylet tornaversenyét a Szentkirályi ucca 26. sz. alatti tornacsarnokban. A versenyen 210 tornász vesz részt, a verseny végeztével pedig judo verseny következik.

× **Swoboda nem játszhatik a cseh válogatottban Svájc ellen.** Prágában szombaton a következő barátságos labdarúgómérkőzéseket játszották: DFC Prága—CASK 4:2, Viktoria Zsizskov—Bohemians 1:1, Sparta Prága—Meteor VIII. 6:3. A svájci válogatott labdarúgó csapat szombaton megérkezett Prágába. Az Európa-serlegmérkőzésen a cseh válogatottban Swoboda, sérülés miatt nem játszhatik.

× **Hetvenöt lengyel versenyző vesz részt az olimpiászon.** A lengyelek 75 főnyi csapattal utaznak Berlinbe 1936-ban. Futball-, kosárlabda- és kézilabda-csapatukon kívül 10—10 evezőst és lovast, 8—8 atlétát, bokszolót és vívót küldenek az olimpiászra.

× **Tizennégy csapat a cseh futballbajnokságban.** A cseh futballszövetség elhatározta, hogy az 1935—1936-os futballévben 14 csapat mérkőzik a futballbajnokságért. A mai tíz csapatot az öt kerületi bajnok körmérkőzéséből kikerülő legjobb négy csapattal egészítik ki a 14-es létszámra, melyet azután addig csökkentenek, míg a csapatok száma 12 nem lesz.

Vasárnapi sporiprogram

Futball: Ferencváros—Budai »11«, Üllői út, ¾4-kor; bíró: Bíró S. — Hungária—Somogy, Üllői út, ¾2-kor; bíró: Gerő. — Újpest—Kispest, Megyeri út, ¾4-kor; bíró: Salgó. — III. ker. FC—Bocskay, Nagyszombat ucca, ¾4-kor; bíró: Boronkay. — Soroksár—Attila, Soroksár, ½4-kor; bíró: Majorszky. — Szeged—Phöbus, Szeged, ½4-kor; bíró: Klug. — **Atlétika:** Az MTE versenye a Népligetben, délelőtt ½11-kor. — A Vasas Berináth-vándordíjas versenye a Vasas-pálya környékén, délelőtt 11-kor. — **Vívás:** A HTVK tőrverseny, Váci ucca 38., reggel 9 és délután 5 órakor. — II. osztályú kardcsapatbajnokság a Műegyetemen. — Északi kerületi bajnokság Miskolcon. — **Ökölvívás:** Alakuló közgyűlés Szombathelyen. — **Birkózás:** Az MTE junior-versenye a tavaszmezőuccai gimnáziumban, délután 5-kor. — A MAFC országos főiskolai versenye, Műegyetem, délután 3-kor. — Városi bajnokság Cegléden. — Kerületi szenior-bajnokság Debrecenben. — A PEAC birkózóünnepélye Pécsett. — **Kézilabda:** Női és férfi válogatott trening a MAFC-pályán délután ½3 kor. — **Torna:** Az NTE országos versenye, Szentkirályi ucca, délelőtt 9 és délután 5-kor. — Az Érseki rg. versenye, Kelety Károly ucca, ½5-kor. — A »Zrinyi« disztornája Nagykanizsán. — **Asztali tennisz:** A VAC országos versenye; reggel 8-kor a DSC helyiségében, délután 6-kor a VAC helyiségében. — **Súlyemelés:** Csapatbajnokság a gólgotaúti MÁV-kolónia termében este 6 órakor.

= **Gyomor- és bélhurut,** az emésztés hiányossága, erős bomlási és erjedési folyamatok a gyomorbélhuzamban bélbaktérium- és gyomorsavtúltengés az enyhe, természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által legtöbbször rövidesen megszünnek.

A jól bevált, kedvelt hashajtó DARMOL Enyhe, biztos ártalmatlan

SZINHÁZ

A nép mindig komikus?

A dráma kezdetben demokratikus műfaj volt. Valószínű, hogy a dráma őskorában, amikor a színjátéknak még több köze volt a varázslathoz és vallási misztériumhoz, mint a művészethez, az egész törzs »fellépett« a szertartásjellegű előadáson. Később, a görög tragédiában is fontos szerepe volt a népnek, illetve a népet megszemélyesítő színészcsoportnak. Kórus formájában vette ki részét a drámából, beleszólt, kommentált, vitatkozott és ítéletet mondott. A görög kórus mindig a népet jelképezte és a tömeg érzéseit közölte, pátosszal és méltóságteljesen. Sok mindennek kellett megváltoznia az európai emberiség történetében, amíg végre megszületett az újkori dráma, mely nagyon mostohán bánt el a néppel.

A klasszikus, majd a romantikus dráma hősei előkelő emberek, rendszerint udvariak. A népből »népség, katonaság« lesz és teljesen háttérbe szorul. Statisztaszerepet kap, egyszerűen csak jelenvan, ha netán szükség van rá. Egy-egy képviselője, egy-egy paraszt, mesterember vagy más efféle gyakran jut nagyobb, hálás epizódszerephez, de majdnem mindig csak mint nevetséges, groteszk figura vagy esetleg intrikus. A nép ebben a dráma-kultúrában vagy nevetséges vagy aljas, a nép az örök Kalibán, torz és triviális ellentéte az előkelő Puckok és Arielek szárnyalásának.

A 19. század népszínműdivatja keveset változtatott ezen. A népszínmű »népi« alakjai végeredményben csak parasztjelmezbe öltözött biedermeier-szeladonok és delnők. A paraszt és a munkás tulajdonképpen csak a századvég szociális telítettségű színműirodalmában válik igazi és teljesjogú drámai hőssé. Addig csak egészen kevés kivétellel találkozunk ezen a téren: ezek közül a legszebb és legemberibb a »Bánk bán« halhatatlan Tiborca.

És mit látunk ma — legalábbis a magyar színpadon? Mintha Tibore sohasem sírta volna el a magyar robotosok panaszait, mintha Hauptmann, Gorkij és a Nyugat háborúutáni tömegdrámáinak szerzői sohasem működtek volna! Eltekintve néhány »tősgyökeres« parasztdarabtól, melyek voltaképpen csak modernizált népszínművek, és eltekintve egy-két finom és jószándékú kivételtől, a budapesti színpadon a »nép« még ma is szigorúan csak mint komikus elem jelenik meg. Ilyenirányú szereplése elég sűrű: alig kerül színre olyan modern magyar darab, melyben egy-egy pajzán szobalány vagy megdöbbentően bőbeszédű házmesterné ne képviselné az »alsóbb néposztályt« a közönség nagy mulatságára. A munkás- és parasztosztályhoz tartozó figurák néhány komikus-színészünk és színésznőnk leghálásabb szerepei. Ők adják a keretet és ürügyet azokhoz a valóban nagyszerű epizódalakításokhoz, melyekről hónapokig beszélnek a városban.

A szemtelen urasági inasok, a részeges hordárok, a nagyétű puccerek, a sápítozó nénemasszonyok, az ingatag jellemű és jósvádájú vagányok, a túlzottan arisztokratikus modorú pincérek és az idegen szavakat tévesen használó szerelők a legbiztosabb humorforrások színpadi szerzőink és rendezőink számára. Egyes szezónokban gyakoriak a kültelki csirkefogók is. A költőien romantikus Liliom utánzói egyidőben tömegesen vittek színpadra brutális vagy agyalágyult mindkétnembeli csavargókat. A »nép egyszerű gyermeke« csakis komikus lehet: ez a szabály. Egyetlen jellemvonást engedélyeznek neki, a »jóízűséget«. Egyetlen színpadi funkciója a nevettetés, úgy mint az amerikai filmeken a négereknek. Még alapvető tragikumából, az éhezésből is humoros vonás lesz a színpadon: falánkság. Szegény emberek torkoskodása vagy habzsoló, csámcsogó evése, sok vidám kabaré- és operettjelenet varázsmotívuma.

Vajjon csakugyan ilyen komikusnak tartják színműíróink a népet?

B. Gy.

(*) Az Extázis Berlinben és Newyorkban. Annakidején Budapesten is bemutatták az *Extázis* című csehfilmet. Most Berlinben volt nagy botrány a film miatt egy kurfürstendammi moziban, ahol a tömeg tiltakozott a kényes jelenetek ellen. Ugyanekkor Amerikában is bajok mutatkoztak a film körül. A kormány hivatalos erkölcsi szakértői — írja a *Variety* — megnézték az Extázist, de egyelőre nem tudtak dönteni, hogy engedélyezzék-e a film előadását. »Most már igazán kíváncsiak vagyunk, — írja az amerikai lap — vajjon milyen az a film, amelytől erkölcseinket féltik.«

(*) Operaház. Szombat este *Wagner* Bolygó Hollandija az Operaházban. A címszerepet Rudolf *Bockelmann* kamaraénekes, a bayreuthi Festspielek előkelő művésze énekli, Senta szerepét a gyengélkedő *Bodó* Erzsi helyén a sürgönyileg Pestre kéretett *Németh* Mária vállalja. Meggyőző drámaiságú előadás, melyen a közönség osztatlan érdeklődése a két vendégénekesnek szól. Bockelmann művészi alakításának mélyről fakadó melancháliája, deklamációjának nemes pátosza, férfias organumának átütő érce magasabbrendű, művészi valóságként állítja elénk a Hollandit. A pompásan sikerült színpadi varázslat titka, hogy Bockelmann leegyszerűsített eszközeit, teljesen alárendeli intenzív formaösztönének, megjelenítőerejének. Bockelmann víziókból idézett ködhajósa a német színpad tökéletesen kiépült Wagner-stílusának egyik legszebb hajtása. Németh Mária méltó partnere a meredek, művészi magasságokban, Senta sejtelmes fantáziája teljes hűséggel tükröződik előadásának misztikus, gyengéd színeiben. A nemes tónusú, zengő orgánumú *Székely* Dalandja, *Závodszky* megbízható, muzikális Erikje, valamint *Budánovits* Mária és *Somló* József értékei még a szombat esti Bolygónak, melyet a közönség őszinte lelkesedéssel hallgatott végig. *Kv.*

(*) Simon Judit a Városi Színházban. *Kiss* József balladájából, a *Simon Juditból* darabot írt *Korcsmáros* Nándor és prológust írt hozzá *Szép* Ernő. A darabot a jövő szombaton mutatja be a Városi Színház, a nyilvános főpróba péntek este lesz. A darab címszerepét *Molnár* Aranka játssza, a prológot *Kazacsayné Lázár* Jolán mondja el.

(*) Háromszázötventagú svájci énekkar jön április elején Budapestre. A 350 tagból álló *Vereinigung Schweizerischer Lehrergesangsvereine* érkezik Budapestre április első napjaiban. A karnagy Ernst *Kunz*. Az énekkar *Verdi Rekviem*-jét adja elő. A szólisták négy nemzet legkiválóbb énekeseiből rekrutálódnak. A szopránt *Hüni-Mihacsek* Felicine kamaraénekesnő, a müncheni állami operaház tagja énekli, az altszólót Nina *Nüesch* zürichi énekesnő, a tenorszólót Salvatore *Salvati* olasz énekes, a basszust a magyar *Alváry* Lőrinc, aki jelenleg a luzerni Városi Színház tagja és néhány évvel ezelőtt vendégszerepelt a budapesti Operaházban. Az énekkarhoz 150—200 tagú kíséret csatlakozik. Különvonaton érkeznek Budapestre. Négy-öt napig maradnak itt. Hüni április 10-én az Operaházban lép fel. Verdi Rekviem-jének előadásánál a Budapesti Szimfonikus Zenekar működik közre. Az énekkar és zenekar elhelyezésére külön pódiumokat építenek a Vigadóban.

(*) Nem a legrosszabb üzlet... A newyorki Roxy Theatre a *Variety* kimutatása szerint hat hónap alatt 750.000 dollárt keresett. Ugyanez alatt az idő alatt a színház üzemköltsége 550.000 dollár volt. Tiszta haszon tehát: 200.000 dollár. Nem a legrosszabb üzlet...

(*) A Kossuth reprize. Pénteken, március tizenötödikén, *Hegedüs* Lóránt romantikus történelmi színjátékát, a *Kossuthot* újította fel a *Nemzeti Színház*. A darab nemcsak témája, hanem tablószerű külsőségei révén is stílusosan simult az ünnepi alkalomhoz s különösen hatásosan érvényesült dialógusainak mához szóló, aktuális kihangzása. Hegedüs Lóránt ezúttal néhány jeleneten simító, összevonó változtatást végzett, részint újabb történelmi kutatásainak eredményeihez igazodva, részint a helyzetrajz markánsabbá tétele céljából, anélkül azonban, hogy ezzel az egész koncepció lényegét érintette volna. A reprízen a címszerepet *Lehotay* játszotta, inkább retorikus lendülettel, mint bensőséges hévvel, míg Széchenyi megtört, tragikus bomlás jeleit mutató alakja most is *Pethő* Attilában talált szuggesztív megszemélyesítőre. A többi újabb és régebbi szereplő közül kiemelkedett *Gál, Bartos, Táray, Vizváry* Mariska, *Sugár, Perényi* és *Gabányi*. A színházat megtöltő közönség melegen fogadta a felújítást. — *i.*

(*) Fox elveszítette szabadalombitorlási perét. *Londonból* jelentik: A washingtoni legfelső bíróság elutasító ítéletet hozott abban a 200 millió dolláros perben, amelyet William *Fox*, az egykori amerikai filmkirály indított 1932-ben a legnagyobb négy filmvállalat ellen hangosfilmszabadalom bitorlása címén. Fox keresetében azt állította, hogy a *Paramount—Publics*, a *Radio—Keith-Orpheum*, a *R. C. A. Photophone* és a *Western Electric* vállalatok az ő tulajdonát alkotó szabadalmak szerint készítik hangos filmjeiket. A legfelsőbb bíróság úgy döntött, hogy a szabadalmat, amelyekre Fox hivatkozott, *érvénytelenek*. Ezzel Fox — az amerikai sajtó megállapítása szerint — *végleg elveszítette a filmvilágpiac visszahódítása céljából megindított hadjáratát.*

Andrássy úti Színház

Szombaton először:

GERALDINE

(IST GERALDINE EIN ENGEL?)

Hans Járay híres vígjátéka

HONTHY HANNA

Gózon Gyula, Kertész Dezső, Delly Ferenc, Székely Lujza, Eszterházy Ilona

Rendező: Vaszary János. Diszlettervező: Gara Zoltán

MAGYAR SZÍNHÁZ — PREMIER PÉNTEKEN!

SZENTPÉTERVÁR

Színmű 10 képben. Írta: O. Vronkov és P. Rourke. Fordította és rendezte: Hevesi Sándor. Főszereplők: Törzs Jenő, Makay Margit, Beregi Oszkár, Földényi, Vértes. Abonyi, Baló, Dávid, Fáy, Faragó, Gonda, Justh, Kéry Panni, Pataky, Pethes, Pogány Irén, Sugár, Székelyhidy Adrienne, Vándory

A bemutatóig „VIKI", Rökk Marika búcsúfellépései

OLASZ OPERA STAGIONE
A VÁROSI SZÍNHÁZBAN

Hivatalos díszelőadás március 26 Bellini halálának 100-ik évfordulója alkalmából AZ ALVAJÁRÓ (Főszereplő: Toti dal Monte)
március 28 TOSCA (Főszereplők: Linda Baria-Castaletti, Masini)
március 30 TRAVIATA (Főszereplő: Mercedes Sapsir)

Jegyek 1—15 pengőig a színház pénztárnál (tel. 322-92) és Rózsavölgyinél (tel. 820-83)

Zenei vezető: Comm. Giuseppe del Campo. — Budapesti Hangversenyzenekar

VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma vasárnap délután 4 órakor és este 8 órakor
filléres helyárakkal
JACOBI VIKTOR VILÁGHÍRŰ NAGY OPERETTJE
SZIBILL
Filléres helyárak! Jegypénztár-telefon: 322—92

A FŐVÁROSI OPERETT SZÍNHÁZ
ÚJ PRODUKCIÓJA

Egy pesti kávéház mulatságos, énekes, zenés története 10 képben — Írták: Török Rezső és Kellér Andor — Versek: Kellér Dezső — Zeneszerző: Komjáthy Károly — Rendező: Szabolcs Ernő — Főszereplők: Somogyi Nusi, Rátkay Márton, Vezekes Ernő, Fodor Klári, Dénes György, Latabár Árpád

Üdvözlő • Vidám • Aktuális

Jegyeket az első tíz előadásra már árusít a Fővárosi Operett Színház pénztára és a jegyirodák

Csütörtökön, március 21-én először, a világhírű LILY és EMMY SCHWARZ vendégfellépésével

GRAND CAFÉ

FERENCZY KÁROLY / 1862 - 1917 / :

77. Józsefet eladják testvérei. - Olajf., v. 227x193 cm. Jelz. nélkül.

78. Orfeusz. - Olajf., v. 98.2 x 117.5 cm. Jelz.b.a.s.: "Ferenczy K."

79. Virágcsendélet. - Olajf., v. 81.3x81.3 cm. Jelz.f.j.s.: "Ferenczy Károly 1911."

80. Kődobálók. - Olajf.,v. 149x119 cm.Jelz. l.j.: "Ferenczy K. 1890."

81. Csendélet két kacsával. - Olajf., v. 95 x 53 cm. Jelz.f.j.:"Ferenczy K."

82. Fekvő akt. - Olajf., v. 145 x 117.5 cm. Jelz.f.b.o.: "Ferenczy K. 1911".

Tisztelettel meghívjuk Önt

FERENCZI KÁROLY

festőművész

Hommage `a Jacques Vaçon

c. kiállításának megnyitójára a

DUNA GALÉRIÁBA

(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

1996. január 24-én 17 órára.

Megnyitja:

NOVOTNY TIHAMÉR

művészettörténész

A tárlat létrejöttét támogatta a

MAMÜ TÁRSASÁG

Megtekinthető: 1996. január 24-től február 11-ig,

hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

FERENCZI Károly

DUNA GALÉRIA

CSONTVÁRY-KOSZTKA TIVADAR : Zarándoklás a cédrusfához (Olaj)

E munka megindításához nagy segítséget adott a Műcsarnok termeiben megrendezett „Kertészet a magyar képzőművészetben" c. kiállítás. Jóllehet a kiállítás — megszabott tematikája lévén — nem ad teljes áttekintést a tájképfestészet helyzetéről, de eszméltető tanulságokkal szolgál. Kis kitéréssel — anélkül, hogy tárgyunktól elkanyarodnánk — foglalkoznunk kell e tárlattal.

Valójában — s ez legfőbb érdeme — a hagyományokat veszi újra számba. A bemutatott „élő anyag" voltaképpen szorosan kapcsolódik polgári festészetünk legjelesebb teljesítményeihez. Tehát *újat* nem ad. A kiállítás „hangsúlya" — s ez kissé túlzott is — a két világháború közötti időszakra esik. Ezt a kis túlzást elnézhetjük, hiszen érthető ; nem mindennapi dolog Egry, Csontváry, Rippl-Rónai, Gulácsy-képekkel rendezni kiállítást. Igaz, a XIX. századi anyag kissé sápadtabb, erőtlenebb volt mint lehetett volna, de ez — amint hirlett — a hivatalos szervek és intézmények akadékoskodásának köszönhető. (Nem adták ki a képeket.) A kiállítás érdekes ismeretterjesztő anyagot is bemutatott — ügyesen közelkerekítve a természettudományos elhivatottságú „kertművészetet" az alkotóművészethez. (A kiállítás körül — az ötlettől a megvaló-

1956 SZEP
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9–11
Telefon: 227–651, 221–285

sulásig Balogh András fiatal festőművész a Kertészeti Főiskola tanára szerzett komoly érdemeket).

Visszakanyarodva: a kiállítás XX. századi anyaga megérdemelte azt a megkülönböztetett érdeklődést, amibe része volt. Az itt reprodukált képekkel érzékeltetni kívánjuk azt a friss levegőt ami megérintette a kiállítás termeit járó látogatót. Számba vehetjük: nemcsak „*veszély*" — tanulság is amit a haladó polgári festészet produkált. Korlátozottságát, befelé fordulását, eltúlzott intimitását, keresett intellektualizmusát, vívódó tanácstalanságát józanul itéljük meg — mint helyzetéből adódó szükségszerűséget. Humanizmusát, természets[illegible] ját becsüljük érdeme szerint.

A korszak lezárult. Példa nem lehet, folytatására nincs talaj. De értékei, vívmányai nélkül mégsem lehet tovább lépni. Tárgyilagos mérlegeléssel, őszinte, nyílt vitákkal kell megállapítanunk: az új tájfestészet hogyan forduljon helyes útra. Ami biztos, az csak egy ellentmondás: szervesen, szorosan kapcsolódva a régihez, merőben újat alakítani. A lehetőség, a tér ma már megvan erre s megvan hozzá művészeink jó tehetsége is. Csak élni kell vele.

FERENCZY KÁROLY: Nyári nap (Olaj)

Ferenczy Károly festő

„A tájék biblikusan monumentális"

Gondolatok Ferenczy Károly „A hegyibeszéd" című képének apropóján a nagybányai mester biblikus ábrázolásáról

A korabeli európai gondolkodás és festészet magyarországi és a magyar festészet és gondolkodás európai integrációjának fontos állomása a száz évvel ezelőtt indult nagybányai iskola. Ferenczy Károly biblikus témájú képei legnagyobb hatású és különösen értékes részei ennek a magas fokú intellektuális és művészeti erőfeszítésnek.

Tizenöt biblikus témájú képet festett és noha semmi tételes vallást nem követett, műveiről mégis panteisztikus érzékenység sugárzik, többségük (pl. a Háromkirályok, a Tékozló fiú, Piéta) az életmű kiemelkedő darabjai, a nagybányai iskola programadó munkái közé tartozik.

*Szabadi Judit*tal feltehető a kérdés, festészetében „vajon a természeti inspiráció vagy a belső vízió volt erősebb?"

Biblikus témájú képeiről *Sinkó Katalin* ezt írja: „A művészek nyilatkozataiból, a kortársak vallomásaiból az is kiviláglik, hogy a bibliai képtémák feldolgozásának hátterében nem a festők vallásos meggyőződése, hanem tágabb világképük, egzisztenciális kérdéseik állnak." Ferenczyre vonatkozóan gyermekei visszaemlékezéseire hivatkozik: „Valér elmondása szerint amíg édesanyja, Fialka Olga a maga módján vallásos volt, apja elutasította az efféle érzelmeket. Ferenczy Béni is megemlékezik apja ateizmusáról."

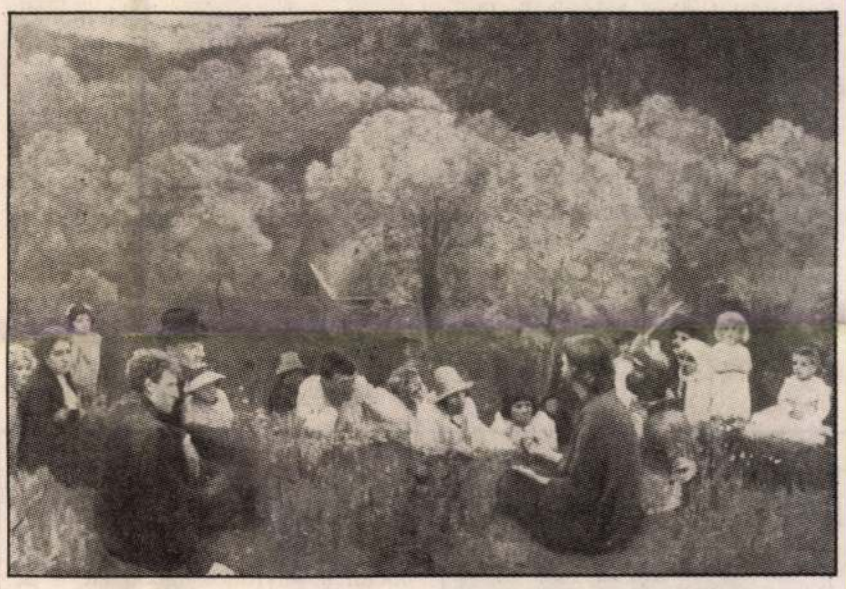

Ferenczy „A hegyibeszéd" című művét kiválasztva próbáljuk meg körüljárni a témát. A teológiában, a festészettel és az irodalommal párhuzamosan merült fel a kérdés, vajon a történelem Jézusa vagy a hit Krisztusa az elsődleges. „A historizmus körüli viták kapcsán merül fel a kérdés: a bibliai személyek, így Jézus ábrázolásánál az egykori miliő rekonstruálására kell-e inkább a művészeknek törekedniük, vagy a hagyományok és a hit révén a közösség képzeletében élő hősöket vagy istenképeket kell-e megformálniuk?" — folytatja Sinkó Katalin. Ferenczy első nagy műveként születik meg „A hegyibeszéd" 1896-ban. Genthon István monográfiájában így gondolkodik a témaválasztásról: „Egyetlen felelet lehetséges egy ilyen magasrendűen etikus művész esetében, aki soha könnyű sikerrel nem kacérkodott, a hivatalos köröket vagy a klérust soha nem akarta megnyerni. A nagybányai táj nagyvonalú, komoly nyugalma, mely időtlenségével lehetetlenné teszi, hogy életképszerű kompozíciók hátttereként használják fel." Írásom címe magától Ferenczytől való, aki nagybányai megérkezésükkor mondta: „A tájék biblikusan monumentális." Ahogy Krisztus tanításának monumentális pillanatai voltak a hegyi beszéd mondatai, tanításai. Célja tehát nem orientalizálás volt, hanem a táj természetfeletti erejének átörökítése ecsetvonásokkal egy fakeret közé szorított vásznon. Kétségkívül kihívás volt az életképek akadémikus, zárt rendszerű megmunkálási módja után a színek, a fények, a flóra és különböző emberi alakok rendszerén vagy épp rendszertelenségén keresztül *érzékeltetni a háttal ülő Krisztus hatalmát.* Olyan kép született, mely előtt nem lehet a múzeumlátogató lassú lépéseivel elsétálni: „Itt kortól, országtól, társadalmi osztálytól teljesen elvonatkoztatva, a legkülönbözőbb alakok, római pásztorfiú, vasruhás középkori vitéz, oláh parasztok, mai polgárruhás férfiak veszik körül az Üdvözítőt s lesik igéjét: *ezzel szimbolikusan fejeződik ki Krisztus tanításának korokon, népeken, tér- és időhatárokon túl ható, terjedő jelentősége."* — idézi Ferenczy Valért Sinkó Katalin.

Hívő emberként nézve egy magát ateistának valló művész képét, milyen következtetésekre juthatunk? Elsősorban arra, hogy a képnek olyan atmoszférája, vonzástere van, ami nem távoli, szervetlen szemlélésre késztet. „Tizenkilenc figurát mozgat ez a hatalmas, két méternél hosszabb vászon. Helyszíne a minoriták szőlője melletti völgy pereme volt, füves rétség, hol Krisztust félkörben ülik körül hallgatói. A völgy fáinak dús lombozata föléjük emelkedik, minden a zöld természetbe van ágyazva. A szavakba madárcsicsergés és nyári illat vegyül, a békés nyugalmat egyetlen gesztus sem zavarja. Az ember és a természet egymásra utaltsága, szövetsége széles és nagyszabású kompozícióban bontakozik ki." — jellemzi röviden Genthon István az alkotást.

Az írás elején feltett kérdésre azt válaszolhatjuk, hogy természet és belső vízió egymást erősíthették, közösen megteremtve egy bibliai téma sokak számára lehetséges befogadását. Mozdulatlanságában is eleven kép, melynek színességébe, sokféleségébe maga a néző is belefér, nem kell sok száz évvel ezelőtti ruhát és lelki ábrázatot öltenie.

Kiss Antal

k János

nak fokozott elismeréséből ered. Sokan éppen ezért kívánják eltörölni a halálbüntetés gyakorlatát. Magam is az élet pártján állok. Én e helyett az életfogytiglani börtönbüntetést tartom helyesnek. De a szó szoros értelmében vett életfogytiglant, úgy, ahogyan az az Egyesült Államokban szokásos. Mégpedig azokban az esetekben, amikor emberileg bizonyos lehet, hogy a bűnös javíthatatlan. Azaz ha szabadlábon lenne, akkor állandó veszélyt jelentene a társadalom számára. Ezzel a megoldással elejét vehetnénk a jóvátehetetlen bírói tévedéseknek is, amelyet azért sosem lehet teljesen kizárni.

Jezsó Ákos

Püspöki hívó szó Kaposvárról

Katolikus fiúk, férfiak!

A magyar egyház egyik végvárából, Kaposvárról szólok hozzátok. A negyedik évét indítja az új dunántúli egyházmegye. Most ismét papokat toborzunk. Az eddigi, szép számmal jelentkezőnek a hivatás örömei mellett ígértünk több munkát és több szenvedést, mint mások. Szavunkat nem kellett visszavonnunk.

Aubine de Saint-Exupéry, a II. Világháború idején, a francia ellenállás összeomlásakor írta: „Aki egy felépített székesegyházban vállal állást, az legyőzött, aki viszont egy felépítendő székesegyházat hordoz szívében, az győztes".

Fiatal Barátaim, a mi egyházmegyénk felépítendő... Nálunk nincsenek kényelmes állások, nem számíthattok nagy jövedelemre, gyors karrierre. Itt a bibliai „jó pásztor" módjára utána kell mennünk az elveszetteknek, és örülnük kell a legkisebb eredményeknek is. Hívlak benneteket, segítsetek egyházat építeni Somogyban, Zalában. Hívlak Jézus áldozatos szívű, modern papjának.

Mire számíthattok? Először is alapos, gondos felkészülésre. Vár rátok sok-sok érdekes tanulnivaló, amihez szakszerű támogatást kaptok. Naponta lesznek csendes, összeszedett imák, amelyekre bőségesen jut időtök. Lehetőség nyílik testetek rendszeres edzésére, jellemetek fejlesztésére, amihez segítséget nyújt a sportolási lehetőség és a szigorú napirend. Amennyiben fejlődtök lélekben és gyarapodtok tudásban, öt év kiképzési idő után pappá szentelődtök. Van tehát időtök magatokat és egyházunkat kiismerni, mindenre felkészülni.

Kérem, június 17-ig küldjetek el, vagy legkésőbb a felvételire hozzátok magatokkal: 1.) rövid életrajzot, 2.) újonnan kiállított keresztelési és bérmálási igazolást, 3.) az érettségi vizsgát bizonyító másolatot (ami utólag is rendezhető) 4.) lelkivezetőtök, vagy plébánostok ajánló sorait. A felvételi beszélgetés és az orvosi vizsgálat június 24-én, hétfőn délelőtt 10,30 órakor kezdődik a püspökségen. Aki ez alkalomból szállást kér, vagy valami miatt csak később tud jelentkezni, az jelezze előre. Címünk: 7400 Kaposvár, Zárda u. 4. Tel.: 82-312-700

Balás Béla püspök

lőről — odaátra

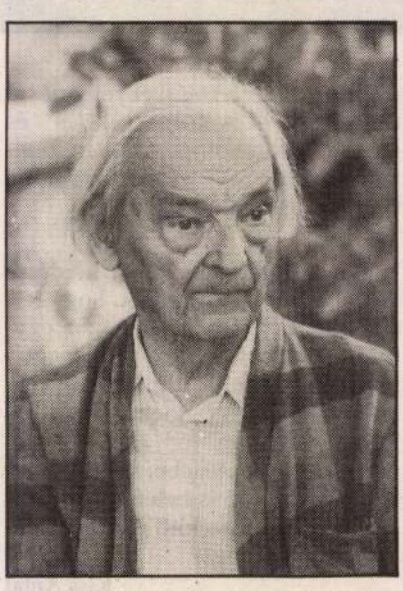

sok mindenen átestem, csak így

lóban a folytonosságban élt, s de szépen el tudta mondani építő, folyton értéket mentő-szolgáló életének esti imádságát:

„Én Istenem, hívj vissza engem!
Magam maradtam, eltévedtem.
Légy bátorságom, bizodalmam;
Ó, légy úrrá megint Te rajtam!"

Már milyen könnyű lett az élete: Teremtője lett a Mindene, hogy soha többé el ne engedje.

Tóth Sándor
Fotó: Bókay

Süköskdi ünnep

Ments meg, Uram, a szürkeségtől

Lourdesba, Rómába —, hanem mindenfelől. Még a fővárosból is jöttek, autón, buszon. A tarka vendégsereg egésznapos programból válogathatott. Reggel gyermekmise volt budapesti zenészekkel, tíz órakor koncelebrált nagymise az egyházmegye papjaival, amelyen a homiliát a kalocsai kanonok: Széll János mondta, és a székesegyház főzeneigazgatója: Leányfalusi Vilmos orgonált. Ezután következett a rózsafűzértársulat szentségimádása papi hivatásokért. Közben az egyházközségi ház előadótermében a jubiláns egykori tanára: *Jelenits István* piarista tartott előadást „Miért szeretem egyházamat?" címmel, továbbá ismertette a piaristák szolgálatát az Egyházban. Ebéd után a templomban összegyűltek előbb az állandó diakónusokkal ismerkedhettek meg, majd olaszországi kiküldetései nyomán *Reményi Judit* újságíró II. János Pál személyiségét, egyéniségét mutatta be. Ezzel párhuzamosan a nagyteremben *Gál Jenő* érsekcsanádi plébános beszélt arról, hogyan segíthetjük egyházközségünket. Kora délután került sorra az ifjúság szentmiséje, amelyen Jelenits István mondott szentbeszédet a fiataloknak. Erre már megérkezett Sillye Jenő is zenekarával. Nemcsak a misén énekeltek és muzsikáltak, hanem utóbb teljes koncertet is adtak a templomba összezsufolódott tarka sokaságnak. A templomkertben felállított asztalokra szorgos asszonykezek újra és újra sülthúst, szendvicseket, pogácsát, süteményt, sört és üdítőket hordtak. A veseműtéten átesett jubiláns asztalról-asztalra járva, óvatosan, mértékkel koccingtatott a felalá hullámzó ünneplő hívősereggel. Sillye Jenőék közösséget formáló zenéje után — amelynek ismert dalait a fiatalok együtt harsogták a fellépőkkel — vacsora és cserkésztábortűz zárta a napot.

Szeghalmi Ambrus jól imádkozott. Körülötte soha nincsen szürkeség.

Hamarosan elkészül a község Szent Anna-kápolnájának felújítása is.

R.J.N.

Film

Tibet, lassan

Martin Scorsese: Kundun

Az amerikai életműdíj és immár a francia Becsületrend tulajdonosa, Martin Scorsese szokásához híven ismét nyugtalanító filmet készített, sorrendben a tizennyolcadikat, hadd emésszünk újabb valóságot. A valaha Tenzin Gyatso, ma már a tizennegyedik dalai láma néven híres, Nobel-békedíjas szent személy és az ő népe sorsát festette filmre, korántsem a szokványos propagandajelleggel, önfeledten ötvözve keleti sportokat nyugati ponyvairodalommal. Ráadásul Philip Glass is megénekelte benne a láma dalait.

Akciófilm tibeti tempóban. Akció kívülről, belülről, hiszen a világ is kétféleképp létezik. Nekünk, nyugtalanoknak, lassan pereg, míg hozzá nem szokik a szemünk és fülünk ehhez a képi és zenei pazarláshoz, ahhoz, ahogy egy-egy szakrális mozdulatból a filmkocka mantrává válik, kiegészülve szerzetesi kontratenorokkal, tibeti kórusokra úszó effektekkel, és így, újra- és újrafilmezve találja meg helyét a tartalom, s jut el nehezen átélhető lassúsággal az érzékszervek közepébe. Rá lehet állni persze hamar, mint bármi jóra, lehet benne fürdőzni, illetve lehetne, ha a történet engedné, mert ahogy az elbambult szerzetest seggbe rúgják néha, az audiovizuális harmóniába is belenyilall a fájdalom.

Hogy is van ez? A szerzetesek fellelnek egy békésen játszó gyermeket a Rinpocse látomása alapján, és a kétéves, törvénytelenül grimaszoló, apró tibeti polgárról kiderül, hogy ő a tizenharmadik dalai láma reinkarnációja. Meg sem kezdődött a gyermekkor, már vége. Visszatér a láma, hogy szeresse az élőlényeket. Meg minket is, cinizmussal áldottakat, akik elhisszük mindezt, csak ne szedjenek tőlünk tizedet.

Mindenki szerencsés, aki így vagy úgy túléli a gyermekkorát; hát még a láma. Van, akiből őszentsége lesz, van, akiből Mao Ce-Tung, van, akiből varangyos béka, akit esőben, csók nélkül rúgnak arrébb. És még azt mondják, hogy így van ez rendjén. Egy anyátlan, apátlan lámának sok anyja van, kijut neki a lelki fejlődésből, lefojtott pre- és posztpubertásból, nekünk meg kijut az ő kételyeiből – együnk-e tojást, vagy sem –, s kénytelenek vagyunk önvizsgálólag elmerengeni; de kijut a reformerek naivitásából is rendesen. Ránk ül a kínai elmekór, mint Tibetre 1959-ben, úgynevezett felszabadító hadsereg formájában, zászlókkal, sivatagi szemüvegben, gyermekeket kényszerítve, hogy mészárolják le szüleiket, fegyvertelen szerzetesek kolostorait téve a földdel és oszló hullahegyekkel egyenlővé. Megviseli a nézőt a tibeti temetési szertartás és a halott-táncoltatás is, jó kis kulturális sokk, hiszen a tibeti buddhizmus nem árul zsákbamacskát, nem különösebben humanista vallás: negyven órán át meditálni néha fáj – igaz, mindez attól függ, mit értünk mi, judeo-keresztények humanizmuson.

Ha csupán az imperialista nyugati propagandának hittünk volna eddig – amely Kína hivatalos álláspontja szerint az amerikai filmgyártással együtt kizárólag Kína tekintélyének és hatalmának aláásását célozza, de amelyre, mégis, valóban lehet haragudni, mert minden Tibet-feldolgozást elvitt patetikus nyálba –, akkor higgyünk inkább a szereplőknek. Nem színészek, hanem őszentsége rokonsága és népének diaszpórája, akik nem játszhatnák őszintén a szabad akaratukat Marokkó hegyei közé száműzve, meglepően hiteles díszletek között, nem produkálnának ilyen homokmandalákat, ilyen látomásokat, ilyen zenés-maszkos etnotéblábolást, ha nem volnának azok, akikről szól a film. Szomorú nemzetség, alig cipelhető hagyományokkal, majd negyven éve hontalanul bolyongó szellemi vezetővel, aki csak távcsővel és harmadik szemmel tekinthet hazája földjére.

Scorsese nem írja ki a film végére, nem is hajlandó utalni olyasmire, hogy támogassuk Tibetet, vásároljunk füstölőt vagy csengettyűt felárral az első kóbor narancssárga segélyszervezettől, mégis megértjük, miért nem megyünk majd kínai idegenvezetővel, inkább helyi kígyóvadásszal Tibetbe, ha megyünk. Egyetlen dolog idegesít előre: akik protestáltak a *Krisztus utolsó megkísértése* ellen, azok a lelki szerencsétlenek is szeretni fogják a *Kundun*t, mert azt hiszik, távoli, mesés probléma, képes bibliába való történet. Mert nem tudják, hogy elnökre sosem, de Scorsesére, mint Amerikára, mindig lehet számítani.

- sisso -

Kundun, amerikai, 1997; írta: Melissa Mathison (Mrs. Harisson Ford); rendezte: Martin Scorsese; zene: Philip Glass; szereplők: Tenzin Thuthob Tsarong mint a felnőtt dalai láma; Gyurme Tethong, a tízéves dalai láma; Tulku Jamyang Kunga Tenzin, az ötéves dalai láma; Tencho Gyalpo, a dalai láma anyja; Tsewang Migyur Khangsar, a dalai láma apja; Gyatso Lukhang mint Lord Chamberlain; Sonam Phuntsok mint a régens Rinpocse; forgalmazza a Mokép

MÁTÉ OLGA: KAFFKA MARGIT, 1912

Számomra talán a legjelentősebb felismerés, hogy szinte a század elejétől kezdve folyamatosan magas a színvonal. Fényes Adolftól Ferenczyn át egészen Bortnyikig vagy Moholy-Nagyon át Kassákig és Korniss Dezsőig, és persze egészen máig, Jovánovicsig, Bak Imréig, Fehér Lászlóig, mindazokig, akikkel itt találkozhat. És az a furcsa, hogy a nemzetközi elismerést ezeknek a magyar művészeknek sem sikerült eddig méltóképpen kivívniuk. Ezért is tartom fontosnak az ilyen kiállításokat.

MN: Művészettörténészek és laikus nézők is úgy találják, hogy valami egészen különös elv szerint válogatta össze az itt látható közel 300 alkotást, mintha szándékosan egészen új megvilágításba helyezné a 20. század magyar képzőművészetét. Mi szerint válogatott?

PB: Magamnak úgy fogalmaztam meg ezt, hogy szembe akartam állítani a múltat és a jelent. Végül is nem szembeállítás, hanem egy izgalmas összeállítás lett belőle. Ugyanis a látszólag különböző és egymástól akár korban is távol álló művészek között megtaláltam az érintkezési pontokat, és ezek gyakran „ráerősítenek" a kép mondanivalójára. Ha úgy tetszik, tudatos, de mindenképpen jó szándékú manipulációról van szó, amikor olyanokat szerepeltetek egymás mellett, akik máshol biztos nem kerültek volna ugyanarra a falra. Ebből pedig sok érdekes dolog következik. Például itt van Huszár Vilmos, akinek a legtöbb munkája Hollandiában található, mert élete legnagyobb részében ott élt, és aki a De Stijl mozgalom egyik jelentős tagjaként a magyar avantgárd meghatározó képviselője volt. Ha mellette meglátja Veszelszky Béla újszerűen pointilista képeit, megdöbben az ellentéten és a kétféle, mégis egyfelé tartó gondolkodásmódon. De ha megnézi Fényes Adolf nagybányai képeit ebben a modernista közegben, egészen új értelmet kapnak ezek az egyébként figurális, klasszikusnak tűnő festmények. Hirtelen absztraktnak látszanak, és ezáltal érthetővé teszik mindazt, ami ezt követően a 20. századi magyar művészetben bekövetkezett. Ez a felismerés persze nem akkora újdonság, hisz a zenében például már régóta egyértelműek ezek a kapcsolódások. Ha csak Bartókra vagy Kodályra gondolunk, tudjuk, hogy itt ismerős dolgokról van szó, de talán a képzőművészetben erre még nem mutattak rá.

MN: Azt mondják, a legnagyobb bravúr a képek megszerzése volt. Az itt látható alkotásokat ugyanis a világ jó néhány gyűjteményéből kellett kölcsönkérnie.

PB: Szerencsém volt, a Magyar Nemzeti Galéria rendkívül segítőkésznek bizonyult. Nélkülük hozzá sem tudtam volna fogni, hogy ezt a hatalmas tervet megvalósítsam. Nem mondom, hogy Bereczky Lóránd nem kért gondolkodási időt arra, hogy a náluk található fő műveket hajlandó-e kölcsönadni, de végül is döntött, sőt mindenben a segítségemre volt. Csak tőlük 90 képet kaptam kölcsön, ami majdnem egyharmada az itt látható anyagnak. Tehát nélkülük ezt a koncepciót nem lehetett volna megvalósítani. Az adott korszak legerősebb és legmeghatározóbb szakasza közismerten a század első két évtizede, ennek az időszaknak a művészeti értékei pedig elsősorban Magyarországon találhatók. A konstruktivisták, mindenekelőtt Moholy-Nagy inkább Németországban, Svájcban vagy az Egyesült Államokban lelhetők fel. A kortársak esetében könnyebb helyzetben voltam, hisz nagyon jó velük a kapcsolatom, ahogyan már mondtam. És hát a Műcsarnokban Beke László, a budapesti Ludwig Múzeumban Néray Katalin vagy Hegyi Lóránd Bécsben mindent megtett, hogy segítsen. Ami a válogatás érzelmi oldalát illeti, egyszerűen a belső hangra, saját megérzéseimre hagyatkoztam. Bevallom, nem mindig a józan meggondolás vezetett. Biztos vannak, akiket méltatlanul kihagytam, de szándékosan senkit.

MN: Linz belvárosában szinte nem látni hirdetőoszlopot a magyar kiállítás plakátja nélkül, minden utcasarkon jelzik, hol a Neue Galerie. Mintha ez az épület több lenne képzőművészeti galériánál, igazi találkozóhelynek tűnik.

PB: Elég kemény és hosszadalmas munkával teremtettük meg a törzsközönségünket. Most az a dolgom, hogy el ne eresszem őket. Ehhez pedig mindig valami nagyon vonzó dolgot kell kitalálnom. A legfontosabb, hogy ne a közönség ellen, hanem a közönségért rendezzük a kiállításainkat. Ez persze egyáltalán nem azt jelenti, hogy rossz értelemben vett populáris, „kívánságkiállításokat" rendeznénk, nem a nézőszám az elsődleges. Fontosabb dolgunk van, nevezetesen a minőség.

MN: Mégis sokan vannak. Lehet, hogy a minőség „mennyiséget" is vonz?

PB: Nézze, Magyarország iránt itt mindig nagy volt az érdeklődés. Az osztrákoknak valamiért fontos, hogy mi történik a szomszédban. Nem mondom, hogy egy ilyen kiállítás minden kérdésre választ ad, de úgy látszik, bizonyos szempontból mégiscsak eligazítja az érdeklődőket.

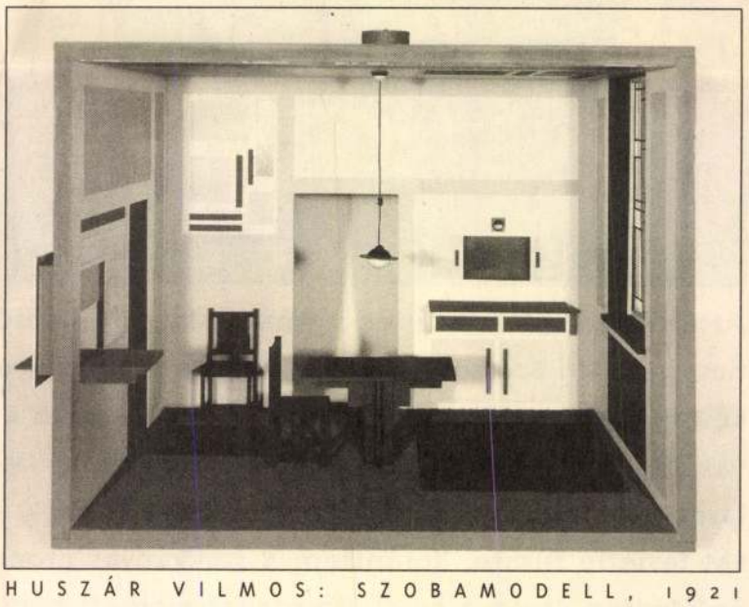

HUSZÁR VILMOS: SZOBAMODELL, 1921

Ezért nem bánom, hogy kipakoltuk a Neue Galerie állandó gyűjteményének a 90 százalékát, hogy elférjenek a magyarok. Pedig nem volt könnyű begyömöszölni a raktárakba a Klimteket, Schieléket és a többit. De ahogy itt körülnézek, úgy látom, megérte.

Váradi Júlia

Az interjú egy része elhangzott a Magyar Rádió Gondolat-jel című műsorában.

Érintkezési pontok

Peter Baum, a linzi Neue Galerie igazgatója

Európai kultúrember, ha érdekli a század magyar képzőművészete, most Linzben meglepheti magát egy nagyszabású gyorstalpaló tanfolyammal: november 29-ig tart nyitva az Ungarn – Avantgarde im 20. Jahrhundert című kiállítás, melynek rendezőjével beszélgettünk.

Feje búbja kopasz, a szeme mosolygós, és olyan gyorsan mozog, hogy alig lehet megtalálni az óriási tömegben. A kiállítás megnyitóján jelen lévő nyolcszáz emberből majdnem mindenkit ismer, és minden pillanatban mást és mást szólít meg.

Amikor először megláttam, sugárzott a tekintetéből, hogy szerelmes. Csak akkor még nem tudtam, hogy ennyire, és hogy Magyarországba. És leginkább a magyar művészetbe. Ha van e *liaison* számára megfelelő találkahely, akkor az most a Neue Galerie Linz belvárosában, a Duna jobb partján, egy elegáns bevásárlóközpont fölötti teljes szinten. Ilyen kiállítást magyar ember még nem látott, nemhogy osztrák, hisz itt egy egész magyar évszázad (a 20.) szinte teljes felhozatala. Fényes Adolftól kezdve Ferenczy Károlyon, Rippl-Rónain, Bortnyik Sándoron, Koszta Józsefen, Moholy-Nagy Lászlón, Tihanyi Lajoson, Uitz Bélán, Nemes-Lampérthon, Kassákon, Vajda Lajoson, Korniss Dezsőn keresztül Huszár Vilmosig, Victor Vasarelyig, Veszelszky Béláig és Vaszary Jánosig meg a leghíresebb fotográfusokig (Kertész, Brassaï, Máté Olga, Gémes Péter). És aztán a maiak: Bak Imrétől Henczéig és Fehér Lászlóig, Klimó Károlytól Jovánovics Györgyön, Birkás Ákoson, Konok Tamáson, Maurer Dórán, Trombitás Tamáson, Záborszky Gáboron és Körösényi Tamáson keresztül Mulasics Lászlóig. És persze az egészen fiatalok, mint Deli Ágnes és Pető Hunor, vagy El Hassan Rózsa és Kovács Éva. Beke László szerint ehhez fogható kiállítás rendezésére még soha senki nem vállalkozott. Nem is igen tehette volna, mert nemcsak ereje, de pénze sem lett volna rá nálunk, itthon. A kölcsönkért művek száma is olyan nagy, hogy arra senki nem mert volna kiállítást építeni. Hacsak nem szerelmes.

FERENCZY KÁROLY: KETTŐS PORTRÉ, 1908

✪

Magyar Narancs: Minek köszönhető az a megkülönböztetett figyelem, szeretet és érdeklődés, amit ön Magyarország iránt tanúsít?

Peter Baum: A 20. század magyar művészetét azért tartom rendkívül fontosnak, mert az eltelt hosszú évek során azt tapasztaltam, hogy a magyar művészek hihetetlenül érzékenyek, fogékonyak. Mind a látványt, mind a gondolatiságukat tekintve nagyon izgalmas és egyedi mondanivalójuk van. Egyediségükkel az európai kultúra fejlődésének meghatározó elemét képezik. Valahányszor újra és újra tanulmányozni kezdtem a magyar művészetet, mindig új felfedezéseket tettem, és ezeket, úgy érzem, meg kell osztanom másokkal is.

MN: Felmerült valaha, hogy mint most a magyar 20. századról, a cseh, lengyel vagy akár a román avantgárdról is ilyen alapos és átfogó kiállítást rendezzen Ausztriában?

PB: Sajnos azt kell mondanom, hogy ez egyáltalán nem került szóba, mert egyetlen országgal sem sikerült soha olyan kapcsolatot teremtenem, mint Magyarországgal. Ennek sok objektív, mondhatnám, történelmi vagy politikai oka is volt, de biztos, hogy a döntés szubjektív szempontokkal is magyarázható. Magyarországba és a magyar művészetbe egyszerűen belezúgtam, és hát az ember nem lehet egyszerre három vagy négy nőbe szerelmes. Legfeljebb egymás után.

MN: Hogyan kezdődött ez a szerelem?

PB: A második világháború után, az Albertina múzeum első jelentős kiállításán még újságíróként voltam jelen, és ott éreztem először valami különös bizsergést a magyar képek láttán. Akkor kezdtem iránt komolyan érdeklődni, és ez a vonzalom a 60-as évekig egyre csak fokozódott. Aztán megismerkedtem Maurer Dórával, akinek először Bécsben, aztán Linzben volt kiállítása. Hamarosan Klimó Károly is „bejött az utcámba", rajta keresztül egyre több magyar kortárs művész munkájával találkozhattam. Így jutottam arra a döntésre még a nyolcvanas évek első felében, hogy Hegyi Lóránd segítségével itt, Linzben kiállítást rendezzek nyolc képzőművész anyagából. A siker nem maradt el. Akkor aztán egyre izgatottabban kezdtem kutatni az előzményeket, vagyis a klasszikus magyar avantgárdot. Arra jöttem rá, hogy a gyökerek Ferenczy Károlyhoz és Fényes Adolfhoz nyúlnak vissza, akiket a nemzetközi megítélésben értékükhöz képest jóval alacsonyabbra becsülnek. Pedig a modernizmus legjellegzetesebb jegyeit egészen különös technikával és tehetséggel alkalmazták. Nem is tudom, találnánk-e a kortársak között olyat, aki a fénnyel és a színek kifejezőerejével ilyen hihetetlen kifinomultan tudott volna bánni.

TAGFELVÉTEL

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület tagfelvételt hirdet fiatal képzőművészek számára.

Korhatár: 35 év.
Szakirányú végzettség nem feltétel.
Jelentkezni szakmai önéletrajzzal és minimum tíz műalkotásról készült dia- vagy fotódokumentációval lehet.
Beadás: 1998. szeptember 28–október 05-ig, 10–15 óráig.
A dokumentációkat november 2-től lehet elvinni.
Cím: Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület, 1077 Budapest, Rottenbiller u. 35. Tel./fax: 342-5380

A macska mint hal

Van abban valami sejtelmes báj, ha az ember nemhorgász. Mint ellenálló, illegális vízparti lény suhan a kavicsokon, hogy megtalálja azt a helyet, ahol van nád, kis öböl, nyugodt víz, bedőlt fatörzs vagy kőgát, a beavatottaknak rugany, illetve sarkantyú. Ha megtalálta, a nemhorgász leül, és úgy tesz, mintha az ellentáborhoz tartozna. Előszedi a botot, rászerel, pipec orsó, szakirodalom szerint ajánlott úszós pontyozókészség. Felfektetős szerelék, amelyről Nyerges Béla *Horgászatról gyerekeknek* című alapműve szó szerint azt írja, hogy 1,5–2 méteres mélységig használható, ha állóvízben horgászunk és a légmozgás igen csekély (szellő), a vízfelület tehát nem hullámzik.

A nemhorgász nem nagyon tudja, hogy mindez miért, de igaz, mert azt már megfigyelte, hogy ha a vízfelület hullámzik, tehát a légmozgás már nemigen csekély (nem szellő), akkor tényleg állandóan felfekszik az a kurva úszó, és akkor abba lehet hagyni az egészet, mert az arra járók gyanút fognak. Mert a nemhorgász abban egyezik sok más horgásszal, hogy nem fog halat. De abban különbözik, hogy ő nemcsak úgy, balfaszságból, hanem direkt. A nemhorgász gyermekkorában két nevelési elv érvényesült. Az egyik, hogy horgásszon, a másik, hogy ne. Az elsőt meglehetősen markánsan képviselte anyu barátnőjének férje, az alkoholista Tibi bácsi, aki a kis leendő nemhorgászt rendre magával cipelte minden környékbeli folyóhoz, holtághoz, bányatóhoz. Mindezeket a Paprika Presszó érintésével, amely gondosan válogatott vendégkörével – lévén a piac sarkánál – izgalmas interperszonális élményekkel gazdagította a tiszta gyermeki lelket. Főleg, amikor Zoli, a feketéző söderfuvaros törkölyöspohárral ütötte le az igazoltató járőrpárost. A Paprika előtt és után azonban bőven jutott idő a halfogás rejtelmeire. Bevésődött, hogy a damil vág, a horog szúr, hogy orsóból van ilyen meg olyan, meg hogy létezik úszózás, fenekezés, pergetés, villantózás, ilyenek.

A másik oldalon viszont ott állt Laci nagypapa, aki szerint ölni bűn. Még halat is. Az öreg nagy átéléssel többször is elmondta kedvenc példabeszédét, miszerint, ha a macska hal vóna, akkor arra is horgásznának. Az öreg ekkor komoran bólintott, majd megszívta az orrát, és zöldet köpött. Na, erre több se kellett a kis leendő nemhorgásznak, belebámult a turhába, és máris elképzelte, amint valaki levág késsel egy darab tejet (hülyeség, de ez jutott eszébe), horgot illeszt bele, aztán kirakja a góré mellé, ahol nagyapáék macskája egerészni szokott. Az agg cirmos meglátja a porban fekvő tejet, ráugrik, benyalja, erre a tornácon ülő horgász bevág. A macska nyelvét átfúrja a horog, a szerencsétlen jószág futni kezd, de a horgász kiengedi a féket, hagyja, hadd fusson, legfeljebb a vérző nyelvéből kiálló horog segítségével ide-oda irányítgatja, aztán egyszer csak bekeményít, a botot előre-hátra mozgatva zsinórt ad, majd visszacsévél, végül a fáradt, sorsába beletörődött macskát felhúzza a tornácra, leüti baltanyéllel, kiveszi a szájából a horgot, és egy ládába dobja. A kis leendő nemhorgász igen vizuális gyermek lévén, eztán nem nagyon tudta, mit tegyen. A vizet szerette, a macskahorgászt nem.

Illusztráció: Tooth Gábor Andor

Tibi bácsi és Laci nagypapa hatása egyszer csak kiegyenlítődött. A vízpart szerelme maradt, a halak legmélyebb sajnálatával együtt. Úgyhogy a felcseperedett nemhorgász kiváltotta az engedélyt, az öreg, úttörőházas Favorit botot lecserélte egy négy méter hosszú üvegszálasra, vett hozzá mindent, elköltötte kéthavi fizetését és megfogadta, hogy soha az életben nem öl halat. Mert a helyzet speciális. A vízparton ülni jó, ott olvasgatni nagyon jó, de az meg nem nagyon jó, hogy készség nélkül az ember elég hülyén érzi magát a felajzott pecások gyűrűjében. Mindenki les, és megpróbál közbeavatkozni, hogy a gondosan kiválasztott, ideális horgászhelyről eltüntesse a bot nélkül idétlenkedő kócsögöt. Úgyhogy egy kellemes, nem vízbe ugrálós, nem strandolós, nyugodt vízparti pihenéshez álca kell. Tökéletes álca. A nemhorgász elméleti ember. Álmából felkeltve felismeri a nászkiütéseket a dévérkeszeg fején, illetve egy füzetlap és ácsceruza segítségével gyakorlatilag pillanatok alatt vázolja a dunai vízállásokat nyáron, kétéves gyakorisággal, Budapesten.

Amióta (szigorúan horog nélkül) nem horgászik a nemhorgász, békén hagyják. Nyugodtan kijárhat a legjobb helyekre, csend van, a hallgatag, lassacskán ismerős (majdnem) sporttársak nem azok a zajongós fajták. Annak a híre meg, hogy ez a szimpatikus fiatalember soha nem fog semmit, és a horgát mindig leszakítja valami agresszív, nagy dög, csak javít a helyzeten, mert még inkább békén hagyják, nehogy a dumálással vigyék el azt a kevés szerencséjét. A nemhorgász furcsa egy ember. Ha Tibi bácsi vagy Laci nagyapa egy kicsit kevesebbet győzködi, akkor most vagy rendes pecás, vagy békés szalvétagyűjtő. De arról végképp nem ő tehet, hogy a halhúsnak még a látványától is rosszul van, ám él-hal a vízpartért. Imádja az orsókerregést, a botsuhogást, de utálja a zsinór végén lógó, meredt szemű látványt. Ezzel együtt a nemhorgász ezen a nyáron is jól érzi magát. Idén már cseperedő kisfia is elkísérgeti, de ő még nem tudja, hogy már az első megakasztott halnál fel kellene hívni a Vatikánt. Neki még nem hiányzik a zsinór végéről a horog.

Büss Gábor Olivér

Megbízónk, egy ügyvédi iroda keres gazdasági érdeklődésű

ügyvédjelöltet

Az állás betöltésének feltételei:
Friss jogi egyetemi végzettség, pénzügyi, biztosítási érdeklődés, tárgyalóképes németnyelv-tudás és jogosítvány.

Pályakezdők jelentkezését várjuk!

Megbízónk vonzó fizetést ígér, és segítséget nyújt a szakvizsga letételéhez.

Hivatkozási szám: V11-01

Még ma telefonálj! ☎ 218-0044

JOB Személyzeti Tanácsadó Kft.
1092 Budapest, Ráday u. 63.

JOB

Megbízónk, egy hálózati információs rendszerek értékesítésével, szervizelésével foglalkozó magyar cég

recepciós

munkatársat keres.

Elvárások: középfokú angolnyelv-tudás, számítógépes szövegszerkesztői ismeret.

Állandó munka egy modern irodaházban!

Még ma telefonálj! ☎ 218-0044

JOB Személyzeti Tanácsadó Kft.
1092 Budapest, Ráday u. 63.

JOB

Megbízónk, egy több mint 120 éves múltra visszatekintő **svájci pénzintézet,**

területi képviselőket

keres az alábbi régiókba:
Baja, Békéscsaba, Cegléd, Debrecen, Eger, Győr, Nagykanizsa, Pápa, Sopron, Szekszárd, Zalaegerszeg.

Elvárások:
jártasság az értékesítésben, vállalati kapcsolatok, jogosítvány.

Előny:
nyelvtudás (angol, német)

Kiemelkedő anyagi juttatás!

Még ma telefonálj! ☎ 218-0044

JOB Személyzeti Tanácsadó Kft.
1092 Budapest, Ráday u. 63.

JOB

Megbízónk, egy magyar tulajdonú informatikai cég

rendszermérnököt

keres.

A leendő munkatárs feladata:
az értékesítési menedzserek támogatása, a legújabb fejlesztésekben való részvétel és ezek figyelemmel kísérése.

Az állás betöltésének feltételei:
informatikai vagy villamosmérnöki végzettség, angolnyelv-tudás, hálózati rendszerek ismerete.

Vonzó jövedelem, változatos munka!

Még ma telefonálj! ☎ 218-0044

JOB Személyzeti Tanácsadó Kft.
1092 Budapest, Ráday u. 63.

JOB

NÉVMUTATÓ

Aba Novák Vilmos 168, 169
Adam, Leonhard 89, 90
Ady Endre 128–129, 146, 176–177
Appia, Adolphe 91
Archipenko, Alexander 11, 14, 22

Bajkay Éva 235
Barta Sándor 44, 167, 198
Bartók Béla 198
Baumeister, Willi 81
Beckmann, Max 93, 94, 95
Behrens, Peter 48
Belling, Rudolf 14, 237
Benczúr Gyula 136, 137, 163
Benedek Péter 125, 161–162, 174, 216
Berény Róbert 98, 153–154, 163, 181–182
Bernáth Aurél 134, 139, 191–199, 200, 207
Boccioni, Umberto 151
Boerschmann, Ernst 90
Bohacsek Ede 182, 190, 216
Bonnard, Pierre 146
Bornemisza Géza 147, 161
Bortnyik Sándor 28, 167, 203, 214–215
Botár, Olivér 236
Boucher, Francois 220
Böcklin, Arnold 141, 168, 183
Braque, Georges 14, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 151, 201, 203, 205
Brass, Hans 14
Brodszky Sándor 136

Callot, Jacques 118
Campendonk, Heinrich 8
Carra, Carlo 10, 13
Carriere, Eugene 146
Cézanne, Paul 45, 50, 82, 89, 95, 98, 99, 121, 122, 124, 152, 153, 155, 158, 159, 160, 162, 163, 166, 172, 174, 200, 203–205
Chagall, Marc 7, 124, 151
Chirico, Giorgio 13
Corinth, Lovis 80, 89
Courbet, Gustave 120, 138
Craig, Gordon Edward 91
Czigány Dezső 98, 165
Czillich Anna 183, 190
Czóbel Béla 80, 85–88, 134, 147, 178–181, 182

Csók István 141, 142
Csontváry Kosztka Tivadar 184–188, 189

Daumier, Honoré 106, 118, 172
Degas, Edgar 120, 121, 140, 146
Delacroix, Eugene 133, 172
Delaunay, Robert 7, 9, 151
Deli Antal 168
Dénes Valéria 189–190
Denis, Maurice 146
Derain, André 82
Derkovits Gyula 158, 162, 163
Dix, Otto 13, 14, 81, 94, 118
Doesburg, Theo van 49, 50, 201

Ebert, Friedrich 45
Eggeling, Viking 211
Egry József 118, 134, 174–178, 190
Einstein, Carl 89, 90
Ensor, James 114
Eulenberg, Herbert 89

Feininger, Lyonel 81, 93, 118
Fels, Florent 89, 90
Ferenczy Károly 134, 141, 142
Fényes Adolf 141, 142
Fischel, E.L. 88
Fischel, Oskar 91
Forain, Jean Louis 146
Forbát Alfréd 203, 213
Forgács Éva 236
Fouquet, Jean 90
Frank, Tanja 236
Friedrich, Caspar David 118
Fülep Lajos 138

Gabo, Naum 46, 51
Galimberti Sándor 188–191, 200, 241
Gauguin, Paul 124

Ferenczy Károly

Kállai Ernő: Összegyűjtött írások. Magyar nyelvű cikkek, tanulmányok. 1912–1925.

Bp. 1999, Argumentum — MTA MKI

Ferenczy Károly

Tisztelettel meghívjuk Önt

FERENCZI KÁROLY

festőművész

Hommage `a Jacques Vaçon

c. kiállításának megnyitójára a

DUNA GALÉRIÁBA

(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

1996. január 24-én 17 órára.

Megnyitja:

NOVOTNY TIHAMÉR

művészettörténész

A tárlat létrejöttét támogatta a
MAMÜ TÁRSASÁG

Megtekinthető: 1996. január 24-től február 11-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

FERENCZY Károly

Népszabadság

Dijoni hasonlatok, avagy értünk-e a reklámhoz

Már az sem szerencsés, ahogyan hirdetik. Magyar modernitás és európai festészet címmel, Budapest, 1869–1914 alcímmel rendezték meg a dijoni Szépművészeti Múzeumban azt a kiállítást, amely a megjelölt két dátum között született, korántsem (csak) budapesti remekműveket mutat be. A gyanú, hogy a francia közönség mást ért a modernitáson, beigazolódik annak, aki a reprezentatív tárlat sajtóját fellapozza. Mert az a legkevesebb, hogy a magyar festészetet „lemaradottnak", korához képest „avíttasnak" ítélik.

Az újabb bökkenő, hogy minduntalan összevetik a „zavaros és terjengős" műveket az európai festészet legnagyobbjainak stílusával. A Le Monde kritikusa például Munkácsy Mihály festményeiben Millet- és Turner-utánérzéseket lát vagy Csók István képein Bastien-Lepage, majd Böcklin hatását mutatja ki. Se vége, se hossza annak a felsorolásnak, hogy festőink mint „elszánt utazók" hol mindenhol fordultak meg Münchentől Párizsig, ki mindenkitől tanultak, sőt kikkel barátkoztak. És nem véletlen, hogy a recenzensnek erre jár az agya.

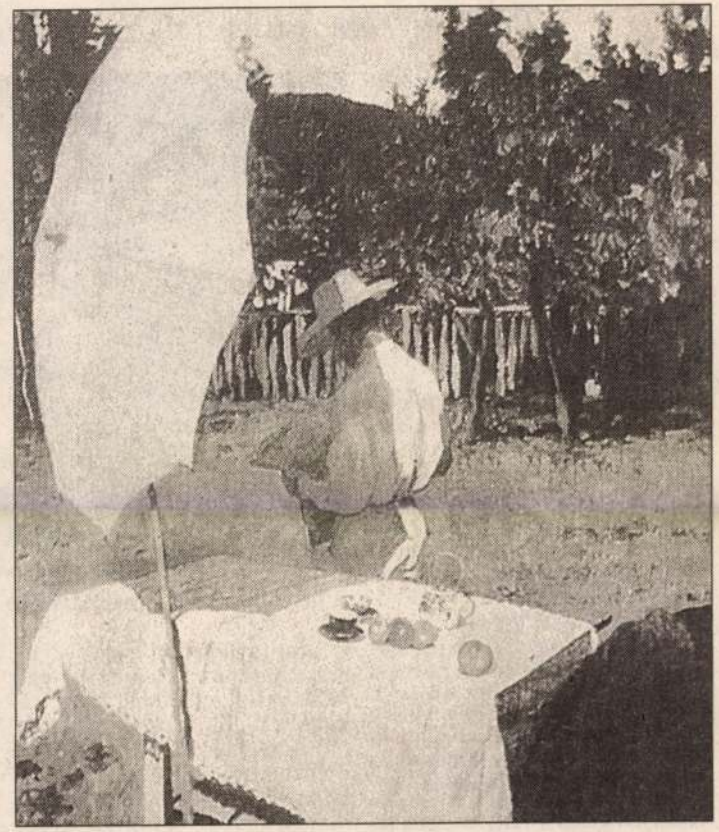

Ferenczy Károly: Október (1903)

A kiállítás maga kínálja az összehasonlításokat. A magyar anyag mellett ugyanis comparatív módon bemutatnak olyan kortársakat, mint Courbet, Manet, Cézanne s a többiek, akik a francia látogató szemében „elhomályosítanak minden egyebet". Érthető. Az viszont elgondolkodtató, tudunk-e „reklámot" csinálni magunknak. A nagy nevek ugyan becsalogatják a közönséget. De mit érünk vele, ha azután csak lenéző pillantást vetnek mondjuk egy Paál Lászlóra, vagy Szinyei Mersére vagy akár egy Czóbelre?

B. E.

A sikerhez eredeti ötlet kell – akinek nincs, gyakran vall kudarcot

Bácskai Tamás a vállalkozásfejlesztés útjairól

A Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány kuratóriuma röviddel ezelőtt elvi jelentőségű döntést hozott: a még rendelkezésükre álló pénzeket elsősorban a helyi vállalkozói központokon (HVK) keresztül juttatják el a kis- és kezdő vállalkozókhoz, akár kedvezményes hitel, akár tőkejuttatás vagy tanácsadás formájában. Egy több éve zajló vita zárult le ezzel, amelynek lényege az volt, hogy a vállalkozói érdekképviseletek vagy pedig az erre a célra szakosodott szervezetek legyenek-e az elosztás csatornái. Bácskai Tamást, az MVA kuratóriumának elnökét arról kérdeztük, hogy nem zsákutca-e piacon kívüli eszközökkel támogatni piaci szervezeteket, van-e létjogosultsága az államilag támogatott vállalkozásfejlesztésnek.

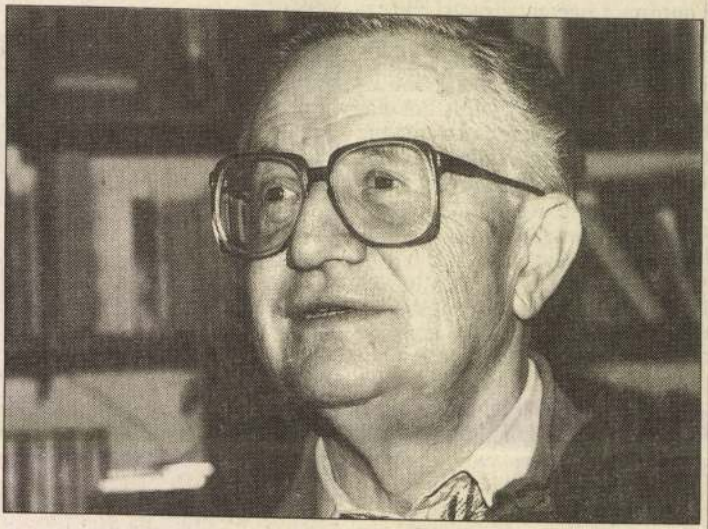

A pénzünk csupán csepp a forró kövön RÉDEI FERENC FELVÉTELE

– A vállalkozók jelentős részének véleménye szerint a mai adórendszer gátolja a vállalkozások fejlődését, másrészt a sikeres vállalkozóktól hallottam azt, hogy mindenfajta támogatási forma torzítja a versenyt és magában rejti a korrupció veszélyét. Tehát a vállalkozások támogatásának valódi formája megfelelő közgazdasági környezet teremtése volna, nem egy-egy csoport kedvezményezése.

– Évtizedek óta foglalkozom vállalkozások kutatásával, és azt tapasztalom, hogy a kedvezőtlen gazdasági környezetre, a szabályozókra hivatkozás elsősorban a sikertelenek mentsége. Mert ugyanabban a gazdalkoznia több költséget jelent, mint hasznot. A sportból vett példával élve: ahhoz, hogy valamelyik csapat felkerüljön az NB I-be, először az NB II-ben kell fociznia. Mi nem a kétballábasok csapatát támogatjuk, hanem azokét, akiknek esélyük van az NB I-re. Az oktatás fontosságával egyetértek, erre kezdettől fogva nagy súlyt helyezett az MVA. Nap mint nap találkozom olyan elkeserítő példákkal, amelyekből kiderül: az embereknek fogalmuk sincs arról, hogy mibe érdemes belevágniuk, hol szabad üzletet nyitniuk. Igazán sikeresek azok lesznek, akik valamilyen az

Végül az utóbbiak javára döntöttek. Holott elképzelhető, hogy a gyakorló vállalkozókat tömörítő érdekképviseletek mégiscsak jobban tudják, mire fordítható hasznosabban a pénz.

– Ez valójában fővárosi vita volt. A régiókban nagyon jó a HVK-k és az érdekképviseletek együttműködése. Nekem az a véleményem, hogy a társadalmi szervezeteket tartsák fenn a tagjaik, ne állami forrásokból próbáljanak pénzhez jutni. Még egy oka volt annak, hogy a decentralizáció mellett döntöttünk. Így az MVA rendelkezésére álló pénzek megsokszorozhatók, ugyanis az önkormá-

Ferenczy Károly

Szabó Júlia: A XIX. sz. festészete Mo-n.
Bp. 1985,

53, 308-309, (311-313-a kép)

Sotheby's–Nagyházi aukció Budapesten

Ferenczy Béni felesége Ferenczy Károly festménye előtt a galériában SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

Kedden megnyílt Budapesten a Nagyházi Galéria, amely április 14-én a világhírű Sotheby's Aukciósházzal közösen az eddigi legnagyobb magyarországi árverést rendezi meg. A 283 festmény és műtárgy kikiáltási ára mintegy negyvenmillió forint.

Mint arról lapunkat *Nagyházi Csaba*, a Balaton utcai, mintegy nyolcszáz négyzetméteres galéria tulajdonosa tájékoztatta: 250 éves történetében a Sotheby's most először rendez árverést Kelet-Európában. A patinás céggel még decemberben Bécsben állapodott meg az ötvenéves budapesti műkereskedő, s magát az árverést is *Peter Batkin*, a Sotheby's angol kikiáltója bonyolítja majd le.

Nagyházi galériájában változatos festménykollekció mellett ritka bútorok, szőnyegek és keleti tárgyak is kalapács alá kerülnek, s a betérők *Lakos János* nemzetközi díjas drágaköveivel is megismerkedhetnek. A tulajdonos számára legérdekesebb műalkotás Ferenczy Károly korábban elveszettnek hitt, *A plakátumok előtt* című alkotása, melyet éppen tárgyalásai idején fedezett fel egy bécsi kereskedőnél, s most fővárosunkban 2,75 millió forintért találhat, remélhetően hazai, tulajdonosra. A legdrágább mű Droochsloot festménye (3,3 millió forint), s többek közt Salvador Dalí, Kádár Béla, Mednyánszky László képeit is elárverezik.

Az árverés kelet-európai főpróba lesz, ahová sok külföldi érdeklődő is bejelentkezett, s sikere esetén évente három-öt hasonlót tartanak a Sotheby's-szel. A hazai áfa-szabályok – melyek például a Ferenczy-kép hazatértét is nehezítik –, valamint az ún. statisztikai illetékek azonban még ma is jelentősen hátráltatják a hazai műkereskedelemet.

S. K.

FERENCZY Károly

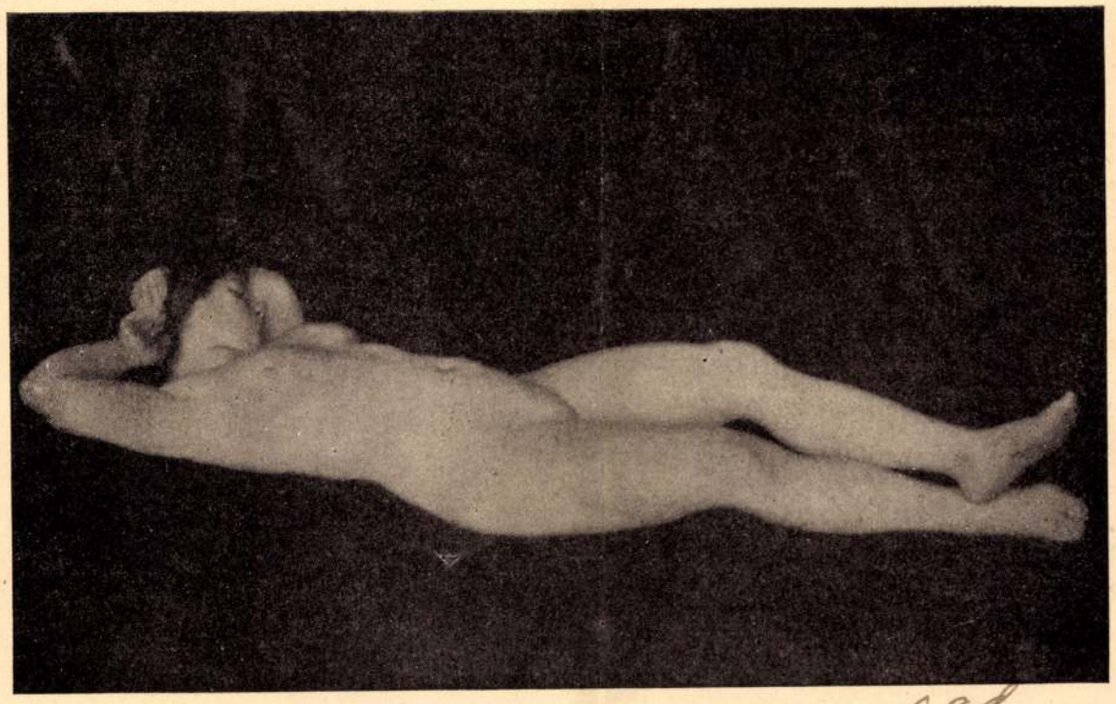

Ferenczy Károly: Fekvő női akt — Dormeuse nue

Gr. Almásy—Teleki művészeti intézet kiállításáról — De l'exposition de l'Institut d'Art „Csse.-Almásy—Teleki"

vissza. Már a testi nyomorúságból eredően is lázongó gúnyos szatira és csúfolódás hevíti, mégsem lehet tőle elvitatni az alapvető romantikus hajlandóságot, amiért is túlzó expresszív szándékai lirizmusban olvadnak fel s a lázító szociális programm elveszti éleit.* — Igy Derkovits Gyula a magyar expresszionista törekvések élharcosa, addig *Patkó Károly* (1895) a novecento új klasszicizmusának formai zártságát, a tér tiszta tagolását érezteti temperáinál és rézkarcainál. Lírai hangulatú képgondolatait az olasz föld formázta, de magyar individualizmus váltotta át egyénivé s így az ismert meglátások új fogalmazást nyertek.

A stílusok zajában s az utolsó évtizedek *izmusainak* versenyfutásában a *rézmetszet* félre áll, hogy néhány artisztikus érzületű gyüjtő *mappájában* tárja fel szépségeit. A fellángolt *exlibris gyüjtésre* Bécsben megalakult *Cossmann iskola* szerencsésen élesztette fel — a *manuális tisztelet, a részlet szépségek* barátai előtt — a rézmetszés *tökéletességre törekvő* munkamódját s *konzervatív* felfogásában is *újszerű* eredményekkel tette érdekeltté a gyüjtőknél a rézmetszés ügyét. Nálunk ennek egyetlen magyar képviselője *Horváth Endre*. Míg Pohárnok Zoltán és újabban Bordás Ferenc néhány biztos vonallal, a legtakarékosabb eszközhasználattal vésik a rezet, addig Horváth Endre a réz kidolgozásának minden lehetőségét felhasználja. A réznek abból az évszázados feladatából indul ki, hogy nagy mesterek remekműveit ültesse át grafikába, hogy aztán az *átfogalmazott* képek *buja ornamentikával* körítse. Leonardo da Vinci, Van Dyck, Meunier stb. egy-egy művének átértékelt művészi *másolásával* találkozunk nála. Horváth Endre az a művész, aki a legteljesebb technikai tudás megszerzése után kezdett nagyobb feladatokhoz. Hat évi főiskolai tanulmánya, nagy mesterek figyelése és másolása után ért ehhez *a zárt, kötött formarendszerhez,* ékítményeinél az *alakfűzés* tökéletességéhez, a *tiszta formák ritmusához*. Technikája, bár *teljes plasztikára* törekszik, az anyagszerűséget nem tagadja meg, felfogása nem tör az anyag rovására; teljesen kihasználja a *mélynyomás* szépségeit. Míg rézmetsző társainál a vés könnyed impresszió eredményeként fut a rézben, addig Horváth Endrénél előzetesen minden vonal papíron *átgondolt, kiszámított vonalkötegei egységesen* irányítottak. *Középponti* képábrázolása rézmetszeteinek a mélyére vonja a szemet. Vonalainak *gazdag modulációi,* amik színt vetítenek magukból, *a finom ívelések,* az egésznek *hangszerelése* és *ritmikája,* ami a kikerekítettségből és befejezettségből árad, világviszonylatban is a vezető grafikusok közé sorolja Horváth Endrét. Iskolázott pontosságában, hűvös stílusában is oly érzelmi világ csillog, ami a legmélyebb problémák feszegetését bizonyítja.

Míg a magyar bankjegyek rajzolója, Horváth Endre, a legkülönbözőbb vonalértékeken át érezteti a tónust és ezzel a teret, addig *Pohárnok Zoltán* ugyanezért *szilánkos vonaltörmelékekkel* és *pontokkal* szórja tele lapjait, az alakító néhány vonal mellett. A vonal *fékezi* és *alakítja át érzéseit,* de épp e *kötöttség* szíves vállalása adja megnyilatkozásának szerencsés megformázását. A rézmetszés *puritán* vonalértelmében vés *Bordás Ferenc* is. Elsőre jót alkotott, mert magával hozta a fametszésből ismert véső biztonságát, grafika-elméleti tudását.

Mivel itt felsorolt művészeink a *festészetben* is jelentős értékeket mutatnak, ez a legjobb biztatás arra, hogy röneszanszát élő grafikánk mind teljesebben felkészült művészeken át tükrözze külföld előtt oly kevéssé ismert grafikai tudásunkat.

* L.: Oltványi Artinger Imre: Derkovits Gyula.

Művészet 1940. 36-m.

BUDAY BÁLINT:

MŰVÉSZETI ÉRTÉKESITÉS, MŰVÉSZETI ERKÖLCS

A művészeti értékesítés ügye általában csak, mint gyakorlati kérdés foglalkoztatja az érdekelteket és illetékeseket, de csak keveseknek jutott eszébe, hogy a dolog elvi oldalának figyelmet szenteljen. A művészeti értékesítés elé felmerülő állandó nehézségek ugyanis túl a gazdasági kérdésekkel kapcsolatos okokon, *szervi összefüggésben vannak azzal a kérdéstömeggel, amelyet a „művészeti erkölcs" gyüjtőfogalom alá szoktak vonni a művészet dolgai iránt érdeklődők.*

Nem csekély jelentőségü vagy — mondjuk — kiterjedési felületü témakört ölel fel a művészeti erkölcs ügye. Foglalkoznak a kérdéssel elsősorban maguk a művészeti írók és bírálók, akik erkölcsi szemrégi iskolához tartozó *Geőcze* Saroltától és *Bernáth* Istvántól, egészen a túloldalt fémjelző *Jászi* Oszkárig. Sőt, hasonló utalások találhatók *Concha* Győzőnél is, aki pedig még magának a társadalomtudománynak létezését is tagadásba vonta. Ezek figyelembevételével, a vádakat, amelyek a művészeti erkölcs elsekélyesedéséről panaszkodnak, társadalmi tényekre kell visszavezetni. *Ott, ahol a művészeti munka, beleszámítva a képzőművészet irodalom, színművészet eredményeit, erkölcstelen, erkölcsiekben hiányok mutatkoznak magában a társadalomban is.*

Eddig ez rendjén lenne, de könnyen hivatkozhatnak egyesek arra, mi van akkor a művészetek magasabb-

Ferenczy Károly: Séta — Promenade

Gr. Almásy—Teleki művészeti intézet kiállításáról — De l'exposition de l'Institut d'Art „Csse.-Almásy—Teleki"

pontból szintén kell, hogy figyelmet fordítsanak munkáik tárgya irányában. De érdekli a művészeti erkölcs dolga a bölcsészeket is, hiszen *magának az erkölcsnek, a vele kapcsolatos kérdéseknek legjellemzőbb ábrái talán elsősorban a művészeti termékekben lelhető fel.* Nem utolsó sorban *társadalmi kérdés is a művészeti erkölcs ügye.* Az élet megnyilvánulásait vizsgáló társadalomtudomány és társadalomrajz azt a felfogást vallják, hogy *az egyes társadalmi jelenségek elsődleges jelentkezési talaja a művészet, tehát az egyes idők és népek művészetéről ítéletet lehet mondani az időkre és népekre magukra is.*

Tétel ez, amelynek igazságát bizonyos fokig a társadalomtudomány minden irányzata elismert, kezdve a rendü erkölcsi feladataival? *A történelemtudomány, társadalomrajz vagy akár a fénykép is megelégedhet a valóság természetes színü, hü ábrázolásával, de a művészetnek nevelni kell a társadalmat, útat mutatni egy jobb, szebb, nagyvonalúbb, őszintén emberibb irányzat felé.* Ha ezt a feladatát nem teljesíti, nem áll a szükséges erkölcsi magaslaton, következésképpen nem is tekinthető művészetnek. Az üvegházi — mondjuk „a művészet a művészetért" langyos irányának elvi ellenzői, akik tagadják a művészet öncélúságát és hisznek a magasabbrendü feladatok létezésében, minden körülmények között igazat adnak annak a felfogásnak, hogy *erkölcsileg sebesült társadalomban a művészeteknek iránymutató célzattal kétszeresen er-*

Művé. 2. 1940.
36. sz. 197. l.
96)

Ferenczy Károly (csak képes)

TÓTH ERVIN:

MAGYAR GRAFIKUS FEJEK

Rézmetszők és rézkarcolók.

A nemzetek képzőművészetének fejlődési törvénye a grafikában nyilatkozik meg legkövetkezetesebben. A grafika alapító eszköze a vonal fokozottabb értelmi tevékenysége és így minden művészet legmegbízhatóbb terméke. A vonal a művészi akarat megrögzítője megizmosodott, önmagában is elegendő kifejező eszközzé vált. Az anyagszerűséggel együtt grafikai művészetünk egész vonalán irányító elv; elsősorban a rézmetszők és rézkarcolók lemezén, hol a rajz nemcsak a szerkezet tartó gerendázata, de egymagában is alakító elem.

A háború utáni művészeti forradalmak tisztázzák a grafika munkakörét, felismerték szociális jelentőségét s megvonták az anyagszerűség határterületeit. Ebből következett, hogy a rézkarcnak, rézmetszetnek és hidegtűnek több a híve, mint a réztechnikák festői vállfajainak: a vernismounak, az aquatintának, mezzotintának, mert tisztán grafikai eszközökkel a vonalnak grafikai értelemben vett kinyilatkoztatására törekszenek. A helyesen értelmezett rézkarc Barcsay Jenőnél (1900) és Vadász Endrénél (1901), a rézmetszet Pohárnok Zoltánnál (1905) és Bordás Ferencnél (1911) vázlatszerű és kézírás jelleget éreztet, amit a réz alapszíne jelentősen egészít ki. Rézkarcaikat nem veszélyeztetik oly feladatok, szecessziós ornamentumok, amikre a század elején éppen a matéria nélküli vonal nyujtott lehetőséget. Náluk a rajz a legközvetlenebb megnyilatkozási forma, múló érzések és gondolatok stenogrammja a legegyszerűbb, de legösszefoghatóbb és így legtöbben gondolatot ébresztő eszközzel való teremtés. A lírai hangulatú Barcsay Jenő hosszan kigyózó, erőteljes vonalai teljesen azonos hangulatok kifejezői; az egyszerű lineáris vezetés optimista világszemléletet tár fel. A vonal még teljesebb méltánylása érvényesül *Vadász Endrénél.* Rendkívül könnyed elbeszélő, de érdekes, helyenként részletező csevegése mellett is átfogó a tekintete. Vonalainak elegáns törésnélküli tánca, humoros, szatirikus célzásai a legteljesebb kötöttség jegyében valósulnak meg. Vadász Endre megfigyeléseivel, humorával törekedett a primitív ember lelki meghallgatásához, amire *Derkovits Gyula* (1894—1932), a legnagyobb magyar rézkarcoló egész életét szánta. Technikai dilettantizmusát oly érzelmi expresszionizmus fűti át, ami elsepri a grafikai fogyatékosságokat. Derkovits Gyula mindvégig töretlen egységgel vállalta tárgykörét: küzdelmet a magyar parasztlét igazságaiért. Művészete tépelődő elégedetlenség és kicsinyes vidéki viszonyok között őrlődött fel. Három elemit végzett. A harctérről sebesülésektől megrokkant testtel tért

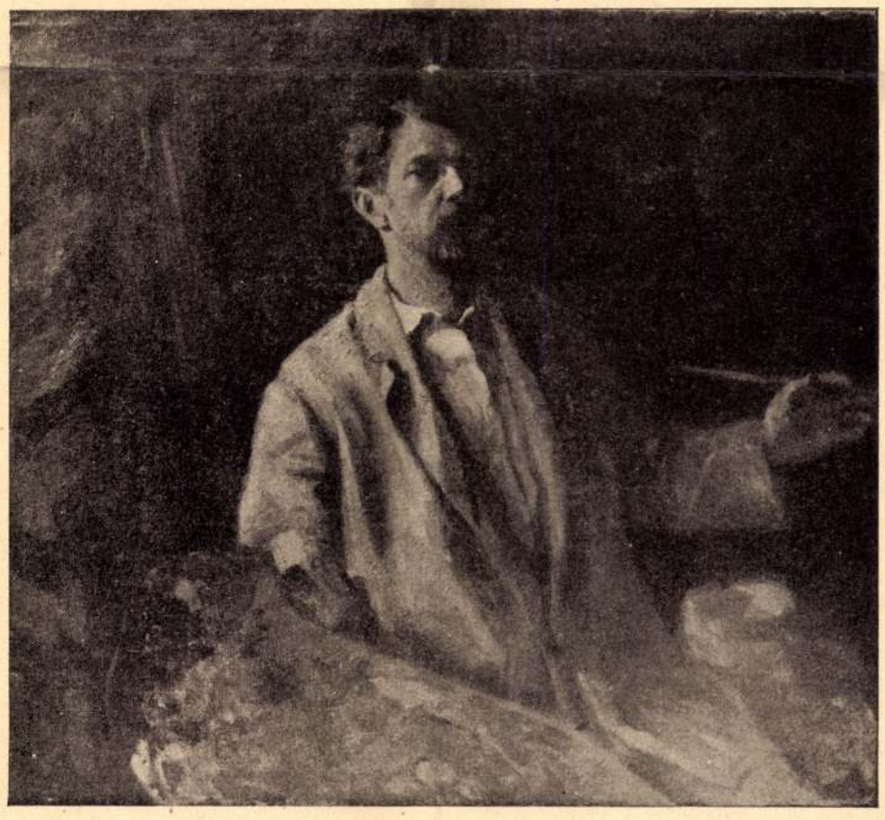

Ferenczy Károly: Önarckép — Portrait de soi-même

Gr. Almásy—Teleki művészeti intézet kiállításáról — De l'exposition de l'Institut d'Art „Csse.-Almásy—Teleki"

ced

NAGYBÁNYA VISSZATÉRT

Az erdélyi területek visszaszerzésével külön ünnepe van a magyar képzőművészeti életnek is. Visszakerült Nagybánya, ismét magyarországivá lett az a város, amelyik egyik otthona, megteremtője az új magyar művészetnek.

Ritkán szokott városokhoz vagy egyes vidékekhez kapcsolódni egy művészeti röneszánsz oly értelemben, hogy azzal bizonyos közvetlen függőségi viszonyban legyen. De Nagybánya helyzete magyar művészeti vonatkozásban egészen más és egészen rendkivüli. Az, ami Nagybányán történt, ami Nagybányán fejlődött és alakult ki, szerves összefüggésben van ezzel a városkával. Másszóval: Nagybánya nélkül nem alakulhatott volna ki Nagybánya művészeti stilusa és iskolája.

Csodálatos véletlenként Nagybánya visszatérése egybeesik az egyik mester Iványi-Grünwald Béla halálával. Előtte bajtársai közül Hollósy Simon és Ferenczy Károly haltak meg, majd Thorma János, úgy hogy most már egyedül Réthy István van életben a nagy alapitók közül. Nagybánya művészeti lényege az, hogy a városka művésztelepén összetömörült mesterek visszatértek a természethez, újra felfedezték azt az éltető erőt, ami csak egyedül lehet minden művészet alapja és indítója. Pontosan 1896 körül, a magyar nemzet ezer éves fennállásának örömünnepén alakult ki a nagybányai művészeti naturalizmus és impresszionizmus, tehát olyankor, amidőn egyébként is nagy lendületnek indult a magyar élet fejlődése, hiszen a boldog béke és közönyös jólét idejét élte nemcsak országunk, hanem egész Európa is. Igy a nagybányai iskola csakhamar elfoglalta a magyar művészetben a maga diadalmas vezetőhelyét, attól fogva, hogy Réthy István és elhunyt társai ismét felfedezték a természetet, az ő impresszionista és naturalista irányuk mint győzedelmes új csillag azonnal bearanyozta képzőművészetünk egét.

Azt mondottuk, nem volt véletlen, amikor éppen Nagybányáról indult ki ez az új festészeti irány és megmozdulás. Nagybánya, festői tájaival annyira magyar és annyira szép, hogy egyenesen ösztökélte Hollósy Simont és társait arra, hogy ebből a ritka nagyszerűségű vidékből merítsék a maguk tárgyát és ihletét. Nem állitható, hogy a természet újra felfedezése a magyar művészetben nem következett volna be Nagybánya nélkül, mert hisz ez akkor európai szellem volt, Franciaországban is meghozta Bárbizon a népművészetnek a természetes alapjait. Azonban bizonyos, Nagybánya erősen hozzájárult ahhoz, hogy annyira hamar és akadály nélkül vált általánossá ez a művészeti iskola. A vidék a maga rendkivüli szépségével ihletet adott a festők számára, sokkal könnyebb volt a természet szerelmévé lenni Nagybányán, mint mondjuk Budapest fáradt kőrengetegeiben.

De Nagybánya érdeme az is, hogy a természethez való visszatérésnek, illetve a természet újra való felfedezésének a képzőművészet számára magyar jelleget adott. Hollósy Simon, Ferenczy Károly, Iványi-Grünwald Béla, Thorma János, Réthy István és társaik művészete különösképpen magyar. Ezek a festők a klasszicizmus művészeti hagyományait távolitották el önmaguktól akkor, amikor valósággal rabjaivá váltak Nagybánya magyarvidéki tájának és amikor e táj lelkiségét átültették festészetükbe. Nagybánya ma már visszatért, tehát nem kell bizonyitgatni azt, hogy ez a városka mennyire nemzeti jellegű és mennyire magyar. De azt talán mégsem hagyhatjuk szó nélkül, hogy Nagybánya híján az említett mesterek, a magyar naturalizmus és impresszionizmus ezek az úttörői aligha tudták volna ilyen könnyen megfutni a maguk pályáját. Talajt és tápot adott művészetüknek ez a városka, amely fáival, hegyeivel, völgyeivel, házaival és embereivel annyira magyar tudott lenni, hogy életet, vért, táplálékot, talajt nyujtott a magyar művészet egyik egészen rendkivüli és felbecsülhetetlen értékű irányzatának.

Ma a fellángoló nemzeti szellemek korszakát éljük. Ebben az időszakban mindent kettős mértékben kell megbecsülnünk, ami mint Nagybánya nemzeti jellegű és magyar. A nagybányai naturalizmus és impresszionizmus, ha igazodik is Bárbizon művészeti irányához, a természet újra felfedezésén kivül a franciáktól nem vett át semmit. Bárbizon a francia természetet tette a francia művészet iskolájává, Nagybánya a magyar művészetévé a magyart.

Nagybánya magyarrá tette a magyar képzőművészetet vagy legalább is elősegitette magyarosodását, nemzeti jellegének kibontakozását.

Most, hogy Nagybánya újra a miénk, az a városka, amelyik otthona volt festőművészetünk visszatérésének a magyar természethez, ismét vallhatja és hirdetheti sajátos magyarságát. Itt most már egyetlen feladatot kap a magyar képzőművészet: egy percre sem szállva le a fejlődés gyorsvonatáról, olyan értelemben maradjon hű a nagybányai szellemhez, hogy a nemzeti jelleg és a magyar egyéniség, a magyar lélek kincsei ebből a művészeti irányból mindenkor kicsillogjanak.

*

E hagyományok hűséges őrizője az elmult években Mikola András maradt (1884), aki már 1927 óta vezetője a nagyhirű festőiskolának és a nagybányai festők társaságának. München, Páris és Itália nem tudta feledtetni vele Nagybánya magyar levegőjét és szépségeit.